

Ellen G. White Estate

PRÓFÉTÁK ÉS KIRÁLYOK

ELLEN G. WHITE

Próféták és királyok

Ellen G. White

1917

**Copyright © 2021
Ellen G. White Estate, Inc.**

Information about this Book

Overview

This eBook is provided by the [Ellen G. White Estate](#). It is included in the larger free [Online Books](#) collection on the Ellen G. White Estate Web site.

About the Author

Ellen G. White (1827-1915) is considered the most widely translated American author, her works having been published in more than 160 languages. She wrote more than 100,000 pages on a wide variety of spiritual and practical topics. Guided by the Holy Spirit, she exalted Jesus and pointed to the Scriptures as the basis of one's faith.

Further Links

[A Brief Biography of Ellen G. White](#)
[About the Ellen G. White Estate](#)

End User License Agreement

The viewing, printing or downloading of this book grants you only a limited, nonexclusive and nontransferable license for use solely by you for your own personal use. This license does not permit republication, distribution, assignment, sublicense, sale, preparation of derivative works, or other use. Any unauthorized use of this book terminates the license granted hereby. (See [EGW Writings End User License Agreement](#).)

Further Information

For more information about the author, publishers, or how you can support this service, please contact the Ellen G. White Estate at

mail@whiteestate.org. We are thankful for your interest and feedback and wish you God's blessing as you read.

Tartalomjegyzék

Information about this Book	i
Előszó	v
Az Úr szőlőskertje	viii
Erő és gyöngeség	13
1 — Salamon	14
2 — A templom és felszentelése	21
3 — Sikerek és elbizakodottság	31
4 — A bűn következményei	38
5 — Salamon megtérése	45
6 — A birodalom kettészakadása	53
7 — Jeroboám	61
8 — A nemzeti hitehagyás	66
Az északi királyság prófétái	73
9 — A tiszéből való Illés	74
10 — Szigorú dorgálás	80
11 — A Kármel	90
12 — Jezebel a Hóreből	97
13 — „Mit csinálsz itt Illés?”	105
14 — „Illés lelkével és erejével”	112
15 — Josafát	120
16 — Akháb házának pusztulása	129
17 — Elizeus elhívása	137
18 — A vizek meggyógyítása	145
19 — A béke prófétája	149
20 — Naámán	155
22 — Ninive, a nagy város	165
23 — Az asszír fogság	174
24 — „Elvész az én népem ... tudomány nélkül”	182
A megigazulás prédikátora	187
25 — Ésaías elhívása	188
26 — „Imhol Istenetek”	194
27 — Akház	201
28 — Ezékiás	207
29 — Babilonia követei	213

30 — Szabadulás Asszíriától	220
31 — A pogányok reménysége	231
Egy nép megbüntetése	239
32 — Manasse és Jósiás	240
33 — A törvénykönyv	247
34 — Jeremiás	256
35 — A közelgő végzet	265
36 — Júda utolsó királya	276
37 — A babiloni fogság	284
38 — A sötétségen átsugárzó fény	291
Pogány országokban	299
39 — Babilon királyi udvarában	300
40 — Nabukodonozor álma	308
41 — A tüzes kemence	315
42 — Az igazi nagyság	322
43 — A láthatatlan Vigyázó	327
44 — Az oroszlánok vermében	338
A fogság után	345
45 — A foglyok hazatérése	346
46 — Próféta eligazítás a válságban	355
47 — Jósua és az angyal	365
48 — „Nem erővel, sem hatalommal”	372
49 — Eszter királyné kora	375
50 — Ezsdrás, a pap és írástudó	380
51 — Lelki megújulás	387
52 — Az alkalmak embere	394
53 — A fal építői	398
54 — A kizsákmányolás megfeddése	405
55 — A pogányok cselvetései	410
56 — Isten törvényének tanítása	415
57 — Reformáció	419
Fénysugár alkony idején	427
58 — A Szabadító eljövetele	428
59 — Izrael háza	443
60 — Látomások az eljövendő dicsőségről	454

Előszó

Hagyomány lett immár, hogy a magyarországi H. N. Adventista Egyház évről évre egy újabb, bibliai gondolatokban gazdag E. G. White könyvet tesz a Szentírást kutatni szándékozó olvasók asztalára. Így hát nem szükséges bemutatnunk olvasóinknak a szerzőt. Prófétai szolgálatáról sem kell itt szót ejtenünk. A bevezető néhány sorát arra szentelhetjük, hogy ennek a fontos — magyar nyelven nyomtatásban még soha meg nem jelent — könyvnek mai mondanivalójára, jelentőségére hívjuk fel azok figyelmét, akik készek arra, hogy ebben a könyvben is Isten igazsága után kutassanak.

Ez a könyv E. G. White nagy üdvtörténeti könyvsorozatának (Conflict of the Ages) a második kötete, amelynek első kiadása 1916-ban jelent meg. A Pátriárkák és próféták című könyv mellett ez a könyv öleli fel az Ószövetség üzenetét, a „választott nép”-nek, Ábrahám test szerinti gyermekeinek történetét.

Miért olyan fontos számunkra ennek a könyvnek az üzenete? — teheti fel a kérdést a mai élet forgatagában élő hívő ember. A könyv erre a kérdésre azt a választ adja, hogy Izrael népének története ki nyilatkoztatja Isten magasztos jellemének sokoldalúságát, végtelen könyörületességét, tökéletes igazságosságát, határtalan bölcsességét, mérhetetlen hatalmát és örökké tartó szeretetét. Vagyis ezt egy szóval úgy tudjuk összefoglalni, hogy itt nem történelemről, tanulságos régi esetek soráról van szó, hanem az üdvösség történetéről, arról, hogy az élő és mindig cselekvő Isten kegyelmesen belép az emberi történelem mulandó, tértől, időtől, emberi létünk végességétől határolt világába, és cselekedni kezd értünk, emberekért.

Ez a könyv Izrael történetének legérdekesebb szakaszával foglalkozik. A királyság megalapításától a fogságig, majd pedig a választott nép életének restaurációjáig terjed a könyvben foglalt történetek határa. A könyvnek nem az a célja, hogy részletesen elmondja a korszak krónikáját vagy rendszeresen kifejtse Izrael történetét. Ezt megtették más könyvek. Ez a könyv többet akar. Rá akar mutatni az Izrael győzelmeiből, kudarcaiból, botlásaiból, fogságaiból, megúju-

[6]

lásából levonható erkölcsi tanulságokra, hogy gyakorlati segítséget nyújtson Isten népének a történelem sorsfordulóiban a döntésre.

Aki ezt a könyvet helyesen akarja érteni, haszonnal akarja forgatni, annak kétszeresen is meg kell tanulni helyesen figyelni az időre. Éppen az üdvösségtörténet nagy törvényszerűsége tanít meg bennünket erre. A megváltási terv, Isten önmaga kinyilatkoztatásának rendje nem időtlen és nem is céltalan. Isten örökkévaló evangéliuma mindig korhoz kötött, mint jelenvaló igazság nyilatkozik meg benne. A kinyilatkoztatásban Isten mindig belép a mi életünk téri, idői rendjébe. Valóságos történelmi helyzetben Isten valóságos, történelmileg, gazdaságilag, szociálisan is megoldást hirdető szava bontakozódik ki Izráel sorsában. Így tehát a kortól, helytől és időtől elvonatkoztatva nem is lehet igazán megérteni Isten cselekvésével együtt hangzó szavát, a Szentírást. Ugyanakkor mintegy prizmán át megtörik, színeire bomlik Isten kinyilatkoztatott Igéjének üzenete. Ennek a könyvnek az írója már hatvanöt éve befejezte földi szolgálatát. Amikor ennek a könyvnek gondolatgazdag sorait róttá, akkor nemcsak egy régen volt világ titkait kutatta, hanem Isten kinyilatkoztatott szavának azt az üzenetét kereste, amelyik az ő korához szólt. Azt kereste, hogy akkor és ott, ahol ezek az áldott szavak először formát öltöttek, mit jelent az égi üzenet.

Mai életünk sok ezer kérdése között nem elégedhetünk meg azzal, hogy tudomásul vesszük a régen volt világ történeteit, elmerengünk a tegnapi tanulságok felett. Ez a könyv aktív munkát igényel. Akkor éri el célját életünkben, ha a régmúlton és közelmúlton át eljutunk a máig, ha a könyv lapjairól a jelenben szólít meg minket Isten szava.

A könyv az egységes Izráellel kezdi történetét. Nemcsak a dicső múltat tárja elénk, hanem a salamoni ország fénye, csillogása mögött megbúvó árnyakat is láttatni akarja. Arra is rámutat, hogy Izráel a szolgálat útja helyett hogyan választotta a hatalom csillogásának, a világi dicsőség keresésének útját. Elénk tárja Akháb korának visszaéléseit. A könyv kritikája ma is érvényes ott, ahol az egyház a társadalom, a nép szolgálata helyett az uralkodás útját járja. Elmondja a kettészakadás szomorú korszakát, a fogságba jutás útját, amikor a nemzethalál tragikus árnyai borítják Izráel maradékát. De ez a könyv Istent szabadító Istenként tárja elénk. Olvashatunk benne Izrael újjáépítéséről, a megújult templomról, a nemzet újjáéledéséről.

Az az ember, aki a történelmi különbségekről elfeledkezve primitív azonosságot keres a régmúlt vagy akár a közelmúlt tanulságai és mai életünk problémái között, menthetetlenül eltéved, de az, aki a történések mögött meghúzódó tanulságot keresi, meggazdagodik ennek a könyvnek olvasása által.

A könyvnek is ez a szándéka. Ezért olyan gazdag ez a könyv nagy emberek jellemrajzában. Beszél bölcs Salamonról, akinek bölcsessége nem volt elég ahhoz, hogy visszatartsa a büntől, Jeroboám politikájának hibáiról, Jónásról, a menekülő prófétáról és Nehémiásról, akinek szívében szent tervek születtek. A könyv lapjairól előlép Illés „a hozzánk hasonló ember” (Jak 5:17), aki Isten embere volt, megismerkedhetünk a félelmes, szíve gyökeréig romlott Akházzal, a félénk, de ugyanakkor kegyes Ezékiással, Dániellel a próféta államférfivel, Jeremiással a fogság prófétájával. Mennyi sors — mennyi tanulság!

A könyv azt mondja el, hogy Isten a történelem Ura, de nem ismétli meg soha önmagát. Nem hagyta magára a világot, hanem az eredményekben éppen úgy Ő a mi életünk Ura, mint a gondok között. Isten terve nem vallhat kudarcot! Ezért lehet egy hívő ember mindig bizakodó, ezért indulhat el újra és újra szent tervekkel a szívében előre a mindennapok kötelességteljesítéseinek útján a mindennapokba. Ez a hit teszi a hívő embert a társadalom, az ember és az emberiség élete számára hasznossá. Az Ószövetség kegyeseinek életéből megtanulhatjuk, hogy nekünk nem az útfélen, hanem az élet forгатagában van a helyünk. Ránk Isten kincset bízott, az evangélium örömmüzenetének kincsét, ami csak akkor ér valamit, ha készek vagyunk ezt a kincset megosztani, továbbadni minden jóakarató embernek.

a Kiadó

Budapest, 1980.

[8]

Az Úr szőlőskertje

[9]

Isten a menny legértékesebb ajándékait akarja árasztani a föld minden népére. Ezért hívta ki Ábrahámot bálványimádó rokonai közül, és ezért telepítette le Kánaán földjére. „És nagy nemzetté teszek — mondta — és megáldalak téged, és felmagasztalom a te nevedet, és áldás leszesz” (I Móz 12: 2). Különlegesen megtisztelő volt ez a feladat: ősatyjává lenni annak a népnek, amely századokon át őrzi és védi Isten igazságát. Isten e nép útján akarta a föld összes népét abban az áldásban részesíteni, amelyet a megígért Messiás eljövetele rejt magában.

Az igaz Istent már alig ismerték. Az emberek értelmét elhomályosította a bálványimádás. Isten törvényét, amely „szent és igaz és jó” (Rm 7:12), megpróbálták olyan rendelkezésekkel helyettesíteni, amelyek kegyetlen, önző szándékaikhoz illeszkednek. Isten mégsem vonta vissza tőlük az életet, mert irgalmas. Alkalmat akart nekik adni arra, hogy egyháza útján megismerjék. A nép által kinyilatkoztatott elveket eszközül akarta felhasználni, hogy velük a maga erkölcsi mását helyreállítsa az emberben. Isten törvényét magasra kell emelni! Tekintélyét meg kell védeni! Izráel háza kapta ezt a nagyszerű és nemes feladatot. Isten kiválasztotta őket a világból, hogy szent megbízatást adjon nekik. Törvénye őrzésével bízta meg őket. Azt akarta, hogy általuk megmaradjon az istenismeret az emberek között. A mennyei világosságnak így kellett sugározni a sötétségben rejtőzködő világra. Mondaniuk kellett minden népnek, hogy hagyjanak fel a bálványimádással, és szolgáljanak az élő Istennek.

„Nagy erővel és hatalmas kézzel” (2 Móz 32:11) hozta ki Isten választott népét Egyiptom földjéről. „Elküldte Mózeset, az ő szolgáját, és Áront, akit választott vala. Elvégezik azok között az ő jeleit, és a csodákat Khám földjén.” „Rákiálta a Veres tengerre és kiszáradt, s úgy vivé őket a mélységeken, mint egy síkon” (Zsolt 105:26-27; 106:9). Kiszabadította népét a szolgasorból, hogy termékeny vidékre vigye őket — olyan országba, amelyet gondviselésében készített számukra, hogy ott menedéket találjanak ellenségeik elől. Önma-

gához akarta vonni őket és átölelni örökkévaló karjával. Jóságáért Isten csak azt kívánta, hogy nevét dicsőítsék és dicsőségessé tegyék a földön. [10]

„Az Úrnak része az ő népe, Jákob néki sorssal jutott öröksége. Pusztai földön találta vala őt, zordon, sivatag vadonban; körülvette őt, gondja volt reá, őrizte, mint a szemé fényét; Mint a fészken felrebbenő sas, fiai felett lebeg, kiterjeszti felettük szárnyait, felveszi őket, és tollain emeli őket: Egymaga vezette őt az Úr; idegen isten nem volt ővele” (5 Móz 32:9-12). Így vonta magához Izráel népét, hogy a Magasságos Isten oltalmában éljenek. Csodák útján őrizte meg őket a pusztai vándorlás veszedelmeitől. Végül letelepedtek az ígéret földjén mint olyan nép, amely Isten kegyeit élvezzi.

Ésaiás magával ragadó lendülettel, példázatban mondta el, hogyan hívta el Jahve Izráelt, és hogyan nevelte, hogy jó cselekedetekben bővülködő képviselője legyen a világon.

„Hadd énekelek kedvesemről, szerelmesemnek énekét az Ő szőlőjéről! Kedvesemnek szőlője van nagyon kövér hegyen; Felásta és megtisztítá kövektől, nemes vesszőt plántált belé, és közepére tornyot építtetett, sőt benne már sajtót is vágatott; és várta, hogy majd jó szőlőt terem” (Ésa 5:1-2).

Isten a választott nép útján áldást akart küldeni az egész emberiségnek. „A seregek Urának szőlője pedig — nyilatkoztatta ki a próféta — Izráel háza, és júda férfiai az ő gyönyörűséges ültetése” (Esa 5:7).

Isten erre a népre bízta kinyilatkoztatásait. Védőfalként vették körül őket törvényének előírásai, az igazság, jogosság és tisztaság örökérvényű elvei. Az alapelvek iránti engedelmesség védelmet jelentett számukra, mert óvta őket az önmagukat tönkretévő bűnös élettől. Isten odahelyezte szent templomát az ország közepébe, mint tornyot a szőlőskertbe. Krisztus volt tanítójuk. Ahogy velük volt a pusztában, úgy volt most is tanítójuk és vezetőjük. Dicsősége jelen volt a szent sátorban és a templomban, a frigyláda fölött. Szeretetét állandóan gazdagon árasztotta rájuk, és mérhetetlenül türelmes volt hozzájuk.

Mózes útján Isten megismertette velük szándékát, és világossá tette boldogságuk feltételeit. „Az Úrnak, a te Istenednek szent népe vagy te — mondta -; téged választott az Úr, a te Istened, hogy saját népe légy néki, minden nép közül e föld színén.”

[11] „Azt kívántad ma kimondatni az Úrral, hogy Isteneddé lesz néked, hogy járhasz az ő útjain, megtudhassad az ő rendeléseit, parancsolatait és végzéseit, és engedhess az ő szavának; az Úr pedig azt kívánja ma kimondatni veled, hogy az ő tulajdon népévé leszel, amiképpen szólott néked, és minden ő parancsolatát megtartod, hogy feljebb valóvá tegyen téged minden nemzetnél, amelyeket teremtett, dicséretben, névben és dicsőségben, és hogy szent népévé lehess az Úrnak, a te Istenednek, amint megmondta vala” (5 Móz 7:6; 26:17-19).

Izráel fiainak el kellett foglalniuk azt az egész területet, amelyet Isten kijelölt nekik. El kellett venniük azoktól a nemzetektől, amelyek nem akarták az igaz Istent imádni és szolgálni. Isten szándéka az volt, hogy jellemét Izráel által kinyilatkoztassa és magához vonzza az embereket. Az evangéliumi hívást meg kellett ismertetni az egész világgal. Az áldozati szertartásban rejlő tanítással fel kellett magasztalni Krisztust a nemzetek előtt, hogy mindenki, aki feltekint reá, éljen. Mindazok, akik a kanaánita Ráhábhoz és a moabita Rudihoz hasonlóan felhagytak a bálványimádással, és az igaz Istent imádták, a választott néphez tartoztak. Izráelnek — amint száma növekedett — ki kellett volna szélesítenie határait, amíg országuk magába zárja az egész világot.

De a régi Izráel nem cselekedett Isten szándéka szerint. Az Úr kijelentette: „Ugy plántállak vala el téged, mint nemes szőlővesszőt, mindenestől hűséges magot: mi módon változtál hát nékem idegen szőlőtőnek fattyú hajtásává?” „Buja szőlőtő az Izráel, amely termi az ő gyümölcsseit.” „Mostan azért, Jeruzsálem lakosai és Júda férfiai: ítéljetez köztem és szőlőm között! Mit kellett volna még tennem szőlőmmel; mit meg nem tettem vele? Miért vártam, hogy jó szőlőt terem, holott vadat teremt?! Azért most tudatom veletek, hogy mit teszek szőlőmmel; elvonszom kerítését, hogy lelegeltessék, elrontom kőfalát, hogy eltapodtassék; És parlaggá teszem; nem metszetik és nem kapáltatik meg, tövis és gaz veri föl, és parancsolok a fellegeknek, hogy rá esőt ne adjanak! ... és várt jogörzésre, s ím lőn jogorzás; és irgalomra, és ím Iőn siralom!” (Jer 2:21; Hós 10:1; Ésa 5:3-7).

Az Úr Mózes által népe elé tárta, hogy milyen következményekkel jár hűtlenségük. Ha nem tartják meg Istennel kötött szövetségük feltételeit, elszakadnak Tőle, az élettől, és nem részesülhetnek áldásában. Izráel időnként megfogadta Isten intéseit. Ilyenkor gazdagon

áradtak az áldások a zsidó népre, és általuk a környező nemzetekre. De történelmük során sokszor elfeledkeztek Istenről, és szem elől tévesztették nagyszerű kiváltságaikat, amelyeket Isten képviselőiként kaptak. Megfosztották Istent attól a szolgálattól, amit elvárt tőlük. Megrabolták embertársaikat is a lelki vezetéstől és a szent példamutatástól. Ki akarták sajátítani a szőlőskert gyümölcseit, amelyben Isten sáfársággal bízta meg népét. Kapzsiságuk miatt még a pogányok is megvetették őket. Ezzel alkalmat adtak a pogány világnak arra, hogy rosszul értelmezzék Isten jellemét és országának törvényeit.

[12]

Isten atyai szeretettel hordozta népét. Kegyelmének árasztásával és visszavonásával is megpróbált hatni rájuk. Türelemmel tárta eléjük bűneiket, és béketűréssel várta, hogy beismerjék őket. Prófétákat és követeket küldött, hogy hangoztassák követelményeit a szőlőmunkásoknak. De ahelyett, hogy szívesen fogadták volna ezeket a jó ítélőképességű és a lelki életben befolyásos embereket, úgy bántak velük, mintha ellenségeik lettek volna. A szőlőmunkások üldözték és megölték őket. Isten újabb követeket küldött hozzájuk, de velük is úgy bántak, mint elődeikkel. Sőt még elkeseredettebben gyűlöltek őket.

Sokan megtértek a száműzetésben, amikor azt tapasztalták, hogy Isten visszavonja oltalmát. De a zsidó nép újra beleesett az előző nemzedékek hibáiba, amikor visszatérve az ígéret földjére, politikailag szembeállította magával a környező népeket. A profétákat, akiket Isten azért küldött, hogy feddjék meg a bűnösöket, ugyanolyan gyanakodva és gúnyolódva fogadták, mint ahogy az előző korok profétáit. Így a szőlőskert őrzői egyik századról a másikra szaporították bűneiket.

A jól termő szőlőt — amelyet a mennyei Gazda ültetett Palesztina dombjain — Izráel megvetette, és végül átdobta a szőlőskert falán, összezúzta és eltaposta. Azt remélték, hogy örökre elpusztították. A Gazda azonban eltávolította a szőlőt, és elrejtette szemük elől. Újra elültette, de a falon túl. Így törzse nem volt többé látható. Az ágak áthajoltak a falon, és azokba lehetett más ágakat oltani, de a törzs olyan helyen volt, ahol az ember nem érthette el, és nem árthatott neki.

Isten egyházának — a szőlőskert őreinek — ma különlegesen értékesek azok a tanácsok, amelyeket Isten a proféták útján adott.

A proféták világossá tették, hogy mi Isten örökkévaló szándéka az emberiséggel. Érthetően tanították, hogy Isten szereti az elveszett embert. Ezekben a tanításokban világosan feltárul az a terv is, amit [13] Isten megváltásukra készített. Izráel elhívásáról, eredményeiről, kudarcairól beszéltek a letűnt századok során végig a proféták, akiket Isten küldött egyházához. Elmondták, hogy Isten újra kegyelmébe fogadja őket; beszéltek arról, hogy a nép hátat fordít a szőlőskert Urának. Tanították, hogy a hűséges maradék fogja megvalósítani a korszakokat átfogó tervet. A maradék életében beteljesül a szövetség minden ígérete. Isten ma ugyanazt az üzenetet küldi egyházának — az Úr szőlője hűséges szőlőműveseinek -, mint amit hajdan profétája által küldött:

„A színború szőlőről énekeljete:
Én az Úr, őrizem azt,
Minden szempillantásban öntözöm,
Hogy senki meg ne látogassa,
Éjjel-nappal megőrzöm azt”

(Ésa 27:2-3).

Izráel! Bízzál Istenben! A szőlőskert Gazdája most is gyűjti drága gyümölcsseit a nemzetek és népek közül. Sokáig várt rájuk. Nemsokára eljön övéihez; és azon a boldog napon végre megvalósul terve Izráel házával: „Jövendőben Jákób meggyökerezik, virágzik és virul Izráel, és betöltik a földnek színét gyümölccsel»» (Ésa 27:6).

Erő és gyöngeség

[14]

[15]

„Ezt mondja az Úr: Ne dicsekedjék a bölcs az ő bölcsességével, az erős se dicsekedjék az erejével, a gazdag se dicsekedjék gazdagságával; hanem azzal dicsekedjék, aki dicsekedik, hogy értelmes és ismer engem, hogy én vagyok az Úr, aki kegyelmet, ítéletet és igazságot gyakorlok e földön; mert ezekben telik kedvem, azt mondja az Úr” (Jer p: 23-24).

[16]

1 — Salamon

[17]

Dávid és Salamon uralkodása idején Izrael erős nemzetté vált, és sok alkalma kínálkozott arra, hogy nagy befolyását az igazság és jogosság érdekében érvényesítse. Jahve nevét dicsőítették és tisztelték. Minden remény megvolt annak a célnak elérésére, amelyért Isten Izráelt az ígéret földjére telepítette. Akadályok tűntek el az útból. Pogány országok lakói, akik azért jöttek, hogy megtalálják az igazságot, nem távoztak üresen. Emberek tértek meg; Isten földi egyháza terebélyesedett és virágzott.

Dávid életének utolsó éveiben már Salamon ült Izrael trónján. Atyja lemondott javára; őt kenték fel és tették meg királynak. Sokat ígérő ifjúként kezdte pályafutását. Isten azt akarta, hogy erőről erőre, dicsőségről dicsőségre jusson, és egyre inkább megközelítse Isten jellemét, hogy így készítse népét a mennyei igazság őrzőjeként kapott szent megbízatása teljesítésére.

Dávid tudta, hogy Isten magasztos célja Izráellel csak akkor valósul meg, ha uralkodói a néppel együtt meg nem szűnő éberséggel igyekeznek az eléjük tárt normát elérni. Tudta, hogy az ifjú Salamon csak akkor tud megfelelni annak a megbízatásnak, amivel Isten megtisztelte, ha nem csupán katona, államférfi és uralkodó, hanem erős is, jó is, az igazság és a hűség mintaképe.

Dávid szeretettel, de nyomatékosan kérlelte Salamont, hogy legyen határozott és nemeslelkű; tanúsítson irgalmat és szeretetet alattvalói iránt; dicsőítse meg Isten nevét a föld népeivel való minden eljárásában, és mutassa meg, hogy milyen szép a szent élet. A sok próba és nagyszerű tapasztalat, amelyet Dávid átélt, megtanította értékelnit a nemesebb erényeket, és kimondatta vele Salamonhoz intézett utolsó felhívásában: „Aki igazságosan uralkodik az emberek felett, aki Isten félelmével uralkodik: Olyan az, mint a reggeli világoosság, mikor a nap feljő, mint a felhőtlen reggel; napsugártól, esőtől sarjadzik a fű a földből” (2 Sm 23: 3-4)

[18]

Ó, micsoda lehetőségeket kapott Salamon! Ha követi atyja Isten-

től ihletett tanítását, akkor uralkodását igazságosság jellemzi, mint ahogy azt a 72. zsoltár írja le:

„Isten, a te ítéletidet add a királynak,
És e te igazságodat a király fiának.
Hadd ítélje népedet igazsággal,
És a te szegényeidet méltányossággal...
Szálljon alá, mint eső a rétre,
Mint zápor, amely megöntözi a földet.
Virágozzék az ő idejében az igaz
És a béke teljessége, amíg nem lesz a hold.
És uralkodjék egyik tengertől a másik tengerig,
És a nagy folyamtól a föld határáig...
Tarsis és a szigetek királyai hozzanak ajándékot;
Seba és Szeba királyai adománnyal járuljanak elé.
Hajoljanak meg előtte mind a királyok,
És minden nemzet szolgáljon néki.
Mert megszabadítja a kiáltó szűkölködőt;
A nyomorultat, akinek nincs segítője...
Imádkozzanak érte szüntelen,
És áldják őt minden napon...
Tartson neve mindörökké;
Viruljon neve, míg a nap lesz;
Vele áldják magukat mind a nemzetek,
És magasztalják őt.
Áldott az Úr Isten, Izráelnek Istene,
Aki csudadolgokat cselekszik egyedül!
Áldott legyen az ő dicsőséges neve mindörökké,
És teljék be dicsőségével az egész föld!
Ámen! Ámen!”

Salamon ifjú korában magáévá tette Dávid akaratát, és hosszú éveken át becsületesen élt. Életét az Isten parancsolatai iránti szigorú engedelmesség jellemezte. Uralkodása elején állami tanácsadóival elment Gibeonba, ahol megvolt még a pusztában épített szent sátor. Kiválasztott tanácsadóival, az „ezredesek”-kel és „századosok”-kal, a „bírák”-kal és „egész Izráel minden elöljárói”-val, valamint a „családfők”-kel (2 Krón 1:2) áldozatot mutatott be Istennek. Velük

együtt az Úr szolgálatára szentelte magát. Salamonnak volt valami fogalma a királyi méltósággal járó nagy feladatokról és tudta, hogy akik nehéz terheket viselnek, azoknak a bölcsesség Forrásához kell fordulniuk vezetésért, ha meg akarnak felelni kötelezettségeiknek. Ezért buzdította arra tanácsosait, igyekezzenek vele együtt őszinte szívvel megbizonyosodni arról, hogy Isten elfogadja-e őket.

A király bölcsességet és értelmet kívánt — inkább, mint bármilyen földi előnyt — annak a munkának elvégzéséhez, amellyel Isten bízta meg. Éles felfogóképességre, szívjóságra, szeretni tudó lelkületre sóvárgott. Azon az éjszakán az Úr megjelent Salamonnak álomban, és azt mondta: „Kérj, amit akarsz, hogy adjak néked!” A fiatal és tapasztalatlan uralkodó válaszában elmondta, hogy milyen gyámoltalannak, tehetetlennek érzi magát, és hogy segítségre vágyik. „Te a te szolgálóddal, az én atyámmal, Dáviddal nagy irgalmasságot cselekedtél — mondta-, amiképpen ő is járt előtted híven, igazán és hozzád egyenes szívvel, és megtartottad néki ezt a nagy irgalmasságot, hogy néki fiat adtál, aki az ő királyi székében ül, amint e mai napon megtetszik.

És most, óh én Uram Istenem, te tetted a te szolgálódat királlyá, Dávid, az én atyám helyett. Én pedig kicsiny gyermek vagyok, nem tudok kimenni és bejönni. És a te szolgáló a te néped között van, amelyet te magadnak választottál, nagy nép ez, amely meg nem számláltathatik... a sokaság miatt. Adj azért a te szolgálódnak értelmes szívet, hogy tudja ítélni a te népedet, és tudjon választást tenni a jó és gonosz között; mert kicsoda kormányozhatja ezt a te nagy népedet?”

„És tetszék e beszéd az Úrnak, hogy Salamon ilyen dolgot kért.” „Minthogy ez volt a te szívedben — mondta Isten Salamonnak és nem kértél tőlem gazdagságot, kincset és tisztességet, avagy a téged gyűlölőknek lelkét, sem hosszú életet magadnak nem kértél, hanem kértél magadnak bölcsességet és tudományt, hogy kormányozhasd az én népemet,” „Ímé a te beszéded szerint cselekszem; ímé adok néked bölcs és értelmes szívet, úgy hogy hozzád hasonló nem volt te előtted, és utánad sem támad olyan, mint te. Sőt, még amit nem kértél, azt is megadom néked, gazdagságot és dicsőséget”, „amelyhez hasonló nem volt sem az előtted, sem az utánad való királyoknak.”

[20] „És ha az én utaimon járándasz, megőrizvén az én végzéseimet és parancsolatimat, amiképpen járt a te atyád Dávid: meghosszabbítom életed idejét” (i Kir 3 : 5-14; 2 Krón 1:7-12).

Isten megígérte, hogy amint Dáviddal volt, úgy lesz Salamonnal is. Ha a király becsületesen jár az Úr előtt, ha azt cselekszi, amit Isten parancsol neki, akkor trónja erősen fog állni, és uralma eszközül szolgál arra, hogy Izráelt dicsőítsék mint „bölcs és értelmes nép”-et, a környező népek világosságát (5 Móz 4:6).

Salamon szavai, amikor Istenhez imádkozott az ősi gibeoni oltár előtt, alázatosságról tanúskodtak. Azt is kifejezték, hogy nagyon vágyik Istent megdicsőíteni. Ráeszmélt arra, hogy mennyei segítség nélkül épp olyan képtelen az őt terhelő kötelezettségeknek eleget tenni, akárcsak egy kisgyermek. Tudta, hogy nincs jó ítélőképessége. Nagy hiányérzete készítette arra, hogy bölcsességet kérjen Istentől. Nem önző célból vágyott olyan tudásra, amely mások fölé emeli. Szeretett volna hűségesen eleget tenni a reá háruló feladatoknak, és azt a képességet választotta, amelynek segítségével uralkodása megdicsőítheti Istent. Salamon soha nem volt olyan gazdag, bölcs és igazán nagy, mint amikor megvallotta: „Kicsiny gyermek vagyok, nem tudok kimenni és bejönni.”

Azoknak, akik ma bizalmi állást töltenek be, igyekezniük kell azt a leckét megtanulni, amire Salamon imája tanít. Minél magasabb az a munkakör, amelyet az ember betölt, minél nagyobb felelősséget kell hordoznia, annál messzebbre hat befolyása, és annál jobban kell Istenre támaszkodnia. Sohasem szabad elfelejtenie, hogy a munkába szólítással együtt kapja azt a felhívást is, hogy meggondoltan, vigyázva járjon embertársai előtt. Tanulóként kell Isten előtt állnia. A tisztség nem teszi szentté a jellemet. Isten megdicsőítése és parancsolatainak megtartása teszi igazán nagygyá az embert.

Nem személyválogató az az Isten, akit szolgálunk. Aki Salamonnak bölcs ítélőképességet adott, ma is kész ugyanezt az áldást adni gyermekeinek. „Ha pedig valakinek közületek nincsen bölcsessége — jelenti ki Igéje -, kérje Istentől, aki mindenkinek készségesen és szemrehányás nélkül adja; és megadatik néki” (Jk 1:5). Ha valaki — aki terhet hordoz — jobban vágyik bölcsességre, mint gazdagságra, hatalomra és hírnévre, nem fog csalódní. Ez az ember nemcsak azt tanulja meg a nagy Tanítótól, hogy mit tegyen, hanem azt is, hogyan tegye Isten tetszésére.

Amíg Istennek szenteli életét az az ember, akit Isten jó ítélőképességgel, tisztánlátással és tehetséggel áldott meg, addig nem magas pozíció után áhítozik, és nem akar uralkodni, sem irányítani.

[21]

Bár szükséges, hogy emberek felelősséget hordozzanak, de az igazi vezető, ahelyett hogy elsőbbségért küzdene, inkább értelmes szívért imádkozik, hogy különbséget tudjon tenni jó és rossz között.

Nem könnyű annak az embernek útja, akit vezetéssel bíztak meg. De tekintsen minden nehézséget imára szólításnak! Sohase mulasszon el tanácsot kérni a bölcsesség csodálatos Forrásától! A Mestertől kapott erővel és értelemmel képes lesz ellenállni a szentségtelen befolyásnak. Külön tudja választani a jót a rossztól. Helyesli azt, amit Isten helyesel, és komolyan küzd, nehogy helytelen elvek honosodjanak meg Isten művében. A bölcsességet, amire Salamon jobban vágyott, mint gazdagságra, dicsőségre és hosszú életre, Isten megadta neki. Tiszta értelmet, megértő szívet, szerető lelkiületet kért, és megkapta. „Isten adott bölcsességet Salamonnak és igen nagy értelmet és mély szívet, mint a fűvény, mely a tenger partján van. Úgy hogy a Salamon bölcsessége nagyobb volt, mint a napkelet minden fiainak bölcsessége és Egyiptomnak egész bölcsessége. Sőt bölcsőbb volt minden embereknél... és híre neve vala minden nemzetségek között köröskörül” (I Kir 4:29-31).

„És... az egész Izráel... félték a királynak orcáját, mert látták, hogy Isten bölcsessége van az ő szívében az ítélettelre” (1 Kir 3 :28). Az emberek őszintén ragaszkodtak Salamonhoz — mint annak idején Dávidhoz -, és mindenben engedelmeskedtek neki. „Megerősödék királyságában Salamon...; és az Úr az ő Istene vele volt, és őt igen felmagasztalá” (2 Krón 1:1).

Salamon hosszú évekig Istennek szentelte életét. Becsületesség, elvhűség és az Isten parancsolatai iránti szigorú engedmesség jellemezte. Ő maga irányított minden fontos vállalkozást, és bölcsen intézte a birodalom hivatalos ügyeit. Gazdagsága és bölcsessége, az uralkodása első éveiben épített paloták és középületek, szóban és tettben megmutatkozó határozottsága, kegyessége, méltányossága és nagylelkűsége kiváltotta alattvalói hűségét, valamint sok ország uralkodóinak csodálatát és tiszteletét. Salamon uralkodása elején Jahve nevét nagy tisztelet övezte. A király bölcsessége és igazságossága minden nemzet előtt tanúskodott annak az Istennek nagyszerű tulajdonságairól, akinek szolgált. Egy ideig Izráel a világ világossága volt, mivel Jahve nagyságát hirdette. Salamon kezdeti uralmának igazi dicsősége nem rendkívüli bölcsességében, mesébe illő gazdagságában, messze terjedő befolyásában és hírnevében rej-

lett, hanem abban a megbecsülésben és tiszteletben, amelyet a menny ajándékainak bölcs felhasználásával Izráel Istene nevének szerzett.

Amint az évek múltak és Salamon hírneve nőtt, igyekezett megdicsőíteni Istent értelmi és lelki képességei növelésével, valamint azzal, hogy egyre továbbította másoknak a kapott áldásokat. Nála jobban senki sem tudta, hogy azért kapott hatalmat, bölcsességet és értelmet, mert Jahve kedvezett neki; és Isten azért ajándékozta meg ezekkel a képességekkel, hogy megismertesse a világgal a királyok Királyát.

Salamont különösen érdekelte a természetrajz, de kutatásai nem korlátozódtak egyetlen tudományágra. Minden teremtett dolog — élő és élettelen — szorgalmas tanulmányozásával világos fogalmat kapott a Teremtőről. A természeti erőkből, az ásvány- és állatvilágban, minden fában, bokorban és virágban Isten bölcsessége tárulkozott fel előtte. Miközben mindig többet igyekezett tudni, egyre jobban megismerte és megszerette Istent.

Salamon Istentől ihletett bölcsessége dicsénekekben és példabeszédek sokaságában fogalmazódott meg. „Szerze háromezer példabeszédet, és az ő énekeinek száma ezer és öt volt. Szólt a fákról is, a Libánon cédrusfájától az izsópig, amely a falból nevedik ki; és szólt a barmokról, a madarokról, a csúszó-mászó állatokról és a halakról is” (I Kir 4: 32-33). Salamon a szent élet és a nemes erőfeszítések elveit körvonalazta példabeszédeiben; elveket, amelyek a mennyben születtek és istenfélelemhez vezetnek; amelyeknek az élet minden tettét szabályozniuk kellene. Salamon uralkodásának kezdete azért volt az erkölcsi felemelkedés és anyagi jólét időszaka, mert széthintette ezeket az elveket, és elismerte, hogy egyedül Istent illeti dicséret és tisztelet.

„Boldog ember, aki megnyerte a bölcsességet — írta -, és az ember, aki értelmet szerez. Mert jobb ennek megszerzése az ezüstnek megszerzésénél, és a kiásott aranynál ennek jövedelme. Drágább a fényes kárbunkulusoknál, és minden te gyönyörűséged nem hasonlíthatók hozzá. Napoknak hosszúsága van jobbában, baljában gazdagság és tisztesség. Az ő utai gyönyörűséges utak, és minden ösvényei: békesség. Életnek fája ez azoknak, akik megragadják, és akik megtartják boldogok!” (Péld 3 :13 -18 .)

„A bölcsesség kezdete ez: szerezz bölcsességet, és minden keresményedből szerezz értelmet” (Péld 4:7). „A bölcsesség kezdete

az Úrnak félelme” (Zsolt III:IO). „Az Úrnak félelme a gonosznak gyűlölése; a kevélységet és felfuvalkodást és a gonosz utat, és az álnok száját gyűlölöm” (Péld 8:13).

Ó bárcsak későbbi éveiben is megfogadta volna Salamon ezeket a különlegesen bölcs szavakat! Ő, aki kijelentette: „a bölcseknek ajkaik hintegetnek tudományt” (Péld 15:7), és aki maga tanította a föld királyait arra, hogy a királyok Királyának adják azt a dicsőséget, amit neki mint földi uralkodónak kívántak adni, bárcsak soha ne jutott volna oda, hogy „álnok száj”-jal, „kevélység”-gel és „felfuvalkodás”-sal elfogadja azt a dicséretet, ami egyedül Istent illeti meg!

2 — A templom és felszentelése

[24]

Dávid régóta dédelgetett tervét — hogy templomot épít az Úrnak — Salamon bölcsen valósította meg. Jeruzsálem hét éven át tele volt szorgos munkásokkal, akik elegyengették a kiválasztott helyet, építették a roppant tartófalakat, és lefektették a terjedelmes alapokat — „nagy és drága köveket ... faragott köveket” (1 Kir 5:17) -, megmunkálták a libanoni erdőkből hozott nehéz faanyagot, és építették a nagyszerű templomot. A fa- és kőanyag előkészítésével egyidőben — amelyhez sok ezren adták erejüket — szünet nélkül folyt a templom berendezésének készítése a Tírusból való Híram, a „bölcs, tudós és értelmes férfi” irányításával, „aki tud készíteni aranyból, ezüstből, rézből, vasból, kövekből, fákból, bíborból, kék bíborból, lenből és karmazsinból... mindenféle... remekművet” (2 Krón 2:13-14).

Miközben Mória hegyén folyt a zajtalan építkezés „a kőbányának egészen kifaragott köveiből... úgy, hogy sem kalapácsnak, sem fejszének, sem valami egyéb vasszerszámnak pengése nem hallattatott a háznak felépítésénél” (1 Kir 6:7), a minta szerint — amelyet Dávid adott át fiának — elkészítették a gyönyörű berendezést — „minden egyéb felszerelést is, mely az Úr házához szükséges volt” (2 Krón 4:19). Ezek között volt a füstölőoltár, a szent kenyerek asztala, a gyertyatartó; köztük voltak a mécsesek, valamint azok az edények és eszközök is, amelyeket a papok használtak a szent helyen végzett szolgálatuk közben. Mind „aranyból, és pedig tiszta aranyból” (2 Krón 4:21) készültek. A rézből való felszereléseket — az égőáldozati oltárt, a nagy mosdómedencét, amelyet tizenkét ökör tartott, a kisebb medencéket, sok más eszközzel együtt — „a Jordán mezején önteté... a király az agyagos földben, Sukkor és Seredáta között” (2 Krón 4:17). Ezekből a berendezésekből sokat készítettek, hogy ne legyen belőlük hiány.

Páratlanul szép és utolérhetetlenül pompás volt az a palotaszerű épület, amelyet Salamon és társai emeltek Isten és az istentiszteletek számára. A drágakövekkel díszített, faragott cédrussal és csiszolt

[25] arannyal bélelt templomépület — amit pompás utakkal átszelt tágas udvarok vettek körül — hímzett függönyeivel és díszes berendezésével alkalmas szimbóluma volt Isten földi egyházának, az élő egyháznak, amely korszakokon át a mennyei minta szerint épült „arany”-hoz, „ezüst”-höz, „drágakövek”-hez hasonlítható anyagokból, „a templom mintájára kifarag”-va (i Kor 3:12; Zsolt 144:12). Ebben a lelki templomban Krisztus „a szegletkő”, „akiben az egész épület szép renddel rakattatván, nevededik szent templommá az Úrban” (Ef 2:20-21).

Végül elkészült a templom, amelyet Dávid király tervezett és fia, Salamon épített. „Mindazt, amit magában elhatározott Salamon, hogy megcsinál az Úr házában... szerencsésen bevégezé” (2 Krón 7: 11). Ahhoz, hogy a Mória hegyének magaslatait bekoronázó palota valóban „nem ember”, „hanem az Úr Isten” lakóhelye legyen — amire Dávid olyan nagyon vágyott -, hátra volt még az, hogy ünnepélyes szertartással formailag is felszenteljék Jahve és az istentiszteletek számára (1 Krón 29:1).

Azt a helyet, ahol a templom épült, hosszú időn át megszentelt helynek tartották. Itt mutatta meg Ábrahám, a hívők atyja, hogy kész Jahve parancsának engedelmeskedni és egyetlen fiát feláldozni. Itt újította meg Isten Ábráhámmal kötött szövetségét, amelyben áldást ígért. Az áldás magában hordozta a dicsőséges messiási ígéretet, amely a Magasságos Isten Fiának áldozata által szabadulást hoz az emberiségnek. (Lásd: 1 Móz 32:9; 16-18.) Itt küldött Isten tüzet a mennyből, válaszként Dávid égő- és béke-áldozatára, amelyet azért mutatott be, hogy feltartóztassa a pusztító angyal bosszúállásra kivont kardját. (Lásd: 1 Krón 21.) Jahve tisztelői most újra itt voltak, hogy találkozzanak Istenükkel, és megújítsák hűségfogadalmukat.

A felavatásra a legkedvezőbb időpontot — a hetedik hónapot — választották, amikor a nép az ország minden részéből Jeruzsálembe gyülekezett a sátoros ünnepre. Ez az ünnep kiváltképpen az öröendezés alkalma volt. Az aratási munkák véget értek, és az új esztendő munkáit még nem kezdték meg. Az emberek gondoktól mentesen átengedhették magukat az alkalom szent, örömteli hatásának.

A kitűzött időpontban Izráel — sok idegen ország díszesen öltözött képviselőivel együtt — egybegyűlt a templom udvaraiban. Szokatlanul pazar volt ez a látvány. Salamon — Izráel véneivel és a nép legtekintélyesebb tagjaival — a város egy másik részéből

érkezett vissza, ahonnan elhozták a szövetség ládáját. A Gibeon magaslatain levő szent helyről átszállították az ősi „gyülekezet sátorát és minden szent edényeket, amelyek a sátorban valának” (2 Krón 5:5). Ezek a féltve őrzött tárgyak, amelyek Izráel fiaiban pusztai vándorlásuk és Kánaán meghódításának emlékeit idézték fel, most állandó otthont találtak abban a nagyszerű templomban, amelyet azért építettek, hogy elfoglalja a hordozható sátor helyét.

A frigyládjában volt a két kőtábla. Isten saját ujjával írta rájuk a Tízparancsolatot. Salamon atyjának, Dávidnak példáját követte, amikor bevitte a templomba a frigyládját. Minden hatodik lépésnél áldozatot mutatott be. Énekléssel, zenével és különös szertartásossággal vitték be „a papok az Úr szövetségének ládáját az ő helyére, az Isten házának belső részébe, a szentek-szentjébe” (2 Krón 5: 7). Amikor kijöttek a templomból, elfoglalták a számukra kijelölt helyet. Az énekesek — fehérbe öltözött lévíták — az oltár keleti végénél álltak cimbalmokkal, lantokkal, citerákkal; és velük volt százhusz kürtölő pap is. (Lásd: 2 Krón 5:12.)

„Mert a kürtölőknek és éneklőknek tisztük vala egyenlőképpen zengeni az Úrnak dicséretére és tiszteletére. És mikor nagy fel-szóval énekelnének kürtökkel, cimbalmokkal és mindenféle zengő szerszámokkal, dicsérvén az Urat, hogy igen jó és örökkévaló az ő irgalmassága: akkor a ház, az Úrnak háza megtelék köddel, annyira, hogy meg sem állhatnak a papok az ő szolgálatjukban a köd miatt, mert az Úr dicsősége töltötte vala be az Istennek házát” (2 Krón 5:13-14).

Salamon megértette, hogy mit jelent a felhő, és így szólt: „Az Úr mondotta, hogy ő lakoznék ködben. Én pedig lakóházat építettem néked, helyet, ahol örökké lakjál” (2 Krón 6:1-2).

„Az Úr uralkodik,
Reszkessenek a népek;
Kérubokon ül,
Remegjen a föld!

Nagy az Úr a Sionon,
És magasságos ő minden nép felett.
Tiszteljék a te nagy és rettenetes nevedet, — Szent az!...
Magasztaljátok az Urat, a mi Istenünket,

[26]

[27]

És boruljatok le az ő lábainak
zsámolya elé; Szent Ő”

(Zsolt 99: 1-5).

„A tornácnak közepén” Salamon egy rézből készített széket, illetve emelvényt helyeztetett el, amelynek „hossza öt sing, szélessége is öt sing, magassága pedig három sing” volt. Erre állt fel, majd felemelt kézzel megáldotta az előtte levő hatalmas sokaságot. „És Izráel egész gyülekezete felállott” (2 Krón 6:13. 3).

„Áldott az Úr, Izráel Istene — kiáltotta Salamon -, ki szólott volt az ő szája által az én atyámnak Dávidnak, és hatalmas kezeivel beteljesítette, mondván: ... Jeruzsálemet választottam, hogy az én nevem abban lenne” (2 Krón 6:4. 6).

Salamon ezután az emelvényre térdelt, és az egész nép hallatára elmondta templomszentelési imáját. A gyülekezet fejét meghajtván állt, és közben a király ég felé emelt kézzel így könyörgött: „Oh Uram, Izráelnek Istene, nincsen hozzád hasonló Isten sem mennyben, sem földön, aki megtartod a te fogadásodat és irgalmasságodat a te szolgálidhoz, akik te előtted teljes szívvel járnak!...

Lakozhatnék-e valósággal az Isten e földön az emberek között? Im az egek és az egeknek egei téged be nem foghatnak, mennyivel kevésbé e ház, amelyet én építettem. És tekints a te szolgád könyörgésére és imádságára, oh én Uram Istenem, meghallgatván kiáltását és könyörgését, amellyel könyörög a te szolgád előtted! Hogy a te szemeid éjjel és nappal figyelmezzenek e házra, e helyre, amelyről azt mondtad, hogy nevedet abba helyezéted, meghallgatván könyörgését a te szolgádnak, amikor e helyen könyörögne. Hallgasd meg azért a te szolgádnak és a te népednek Izráelnek könyörgését, amikor könyörögni fognak e helyen; hallgasd meg a te mennyei lakhelyedből, és meghallgatván őket, légy kegyelmes !...

Mikor pedig megverettetik a te néped az Izráel az ő ellenségeitől, mivel te ellened vétkeztek; és hozzád visszatérve, vallást tesznek a te nevedről, könyörögnek és imádkoznak te előtted e házban; te hallgasd meg a mennyből, és bocsásd meg a te népednek az Izráelnek bűnét, és hozd vissza őket arra a földre, amelyet adtál nekik és az ő atyáiknak.

[28] Mikor az ég berekesztetik és nem lesz eső, mivel vétkeztek te ellened; és imádkozni fognak e helyen és vallást tesznek a te neved-

ről és megtérnek bűneikből, mert te sanyargatod őket: te hallgasd meg a mennyből és légy kegyelmes a te szolgálóidnak és a te népednek az Izráelnek; minekutána őket megtanítándod az igaz útra, amelyen járjanak, és adj esőt a te földedre, amelyet adtál a te népednek örökségül.

Éhség ha lesz a földön, ha döghalál, aszály, ragya, sáska, cserebogár; ha az ő ellensége szorongatja az ő birodalmának földében; ha bármiféle csapás és nyomorúság jövend reájuk: aki akkor könyörög és imádkozik, legyen az bárki; vagy a te néped, az Izráel, ha elismeri ki-ki az ő csapását és fájdalmát, és kezeit e házban kiterjesztendi, te hallgasd meg a mennyből, a te lakhelyedből, és légy kegyelmes, és kinek-kinek fizess az ő útai szerint, amint megismerted az ő szívét, ... hogy féljenek téged, járván a te útaidon, míg élnek e föld színén, amelyet adtál volt a mi atyáinknak. Sőt még az idegent is, aki nem a te néped az Izráel közül való, ha eljövend messze földről a te nagy nevedért és a te hatalmas kezédért és a te kiterjesztett karodért, mikor ide jutván, könyörögnek e házban: te hallgasd meg a mennyből, a te lakóhelyedből, és add meg az idegennek mindazt, amiért könyörög hozzád, hogy megismerjék a földnek minden népei a te nevedet, és tiszteljenek téged úgy, mint a te néped az Izráel, és ismerjék meg, hogy a te nevedről neveztetik e ház, amelyet én építettem.

Ha a te néped hadba megy ki az ő ellensége ellen azon az úton, amelyen elbocsátod őket; ha könyörögnek, hozzád fordulván e város felé, amelyet választottál magadnak, és e ház felé, amelyet a te nevednek építettem: te hallgasd meg az égből az ő könyörgésüket és imádságukat, és szerezz nekik igazságot.

Ha vétkeznek ellened (mert nincsen ember, aki nem vétkeznek) és reájuk megharagudván, az ellenség kezébe adándod és őket fogságba viendik azok, akiktől megfogattak, messze földre, vagy közeire, és ha az idegen földön, ahol fogva tartatnak, magukba szállnak, és megtérvén, az ő fogságuk helyén könyörögnek hozzád, és ezt mondandják: Vétkeztünk, hamisan és gonoszul cselekedtünk; és megtérendenek te hozzád teljes szívükből és teljes lelkükből az ő fogságuk földében, ahol őket fogva tartják, és könyörögnek hozzád, az ő földjüknek útja felé fordulva, amelyet adtál volt az ő atyáinknak, és e város felé, amelyet választottál magadnak, és e ház felé, amelyet a te nevednek építettem: hallgasd meg akkor az ő könyörgé-

süket és imádságukat a mennyből, a te lakhelyedről, és szerezz nekik igazságot, és bocsásd meg a te népednek, hogy ellened vétkezett.

Most azért, oh én Istenem, legyenek a te szemeid nyitva és füleid legyenek figyelmesek a könyörgésre ezen a helyen. És most kelj föl, oh Úr Isten, a te nyugodalmadba, te és a te hatalmasságodnak ládája! A te papjaid, oh Úr Isten, öltöztessenek fel üdvösséggel, és a te szenteid örvendezzenek a jóban. Oh Úr Isten, ne utáld meg a te felkenetett királyod orcáját; emlékezzél meg Dávidhoz, a te szolgádhoz való nagy irgalmasságaidról!” (2 Krón 6:14-42.)

Amikor Salamon befejezte imáját, „tűz szálla le az égből, és megemészté az egészen égő áldozatot és a véres áldozatot”. A papok nem léphettek be a templomba, mert „az Úr dicsősége betölté a házat”. „Izráel fiai mindnyájan látták, amikor alászálla... az Úr dicsősége a házra, és arccal leborulának a föld felé a padlózatra, s imádják és tisztelik az Urat, hogy jó és az ő kegyelme mindörökké való!”

Azután a király és a nép áldozatokat mutatott be az Úr előtt. „Ekképpen szentelik fel az Úr házat a király és az egész nép” (2 Krón 7:1-5). A „Hámát” határaitól „Egyiptom” folyójáig terjedő birodalom minden részéből érkező sokaság, a „nagy gyülekezet” hét napig örömmünnepet ült. A boldog tömeg a következő hetet a sátoros ünnep ünneplésével töltötte. Miután elmúlt az ünneplés ideje — amikor újra az Úrnak szentelték magukat és örvendeztek -, a nép hazatért „vígan és meglegedve mindama jók felett, amelyeket cselekedett az Úr Dáviddal, Salamonnal és az ő népével Izráellel” (2 Krón 7:8. 10).

A király minden tőle telhetőt megtett, hogy buzdítsa a népet. Buzdítsa arra, hogy teljesen adja át magát az Úrnak, szentelje magát egészen szolgálatára, és dicsőítse meg szent nevét. Isten most újra bizonyosságát adta Izráel uralkodójának, hogy elfogadja és megáldja, mint ahogy uralkodása kezdetén Gibeonnál is tette. Éjszakai látásban megjelent az Úr, és ezt mondta: „Meghallgattam a te könyörgésedet, és e helyet magamnak áldozat házául választottam. Ímé, amikor az eget bezárandom, hogy ne legyen eső; és amikor parancsolok a sáskának, hogy a földet megeméssze; vagy amikor döghalált bocsátandok az én népemre: És megalázza magát az én népem, amely nevről neveztetik, s könyörög és keresi az én arcomat, és felhagy az ő bűnös életmódjával: én is meghallgatom őket a mennyből, meg-

bocsátom bűneiket, és megszabadítom földjüket. Most már az én szemeim nyitva lesznek, és füleim figyelmesek lesznek e helyen a könyörgésre. Most választottam és megszenteltem e házat, hogy az én nevem abban legyen mindörökké, és ott lesznek az én szemeim és az én szívem mindenkor” (2 Krón 7:12-16).

Ha Izráel hű maradt volna Istenhez, ez a nagyszerű épület állandóan ott állt volna, örök jeleként annak, hogy Isten különösen megtisztelti választott népét. „Az idegeneket — nyilatkoztatta ki Isten -, akik az Úrhoz adák magukat, hogy néki szolgáljanak és hogy szeressék az Úr nevét, hogy Ő néki szolgálói legyenek; mindenkit, aki megőrzi a szombatot, hogy meg ne fertőztesse azt, és a szövetségemhez ragaszkodókat: szent hegyemre viszem föl ezeket, és megvidámítom őket imádságom házában; egészen égő és véres áldozataik kedvesek lesznek oltáromon; mert házam imádság házának hívatik minden népek számára!” (Ésa 56: 6-7.)

Amikor az Úr bizonyosságát adta annak, hogy elfogadja a királyt, világossá tette előtte azt is, hogy mi a kötelessége. „Ha te előttem járándasz — mondta -, amint járt Dávid, a te atyád, úgy cselekedvén mindenekben, amint neked megparancsoltam, s az én rendelésimet és ítéletimet megtartándod: megerősítem a te birodalmad trónját, amint megígértem volt Dávidnak, a te atyádnak, mondván: Nem vétetik el a te nemzetségedből való férfiú az Izráel királyiszekiből” (2 Krón 7: 17-18).

Ha Salamon továbbra is alázatosan szolgálta volna az Urat, egész uralkodása áldást árasztott volna a környező nemzetekre — azokra, amelyekre Atyjának, Dávidnak uralkodása, valamint a maga uralkodása korábbi éveiben mondott bölcs szavai és ugyanakkor végzett nagyszerű cselekedetei olyan kedvező hatással voltak. Isten előre látta, hogy milyen félelmes kísértések járnak a jólét és a világi dicsőség nyomában, és óvta Salamont a hitehagyás bűnétől. Előre megmondta azt is, hogy milyen rettenetes következményekkel jár a bűn. Még az a gyönyörű templom is, amelyet éppen akkor szenteltek fel, „tanulságul és példabeszédül” lesz „minden nemzetségnek” — mondta, ha a zsidók elhagyják „az Urat, atyáik Istenét”, és nem tágítanak a bálványimádástól (2 Krón 7:20. 22). Miután a mennyből érkezett üzenet, amely szerint Isten meghallgatta Izráelért elmondott imáját, Salamon szívébe bátorságot öntött és igen megörvendezettte, elkezdődött uralkodásának fénykora. „A földnek minden királyai”

[31] igyekeztek közelébe kerülni, „hogyan hallhatnák az ő bölcsességét, amelyet Isten adott vala az ő szívébe” (2 Krón 9: 23). Sokan jöttek azért hogy lássák, miként kormányoz, és hogy megtanulják, hogyan intézkedik nehéz ügyekben.

Amikor ezek az emberek látogatást tettek Salamonnál, a király tanítást adott nekik Istenről mint minden dolog Teremtőjéről. Amikor hazatértek, világosabb fogalmaik voltak Izráel Istenéről és az emberiség iránti szeretetéről. A természet műveiben meglátták Isten szeretetének és jellemének kifejeződését, és ez sok embert arra indított, hogy imádják Istent mint a maga Istenét.

Salamon alázatosan vette magára az uralkodás terheit. Elismerte Isten előtt, hogy „kicsiny gyermek” (1 Kir 3:7). Láthatóan szerette Istent. Mélységesen tisztelte a mennyei dolgokat. Önmagában nem bízott, és a világmindenség végtelen Teremtőjét magasztalta. Mindezek a követésre méltó jellemvonások megmutatkoztak a templom befejezésével kapcsolatos istentiszteletek során, amikor alázatosan térdelve elmondta felajánló imáját. Krisztus követőinek ma vigyázniuk kell arra, hogy el ne veszítsék a tisztelet és istenfélelem lelkületét. A Szentírás megtanítja az embert arra, hogyan közeledjék Alkotójához — alázatosan és áhítattal, a mennyei Közbenjáróba vetett hittel. A zsoltáríró kinyilatkoztatja:

„Nagy Isten az Úr,
És nagy király minden istenen felül...
Jöjjetek, hajoljunk meg, boruljunk le;
Essünk térdre az Úr előtt, a mi alkotónk előtt!”

(Zsolt 95:3, 6)

Kiváltságunk, hogy Isten előtt leborulva — mind közös istentiszteleten, mind pedig csendes kamránkban — felküldjük könyörgéseinket Hozzá. Jézus, a mi példaképünk „térdre esvén, imádkozék” (Lk 22:41). Tanítványairól olvashatjuk, hogy ők is „térdre esve” imádkoztak (Acs 9: 40). Pál mondta: „Meghajtom térdeimet a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja előtt” (Ef 3:14). Ezsdrás is térdre esve vallotta meg Isten előtt Izráel vétkeit. (Lásd: Ezsd 9:5.) Dániel „háromszor napjában térdeire esék, könyörgés és dicséretet tőn az ő Istene előtt” (Dn 6:10).

Isten iránti őszinte tiszteletre végtelen nagyságának érzete és jelenlétének tudata késztet. Mélységesen kellene szívünkre hatnia, ha megérezzük a Láthatatlan jelenlétét. Az imádkozás órája és helye [32] szent, mert Isten van ott. Ha magatartásunkban és viselkedésünkben tiszteletet tanúsítunk, elmélyül bennünk az az érzés, amely tiszteletre késztetett. „Szent és rettenetes az ő neve” (Zsolt III:9) — nyilatkozta ki a zsoltáríró. Amikor az angyalok kimondják ezt a nevet, eltakarják arcukat. Nekünk, elbukott, bűnös embereknek, micsoda tisztelettel kellene ajkunkra vennünk Isten nevét!

Jó volna, ha mind idősek, mind fiatalok elgondolkoznának azokon a szentírási kijelentéseken, amelyek elmondják, hogyan kell becsülnünk az Isten különös jelenlétével elkülönített helyet. „Oldd le a te saruidat lábaidról — parancsolta Mózesnek az égő csipkebokorból -, mert a hely, amelyen állasz, szent föld” (2 Móz 3:5). Jákób, miután látomásban látta az angyalt, felkiáltott: „Az Úr van e helyen, és én nem tudtam... Nem egyéb ez, hanem Istennek háza, és az égnek kapuja” (1 Móz 28:16-17). Salamon a felajánló istentiszteletek során mondottakkal meg akarta szabadítani a jelenlevőket a Teremtővel kapcsolatos babonáktól, amelyek a pogányok elméjét elhomályosították. A menny Istene nem olyan, mint a pogányok istenei, amelyeket kézzel csinált templomokba zárnak. Lelke által mégis találkozik népével, amikor összegyűlnek a tiszteletére szentelt házban.

Századokkal később Pál ezekkel a szavakkal tanította ugyanezt az igazságot: „Az Isten, aki teremtette a világot és mindazt, ami abban van, mivelhogy ő mennynek és földnek ura, kézzel csinált templomokban nem lakik, sem embereknek kezeitől nem tiszteltetik, mintha valami nélkül szűkölködnék, holott ő ad mindeneknek életet, leheletet és mindent;... hogy keressék az Urat, ha talán kitapogathatnák őt és megtalálhatnák, jóllehet bizony nincs messze egyikünkötől sem; mert őbenne élünk, mozgunk, és vagyunk” (Acs 17: 24-28).

„Boldog nép az, amelynek Istene az Úr,
 Az a nép, amelyet örökségül választott magának.
 Az égből letekint az Úr,
 Látja az emberek minden fiát.
 Székhelyéről lenéz
 A föld minden lakosára.”

[33]

Az Úr a mennyekbe helyeztette az ő székét
És az ő uralkodása mindenre kihat.”

Oh Isten, a te utad szentséges;
Kicsoda olyan nagy Isten, mint az Isten?
Te vagy az Isten, aki csodát művelsz;
Megmutattad a népek között a te hatalmadat”

(Zsolt 33:12-14; 103:19;
77:14-15).

Isten nem lakik kézzel csinált templomokban, de megtisztelti jelenlétével népének összejöveteleit. Megígérte, hogy amikor együtt keresik Őt, beismerik bűneiket, és imádkoznak egymásért, Lelke által találkozik velük. De azoknak, akik istentiszteletre gyűlnek össze, minden gonoszságot le kell rakniuk. Ha nem lélekben, igazságban és a szentség szépségében imádják Istent, semmi hasznuk nincs abból, ha összejönnek. Ilyenekről mondja az Úr: „Ez a nép szájával közelget hozzám, és ajkával tisztel engemet; szíve pedig távol van tőlem. Pedig hiába tisztelnek engem” (Mt 15: 8-9). Akik imádják Istent, azoknak „lélekben és igazságban” kell imádniuk; „mert az Atya is ilyeneket keres, az ő imádóit” (Jn 4:23)

„Az Úr az ő szent templomában, hallgasson előtte az egész föld!”
(Hab 2:20).

3 — Sikerek és elbizakodottság

[34]

Amíg Salamon magasra emelte a menny törvényét, Isten vele volt és bölcsé tette, hogy pártatlanul és irgalommal tudjon uralkodni Izráelen. Amikor gazdagsághoz és világi dicsőséghez jutott, még alázatos volt, és befolyása messze hatott. „Salamon pedig uralkodék minden országokon a folyóvíztől fogva egész a Filiszteusok földéig és Egyiptomnak határáig.” „Békessége volt néki minden alattvalóitól köröskörül. És lakozék Júda és Izráel bátorsággal, ki-ki mind az ő szőlőtője és fügefája alatt: Salamonnak minden idejében” (I Kir 4:21. 24. 25).

De a sokat ígérő indulás után életét beárnyékolta a hitehagyás. A történelem feljegyzi azt a szomorú tényt, hogy Salamon felhagyott Jahve imádásával, térdet hajt a pogányok bálványai előtt. Pedig Nátán Jedidjának — az Úr kedveltjének (2 Sm 12: 25) — nevezte, és Isten olyan feltűnően kitüntette kegyeivel, hogy bölcsessége, egyenessége világra szóló hírnevet szerzett neki, és másokat arra készítetett, hogy dicsőítsék Izráel Istenét. Évszázadokkal Salamon trónra lépése előtt az Úr Mózes által eligazítást adott Izráel jövőendő uralkodóinak, mert előre látta az őket környékező veszélyeket. Utasította azt, aki Izráel trónjára ül, hogy „írja le magának könyvbe” Jahve rendelkezéseinek „mását a Lévita papokéból”. „Legyen az őnála — mondta az Úr -, és olvassa azt életének minden idejében, hogy tanulja félni az Urat, a te Istenedet, hogy megtartsa e törvénynek minden igéjét, és e rendelkezéseket, hogy azokat cselekedje. Fel ne fuvalkodjék az ő szíve az ő atyjafiai ellen, se el ne hajoljon a parancsolattól jobbra vagy balra, hogy hosszú ideig éljen az ő országában: ő és az ő fiai Izráelben” (5 Móz 17: 18-20).

Ezzel a rendelkezéssel kapcsolatban az Úr különösen figyelmeztette azt aki felkent király lesz, hogy „sok feleséget se tartson, hogy a szíve el ne hajoljon; se ezüstjét, se aranyát felettébb meg ne sokasítsa” (5 Móz 17: 17). Salamon jól ismerte ezeket az intéseket; egy ideig meg is fogadta őket. Legfőbb óhaja az volt, hogy a Sinai hegynél kapott rendelkezések szerint éljen és uralkodjék. Az a mód,

[35] ahogy a birodalom ügyeit igazgatta, szöges ellentétben állt kora népeinek szokásaival, olyanokéval, akik nem félték Istent, akiknek uralkodói lábbal taposták szent törvényét.

Mialatt Salamon az Izráeltól délre elterülő hatalmas birodalommal igyekezett kapcsolatait erősíteni, tiltott területre merészkedett. Sátán tudta, hogy mit eredményez az engedelmesség. Salamon uralkodásának első éveiben — amelyek bölcsessége, nagylelkűsége és egyenessége folytán dicsőséges évek voltak — Sátán igyekezett olyan hatásoknak kitenni Salamont, amelyek alattomosan aláássák elvhűségét és elszakítják Istentől. Az ellenség kísérlete sikerrel járt. Ezt a következő leírásból tudjuk: „Sógorságot szerze azután Salamon a Fáraóval, az Egyiptombeli királlyal: és elvévé a Fáraó leányát, és hozá Dávidnak városába” (1 Kir 3 :1). Emberi szemszögből nézve ez a házasság — bár ellentétben állt Isten törvényének tanításaival — áldásnak tűnt, mert Salamon pogány felesége megtért, és vele együtt imádta az igaz Istent. Azonkívül a Fáraó figyelemre méltó szolgálatot tett Izraelnek azzal, hogy meghódította Gézert, „a Kanaeusokat, akik a városban laktak, megölte, és adá azt ajándékba az ő leányának, a Salamon feleségének” (1 Kir 9:16). A várost Salamon újjáépíttette, és ez kétségtelenül alaposan megerősítette királyságát a Földközi-tenger partvidékén. Salamon azonban azt a rendelkezést, amelyet Isten hozott népe tisztasága megőrzésére, meggondolatlanul áthágta, akkor, amikor szövetségre lépett egy pogány nemzettel, és ezt az egységet a bálványimádó hercegnővel kötött házasságával pecsételte meg. Az a reménye, hogy egyiptomi felesége esetleg megtér, csupán gyenge mentség volt bűnére.

Az irgalmas Isten egy ideig hatástalanította ezt az iszonyatos botlást, a király pedig bölcs intézkedéseivel fékezhette volna — ha nem is egészen, de nagymértékben — a gonosz erőket, amelyeket meggondolatlanságával működésbe hozott. Salamon azonban kezdte szem előtt téveszteni hatalmának és hírnevének Forrását. Amint hajlami elhatalmasodtak értelmén, magabízása nőtt, és az Úr szándékát a maga választotta úton igyekezett végrehajtani. Úgy okoskodott, hogy ha politikai és kereskedelmi szövetséget köt a környező népekkel, azok megismerkednek az igaz Istennel. Szentségtelen szövetségre lépett egyik nemzettel a másik után. A szövetségeket sok esetben azzal pecsételte meg, hogy házasságot kötött pogány hercegnők-

kel. Jahve parancsait félretette, hogy a környező népek szokásainak hódoljon.

Salamon azzal áltatta magát, hogy bölcsessége és példamutatása feleségeit a bálványimádásból az igaz Isten imadására fogja vezetni, és hogy az így kötött szövetségek a szomszédos nemzeteket közeli kapcsolatba hozzák Izráellel. Hiú ábránd! Salamon végzetesen tévedett, amikor elég erősnek tartotta magát ahhoz, hogy ellenálljon pogány társai befolyásának. Végzetes volt az az öncsalása is, amely azt a reményt keltette benne, hogy míg ő maga figyelmen kívül hagyja Isten törvényét, másokat arra készíthet, hogy tiszteljék és kövessék a törvény szent előírásait. [36]

A szövetségek és a pogány népekkel kialakult kereskedelmi kapcsolatok hírnevet, dicsőséget szereztek a királynak, és a világ gazdagságát nyújtották neki. Tudott hozni nagy mennyiségű aranyat Ofirból és ezüstöt Tarsisból. „Felhalmozá a király az ezüstöt és aranyat, mint a köveket Jeruzsálemben; a cédrusfákat is felhalmozá, mint a vadfügefákat, melyek a lapályon nagy tömegben vannak” (2 Krón 1:15). Salamon idejében egyre nőtt a gazdagok száma a gazdagsággal járó kísértésekkel együtt; de a jellem tiszta aranya megfakult és csúnya lett.

Salamon fokozatosan adta fel hitét, és mire észrevette, már messzire elkalandozott Istentől. Szinte észrevétlenül egyre kevésbé bízott az isteni vezetésben és a menny áldásában. A maga erejében kezdett bízni. Lassanként megtagadta Istentől azt a rendíthetetlen engedelmességet, amely Izráelt különleges néppé tette, és egyre jobban alkalmazkodott a környező népek szokásaihoz. Engedett a sikerrel és magas tisztséggel járó kísértéseknek, és elfeledkezett eredményessége Forrásáról. Az a vágya, hogy hatalomban és pompában túlszárnyaljon minden más népet, arra készítette, hogy önző célból megrontsa a menny ajándékait, amelyeket mindaddig Isten dicsőségére használt. A pénzt, amelyet szent kötelessége lett volna az arra érdemes személyek javára fordítani, és arra, hogy a szent életelveket világszerte megismerjék, nagyratörő tervei megvalósításába fektette be.

A királyt teljesen hatalmába kerítette az a vágy, hogy felszínes csillogásban túlszárnyaljon más népeket. Közben elfeledkezett a szép és tökéletes jellem elsajátításának fontosságáról. Miközben önmagát akarta a világ előtt megdicsőíteni, áruba bocsátotta becsü-

letét és feddhetetlenségét. Az állam roppant bevételeit, amelyekhez sok országgal folytatott kereskedelem útján jutott, növelték a súlyos adók. A kérkedés, becsvágy, pazarlás és mértéktelenség kegyetlenséget és zsarolást vont maga után.

[37] Hiányzott már az a lelkiismeretesség és figyelmesség, amely a néppel való bánásmódját uralkodása elején jellemezte. A legbölcsebb és legirgalmasabb uralkodó zsarnokká korcsosult. Aki egykor a nép jószívű, istenfélő őrzője volt, elnyomóvá, kényúrrá vált. Adót adó után vetett ki a népre, hogy az anyagi eszközöket előteremtse fényűző udvartartása fedezésére. A nép panaszkodni kezdett. Az a tisztelet és csodálat, amelyet egykor királyuk iránt tápláltak, elégedetlenséggé és undorrá változott.

Az Úr védeni akarta Izráel uralkodóit attól, hogy fizikai erőben bízzanak. Ezért előre óva intette őket, hogy ne szerezzenek sok lovat a maguk számára. Salamon azonban egyáltalán nem törődött ezzel a paranccsal. „Hordnak vala pedig Salamonnak lovakat Egyiptomból és minden országból.” „Gyűjte Salamon szekereket és lovagokat, úgy, hogy ezer és négyszáz szekere, és tizenkétezer lovagja volt néki, akiket helyeztete a szekerek városaiba, és a király mellé Jeruzsálembe” (2 Krón 1:16; 9:28; 1 Kir 10:26).

A fényűzést, saját vágyainak kielégítését és a világ tetszését egyre inkább a nagyság jeleinek tartotta. Egyiptomból, Föníciából, Edomból, Moábból és sok más helyről szép és vonzó nőket hoztak. Ezek száma százakra rúgott. Vallásuk a bálványimádás volt; s azt tanulták, hogy végezzenek kegyetlen és lealjasító szertartásokat. A király — szépségüktől megbabonázva — elhanyagolta Isten és a birodalom iránti kötelességeit.

Feleségei nagy befolyást gyakoroltak rá. Fokozatosan rávették, hogy tartson velük istentiszteletükben. Salamon először semmibe vette azt a rendelkezést, amelyet Isten a hitehagyás elleni védőgátként adott. Most pedig teljesen a hamis istenek imádására adta magát. „Mikor megvénült Salamon, az ő feleségei elhajták az ő szívét az idegen istenek után, úgy hogy nem volt már az ő szíve tökéletes az Úrhoz az ő Istenéhez, amint az ő atyjának, Dávidnak szíve. Mert Salamon követi vala Astoretet, a Sidonbeliek istenét, és Milkómot, az Ammoniták utálatos bálványát” (1 Kir II: 4- 5).

Az Olajfák hegyének déli magaslátán — a Mória hegyével szemben, ahol Jahve gyönyörű temploma állt — Salamon impozáns épü-

letsort emelt bálványosztályokul. Feleségei kedvét keresve, hatalmas bálványokat idomtalan fa- és kőszobrokat — helyzetetett el a mirtusz- és olajfa-ligetekben. A pogány istenségek — „Kámosnak, a Moábiták utálatos bálványának...” (1 Kir 11:7) oltárai előtt végezték a pogányság legalávalóbb szertartásait.

Salamon élete maga után vonta elkerülhetetlen büntetését. Romlását az okozta, hogy bálványimádókkal tartott kapcsolatot, és ez a társulás elszakította Istentől. Amint megtagadta Isten iránti hűségét, nem tudott uralkodni önmagán. Erkölcsi ereje elhagyta. Romlatlan fogékonyságát elvesztette. Lelkiismerete eltompult. Aki uralkodása kezdetén nagy bölcsességről és együttérzésről tett bizonyosságot — amikor visszaadta a tehetetlen csecsemőt szerencsétlen anyjának (lásd: I Kir 3:16-28) -, olyan mélyre süllyedt, hogy beleegyezett egy olyan bálvány felállításába, amelynek élő gyermekeket áldoztak. Aki ifjúságában isteni sugallatra ezt írta: „Van olyan út, mely helyesnek látszik az ember előtt, és vége a halálra menő út” (Péld 14:12), későbbi éveiben olyan messzire eltért a tisztaságtól, hogy megtúrta a Kámos és Astóret imádatával kapcsolatos feslett, undorító ceremóniákat. Aki a templom felszentelésénél ezt mondta a népnek: „A ti szívetek legyen tökéletes az Úrhoz, a mi Istenünkhöz” (1 Kir 8: 61), ő maga vétkezett, szívében és életével megtagadta saját szavait. Összetévesztette a szabadságot a szabadossággal. Megpróbálta — de micsoda áron! — összeegyeztetni a világosságot a sötétséggel, a jót a rosszal, a tisztaságot a tisztátalansággal, Krisztust Béliállal. Salamonból, a világ egyik legnagyobb uralkodójából, mélyre süllyedt ember, mások eszköze és rabja lett. Jelleme egykor nemes és férfias volt, most pedig gyenge, elpuhult ember lett belőle. A tagadás kételyei kiszorították az élő Istenbe vetett hitét. Hitetlensége megrontotta boldogságát, aláásta elveit, lealacsonyította életét. Az a mélytányosság és nagylelkűség, amellyel uralkodását kezdte, zsarnoksággá és erőszakossággá változott. Szegény esendő ember! Mit is tehet Isten olyan emberekért, akik elfeledkeznek arról, hogy Tőle függnék!

Ezekben a hitehagyó években Izráel lelkileg egyre hanyatlott. Hogyan is lehetett volna másképp, amikor királyuk Sátán eszközeivel egyesítette érdekeit! Az ellenség ezeken az eszközökön keresztül akarta megzavarni a zsidók gondolkozását az igaz és hamis istentisztelettel kapcsolatban; és könnyű prédává lettek. A más nemzetekkel

[38]

folytatott kereskedelem közvetlen kapcsolatba hozta őket azokkal, akik nem szerették Istent, és az ő Isten iránti szeretetük is nagyon megfakult. Isten magasztos és szent jelleméről alkotott fogalmaik el-tompultak. Amikor letértek az engedelmség ösvényéről, hűségükkel az igazság ellenségét ajándékozták meg. Általános gyakorlattá vált, hogy összeházasodtak bálványimádókkal.

[39] Izráel népe gyors tempóban veszítette el irtózását a bálványimádástól. Megtűrték a többnejűséget. Bálványimádó anyák pogány szertartások megtartására nevelték gyermekeiket. Egyesek életében az Isten által létesített istentiszteletet a legsötétebb bálványimádás váltotta fel.

A keresztények határolják és különítsék el magukat a világtól, a világ szellemétől és hatásaitól! Isten meg tud bennünket őrizni a világban, de mi ne legyünk a világból valók. Isten szeretete nem bizonytalan és nem változó. Mindig mérhetetlen gondoskodással őrködik gyermekein. De osztatlan hűséget kíván. „Senki sem szolgálhat két úrnak. Mert vagy az egyiket gyűlöli és a másikat szereti; vagy az egyikhez ragaszkodik és a másikat megveti. Nem szolgálhattok Istennek és a Mammonnak” (Mt 6:24).

Isten rendkívüli bölcsességgel áldotta meg Salamont. De a világ elvonta Istentől. Az emberek ma sem erősebbek Salamonnál. Éppen úgy hajlamosak arra, hogy olyan hatásoknak engedjenek, amelyek az ő bukását okozták. Isten figyelmeztette Salamont az őt fenyegető veszélyre. Ma is óva inti gyermekeit, hogy ne veszélyeztessék lelküket a világhoz kapcsolódással. „Menjetek ki közülük — kérlel — és szakadjatok el ... — és tisztátalant ne illessetek; és én magamhoz fogadlak titeket és leszek néktek Atyátok, és ti lesztek fiaimmá és leányaimmá, azt mondja a mindenható Úr” (2 Kor 6:17-18).

A jólét közepette leleselkedik a veszély. A gazdagság és dicsőség minden korszakban veszélyeztette az alázatosságot és lelkeséget. Az üres kelyhet könnyű vinni. A csordultig töltött kehely az, amelyet vigyázva kell egyensúlyban tartani. A szenvedés, a megpróbáltatás, a csapás fájdalmat okozhat, de a legnagyobb veszélyt a jólét jelenti a lelki életre. Ha az ember nem veti magát alá állandóan Isten akaratának, ha az igazság nem szenteli meg, a siker biztosan felébreszti benne az elbizakodottságra való természetes hajlamot.

Az alázat völgye — ahol az ember minden lépésénél csak Istentől várhat tanítást és eligazítást — viszonylag veszélytelen. De

a legsúlyosabb veszélyben van az az ember, aki magas csúcson áll, és akit állása folytán nagyon bölcsnek tartanak. Ha nem Istenre támaszkodik, biztosan elbukik. A gőg és becsvágy — ha ápoljuk magunkban — megrontja életünket, mert a büszkeség és önelégültség bezárja szívünket a menny végtelen áldásai előtt. Aki önmagának keres dicsőséget, rá fog ébredni arra, hogy nem kíséri Isten kegyelme, akinek a segítségével lehet igazán meggazdagodni és örülni. Aki pedig mindent odaad és mindent megtesz Krisztusért, tapasztalja ennek az ígéretnek a teljesedését: „Az Úrnak áldása, az gazdagít meg, és azzal semmi nem szerez hántást” (Péld 10:22). Ha a Megváltó szelíden megérint kegyelmével, lelkünkben eloszlik a nyugtalanság és minden szentségtelen törekvés. A gyűlölet szeretetre változik, a hitetlenség pedig bizalomra. Amikor így szól hozzánk: „Kövess engem”, a világ varázsa megtörik. Szavára a kapzsiság és becsvágy eltűnik szívünkben, és felszabadultan állunk talpra, hogy kövessük a Megváltót.

[40]

4 — A bűn következményei

Salamon tékozlásának és zsarnokoskodásának első és legfőbb oka volt, hogy nem őrizte és nem táplálta önmagában az önfeláldozás lelkületét. Amikor a Sinai-hegy lábánál Mózes elmondta a népnek Isten parancsát: „Készítsenek nékem szent hajlékot, hogy közöttük lakozzam”, az izraeliták válaszáat az alkalomhoz illő ajándékok kísérték. „Eljőve mindenki, akit a szíve indíta és akit lelke hajt vala, és hozának áldozatot” (2 Móz 25:8; 35:21). A szentély építése nagy és alapos előkészületeket kívánt. A legértékesebb és legdrágább anyagokból nagy mennyiségre volt szükség, de az Úr csak önkéntes áldozatokat fogadott el. „Minden embertől, akit szíve hajt arra, szedjete nékem ajándékokat” (2 Móz 25:2) — tolmácsolta Mózes az Úr parancsát a gyülekezetnek. A nép részéről elsősorban odaszentelődésre és áldozatkésztségre volt szükség ahhoz, hogy a Magasságos Istennek lakóhelyet készítsenek.

Dávid hasonló önfeláldozásra szólította a népet, amikor átruházta Salamonra a templomépítés felelősségét. Ezt kérte az összegyűlt sokaságtól: „Ha valaki még adni akar, szabad akarátja szerint, töltse meg az ő kezét ma és adjon... az Úrnak” (1 Krón 29:5). Azoknak, akiknek valamilyen részük volt a templomépítésben az odaszentelődésre és készséges szolgálatra való felhívást állandóan emlékezetükben kellett tartaniuk.

A pusztai sátortemplom építésére Isten különleges szakértelemmel és bölcsességgel áldotta meg azokat az embereket akiket erre kiválasztott. „Monda Mózes az Izrael fiainak: ímé az Úr név szerint hívta el Bésaléelt... a Júda nemzetségéből. És betöltötte őt Istennek lelkével, bölcsességgel, értelemmel és tudománnyal minden mesterségben... Azontúl alkalmassá tette arra is, hogy tanítson mind ő, mint Aholiáb... — a Dán nemzetségéből. Betöltötte őket bölcsesség lelkével, hogy tudjanak mindenféle faragó, és kötő, és hímző munkát készíteni... — és takácsmunkát, akik készítenek ilyenféle munkát... — Azért Bésaléel és Aholiáb, és mindazok a bölcs férfiak, akiknek az Úr bölcsességet és értelmet adott... — csinálják

meg” (2 Móz 35:30-36). Mennyei lények működtek együtt azokkal a munkásokkal, akiket Isten maga választott ki.

Ezeknek a munkásoknak a leszármazottai nagymértékben örökölték azokat a képességeket, amelyeket atyáik kaptak. Ezek a Júda és Dán törzséhez tartozó emberek egy ideig még alázatosak és önzetlenek maradtak; de lassanként, szinte észrevétlenül elengedték Isten kezét, és ezzel együtt halt ki belőlük az Istennek való önzetlen szolgálat vágya. Magasabb bért kértek szolgálatukért, mert a művészi igényű munkákban rendkívüli szakértelmet tanúsítottak. Egyes esetekben teljesítették kérésüket, de többször megtörtént, hogy a környező népeknél vállaltak munkát. Az önfeláldozó lelkületet, amely kiváló őseiket betöltötte, felváltotta a kapzsiság szelleme, és egyre többet akartak harácsolni. Hogy önző kívánságaikat kielégíthessék, Istentől kapott szaktudásukat pogány királyok szolgálatába állították, és képességeiket olyan munkák végzésére használták, amelyek Teremtőjükre szégyent hoztak.

Közöttük keresett Salamon kitűnő szakembert a Mória hegyén építendő templom munkálatainak irányításához. A király a szent építmény minden részletére kiterjedő, pontos leírást kapott, és hitben kérhetett volna Istentől megszentelt segítőt is, akiket Isten a kívánt munka pontos elvégzéséhez szükséges különleges szakértelemmel ruházott fel. Salamon azonban szem elől tévesztette azt az alkalmat, amikor gyakorolhatta volna Istenbe vetett hitét. Tírus királytól hívatott „tudós mesterember”-t, „aki tudjon készíteni aranyból, ezüstből, rézből, vasból, bíborból, karmazsinból és kék bíborból: aki tudjon metszéseket metszeni az én mesterembereimmel... -Júdában és Jeruzsálemben” (2 Krón 2:7).

A föníciai király válaszként elküldte Hirámot, „a Dán nemzetiségnek leányai közül való asszony fiát (és az ő atyja Tírus városából való)” (2 Krón 2:14). Hirám anyai ágon Aholiáb leszármazottja volt. Aholiábnak — aki évszázadokkal előbb élt — Isten különleges bölcsességet adott a templom építéséhez.

Így Salamon munkásainak élére olyan ember került, akit nem sarkallt önzetlen vágy arra, hogy Istennek szolgáljon. E világ istenét — a Mammont — szolgálta. Lényének alapvonása az önzés volt, és ez minden idegsejtjét átjárta.

Mivel Hirám rendkívül ügyes volt, magas munkabért igényelt. Azokat az elveket, amelyeket ő vallott, társai is lépésről lépésre

[42]

[43] magukévá tették. Amint nap mint nap együtt dolgoztak vele, engedtek a kísértésnek, hogy összehasonlítsák bérét a saját bérükkel, és kezdték szem elől téveszteni munkájuk szent jellegét. Az önmegtágadás lelkiületét felváltotta a kapzsiság szelleme. Ez azzal járt, hogy magasabb bért követeltek, mint amit kaptak.

Az így elindult rontás átjárta az Úr szolgálatának minden ágát, és hatását az egész birodalomban érezte. A kikövetelt és megkapott magas bérek sok embernek lehetőséget adtak a fényűzésre és tékozlásra. A gazdagok elnyomták a szegényeket. Az önfeláldozás szelleme szinte már ismeretlen volt. Ezeknek messzeágazó hatásai-ban találhatjuk meg az egyik fő okát annak, hogy az, aki valamikor a legbölcsebbek közé tartozott, iszonyatos módon megtagadta hitét.

Nagyon fontos tanulságot vonhatunk le, ha szembeállítjuk a pusztai templom építőinek lelkiületét és indítékait Salamon temploma építőinek szellemével és lelkiületével. Éles különbség volt a kettő között. A templom munkásait jellemző haszonlesés megtalálható ma a világon uralkodó önzésben. Általánossá lett a kapzsiság. Megszokott dolog az is, hogy az emberek magasabb állásra törekszenek, és nagyobb bért akarnak. A pusztai sátortemplom munkásainak szolgálatkészségével és derűs önmegtágadásával ritkán találkozunk. Pedig csakis ennek a lelkiületnek szabad Jézus követőit uralnia! Isteni Mesterünk példát mutatott arra, hogyan kell tanítványainak dolgozniuk. Azoknak, akikhez így szólt: „Kövessetek engem, és azt mívelem, hogy embereket halásszatok” (Mt 4:19), nem kínált fel meghatározott összeget szolgálatuk jutalmául. Osztaniuk kellett önmegtágadásában és áldozatában.

Ne a kapott bérért dolgozzunk! Szolgálatunkra, amelyet Istenért végzünk, ne késztesen semmi önző indíték. Az önzetlen odaszente-lődés és áldozatos lelkiület volt és lesz is mindig az Istennek kedves szolgálat első jellemzője. Urunk és Mesterünk azt akarja, hogy egyetlen önző szál se szövődjék bele munkájába. Igyekezetünkbe bele kell vinnünk azt az ügyességet és szaktudást, pontosságot és bölcses-séget, amelyet a tökéletesség Istene földi templom építőitől elvárt. Munkánk közben sohase felejtjük el, hogy legnagyobb képességeink és legnagyobb szolgálatunk is csak akkor kedvesek Isten előtt, ha az ént az oltárra tesszük — élő, égő áldozatként. Még valami szerepelt a helyes elvek között, amelyeknek feladása végül bukáshoz juttatta Izráel királyát.

Attól a naptól fogva, hogy Isten Salamonra bízta a templomépítés munkáját, egészen az építkezés befejezéséig, a király köztudott célja volt, hogy

„házat épít”-sen „az Úrnak, Izráel Istenének” (2 Krón 6:7). Ez [44] a cél teljes mértékben hangot kapott a templom felszentelésekor az összesereglett Izráel előtt. A király tanúsította imájában, hogy Jahve ezt mondta: „Ott leszen az én nevem” (1 Kir 8:29).

Salamon felajánló imájának egyik legmegindítóbb része volt az az esedezés, amelyet az idegenekért mondott. Az idegenekért, akik eljönnek távoli országokból, hogy jobban megismerjék őt, Akinek híre mindenfelé eljutott a nemzetek között. „Meghallják a te nagyságos nevedet — imádkozott a király -, és a te hatalmas kezedet és kinyújtott karodat.” Minden egyes idegenért, aki Istent imádja majd, esdekelt Salamon: „Hallgasd meg... és add meg az idegennek mindazt, amiért könyörög néked, hogy mind az egész földön való népek megismerjék a te nevedet, amiképpen a te néped az Izrael; és ismerjék meg, hogy a te nevedről neveztetik ez a ház, amelyet én építettem” (1 Kir 8: 42-43).

Az istentisztelet végén Salamon buzdította Izraelt, hogy legyen hű Istenhez, és ragaszkodjék hozzá. Hadd ismerjék meg „a földön minden népek — mondta Salamon -, hogy csak az Úr az Isten, és hogy űkívu!e nincsen más” (1 Kir 8:60).

A templom tervezője Salamonnál nagyobb Valaki volt. Isten bölcsessége és dicsősége mutatkozott meg ott. Aki ezt nem tudta, természetyszerűleg Salamont csodálta és dicsőítette mint tervezőt és építész!t. A király azonban a templom elgondolásáért és építéséért kijáró minden dicsőséget elhárított.

Így történt akkor is, amikor Sába királynője eljött Salamohoz. Hallott bölcsességéről és arról a nagyszerű templomról, amelyet épített. Elhatározta, hogy próbára teszi „nehéz kérdésekkel”, és maga nézi meg híres munkáját. Szolgák kíséretében, tevékkel, amelyek „hoznak vala fűszerszámokat, igen sok aranyat és drágaköveket”, tette meg a hosszú utat Jeruzsálembe. „És Salamonhoz méné, és szóla vele mindenekről, amelyek szívé!n voltak.” Beszélgetett vele a természet titkairól. Salamon tanítást adott neki a természet Istenéről, a nagy Teremtőről, aki a magasságos mennyben lakik, és minden!n uralkodik. „Salamon megfelelt neki mindenre, semmi sem volt a

király előtt elrejtve, amire ne tudott volna neki megfelelni” (1 Kir 10:1-3; 2 Krón 9:1-2).

[45] „Amikor látta Sába királynéasszonya Salamonnak minden bölcsességét, és a házat, amelyet épített vala, ... a lélekzete is elállott.”
 „Mind igaz volt — vallotta meg amit az én lakóföldemben a te dolgaidról hallottam volt és bölcsességedről. De én hinni sem akartam azoknak a beszédeknek, míg én magam el nem jöttem, és szememmel nem láttam. És ímé nékem a felét sem beszélték el: te meghaladtad bölcsességgel és jósággal a hírt, amelyet hallottam felőled. Boldogok a te embereid, boldogok ezek a te szolgálóid, akik udvarolnak néked mindenkor, és hallhatják a te bölcsességedet” (1 Kir 10:4-8; 2 Krón 9:3-6).

Mire a látogatás véget ért, a királyné olyan jól megtanulta Salamontól, kinek köszönheti bölcsességét és gazdagságát, hogy nem tudta az embert dicsőíteni, hanem így kiáltott fel: „Legyen az Úr, a te Istened áldott, aki kedvelt téged, hogy az Izráel királyi székibe ültetett, mert szerette az Úr az Izráelt mindörökké, és királlyá tett téged, hogy ítéletet és igazságot szolgálj” (1 Kir 10:9). Isten ilyen benyomást akar kelteni minden emberben. És amikor „e földnek minden királyai kívánnak vala szembe lenni Salamonnal, hogy hallhatnák az ő bölcsességét, amelyet Isten adott vala az ő szívébe” (2 Krón 9:23), Salamon egy ideig megdicsőítette Istent, mert tiszteletteljesen, a menny és föld Teremtőjéhez, a világegyetem Urához, a bölcsék Bölcséhez irányította őket.

Ha Salamon az emberek figyelmét továbbra is lelke alázatával önmagáról arra a Valakire irányította volna, akitől a bölcsességet, gazdagságot és megtisztelő helyet kapta, micsoda történet szólna róla! De míg az ihletett feljegyzés beszél erényeiről, híven tanúskodik bukásáról is. A nagyság csúcsára emelkedett és jólét ajándékaival körülvett Salamon megszedült, elvesztette egyensúlyát, és elbukott. A világ folytonosan dicsőítette, és végül képtelen volt ellenállni a hízélgésnek. A bölcsesség, amelyet Isten azért adott neki, hogy megdicsőítse az Ajándékozót, büszkeséggel töltötte el. Végül hagyta, hogy az emberek úgy beszéljenek róla, mint aki legméltóbb a dicsőítésre annak az épületnek a páratlan nagyszerűségéért, amelyet „az Úrnak, Izráel Istenének” dicsőségére terveztek és építettek. Így történt, hogy Jahve temploma a nemzetek között mindenütt „Salamon templomaként lett ismertté. Az emberi eszköz magának tulajdonította azt a

dicsőséget, amely a legfelsőbbrendűnél is „felsőbbrendű”-t (Préd 5:8) illeti meg. A mai napig arról a templomról, amelyről Salamon kijelentette: „a te nevedről neveztetik e ház, amelyet én építettem” (2 Krón 6:33), legtöbbször nem úgy beszélnek, mint Jahve templomáról, hanem mint „Salamon templomá” — ról. mot Szíriával összekötő úton helyezkedett el. Újjáépítette a Jeruzsálemtől nyugatra elhelyezkedő Beth-horont is, ahonnan kilátás nyílik azokra a hegyszorosokra, amelyeken a Júdea szívéből Gézerbe és a tengerpartra vezető út áthalad; Megiddót, amely a Damaskusból Egyiptomba és Jeruzsálemtől észak felé vezető karavánúton helyezkedett el; és Tadmort a pusztában (2 Krón 8:4), a keletről jövő karavánok útvonala mentén. Ezek mind jól megerősített városok voltak. Salamon kiaknáztatta a Vöröstenger egyik felső kijárójának előnyös kereskedelmi helyzetét. Ugyanis hajókat építtetett „Esióngáberben... a Verestenger partján, az Edom földén”. „Salamon szolgálóival együtt” gyakorlott tírusi hajósok alkották ezeknek az Ofir felé átkelő hajóknak a legénységét. Elmentek „Ofirig... és hozának onnét... aranyat” és „ébenfát... nagy bőséggel és drágaköveket” (2 Krón 8:18; 1. Kir 9:26; 10: n).

[46]

A királynak és alattvalói közül is sok embernek a jövedelme igen megnőtt. De micsoda áron! Azoknak a kapzsisága és rövidlátása miatt, akikre Isten kinyilatkoztatásait bízta, a főutakat elárasztó megszámlálhatatlan tömeg nem ismerte meg Jahvét.

Salamon élete éles ellentétben állt azzal az életprogrammal, amelyet Krisztus követett a földön. A Megváltó — bár övé volt „minden hatalom” — soha nem vette igénybe hatalmát önmaga felmagasztalására. Nem álmodott földi győzelemről, sem világi nagyságról. Ilyen ábrándok nem ejtettek foltot az emberiségért végzett tökéletes szolgálatán. „A rókáknak vagyon barlangjuk és az égi madaraknak fészük — mondta -; de az ember Fiának nincs hová fejét lehajtani” (Mt 8:20). Akik sürgető szavára hallgatva a Mester szolgálatába lépnek, tanulmányozzák tüzetesen munkamódszerét. Jézus kihasználta azokat a kedvező alkalmakat, amelyeket a forgalmas utak kínáltak.

Utazgatásai közben időnként megállt Kapernaumban, amelyet a „maga városa”-ként (Mt 9:1) ismertek. A Damaszkusból Jeruzsálembe, Egyiptomba és a Földközi-tengerhez vezető főútvonal mentén helyezkedett el. Ezért nagyon alkalmas volt arra, hogy a Megváltó munkájának központja legyen. Sok felől jöttek emberek és megpihentek a városban, vagy áthaladtak rajta. Jézus ott mindenféle

nemzetiségű és rangú emberrel találkozott. Így tanításait más országokba és sok családhoz is elvitték. Érdeklődés támadt a Messiásra mutató próféciák iránt. Az emberek figyelme a Megváltóra irányult, és a világ megismerte küldetését.

[47] Nekünk sokkal több alkalmunk van arra, hogy kapcsolatba lép-
[48] jünk minden rendű-rangú és sokféle nemzetiségű emberrel, mint
[49] amennyi Izraelnek a maga korában kínálkozott. Ezerszerte nagyobb az utazási lehetőség. Krisztushoz hasonlóan a Magasságos Isten követeinek is el kell helyezkedniük azokon a nagyforgalmú utakon, ahol találkozhatnak a világ minden részéből jövő, arra elhaladó tömegekkel. És mint Ő — énjét Istenbe rejtve -, vetniük kell az evangélium magvát, feltárva másoknak a Szentírás drága igazságait. A mag aztán mély gyökeret ver az emberek szívében, és kikel, hogy örök életet teremjen.

Elgondolkoztató az a lecke, amelyre Izráelnek ezekben az években elszenvedett kudarcra tanít. Sem az uralkodó, sem a nép nem töltötte be azt a szent célt, amelyre Isten elhívta. Ezért érte őket ez a kudarc. Amiben ők gyengék voltak — annyira gyengék, hogy elbuktak -, abban Isten Izráelének, a menny képviselőinek, akik ma Krisztus igaz egyházát alkotják, erőseknek kell lenniük. Feladatuk, hogy befejezzék azt a munkát, amelyet Isten az emberre bízott, és meghirdessék, hogy az ítélet napja elközelget. Nekünk is meg kell küzdenünk azokkal a hatásokkal, amelyek Izráelt Salamon uralkodása idején elbuktatták. Azok az erők, amelyek minden igazságosság ellenségei, erős sánc mögé rejtőznek. Csak Isten erejével győzhünk. A reánk váró küzdelem önmegtagadást kíván. Arra szólít, hogy ne bízzunk önmagunkban, hanem egyedül Istenre támaszkodjunk. Arra hív, hogy bölcsen használjunk ki minden alkalmat a lelkek megmentésére. Isten áldása kíséri egyházát, amikor egységben halad előre, és bemutatja a szent élet szépséget azoknak, akik lelki sötétségben tévelyegnek. Ez a szentség kifejezésre jut az önfeláldozás krisztusi lelkületében, az ember helyett a menny felmagasztalásában, és szerető, fáradhatatlan szolgálatban azokért, akik az evangélium áldásait annyira nélkülözik.

Salamonnak — uralkodása alatt — kétszer jelent meg az Úr éjszakai látásban, jóváhagyó és tanácsadó szavakkal: először Gibeonban, amikor a bölcsesség, gazdagság és dicsőség ígéletén kívül figyelmeztette, hogy maradjon alázatos és engedelmes; majd a templom felszentelése után, amikor ismét elvhúségre buzdította. Világos figyelmeztetéseket és csodálatos ígéretekkel kapott Salamon. Mégis azt olvassuk róla, hogy nem „őrizte meg az Úr parancsolatját”. „Elhajlott az ő szíve az Úrtól, Izráel Istenétől, aki megjelent volt néki kétszer is, és azt parancsolta volt néki, hogy ne kövessen idegen isteneket” (i Kir n :9~io). Pedig jelleme, élete és körülményei alkalmassá tették arra, hogy komolyan vegye megbízatását és megfeleljen a menny várakozásának. Olyan messzire távolodott el Istentől, szívét annyira megkeményítette a bűn, hogy helyzete szinte reménytelennek látszott.

Salamon eldobta magától az Istennel való bensőséges közösség örömet, és az érzéki örömök gyönyörűségét kereste. Így számol be erről:

„Felette nagy dolgokat cselekedtem; építék magamnak házakat; ülteték magamnak szőlőket. Csinálék magamnak kerteket és ékességre való kerteket... Szerzék szolgákat és szolgálókat, házamnál nevelkedett szolgálaim is voltak nékem; öreg és apró barmoknak nyájaival is többel bírtam mindazoknál, akik voltak én előttem Jeruzsálemben...

Valamit kívánnak vala az én szemeim; meg nem fogtam azoktól, meg sem tartóztattam az én szívemet semmi vigasságtól, hanem az én szívem örvendezett minden én munkámmal gyűjtött jókban; ...És tekinték minden dolgaimra, melyeket cselekedtek vala az én kezeim, és az én munkámra, mit fáradsággal végeztem vala; és ímé, az mind hiábavalóság és a léleknek gyötrelme, és nincsen annak semmi haszna a nap alatt! Azért fordulék én, hogy lássak bölcsességet és bolondságot és esztelenséget, azaz hogy mit cselekesznek az emberek, akik a király után következnek: azt, amit régen cselekedtek...

Gyűlöltem az életet... Gyűlöltem én minden munkámat is, melyet munkálkodom a nap alatt” (Préd 2:5-19).

[51] Salamon a saját keserves tapasztalataiból tanulta meg, hogy milyen üres az az élet, amely a földi dolgokban keresi a legfőbb jót. Pogány isteneknek emelt oltárokot, de meg kellett látnia, mennyire üres ígéletük, amely nyugalmat kínál az emberi léleknek. Nyomasztó gondolatok nyugtalanították éjjel és nappal. Nem tudott már semminek sem örülni az életben. Lelke békéjét elvesztette, és a jövőt kétségbeejtően sötétnek látta. Az Úr azonban nem hagyta el. Dorgáló üzenetekkel és szigorú büntetésekkel akarta ráébreszteni arra, hogy milyen bűnös utat követ. Megvonta tőle védelmét. Hagyta, hogy ellenség zaklassa és gyöngítse birodalmát. „Ellenséget támaszta az Úr Salamonra, az Edombeli Hadádot... a sereg hadnagyá”-t, aki „gyűlölte Izráelt, és uralkodott Siriában. Azután Jeroboám, ... a Salamon szolgálja, aki „erős férfiú” volt, „emelte fel kezét a király ellen” (i Kir n : 14-26).

Végül az Úr ezt a megdöbbentő üzenetet küldte Salamonnak egy prófétával: „Miután ez történt veled, és nem őrizted meg az én szövetségemet és az én rendelésimet, amelyeket parancsoltam néked: elszakasztván elszakasztom tőled az országot, és adom a te szolgádnak. Mindazáltal míg élsz, nem cselekszem ezt Dávidért, a te atyáért; hanem a te fiadnak kezétől szakasztom el azt” (1 Kir 11:11-12).

Mintha álomból ébresztette volna fel Salamont az ítélet, amelyet Isten ellene és családjá ellen mondott ki! Lelkiismerete felébredt, és igazi megvilágításban kezdte látni oktalanságát. Kiábrándultan, testben és lélekben elerőtlenedve, elfáradva és megszomjazva fordult el a föld repedezett kútjaitól, hogy újra ihasson az élet forrásából. A szenvedés fegyelmezése végül elérte célját. Hosszú ideje nyugtalanította már az a gondolat, hogy végleg tönkrejut, mert képtelen megszabadulni oktalanságától. A kapott üzenetben felcsillant előtte a remény sugara. Isten nem vetette el végleg, hanem kész volt megszabadítani a sírnál is kegyetlenebb rabságából, amelyből önmaga képtelen volt menekülni.

Salamon hálás szívvel ismerte el Annak hatalmát és szeretetét, aki „Felsőbbrendű” a legfelsőbb rendűeknél is. Bűnbánattal elindult, hogy visszajusson a tisztaságnak és szentségnek arra a magaslatára, ahonnan olyan messzire eltávozott. Soha nem törölhetette ki lelkéből

annak az életnek emlékeit, amelyben önmagának mindent megengedett. De nagyon komolyan igyekezett másokat lebeszélni a hiábavalóság követéséről. Alázatosan megvallotta, hogy téves utakon járt. Felemelte intő szavát, nehogy mások menthetetlenül elveszenek régebbi rossz befolyása következtében. [52]

Aki őszintén megbánja bűneit, az nem feledkezik el arról, hogy a múltban mit vétkezett. Amikor békesség költözik szívébe, nem válik közömbössé hibáival szemben. Azokra gondol, akiket élete példájával bűnre vitt, és minden lehetőt megpróbál, hogy visszavezze őket az igaz útra. Minél nagyobb világosság veszi körül, annál jobban vágyik másokat a helyes útra téríteni. Nem szépítgeti helytelen életfolytatását, és nem veszi könnyen tévedéseit; megszólaltatja a vészjelet, hogy mások óvakodjanak.

Salamon beismerte, hogy „az emberek fiainak szíve is teljes gonoszsággal, és elméjükben minden bolondság van” (Préd 9:5). Továbbá kijelentette: „Mivelhogy hamar a szentencia nem végeztetik el a gonoszoknak cselekedőjén, egészen arra van az emberek fiainak szíve öbennük, hogy gonoszt cselekedjenek. Bár meghosszabbítja életét a bűnös, aki százszor is vétkezik; mégis tudom én, hogy az istenfélőknek léssen jól dolguk, akik az ő orcáját félik. A hitetlennek pedig nem lesz jó dolga, és nem hosszabbítja meg az ő életét, olyan lesz, mint az árnyék, mert nem rettegi az istennek orcáját” (Préd 8:11-13).

Isten Lelkének sugallatára a király írásba foglalta eltékozolt éveinek történetét és a benne rejlő elrettentő tanulságokat a későbbi nemzedékek számára. És így — bár népe learatta Salamon vetésének gonosz gyümölcseit — a király életműve nem vészett el teljesen. Későbbi éveiben szelíden és alázatosan „a népet... tudományra tanította, és fontolgatott és tudakozott, és írt sok bölcs mondást”. Igyekezett „megtudni sok kívánságos beszédeket, igaz írást és igaz beszédeket”. „A bölcseknek beszédei hasonlatosak az ösztökehez, és mint a szegek, erősen le vannak verve a gyülekezetek tanítóinak szavai: melyek egy pásztortól adattak. Mindezekből, fiam, intessél meg” (Préd 12:11-14).

„A dolognak summája, mindezeket hallván, ez — írta -: az Istent féljed, és az ő parancsolatit megtartsad; mert ez az embernek fődolga! Mert minden cselekedetet az Isten ítéletre előhoz, minden titkos dologgal, akár jó, akár gonosz legyen az” (Préd 12:15-16).

[53] Salamon későbbi írásai arról tanúskodnak, hogy egyre jobban rá-
 ébredt élete gonoszására. Különös gonddal intette az ifjúságot, hogy
 ne essen azokba a hibákba, amelyek következtében ő eltékozolta
 a menny legnagyobb ajándékait. Szomorúan és szégyenkezve
 vallotta meg, hogy férfikora teljében, amikor Istenben kellett volna
 megtalálnia vigaszát, támaszát és életét, elfordult a menny világ-
 ságától, Isten bölcsességétől, és Jahve tiszteletét bálványimádással
 cserélte fel. És most, miután szomorú tapasztalatok árán megtanulta,
 hogy milyen oktan dolog így élni, sóvárogva vágyott arra, hogy
 másokat megóvjon a maga keserű tapasztalataitól.

Szívbe markoló szavakkal írt arról, hogy milyen kiváltságok és
 kötelezettségek várnak az ifjúságra Isten szolgálatában:

„Valóban, édes a világosság, és jó a mi szemeinkkel néznünk a
 napot. Mert ha sok esztendeig él is az ember, mindazokban örven-
 dezzen; és megemlékezzék a setétségnek napjairól, mert az sok lesz.
 Valami eljövendő, mind hiábavalóság. Örvendezz a te ifjúságodban,
 és vidámítson meg téged a te szíved a te ifjúságodnak idejében, és
 járj a te szívednek utaiban, és szemeidnek látásaiban; de megtudd,
 hogy mindezekért az Isten tégedet ítéletre von! Vesd el a haragot a
 te szívedből, és vesd el a gonoszt a te testedtől; mert az ifjúság és a
 hajnal hiábavalóság” (Préd 11:7-8; 12:1-2).

„Emlékezzél meg a te Teremtődről a te ifjúságodnak idejében,
 Míg a veszedelemnek napjai el nem jőnek,
 És míg el nem jőnek az esztendőök,
 Melyekről azt mondod: nem szeretem ezeket!

Amíg a nap meg nem setétedik,
 A világossággal
 A holddal
 És csillagokkal egybe;
 És a sűrű felhők ismét visszatérnek az eső után.

Az időben, mikor megremegnek a háznak őrizői,
 És megrogynak az erős férfiak,
 És megállanak az őrlő leányok, mert megkevesbedtek
 És meghomályosodtak az ablakon kinézők.
 És az ajtók kívül bezáratnak.

Amikor is a malom zúgása halkabbá lesz;
És felkelnek a madár szóra,
És halkabbá lesznek minden éneklő leányok.

[54]

Minden halmocskától is félnek,
És mindenféle ijedelmek vannak az úton,

És a mandolafa megvirágzik,
És a sáska nehezen vonszolja magát,
És kipattan a kapor;

Mert elmegy az ember az ő örökös házába,
És az utcán körül járnak a sírók.

Minekelőtte elszakadna az ezüst kötél,
És megromolna az arany palackocska,
És a veder eltörnék a forrásnál,
És beletörnék a kerék a kútba.

És a por földdé lenne,
Mint azelőtt volt;
A lélek pedig megtérne Istenhez,
Aki adta volt azt”

(Préd 12:3-9).

Salamon élete tele van figyelmeztetéssel, nemcsak az ifjúság, hanem a középkorúak, valamint azok számára is, akik már a deledlőn túl a lenyugvó nap útját járják. Látjuk és halljuk, hogy az ifjúság állhatatlan. Ingadozik a jó és rossz között, és belekerül a bűnös szenvedélyek sodrába. Az érettebb korban nem számítunk ilyen állhatatlanságra és megbízhatatlanságra. Tőlük kiforrott jellemet és jól meggyökerezett elveket várunk. De ez nem mindig válik be. Amikor Salamon jellemének olyannak kellett volna lennie, mint az erős tölgynek, a kísértések hatására megingott és elbukott. Amikor a legerősebbnek kellett volna lennie, akkor volt a leggyengébb.

Az ilyen példákából meg kellene tanulnunk, hogy csak éberség és imádkozás jelent védelmet ifjúnak és idősnek egyaránt. Nem magas állásban és nagy kiváltságokban rejlik a biztonság. Élhet valaki

[55]

őszinte keresztény életet hosszú éveken át, akkor is Sátán támadásainak célpontja. Még a bölcs és erős Salamon is vereséget szenvedett harcában, amelyet a lelke mélyén lévő bűnökkel és a kívülről támadó kísértésekkel vívott. Kudarca arra tanít, hogy bármilyen értelmi képességei legyenek az embernek, és bármennyire hűségesen szolgálta Istent a múltban, soha nem bízhat a saját bölcsességében és feddhetetlenségében.

A jellemépítés igazi alapja és módja mindenütt, minden nemzedék idején ugyanaz. Isten törvénye: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből ... és a te felebarátodat, mint magadat” (Lk 10:27) — a Megváltónk jellemében és életében kifejezésre jutott nagy alapelv — az egyetlen biztos fundamentum, az egyetlen biztonságos vezető. „Békés lesz a te időd, gazdag boldogságban, bölcsességben és tudományban” (Ésa 33:6), abban a bölcsességben és tudományban, amelyet csak Isten adhat.

Épp úgy van ma is, mint amikor ezek a szavak elhangzottak Izrael előtt a parancsolatok iránti engedelmisségről; „Ez lesz a ti bölcseségetek és értelmetek a népek előtt” (5 Móz 4:6). Csakis ez biztosítja az ember egyéni feddhetetlenségét, a család tisztaságát, a társadalom jólétét és a nemzet állóképességét. Az élet kuszasága, veszélyei és egymásnak ellentmondó követelményei közepette az egyetlen biztos és biztonságos irányelv: cselekedni azt, amit Isten mond. „Az Úrnak rendelései helyesek”, és „aki ezeket cselekszi, nem rendül meg soha örökké” (Zsolt 19:9; 15:5). Akik megfogadják a Salamon hitehagyásában rejlő intést, azok óvakodnak attól, hogy megtegyék az első lépést a Salamont elbuktató bűnök felé. Csak a menny akarata iránti engedelmisség óvja meg az embert a hitehagyástól. Isten nagy világosságot és sok áldást árasztott az emberre. Ha ezt a világosságot és ezt a sok áldást nem fogadja el, semmi sem védi meg az engedetlenségtől és hitehagyástól. Amikor azok, akiket Isten magas állással és felelős megbízatással tisztelt meg, Tőle elfordulva emberi bölcsességre építenek, világosságuk sötétséggé változik. A rájuk bízott képességek saját csapdájukká válnak.

Amíg a küzdelem véget nem ér, mindig lesznek olyanok, akik eltávoznak Istentől. Sátán úgy alakítja körülményeinket, hogy szinte észrevétlenül aláássák lelkünk védőképességét, ha Isten ereje nem őriz. Minden egyes lépésnél meg kell kérdeznünk: „Ez az Úrnak útja?” Ameddig tart életünk, céltudatosan, szilárd elhatározással

kell örködnünk érzelmeinken és indulatainkon. Egyetlen pillanatig sem lehetünk biztonságban; csak akkor, ha Istenre bízunk magunkat, és életünk Krisztusban rejtőzik. Éberség és imádkozás őrzi meg tisztaságunkat.

Mindazok, akik a szoros kapun Isten városába lépnek, gyötrődő küzdelem árán lépnek be oda; mert „nem megy abba be semmi tisztátalan” (Jel 21 27). De azért ne adja fel a reményt, aki elesett! Lehet, hogy idős emberek, akiket Isten egykor nagyon megtisztelt, feláldozva erkölcsi tisztaságukat a vágyak oltárán, beszennyezik lelküket. De ha megtérnek, ha elhagyják a bűnt, és Istenhez fordulnak, van remény részükre. Aki azt mondja, hogy „Légy hív mindhalálig, és néked adom az életnek koronáját” (Jel 2:10), felszólít erre is: „Hagyja el a gonosz az ő útát, és a bűnös férfiú gondolatait, és térjen az Úrhoz, és könyörül rajta, és a mi Istenünkhöz, mert bővelkedik a megbocsátásban” (Ésa 55:7) Isten gyűlöli a bűnt, de szereti a bűnöst. „Kigyógyítom őket hűtlenségükből — hirdeti -; szeretem őket ingyen kegyelemből” (Hós 14:5).

Salamon bűnbánata őszinte volt; de azt a kárt, amelyet cselekedeteinek rossz példája okozott, nem lehetett meg nem történné tenni. Mialatt hitét megtagadva élt, voltak emberek az országban, akik híven teljesítették megbízatásukat, megőrizték hitüket és lelki tisztaságukat. Salamon sok embert tévútra vitt; és a gonoszság erőit, amelyek a bálványimádás és világi szokások bevezetésével működésbe léptek, a bűnbánó király nem tudta egykönnyen feltartóztatni. Jó befolyása nagyon lecsökkent. Sokan gondolkoztak azon, hogy vajon bízzanak-e teljesen vezetésében. Annak ellenére, hogy megvallotta bűnét, és a későbbi nemzedékek tanulságára írásban is beszámolt oktalanságáról és bűnbánatáról, azt nem remélhette, hogy teljesen megszünteti tetteinek rontó hatását. Hitehagyásán felbátorodva, sokan megmaradtak gonoszságukban, és csakis a gonoszt művelték. Sok vezető lelki hanyatlását vissza lehet vezetni ahhoz a szomorú befolyáshoz, amelyet a király Istentől kapott képességeinek áruba bocsátásával gyakorolt.

Bűnös életének keserű emlékei gyötörték Salamont, és ezek a szavak kíváncsoztak ki belőle: „Jobb a bölcsesség a hadakozó szerzőknél; és egy bűnös sok jót vesz el.” „Van egy gonosz, amelyet láttam a nap alatt, mintha tévedés volna, amely a fejedelemtől származik. Hogy a bolondság nagy méltóságra helyeztetett.”

[57] „A megholt legyenek a patikáriusnak kenetét megbüdösítik, megerjesztik; azonképpen hathatósabb a bölcsességnél, tisztességnél egy kicsiny balgatagság” (Préd 9:20; 10:2-3; 9:21).

Salamon életének egyik lehangsúlyosabb tanulsága az, hogy a jó és rossz befolyás hatalom. Bármilyen szűk is az a tér, ahol hatni tudunk, jó vagy rossz befolyást árasztunk. Anélkül, hogy tudnánk róla, vagy megszabhatnánk határát, áldásos vagy átkos nyomai meglátásznak másokon. Lehet, hogy a panasz és önzés komor hangulatától terhes, vagy valamilyen dédelgetett bűn halálos szennyével fertőz; lehet, hogy a hit, bátorság, reménység életadó erejét tartalmazza, és a szeretet jóillata teszi kedvessé. De biztos, hogy hatalom, amelyből jó vagy rossz fakad.

Félelmetes az a gondolat, hogy befolyásunk halál illata; pedig ez lehetséges. Ha egy lelket megrontunk és elveszti örök üdvösségét — ki mérheti fel a veszteséget! Pedig egyetlen elhamarkodott tettel, egyetlen meggondolatlan szóval olyan mélyreható befolyást gyakorolhatunk valakire, hogy lelkileg tönkremegy. Egyetlen jellemhibánk miatt talán sokan eltávoznak Krisztustól.

Ha a magot elvetjük, termést aratunk; és ha a termést is elvetjük, megsokszorozódik a termés. Ugyanez a törvény érvényesül másokhoz való viszonyunkban. Minden tett, minden szó egy-egy mag, amely gyümölcsöt hoz. Minden figyelmes, előzékeny, engedelmes, önmegtagadó cselekedet megismétlődik másokban, és általuk ismét másokban. Ugyanígy minden irigy, gyűlölködő vagy viszályt keltő tett olyan mag, amelyből a „keserűség gyökere” (Zsid 12:15) nő ki, és sok embert megfertőz. De mennyivel több azoknak a száma, akiket az a „sok” ember megmételyez! Így folytatódik a jó és a rossz magvak vetése, és meghozza termését a földi életre és az örökkévalóságra.

„Elaluvék Salamon az ő atyáival, és eltemettetéek az ő atyjának, Dávidnak városában. És Roboám, az ő fia uralkodék helyette” (1 Kir 11:43). Roboám — nem sokkal trónra lépése után — Sikembe ment, azt remélve, hogy ott a törzsek formailag is elismerik királynak. „Sikembe gyűlt vala az egész Izráel, hogy őt királlyá választanák” (2 Krón 10:1).

Jelen volt Jeroboám, Nébát fia is, akit Salamon uralkodása alatt „erős férfiú”-nak ismertek, és akinek a silóbeli Ahija ezt a megdöbbentő üzenetet adta át: „Ímé elszakasztom ez országot Salamon kezétől, és néked adom a tíz nemzetséget” (1 Kir 11:31).

Az Úr — követe által — világosan elmondta Jeroboámnak, hogy a birodalom kettéoszlik, „mert elhagytak engem, és imádták Asztoretet, a Sidonbelick istenét, és Kámot, a Moábiták istenét, és Milkomot, az Ammon fiainak istenét, és nem jártak az én utaimban, hogy azt cselekedtek volna, ami tetszett volna az én szemeimnek: az én rendelésimet és végzéseimet, amint Dávid, az ő atyja” (1 Kir 11:33).

Jeroboám azt is megtudta a prófétától, hogy a birodalom Salamon uralkodása alatt még egységes marad. „Nem veszem el az egész birodalmat az ő kezétől — nyilatkoztatta ki az Úr -, hanem akarom, hogy fejedelem legyen életének minden idejében Dávidért az én szolgálóimért, akit választottam; mivelhogy megőrizte az én parancsolataimat és rendelésimet; hanem az ő fiának kezétől már elveszem a királyságot, és néked adom azt, tudniillik a tíz nemzetséget” (1 Kir 11:34-35).

Salamon szerette volna kiválasztott utódját, Roboámot lelkileg felkészíteni arra, hogy bölcsen fogadja az Isten prófétája által megjövendőlt válságot. Roboám gyermekkori nevelésében azonban sok mulasztás terhelte, és később már képtelen volt jó irányba alakítani a fiú lelkületét. Roboám ammonita anyjától ingatag jellemet örökölt. Időnként megpróbált ugyan Istennek szolgálni. Volt is némi fellendülés. Roboám azonban nem volt állhatatos, és végül engedett a rossz

[59] hatásoknak, amelyek kicsi korától körülfojták. Roboám botlásaiban és végső hitehagyásában jelentkezett azoknak a kapcsolatoknak féltelmes következménye, amelyeket Salamon bálványimádó nőkkel alakított ki.

A törzseket hosszú ideig terhelték az előző királyuk zsarnoki intézkedéseiből fakadó súlyos méltánytalanságok. Salamon uralkodásának hitehagyó évei alatti pazarlása együtt járt a nép súlyos megadóztatásával és sok megalázó szolgálat kikényszerítésével. Az új uralkodó felkenése előtt a különböző törzsek vezetői meg akarták tudni, hogy Salamon fiának szándékában áll-e ezeket a terheket csökkenteni vagy nem. „Eljőve azért Jeroboám és az egész Izráel, és szólának Roboámnak, mondván: A te atyád igen megnehezítette a mi igánkat, de te most könnyebbítsd meg atyádnak kemény szolgálatát és az ő nehéz igáját, amelyet mi reánk vetett és szolgálunk néked.”

Roboám — mielőtt ismertette volna álláspontját — tanácsadói véleményét akarta megtudni. Ezért ezt mondta: „Harmadnapig gondolkodom róla, azután jöjjetek hozzám. Elméne azért a nép.”

„És tanácskozáék Roboám király a vén emberekkel, akik Salamon előtt, az ő atyja előtt állottak vala életében, mondván: Mit tanácsoltok, mit válaszoljak a népnek? És azok ekképpen szólának: Ha javára leendesz ennek a népnek, s kedvezel nekik és jó szóval beszélsz hozzájuk: akkor te szolgálid lesznek mindenkor” (2 Krón 10:3-7).

Ez a tanács nem tetszett Roboámnak, és a fiatalabbakhoz, ifjúkori barátaihoz fordult. Tőlük érdeklődött: „Micsoda tanácsot adtok ti, hogy választ adjunk e népnek, amely nékem szólván, azt mondja: Könnyebbítsd meg az igát, amelyet reánk vetett a te atyád?” (1 Kir 12:9.) A fiatalok azt javasolták, hogy bánjon keményen alattvalóival, és értesse meg velük, hogy már uralkodása kezdetén sem tűr beleszólást személyes ügyeibe.

Roboámot elkápráztatta az a kilátás, hogy a legfőbb hatalmat gyakorolhatja. Elhatározta, hogy semmibe veszi birodalma öregjei tanácsát, és a fiatalabbakat teszi tanácsosaivá. Így történt, hogy a kitűzött napon, amikor „elméne Jeroboám és mind az egész nép Roboámhoz”, hogy meghallgassa, milyen irányvonalat akar követni, Roboám „kemény választ adott a népnek... mondván: Ha az én atyám megnehezítette a ti igátokat, én még nehezebbé teszem azt;

ha az én atyám ostorral fékezett titeket, én skorpiókkal ostorozlak benneteket” (1 Kir 12:12-14).

Ha Roboám és tapasztalatlan tanácsadói megértették volna, hogy mi Isten terve Izraellel, akkor meghallgatták volna a népet, amikor határozott reformokat kért a kormányzásban. De a sikemi találkozásakor nem éltek a lehetőséggel, és az okokból nem következtek az okozatra. Ezért soha többé nem tudták befolyásukat a nép nagy tömegein érvényesíteni. Kinyilvánított elhatározásuk — hogy állandósítják és megnövelik a Salamon uralkodása alatt elkezdődött elnyomást — éles ellentétben állt Isten Izraellel való tervével. Ez bőséges alkalmat kínált a népnek arra, hogy kétségbe vonja indítékaik őszinteségét. Amikor a király és választott tanácsadói ilyen oktalan és kegyetlen módon akartak hatalmat gyakorolni, azt tanúsították, hogy hivalkodnak a ranggal és tekintéllyel.

Az Úr nem engedte, hogy Roboám megvalósítsa ismertetett célkitűzéseit. A törzsekben sok ezer embert felháborítottak Salamon zsarnoki intézkedései, és ezek az emberek most úgy érezték, hogy fel kell lázadniuk Dávid háza ellen. „Mikor pedig... látta az egész Izráel, hogy meg nem hallgatta őket a király, felele az egész nép a királynak ekképpen: Micsoda részünk van nekünk Dávidban? Nincsen nekünk örökségünk az Isai fiában : menj el a te hajlékidba, óh Izráel! Most viseld gondját immár a te házadnak, óh Dávid! Elméne azért az Izráel az ő hajlékiba” (1 Kir 12:16). A meg hasonlítás, amelyet Roboám meg gondolatlan szavai támasztottak, helyrehozhatatlannak bizonyult. Izráel kettészakadt. Júda és Benjámin törzséből tevődött össze Júda déli birodalma, amelyen Roboám uralkodott. A tíz északi törzs pedig külön kormányzatot alakított, Jeroboám uralkodásával. Az utóbbi Izráelként lett ismert. Így teljesedett a próféta jövendölése, amit az ország kettészakadásáról mondott. „Az Úr fordította ekként” (1 Kir 12:15).

Amikor Roboám látta, hogy a tíz törzs nem hajlandó meghódolni előtte, tettekre szánta magát. Országának egyik tekintélyes embere, az adószedő Adorám útján próbálta maga mellé állítani őket. A békekövetet azonban „megkövezé... az egész Izráel, és meghala”. Eljárásuk tanúskodott Roboámmal szembeni érzéseikről. A lázadás hevességétől megrémülve „Roboám király... hamarsággal szekerebe üle, hogy elmeneküljön Jeruzsálembe” (1 Kir 12:18).

[60]

[61] Jeruzsálemben „összegyűjté Júda egész házát és Benjámin nemzetségét, száznyolcvanezer válogatott hadra való férfit, hogy hadakozzanak az Izráel házával, és visszanyerjek az országot Roboámnak, a Salamon fiának. De az Isten beszéde lőn Sémájához az Isten embe-
[61] réhez, mondván: Ezt mondjad Roboámnak, a Salamon fiának, a Júda királyának, és az egész Júda és Benjámin házának, és a többi népnek, mondván: Azt mondja az Úr: fel ne menjete, és ne hadakozzatok a ti atyátok fiai ellen, az Izráel ellen: térjete meg ki-ki a maga házába, mert én tőlem lett e dolog. És ők engedének az Úr beszédének, és visszatérvén, elmenének az Úr beszéde szerint” (1 Kir 12:21-24).

Roboám három évig igyekezett hasznosítani uralkodása elején szerzett szomorú tapasztalatait. Törekvését siker koronázta. „Megerősíté a városokat Júdában”, és „megerősítete az erősegeket, helyezte azokba elöljárókat és szerze tárházakat eleségnek és bornak és olajnak”. Gondoskodott arról, hogy ezek „rendkívül” megerősített (2 Krón 11 : 5.11—17) városokká épüljenek. Annak a fellendülésnek titka azonban, amelyet Júda Roboám uralkodásának első éveiben tapasztalt, nem ezekben az intézkedésekben rejlett. Júda és Benjámin törzse azért jutott előnyös helyzetbe, mert Istent legfőbb uralkodójuknak ismerték el. Az északi törzsekből sok istenfélő ember csatlakozott hozzájuk. „Izráel minden nemzetségei közül azok — olvassuk a feljegyzést -, akik szívük szerint keresték az Urat, Izráelnek Istenét, ménének Jeruzsálembé, hogy áldoznának az Úrnak, az ő atyáik Istenének. És megerősíték Júda országát, és megerősíték Roboámot, a Salamon fiát három esztendeig; mert három esztendeig járanak Dávidnak és Salamonnak útján” (2 Krón 11:16-17).

Ennek az eljárásnak folytatásával Roboám nagymértékben helyrehozhatta volna a múlt hibáit, és a nép újra bízott volna abban, hogy képes józanul uralkodni. De az ihletett író Salamon utódjának szomorú krónikájáról számol be. Roboám nem tett erőfeszítéseket arra, hogy nagy befolyásával Jahve iránti hűségre készítse a népet. Természeténél fogva önfejű, öntelt, makacs volt, és hajlott a bálványimádásra. Ennek ellenére erős jellemű, rendíthetetlen hitű, Isten kívánságát teljesítő emberré fejlődhetett volna, ha bizalmát teljesen Belé veti. De amint múlt az idő, a király a maga társadalmi befolyásában bízott és az erődökben, amelyeket megerősített. Lassanként engedett öröklött gyengeségének, míg végül befolyását teljesen a bálványimádás mellett vetette latba. „Lőn pedig, mikor Roboám az ő

királyságát megszilárdította és abban megerősödött: elhagyta az Úr törvényét, és vele együtt az egész Izráel” (2 Krón 12:1). Milyen sokatmondó és szomorú szavak ezek: „És vele együtt az egész Izráel”! A nép, amelyet Isten a környező népek világosságául választott ki, elfordult ereje Forrásától, és igyekezett a körülötte élő népekhez hasonlítani. Roboám példája, éppúgy mint Salamoné, sok embert tévútra vitt. Többé vagy kevésbé így van ez ma is. Mindazoknak a bűnei, akik a gonosz cselekvésére adják magukat, nem korlátozódnak csupán rájuk. Egy ember sem él önmagának, és ha gonoszsága miatt elpusztul, másokat is magával ránt. Az ember élete vagy világosság, amely beragyogja és felvidítja mások életútját; vagy sivár sötétség, amely kétségbe ejt és pusztulást okoz. Vagy felfelé, a boldogság és halhatatlanság felé vezetünk másokat, vagy lefelé, oda, ahol fájdalom és örök halál vár rájuk. Ha tetteinkkel a körülöttünk élők gonoszságát fokozzuk vagy tette sarkalljuk, osztozunk bűneikben.

[62]

Isten nem hagyta büntetés nélkül Júda uralkodóinak hitehagyását. „Roboám királyságának ötödik esztendejében feljőve Sésák az egyiptomi király Jeruzsálem ellen (mert az Úr ellen vétkezének). Ezerkétszáz fegyveres szekérrel és hatvanezer lovaggal, és megszámlálhatatlan vala a nép, amely vele Egyiptomból feljött... És elfoglala Júdának erős városait, azután méne Jeruzsálem alá.

Akkor Sémája próféta méne Roboámhoz és a Júda fejedelmeihez, akik Jeruzsálembe gyűltek össze Sésáktól való féltőkben, és monda nékik: Ezt mondja az Úr: Mivel ti engem elhagyatok, én is a Sésák kezébe bocsátlak titeket” (2 Krón 12:2-5).

A nép meg nem jutott olyan messzire a hitehagyásban, hogy semmibe vegye Isten büntető ítéleteit. A veszteségben, amelyet Sésák támadása miatt szenvedtek, felismerték Isten kezét, és egy ideig megalázták magukat. „Az Úr igaz” — vallották.

„És mikor az Úr látta, hogy megalázták magukat, ekképpen szóla az Úr Semája prófétának: Megalázták magukat, nem veszem el őket, hanem némi szabadulást szerzek nékik, és nem ontom ki az én haragomat Jeruzsálem ellen Sésák által; mindazáltal szolgálai lesznek néki, hogy megtudják a különbséget az én szolgálatom és más országok királyságainak szolgálatai között.

Feljőve azért Sésák az egyiptomi király Jeruzsálem ellen, és elvivé az Úr házának kincsét, s a király házának kincsét; mindazokat elvivé; az arany paizsokat is elvivé, amelyeket Salamon csináltatott

[63] vala. Ezek helyett Roboám király rézpaizsokat csináltata, és bízta azokat a gyalogosok fejedelmének kezére, akik őrzik a király házá-
nak ajtaját... Mikor azért megalázta magát Roboám, eltávozték az Úr haragja őróla, hogy meg ne semmisülne mindenestől, mert Júdában is volt még jó dolog” (2 Krón 12:6-12).

Mihelyt azonban a baj elmúlt, és a népnek újra jól ment dolga, sokan elfeledkeztek arról, amitől féltek, és újra visszatértek a bálványimádáshoz. Közöttük volt maga Roboám király is. A csapás súlya alatt ugyan megalázkodott, de elmulasztotta ezt a megpróbáltatást élete igazi fordulópontjává tenni. Elfelejtette a leckét, amire Isten meg akarta tanítani, és visszasüllyedt azokba a bűnökbe, amelyek előzőleg Isten büntető ítéleteit hozták a népre. Néhány dicstelen év után, amelyek alatt a király „cselekedék... gonoszt, mert az Urat szíve szerint keresni nem akará”, „elaluvék Roboám az ő atyáival és eltemették a Dávid városába; és uralkodék az ő fia, Abija, helyette” (2 Krón 12:14. 16).

A birodalom kettészakadásával — Roboám uralkodása kezdetén — Izrael dicsősége hanyatlani kezdett, és azt soha többé nem kapta vissza a maga teljességében. A következő századok során időnként széles látókörű, erkölcsileg értékes emberek ültek Dávid trónjára. Ezeknek a királyoknak uralkodása alatt a Júda népére áradt áldás a környező népekre is kiterjedt. Jahve nevét időnként minden hamis isten fölé emelték, és törvényét tiszteletben tartották. Időről időre nagyszerű próféták támadtak, hogy erősítsék az uralkodók kezét, és további hűségre biztassák a népet. De a gonoszság magvait, amelyek Roboám trónra lépésekor már kikeltek, soha többé nem lehetett gyökerestől kitépni. Az a nép, amelynek Isten egykor kedvezett, időnként olyan mélyre süllyedt, hogy közmondásossá vált a pogányok között.

A bálványimádó szokások felé hajlók romlottsága ellenére az irgalmas Isten minden lehető megtett, hogy a kettéoszlott birodalmat megmentse a teljes romlástól. Amint múltak az évek, és úgy tűnt, hogy a sátáni erőktől befolyásolt emberek elgondolásai végképp megghiúsítják Isten szándékát Izraellel, az Úr a választott nép fogsága és helyreállítása által újra megmutatta, hogy javukat akarja.

Az ország kettészakadásával elkezdődött az a csodálatos történet, amelyben megmutatkozott Isten türelme és szerető könyörülete. Öröklött és ápolt gonosz hajlamaik miatt a szenvedések tűzpróbáján

vezetett át útjuk. Azokkal, akiket Isten különleges és jó cselekedetekre igyekvő népévé akart tisztítani, a próba elismertette: „Nincs hozzád hasonló, Uram!

Nagy vagy és nagy a te neved a te hatalmadért! Ki ne félne tőled, [64]
nemzetek királya?... A nemzetek minden bölcse közt és azok minden országában sincs hozzád hasonló!” „Az Úr igaz Isten, élő Isten ő, és örökkévaló király” (Jer 10:6-7. 10).

A bálványimádóknak meg kellett tanulniuk, hogy a hamis istenek képtelenek felemelni és üdvözíteni. „Az istenek, akik az eget és földet nem alkották, el fognak veszni e földről és az ég alól!” (Jer 10:11.) Az ember csak akkor talál nyugalmat és békét, ha engedelmeskedik az élő Istennek, a mindenség Teremtőjének és Urának.

Izráel és Júda büntetéssel fegyelmezett és bűnbánó népe végül egy akarattal megújítja szövetségét Jahvéval, a seregek Urával, atyáik Istenével; és hirdeti:

„Ő teremtette a földet az ő erejével,
Ő alkotta a világot az ő bölcsességével,
És ő terjesztette ki az egeket az ő
értelmével.

Szavára víz-zúgás támad az égben,
És felhők emelkednek fel a föld
határaitól;
Villámlásokat készít az esőnek, és kihozza
a szelet az ő rejtekhelyéből.

Minden ember bolonddá lett, tudomány nélkül,
Minden ötvös megszegyenül az ő öntött képével,
Mert hazugság az ő öntése, és nincsen azokban
lélek.

Hiábavalók azok, nevetségre való munka,
Elvesznek az ő megfenyítettésük idején
Nem ilyen a Jákób része, mint ezek;

Mert a mindenség alkotója ő;

És Izráel az ő örökségének pálcája;
Seregek Ura az ő neve!”

(Jer 10:12-16.)

Jeroboám, Salamon egykori szolgája — akit a Dávid háza ellen fellázadt tíz izráeli törzs ültetett trónra — bölcs reformokat hozhatott volna mind polgári, mind vallási vonatkozásban. Salamon uralkodása idején tehetségesnek és józan ítélőképességűnek mutatkozott. Hűséges szolgálata alatt szerzett ismeretei alkalmassá tették volna megfontolt uralkodásra. Jeroboám azonban nem Istenre támaszkodott.

Jeroboám a legjobban attól félt, hogy a Dávid trónján ülő uralkodók majd egyszer a maguk oldalára állítják alattvalóit. Úgy okoskodott, hogy ha a tíz törzs gyakran ellátogathat a zsidó állam ősi székhelyére — ahol a templomi szolgálatok továbbra is úgy folytak, mint Salamon uralkodása éveiben -, sokan talán hajlandók lesznek a Jeruzsálemben központosuló kormánynak tett hűségfogadalmuk megújítására. Miután megbeszélést folytatott tanácsadóival, elhatározta, hogy egy vakmerő lépéssel, amennyire lehet, csökkenti az uralkodása elleni lázadás lehetőségét. Ezt úgy akarta elérni, hogy két istentiszteleti központot állított fel újonnan alakult birodalmának határain belül: egyet Béthelben, a másikat pedig Dánban. A tíz törzset pedig felszólítja, hogy Jeruzsálem helyett ezeken a helyeken gyűljön össze istentiszteletre.

Jeroboámnak arra is volt gondja — miközben ezt az áthelyezést intézte -, hogy valamilyen látható ábrázolással hasson a zsidók képzeletére. A láthatatlan Isten jelenlétét akarta szimbolizálni. Csináltatott két aranyborjút, és ezeket a kijelölt istentiszteleti központok szentélyében helyezték el. Amikor Jeroboám Istent akarta ábrázolni, áthágta Jahve világos parancsát: „Ne csinálj magadnak faragott képet... Ne imádd és ne tiszteld azokat” (2 Móz 20:4-5).

Jeroboám annyira szerette volna a tíz törzset távol tartani Jeruzsálemtől, hogy szem elől tévesztette tervének alapvető gyengeségét. Nem vette figyelembe, hogy milyen nagy veszélynek teszi ki Izráelt, ha elébük állítja az Istenséget szimbolizáló bálványt, amelyet őseik jól ismertek az egyiptomi szolgaság századaiban. Amikor Jeroboám

[66] — nem sokkal azelőtt — Egyiptomban tartózkodott, megtanulhatta volna, hogy milyen ostoba dolog ilyen pogány ábrázolásokat a nép elé helyezni. Feltett szándéka azonban, hogy a népet távol tartsa a szent város évenkénti meglátogatásától, arra készítette, hogy ezt az oktan intézkedést megtegye. „Sok néktek Jeruzsálembe felmenetek” — hangoztatta. „Imhol vannak a te isteneid, óh Izráel, akik téged kihoztak Egyiptomnak földéből” (i Kir 12:28). Tehát arra biztatta őket, hogy hajoljanak meg az arany bálványok előtt, és fogadjanak el idegen istentiszteleti formákat.

A király megpróbálta rávenni a lévítákat — akik közül egyesek birodalmán belül éltek -, hogy teljesítsenek papi szolgálatot az újonnan emelt bétheli és dáni szentélyekben. De próbálkozása nem járt sikerrel. Ezért arra kényszerült, hogy „a nép aljából” papokká emeljen férfiakat (1 Kir 12:31). Sok hűséges zsidó — köztük számos lévita — megrémülve a kilátásoktól, Jeruzsálembe menekült, ahol a menny kívánalmi szerint tarthattak istentiszteletet.

„Szerze Jeroboám egy ünnepet is a nyolcadik hónapban, a hónap tizenötödik napján, a Júdabeli ünnep módja szerint, és áldozék az oltáron. Hasonlóképpen cselekedék Béthelben is, áldozván a borjúknak, amelyeket csinált vala, és szerze Béthelben papokat a magaslatokhoz, amelyeket csinált vala” (1 Kir 12:32).

A király merészen szembeszegült Istennel. Félretette rendelkezéseit. Vakmerő intézkedése nem maradhatott dorgálás nélkül. Éppen tömjént égetett a Béthelben emelt idegen oltár felavatásakor, amikor megjelent előtte az Isten embere Júdából. Isten azért küldte, hogy ítéletet mondjon ki a királyra, amiért új istentiszteleti formát akart bevezetni. A próféta „kiálta az oltár ellen... és monda: Oltár, oltár! ezt mondja az Úr: Ímé egy fiú születik a Dávid házából, akinek neve Józsiás leszen, aki megáldozza rajtad a magaslatok papjait, akik most terajtad tömjéneznak, és emberek csontjait égetik meg rajtad.

És ugyanazon napon csudát tőn, mondván: E leszen jegye, hogy az Úr mondotta légyen ezt: Ímé az oltár meghasad, és kiomol a hamu, mely rajta van. És meghasadt az oltár, és kiomlott a hamu az oltárról a jel szerint, amelyet tett vala az Isten embere az Úrnak beszéde által” (1 Kir 13:2-3, 5).

Jeroboám — ezt látva — megtelt daccal Istennel szemben. Megpróbálta elhallgattatni az üzenet közvetítőjét. Dühösen „kinyújtá... kezét az oltártól, és ezt kiáltotta: „Fogjátok meg őt!” Meggondolatlan

[67]

tettét gyors megrovás követte. A Jahve követé elleni kinyújtott keze azonnal tehetetlenné vált, „és megszárad”. Nem tudta visszahúzni.

A király rémülten könyörgött a prófétának, hogy járjon közbe érdekében Istennél. „Könyörögj az Úrnak, a te Istenednek — esedezett -, és imádkozz érettem, hogy ismét hozzám hajoljon az én kezem. És amikor könyörgött az Isten embere az Úrnak, visszahajla a király keze, és olyan lőn, mint azelőtt” (1 Kir 13:4. 6).

Jeroboám hiába próbálta az idegen oltár felavatását ünnepélyessé tenni, és tiszteletet ébreszteni az iránt, ami a Jahve jeruzsálemi templomában folyó istentisztelet lebecsüléséhez vezetett. A próféta üzenetének bűnbánatra kellett volna Izráel királyát készítenie, és arra, hogy hagyjon fel gonosz szándékával: ne térítse el a népet az igaz Isten tiszteletétől! Jeroboám azonban megkeményítette szívét, és úgy döntött, hogy a maga választotta utat követi.

A bétheli ünnepség idején a zsidók szíve még nem volt egészen kemény. Sokan fogékonyak voltak a Szentlélek befolyása iránt. Az Úr meg akarta állítani azokat — mielőtt túl késő lenne -, akik hitehagyásukban gyorsan távolodtak tőle. Elküldte követét, hogy szakítsa meg a bálványozó cselekményt. Tárja fel a király és a nép előtt, hogy hová vezet a hitehagyás! Az oltár széthasadása azt jelezte, hogy Isten haragszik az Izráelben véghezvitt utálatosság miatt.

Az Úr menteni akar, nem pusztítani. Örül a bűnösök szabadulásának. „Élek én, ezt mondja az Úr Isten, hogy nem gyönyörködöm a hitetlen halálában.” (Ez 33 :11.) Intéssel és kérleléssel szólítja az önfejűt, hogy hagyjon fel gonoszságával. Forduljon Istenhez, és éljen! Szent bátorsággal ruházza fel követéit, hogy a hallgatókat megfélemlítsék és bűnbánatra indítsák. Milyen keményen dorgálta meg Isten embere a királyt! Szükség volt erre a határozottságra. Más módon nem lehetett a gonoszságot megfeddni. Az Úr bátorságot adott szolgájának, hogy maradandó benyomást keltsen hallgatóiban. Az Úr követéinek sosem szabad emberektől félniük, hanem rendíthetetlenül ki kell állniuk az igazságért. Ameddig bizalmukat Istenbe helyezik, nem kell félniük. Aki megbízatást ad nekik, oltalmazó gondviseléséről is biztosítja őket.

A próféta — miután átadta üzenetét — elindult, hogy visszatérjen Júdába, de Jeroboám így szólt hozzá: „Jere haza velem és egyél ebédet, meg akarlak ajándékozni.” „Ha a te házadnak felét nékem adnád is — válaszolt a próféta -, nem mennék el veled, és nem enném

kenyeret, sem vizet nem innám e helyen. Mert azt parancsolta az Úr nékem az ő beszéde által, mondván: Ne egyél ott kenyeret, vizet se igyál; vissza se térj az úton, amelyen elmenédesz” (1 Kir 13:7-9).

Jó lett volna, ha a próféta kitart szándéka mellett, és késelem nélkül visszatér Júdeába. Amikor a másik úton hazafelé ment, utolérte egy öreg ember, aki prófétának mondta magát, de félrevezette Isten emberét, így szólt: „Én is olyan próféta vagyok mint te, és nékem angyal szólott az Úrnak beszédével, mondván: Hozd vissza őt veled a te házába, hogy kenyeret egyék és vizet igyék.” Újra meg újra elmondta ezt a hazugságot; és megint csak hívta Isten emberét, amíg rávette a visszatérésre. Mivel az igaz próféta letért a kötelesség útjáról, és ellenkező irányba indult, Isten megengedte, hogy vétkéért bűnhődjék. Mialatt ő és az, aki Béthelbe visszahívta, együtt ültek az asztalnál, a Mindenható ihlette a hamis prófétát. „Kialta az Isten emberének, aki Júdából jött vala, ezt mondván: Ezt mondja az Úr: Mivelhogy engedetlen voltál az Úr szájának, és meg nem tartottad a parancsolatot, amelyet néked az Úr, a te Istened parancsolt volt;... nem temettetik a te tested a te atyáid sírjába” (1 Kir 13:18-22).

A megjövendölt végzet nemsokára szó szerint beteljesedett. „Miután evett kenyeret és ivott, megnyergelték a szamarat a prófétának... És mikor elment, egy oroslán találá őt az úton, amely megöle őt; és az ő teste az úton fekszik vala, és mind a szamár, mind az oroslán a holttest mellett állanak vala. És ímé az arra menő emberek láták az úton heverő testet... és elmenvén, elbeszélék a városban, amelyben a vén próféta lakott. Amit mikor meghallotta a próféta, aki visszahozta őt az útról, mondta: Az Isten embere az, aki engedetlen volt az Úr szájának” (1 Kir 13:23-26).

A hűtlen szolgát ért büntetés is bizonyította, hogy igaz az oltárról mondott prófécia. Ha a próféta — miután megszegte Isten parancsát — minden baj nélkül elmehetett volna, a király ezt saját engedetlensége igazolására használta volna fel. Az oltár széthasadásában, karja megbénulásában és a Jahve határozott parancsát megszegő próféta rettenetes sorsában Jeroboámnak látnia kellett volna a megsértett Isten gyorsan megmutakozó haragját. Az ítéletsorozatnak arra kellett volna intenie, hogy hagyja el bűneit. Jeroboám azonban nem érzett semmi bűnbánatot, „hanem ismét papokat rendele a nép aljából a magaslatokra, és aki akarja vala, azt szentelé fel, hogy legyen a magaslatok papja”. Tehát nemcsak ő maga vétkezett

súlyosan, hanem „az Izráelt is bűnbe ejtette”. „És ez a dolog lett az oka a Jeroboám háza vétkének, és a föld színéről való kiirtásának és megsemmisíttetésének” (1 Kir 13:33-34; 14:16).

Jeroboám huszonnégy évig tartó zűrzavaros uralkodása végén az Abijával, Roboám utódjával vívott küzdelmében végzetes vereséget szenvedett. „Nem jutott többé erőhöz Jeroboám Abija idejében, hanem megveré őt az Úr, és meghala” (2 Krón 13:20).

A Jeroboám uralkodása alatt elkezdődött hitehagyás egyre erősödött, míg végül Izráel országának teljes összeomlását okozta. Jeroboám halála előtt ezt mondta Ahija, az idős silói próféta — aki hosszú évekkel előbb megjövendölte Jeroboám trónra jutását -: „Megveri az Úr Izráelt, mint ahogy a nád a vízben ide s tova hanyat-tatik, és elszakasztja az Izráelt erről a jó földről, amelyet adott az ő atyáiknak, és szétszórja őket a folyóvízen túl, mivelhogy Aserákat csináltak maguknak, hogy az Urat ingereljék. És kézbe adja az Izráelt a Jeroboám bűneiért, aki maga is vétkezett és az Izráelt is bűnbe ejtette” (1 Kir 14:15-16).

Az Úr azonban nem mondott le addig Izráelről, amíg minden lehető meg nem tett, hogy újra hűségre bírja. A hosszú, sötét évek alatt, amikor egyik uralkodó a másik után vakmerően egyre mélyebb bálványimádásba sodorta Izráelt, Isten újra és újra üzenetet küldött bűneibe visszaeső népének. Prófétái által megadott minden lehetőséget arra, hogy feltartóztassák a hitehagyás áradatát és visszatérjenek Hozzá. A birodalom kettészakadását követő években élt és munkálkodott Illés és Elizeus. Az ország hallotta Hóseás, Amos és Abdiás meleg szeretettel áthatott kéréseit is. Isten sohasem hagyta Izráelt nemes szívű tanúbizonyságok nélkül, akik hirdették Isten csodálatos, büntől megmentő hatalmát. Néhányan még a legsötétebb órákban is hűségesek maradtak mennyei Urukhoz, és a szent Isten előtt feddhetetlenül éltek a bálványimádás közepette. Ezek a hűségesek a szent maradékhoz tartoztak, amely által Jahve örökkévaló terve végül megvalósul.

8 — A nemzeti hitehagyás

Jeroboám halálától addig, amíg Illés megjelent Akháb előtt, Izráel népe egyre csak hanyatlott lelkileg. Olyan emberek uralkodtak rajta, akik nem félték Jahvét, és akik furcsa istentiszteleti formák tartására vették rá őket. A nép többsége nagyon hamar szem elől tévesztette, hogy az élő Istent kell szolgálnia, és sok bálványimádó szokást sajátított el.

Nádáb, Jeroboám fia, csak néhány hónapig ült Izráel trónján. Gonosz pályafutásának hirtelen véget vetett egy összeesküvés, amelyet egyik hadvezére, Baása vezetett. Ő akarta átvenni az uralmat. Nádáb és családja minden tagját — akik követhették volna a trónon — megölték „az Úrnak beszéde szerint, amelyet megmondott volt az ő szolgálója, a Silóbeli Ahija által, a Jeroboám vétkeiért, amelyekkel vétkezék és az Izráelt is vétkekbe ejté” (1 Kir 15:29-30).

Így pusztult el Jeroboám családja. Az általa bevezetett bálványimádás a menny megtorló ítéletét hozta a vétkekre. Ennek ellenére az utána következő uralkodók — Baása, Ela, Zimri és Omri — majdnem negyven évig jártak a gonoszságnak ezen a végzetes útján.

Amíg Izráelben ez a hitehagyás tartott, Júdában jórészt Asa uralkodott. Hosszú évekig „Asa mindazt cselekedé, ami jó és igaz vala az Úr előtt, az ő Istene előtt; elrontá az idegen istenek oltárait és a magaslatokat; a bálványokat eltöreté, és az Aserákat kivágatá; és megparancsolá Júdának, hogy az Urat, az ő atyáik Istenét keressék, és cselekedjék az Isten törvényét és parancsolatját. Kipusztítá Júda minden városaiból a magaslatokat és a nap-oszlopokat, és az ország csendes lőn alatta” (2 Krón 14:2-5). Asa hitének kemény próbája volt az, amikor „a szerezsen Zérah, ezerszer ezer emberrel és háromszáz szekérrel” (2 Krón 14:9) betört az országba. Ebben a válságos helyzetben Asa nem Júda „megerősített” városaiban bízott, amelyeket „kerítéssel, tornyokkal, kapukkal, zárakkal” épített, sem az „erős vitézek”-ben (2 Krón 14:6-8), a gondosan kiképzett hadseregben. A király bizalma a seregek Urában volt, akinek nevében csodálatos

szabadulások történtek a régi Izráel életében. Csatasorba állította hadseregét, és Isten segítségét kérte.

Az ellenséges seregek szemtől szemben álltak egymással. Próbátétel és megpróbáltatás ideje volt ez azok számára, akik az Urat szolgálták. Vajon bevallották-e minden bűnüket? Júda emberei bíznak-e teljesen Isten szabadító hatalmában? Ilyen gondolatok foglalkoztatták a vezetőket. Emberi szemszögből nézve várható volt, hogy a hatalmas egyiptomi sereg elsöpör mindent maga előtt. A békesség idején azonban Asa nem a saját szórakozását és élvezeteit kereste. Készült a válságos helyzetre. Küzdelemhez edzett hadserege volt. Igyekezett népét úgy vezetni, hogy Istennel békességben legyenek. És most, bár hadereje kisebb volt, mint az ellenségé, nem gyengült meg hite abban, Akibe bizalmát helyezte.

A király a jólét idején az Urat kereste. Ezért most, a viszontagságos napokban támaszkodhatott Reá. Könnyörgéséből kitűnik, hogy nem volt ismeretlen előtte Isten csodálatos hatalma. „Nincs különbség előtted a sok között és az erő nélkül való között, hogy megsegítsed!” — esedezett. „Segélj meg minket, oh mi Urunk Istenünk, mert benned bízunk, és a te nevedben jöttünk e sokaság ellen! Oh, Uram, te vagy a mi Istenünk, ne vegyen ember te rajtad erőt” (2 Krón 14:11).

Asa imáját minden hívő keresztény imádkozhatja. Mi is harcot vívunk, de nem „test és vér ellen”, hanem „a fejedelemségek” és „hatalmasságok ellen”, „a gonoszság lelkei ellen, melyek a magasságban vannak” (Ef 6:12). Az élet harcában találkozunk gonosz erőkkel, amelyek felsorakoznak az igazság ellen. Reménységünk nem emberben, hanem az élő Istenben van. Teljes hittel és bizonyossággal számíthatunk arra, hogy Isten egyesíti mindenhatóságát az emberi eszközök igyekezetével neve dicsőségére. Igazságának fegyverzetében győzhetünk minden ellenségen.

Isten különösképpen megjutalmazta Asa király hitét. „Megveré ... az Úr a szerencseneket Asa és Júda előtt, és elfutának a szerencsenek. És üldözé őket Asa az ő seregével Gerárig, és elhullának a szerencsenek közül sokan, hogy közülük senki sem marada életben, mert leverettek az Úr előtt és az ő serege előtt” (2 Krón 14:12-13).

Amikor Júda és Benjámín győztes serege visszatért Jeruzsálembe, „Azáriást, az Obed fiát felindítá az Isten Lelke, aki Asa elé lépett és monda: Hallgassatok meg engem Asa s egész Júda és Ben-

[71]

jámin! Az Úr van veletek, ha ti is ővele lesztek; ha őt keresénditek, megtaláljátok; de ha őt elhagyándjátok, ő is elhagy titeket.” „Ti azért bátorságosok legyetek, kezeiteket le ne eresszétek, mert a ti munkátoknak jutalma van” (2 Krón 15:1-2.7)

[72] E szavak nagyon felbátorították Asát, és nemsokára újabb reformációt kezdett Júdában. „Elpusztítá a Júda és Benjámin földéről mindenestől a bálványokat, a városokból is, amelyeket elfoglalt az Efraim hegységén, és megújítá az Úr oltárát is, amely az Úr tornáca előtt volt.

És összegyűjté az egész Júda és Benjámin nemzetségét és azokat, akik jövevények valának köztük az Efraím, Manassé és Simeon nemzetségéből; mert az Izráel nemzetségéből sokan csatlakozának őhozzá, látván, hogy az Úr, az ő Istene ő vele volt. Összegyűlének azért Jeruzsálemben a harmadik hónapban, Asa királyságának tizenötödik esztendejében. És áldozának az Úrnak azon a napon a nyert zsákmányból hétszáz ökörrel és hétezer juhval; és fogadást tettek, hogy ezután az Urat az ő atyáik Istenét teljes szívvel és teljes lélekkel fogják keresni.” „És megtaláltaték általuk, és az Úr nyugodalmat szerze nekik minden felől” 2 Krón 15: 8-12, 15.

Asa hűséges szolgálatának hosszú történetét elcsúfította néhány hibája, amelyeket akkor követett el, amikor nem helyezte bizalmát teljesen Istenbe. Egy alkalommal, amikor Izráel királya behatolt Júda országába és elfoglalta Rámát, a Jeruzsálemtől csupán 8 km-re levő erődített várost, Asa Benhadáddal, Szíria királyával szövetségre lépve keresett szabadulást. Mulasztását — mivel a szükség idején nem egyedül Istenben bízott — Hanáni, a próféta, szigorúan megfeddte. Ezzel az üzenettel jelent meg Asa előtt:

„Mivel a Szíriabeli királyban volt bizodalmad és nem az Úrban, a te Istenedben bízál: ezért szabadult meg a Szíriabeli király hada a te kezedből. Avagy nem vala-é a Szerecseneknek és a Líbiabelieknek nagy seregük, felette sok szekereik és lovagjaik? Mindazáltal, mivel az Úrban volt bizodalmad, kezedbe adá azokat; mert az Úr szemei forognak az egész földön, hogy hatalmát megmutassa azokhoz, akik őhozzá teljes szívvel ragaszkodnak; bolondul cselekedél ebben; azért mostantól kezdve háborúk lesznek te ellened” (2 Krón 16:7-9).

Ahelyett, hogy hibája miatt megalázta volna magát Isten előtt, „megharaguvék Asa a prófétára, és veté őt a tömlöcházba, mert igen

megharagudott vala e szóért reá; és ugyanakkor Asa a nép közül is sokat megnyomoríta” (2 Krón 16:10).

„Királyságának harminckilencedik esztendejében” Asa beteg lett „lábaira, annyira, hogy igen súlyos volt az ő betegsége; mindazáltal betegségében is nem az Urat kerésé, hanem az orvosokat” (2 Krón 16:12). A király, uralkodásának negyvenegyedik esztendejében meghalt, és fia, Josafát követte a trónon.

[73]

Asa halála előtt két évvel Akháb kezdett uralkodni Izráel országában. Uralkodását kezdettől fogva valami furcsa és iszonyú hitehagyás jellemezte. Atyja, Omri, Samária alapítója „gonoszul cselekedék... az Úr szemei előtt, és gonoszságával meghaladá mind az ő előtte valókat” (1 Kir 16:25); de Akháb bűnei még nagyobbak voltak. „Jobban haragra indítá Akháb az Urat, Izráel Istenét, mint az Izráel valamennyi királya, akik ő előtte voltak.” „Nem elégedék meg azzal, hogy Jeroboámnak a Nébát fiának bűneiben járjon” (1 Kir 16:33. 31). Nem érte be azzal, hogy a Béthelben és Dánban végzett vallási szertartások követésére biztatta a népet, hanem vakmerően belevitte a legmélyebb pogányságba, Baál imádásáért félretéve Jahve tiszteletét.

Akháb feleségül vette Jézabelt, „Ethbaálnak a Sidonbeli királynak” Baál főpapjának „leányát, és... a Baálnak szolgáló, és meghajtá magát annak. És oltárt emele a Baálnak a Baál házában, amelyet Samáriában épített” (1 Kir 16:31-32).

Nemcsak a fővárosban vezette be Baál imádatát, hanem Jézabel irányítása mellett pogány oltárokat emelt sok „magaslat”-on. A papok és mások is, akiknek kapcsolatuk volt a csábító bálványimádatokkal, kifejtették átkos befolyásukat a környező ligetek rejtekében, végül majdnem az egész Izráel Baált követte. „Nem volt Akhábnek mása, aki magát arra adta volna, hogy csak gonoszságot cselekedjék az Úr szemei előtt, amelyre az ő felesége, Jézabel ösztökélé őt. Mert igen utálatos dolgot cselekedék, követvén a bálványokat mind aszerint, amint cselekedének az Emoreusok, akiket az Úr kiűzött volt az Izráel fiai előtt” (1 Kir 21:25-26). Akháb erkölcsileg gyenge, befolyásolható ember volt. A bálványimádó, határozott, ellentmondást nem tűrő asszonnyal kötött házassága végzetes következményekkel járt mind maga, mind a nemzet számára. Az elvtelen Akháb jellemét, aki tetteit nem szabta magas normákhoz, Jézabel a maga határozottságával könnyen tudta alakítani. Az önző Akháb nem tudta értékelni

[74] Izráel Istenének jótéteményeit, sem pedig megítélni, hogy mint a választott nép őrének és vezetőjének milyen kötelességei vannak. Akháb uralkodásának átkos hatására Izráel messzire elkalandozott az élő Istentől, és rossz útra tért. Hosszú éveken át egyre kevésbé tisztelték és félték Istent. Most pedig úgy tűnt, mintha senki sem merné önmagát leleplezve, nyíltan szembeállni az általános istenkáromlással. A hitehagyás sötét árnya borult az egész országra. Mindenütt Baál és Astoret bálványokat lehetett látni. Szaporodtak a bálványtemplomok és felszentelt ligetek, ahol az emberi kéz alkotásait imádták. A levegőt beszennyezte a hamis isteneknek bemutatott áldozatok füstje. Hegy és völgy visszhangzott a pogány papság részeg kiabálásától, akik a napnak, holdnak és csillagoknak áldoztak.

Jézabel és szentségtelen papjai arra tanították a népet, hogy a felállított bálványok istenek, akik titokzatos hatalmukkal uralják a föld, a tűz és a víz alkotóelemeit. A menny minden ajándékát — a sebes folyású patakokat, az élő vízfolyásokat, a könnyű harmatot, a záport, amelyek felüdítik a földet, és nyomukban gazdagon terem a rét — minden jó és tökéletes ajándék Adója helyett Baál és Astoret kegyeinek tulajdonították. Az emberek elfelejtették, hogy a hegyek és völgyek, a folyók és források az élő Isten kezében vannak; hogy Ő irányítja a napot, az ég felhőit és minden természeti erőt.

Az Úr — hűséges követői által — ismételten figyelmeztette a hitehagyó királyt és népét. De hiába hangzottak a feddő szavak. Az ihletett követek hiába bizonygatták, hogy egyedül Jahvét nevezhetik jogosan Izráel Istenének. Hiába magasztalták a reájuk bízott törvényeket. A bálványistentisztelet káprázatos pompájától és elbűvölő szertartásaitól lebilincselve, a nép követte királyának és udvarának példáját. Átengedte magát a kultikus erkölcstelenség mámorító, lealacsonyító élvezeteinek. Elvakult oktalanságukban úgy döntöttek, hogy nem imádják Istent, hanem elfordulnak Tőle. Így az a világosság, amelyet Isten irgalmasan adott nekik, sötétséggé vált. A színarany ehomályosult.

Ó jaj! Elmúlt Izráel dicsősége! Isten választott népe azelőtt soha nem süllyedt ilyen mélyre a hitehagyásban. A Baál próféták „négy-százötven”-en voltak, „Aserának négyszáz prófétája”-n (1 Kir 18:19) kívül. Csak Isten csodatevő hatalma tudta megőrizni a nemzetet a teljes pusztulástól. Izráel saját akaratából, önként szakadt el Jahvétól. A könyörülő Isten azonban még mindig sóvárgott azok után, akik

bűnbe sodródtak, és elküldte hozzájuk egyik legnagyobb, legcsodálatosabb prófétáját, aki által sokan visszatértek atyáik Istenéhez.

Az északi királyság prófétái

[75]

„Kicsoda a bölcs, hogy értse ezeket? Kicsoda az értelmes, hogy eszébe vegye ezeket?! Bizony igazak az Úrnak útjai, És az igazak járnak azokon, Az istentelenek pedig elesnek rajtuk”

[76]

9 — A tiséből való Illés

[77]

[1 K IR 17:1-7]

Akháb korában Jordántól keletre, Gileád hegyei között élt egy hívő, imádkozó ember, akinek rettenthetetlen szolgálata által akarta Isten a hitehagyás gyors terjedését megállítani Izráelben. A Tiséből való Illés minden neves várostól távol élt. Nem foglalt el semmiféle magas helyet az életben, de azzal a biztos tudattal kezdte el a reá bízott munkát, hogy Isten elkészíti előtte az utat, és gazdag eredményt ad neki. Szavából hit és erő áradt. Egész életét a reformációs munkára szentelte. Beszéde kiáltó szó volt a pusztában, amellyel a bűnt akarta feddni és a gonoszság áradatát visszafordítani. A bűn osztorozójaként ment az emberekhez, üzenete mégis Gileád balzsamát kínálta a gyógyulásra vágyó bűnbeteg lelkeknek. Illés szomorúan látta, hogy Izráel egyre mélyebbre süllyed a hitehegyásban. Felháborodva tiltakozott ellene. Isten a múltban nagyszerű dolgokat cselekedett népéért. Megszabadította őket a szolgaságból, és nekik adta „a pogányok földét, ...hogy megtartsák az ő rendeleteit és törvényeit megőrizték” (Zsolt 105:44-45). Jahve áldást hozó szándékáról azonban majdnem elfeledkeztek. A hitelenség acélfalként meredt a választott nép és ereje Forrása közé. A hegyekbe visszavonultan Illés megrendülve figyelte a hitehagyást. Gyötrődő lélekkel könyörgött Istenhez, hogy állítsa meg gonosz útján az egykor kedvelt népet. Ha szükséges, látogassa meg ítéletével, hogy a maga valóságában lássák a mennytől való elpártolásukat. Illés szerette volna, ha megtérnek, mielőtt olyan messzire jutnak a gonoszságban, hogy az Urat önmaguk teljes elpusztítására ingerlik. Isten meghallgatta Illés imáját. A sokszor elmondott kérések, tiltakozások, dorgálások nem vezették megtérésre Izráelt. Eljött az idő, amikor Istennek az ítélet eszközeivel kellett hozzájuk szólnia. A Baál-imádók azt állították, hogy az ég kincsei — a harmat és eső — nem Jahvétől származnak, hanem a természetben uralkodó erőktől; és hogy a föld a nap teremtő energiája által hozza gazdag gyümölcsét. Ezért Isten átka súlyosan

nehezedett a megrontott országra. Izráel hitehagyó törzseinek lát-
niuk kellett, milyen hiábavaló dolog földi áldásokat várni Baáltól.
Ameddig bűneiket megbánva nem térnek Istenhez, és nem ismerik
el, hogy minden áldás Tőle jön, nem hull földjükre sem harmat, sem
eső.

[78]

Illés kapta azt a feladatot, hogy adja át a menny ítéletét meg-
hirdető üzenetet Akhábnak. Nem ő ajánlkozott, hogy az Úr követe
lesz. Az Úr kereste meg. Mivel féltette az Úr ügyének becsületét,
nem tévovázott. Számított arra is, hogy a gonosz király csakhamar
életére tör. Mégis engedelmeskedett a mennyei felhívásnak. Azonnal
útnak indult. Éjjel és nappal ment, amíg Samáriába jutott. Nem kért
bebocsátást a palotába. Arra sem várt, hogy szabályszerűen bejelent-
sék. A próféták durva öltözkéiben, észrevétlenül haladt el az örök
mellett, és egy kis ideig csak állt a megdöbbsent király előtt.

Illés nem mentegette váratlan megjelenését. Izráel uralkodójánál
nagyobb Valaki bízta meg, hogy szóljon. Kezét a menny felé emelve,
ünnepélyesen hivatkozott az élő Istenre, és határozottan kijelentette,
hogy a Magasságos Isten büntetése máris utoléri Izráelt. „Él az Úr,
az Izráel Istene, aki előtt állok — mondta -, hogy ez esztendőben sem
harmat, sem eső nem lesz; hanem csak az én beszédem szerint.”

Illést Isten csalhatatlan szavába vetett erős hite indította arra,
hogy ezt az üzenetet átadja. Ha nem bízott volna teljesen abban,
Akinek szolgált, soha nem jelent volna meg Akháb előtt. Samári-
ába vezető útján Illés elhaladt szüntelenül áramló folyók, zöldellő
dombok és pompás erdők mellett. Úgy tűnt, hogy odáig nem jut
el az aszály. Minden, amin a szeme megpihent, szépségbe öltözött.
A próféta talán azon tűnődött, hogyan száradhatnak ki a szüntelen
áramló folyók, hogyan égetheti ki az aszály ezeket a dombokat és
völgyeket. De nem adott helyet a hitelenségnek. Tökéletesen elhitte,
hogy Isten megalázza a hitehagyó Izráelt, és hogy a büntetés megté-
résre indítja. A menny kiadta a parancsot. Isten beszéde nem vallhat
kudarcot. Illés életét kockáztatva bátran teljesítette megbízatását.

A küszöbön álló ítélet meghirdetése úgy érintette a gonosz ki-
rályt, mint derült égből villámcsapás. De mielőtt Akháb magához
térhetett volna megdöbbenéséből, vagy választ adhatott volna, Illés
eltűnt olyan hirtelen, ahogyan jött. Nem várta meg az üzenet hatását.
Az Úr előtte ment és egyengette útját. „Menj napkelet felé — paran-
csolta a prófétának -, és rejtezzél el a Kérith patakja mellett, mely

a Jordán felé folyik. És a patakból lesz néked italod; a hollóknak pedig megparancsoltam, hogy tápláljanak téged.”

[79] A király szorgalmasan tudakozódott, de a prófétát nem találta meg. Jézabel királyné haragra gerjedt az üzenet miatt, amely bezárta a menny kincseit. Időt nem veszítve tanácskozott Baál papjaival, akik vele együtt átkozták a prófétát, és dacoltak Jahve haragjával. Szerették volna megtalálni a csapás meghirdetőjét, de csalódnuk kellett.

A hitehagyás miatt kimondott ítéletet mások előtt titkolni sem tudták. Az a hír, hogy Illés leleplezte Izráel bűneit és megjövendölte hamar bekövetkezett büntetésüket, gyorsan elterjedt az egész országban. Egyesek félni kezdtek, de általában gúnyal fogadták a menny üzenetét és kinevették.

A próféta szavai azonnal teljesedtek. Akiknek először volt kedvük az elemi csapás gondolatán gúnyolódni, azoknak nemsokára volt okuk komolyan elgondolkozni. Néhány hónap múlva kiszáradt a föld, amelyet sem harmat, sem eső nem öntözött. A növények elhervadtak. Amint múlt az idő, az emberemlékezet óta szüntelenül hömpölygő vízfolyások kezdtek apadni, a patakok pedig kiszáradni. A népet vezetőik mégis arra buzdították, hogy bízzanak Baál hatalmában. Ne törődjenek Illés üres jóslatával! A papok még mindig azt bizonygatták, hogy az eső Baál hatalmának köszönhető. Ne féljete Illés Istenétől! Ne reszkessetek Illés szavától! — biztatták őket. — Baál meg hozza az aratást a maga idejében, és gondoskodik emberről, állatról.

Istennek Akhábhhoz küldött üzenete alkalmat adott Jézabelnek és papjainak, valamint Baál és Asera minden követőjének arra, hogy próbára tegyék isteneik hatalmát. Bizonyítsák be — ha tudják -, hogy nem igaz, amit Illés mond! A bálványimádó papok százainak állításával szemben Illés próféciája egyedül állt. Ha a próféta ki nyilatkoztatása ellenére Baál mégis tud harmatot és esőt adni, ha a folyókból újra vizet hoz elő, és a növények kizöldülnek, akkor imádja őt Izráel királya, és mondja a nép is, hogy Isten ő!

Baál papjai elhatározták, hogy tévedésben tartják a népet. Továbbra is áldozatokat mutattak be isteneiknek. Éjjel-nappal kérték őket, hogy üdítsék fel a földet. A papok megpróbálták drága áldozatokkal lecsillapítani isteneik haragját. Jó ügyhöz méltó kitartással és buzgósággal járkáltak pogány oltáraik körül, és buzgón imádkoztak

esőért. Éjszakáról éjszakára hangzott kiáltásuk és könyörgésük szél-tében-hosszában a megítélt országban. De nem jelentek meg felhők a nappali égen, hogy eltakarják a nap égető sugarait. Sem harmat, sem eső nem üdítette fel a szomjas földet. Jahve szava változatlanul megáll! Tehetnek Baál papjai mindent, amit csak tudnak!

[80]

Elmúlt egy év, és nem esett eső. A föld tikkadt volt, mintha tűz perzselte volna. A nap égető forrósága elpusztította azt a kevés növényt is, ami még megmaradt. A folyók kiapadtak. Bőgő csordák és bégető nyájak meggyötörten kószáltak ide-oda. Az egykor virágzó mezők olyanná lettek, mint az izzó sivatagi homok, sivár pusztaság. A bálványimádatra szentelt ligetekben nem volt levél; az erdő csontvázakhoz hasonló fái nem adtak árnyékot. A levegő száraz és fojtó volt. Porfelhők vakították az ember szemét, és szinte elállították a lélegzetét. Az egykor virágzó városok és falvak a kesergés helyévé lettek. Az éhség és szomjúság iszonyú halállal bélyegezte meg az embert és az állatot. Az éhínség — minden borzalmával — egyre jobban közeledett.

Isten hatalmának e bizonyítékai ellenére sem tért meg Izráel. Nem tanulta meg azt a leckét, amelyre Isten meg akarta tanítani. Nem értették meg, hogy Ő, aki a természetet teremtette, törvényeit is kezében tartja. Áldás vagy pusztulás eszközévé teheti őket. Büszkeségükben és hamis imádatuktól megtévelyültan nem akartak Isten erős keze alatt megalázkodni. Kezdték valami más okot keresni, amelyre szenvedésüket ráfoghatnák.

Jézabel nem volt hajlandó elismerni, hogy az aszály Jahve büntetése. Makacsul kitartott elhatározásában, hogy szembeszáll a menny Isteneivel. Szinte az egész Izráellel együtt azzal vádolta Illést, hogy ő az oka minden gyötrelmüknek. Nem tett-e vajon bizonyoságot istentiszteleti formáik ellen? Ha eltehetnék az útjukból — okoskodott -, isteneik haragját lecsillapíthatnák, és gyötrelmeik véget érnének.

A királyné unszolására Akháb nagyon alapos kutatást indított a próféta rejtekhelyének felderítésére. Követeket küldött a környező népekhez — közelre és távolra -, hogy keressék meg azt az embert, akit gyűlölt, de akitől félt is. Aggodalmában a lehető legalaposabb nyomozást akarta végeztetni. Ezeknek az országoknak és nemzeteknek meg kellett esküdniük, hogy nem tudnak semmit a próféta hollétéről. A kutatás azonban nem járt eredménnyel. A próféta biz-

tonságban volt a király haragjától, akinek bűnei a megsértett Isten ítéletét hozták az országra.

[81] Jézabel tehát kudarcot vallott Illés elleni próbálkozásában. Ezért úgy akart bosszút állni, hogy halálos ítéletet mondott Jahve minden prófétájára, aki Izráelben volt. Egy sem maradhat életben! A felbőszült asszony Isten sok szolgájának lemészárlásával valósította meg szándékát. De nem pusztult el mindegyik. Abdiás, Akháb házának gondviselője — aki azért hű volt Istenhez „száz prófétát vett oltalmába”, és saját élete kockáztatásával „rejtette el ötvenenként egy-egy barlangba, és ott táplálta őket kenyérrel és vízzel” (1 Kir 18:4).

Az éhínség második éve is elmúlt. A könnyörtelen egek azonban az eső semmi jelét nem mutatták. Az aszály és éhínség tovább pusztított szerte az országban. Apák és anyák nem tudtak gyermekeik szenvedésén enyhíteni. Szemük előtt haltak meg. A hitehagyó Izráel mégsem volt hajlandó megalázkodni Isten előtt. Tovább zúgolódott Illés ellen, akinek a szavai ezt a rettenetes büntetést hozták. Úgy tűnt, képtelenek meglátni szenvedésükben és gyötrelmükben a megtérésre hívást, Isten közbelépését, hogy meg akarja óvni őket a végzetes lépéstől, amellyel túllépnék Isten bocsánatának határát.

Izráel hitehagyása félelmetesebb veszedelem volt, mint az éhínség minden halmozott borzalma. Isten meg akarta szabadítani a népet tévhitétől. Szerette volna megértetni velük, hogy az a Valaki, Akinek életüket és mindent köszönhetnek, számadásra fogja szólítani őket. Megpróbálta elvesztett hitüket újra feléleszteni. Ezért szükségszerű volt, hogy nagy megpróbáltatást hozzon rájuk.

„Hát kívánva kívánom én a gonosznak halálát? ezt mondja az Úr Isten: nem inkább azt, hogy megtérjen útjáról és éljen?” „Vessétek el magatoktól minden vétkeiteket, amelyekkel vétkeztetek, és szerezzetek magatoknak új szívet és új lelket! Miért halnátok meg, oh Izráel háza!? Mert nem gyönyörködöm a meghaló halálában, ezt mondja az Úr Isten. Térjete meg azért és éljete!” „Térjete meg, térjete meg gonosz utaitokról! hiszen miért halnátok meg, oh Izráel háza!?” (Ez 18 .23. 31-32; 33:11.) Isten követeket küldött Izráelhez. Átaluk kérte őket, hogy térjenek vissza Hozzá. Ha felfigyelnek a hívásra, ha Baált otthagya az elő Istenhez térnek, soha nem hangzott volna el Illés ítéletet hirdető üzenete. De az intések, amelyek az élet illatát jelenthették volna, a halál illatát hozták. Önérzetükben sértették

meg őket, és megharagudtak a követekre. Most pedig mélységesen gyűlölték Illés prófétát. Ha kezükbe került volna, örömmel adták volna át Jézabelnek — mintha elhallgattatásával szavai teljesedését meggátolhatnák! A súlyos csapás ellenére is szilárdan megmaradtak bálványimádásukban. Így növelték a gonoszságot, amely a menny büntetését hozta az országra. [82]

A lesújtott Izráel gyógyulásához csak egyetlen út vezetett. Meggyógyul, ha teljes szívéből az Úrhoz tér és elfordul bűneitől, amelyek a Mindenható büntetését hozták reá. Neki szólt az ígélet: „ímé, amikor az eget bezárandom, hogy ne legyen eső; és amikor parancsolok a sáskának, hogy a földet megeméssze; vagy amikor döghalált bocsátandok az én népemre, és megalázza magát az én népem, amely nevemről neveztetik, s könyörög és keresi az én arcomat, és felhagy az ő bűnös életmódjával: én is meghallgatom őket a mennyből, megbocsátom bűneiket és megszabadítom földjüket” (2 Krón 7:13-14). Ez az áldott eredmény volt a cél. Isten ezért fogta vissza még mindig a harmatot és esőt — amíg határozott reformáció nem történik.

10 — Szigorú dorgálás

[1KIR 17:8-24; 18:1-19]

Illés egy ideig a hegyekben, a Kérith patak mellett rejtőzködött. Hosszú hónapokon át Isten csodálatosan ellátta táplálékkal. Később, amikor a tartós szárazság miatt a patak kiszáradt, Isten megparancsolta szolgájának, hogy pogány földön keressen menedéket. „Kelj fel — mondta -, és menj Sareptába, amely Sidonhoz tartozik, ímé megparancsoltam ott egy özvegyasszonynak, hogy gondoskodjék rólad.”

Ez az asszony nem volt zsidó. Soha nem részesült azokban a kiváltságokban és áldásokban, amelyeket Isten választott népe élvezett. De hitt az igaz Istenben, és követte mindazt a fényt, amely ösvényére hullott. Most pedig, amikor Illés nem volt biztonságban Izráel földjén, Isten elküldte ehhez az asszonyhoz, hogy nála találjon menedéket.

„És felkelvén, elméne Sareptába, és mikor a város kapujához érkezett, ímé egy özvegy asszony volt ott, aki fát szedegetett, és megszólítván azt, monda néki: Hozz, kérlek, egy kevés vizet nékem valami edényben, hogy igyam. De amikor az elment, hogy vizet hozzon, utána kiáltott, és monda néki: Hozz, kérlek, egy falat kenyeret is kezedben.”

Ezt a nyomor sújtotta hajlékot az éhínség különösen érzékenyen érintette. Szánalmasan sovány készletük már-már kifogyott. Illés jövetele, pont azon a napon, amikor az özvegy már aggódva látta, hogy kénytelen feladni a létért való harcot, végsőkéig próbára tette az élő Isten gondviselő hatalmába vetett hitét. De ebben a rettenetes szorult helyzetben is bizonyosságot tett arról, hogy hisz, mert teljesítette az idegen kívánságát, aki azt kérte, hogy ossza meg vele utolsó falatját.

Az özvegy így válaszolt, amikor Illés ételt és italt kért tőle: „Él az Úr, a te Istened, hogy nincs semmi sült kenyere, csak egy marok lisztecském van a vékában, és egy kevés olajom a korsóban, és

most egy kis fát szedegetek, és haza megyek, és megkészítem azt magamnak és az én fiamnak, hogy megegyük és azután meghaljunk.” Illés ezt mondta neki: „Ne félj, menj el, cselekedjél a te beszéded szerint; de mindazáltal nékem süss abból először egy kis pogácsát, és hozd ide; magadnak és a te fiadnak, pedig azután süss; mert azt [84] mondja az Úr, Izráel Istene, hogy sem a vékabeli liszt el nem fogy, sem a korsóbeli olaj meg nem kevesül addig, míg az Úr esőt ad a földnek színére.”

Ennél nagyobb hitpróba nem érhetne! Az özvegy eddig minden idegenhez szívélyes és nagylelkű volt. Most sem azzal törődött, hogy milyen szenvedés vár reá és gyermekére, hanem bízott abban, hogy Izráel Istene kielégíti minden szükségletét. Erre a legnagyobb próbára vendégszeretettel válaszolt, „és az Illés beszéde szerint cselekedék”.

Bámulatos az a vendégszeretet, amelyet ez a föníciai asszony tanúsított Isten prófétája iránt, és csodálatos az a jutalom, amit hitéért és nagylelkűségéért kapott. „Evék mind ő, mind amaz, mind annak házanépe, naponként. A vékabeli liszt nem fogyott el; sem pedig a korsóbeli olaj nem kevesült meg az Úrnak beszéde szerint, amelyet szólott Illés által.

És lőn ezek után, hogy megbetegedék a ház gazdasszonyának fia és az ő betegsége felette nagy vala, annyira, hogy már a lélegzete is elállott. Monda azért Illésnek: Mit vétettem ellened, Istennek embere? Azért jöttél hozzám, hogy eszembe juttasd álnokságomat, és megöljed az én fiamat? És monda neki: Add ide a te fiadat. És ő elvevé azt az ő kebeléről, és felvivé a felházba, amelyben ő lakik vala, és az ő ágyára fekteté... És ráborult háromszor a gyermekre, és felkiáltott az Úrhoz... És meghallgatta az Úr Illés szavát, és megtért a gyermekbe a lélek, és megélődé.

És felvevén Illés a gyermeket, alávivé őt a felházból a házba, és adá őt az ő anyjának, és monda Illés: Lássad, él a te fiad! És monda az asszony Illésnek: Most tudtam meg, hogy te Isten embere vagy, és hogy az Úrnak beszéde a te ajkadon igazság.”

A sareptai özvegy megosztotta utolsó falatját Illéssel. Viszont Isten megőrizte az asszony és gyermeke életét. Isten nagy áldást ígér mindazoknak, akik a próba és szükség idején megértik és segítik a náluk jobban nélkülözőket. Isten nem változik. Hatalma nem csökkent Illés ideje óta sem. Nem kevésbé biztos ma sem az

ígéret, mint amikor Megváltónk mondta: „Aki befogadja a prófétát próféta nevében, prófétának jutalmát veszi” (Mt 10:41).

[85] „A vendégszeretetről el ne felejtkeztek, mert ez által néme-lyek, tudtukon kívül, angyalokat vendégeltek meg” (Zsid 13:2). Ezek a szavak semmit sem vesztek érvényükből az idő múlásával. Mennyei Atyánk most is olyan alkalmakat helyez el gyermekei útján, amelyek áldást rejtegetnek. Akik élnek ezekkel az alkalmakkal, nagy öröme lelnek. „Ha odaadod utolsó falatodat az éhezőnek, és az elepedt lelkűt megelégit: feltámad a setéségből világosságod, és homályosságod olyan lesz, mint a dél. És vezérel téged az Úr szüntelen, megelégit lelkedet nagy szárazságban is, és csontjaidat megerősíti, és olyan leszel, mint a megöntözött kert, és mint vízforrás, amelynek vize el nem fogy” (Ésa 58:10-11). Krisztus ma ezt mondja hűséges szolgálóinak: „Aki titeket befogad, engem fogad be; és aki engem befogad, azt fogadja be, aki engem küldött.” Nem marad észrevétlenül és jutalom nélkül egyetlen kedves cselekedet sem, amely az ő nevében történik. Ebbe a meleg elismerésbe Krisztus belefoglalja Isten családjának leggyengébb és legigénytelenebb tagját is. „Aki inni ad egynek e kicsinyek közül” — akik gyermekek a hitben és Krisztus ismeretében — „csak egy pohár hideg vizet tanítvány nevében, bizony mondom néktek, el nem vesztheti jutalmát” (Mt 10:40-42).

Az aszály és éhínség hosszú évei alatt Illés buzgón imádkozott azért, hogy Izráel népe megtérjen a bálványimádásból és ragaszkodjék Istenhez. A próféta türelmesen várt, amíg az Úr keze súlyosan ránehezedett a csapás sújtotta országra. Szíve összeszorult a fájdalomtól, amikor látta, hogy mindenütt csak nő a szenvedés és nyomor. Azt kívánta, hogy bárcsak gyorsan reformációt tudna indítani. Isten azonban maga vitte véghez tervét. Szolgája pedig nem tehetett mást, csak imádkozhatott tovább hittel, és várhatott, amíg eljön a határozott cselekvés ideje.

Az Akháb korában uralkodó hitehagyás sokéves gonoszság következménye volt. Ahogy múltak az évek, Izráel lépésről lépésre tért le a helyes útról. Amint egyik nemzedék követte a másikat, Izráel nem volt hajlandó az egyenes úton járni. Végül a nép nagy többsége meghódolt a sötétség hatalma előtt, és elfogadta vezetését.

Hozzávetőleg egy évszázad telt el azóta, hogy — Dávid király uralkodása alatt — a nép együtt énekelte örömteli dicsőhimnuszát a

Magasságosnak, és elismerte, hogy Tőle van minden áldás, amelyben napról napra részesül. Figyeljük csak éneküket, amelyben megfogalmazódik imádatuk:

„Idvességünknek Istene...

A napkelet és nyugot határait
megörvendezteted.

Meglátogatod a földet és elárasztod;
Nagyon meggazdagítod azt. Istennek folyója
tele van vizekkel;

Gabonát szerzesz nekik, mert úgy rendelted azt.

Megitatod barázdáit, göröngyeit meglapítod;
Záporcsővel meglágyítod azt, természet megáldod.

Megkoronázod az esztendő jóvoltoddal;

És a te nyomdokaidon kövérség fakad;

Csepegnek a puszták legelői,

És a halmokat vígság övezi.

A legelők megtelnek juhokkal,

És a völgyeket gabona borítja;

Örvendeznek és énekelnek”

(Zsolt 65:6-14).

Izráel akkor elismerte, hogy Isten „fundálta a földet.” Hitüket ebben az énekben fejezték ki:

„Vízáradattal, mint egy ruhával borítottad be azt,

A hegyek felett is vizek állottak vala.

Egy kiáltásodtól eloszlának,

És mennydörgésednek szavától szétriadának.

Hegyek emelkedének fel és völgyek szálának alá

Arra a helyre, amelyet fundáltál nekik.

Határt vetettél, amelyet át nem hágnak;

Nem térnek vissza a földnek elbontására”

(Zsolt 104:6-9).

A végtelen Isten nagy hatalma határt szab a természeti erőknél; határt szab a földön, a tengerben és az égen. Ezeket az erőket felhasználja teremtményei boldogítására. „Drága kincsesháza” ajtaját

szélesre tárja, „hogy esőt adjon... alkalmas időben, és megáldja” az ember kezének „minden munkáját” (5 Móz 28:12).

[87]

„Aki elbocsátja a forrásokat a völgyekbe,
 Hogy folydogáljanak a hegyek között.
 Megitassák a mezőnek minden állatát;
 A vadszamarak is megoltsák szomjúságukat
 Mellettük lakoznak az égnek madarai
 Az ágak közül hangicsálnak...

Aki füvet sarjaszt a barmoknak
 És növényeket az embereknek hasznára,
 Hogy eledelt vegyenek a földből,
 És bort, amely megvidámítja a halandónak szívét,
 Fényesebbé teszi az orcát az olajnál;
 És kenyeret, amely megerősíti a halandónak szívét...

Mily számtalanok a te műveid, Uram!
 Mindazokat bölcsen alkottad meg.
 És betelt a föld a te gazdagságoddal.
 Ez a nagy és széles tenger!
 Itt vannak benne a megszámlálhatatlan csúszók;
 Apró állatok nagyokkal együtt...
 Mindazok te reád néznek,
 Hogy megadjad eledelüket alkalmas időben.

Adsz nékik és ők takarnak;
 Megnyitod kezedet,
 És megtelnek a te jóvoltoddal”

(Zsolt 104:10-15, 24-28).

Izráelnek bőven volt miért örülnie. Az a föld, ahova az Úr vitte őket, tejjel-mézzel folyó ország volt. Pusztai vándorlásuk alatt az Úr azzal bátorította a népet, hogy olyan országba viszi, ahol soha nem kell szenvedniük az eső hiánya miatt. „A föld, amelyre te bemégy, hogy bírjad azt — mondta nékik -, nem olyan az, mint Egyiptomnak földe, ahonnan kijöttetek: amelyben elveted vala a te magodat és a te lábaddal kell vala megöntöznöd, mint egy veteményes kertet: hanem

az a föld, amelyre átmentek, hogy bírjátok azt, hegyes-völgyes föld, az égnek esőjéből iszik vizet. Oly föld az, amelyre az Úr a te Istened visel gondot; mindenkor rajta függenek az Úrnak, a te Istenednek szemei az esztendő kezdetétől az esztendő végéig.”

Amikor Isten bőséges esőt ígért, az engedelmisséget szabta meg feltételként. „Lészen azért — nyilatkoztatta ki az Úr -, hogyha valóban engedelmeskedtek az én parancsolataimnak, amelyeket én ma parancsolok néktek, úgy hogy az Urat, a ti Istenedeket szeretitek, és néki szolgáltok teljes szívetekből és teljes lelketekből; esőt adok a ti földetekre alkalmas időben: korai és kései esőt, hogy betakaríthasd a te gabonádat, borodat és olajodat; füvet is adok a te meződre a te barmaidnak; te pedig eszel és megelégszel.

Vigyázatok azért — figyelmeztette az Úr a népet -, hogy a ti szívetek meg ne csalattassék, és el ne térjete, és ne tiszteljete idegen istenedet, és ne boruljate le előttük. Különben az Úrnak haragja felgerjed reátok, és bezárja az eget, hogy eső ne legyen, és a föld az ő gyümölcsét meg ne teremje; és hamarsággal elvesztek a jó földről, amelyet az Úr ad néktek” (5 Móz 11:13-17).

„Ha... nem hallgatsz az Úrnak, a te Istenednek szavára, hogy megtartsad és teljesítsed minden parancsolatát és rendelkezését, amelyeket én parancsolok ma néked — hangzott az óvó intés a zsidóknak -, eged, amely fejed felett van, rézzé, a föld pedig, amely lábad alatt van, vassá válik. Az Úr eső helyett port és hamut ad a te földedre; az égből száll reád, mígnem elpusztulsz” (5 Móz 28:15, 23-24).

Ezek szerepeltek Jahve bölcs tanácsai között, amelyeket az ősi Izraelnek adott. „Vegyétek... szívetekre és lelketekre e szavaimat — parancsolta választott népének -, és kössétek azokat jegyül a ti kezetekre, és homlok-kötőkül legyenek a ti szemetek között; és tanítások meg azokra a ti fiaitokat, szólván azokról, mikor házadban ülsz, mikor úton jársz, mikor fekszel és mikor felkelsz” (5 Móz 11:18-19). Világos parancsok voltak ezek. Mégis, ahogy a századok múltak, és egyik nemzedék a másik után szem elől tévesztette a lelki jóléte érdekében hozott intézkedéseket, féltő volt, hogy a hitehagyás romlásba taszító hatásai az isteni kegyelem minden korlátját elsöprik.

Ezért történt, hogy Isten legszigorúbb büntetésével látogatta meg népét. Illés jövendölése félelmetesen teljesedett. Három éven át városról városra, országról országra keresték a csapás meghirdetőjét. Akháb felszólítására sok uralkodó megesküdött a becsületére, hogy

[88]

[89] a különös próféta nem található a fennhatósága alatt álló területen. Mégis tovább keresték, mert Jézabel és a Baál prófétái halálosan gyűlölték Illést. Semmilyen fáradságot nem sajnálva igyekeztek hatalmukba keríteni. És az eső még mindig nem esett.

Végül, „sok idő múltán”, az Úr így szólt Illéshez: „Menj el, mutasd meg magadat Akhábnak, és esőt adok a föld színére.”

A parancsnak engedelmeskedve „elméne Illés, hogy megmutassa magát Akhábnak”. Abban az időben, amikor a próféta útnak indult Samáriába, Akháb azt javasolta Abdiásnak, háza gondviselőjének, hogy nyomozzon alaposan források és patakok után. Azt remélte, hogy talál legelőt kiéhezett nyájuk számára. A hosszan tartó szárazság következményeit még a királyi udvarban is nagyon megérezték. A királyt mélyen érintették a háza népére váró kilátások. Elhatározta, hogy szolgájával tartva, maga is kutat olyan helyek után, ahol a nyáj legelőre talál. „Eloszták azért maguk közt a földet, amelyen ki-ki elmenjen. Akháb egyedül ment az egyik úton, és Abdiás is egyedül ment a másik úton.” „Mikor az úton ment, ímé Illés előtalálá őt, és mikor felismerte őt, arca borula és mondá: Nem te vagy-é az, uram, Illés.” Izráel hitehagyása alatt Abdiás hűséges maradt. Parancsolója, a király nem tudta rávenni az élő Istennel szembeni engedetlenségre. Most Illés egy megbízatással tisztelte meg. Ezt mondta: „Menj el, mondd meg a te uradnak: Ímé itt van Illés”.

Abdiás rémülten kiáltott: „Mit vétettem ellened, hogy a te szolgádat Akháb kezébe akarod adni, hogy megöljön engem?” Ilyen üzenetet vinni Akhábnak biztos halált jelentett. „Él az Úr a te Istened — magyarázta a prófétának -: nincs sem nemzetség, sem ország, ahova el nem küldött volna az én uram, hogy megkeressen téged. És ha azt mondták: nincs itt! az országot és a népet megesküdtette, hogy téged csakugyan nem találtak meg. És most te azt mondod: Menj, mondd meg a te uradnak : Ímé itt van Illés. Ha most elmegyek tőled, téged pedig olyan helyre ragad el az Úrnak Lelke, amelyet én nem tudok, és én elmegyek, hogy megmondjam Akhábnak, és ha ő téged nem talál meg, engem öl meg.” Abdiás nagyon kérte a prófétát, hogy ne kényszerítse. „A te szolgád — hangsúlyozta — féli az Urat gyermekségétől fogva. Nem mondták-é meg az én uramnak, mit cselekedtem, mikor Jézabel megölette az Úr prófétáit? Hogy hogyan rejtettem el az Úr prófétái közül száz férfiút ötvenenként egy-egy barlangban és tápláltam őket kenyérral és vízzel. És te mégis azt

mondod: Menj el és mondd meg a te uradnak: Ímé itt van Illés; hogy megöljön engemet.”

Illés ünnepélyes esküvel ígerte meg Abdiásnak, hogy küldetése nem lesz hiábavaló. „Él a Seregeknek Ura, aki előtt állok — mondta e mai napon megmutatom magamat néki”. Így bátorítva „elméne... Abdiás Akháb eleibe, és megjelenté ezt neki”.

[90]

Rémülettel vegyes csodálkozással hallgatta a király annak az embernek az üzenetét, akitől félt, de akit gyűlölt is, és olyan fáradhatatlanul keresett. Jól tudta, hogy Illés nem kockáztatja életét pusztán azért, hogy találkozzék vele. Lehetséges, hogy a próféta újabb jajt mond ki Izráel ellen? A királyt elfogta a félelem. Emlékezett Jeroboám sorvadt karjára. Engednie kellett Illés felszólításának, és nem merte felemelni kezét Isten követe ellen. Ezért a reszkető király katonai védőrség kíséretében ment, hogy találkozzék a prófétával.

A király és a próféta szemtől szemben álltak egymással. Akháb tele volt szenvedélyes gyűlölettel. Amikor megszólalt akadozó szavaival: „Te vagy-e az Izráel megháborítója?” — öntudatlanul is elárulta, mit érez a szíve mélyén. Akháb tudta, hogy Isten szavára vált olyanná az ég, mint a réz. Mégis a prófétát akarta felelőssé tenni azért a súlyos büntetésért, ami az országra nehezedett.

Az csak természetes, hogy a törvény áthágója Isten követére hárítja a felelősséget a csapásokért, amelyek biztosan utolérik az igazság útjáról letérőket. Akik Sátán hatalma alá helyezik magukat, képtelenek úgy látni a dolgokat, ahogy Isten látja. Amikor az igazság tükrét eléjük tartják, felháborodnak azon a gondolaton, hogy megfeddik őket. Büntől elvakultan nem hajlandók megtérni. Úgy érzik, hogy Isten szolgálai ellenük fordultak, és ezért azok rászolgálnak a legkeményebb ítéletre.

Illés ártatlansága tudatában állt Akháb előtt. Nem próbálta magát mentetetni, sem a királyt áztatni. Haragját sem igyekezett kivédeni azzal a jó hírrel, hogy nemsokára véget ér a szárazság. Nem volt miért bocsánatot kérnie. Felháborodva és Isten ügyének méltóságát féltve, visszafordította Akháb vádját. Bátran megmondta a királynak, hogy az ő bűnei és atyái bűnei hozták Izráelre ezt a rettenetes csapást. „Nem én háborítottam meg az Izráelt — jelentette ki Illés bátran -, hanem te és a te atyád háza, azzal, hogy elhagytátok az Úrnak parancsolatait, és a Baál útján jártatok.” Ma is szükség van a szigorú dorgálásra, mert súlyos bűnök választják el az embereket

[91] Istentől. A hitetlenség gyorsan divattá válik. „Nem akarjuk, hogy ő uralkodjék mirajtunk” (Lk 19:14) — mondják ezek. A sokszor elhangzó udvarias prédikációknak nincs tartós hatásuk. A trombita bizonytalan hangot ad. Isten szavának világos, súlyos igazságai nem hatolnak az emberek szívébe.

Sok névleges keresztény van, akik ha kifejeznék, amit igazán éreznek, ezt mondanák: Miért kell olyan nyíltan beszélni? Éppúgy ezt is megkérdéznék: Miért kellett Keresztelő Jánosnak így szólni a farizeusokhoz: „Viperák fajzatai, kicsoda intett meg titeket, hogy a bekövetkező harag elől meneküljete?” (Lk 3:7.) Miért kellett Heródiás haragját felkeltenie? Miért kellett azt mondania Heródesnek, hogy törvényellenesen él együtt testvére feleségével? E nyílt beszéd miatt Krisztus előfutára elvesztette életét. Miért nem mehetett előre anélkül, hogy magára vonja a bűnben élők haragját?

Így hát emberek, akiknek őrizniük kellene Isten törvényét, addig érvelnek, amíg az igazlelkűség helyét elfoglalja a rugalmasság, és a bűn feddés nélkül marad. Mikor lesz újra hallható az egyházban az elvhű dorgálás hangja?

„Te vagy az az ember” (2 Sám 12:7) — mondta Nátán Dávidnak. Ma ritkán hallatszanak ilyen félreérthetetlen szavak a szószékről, és csak elvétve jelennek meg a sajtóban. Ha ez nem volna olyan ritka, többször látnánk Isten hatalma megnyilatkozását az emberek között. Az Úr követői addig ne panaszkodjanak munkájuk eredménytelensége miatt, amíg meg nem térnek az elismerés szeretetéből és a tetszeni vágyásból, amiért elhallgatják az igazságot.

Az emberek tetszését kereső lelkészek, akik így kiáltanak: nyugalom! — amikor Isten nem békét hirdet — alázzák meg szívüket Isten előtt, és kérjenek bocsánatot kétszínűségük és erkölcsi gyengeségük miatt. Nem felebarátjuk iránti szeretetből tompítják a rájuk bízott üzenet életét, hanem mert önmaguk iránt elnézőek, és szeretik a kényelmet. Az igazi szeretet elsősorban Istentakarja megdicsőíteni és lelkeket akar menteni. Akikben él ez a szeretet, azok nem kerülnek meg az igazságot, hogy megmeneküljenek a nyílt beszéd kellemetlen következményeitől. Amikor lelkek vannak veszélyben, Isten szolgálja nem törődik önmagával, hanem mondja azt az igét, amelyet Isten mondat vele. Nem hajlandó a bűnt mentetegetni vagy szépítgetni.

Bárcsak minden lelkész megértené, hogy milyen szent az a szolgálat és az a munka, amelyet végez, és illési bátorságot tanúsítana! A lelkésznek - mint Isten követének — félelmes a felelőssége. Ezt a feladatot kapta: „ints, feddj, buzdíts teljes béketűréssel” (2 Tim 4:2). Krisztus követségében kell dolgoznia mint a menny titkainak sáfára. Bátorítsa az engedelmet és intse az engedetlent! Eljárásait nem szabhatja a világ normáihoz. Sohasem térhet le arról az ösvényről, amelyen Jézus parancsára jár. Hitben kell mennie előre, látva a bizonyosságok fellegét maga körül. Amikor szól, ne saját elgondolásait fogalmazza meg, hanem azt mondja, amit földi hatalmasságoknál nagyobb Valaki bízott reá. Tanítása legyen az, amit „szól az Úr”. Isten Illéshez, Nátánhoz és Keresztelő Jánoshoz hasonló emberekre vár — olyan emberekre, akik pontosan tolmácsolják üzenetét, tekintet nélkül a következményekre; akik bátran megmondják az igazságot, még ha az mindenük feláldozásába kerül is.

Isten nem tud felhasználni olyan embereket, akik a veszély idején — amikor erőre, bátorságra és minden befolyásra szükség van — félnek határozottan állást foglalni az igazság mellett. Olyan emberekre vár, akik becsületesen harcolnak a hibák ellen, küzdenek a láthatatlan hatalmasságokkal szemben, a sötétség erői és a gonoszság lelkei ellen. Ilyeneknek mondja majd ezeket a szavakat: „Jól vagyon jó és hű szolgám... menj be a te uradnak örömébe” (Mt 25:21).

11 — A Kármel

1KIR 18:19-40

Illés Akháb előtt állt. Felszólította a királyt, hogy gyűjtse össze egész Izráelt a Kármel hegyére. Együtt kell találkozniuk a Baál és Asera prófétákkal !, „Küldj el — parancsolta -, gyűjtsd hozzám az egész Izráelt a Kármel hegyre, és a Baál négyszázötven prófétáját, és az Aserának négyszáz prófétáját, akik a Jézabel asztaláról élnek.”

Illés úgy adta ki ezt a parancsot, mint aki Jahve közvetlen közelében áll. Akháb azonnal engedelmeskedett, mintha a próféta lett volna a király és Akháb az alattvaló. Gyors hírvivőket küldött szerte az országba. Átaluk hívott mindenkit az Illéssel, valamint a Baál és Asera prófétákkal való találkozóra. Minden városban és faluban készültek az emberek, hogy ott legyenek a kitűzött időben. Útban a Kármel felé sok ember szíve különös balsejtelemmel telt meg. Valami szokatlan dolog volt készülöben. Különben miért gyűjtenék őket a Kármelre? Micsoda újabb veszedelem készül ellenük és az ország ellen?

A szárazság előtt Kármel hegye gyönyörű szép volt. Vizeit kiapadhatatlan források táplálták. Termékeny lejtőit gyönyörű virágok és viruló ligetek borították. Szépsége azonban elhervadt a sorvasztó átok nyomán. A Baál és Asera tiszteletére emelt oltárok most lombtalan ligetekben álltak. Éles ellentétként a legmagasabb hegycsúcsok egyikén Jahve megrongált oltára állt.

A Kármeltől óriási térségre nyílt kilátás. Magaslatait sok helyről láthatták Izráelben. A hegy lábánál helyenként jól lehetett látni azt, ami fent történik. Istent különösképpen meggyalázták, amikor a Kármel lejtőin, az erdő fáinak leple alatt a bálványokat imádták. Illés ezt a jól látható magaslatot választotta ki arra, hogy bemutassa Isten hatalmát és megvédje neve méltóságát.

A kitűzött napon, kora reggel a hitehagyó Izráel kíváncsi várakozással gyülekezett a hegycsúcs közelében. Jézabel prófétái nagyszerű díszben vonultak fel. A király uralkodói pompában jelent meg és

elfoglalta helyét a papok élén. A bálványimádók ujjongva köszöntötték. A papok szívében azonban nyugtalanság támadt, amikor arra gondoltak, hogy a próféta szava nyomán Izráel földjére három és fél éve sem harmat, sem eső nem hullt. Félelmetes válság közeledtét érezték. Az istenek, akikben bíztak, képtelenek voltak bizonyítani, hogy Illés hamis próféta. Őrjöngő kiabálásukra, imáikra, könnyeikre, megalázkodásukra, undorító szertartásaikra, drága és szakadatlan áldozataikra imádatuk tárgyai furcsamód közömbösek maradtak.

Úgy állt ott Illés Akhábbal és a hamis prófétákkal szemben, körülvéve az összesereglett Izráellel, mintha csak egyedül ő védelmezné Jahve méltóságát. Akit az egész ország a maga bajáért vádolt, most ott állt előttük, látszólag védtelenül Izráel királya, Baál prófétái, a katonák és az őt körülfogó ezrek jelenlétében. De Illés nem volt egyedül. Fölötte és körülötte ott voltak a menny oltalmazó seregei — a hatalmas erejű angyalok.

A próféta bátran állt a sokaság előtt. Nem félt és nem szégyenkezett. Teljesen tudatában volt annak, hogy végre kell hajtania a menny ítéletét. Arca félelmes komolyságtól sugárzott. A nép nyugtalanul várta, hogy megszólaljon. Illés először Jahve lerontott oltárára nézett, majd a sokaságra, és úgy kiáltott, mintha trombita szólalt volna meg: „Meddig sántikáltok kétfelé? Ha az Úr az Isten, kövessétek őt; ha pedig Baál, kövessétek azt.”

A nép nem szólt egy szót sem. Abban a népes gyülekezetben nem volt senki, aki Jahvéhoz való hűségéről tanúságot mert volna tenni. A megtévesztés és elvakultság sötét felhőként terült el Izraelen. Nem egyszerre zárta őket körül a végzetes hitehagyás, hanem fokozatosan, amint időről időre elutasították az Úrtól küldött intő és feddő szavakat. Minden alkalommal, amikor helytelenül cselekedtek, amikor nem voltak hajlandók megbánni a bűnt, egyre mélyebbre süllyedtek a gonoszságban, és egyre távolabb sodródtak a mennytől. És most, ebben a válságos pillanatban, makacsul álltak. Nem foglaltak állást Isten mellett.

Az Úr utálja, ha valaki közömbös és hűtlen, amikor ügye válságba jut. Az egész világegyetem leírhatatlan érdeklődéssel figyeli a jó és rossz közötti nagy küzdelem záró jeleneteit. Isten népe közeledik az örökkévalóság határához. Mi lehetne fontosabb számára, mint az, hogy hű legyen a menny Istenéhez?! Minden korszakban voltak Istennek erkölcsi hősei. Most is vannak, akik — mint József, Illés és

[95] Dániel — nem szégyellik magukat Isten választott népének vallani. Isten különös áldása kíséri a tettek embereinek fáradozását. Azokét, akik nem hagyják magukat letéríteni az egyenes útról, hanem mennyei erővel kérdezik: „Ki az Úr?” És nem állnak meg a pusztá kérdésnél, hanem követelik, hogy mindazok, akik egyek akarnak lenni Isten népével, lépjenek elő és félreérthetetlenül tegyenek tanúságot a királyok Királya és uraknak Ura iránti hűségükről. Ezek az emberek akarataikat és terveiket Isten törvénye alá rendelik. Saját életük sem drága nekik, mert szeretik Istent. Feladatuk az, hogy felfogják az Ige fényét, és ragyogtassák a világnak tiszta, szakadatlan sugarakban. Hűség Istenhez — ez a jelszavuk.

Míg Izráel a Kármelen kétségkedett és tétovázott, Illés hangja ismét megtörte a csendet: „Én maradtam meg csak egyedül az Úr prófétái közül; míg a Baál prófétái négyszázötvenen vannak; adjatok azért nekünk két tulkot és ők válasszák maguknak az egyik tulkot, amelyet vagdaljanak darabokra, és rakják a fákra; de tüzet ne tegyenek alája; én pedig a másikat készítem el, amelyet a fákra rakok, de tüzet én sem teszek alája. Akkor hívjátok segítségül a ti isteneteknek nevét, és én is segítségül hívom az Úrnak nevét; és amely isten tűz által felel, az az Isten.”

Illés ajánlata olyan elfogadható volt, hogy a nép nem tudott kitérni előle. Ezért vették a bátorságot arra, hogy így szóljanak: „Jó lesz!” Baál prófétái sem mertek szót emelni ellene. Illés így utasította őket: „Válasszátok el magatoknak az egyik tulkot, és készítsétek el ti először; mert ti többen vagytok, és hívjátok segítségül a ti isteneteknek nevét, de tüzet ne tegyetek alája.”

A hamis papok látszólag merészen és kihívóan, de bűnös szívükben rémülettel csinálták meg oltárukat. Ráhelyezték a fát és az áldozatot. Aztán elkezdtek varázsigéiket. Fülhasogató kiabálásuktól visszhangzott az erdő, és zengtek a környező hegycsúcsok, amint istenüket nevéen szólítva kiáltották: „Baál! Hallgass meg minket!” A papok oltáruk köré gyűltek, és ugrálva, vonaglással, sikoltva, hajukat tépve és testüket vagdalva könyörögtek istenükhöz, hogy segítsen rajtuk.

Elmúlt a délelőtt. Jött a dél, és még mindig semmi jele annak, hogy Baál hallja-e becsapott követőinek kiabálását. Őrjöngő imájukra nem jött sem hang, sem válasz. Az áldozat megemésztetlenül maradt.

Amint tovább folytatták vadult szertartásaikat, a ravasz papok egyre csak megpróbáltak valamit kigondolni, amivel tüzet gerjeszhetnének az oltáron, és el tudnák hitetni a néppel, hogy a tűz közvetlen Baáltól jött. Illés azonban figyelt minden mozdulatot. A papok pedig a kilátástalan helyzet ellenére is remélték, hogy alkalom adódik a csalásra. És folytatták tovább értelmetlen szertartásaikat.

[96]

„Mikor pedig már dél lett, elkezdte őket gúnyolni Illés, azt mondván: Kiáltsatok hangosabban, hiszen isten! Talán elmélkedik vagy félrement, vagy úton van, vagy talán aluszik és felserken. És elkezdtek hangosan kiabálni és az ő szokásuk szerint késekkel és borotvával metélték magukat, míg csak ki nem csordult a vérük. Mikor pedig a dél elmúlt, prófétáim kezdtek egész az esteli áldozatig; de akkor sem lett se szó, se felelet, se meghallgattatás.”

Sátán szívesen segített volna azoknak, akiket rászedett, és akik neki szolgáltak. Szívesen szórt volna villámokat, hogy meggyújtsa az áldozatot. Jahve azonban határt szabott Sátánnak; féken tartotta — és az ellenség fortélyja nem tudott egyetlen szikrát sem juttatni Baál oltárára.

Végül a papok — amikor már rekedtre kiabálták magukat, és ruhájukat beszennyezte öncsonkításuk vére — kétségbeestek. Őrjöngésük nem csökkent, csak iszonyú átkokkal vegyítették könyörgésüket napistenük ellen. Illés továbbra is feszülten figyelt, mert tudta, hogyha a papoknak sikerül valamilyen fortéllyal tüzet gyújtani oltárukon, tüstént darabokra tépik. Közeledett az este. Baál prófétái fáradtak, lankadtak, zavartak. Az egyik egy dolgot javasol, a másik pedig valami mást, amíg végül már nem is kísérleteznek. Sikongásuk és átkozódásuk már nem visszhangzik a Kármelen. Kétségbeesve lépnek vissza a küzdelemből.

A nép egész nap szemtanúja volt a megtévesztett papok felvonulásának. Látták az oltár körüli vad ugrálásukat, mintha a nap izzó sugarait akarták volna megragadni, hogy céljukat szolgálja. Réműlettel nézték azokat a borzalmas sebeket, amelyeket a papok önmagukon vágtak. Alkalmuk volt elgondolkodni a bálványimádás oktalanságán. A tömegben már sokan kimerültek az ördögi mutatványoktól, és most a legnagyobb érdeklődéssel várták, hogy Illés megmozduljon.

Elérkezett az esti áldozat ideje. Illés hívja a népet: „Jöjjetek énhozzám!” Amíg remegve közel húzódnak, Illés a megrongált ol-

tárhoz lép, ahol az emberek azelőtt a menny Isténét imádták, és kijavítja. Ez a romhalmaz drágább neki, mint a pogányok minden pompás oltára.

[97] Az ősi oltár újjáépítésével Illés tanúsította, hogy tiszteli azt a szövetséget, amelyet az Úr kötött Izráellel, amikor átkeltek a Jordánon, hogy az ígéret földjére lépjenek. Kiválasztott „tizenkét követ, a Jákob fiai nemzetségeinek száma szerint,” és „oltárt épít a kövekből az Úr nevében”.

A csalódott Baál-papok hiábavaló erőlködésüktől elcsigázva figyelték, hogy mit csinál Illés. Gyűlölték a prófétát, mert olyan próbát indítványozott, amely leleplezte isteneik gyengeségét és tehetetlenségét. De félték is hatalmától. A nép is félt, és lélegzetvisszafojtva figyelte, amint Illés az előkészületeket végzi. A próféta nyugodt magatartása éles ellentétben állt Baál követőinek böszült, értelmetlen őrjöngésével.

Az oltár elkészült. A próféta árkot húzott körülötte. Miután rendbe rakta a fát és elkészítette a tulkot, rátette az áldozatot az oltárra, és megparancsolta a népnek, hogy árasszák el vízzel az áldozatot és az oltárt. „Töltsetek meg négy vedret vízzel — parancsolta -, és öntsétek az égőáldozatra és a fára. Monda ismét: Tegyétek ezt még egyszer! És másodszor is azt tevék. Monda még is: Harmadszor is tegyétek meg! És harmadszor is azt mívelék; úgy, hogy a víz lecsurgott az oltárról, és még az árok is tele lett vízzel.”

Illés emlékeztette a népet a hosszú ideje tartó hitehagyásra, amely felkeltette Jahve haragját. Felszólította őket, hogy alázzák meg szívüket, és térjenek atyáik Istenéhez, hogy az átok eltávozzék Izráel földjéről. Majd a láthatatlan Isten előtt tisztelettel meghajolva, ég felé emelt kézzel egyszerű imát mondott. A Baál-papok kora reggeltől késő délutánig sikoltoztak, tajtékoztak és ugráltak. Amikor Illés imádkozott, nem visszhangzott értelmetlen sikoltozás a Kármel magaslatán. Úgy imádkozott, mint aki tudja, hogy Jahve ott van, látja, ami történik, és hallja könyörgését. Baál prófétái vadul, összefüggéstelenül imádkoztak; Illés egyszerűen és buzgón. Kérte Istent, mutassa meg, hogy Baál felett áll. Mutassa meg, hogy Izráel hozzá térjen!

„Oh Uram, Ábrahámnak, Izsáknak és Izráelnek Istene — esdekelt a próféta -, hadd ismerjék meg e mai napon, hogy te vagy Isten az Izráelben, és hogy én a te szolgád vagyok, és hogy mindezeket a te

parancsolatodból cselekedtem. Hallgass meg engem Uram, hallgass meg engem, hogy tudja meg e nép, hogy te, az Úr vagy az Isten, és te fordítod vissza az ő szívüket!”

Csend nyugodott meg mindenben. Ünnepegyességében volt valami nyomasztó. Baál papjai remegtek a rémülettől. Bűnösségük tudatában gyors megtorlásra számítottak.

Alighogy véget ért Illés imája, az égből lángok — mint fényes villámok — szálltak alá a kijavított oltárra. Elhamvasztották az áldozatot, és felnyalták a vizet az árokból. Még az oltár köveit is megemésztették. A lobogó tűz megvilágította a hegyet és elvakította a tömeget. Lent a völgyekben, ahol sokan kétségek között figyelték a fent levők mozdulatait, a tűz alászállása tisztán látható volt. Mindnyájan elcsodálkoztak a látványon. Emlékeztette őket a tűzszolopra, amely a Vörös-tengernél elválasztotta Izráel fiait az egyiptomi seregtől.

A hegyen az emberek megilletődve arcra borultak a láthatatlan Isten előtt. Nem merték tovább nézni a mennyből küldött tüzet. Félttek, hogy őket is megemészti. Már tudták mi a kötelességük. Meg kell vallaniuk, hogy Illés Istene atyáik Istene, akinek engedelmességgel tartoznak. Ezért egy emberként kiáltották: „Az Úr az Isten!” Megdöbbenően tiszta volt a kiáltás, amint végigzengett a hegyen és visszhangzott lent a síkságon. Izráel végre felébredt. Kijózanodott. Bűnbánatot tartott. A nép végre belátta, hogy milyen szégyent hozott Istenre. A Baál-imádat jellege — éles ellentétben az igaz Isten által kívánt értelmes szolgálattal — teljesen lelepleződött. A nép meglátta Isten igazságos és irgalmas voltát abban, hogy visszatartotta a harmatot és esőt addig, amíg nevét meg nem vallják. Most készek voltak elismerni, hogy Illés Istene minden bálvány felett áll. Baál papjai rémulten látták Jahve hatalmának csodálatos megmutatkozását. De kudarcuk és a menny dicsőségének megjelenése ellenére sem voltak hajlandók gonoszságukat megbánni. Továbbra is Baál prófétái akartak maradni. Ezzel megmutatták, hogy megérték a pusztulásra. Azért, hogy a bűnbánó Izráel védett legyen azoknak a varázsától, akik Baál imadására tanították őket, az Úr utasította Illést, hogy pusztítsa el ezeket a hamis tanítókat. A nép haragja már feltámadt azok ellen, akik bűnbe vitték; és amikor Illés kiadta a parancsot: „Fogjátok meg a Baál prófétáit; senki el ne szaladjon közülük!” — készek voltak engedelmeskedni. Megragadták a pa-

[98]

pokat és lehurcolták őket a Kison patakjához. Mielőtt véget ért a nap, amely az igazi reformáció kezdetét jelezte, Baál szolgái holtan heverték. Egy sem maradhatott életben.

12 — Jezéeltől a Hórebig

[99]

1KIR 18:41-46; 19:1-8

Baal prófétái megölésével megnyílt a nagyszerű lelki megújulás útja az északi királyság tíz törzse között. Illés rávilágított hitehagyásukra. Felszólította őket, hogy alázzák meg magukat és térjenek az Úrhoz. A menny ítéletét végrehajtotta. A nép beismerte bűneit. Megvallották, hogy atyáik Istene az élő Isten. Most pedig a menny visszavonja az átkot, és megújulnak az élet földi áldásai. A földet felüdíti az eső. „Eredj fel, egyél és igyál — mondta Illés Akhábnak mert nagy esőnek zúgása hallszik.” A próféta pedig felment a hegy tetejére imádkozni.

Nem az eső előjelei nyomán tudta Illés olyan biztosan mondani Akhábnak, hogy készüljön fel az esőre. A próféta nem látott semmi-féle felhőt az égen. Nem hallott mennydörgést. Csupán azt mondta, amire a maga erős hite nyomán az Úr Lelke készítette. Egész nap rendíthetetlenül hajtotta végre Isten akaratát, és tanúsította, hogy fenntartás nélkül hisz Isten jövődöléseiben. Tudta, hogy most — miután megtett minden tőle telhetőt — a menny gazdagon fogja árasztani az előre jelzett áldásokat. Az az Isten, aki a szárazságot küldte, bő esőt ígért az igaz tettek jutalmaként. Illés most várt a megígért záporra. Alázatosan, „orcáját az ő két térde közé” téve, közbenjárt Istennél a bűnbánó Izráélért.

Illés újra és újra elküldte szolgáját oda, ahonnan kilátás nyílt a Földközi- tengerre, hogy megtudja, van-e valami látható jele annak, hogy Isten meghallgatta imáját. A szolga minden egyes esetben azzal tért vissza, hogy „nincsen semmi”. A próféta nem vesztette el türelmét, sem hitét, hanem buzgón imádkozott tovább. A szolga hatszor tért vissza azzal, hogy nincs jele esőnek a réz színű égen. Illés tántoríthatatlanul újból elküldte; és a szolga most ezzel a hírral jött vissza: „Ímé egy kis felhőcske, mint egy embernek a tenyere, jó fel a tengerből.” Ez elég volt. Illés nem várt arra, hogy sűrű felhők tornyosuljanak az égen. Ebben a kis felhőben hite szakadó

esőt látott; és hitével összhangban cselekedett. Gyorsan elküldte szolgáját Akhábhoz ezzel az üzenettel: „Fogj be és menj le, hogy meg ne késleljen az eső.”

[100] Isten azért használhatta fel Illést Izráel történetének ezekben a válsággal terhes óráiban, mert nagy hite volt. Miközben imádkozott, hitével megragadta a menny ígéreteit; és rendíthetetlenül imádkozott addig, amíg Isten nem válaszolt könyörgésére. Nem várt addig, amíg minden bizonyította, hogy Isten meghallgatta. A menny támogatásának legkisebb jelére is kész volt mindent vállalni. Amit Isten segítségével Illés meg tudott tenni, azt mindenki megteheti abban a szolgálatban, amelyet Isten művében kapott. Hiszen ezt mondja a Szentírás a Gileád hegyei közül jött prófétáról: „Illés ember volt, hozzánk hasonló természetű; és imádsággal kérte, hogy ne legyen eső, és nem volt eső a földön három esztendeig és hat hónapig” (Jk 5:17).

Ilyen hitre van szükség ma a világon. Hitre, amely belekapaszkodik Isten Igéje ígéreteibe, és nem tágít, amíg a menny meg nem hallgatja. Ez a hit szorosán összekapcsol Istennel, és erőt ad, hogy szembeálljunk a sötétség hatalmaival. Isten gyermekei hit által „országokat győztek le, igazságot cselekedtek, az ígéreteket elnyerték, az oroszlánok száját betömték, megoltották a tűznek erejét, megmenekedtek a kard élitől, felerősödtek betegségből, erősek lettek a háborúban, megszalasztották az idegenek táborait” (Zsid 11:33-34).

Hit által kell eljutnunk a csúcsra azon az úton, amelyen Isten vezet bennünket. „Ha hiheted azt, minden lehetséges a hívőnek” (Mk 9:23).

A hit az eredményes ima elengedhetetlen feltétele. „Aki Isten elé járul, hinnie kell, hogy Ő létezik és megjutalmazza azokat, akik őt keresik.” „Ha kérünk valamit az ő akarata szerint, meghallgat minket: és ha tudjuk, hogy meghallgat bennünket, akármit kérünk, tudjuk, hogy megvannak a kéréseink, amelyeket kertünk tőle” (Zsid 11:6; 1 Jn 5:14-15). Jákób kitartó hitével, Illés rendíthetetlen kitarásával mondhatjuk el kéréseinket az Atyának, igényelve mindazt, amit megígért. Trónja méltósága múlik szava teljesedésén.

Kármel körül már az éjszaka árnyai sűrűsödtek, amikor Akháb lefelé indult a hegyről. „Lőn azonközben, hogy besötétedett az ég a fellegektől és a szélről, és nagy eső lett. Akháb pedig szekérre ült és elment Jezréelbe.” Amint a sötétben, az átláthatatlan esőben a

királyi város felé tartott, nem látta az utat maga előtt. Illés Isten prófétájaként azon a napon megszegyenyítette Akhábot alattvalói előtt, és megölte bálványimádó papjait, de elismerte őt Izráel királyának. Hódolata jeléül az Istentől kapott erővel a királyi hintó előtt szaladt. [101] Mutatta az utat a királynak egészen a város kapujáig.

Az az előzékeny magatartás, amelyet Isten követje tanúsított a gonosz király iránt, tanítást rejt magában mindazok számára, akik, miközben Isten szolgálójának vallják magukat, nagyok a saját értékelésük szerint. Vannak, akik úgy érzik, hogy az általuk közönségesnek tartott munkák végzésénél többre hivatottak. Még olyan feladatokról is húzódoznak, amelyeket feltétlenül el kell látniuk. Attól félnek, hogy mások szemében szolgálói munkát végeznek. Ezeknek az embereknek sokat kell tanulniuk Illés példájából. Szavára az ég három évig visszatartotta kincseit a földtől. Isten különlegesen megtisztelte, amikor a Kármelen imájára tűz lobbant az égből, és elhamvasztotta az áldozatot. Keze végrehajtotta Isten ítéletét, amikor megölte a bálványozó papokat. Amikor esőért könyörgött, imája meghallgatásra talált. Mégis a szemmel látható diadal után, amellyel Isten Illés nyilvános szolgálatát megtisztelte, kész volt ellátni a szolgálói munkáját.

Jezréel kapujában Illés és Akháb elváltak egymástól. A próféta a falakon kívül akart maradni. Köpenyébe burkolózott és lefeküdt a puszta földre aludni. A király pedig bement a városba; nemsokára palotája védelme alatt volt. Elmondta feleségének a nap eseményeit. Beszámolt Isten hatalmának csodálatos megnyilatkozásáról, amely bebizonyította Izráelnek, hogy Jahve az igaz Isten, Illés pedig kiválasztott szolgálója. Amikor a király elmondta a királynénak, hogy megölték a bálványozó prófétákat, a megátalkodott, konok Jézabel bősziült haragra gerjedt. Nem volt hajlandó a Kármel-hegyi eseményekben meglátni Isten felsőbbrendű intézkedését. Hajlíthatatlan maradt. Vakmerően kijelentette, hogy Illésnek meg kell halnia.

Azon az éjszakán hírnök zavarta fel álmából az elcsigázott prófétát. Átadta Jézabel üzenetét: „Ezt cselekedjék velem az istenek és úgy segéljenek, ha hónap ilyenkor úgy nem cselekszem a te életeddel, mint ahogy te cselekedtél azoknak életével mind egyig.”

Azt gondolná az ember, hogy miután Illés olyan rettenthetetlenül bátor volt és olyan tökéletesen győzött királyon, papokon és népen, többé már nem vehet erőt rajta a csüggedés, és senki nem

[102] tudja megfélemlíteni. Isten szerető gondoskodásának sok bizonyosságát tapasztalta. De ő sem volt mentes az emberi gyengeségektől. Ebben a sötét órában hite és bátorsága elhagyta. Rémülten rezzent fel szendergéséből. Szakadt az eső. Mindenütt sötét volt, és Illés elfelejtette, hogy három évvel ezelőtt Isten olyan helyre vezette, ahol menedéket talált Jézabel gyűlölete és Akháb nyomozása elől. A próféta megfutamodott. Menteni akarta életét. Amikor eljutott Beersebába, „ott hagyá az ő szolgáját, ő pedig elméne a pusztába egynapi járóföldre”.

Illésnek nem lett volna szabad a kötelesség helyéről elmene-külnie. Jézabel fenyegetésének hallatára oltalomért kellett volna fordulnia ahhoz, Aki megbízta, hogy tartsa fenn Jahve tiszteletét. Azt kellett volna mondania a követnek, hogy az Isten, akiben bízunk, meg fogja oltalmazni a királyné gyűlöletével szemben. Tudnia kellett volna, hogy Isten nem hagyja el. Hiszen csak néhány óra telt el azóta, hogy látta Isten hatalmas csodálatos megnyilatkozását. Ha ott marad, és Isten erejével, Benne elrejtőzve, rendíthetetlenül kitart az igazság mellett, senki sem árthat neki. Isten megbünteti Jézabelt, és ez újabb csodálatos győzelmet jelent Illés számára. Ennek a királyra és a népre gyakorolt hatása nagyszerű reformációt eredményezett volna.

Illés sokat várt a Kármelen végrehajtott csodától. Azt remélte, hogy Isten hatalmának e megmutatkozása után Jézabelnek nem lesz többé befolyása Akhábba, és egész Izráelben rohamos reformáció megy végbe. Kármel hegyén egész nap evés nélkül keményen dolgozott. Mégis — a fizikai megterhelés ellenére — nagyon bátor volt, amikor Akháb hintóját Jezréel kapujához vezette.

A visszahatást, ami gyakran jár a nagy hit és fényes eredmények nyomában, Illés is nagyon érezte. Attól félt, hogy nem lesz tartós a Kármelen elkezdődött reformáció, és erőt vett rajta a csüggedés. Előbb a Pisga csúcsáig emelkedett. Most pedig lent volt a völgyben. Amíg a Mindenható befolyása alatt volt, kiállta a hit legkeményebb próbáját. Most pedig, amikor elcsüggedt, elengedte Isten kezét. Jézabel fenyegetése csengett fülében, és Sátán még mindig diadalmaskodni látszott a gonosz asszony ármánykodása által. Illés végtelen magasra emelkedett, és a visszahatás rettenetes volt. Istent elfelejtve menekült. Addig ment, amíg egy kietlen pusztában nem találta magát — egyedül. Teljesen kimerült, és leült egy fenyőfa alá

pihenni. Amint ott ült, kérte Istent, hogy hadd haljon meg. „Elég! Most oh Uram — mondta — vedd el az én lelkemet: mert nem vagyok jobb az én atyáimnál!” A keserű csalódástól összetört és minden emberlakta helytől messzire vetődött menekült nem akart többé emberek szemébe nézni. Végül teljesen kimerülten elaludt. [103]

Mindenkit érnek néha keserű csalódások, és mindenkit hatalmába kerít olykor a csüggedés; amikor fájdalom az ember sorsa, és nehéz elhinni, hogy Isten még mindig jóságos segítője földi gyermekeinek; amikor annyira gyötrik a bajok, hogy inkább kívánja a halált, mint az életet. Ilyenkor engedik el sokan Isten kezét, és a kétely rabságába, a hitetlenség fogságába esnek. Ha ilyenkor megnyílna lelki szemünk, és felfognánk Isten intézkedéseit, akkor angyalokat látnánk, akik önmagunktól igyekeznek bennünket megmenteni és lábunkat az örök hegyeknél is erősebb alapra helyezni. Akkor új hit, új élet ébredne bennünk.

A hívő Jób a szenvedés és a homály napján ezt mondta:

„Vesszen el az a nap, amelyen születtem...

Oh, ha az én bosszankodásomat mérlegre vetnék,
És az én nyomorúságomat vele együtt tennék a fontba!...

Oh, ha az én kérésem teljesülne,
És az Isten megadná, amit reményiek;

És tetszenék Istennek, hogy összetörjön engem,
Megoldaná kezét, hogy szétvagdadjon engem!

Még akkor lenne valami vigasztalásom. ...

Én sem tartóztatom hát meg az én számat;
Szólok az én lelkemnek fájdalmában,
És panaszkodom az én szívemnek keserűségében...

Inkább választja lelkem... a halált, mint csontjaimat...
Utálok!

Nem akarok örökké élni.
Távozzál el tőlem,
Mert nyomorúság az én életem”

(Jób 3:3; 6:2, 8-10; 7:11,
15—16).

Jób belefáradt az életbe, de Isten nem engedte meghalni. Feltá-
rultak előtte a jövő lehetőségei, és a reménység üzenetét kapta:

[104]

„Erős lennél és nem félnél;
Sőt a nyomorúságról is elfelejtkeznél,
És mint lefutott vizekről, úgy emlékeznél arról:
Ragyogóbban kelne időd a déli fénynél,
És az éjféli sötétség is olyan lenne, mint a
kora reggel.

Akkor bíznaél,
Mert volna reménységed...
Ha lefeküdnél,
Senki föl nem rettentene,
Sőt sokan hízelegnének néked.
De a gonoszok szemei elepednek,
Menedékük eltűnik előlük
És reménységük: a lélek kilehellése!”

(Jób 11 : 15-20.)

Jób a csüggedés és reménytelenség mélységéből az Isten kegyel-
mébe és megmentő hatalmába vetett feltétlen bizalom magaslatára
emelkedett. Diadalmasan vallotta:

„Ímé, megöl engem. Nem reménylem;...
Sőt az lesz nékem segítségül.”
„Tudom, hogy az én Megváltóm él,
És utoljára az én porom felett megáll.
És miután ezt a bőromet megrágják,
Testem nélkül látom meg az Istent:
Akit magam látok meg magamnak.”

(Jób 13:15-16; 19:25-27)

„Felele az Úr Jóbnak a forgószelekből” (Jób 38:1) és kinyilatkoz-
tatta szolgájának hatalma nagyságát. Amikor Jób megragadott egy
halvány sugarat Teremtője fényéből, megutálta önmagát és bűnbá-
natot tartott, porban és hamuban. Ezután az Úr meg tudta áldani
gazdagon, és utolsó éveit élete legszebb időszakává tette.

Elengedhetetlenül szükségünk van reménységre és bátorságra, hogy tökéletesen tudjunk szolgálni Istennek. Ezek a hit gyümölcsei. A csüggedés bűn és ésszerűtlen. Isten képes és kész „kiválóbban” adni szolgálainak az erőt, amelyre szükségük van a próbatétel és megpróbáltatás idején. Talán úgy tűnik, hogy az Úr műve ellenségei jó és biztos alapokra fektették le terveiket. Isten azonban megdöntheti a legbiztosabbakat is. Meg is dönti, amikor és ahogyan jónak látja — ha szolgálai hitét már eléggé megpróbálta.

[105]

Van biztos orvosság a csüggedtek számára: a hit, az ima és a munka. A hit és tevékenység napról napra növekvő biztonságérzetet és megelégedést ad. Kísért-e az a gondolat, hogy átengedd magad a nyugtalanító balsejtelmeknek és a teljes csüggedésnek? A legsötétebb napokban se félj! Akkor sem, ha a látszat nagyon ijesztő. Higgy Istenben! Ő tudja, mire van szükséged. Nála van minden hatalom. Szeretete és könyörülete végtelen, kimeríthetetlen. Ne félj attól, hogy ígéretét nem váltja be! Ő az örök igazság. Soha nem változtatja meg szövetségét, amelyet az Őt szeretőkkel kötött. Szükségletük mértéke szerinti teljesítőképességgel ruházza fel szolgálait. Pál apostol tanúsította: „Ezt mondá nékem: Elég néked az én kegyelem; mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el... Annakokáért gyönyörködöm az erőtlenségekben, bántalmazásokban, nyomorúságokban, üldözésekben és szorongattatásokban Krisztusért; mert amikor erőtelen vagyok, akkor vagyok erős” (2 Kor 12:9-10).

Elhagyta-e Isten Illést a megpróbáltatás órájában, amikor próféta úgy érezte, hogy Isten és ember elhagyta? Ó dehogy! Most sem szerette kevésbé, mint akkor, amikor imájára válaszként tűz lobbant az égből és fénnel árasztotta el a hegytetőt. Most pedig, amikor ott aludt, szelíd érintés és kedves hang ébresztette fel. Rémülten felugrott, mintha menekülni akarna. Megijedt, hogy az ellenség rátalált. De a fölébe hajló szánakozó arc nem ellenség arca volt, hanem baráté. Isten angyalt küldött a mennyből, hogy táplálékot hozzon szolgájának. „Kelj fel, egyél!” — mondta az angyal. „És mikor körülnézett, ímé fejénél vala egy szén között sült pogácsa és egy pohár víz.”

Illés fogyasztott az erősítő ételből és italból, amit Isten küldött neki. Majd újra elaludt. Az angyal másodszor is jött. Megérintette a kimerült embert, és szánakozó szeretettel szólt: „Kelj fel, egyél: mert erőd felett való utad van.” „És ő felkelt, és evett és ivott.”

Attól az ételtől megerősödve tudott menni „negyven nap és negyven éjjel, egész az Isten hegyéig, Hórebig”, ahol menedéket talált egy barlangban.

13 — „Mit csinálsz itt Illés?”

[106]

[1KIR 19:9-18]

Illés ugyan titokban vonult vissza a Hóreb hegyére, de Isten tudott róla. A sötétség hatalmai szorongatták, de a fáradt és csüggedt próféta nem maradt magára a velük vívott küzdelemben. A barlang bejáratánál — amelyben Illés menedéket talált — Isten egy hatalmas angyal személyében elé állt, akit azért küldött, hogy szükségleteiről érdeklődjék, és megértesse vele, mi a menny szándéka Izráellel.

Amíg Illés nem tanult meg teljesen Istenben bízni, addig nem tudta elvégezni munkáját azokért, akiket rávettek Baál imadására. A Kármel-hegyi emlékezetes győzelem utat nyitott még nagyobb győzelmek előtt. Illés azonban Jézabel fenyegetése miatt elfordult az előtte megnyílt csodálatos lehetőségektől. Isten emberének meg kellett látnia, hogy pillanatnyilag milyen gyenge annak a feladatnak a nagyságához mérten, amellyel Isten meg akarja bízni.

Isten megkérdezte megpróbált szolgáját: „Mit csinálsz itt Illés?” Én küldtelek a Kérith patakjához. Azután a sareptai özvegyhez. Majd megbíztalak, hogy térj vissza Izráelbe és állj a bálványimádó papok elé a Kármelen. Én öveztelek fel erővel, hogy vezetni tudd a király hintóját Jezréel kapujáig. De ki mondta neked, hogy sietve menekülj a pusztába ? Mit keresel itt?

És Illés — lelke keserűségében — elsírta panaszát: „Nagy búsulásom van az Úrért, a Seregek Istenéért; mert elhagyták a te szövetségedet az Izráel fiai, a te oltáraidat lerontották, és a te prófétáidat fegyverrel megölték, és csak én egyedül maradtam, és engem is halálra keresnek.”

Az angyal kihívta a prófétát a barlangból, hogy álljon az Úr elé a hegyen és figyeljen szavára: „És ímé ott az Úr volt elmenendő. És az Úr előtt megyen vala nagy erős szél, amely a hegyeket megszagatta és meghasogatta a kősziklákat az Úr előtt: de az Úr nem vala abban a szélben. És a szél után földindulás lett; de az Úr nem volt a földindulásban sem. És a földindulás után tűz jöve, de nem volt az

Úr a tűzben sem. És a tűz után egy halk és szelíd hang hallatszék. És mikor Illés ezt hallotta, befedé az ő arcát palástjával, és kimenvén, megállta a barlang ajtajában.”

[107] Nem isteni hatalmának óriási megmutatkozásával, hanem „halk és szelíd hang”-on akarta Isten kinyilatkoztatni önmagát szolgája előtt. Meg akarta Illést tanítani arra, hogy nem mindig a leglátványosabb munkával lehet a legeredményesebben véghezvinni szándékát. Miközben Illés várt az Úr kinyilatkoztatására, zengett az orkán, vilámok cikáztak, pusztító tűz sepert el mellette; de Isten ezekben nem volt jelen. Azután egy halk hangot hallott a próféta, és befedezte fejét az Úr jelenlétében. Nem volt már ingerült. Szelíden és legyőzötten állt ott. Most már tudta, hogy ha csendesen bízunk és állhatatosan Istenre hagyatkozunk, a szükség idején mindig segítségre talál.

Isten igazságának nem mindig a legcsiszoltabb formában való feltárása győzi meg és téríti meg az embereket. Nem az ékes vagy logikus beszéd érinti szívüket, hanem a Szentlélek szelíd befolyása, amely csendben, de biztosan alakítja és építi a jellemet. Isten Lelkének halk és szelíd hangja meg tudja változtatni szívünket.

„Mit csinálsz itt Illés?” — kérdezte a hang; és a próféta újra csak ezt válaszolta: „Nagy búsulásom van az Úrért, a Seregek Istenéért, mert az Izráel fiai elhagyták a te szövetségedet, lerontották a te oltáraidat, és a te prófétáidat megölték fegyverrel, és én egyedül maradtam, és engem is halálra keresnek.”

Az Úr azt felelte Illésnek, hogy a törvénysértők nem maradhatnak büntetés nélkül Izráelben. Különös szükség van olyan emberekre, akik végrehajtják azt, amit Isten rendelt a bálványimádó ország megbüntetésére. Szigorúan kell eljárni, hogy mindenkinek alkalma legyen állást foglalni az igaz Isten mellett. Illésnek vissza kell térnie Izráelbe, és másokkal együtt kell hordoznia a reformáció megvalósításával járó terheket. „Menj el — parancsolta az Úr Illésnek -, térj vissza a te utadon a pusztán át Damaskusba, és mikor odajutándasz, kenjed királlyá Hazáeit Siriában; és Jéhut, a Nimsi fiát kenjed királlyá Izráelben, és Elizeust, az Abelméholabeli Sáfát fiát pedig kenjed prófétává a te helyedbe. És léssen, hogy aki megmenekedik Hazáel fegyverétől, azt Jéhu öli meg, és aki megmenekedik a Jéhu fegyverétől, azt Elizeus öli meg.”

Illés azt gondolta, hogy Izráelben egyedül csak ő imádja az igaz Istent. De az Úr, Aki olvas mindenkinek a szívében, elárulta a prófé-

tának, hogy sokan vannak még, akik a hitehagyás hosszú éveit alatti hűségesek maradtak Hozzá. „Meghagyok Izráelben hétezer embert — mondta Isten —, minden térdet, mely meg nem hajolt a Baálnak, és minden ajkat, mely meg nem csókolta azt.” [108]

Sok tanulságot vonhatunk le abból, amit Illés a csüggedés és látszólagos kudarc napjaiban tapasztalt. Felbecsülhetetlen tanulságok ezek Isten szolgálói számára korunkban is, amelyet az igazságtól való elfordulás jellemez. Napjaink hitehagyása hasonló ahhoz, ami a próféta korában elárasztotta Izráelt. Amikor a tömegek az emberit az isteni fölé emelik, amikor a népszerű vezetőket dicsőítik, amikor a Mammont imádják és az emberi bölcselkedést az igazságokról szóló kinyilatkoztatás fölé helyezik, akkor Baált követik. Kétely és hitelenség árasztja végzetes befolyását az emberek értelmére és szívére. Sokan az emberi elméleteket Isten kinyilatkoztatásai helyére teszik. Nyíltan tanítják, hogy eljutottunk abba a korba, amikor az emberi értelmet az Ige tanításai fölé kell emelni. Kimondják, hogy érvénytelen Isten törvénye, az igaz élet mennyei normája. Az igazság ellenségének munkamódszere a megtévesztés. Ilyen eszközzel akarja rávenni az embert, hogy emberi rendelkezéseket állítson az isteni helyére, és felejtse el azt, amit Isten az ember boldogsága és üdvössége érdekében rendelt el.

Ez a hitehagyás — bármilyen széles körben terjedt is el — mégsem egyetemes. Nem az egész világ helyezkedik szembe a törvénnyel, és nem mindenki él bűnben. Nem mindenki állt az ellenség oldalára. Istennek sok ezer gyermeke van, akik nem hajtottak térdet a Baál előtt. Sokan vannak, akik szeretnének többet tudni Krisztusról és a törvényről; sokan vannak, akik az ész érvei ellenére is bíznak abban, hogy Jézus nemsokára eljön, és véget vet a bűn és halál hatalmának. Sokan imádják Baált tudatlanságukban, akikért Isten Lelke még mindig küzd.

Ezeket az embereket segíteni kell. Szükségük van azoknak a személyes segítségére, akik megismerték Istent és Igéje erejét. Isten minden egyes gyermekének tevékenykednie kell mások megsegítésében. Isten angyalai kísérik a Biblia igazságának ismerőit, amikor keresik azokat, akik az igazság világossága után sóvárognak. Ahol angyalok járnak, ott ne féljen senki előrelépni. Az odaszentelt munkás állhatatos fáradozása nyomán sokan elfordulnak a bálványimádástól és leborulnak az élő Isten előtt. Nem hódolnak többé

cmbcr-formálta szokásoknak, hanem bátran állást foglalnak Isten és törvénye mellett.

[109] Sok múlik a becsületes és őszinte emberek kitartó munkálkodásán. Sátán mindent megtesz azért, hogy keresztezze Isten szándékát, amelyet az engedelmesek által akar megvalósítani. Egyesek figyelmét eltereli nemes és szent küldetésükről. Úgy intézi, hogy földi örömeik töltsék be életüket. Rábírja őket, hogy saját kényelmükkel törődjenek, és nagyobb földi előnyökért hagyják el azt a helyet, ahol életük áldás lehetne. Másokat pedig ellenvetésekkel és üldözéssel elcsüggeszt, hogy megfutamodjanak a szolgálat elől. Ezeket az embereket a menny mélységes szájalommal nézi. Isten minden egyes gyermekéhez, akit a lelkek ellenségének sikerült elhallgattatnia, ez a kérdés hangzik: „Mit csinálsz itt?” Megbízta azzal, hogy menj el széles e világra, hirdesd az evangéliumot, és készíts el egy népet Isten napjára. Miért vagy itt? Ki küldött ide?

Krisztust az az öröm segítette át az áldozaton és szenvedésen, hogy látni fogja a megváltott bűnösöket. Ez legyen Krisztus minden követőjének is öröme és törekvéseinek ösztönző ereje. Akik ráébrednek arra, ha csak korlátozottan is, hogy mit jelent nekik és embertársaiknak a megváltás, azok fogalmat tudnak alkotni az emberiség nagy ínségéről. Szívük szájalomra indul az emberek erkölcsi és lelki nyomora láttán. Ehhez képest a fizikai szenvedés semmivé válik.

Egyéneknek és családoknak egyaránt szól a kérdés: „Mit csinálsz itt?” Sok gyülekezetben élnek Isten szavának igazságaira jól megtanított családok. Befolyásukat szélesebb körben éreztethetnék, ha olyan helyekre költöznének, ahol szükség van szolgálatukra. Isten arra szólítja a keresztény családokat, hogy menjenek el a föld sötét helyeire, és dolgozzanak bölcsen, kitartóan azokért, akiket lelki sötétség vesz körül. Önfeláldozásra van szükség ahhoz, hogy valaki erre a hívásra igent mondjon. Miközben sokan arra várnak, hogy minden akadály eltűnjék útjukból, emberek halnak meg remény és Isten nélkül. Földi előnyökért, tudományos tapasztalatszerzés céljából sokan járványtól fertőzött vidékekre merészkednek, és eltűnnek nehézségeket és nélkülözést. Hol vannak azok, akik készek ugyanezt megtenni azért, hogy beszélhessenek másoknak a Megváltóról ?

Ha lelkileg erős emberek elcsüggednek és elkeserednek a mérhetetlenül szorongató próbák között; ha néha semmi vonzót nem

látnak az életben, amiért érdemes volna ragaszkodni hozzá, — nincs ebben semmi különös vagy új. Ezek az emberek gondoljanak arra, hogy egy próféta — a legnagyobbak közül — életét féltve futott egy felbőszült asszony dühe elől.

A hosszú gyaloglástól megviselt, fáradt menekült, akinek lelket keserű csalódás törte össze, azt kérte: hadd haljon meg. De amikor reményét elvesztve úgy látta, hogy munkáját kudarc fenyegeti, akkor tanulta meg életének legértékesebb leckéjét. Abban az órában, amikor a leggyengébb volt, megtanulta, hogy szükséges és lehetséges Istenben bízni a legfélelmetesebb körülmények között is. [110]

Illés tapasztalatából bátorságot meríthetnek azok, akiket — közben energiájuk önfeláldozó munkában őrlődik — Sátán reményük és bizalmuk feladására kísért. Isten gondoskodása, szeretete, hatalma különösképpen megmutatkozik azoknak a szolgálóinak érdekében, akiknek lelkesedését félreértik vagy nem értékelik, és reform-törekvéseikért gyűlölettel és ellenkezéssel fizetnek.

Amikor az ember a leggyengébb, akkor kísérti Sátán a leghevesebben, így szeretett volna Isten Fián is diadalmaskodni. Ezzel a módszerrel már sok embert legyőzött. Azok is, akik hosszú ideig hősiiesen álltak az igazság mellett, engedtek a kísértésnek, amikor akaraterejük meggyöngült és hitük alábbhagyott. Mózes belefáradt a negyven évig tartó vándorlásba és hitelenségbe. Egy pillanatra függetlenítette magát a Végtelen Hatalomtól. Megbotlott, éppen az ígéret földje határán. Így volt ez Illéssel is. Az aszály és éhínség éveiben megőrizte hitét Jahvéban. Bátran állt Akháb előtt. A próba nagy napján végig ott maradt az igaz Isten egyedüli tanújaként egész Izráel előtt. Egy kimerült pillanatában azonban engedte, hogy a halálfélelem legyőzze Istenbe vetett hitét.

Így van ez ma is. Amikor kétely fog körül minket, a körülmények kétségekkel töltenek el, nyomor vagy bánat gyötör, Sátán ekkor próbálja megrendíteni Istenbe vetett bizalmunkat. Ilyenkor felsorakoztatja előttünk botlásainkat, és Istennel szembeni bizalmatlanságra, szeretetének megkérdőjelezésére kísért. Azt reméli, hogy elcsüggeszt, és így elengedjük Isten kezét.

Azok, akiket a küzdelem frontvonalán vívott harcuk közben a Szentlélek különleges munkára készítet, a feszültség megszűnésekor sok esetben visszaesést tapasztalnak. A csüggedés megrendítheti a leghősiesebb hitű és legerősebb akaratú embert is. De Isten megérti,

és ilyenkor is szánja és szereti. Olvas szívében, ismeri indítékait és szándékait. Türelmesen várni és bízni, amikor minden sötétnek látszik — ez az a lecke, amit Isten műve vezetőinek meg kell tanulniuk.

[111] A menny nem hagyja cserben őket a viszontagságos órában. Látzólag nincs tehetetlenebb annál a léleknél, aki semmiségét érezve teljesen Istenre hagyatkozik — a valóságban mégis ő a legyőzhetetlen.

Nemcsak nagy felelősséget hordozó emberek tanulhatják meg Illés tapasztalatából, hogyan kell bízni Istenben a próba idején. Aki Illés erőssége volt, hatalmas ahhoz, hogy támasza legyen minden küzdő gyermekének, bármilyen gyenge is. Isten mindenkitől hűséget vár el, és mindenkinek szükségletéhez mérten ad erőt. Önmagában erőtlen az ember, de Isten ereje elég ahhoz, hogy legyőzze a bűnt, és másokat is győzelemhez segítsen. Sátán soha nem juthat fölénybe azzal az emberrel szemben, aki Isten oltalmába menekül. „Csak az Úrban van, így szólnak felőlem, minden igazság és erő” (Ésa 45:24).

Keresztény Testvérem! Sátán ismeri gyengeséged. Ezért kapaszkodj Jézusba! Ha megmaradsz Isten szeretetében, kiállhatsz minden próbát. Csak Krisztus igazságossága adhat erőt a világon végigsöprő gonoszság áradatának visszaszorítására. Cselekedj mindent hittel! A hit könnyít minden terhen, csökkenti a fáradtságot. A jelenleg titokzatosnak tűnő intézkedéseket megértheted, ha szüntelenül bízol Istenben. Járj hittel azon az úton, amelyet Isten mutat! A próbák jönni fognak, de csak menj előre! Ez erősíti hitedet és alkalmassá tesz a szolgálatra. Isten nemcsak azért íratta meg a szent történelmet, hogy olvassuk és csodáljuk, hanem hogy az a hit, amely Isten szolgálataiban régen munkálkodott, bennünk is munkálkodjék. Az Úr ma is ugyanilyen látható módon tud megnyilatkozni ott, ahol hittel áthatott emberekre talál, akik közvetítik erejét.

Nekünk is szól az az ige, amit az Úr Péternek mondott: „A Sátán kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát; de én imádkoztam érted, hogy el ne fogyatkozzék a te hited.” (Lk 22: 31-32.) Krisztus soha nem hagyja cserben azokat, akikért meghalt. Mi elhagyhatjuk Őt, és minket legyőzhet a kísértés, — de Krisztus soha nem fordul el attól, akiért saját életével fizette meg a váltságdíjat. Ha lelki látásunk jobb lenne, látnánk bánattól lesújtott, megterhelt és megkísértett embereket, akik roskadoznak, mint a kévékkel megrakott szekér. Csüggedten várnak a halálra. Látnánk, hogy angyalok siet-

nek segítségükre; visszaszorítják az őket körülvevő gonosz sereget, és lábukat biztos alapra helyezik. A két tábor közötti harc éppen olyan valóságos, mint amit a világ seregei vívnak. A lelki küzdelem kimenetelétől emberek örök sorsa függ.

Ezékiel próféta látomásában egy kéz jelent meg a kerubok szárnyai alatt. Ez arra tanítja Isten szolgáit, hogy az eredményt Isten hatalma adja. Akiket Isten a maga követeként küld el, azok ne gondolják, hogy az Úr műve rajtuk múlik. Isten nem helyezi halandó lényekre ennek a felelősségnek a terhét. Ő, aki nem szunnyad, aki állandóan terveit véghezvitelén munkálkodik, előreviszi művét. Meghiúsítja a gonosz emberek szándékát, és összezavarja azoknak a tanácsát, akik rosszat forralnak népe ellen. A Király, a seregek Ura a kerubok között ül. A nemzetek harca és kavargása közepette őrzik népe nyugalmát. Amikor a királyok erősségei összeomlanak, amikor a harag nyilait áthatolnak Isten ellenségeinek szívére, népe biztonságban van a Mindenható karjában.

[112]

Az Illés kora óta eltelt hosszú évszázadok alatt a próféta életét és munkáját megörökítő feljegyzések ihlették és bátorították azokat, akiket Isten elhívott, hogy a hitehagyás közepette síkra szálljanak az igazságért. Nekünk, „akikhez az idők vége érkezett” (I Kor 10:11), különösen sokat jelentenek az igék. A történelem ismétlődik. A világnak ma is megvannak az akhábjai és jézabeljei. Mi is bálványimádó korban élünk éppúgy, mint Illés. Talán most nincsenek látható szentélyek. Bálványokon sem pihen meg a szemünk. Mégis ezrek követik e világ isteneit — a gazdagságot, dicsőséget, élvezeteket és tetszetős meséket, amelyek nem tiltják meg az embernek, hogy kövesse bűnös szíve hajlamait. A tömegeknek téves fogalmaik vannak Istenről és tulajdonságairól. Éppúgy hamis istent szolgálnak, mint ahogy azt Baál imádói tették. Még a magukat keresztényeknek vallók között is sokan kötődnek olyan elvekhez, amelyek következetesen szembehelyezkednek Istennel és igazságával. Elfordulnak Istentől, és az embert dicsőítik.

Korunkban a hitszegés és hitehagyás szelleme érvényesült, amelyet tisztánlátásnak neveznek, mert állítólag ismerik az igazságot. Ez valójában csak vak elbizakodottság. Emberi elméleteket dicsőítenek, és Isten valamint törvénye helyére teszik őket. Sátán engedetlenségre csábítja az embert. Azt ígéri, hogy engedetlenségével szerzett szabadsága és függetlensége nyomán az ember olyan lesz, mint Isten. Azt látjuk, hogy az emberek Isten világos kijelentéseivel szemben foglalnak állást, és bálványimádóan az isteni kinyilatkoztatás fölé helyezik az emberi bölcsességet. Alkalmazkodnak a világ szokásaihoz és azonosulnak elveivel. Ez annyira elhomályosítja értelmüket és megzavarja gondolkozásukat, hogy szinte már nem tudnak különbséget tenni a világosság és sötétség, az igazság és tévedés között. Olyan messzire távolodtak el a helyes úttól, hogy néhány úgynevezett filozófusnak a véleményét megbízhatóbbnak tartják a Biblia igazságainál. Úgy tűnik, hogy Isten Igéjének kérlelései és ígéretei, valamint az engedetlenség és bálványimádás ellen meghirdetett íté-

letei nem érintik szívüket. Azt a hitet, amely Pált, Pétert és Jánost áthatotta, idejét múltnak, titokzatosnak tartják, olyannak, amely nem méltó modern gondolkodók felfogásához. [114]

Kezdetben Isten a boldogság és az örök élet elérésének eszközeként adta törvényét. Sátán csak akkor remélheti Isten szándékának megghiúsítását, ha rá tudja venni az embert az Isten törvényével szembeni engedetlenségre. Kitartó törekvése: a törvény tanításainak elferdítése és fontosságának lekicsinylése. Legtöbbet akkor ártott, amikor megkísérelte a törvényt megváltoztatni. Azt akarja, hogy az emberek áthágják a törvény előírásait, azt állítva, hogy engedelmeskednek neki.

Egy író az Isten törvénye megváltoztatására irányuló kísérletet ahhoz az egykori gonosztetthez hasonlította, amikor a fontos útkezeszteződésnél felállított jelzőtáblát elfordították, hogy rossz irányba mutasson. Ezzel sok bonyodalmat és nehézséget okoztak.

Isten útjelző táblát állított fel az élet vándorainak. Egyik ága mutatja, hogy a Teremtő iránti engedelmesség a boldogsághoz és élethez visz. A másik ága azt jelzi, hogy az engedetlenség a boldogtalansághoz és halálhoz vezet. Isten olyan világosan határozza meg a boldogság útját, mint amilyen egyértelmű volt a zsidó állam törvényes rendje idején, hogy melyik út vezet a menedékvárosba. De emberi létünk egy végzetes órájában a jónak nagy ellensége elfordította az útjelző táblát, és így tömegek tévesztik el az utat.

Isten Mózes által eligazítást adott Izráelnek: „Az én szombataimat bizony megtartsátok; mert jel az én közöttem és ti közöttetek nemzetségről nemzetségre, hogy megtudjátok, hogy Én vagyok az Úr, aki titeket megszentellek. Megtartsátok azért a szombatot; mert szent az tinéktek. Aki azt megrontja, halállal lakoljon. Mert valaki munkát végez... szombaton ... megölettessék. Megtartsák azért az Izráel fiai a szombatot, megszentelvén a szombatot nemzetségről nemzetségre, örök szövetségül. Legyen közöttem és az Izráel fiai között örökjel ez; mert hat napon teremtette az Úr a mennyet és a földet, hetednapon pedig megszűnt és megnyugodott” (2 Móz 31:13-17).

Ezekkel a szavakkal az Úr világosan meghatározta, hogy Isten városába az engedelmesség útja vezet. A bűn embere azonban elfordította az útjelző táblát, hogy rossz irányba mutasson. Hamis

szombatot létesített, és elhitei az emberrel, hogy a Teremtő parancsának engedelmeskedik, ha azt ünnepli.

[115] Isten kijelentette, hogy a hetedik nap az Úrnak szombatja. Amikor „elvégezteték az ég és a föld”, azt a napot a teremtés emléknapjaként elkülönítette. Megpihent a hetedik napon „minden munkájától, amelyet alkotott”; „megáldá Isten a hetedik napot, és megszentelé azt” (1Móz 2:1 -3).

Amikor népe kivonult Egyiptomból, nyomatékosan felhívta figyelmüket a szombat megszentelésére. Rabszolgaságuk idején felviázóik a hetenkénti munkateljesítmény állandó emelésével akarták rábírní őket arra, hogy szombaton is dolgozzanak. Minduntalan nehezebb és szigorúbb munkafeltételeket szabtak meg.

Isten azonban megszabadította a zsidókat a szolgaságból. Olyan helyre vitte őket, ahol zavartalanul megtarthatták Jahve minden parancsát. A Sinai hegyénél elhangzott a törvény. Isten ráírta „ujjával” (2 Mózes 31:18) két kőtáblára, és átadta Mózesnek. A csaknem negyven évig tartó vándorlás alatt Isten állandóan emlékeztette a zsidókat az általa meghatározott nyugalomnapra. Minden hetedik napon szünetelt a mannahullás. Az előkészület napján hullott kétszeres adag pedig csodálatosképpen nem romlott meg.

Mielőtt a zsidók beléptek az ígért földjére, Mózes figyelmeztette őket, hogy vigyázzanak „a szombatnak napjára, hogy megszenteljék” (5 Mózes 5:12). Az Úr a zsidókat — hűséges szombatünneplésük által — állandóan emlékeztetni akarta arra, hogy számadással tartoznak Neki mint Teremtőjüknek és Megváltójuknak. Amíg megfelelő lelkiállással ünneplik a szombatot, addig a bálványimádástól védve vannak. Ha félreteszik a Tízparancsolatnak ezt az előírását és nem tartják kötelezőnek, a Teremtőről is elfeledkeznek, és más isteneket fognak imádni. „Adám nekik szombataimat is — nyilatkoztatta ki Isten hogy legyenek jegyül köztem és öközöttük; hogy megtudják, hogy én vagyok az Úr, az ő megszentelőjük.” De „törvényeimet megvetették és parancsolataimban nem jártak, és szombataimat megfértőztették, mert bálványaik után járt vala szívük”. Amikor kérte őket, hogy térjenek vissza hozzá, újra felhívta figyelmüket a szombat megszentelésének fontosságára. „Én vagyok a ti Uratok, Istenetek — mondta -; az én parancsolataimban járjatok, az én törvényeimet tartsátok meg, és azokat cselekedjétek. És az én szombataimat megszenteljétek, hogy legyenek jegyül énköztem és tiköztetek, hogy

megtudjátok, hogy én vagyok az Úr, a ti Istenetek” (Ez 20:12. 16.19-20).

Amikor az Úr felhívta Júda figyelmét azokra a bűnökre, amelyek végül is a babiloni fogsághoz vezettek, ezt is kijelentette: „szombataimat megfertőztetted”. „Ennekokáért kiontám haragomat rájuk, megemésztetem őket búsulásom tüzével, útjukat fejükhöz verém” (Ez 22:8,31). [116]

Amikor a fogság után Jeruzsálemet újjáépítették, a szombatrontók Nehémiás szigorú kérdésével találták magukat szembe: „Avagy nem így cselekedtek-é a ti atyáitok, s a mi Istenünk reánk hozá mindezen gonoszt és e városra?! És ti mégis növelitek Isten haragját Izráel fölött, megfertőztetvén a szombatot!” (Neh 13 :i8).

Krisztus hangsúlyozta a szombatra vonatkozó kötelezettségeket földi szolgálata idején. Minden tanításából kitűnik, hogy tiszteletben tartja azt az intézményt, amelyet Ő maga hozott létre. Abban az időben a szombatot annyira eltorzították, hogy ünneplése inkább az önző és zsarnok ember jellemét tükrözte, mint Istenét. Krisztus eltette az útból a hamis tanításokat, amelyekkel téves színben tüntették fel Istent azok, akik azt állították, hogy ismerik. A rabbik könyörtelen gyűlölete kísérte, de Ő még látszat szerint se alkalmazkodott kívánalmaikhoz, hanem ment egyenesen előre, megtartva a szombatot Isten törvénye szerint.

Tisztán és világosan tett bizonyosságot Jahve törvénye iránti tiszteletéről: „Ne gondoljátok, hogy jöttem a törvénynek vagy a prófétaknak eltörlésére — mondta. Nem jöttem, hogy eltöröljem, hanem inkább, hogy betöltssem. Mert bizony mondom néktek, míg az ég és a föld elmúlik, a törvényből egy jóta vagy egyetlen pontocska el nem múlik, amíg minden be nem teljesedik. Valaki azért csak egyet is megront e legkisebb parancsolatok közül és úgy tanítja az embereket, a mennyeknek országában a legkisebb lészen; valaki pedig cselekszi és így tanít, az a mennyeknek országában nagy lészen” (Mt 5:17-19).

Az ember boldogságának nagy ellensége a negyedik parancsolatban foglalt szombatot különös támadások célpontjává teszi a keresztény korszak idején. Sátán így beszél: Isten céljaival ellentétben cselekszem. Követőimet felhatalmazom arra, hogy tegyék félre Isten emlékűnnepét, a hetedik napi szombatot. Így megmutatom a világnak, hogy megváltozott az a nap, amelyet Isten megszentelt és

[117] megáldott. Az emberek el fognak feledkezni róla. Kitörlöm emlékezetükből, és olyan nappal helyettesítem, amely nem hordja magán Isten hitelesítő jelét; olyan nappal, amely nem lehet jel Isten és népe között. Arra készítem ennek a napnak elfogadóit, hogy tulajdonítsák neki azt a szentséget, amelyet Isten a hetedik napra helyezett.

Eszközeim által felmagasztalom magam. Az első napot fogják dicsőíteni, és a protestáns világ a hamis szombatot valódinak fogadja el. Azzal, hogy az Isten által létesített szombatot nem tartják meg, megvetés tárgyává teszem törvényét. Ezeket a szavakat: „Jel az én közöttem és ti köztetek nemzetségről nemzetségre”, az én szombatom szolgálatába állítom, így enyém lesz a világ — mondja tovább az ördög. Én leszek a föld ura, a világ fejedelme. Annyira uralom majd az emberek lelkét, hogy Isten szombatja különös megvetés tárgya lesz. Ami pedig a jelet illeti? A hetedik nap megtartását a földi hatalmasságokkal szembeni hűtlenség jelévé teszem. Olyan szigorúak lesznek az emberi törvények, hogy nem merik majd megtartani a hetedik napi szombatot, attól félve, hogy nem lesz mit enniük és mibe öltözniük. Ezért tartanak a világgal, és áthágják Isten törvényét. Én leszek a világ teljhatalmú ura!

Az ellenség azt gondolta, hogy hamis szombat létesítésével megváltoztathatja az időket és a törvényeket. Valóban sikerült Isten törvényét megváltoztatnia? 2 Móz 31. fejezetének szavai adják meg a választ. Aki tegnap, ma és örökké ugyanaz, kijelentette a hetedik napi szombatról: „Jel az én közöttem és ti köztetek nemzetségről nemzetségre.” Örök jel ez (2 Móz 31:13, 17). Az elfordított útjelző tábla ugyan rossz irányba mutat, de Isten nem változott. Ma is Izráel hatalmas Istene. „Ímé a népek, mint egy csöpp a vederben, és mint egy porszem a mérlegserpenyőben, olyanoknak tekintetnek; Ímé a szigeteket mint kis port emeli föl! És a Libánon nem elég a tűzre, a semmiségnél és ürességnél alábbvalóknak tartja” (Ésa 40:15-17). Ma éppen olyan féltve őrzi törvényét, mint ahogy Akháb és Illés korában tette.

Mégis mennyire mellőzik a törvényt! A világ nyíltan lázad Isten ellen. Ez valóban konok nemzedék: hálátlan, álszent, kétszínű, gőgös, hitehagyó. Az emberek semmibe veszik a Bibliát, és gyűlölik az igazságot. Jézus látja, hogy törvényét elvetik, szeretetét semmibe veszik, követeivel szemben közömbösek. Jótéteményei által szól hozzájuk, de ők nem vesznek tudomást róluk. Inti is őket, de nem

veszik figyelembe. Az emberi lélek temploma szentségtelen kufárkodás helyévé vált. Önzés, irigység, gőg, rosszindulat — mind megtalálható benne.

Sokan attól sem riadnak vissza, hogy Isten Igéjét gúnyolják. Azokat pedig, akik hisznek az Ige minden szavában, nevetség tárgyává teszik. Egyre inkább megvetik a törvényt és a rendet. Ez Jahve világos parancsolatainak áthágásához vezethető vissza. Az engedelmisség útjának elhagyása erőszakoskodásnak és büntetteknek nyit kaput. Figyeljük meg a bálványimádó tömegek nyomorát és szenvedését! Hasztalan keresik a boldogságot és békességet.

[118]

Figyeljük meg, hogy szinte egyetemesen mellőzik a szombat parancsát! Figyeljük meg azoknak a vakmerő gonoszságát, akik mialatt törvényeket rendelnek el a hét első napja állítólagos szentségének megvédésére, törvényeket hoznak a szeszes italok forgalmazására is. Bölcsőbbek akarnak lenni az írott ígénéél. Megpróbálják elhallgattatni a lelkiismeret szavát. Közben hozzájárulnak olyan bűn szentesítéséhez, amely lealacsonyítja és tönkreteszi az Isten képmására teremtett lényt. Az ilyen törvényhozás mögött Sátán áll. Jól tudja, hogy Isten átka utoléri azokat, akik az emberi törvényhozást a mennyei fölé emelik. Sátán mindent megtesz, ami hatalmában van, hogy embereket a széles útra vezessen, amelynek vége pusztulás.

Az emberiség olyan régóta hódol emberi nézeteknek és emberi szokásoknak, hogy majdnem az egész világnak vannak bálványai. Aki megkísérelte Isten törvényét megváltoztatni, a csalás minden fortélyát felhasználja, hogy az embereket felsorakoztassa Isten ellen és az igazak ismertetőjele ellen. Az Úr azonban nem fogja mindig hagyni, hogy törvényét büntetlenül áthágják és semmibe vegyék. Eljön az idő, amikor „a kevély szemű közember megaláztatik, és a főemberek magassága porba hajtatik, és csak az Úr magasztaltatik fel ama napon” (Ésa 2:11). A kételkedő tréfálkozhat, gúnyolódhat Isten törvényén, és kétségbe vonhatja. A világias lelkület megfertőzhet tömegeket és befolyásolhat egyéneket. Isten ügyét csak nagy erőfeszítéssel és folytonos áldozatokkal lehet felszínen tartani. Végül mégis az igazság arat dicső győzelmet.

Isten földi műve záró szakaszában újra felmagasztosulnak a törvény elvei. Lehet túlsúlyban a hamis vallás, burjánozhat a gonoszság, sok emberben meghidegülhet a szeretet, szem elől téveszthetik a Golgota keresztjét, gyászlepelként terülhet el a világon a sötétség,

az igazság ellen fordulhat a közhangulat, ármánykodhatnak minduntalan, hogy megsemmisítsék Isten népét, de a legválságosabb órában Illés Istene emberi eszközöket támaszt, hogy hirdessék az üzenetet, amelyet nem lehet elhallgattatni.

[119] A föld népes városaiban és azokon a helyeken, ahol a legvakmerőbben beszélnek a magasságos Isten ellen, szigorú dorgálás hangja hallatszik majd. Isten által elhívott emberek bátran elítélik az egyház és világ egyesülését. Nyomatékosan felszólítanak mindenkit, hogy az emberi rendelkezés helyett az igazi szombatot tartsák meg. „Féljétek az Istent, és néki adjatok dicsőséget — hirdetik majd minden népnek -, mert eljött az ő ítéletének órája; és imádjátok azt, aki teremtette a mennyet és a földet, és a tengert és a vizek forrásait... Ha valaki imádja a fenevadat és annak képét és bélyegét felveszi vagy homlokára vagy kezére, az is iszik az Isten haragjának borából” (Jel 14:7-10).

Isten nem töri meg szövetségét és nem változtatja meg kijelentéseit. Szava örökké megáll. Olyan változhatatlan, mint trónja. Az ítéletkor az Isten ujjával írt, tisztán érthető szövetség lesz a mérce. A világnak a végtelen Igazság ítélőszéke elé kell állnia.

Ma is, mint Illés korában, tisztán meglátszik a határvonal az Isten parancsolatát megtartó nép és a hamis istenek imádói között. „Meddig sántikáltok kétfelé?” — kiáltotta Illés. „Ha az Úr az Isten, kövessétek őt; ha pedig a Baál, kövessétek azt” (1 Kir 18:21). A ma emberéhez pedig ezt az üzenetet küldi Isten: „Leomlott, leomlott a nagy Babilon... Fussatok ki belőle én népem, hogy ne legyetek részesek az ő bűneiben, és ne kapjatok az ő csapásaiból: Mert az ő bűnei az égig hatottak, és megemlékezett az Isten az ő gonoszságairól” (Jel 18:2. 4-5).

Nincs messze az az idő, amikor minden ember próbára lesz téve. Ránk akarják majd kényszeríteni a hamis szombat ünneplését. Választani kell Isten parancsolatai és az emberi parancsok között. Akik lépésről lépésre engedtek a világ igényeinek és alkalmazkodtak szokásaihoz, azok inkább meghódnak a hatalmasságok előtt, mintsem kitegyék magukat gúnyolódásnak, bántalmazásnak és börtön- vagy halálbüntetésnek. Ekkor az arany különválik a salaktól. Világosan meg lehet majd különböztetni az igazi kegyességet annak látszatától és hamisítványától. Sok „csillag”, akiknek ragyogását megcsodáltuk, eltűnik a sötétben. Akik magukra vették a templom ékességét, de

nem öltötték fel Krisztus igazságát, azok mezítelenségük rútságában jelennek majd meg.

A föld lakói között — szétszórtan minden országban — ott vannak azok, akik nem hajtottak térdet a Baál előtt. Mint az ég csillagai, amelyek csak éjszaka tűnnek elő, ezek a hűségesek akkor fognak felragyogni, amikor „sötétség borítja a földet és éjszaka a népeket”. [120] A pogány Afrikában, Európa és Dél-Amerika katolikus országaiban, Kínában, Indiában, a tenger szigetein és a föld minden sötét sarkában Isten készenlétben tartja választott gyermekeit, akik előtűnnek majd a sötétség közepette, és világosan megmutatják a hitehagyó világnak, hogy milyen átformáló ereje van Isten törvénye megtartásának. Már most is megjelennek minden nemzet, minden nyelv és nép között; és a legsötétebb hitehagyás órájában, amikor Sátán a legnagyobb erőfeszítéseket teszi azért, hogy halálbüntetés terhe mellett felvetesse „mindenkivel, kicsinyekkel és nagyokkal, gazdagokkal és szegényekkel, szabadokkal és szolgákkal” (Jel 13:16) a hamis nyugalomnap hűségjelét, akkor ezek a hűségesek, „feddhetetlenek és tiszták, Istennek szeplőtlen gyermekei... fénylenek, mint csillagok e világon” (Fil 2:15). Minél sötétebb az éjszaka, annál fényesebben tündökölnék.

Milyen különös munkát végzett volna Illés, ha számba vette volna Izráelt akkor, amikor Isten büntetése utolérte a tőle elpártolt népet! Az Úr oldalán csak egy valakit talált. Amikor így szólt: „Egyedül maradtam, és engem is halálra keresnek”, meglepődött az Úr kijelentésén: „De meghagyok Izráelben hétezer embert: minden térdet, mely meg nem hajolt a Baálnak, és minden ajkat, mely meg nem csókolta azt” (1 Kir 19:14. 18).

Ma senki ne kísérelje megszámolni Isten népét, hanem legyen mindenkinek szíve, mélységesen együttérző szíve; olyan, mint Krisztusé, amely vágyik megváltani az elveszett világot!

Josafát harmincöt éves koráig — trónra lépéséig — maga előtt látta Asának, a kegyes királynak példáját, aki majdnem minden válságos helyzetben „azt cselekedé, ami kedves volt az Úr szemei előtt” (1 Kir 15:11). Huszonöt évig tartó áldásos uralkodása alatt igyekezett „Asának, az ő atyjának minden útjában” járni, „és abból ki nem téré” (1 Kir 22:43-44). Mivel igyekezett bölcsen uralkodni, rá akarta bírni alattvalóit, hogy határozottan foglaljanak állást a bálványimádó szokások ellen. Országá nepe közül sok ember „áldozott és tömjénezett a magaslatokon”. A király nem rombolta le mindjárt ezeket az oltárokat, de kezdettől fogva próbálta Júdát megóvni azoktól a bűnöktől, amelyek Akháb uralkodása alatt az északi országot jellemezték. Hosszú évekig Akháb kortársa volt. Josafát hű maradt Istenhez. „Nem kére segítséget a bálványoktól, hanem az ő atyjának Istenét kereste, és az ő parancsolataiban járt vala, és nem Izraelnek cselekedetei szerint.” Feddhetetlenségéért az Úr vele volt, és „megerősíté a királyságot az ő kezében” (2 Krón 17:3-5).

„Az egész Júda ada Josafátnak ajándékot, s gazdagsága és dicsősége igen nagy volt. És az ő szíve felemelkedett az Úr útjain” (2 Krón 17:5-6). Amint múlt az idő, a király reformokat hajtott végre. „Kiirtá Júdából a magaslatokat és az Aserákat” (2 Krón 17:6). „A férfi paráznákat is, akik még megmaradtak volt az ő atyjának, Asának idejéből, kiűzte az országból” (1 Kir 22:47). Így Júda lakossága fokozatosan megszabadult sok olyan dologtól, amely súlyosan veszélyeztette lelki fejlődését.

A népnek országszerte szüksége volt arra, hogy megtanítsák Isten törvényére. E törvény megértésében rejlett biztonságuk. Kíváncsiakhoz szabva életüket, hűségesek lesznek mind Istenhez, mind emberhez. Ezt tudva, Josafát gondoskodott arról, hogy népe alapos tanítást kapjon a Szentírásból. A birodalma különböző részeit irányító fejedelmeknek gondoskodniuk kellett arról, hogy a tanító papok becsületesen végezzék szolgálatukat. Ezek a tanítók, akik a fejedelmek közvetlen ellenőrzése mellett végezték munkájukat,

királyi rendeletre „jártak vala Júda varosaiban, tanítván a népet” (2 Krón 17:7-9). Minthogy sokan igyekeztek megérteni Isten akaratát és elhagyni a bűnt, megújulás következett be. Josafát uralkodásának eredményeiből sok tulajdonítható annak, hogy bölcsen gondoskodott alattvalói lelki szükségleteiről. Az Isten törvénye iránti engedelmesség nagyon hasznos. Az Úr kívánalmaihoz való alkalmazkodásban átformáló erő rejlik, amely békét teremt az emberek között, és jóakarátúvá teszi őket egymás iránt. Ha minden férfi és nő Isten Igéje tanításait tenné élete irányítójává, gondolatai és érzelmei zsinórmértékévé, akkor a nemzeti és társadalmi problémák megszűnnének. Minden családból olyan befolyás áradna, amely fokozná mások lelki látását és erkölcsi erejét. Ez mind a nemzeteknek, mind az egyéneknek előnyt jelentene.

Josafát hosszú évekig békeségben élt. Nem zaklatták a környező nemzetek. „Az Úr igen megrettenté a földnek minden országait, amelyek Júda körül valának” (2 Krón 17:10). Filisztea adót fizetett és ajándékokat adott neki. Arábiától nagy juh- és kecskenyáját kapott. „Josafát mindig nagyobb és hatalmasabb lón, és építé Júdában kastélyokat és tárházakat... és erős hadakozó férfiak szolgálnak vala a királynak azokon kívül, akiket a király egész Júdában a megerősített városokba helyezett” (2 Krón 17:12-19). Nagy „gazdagsága és dicsősége” folytán hatalmas befolyást tudott gyakorolni az igazság és jogosság mellett.

Néhány évvel trónra lépése után a jólét csúcsára jutott Josafát beleegyezett abba, hogy fia, Jórám, feleségül vegye Atáliát, Akháb és Jézabel leányát. Ezzel a házassággal olyan szövetség jött létre Júda és Izráel országa között, amelyet Isten nem akart. Ez a szövetség a válság idején bajt hozott a királyra és számos alattvalójára.

Egy alkalommal Josafát meglátogatta Izráel királyát Samáriában. A Jeruzsálemből érkező királyi vendég iránt különleges tiszteletet tanúsítottak. Távozása előtt pedig rávették arra, hogy tartson Izráel királyával a Szíria elleni háborúban. Akháb azt remélte, hogyha egyesíti haderejét Júdáéval, akkor vissza tudja hódítani Rámóthot, az egyik régi menedékvárost, amelyről azt állította, hogy jog szerint Izráelhez tartozik. Jóllehet Josafát egy gyenge pillanatában elhamarkodottan megígérte, hogy Izráel királyával tart Szíria elleni harcában, de azután jobbik eszére hallgatva, kutatni kezdte, hogy akarja-e Isten ezt a vállalkozást. „Kérdezősködjél még ma az Úr beszéde iránt”

[123] — tanácsolta Akhábnak. Erre Akháb összehívott négyszáz samáriai hamis prófétát, és megkérdezte őket: „Elmenjünk-e Rámóth Gileád ellen hadba, vagy elhagyjam?” A válasz így hangzott: „Menj el, és az Isten a király kezébe adja” (2 Krón 18:4~5). Josafátnak kétségei voltak. Biztosan akarta tudni, hogy mi az Isten akarata. „Nincsen-e itt több prófétája az Úrnak — kérdezte -, hogy attól is tudakozódhatnánk?” (2 Krón 18:6) „Még van egy férfiú, aki által megkérdezhetjük az Urat, Mikeás, a Jemla fia — válaszolta Akháb de én gyűlölöm őt, mert soha nem jövendöl nékem jót, hanem mindig csak rosszat” (1 Kir 22:8).

Josafát ragaszkodott ahhoz, hogy hívják oda Isten emberét. Amikor megjelent előttük, és Akháb felszólította, hogy ne mondjon az „igazságnál egyebet... az Úr nevében”, Mikeás ezt mondta: „Látám az egész Izráelt szétszéledve a hegyeken, mint a juhokat, amelyeknek nincsen pásztoruk. És monda az Úr: Nincsen ezeknek uruk? Térjen vissza ki-ki az ő házához békességben” (1 Kir 22:16-17).

A prófétai kijelentés nyomán a királyoknak be kellett volna látniuk, hogy a menny nem helyesli tervüket. De egyikük sem volt hajlandó elfogadni a figyelmeztetést. Akháb kitűzte a célt, és nem akart attól eltérni. Josafát pedig becsületszavát adta, hogy népével együtt Akhábbal tart a harcban (2 Krón 18:3). Ilyen ígéret után nem akarta visszatartani seregét. „És felvonult az Izráel királya, és Josafát, a Júda királya Rámóth Gileád ellen” (1 Kir 22:29).

A csatában Akhábót nyíllal megsebezték és alkonyatkor meghalt. „Kikiálták napnyugatkor a táborban... Minden ember menjen haza a maga városába és földjébe!” (1 Kir 22:36). Így teljesedett be a próféta kijelentése. Ebből a végzetes ütközetből Josafát visszatért Jeruzsálembe. Amikor a város felé közeledett, Jéhu próféta ezzel a dorgálással ment elé: „Avagy az istentelennek kellett-e segítségül lenned, és az Úrnak gyűlölőit szeretned? Ezért nagy az Úrnak haragja ellened. Mindazáltal némi jó dolog találtatott benned, hogy e földről kivágattad az Aserákat és az Istennek keresésére adtad magadat” (2 Krón 19:2-3).

Josafát uralkodásának későbbi éveit jórészt Júda nemzeti és lelki bátyái megerősítésével töltötte. „Kiméne a nép közé, Beersebától fogva mind az Efráim hegységig, és megtéríté őket az Úrhoz, az ő atyáiknak Istenéhez” (2 Krón 19:4).

A király egyik fontos intézkedése hatékony bíróság létesítése és fenntartása volt. „Rendele bírákat azon a földön, Júdának minden erős városaiban, városonként”, és nekik adott megbízásában ezt hangsúlyozta: „Jól meglássátok, amit cselekesztek; mert nem ember nevében ítélték, hanem az Úrnak nevében, aki az ítéletben veletek lesz. Azért az Úr félelme legyen rajtatok, vigyázzatok arra, amit tesztek; mert az Úrnál, a mi Istenünknel nincsen hamisság, sem személyválogatás, sem ajándékvétel” (2 Krón 19:5-7).

[124]

Továbbfejlesztette az igazságszolgáltatási rendszert a jeruzsálemi fellebbviteli bíróság létrehozásával, amelybe „beállíta némelyeket Josafát a Léviták, papok és az Izráel nemzetségeiből való fejedelmek közül az Úr ítéletére és a perlekedésekre” (2 Krón 19:8).

A király hűségre buzdította ezeket a bírákat. „Így cselekedjétek az Úrnak félelmében hűséggel és tökéletes szívvel — parancsolta nekik. — Ha valamely pert előtökbe hoznak a ti atyátokfiai, akik lakoznak az ő városaikban, emberhalál, törvény és parancsolat, a rendtartások és ítéletek miatt: intsétek őket, hogy ne vétkezzenek az Úr ellen, és ne szálljon reátok és a ti atyátokfiaira az Úr haragja. Így cselekedjétek és ne vétkezzetek.

És ímé Amária pap lesz a fő ti köztetek az Úrnak minden dolgaiban; és Zebádia, az Ismáel fia lesz a Júda házának vezére a király minden dolgában; a Léviták is elöljáróitok lesznek. Legyetek azért erősek a ti tisztetekben és az Úr mellette lesz az igaznak” (2 Krón 19:9-11).

Körütekintő intézkedésében, amellyel alattvalói jogait és szabadságát akarta védeni, josafát hangsúlyozta, hogy az igazság Istene, aki mindenkin uralkodik, tekintettel van az emberi család minden tagjára. „Isten áll az Istennek gyülekezetében, ítél az istenek között.” És akiket arra jelölt ki, hogy akarata szerint ítélkezzenek, azok védjék a „szegénynek és árvának” ügyét, adjanak a „nyomorultnak és elnyomottnak igazságot”, szabadítsák ki őket a „gonoszok kezéből” (Zsolt 82:1, 3-4).

Josafát uralkodása vége felé Júda országára olyan sereg tört rá, amelynek a közeledtére a lakosságnak volt oka reszketni. „Eljövének a Moáb fiai és Ammon fiai, és velük mások is az Ammoniták közül, Josafát ellen, hogy hadakozzanak vele.” Az ellenséges betörésnek hírére ezekkel a megdöbbentő szavakkal hozta egy követ a királynak:

„A tenger túlsó részéről nagy sokaság jön ellened Siriából, és már Haséson-Tamárban vannak; ez az Engedi” (2. Krón 20:1-2).

[125] Josafát bátor, hősl elkü ember volt. Éveken át erősítette seregeit és erödített városait. Jól felkészült arra, hogy szembeszálljon bármilyen ellenséggel. Ebben a válságos helyzetben mégsem emberi fegyverekbe helyezte bizalmát. Nem fegyelmezett katonái és körülkerített városai, hanem az Izráel Istenébe vetett élő hit által remélhette a győzelmet a pogányokon, akik azzal büszkélkedtek, hogy meg tudták alázni Júdát a nemzetek szeme láttára.

„Megfélemlék azért Josafát, és az Urat kezdé keresni és hirdete az egész Júda országában böjtöt. Azért felgyülnének a Júdabeliek, hogy az Úr segedelmét keressék, Júdának minden városaiból is jövének, hogy az Urat megkeressék.”

A templom udvarában a nép előtt állva, Josafát imában öntötte ki lelkét. Isten ígéreteire hivatkozva ismerte be Izráel tehetetlenségét. „Oh Uram, mi atyáink Istene! — könyörgött. Nem te vagy-é egyedül Isten a mennyben, aki uralkodol a pogányoknak minden országain? A te kezvedben van az erő és hatalom, és senki nincsen, aki ellened megállhatna. Oh mi Istenünk! nem te űzéd-é ki e földnek lakóit a te néped az Izráel előtt, és nem te adád-é azt Abrahámnak, a te barátod magvának mindörökké? És lakának azon, és építettek azon a te nevednek szentséges hajlékot, mondván: Amikor veszedelem jövend mi reánk, háború, ítélet, döghalál, vagy éhség, megállunk e házban előtted (mert a te neved e házban van) és amikor kiáltunk hozzád a mi nyomorúságainkban: hallgass meg és szabadíts meg minket.

És most ímé az Ammoniták, a Moábiták és a Seir hegyén lakozók, akiknek földjén nem akarád, hogy általmenjenek az Izráel fiai, mikor Egyiptom földéből kijöttek, hanem mellettük ménének el és nem pusztíták el őket; ímé ezért azzal fizetnek nekünk, hogy ellenünk jönnek, hogy kiűzzenek a te örökségedből, melyet örökségül adtál nekünk. Oh, mi Istenünk, nem ítéled-é meg őket? Mert nincsen mibennünk erő e nagy sokasággal szemben, mely ellenünk jön. Nem tudjuk, mit cselekedjünk, hanem csak tereád néznek a mi szemeink” (2 Krón 20:3-12).

Josafát bizalommal mondhatta az Úrnak: „Tereád néznek a mi szemeink.” Éveken át arra oktatta a népet, hogy bízson abban, Aki a letúnt korokban olyan sokszor közbelépett, hogy megóvja választot-

taít a teljes pusztulástól, és most, amikor az ország veszélyben volt, Josafát nem volt egyedül. „A Júdabeliek mindnyájan állanak vala az Úr előtt, gyermekeikkel, feleségeikkel és fiaikkal egyetemben” (2 Krón 20:13). Közösen böjtöltek és imádkoztak; együtt könyörögtek az Úrhoz, hogy zavarja meg ellenségeiket, hogy megdicsőüljön Jahve neve. [126]

„Isten, ne vesztegelj,
 Ne hallgass, és ne nyugodjál, Isten!
 Mert ímé, háborognak ellenségeid,
 S gyűlölőid fejüket emelik.
 Néped ellen álnok tanácsot gondolnak,
 S védeneid ellen terveket szőnek.
 Ezt mondják: Jertek, vesszük el őket,
 hogy ne legyenek nemzet,
 Hogy ne emlegessék többé Izráel nevét!
 Mert tanácskoztak együtt egy szívvel:
 Szövetséget kötöttek ellened:
 Az Edomiták és Ismáeliták sátrai,
 A Moábiták és Hagarénusok;
 A Gebaliták, Ammoniták és Amálekiták...
 Úgy bánj velük, mint Midjánnal;
 Mint Siserával, mint Jábinnal a Kison patakjánál!...
 Szégyenüljenek meg és rémüljenek el örökké;
 És piruljanak és pusztuljanak,
 Hogy megtudják, hogy te, akinek neve Jehova, Egymagad vagy
 felséges Isten az egész földön”

(Zsoltár 83. fej.)

Amikor a nép királyával együtt megalázta magát Isten előtt, kérve segítségét, az Úr Lelke Jaházielre, „az Asáf fiai közül való Lévitá”-ra szállt, és jaháziel így szólt:

„Mindnyájan, akik Júdában és Jeruzsálemben lakotok, és te Josafát király, halljátok meg szómat! Így szól az Úr néktek: Ne féljetek és ne rettegjetek e nagy sokaság miatt: mert nem ti harcoltok velük, hanem az Isten. Holnap szálljatok szembe velük! Ímé ők a Czicz hágóján fognak felmenni, és rájuk találtok a völgynek szélénél, a Jeruel pusztájával szemben.

Nem kell néktek harcolnotok, hanem csak álljatok veszteg, és lássátok az Úrnak szabadítását rajtatok. Júda és Jeruzsálem, ne féljete és ne rettegjete! Holnap menjete ellenük, mert az Úr veletek lesz.

[127] Josafát meghajtá fejet a föld felé, s Júda és Jeruzsálem lakói leborulának az Úr előtt és imádák az Urat. A Kéhátiták fiai közül és a Kóriták fiai közül való Léviták pedig felállának, hogy az Urat Izráel Istenét nagy felszóval dicsérjék.”

Kora reggel felkeltek, és kimentek Tékoa pusztájába. Amint közeledett az ütközet, Josafát így szólt: „Halljátok meg szómat, Júda és Jeruzsálemben lakozók! Bízatok az Úrban a ti Istenetekben és megerősítettetek; bízatok az ő prófétáiban, és szerencsések lesztek!” „Tanácsot tartván pedig a néppel, előállítá az Úr énekeseit, hogy dicsérjék a szentség ékességét” (2 Krón 20:14-21). Ezek az énekesek a sereg előtt mentek, és dicsőítették Istent a győzelem ígéréteért.

Különös dolog volt így csatába szállni az ellenséges sereggel — énekkel dicsőítve az Urat és magasztalva Izráel Istenét. Ez volt a csatadaluk. Megkapták a szentség ékességét. Reménységünk, bátorságunk és hitünk egyre fokozódna, ha többet dicsőítenénk Istent. Vajon ez nem erősítené-e ma is az igazság hőslelkű védőit?

„Az Úr ellenséget szerze az Ammon fiai és a Moábiták és a Seir hegyén lakozók ellen, akik Júdára jövének, és megverettetének. Mert az Ammon és a Moáb fiai a Seir hegyén lakozók ellen támadának, hogy őket levágnák és elvesztenék; és mikor mind elvesztették a Seir hegyén lakozókat, azután egymás elpusztítását segítették elő.

A Júda népe pedig méne Mispába a pusztá felé, és mikor a sokaság felé fordulának: ímé csak elesett holttestek valának a földön, és senki sem menekült meg” (2 Krón 20:22-24).

Isten volt Júda erőssége ebben a válságos helyzetben; ma is Ő népének erőssége. Ne a fejedelmekben bízunk, és ne állítsunk embereket Isten helyére! Nem szabad elfelejtenünk, hogy az ember esendő és tévedő! Isten, akié minden hatalom, a mi erős védőbástyánk. Minden veszélyben éreznünk kell, hogy Övé a harc! Erőforrásai kimeríthetetlenek, és a látszólagos lehetlenség a győzelmet még nagyobbá teszi.

„Tarts meg minket, mi szabadító Istenünk,
Gyűjts össze minket,

És szabadíts meg a pogányoktól,
 Hogy a te szent nevedet tisztelhessük,
 Dicsekedhessünk a te dicséretedben!”

(1 Krón 16:35)

Júda serege zsákmánnyal megrakodva tért vissza „nagy örömmel; mert az Úr megvigasztalta vala őket az ő ellenségeik felett. És bemenének Jeruzsálembe lantokkal, citerákkal és trombitákkal, az Úr házához” (2 Krón 20:27-28). Minden okuk megvolt az örövendezésre. Annak a parancsnak engedelmességgel, hogy: „Álljatok veszteg, és lássátok az Úrnak szabadítását... ne féljetek és ne rettegjete!” (2 Krón 20:17), teljesen Istenbe helyezték bizalmukat. Bebizonyosodott, hogy Ő erősségük és szabadítójuk. Dávid ihletett himnuszát megénekelte:

„Isten a mi oltalmunk és erősségünk!
 Igen bizonyos segítség a nyomorúságban...
 Ivet tör, kopját ront
 Hadi szekereket éget el tűzben.
 Csenedesedjete és ismerjéte el, hogy
 én vagyok az Isten!
 Felmagasztaltatom a nemzetek közt,
 felmagasztaltatom a földön.
 A Seregek Ura velünk van,
 Jákob Istene a mi várunk!”
 (Zsolt 46)

„Amilyen a neved oh Isten,
 Olyan a te dicséreted a föld határáig;
 Igazsággal teljes a te jobbod.
 Örül Sión hegye,
 Ujjonganak Júda leányai
 A te ítéletedért...

Ez az Isten a mi Istenünk mindörökké,
 Ő vezet minket mindhalálíg!”

(Zsoltár 48:11-12, 15)

Júda uralkodója és a királyi sereg hitére „Iőn az Istennek félelme az országok minden királyságain, amikor meghallották, hogy az Úr hadakozott vala az Izráel ellenségei ellen. Megnyugovék azért Josafát országa, mert békességet ada nékik az Ő Istene” (2 Krón

[129] 20:29

16 — Akháb házának pusztulása

[1 KIR 21; 2 KIR 1. fejezet]

Jézabel gonosz befolyása, amelyet kezdettől fogva gyakorolt férjére, Akháb életének későbbi éveiben is érvényesült. Olyan gyalázatos és erőszakos cselekedetek következtek ebből, amelyekhez fogható ritkán fordult elő a szent történelemben. „Bizonyára nem volt Akhábnek mása, aki magát arra adta volna, hogy csak gonosz-ságot cselekedjék az Úr szemei előtt, amelyre az ő felesége Jézabel ösztökélte őt.”

Jézabel erősítette és táplálta Akháb kapzsi hajlamait. A király addig követte gonosz szívének parancsait, amíg az önzés teljesen hatalmába kerítette. Nem tudta elviselni, ha kívánságait megtagadták. Úgy érezte, hogy joga van mindahhoz, amit megkíván.

Akhábnek ez a kirívó vonása, amely utódai idején olyan végzetesen kihatott az ország sorsára, megmutatkozik a következő eseményben is, ami akkor történt, amikor még Illés próféta volt Izráelben. A jezréeli Nábótnak volt egy szőlője a királyi palota közvetlen közelében. Akháb pedig megkívánta azt a szőlőt. Meg akarta venni, vagy helyébe másik darab földet adni. „Add nekem a te szőlődet — mondta Nábótnak -, hogy legyen veteményes kertem; mert közel van az én házamhoz, és néked érette jobb szőlőt adok annál, vagy ha néked tetszik, pénzül adom meg az árát.”

Nábót nagyra értékelte ezt a szőlőt, mert atyáié volt, és nem akart tőle megválni. „Isten őrizzen — mondta Akhábnek — hogy néked adjam az én atyáimtól maradt örökséget.” A lévitai törvénytől semmilyen telket nem lehetett véglegesen másra átruházni — sem eladni, sem elcserélni. Izráel fiai közül mindenki „ragaszkodik az ő atyái törzsének örökségéhez” (4 Móz 36:7).

Az önző uralkodót beteggé tette, hogy Nábót megtagadta kérését. „Haza méné Akháb nagy bánattal és haraggal a beszéd miatt, amelyet szólott néki a Jezréelbeli Nábót... és lefeküvék az ő ágyára, és arcát a fal felé fordítá és nem evék kenyeret.”

[130] Jézabel csakhamar megtudta a részleteket. Felháborodott azon, hogy valaki megtagadta a király kérését. Azt bizonygatta Akhábnak, hogy nem kell szomorkodnia. „Te bírod-é most az Izrael királyságát?” — kérdezte. „Kelj fel, egyél kenyeret, és a te szíved örvendezzen, én majd néked adom a Jezréelbeli Nábót szőlőjét.”

Akháb nem törődött azzal, hogy felesége hogyan éri el a vágyott célt. Jézabel pedig azonnal gonosz szándéka megvalósításához fogott. Leveleket írt a király nevében, a király pecsétjével ellátva. Elküldte őket Nábót lakóvárosa véneinek és főembereinek. Ez állt bennük: „Hirdessetek böjtöt, és ültessétek Nábótot a nép élére; és ültessétek vele szembe két istentelen embert, akik tanúbizonyságot tegyenek ő ellene, mondván: Megszidalmaztad az Istent és a királyt. Azután vigyétek ki, és kövezzétek meg őt, hogy meghaljon.”

A parancsot teljesítették. „Ekképpen cselekedének a vének és a főemberek,... amint Jézabel... a levélben megírta, amelyet nékik küldött.” Ezután Jézabel visszament a királyhoz, és azt mondta neki, hogy keljen fel és foglalja el a szőlőt. Akháb pedig — nem törődve a következményekkel — vakon követte Jézabel tanácsát, és lement, hogy birtokba vegye a megkívánt földet.

A király nem élvezhette büntetlenül azt, amihez csalás és vérontás árán jutott. „Szóla az Úr Thesbites Illésnek, mondván: Kelj fel, és menj Akhábnak, az Izraelbeli királynak eleibe, aki Samáriában lakik, ímé ott van a Nábót szőlőjében, amelybe lement, hogy azt elfoglalja. És szólj néki, ezt mondván: Így szól az Úr: Nemde megölted-é és nemde el is foglaltad-é?” Az Úr ezután arra utasította Illést, hogy iszonyú ítéletet mondjon ki Akhábra.

A próféta sietett végrehajtani a mennyei parancsot. Amikor a vétkes uralkodó szemtől szembe találkozott Jahve szigorú követével, ezekkel a szavakkal adott kifejezést riadt félelmének: „Rám találtál, ellenségem?” Az Úr követe tétovázás nélkül felelt: „Rád találtam; mert te magadat mindenestől arra adtad, hogy gonoszságot cselekedjél az Úr szemei előtt, ímé azt mondja az Úr: veszedelmet hozok reád, és elvesztem a te maradékaidat.” Nincs irgalom. Akháb házát teljesen el kell pusztítani, „mint Jeroboámnak, a Nébát fiának házát, és mint Baasának, az Abija fiának házát” — nyilatkoztatta ki az Úr szolgáján keresztül, „amiért haragra ingereltél engem, és amiért bűnbe ejtetted az Izráelt”.

Jézabelről pedig ezt mondta az Úr: „Az ebek eszik meg Jézabelt Jezebel kőfala előtt. Azt, aki Akháb házából a városban hal meg, az ebek eszik meg; azt pedig, aki a mezőben hal meg, az égi madarak eszik meg.” Amikor a király meghallotta ezt a félelmetes üzenetet, „megszaggatá az ő ruháit, és zsákba öltözék és böjtöle, és a zsákban hála, és nagy alázatossággal jár vala.

[131]

És szóla az Úr Thesbites Illésnek, mondván: Nem láttad-é, hogy Akháb hogyan megalázta magát előttem? Mivelhogy pedig megalázta magát előttem, nem hozom reá a veszedelmet az ő életében, hanem csak az ő fia idejében hozom el a veszedelmet az ő házára.”

Három év sem telt el, és Akháb király meghalt a szíriaiak keze által. Utóda, Akházia: „gonoszul cselekedék az Úrnak szemei előtt, járván az ő atyjának és anyjának útján, és Jeroboám útján... Szolgálta a Baálnak és azt imádá és haragra indítá az Urat, Izrael Istenét”, ahogy atyja is tette (I Kir 22:52-53). Az engedetlen királyt hamar utolérte bűneinek büntetése. A Moábbal vívott végzetes háború, valamint életveszélyes balesete tanúsította, hogy Isten haragszik rá.

Akházia súlyosan megsérült, amikor „felháának korlátján”, kiesett. Félve az esetleges következményektől, elküldte néhány szolgáját Baálzebubhoz, Ekron istenéhez, hogy kérdezzék meg, vajon meggyógyul-e vagy sem. Ekronról azt tartották, hogy — papjai közvetítésével — tájékoztatást ad a bekövetkező eseményekről. Sokan mentek hozzá, hogy kérdezősködjenek tőle a jövőről. Jövendölései és közlései azonban a sötétség fejedelmétől származtak.

Akházia szolgálói találkoztak egy emberrel — az Isten emberével -, aki ezzel az üzenettel küldte vissza őket a királyhoz: „Nincs-é Isten Izraelben, hogy Baálzebubhoz, az Ekron istenéhez mentek tanácsot kérni? Azért ezt mondja az Úr: Az ágyból, amelyben fekszel, fel nem kelsz, hanem kétség nélkül meghalsz.” A próféta elmondta üzenetét, és eltávozott. A megdöbbszent szolgák siettek vissza a királyhoz, és elmondták neki, amit Isten emberétől hallottak. A király megkérdezte: „Milyen volt az a férfiú?” A szolgák így válaszoltak: „Egy szőrruhás ember, derekán bőr övvel felövezve.” „Thesbites Illés volt” — kiáltott Akházia. Tudta, hogy ha az idegen, akivel szolgák találkoztak, valóban Illés volt, a kimondott ítélet biztosan teljesedik. Szorongva vágyott arra, hogy elhárítsa a meghirdetett büntetést. Ezért elhátározta, hogy magához hívatja a prófétát. Akházia kétszer küldött egy-egy csapat katonát a próféta megfélemlítésére, és Isten büntetése

[132]

kétszer sújtott le rájuk. A harmadik csapat megalázta magát Isten előtt. Vezetőjük, amint az Úr szolgája közelébe ért, „térdre borult Illés előtt, és könyörögvén neki, mondá: Oh, Isten embere, kérlek, legyen becsülete a te szemeid előtt az én lelkemnek, és ezeknek a te szolgálóidnak, ez ötven ember lelkének!”

„Ekkor szóla az Úr angyala Illésnek: Menj alá vele, ne félj semmit tőle. És ő felkelvén aláméne vele a királyhoz. És szóla néki: Ezt mondja az Úr: Amiért követeket küldöttél tanácsot kérdeni Baálzebubhoz, Ekron istenéhez, mintha nem volna Izráelben Isten, akinek a beszédéből tanácsot kérdehetnél: azért fel nem kelsz az ágyból, amelyben fekszel, hanem kétség nélkül meghalsz.”

Atyja uralkodása alatt Akházia szemlélhette a magasságos Isten csodálatos cselekedeteit. Látta azokat a félelmetes dolgokat, amelyekkel Isten tanúsítani akarta a hitehagyó Izráelnek, hogyan tekint azokra, akik semmibe veszik a törvényében kimondott követelményeket. Akházia úgy viselkedett, mintha ezek a félelmes valóságok csupán mendemondák lennének. Ahelyett, hogy megalázta volna szívét az Úr előtt, Baált követte. Végül pedig istentelensége legvakmerőbb tetteire vetemedett. Az engedetlen és megtérni nem akaró Akházia meghalt „az Úrnak beszéde szerint, amelyet szólott Illés”.

Akházia király vétkének és büntetésének története olyan figyelemztetést rejt magában, amelyet senki sem mellőzhet büntetlenül. A ma embere talán nem hódol pogány bálványoknak, de ezrek áldoznak Sátán templomában éppúgy, mint ahogy Izráel királya tette. A bálványimádás szelleme elterjedt a világon. Jóllehet a tudomány és műveltség hatására kifinomultabb és vonzóbb formákat öltött, mint amikor Akházia Ekron istenéhez fordult. Nap mint nap újabb szomorú bizonyítékok tanúsítják, hogy a biztos prófétai beszédbe vetett hit egyre fogy, és hogy helyette babonaság és sátáni bűvölet ejti foglyul sok ember lelkét.

A pogány istentisztelet misztériumait felváltották a spiritiszta médiumok titkos találkozásai és szeánszai, zavaros és csodás dolgai. E médiumok közléseit ezrek hallgatják kíváncsian, akik nem hajlandók elfogadni Isten Igéje tanítását és Lelke világosságát. A spiritizmus hívei talán gúnyolódva beszélnek a régi idők mágusairól, de a nagy csaló diadalmasan nevet, amikor más formában jelentkező mesterkedései előtt hódolnak.

Sokan visszariadnak attól a gondolattól, hogy spiritiszta médiumokhoz forduljanak tanácsért. Ugyanakkor a spiritizmus tetszetősebb formáinak vonzó körébe kerülnek. Másokat a „Christian Science” tanításai, valamint a teozófia és más keleti vallások miszticizmusai vezetnek tévútra. A spiritizmus majdnem minden formájának apostolai azt állítják, hogy van hatalmuk gyógyítani. Ezt a hatalmat az elektromosságnak, mágnesességnek, illetve az okkultizmusnak vagy az emberi lélekben szunnyadó erőknek tulajdonítják. Sokan vannak — még ebben a keresztény korszakban is -, akik elmennek a kuruzslókhoz, ahelyett, hogy az élő Isten hatalmában a jólképzett orvosok szaktudásában bíznának. A gyermeke betegágyánál virasztó anya így kiált: Képtelen vagyok többre! Nincs orvos, aki meg tudja gyógyítani gyermekemet? Beszélnek neki valamilyen látnok vagy mágneses erővel rendelkező csodálatos gyógyításairól, és drága gyermekét az ő gondjaira bízva. Valójában pedig Sátán kezébe tette, mintha az ördög az ő javát akarná. Sok esetben a gyermek életét később sátáni erő irányítja, amelyet szinte lehetetlen megtörni.

[133]

Akházia gonoszsága Isten jogos haragját vonta maga után. Mit meg nem tett Isten azért, hogy megnyerje Izráel népe szívét, és hogy bizalmat keltsen bennük önmaga iránt! Hosszú időn át példátlan jóságot és szeretetet tanúsított népe iránt. Kezdetől fogva megmutatta, hogy „gyönyörűség”-ét leli „az emberek fiaiban” (Péld 8:31). Igen bizonyos segítség volt mindazoknak, akik őszintén keresték. Most pedig Izráel királya elfordult Istentől, és népének legnagyobb ellenségétől kért segítséget. Ezáltal azt hirdette a pogányoknak, hogy jobban bízik bálványaikban, mint a menny Istenében. Ugyanígy gyalázzák meg az emberek Istent, amikor elfordulnak az erő és bölcsesség forrásától, hogy a sötétség hatalmától kérjenek segítséget és tanácsot. Ha Akházia cselekedete haragra gerjesztette Istent, vajon hogyan tekint azokra, akik nagyobb világosság birtokában hasonlóképpen járnak el?

Akik a Sátán bűvkörébe lépnek, talán kérkednek azzal, hogy nagy áldásokban részesülnek; de vajon ez bizonyítja-e azt, hogy eljárásuk bölcs és biztonságos? És ha sokáig élünk, és ha földi előnyökhöz jutunk, érdemesnek találjuk-e a végén, hogy figyelmen kívül hagytuk Isten akaratát? Minden ilyen látszólagos nyereség végül pótolhatatlan veszteségnek bizonyul. Egyetlen olyan korlátot

sem dönthetünk le büntetlenül, amelyet Isten azért emelt, hogy népét Sátán hatalmától védje.

Mivel Akházíának nem volt fia, ezért testvére, Jórám követte a trónon.

[134] Jórám tizenkét évig uralkodott a tíz törzsön. Jézabel még élt Jórám egész uralkodása alatt, és továbbra is gonoszul befolyásolta a nemzet ügyeit. A nép közül még mindig sokan gyakorolták a bálványimádó szokásokat. Jórám maga is „gonoszul cselekedék az Úrnak szemei előtt, de nem annyira, mint az ő atyja és anyja; mert elrontá a Baál képét, amelyet az ő atyja készíttetett volt. De mindazáltal követé Jeroboámnak, a Nébát fiának bűneit, aki vétekbe ejtette volt az Izráelt, és el nem távozék azoktól” (2 Kir 3:2-3).

Jórám izraeli uralkodása alatt Josafát meghalt, és fia — akit szintén Jórámnak hívtak — lépett Júda trónjára. A judabeli Jórám — Akháb és Jézabel lányával kötött házasságával — szoros kapcsolatba jutott Izráel királyával. Uralkodásában Baált követte, „amint cselekszik vala az Akháb háznépe”. „Ő is csináltatott magaslatokat Júda hegyein és azt műveié, hogy a jeruzsálembeliek paráználkodának, sőt Júdát is felbiztatá erre” (2 Krón 21:6, 11).

Isten nem engedte, hogy Júda királya feddés nélkül folytassa rettenetes hitehagyását. Illést még nem ragadta el az Úr, és a próféta nem hallgathatott, mialatt Júda országa ugyanazon az úton haladt, amely az északi királyságot a pusztulás határához vitte. A próféta a judabeli Jórámnak írott üzenetet küldött, amelyben a gonosz király ezeket a félelmes szavakat olvasta:

„Ezt mondja az Úr, a te atyádnak Dávidnak Istene: Mivel nem jársz a te atyádnak Josafátnak útján, sem a Júda királyának Asának útján; hanem jársz az Izráel királyainak útján, és azt műveléd, hogy Júda és Jeruzsálem lakói paráználkodjanak, amint az Akháb háza is paráználkodik; annak felette testvéreidet, atyádnak házát megöled, akik jobbak voltak nálad: ímé az Úr nagy csapást bocsát a te népedre, fiadra, feleségeidre, és minden jószágodra. Te pedig súlyos betegségbe... esel.”

A prófécia beteljesedett. „Felindítá... az Úr Jórám ellen a Filiszteusok és az Arábiabeliek elméjét, akik a szerecsenekkel határosak valának. És feljövének Júda ellen és megtámadván őt zsákmányul vivék mindazt a vagyont, ami a király házában található volt, sőt

fiait és feleségeit is, és nem maradt néki más fia, csak Joakház, a legkisebbik.

És mindezek után megveré őt az Úr felette nagy bélbajjal, mely gyógyíthatatlan vala. És ez így volt napról napra, egészen a második év végéig... meghala nagy kínokban.” „És uralkodék Akházia, az ő fia, ő helyette” (2 Krón 21:12-19; 2 Kir 8:24). [135]

Jórám, Akháb fia, még uralkodott Izráel országában, amikor unokaöccse, Akházia Júda trónjára lépett. Akházia csak egy évig uralkodott. Eközben anyjának, Atháliának befolyására, aki „tanácsadója” volt „az istentelen cselekedetre”, „járt az Akháb házának útjain, és gonoszul cselekedék az Úr szemei előtt” (2 Krón 22:3-4; 2 Kir 8:27). Nagyanyja, Jézabel még élt, és Akházia vakmerően szövetkezett nagybátyjával, az izráeli Jórámmal.

A júdabeli Akházia élete nemsokára tragikus véget ért. Akháb házának még élő tagjai „voltak tanácsadói atyja halála után, az ő veszedelmére” (2 Krón 22:3-4). Mialatt Akházia látogatóban volt nagybátyjánál Jezréelben, Elizeus prófétának Isten azt parancsolta, küldje el az egyik próféta ifjút Rámóth Gileádba, hogy felkenje Jéhut Izráel királyává. Ebben az időben Júda és Izráel összevont csapatai a Rámóth Gileád-i szíriaiak ellen folytattak hadjáratot. Jórám megsebesült a csatában, és a királyi seregeket Jéhu gondjára bízva, visszatért Jezréelbe.

Amikor Elizeus követe felkente Jéhut, ezt mondta: „Királya kentelek téged az Úrnak népén, az Izráelen”. Azután ünnepélyesen közölte Jéhuval a menny különleges megbízatását: „Elveszítsed Akhábnek, a te uradnak házanépét, mert bosszút állok az én szolgálóimnak, a prófétáknak vérén, és mind az Úr szolgálóinak véérért Jézabelen. És kivész egészen az Akháb háza” (2 Kir 9:6-8).

Jéhu — miután a sereg királlyá kiáltotta ki — Jezréelbe sietett, és megkezdte azoknak a kivégzését, akik szántsándékkal választották a bűnözést, és azt, hogy másokat is bűnbe visznek. Jéhu megölte az izráeli Jórámot, a júdabeli Akháziát, valamint Jézabelt, a király anyját, mindazokkal együtt, „akik megmaradtak volt az Akháb házából Jezréelben, és minden főemberét, egész rokonságát és minden papját”. Kardélre hanyatta „a Baál minden prófétáit, minden papját és minden szolgálóját”, akik a Samária közelében levő Baál-istentiszteleti központban laktak. A bálvány ábrázolásokat összetörték és

elégették. Baál templomát pedig lerombolták, „Így veszté ki Jéhu a Baált Izráelből” (2 Kir 10:11, 19, 28).

[136]

A kivégzés-sorozat híre eljutott Atháliához, Jézabel leányához, aki még mindig vezető szerepet töltött be Júdában. Amikor látta, hogy fia, Júda királya meghalt, „felkele és megölé a Júda háznépének minden királyi sarját.«« E mészárlás során Dávidnak minden leszármazottja elpusztult, aki igényt tarthatott volna a trónra. Kivéve egyet, a Joás nevű csecsemőt, akit Jójada főpap felesége elrejtett a templomban. A gyermeket hat évig rejtegették, míg „Athália... uralkodék az ország felett” (2 Krón 22: 10-12).

Ennek az időszaknak a végén „a Léviták és az egész Júda” (2 Krón 23 :8) egyetértett Jójadával, a főpappal, amikor a gyermek Joást megkoronázta és felkente. Közös kiáltották ki királyukká. „És kezeikkel tapsolván, kiáltának: Éljen a király!” (2 Kir 11:12).

„Mikor pedig meghallotta Athália a futkosó nép szavát, akik a királyt dicsérik vala; akkor ő is felméne a nép közé az Úr házába” (2 Krón 23: 12). „És mikor szétnézett, ímé a király ott állott az emelvényen, amint szokás, és a király előtt állottak a fejedelmek és a trombitások, és az egész föld népe ujjongott, és trombitáltak.”

„Meggzagatá Athália az ő ruháit, és kiáltván, mondta: Összeesküvés! Összeesküvés!” (2 Kir 11:14.) Jójada pedig megparancsolta a hadnagyoknak, hogy híveivel együtt fogják el Atháliát, és vezessék ki a templomból a kivégzés helyére, ahol meg kell halniuk.

Így pusztult el Akháb házának utolsó sarja is. Az a rettenetes gonoszság, amelyet Jézabellel szövetségben művelt, addig tartott, amíg utolsó leszármazottja el nem pusztult. Még Júda földjén is, ahol hivatalosan soha nem törölték el az igaz Isten imádását, sikerült Atháliának sok embert megrontani. A megátalkodott királynő kivégzése után azonnal „elment az egész föld népe a Baál templomába, és azt lerombolta, és oltárait és bálványait teljesen összetörte, és Mathánt, a Baál papját az oltárok előtt ölték meg” (2 Kir 11:18).

Ezután reformáció következett. Akik Joást királlyá kiáltották ki, ünnepélyesen elkötelezték magukat, hogy „az Úr népe” lesznek. Most pedig, hogy Jézabel lányának gonosz befolyása megszűnt Júda országában, Baál papjait megölték és templomát elpusztították, „örvendezett a föld minden népe, és a város is megnyugovék” (2 Krón 23:16-21)

Isten megparancsolta Illésnek, hogy önmaga helyett kenjen fel mást prófétának. „Elizeust,... a Sáfát fiát... kenjed prófétává a te helyedbe” (1 Kir 19:16) — mondta. Illés a parancsnak engedelmeskedve elindult, hogy megkeresse Elizeust. Ahogy észak felé haladt, egészen más látvány tárult elé, mint rövid idővel azelőtt. Akkor a föld száraz volt, és a megművelésre váró területek parlagon heverték, mert sem harmat, sem eső nem hullott három és fél évig. Most mindenfelé kibújtak a növények, mintha be akarnák pótolni a szárazsággal és éhínséggel elvesztegetett időt.

Elizeus apja jómódú gazdálkodó volt. Családja azok közé tartozott, akik a csaknem egyetemes hitehagyás idején sem hajtottak térdet a Baál előtt. Otthonukban tisztelték Istent, és köznapi életükben hűen követték az ősi Izrael hitét. Ilyen környezetben telt el Elizeus kora ifjúsága. A vidék csendjében Isten és a természet voltak tanítómesterei, a hasznos munka pedig fegyelmezte. Ebben az iskolában megszokta az egyszerűséget, megtanult engedelmeskedni szüleinek és Istennek. Mindez növelte alkalmasságát arra a szent hivatásra, amelyet később be kellett töltenie.

Isten akkor hívta el Elizeust prófétának, amikor apja szolgálva szántott a mezőn. Azt a munkát végezte, ami éppen kínálkozott. Vezető egyéniség volt, de tudott alázatosan szolgálni is. Nyugodt és szelíd volt, de energikus és következetes is. Becsületes volt és megbízható. Szerette és félte Istent. Naponta ismétlődő, fárasztó munkája egyformaságában céltudatosná és nemes jelleművé nevelődött; ismeretekben és lelki értékekben egyre gazdagodott. Közben együttműködött apjával az otthon feladatainak elvégzésében, megtanult együtt munkálkodni Istennel is. Kicsi dolgokban való megbízhatósága készítette fel Elizeust nehezebb feladatok elvégzésére. Naponkénti gyakorlatias élete alkalmassá tette átfogóbb, magasabb rendű munkára. Megtanult szolgálni. Eközben megtanulta, hogyan kell tanítani és vezetni. Ez mindnyájunknak tanulságul szolgál. Senki sem tudhatja, mi Isten célja, amikor fegyelmez. Abban

[138] azonban mindannyian biztosak lehetünk, hogy a kicsi dolgokban való hűségünk tanúsítja alkalmasságunkat nagyobb felelősség hordozására. Az életben minden tettünk jellemünket leplezi le. Isten csak azt tisztelheti meg magasabb rendű szolgálattal, aki a kis feladatokban tanúsítja, hogy „oly munkás, aki szégyent nem vall” (2 Tini 2:15).

Aki azt gondolja, hogy lényegtelen, hogyan látja el a kisebb feladatokat, alkalmatlannak bizonyul megtisztelőbb helyre. Lehet, hogy teljesen alkalmasnak képzei magát nagyobb feladatok betöltésére, de Isten látja, mi van a külszín mögött. Miután megvizsgálta és kipróbálta, ezt a terhelő mondatot írja neve mellé: „Mégmértél a mérlegen és híjával találtattál.” Hűtlensége visszahat reá. Nem kapja meg azt a kegyelmet, erőt, jellemzilárdságot, amelyhez csak akkor jut, ha teljesen átadja magát Istennek.

Sokan haszontalannak tartják életüket. Úgy érzik, nem tesznek semmit Isten országa előhaladása érdekében, mivel munkájuk nem kapcsolódik közvetlenül a valláshoz. Ha valami nagyszerű dolgot tehetnének, örömmel vállalkoznának rá! De mivel csak kis jelentőségű dolgokban szolgálhatnak, azt gondolják, hogy joguk van nem csinálni semmit. Nincs igazuk! Az ember akkor is szolgálhatja Istent, amikor megszokott, köznapi feladatait végzi — fát vág, előkészíti a talajt vagy szánt. Az anya, aki Krisztusnak neveli gyermekeit, éppúgy Istennek szolgál, mint a lelkész a szószéken.

Sokan különleges képességre vágnak, amellyel csodálatos munkát végezhetnének. Közben szem elől tévesztik a kezük ügyében levő feladatokat, amelyeknek elvégzésével kellemessé tehetnék életüket. Fogjanak hozzá ahhoz a munkához, ami éppen előttük van! Az eredmény nem annyira a képességen, mint inkább a határozottságon és készségen múlik. Nem a ragyogó képességek tesznek alkalmassá arra, hogy megfelelően lássuk el munkánkat, hanem a mindennapi feladatok lelkiismeretes elvégzése, a megelégedettség, a mások sorsa iránti őszinte, képmutatás nélküli érdeklődés. A legszerényebb sorsú ember életében is lehet igazi nagyszerűséget találni. A szerető szívvel és hűséggel végzett legköznapibb feladatok is kedvesek Isten előtt.

Isten megparancsolta Illésnek, hogy keressen magának utódot. Amikor a próféta elhaladt a szántó föld mellett, amelyen Elizeus szántott, rádobta a felszentelés palástját az ifjú vállára. Az éhínség

alatt Sáfát családja tudomást szerzett Illés munkájáról, küldetéséről, és most Isten Lelke megértette Elizeussal, hogy mit jelent a próféta cselekedete. Számára annak a jele volt, hogy Isten elhívta Illés utódjául.

[139]

„És ő elhagyván az ökröket, Illés után futott, és mondta: kérlek, hadd csókoljam meg az én atyámat és az én anyámat, és azután követlek.” „Menj, térj vissza — válaszolta Illés mert mit cselekedtem tenéked?” (1 Kir 19:20). Ez nem visszautasítás volt, hanem a hit próbája. Elizeusnak számolnia kellett az áldozattal, és döntenie, hogy elfogadja-e vagy visszautasítja a hívást. Ha szíve otthonához köti és a vele járó előnyökhöz ragaszkodik, jogában áll otthon maradni. Elizeus azonban megértette, mit jelent a hívás. Tudta, hogy Istentől van, és nem tanakodott, hogy engedelmessédjék-e. Semmilyen világi előnyért nem akart lemondani arról a lehetőségről, hogy Isten hírnöke legyen. Nem akarta feláldozni azt a kiváltságot, hogy Isten szolgájának társa lehessen. Vett „egy pár ökröt, és levágá azt, és az ekéhez való szerszámokból tüzet rakván, megfőzé azok husát, és a népnek adá, és evének; és felkelvén, elméne Illés után, és szolgálá néki” (1 Kir 19:21). Tétovázás nélkül elhagyott egy olyan családot, amely nevelte, ahol szerették, hogy elkísérje a prófétát bizonytalan életútján. Ha Elizeus megkérdezte volna Illést, hogy mit kell tennie, mi lesz a feladata — ezt a választ kapta volna: az Úr tudja. Ő majd megismerteti veled. Ha az Úrra vársz, Tőle választ kapsz minden kérdésedre. Velem jöhetsz, ha biztos vagy abban, hogy Isten hívott el. Győződj meg magad, hogy Isten áll mögöttem, és az Ő hangja az, amit hallasz! Ha szemétnék ítélsz mindent, hogy Isten tetszését megnyerd, akkor jöjj!

Elizeus elhívásához hasonló volt az a válasz, amit Krisztus adott a gazdag ifjúnak, aki megkérdezte Tőle: „Mi jót cselekedjek, hogy örök életet nyerjek?” „Ha tökéletes akarsz lenni — felelt Krisztus -, eredj, add el vagyonodat, és oszd ki a szegényeknek; és kincsed lesz a mennyben; és jer és kövess engem” (Mt 19:16, 21.)

Elizeus elfogadta a szolgálatra szóló meghívást, és egyetlen pillantást sem vetett hátra. Nem vette számba az otthon örömét, és kényelmét, amit elhagyott. A gazdag ifjú, amikor hallotta a Megváltó szavait, „elméne megszorodva; mert sok jószága vala» (Mt 19:22). Nem volt hajlandó áldozatot hozni. Jobban szerette vagyonát, mint Istent. Nem akart Krisztusért mindenről lemondani, és ezért

méltatlannak bizonyult arra, hogy helyet kapjon a Mester szolgálatában.

[140] A felszólítás, hogy helyezzünk mindent a szolgálat oltárára, valamennyiünknek szól. Isten nem mindannyiunkat kér arra, hogy úgy szolgáljunk, mint Elizeus. Nem mindannyiunknak mondja, hogy adjuk el mindenünket. Azt azonban kéri, hogy szolgálatát első helyre tegyük életünkben; ne engedjünk egyetlen napot sem elmúlni anélkül, hogy ne tettünk volna valamit Isten földi műve előbbrevitelére! Az Úr nem vár mindannyiunktól ugyanolyan szolgálatot. Az egyiket elhívja, hogy szolgáljon idegen országban; a másiktól anyagiakat kér az evangélium munkájára. Isten elfogadja mindenki áldozatát. Az élet és minden hozzáfűződő érdek odaszentelésére van szükség. Akik így odaszentelődnek, azok meghallják a menny hívását és engedelmeskednek.

Isten mindazoknak, akik kegyelmének részesévé lesznek, kijelöl valamilyen munkát, amelyet másokért kell végezniük. Mindenkinek személy szerint kell vállalnia a maga feladatát, és mondani: „Itt vagyok, küldj el engem.” Legyen az ember lelkész vagy orvos, kereskedő vagy gazdálkodó, értelmiségi vagy kétkézi munkás, felelősség terheli. Feladata, hogy feltárja másoknak megváltásuk evangéliumát. Mindennek, amire az ember vállalkozik, ezt a célt kell szolgálnia.

Nem volt nagy az a feladat, amit Elizeusnak eleinte végeznie kellett. Köznapi kötelességek még mindig eszközül szolgáltak arra, hogy fegyelmezzék. Azt olvassuk, hogy vizet öntött mesterének, Illésnek kezére. Kész volt bármit megtenni, amivel az Úr megbízta. Minden lépésnél az alázatosság és szolgálat leckéit tanulta. Mint a próféta személyes kísérelője, továbbra is hűségese bizonyult a kis feladatokban, mialatt naponta erősödő elhatározással odaszentelte magát arra a küldetésre, amelyet Isten jelölt ki számára.

Elizeus élete — miután csatlakozott Illéshez — nem volt kísértésmentes. Nagyon sok próba érte, de minden szorongató helyzetben Istenre támaszkodott. Az elhagyott otthon emléke kísértette, de nem figyelt rá. Az eke szarvára tette kezét, és elhatározta, hogy nem fordul vissza. Megbízatásához a megpróbáltatásokban is hűségese bizonyult.

A lelkeszi szolgálat a prédikálásnál sokkal többet foglal magában. Fiatalok kiképzését is jelenti, mint ahogy Illés is oktatta Elizeust. Ki kell emelni őket köznapi feladatkörükből, hogy fele-

lősséget hordozzanak Isten művében. Először kisebbeket, majd nagyobbakat, ahogy erősödnek és tapasztalatokat szereznek. A lelkészi szolgálatban ott vannak a hit és ima emberei, akik elmondhatják: [141] „Ami kezdettől fogva vala, amit hallottunk, amit szemeinkkel láttunk, amit szemléltünk, és kezeinkkel illettünk az életnek ígéről... amit hallottunk és láttunk, hirdetjük néktek” (1 Ján 1: 1-3). Istennek ezek a tapasztalt szolgálói vegyék maguk mellé a fiatal, tapasztalatlan munkásokat. Velük együtt dolgozva, tanítsák őket! A fiatalok így fogják megtanulni, hogyan kell terheket hordozni. Akik vállalkoznak fiatal munkások nevelésére, nemes szolgálatot teljesítenek. Az Úr maga támogatja fáradozásukat. A lelkészi szolgálatra felszentelt fiatalok, akiknek kiváltságuk, hogy szoros kapcsolatba lépjenek buzgó, istenfélő munkásokkal, használják ki jól lehetőségüket. Isten megtisztelte őket azzal, hogy szolgálatára kiválasztotta és oda helyezte, ahol alkalmasságuk növekedhet. Legyenek alázatosak, hűségesek, engedelmesek és áldozatra készek. Ha alávetik magukat Isten fegyelmezésének, ha teljesítik parancsait, és szolgálóit választják tanácsadókul, becsületes, emelkedett gondolkodású, állhatatos emberekké válnak, akikre Isten felelősséget bízhat.

Miközben a maga tisztaságában hirdetjük az evangéliumot, Isten embereket hív el az eke mellől, valamint az üzleti életből, ahol az értelemnek van elsődleges szerepe, és nevelődni fognak tapasztalt emberek társaságában. Ha megtanulnak hasznos munkát végezni, erő árad belőlük, amikor az igazságot hirdetik. Az isteni gondviselés minden képzeletet felülmúló munkája nyomán hegyként tornyosuló nehézségek tűnnek el az útból, és hullanak a tengerbe. Az üzenet, amely olyan sokat jelent a föld lakóinak, hangozni fog. Az emberek megértik, és tudni fogják, mi az igazság. Egyre nagyobb területet ölel fel ez a munka, amíg az egész földre eljut a figyelmeztetés. És akkor jön el a vég.

Elhívása után Elizeus évekig dolgozott Illéssel együtt. A fiatalabb szolgatárs napról napra jobban felkészült munkájára. Illés Isten eszköze volt a mérhetetlen gonoszság megszüntetésére. Erélyes „megállj”-t parancsolt a bálványimádásnak, amely Akháb és Jézabel befolyására megrontotta a nemzetet. Baál prófétáit megölték. Az egész Izráel mélyen megrendült, és sokan újra Istent kezdték imádni. Elizeusnak — mint Illés utódjának — körültekintő, türelmes tanítással meg kell próbálnia biztonságos úton vezetni Izráelt. Barát-

[142] sága Illéssel, Mózes kora óta a legnagyobb prófétával, felkészítette arra a munkára, amelyet nemsokára egyedül kell végeznie. A közös szolgálat éveiben Illésnek időről időre égbekiáltó bűnöket kellett keményen megdorgálnia. Amikor a gonosz Akháb elvette Nábót szőlőjét, Illés volt az, aki megjövendölte végzetét és egész családja pusztulását. Amikor Akházia atyjának, Akhábnak halála után az élő Isten helyett Baálzebubhoz, Ekron istenéhez fordult, újra hallható volt Illés nyomatékos tiltakozásának hangja.

A Sámuel által alapított prófétaiskolák Izráel hitehagyása idején lelkileg megromlottak. Illés újjászervezte ezeket az iskolákat. Gondoskodott arról, hogy a fiatalembereket a törvény tiszteletére és megdicsőítésére tanítsák. A Szentírás három ilyen iskolát említ. Egy volt Gilgálban, egy Béthelben, egy pedig Jerikóban. Illés — közvetlen azelőtt, hogy Isten a mennybe ragadta — Elizeussal együtt meglátogatta ezeket a nevelési központokat. Isten prófétája elisméltelte azokat a tanításokat, amelyeket előző látogatásai alkalmával adott. Különösen arra oktatta az ifjakat, hogy « hűségesen őrizzék kiváltságos helyüket, amelyet a menny Istenének alattvalóiként töltenek be. Azt is lelkükbe véste, milyen fontos, hogy egyszerűség jellemezze műveltségük minden ágát. A menny csak így formálhatja őket, és csak így indulhatnak munkába az Úr elgondolása szerint.

Illés szívét öröm töltötte el, amikor ezeknek az iskoláknak eredményeit látta. A reformáció munkája nem oldott meg mindent, de országszerte tapasztalhatta, hogy az Úr beszéde beigazolódott: „De meghagyok Izráelben hétezer embert: minden térdet, mely meg nem hajolt a Baálnak” (i Kir 19:18).

Miközben Elizeus iskoláról iskolára elkísérte a prófétát szolgálati kőrútján, Isten újra próbára tette hitét és elhatározását. Gilgálban, majd Béthelben és Jerikóban a próféta újra arra bízta, hogy forduljon vissza. „Maradj itt kérlek — mondta Illés -, mert az Úr Béthelbe küldött engem.” Korábban, mikor Elizeus az ekét kezelte, megtanulta, hogy ne adja fel a harcot és ne veszítse el kedvét. Most pedig, hogy a kötelesség más területén tette kezét az eke szarvára, nem hagyta magát eltéríteni szándékától. Nem akart elválni mesterétől, amíg mellette még alkalmasabbá válhat a szolgálatra. Illés tudtán kívül eljutott tanítványaihoz a prófétaiskolába és különösen Elizeushoz annak a kinyilatkoztatásnak a híre, hogy a prófétát Isten elragadja. Isten emberének kipróbált szolgálója a próféta közelé-

ben maradt. Ahányszor arra bízta, hogy forduljon vissza, Elizeus mindannyiszor így válaszolt: „Él az Úr és a te lelked, hogy el nem hagylak téged!”

„És elmenének együtt mindketten... a Jordán mellett megállottak. És fogá Illés az ő palástját, és összehajtván azt, megüté azzal a vizet; és az kétfelé válék; úgyhogy mind a ketten szárazon menének át rajta. És mikor általmentek, monda Illés Elizeusnak: Kérj tőlem, mit cselekedjem veled, mielőtt tőled elragadtatom.” [143]

Elizeus nem kért világi dicsőséget vagy vezető szerepet a föld nagyjai között. Amira sóvárgott, az Isten Lelkének nagy mértéke volt. Ezt a Lelket Isten bőségesen árasztotta Illésre, akit nemsokára azzal tisztelt meg, hogy magához ragadott. Elizeus tudta, hogy egyedül csak az Illésen megnyugvó Lélek teheti alkalmassá arra, hogy betöltse azt a helyet Izráelben, amelyre Isten elhívta. Ezért így könyörgött: „Legyen, kérlek, a te benned való léleknek kettős mértéke én rajtam.”

Kérésére Illés így válaszolt: „Nehéz dolgot kértél; mégis, ha majd meglátandasz engem, mikor tőled elragadtatom, meglesz amit kérsz: ha pedig meg nem látandasz, nem lesz meg. És Ión, amikor menének és menvén beszélgetének, ímé egy tüzes szekér tüzes lovakkal elválasztá őket egymástól. És felméne Illés a szélvészben az égbe” (2 Kir 2:1-11).

Illés előképe volt azoknak a szenteknek, akik Krisztus második adventje idején fognak élni a földön, és akik „elváltoznak” — „nagy hirtelen, egy szempillantásban, az utolsó trombitaszóra” (1 Kor 15:51-52) anélkül, hogy megízlelnék a halált. Illés, amikor Krisztus földi szolgálatának vége felé Mózesrel együtt a Megváltó mellett állhatott a megdicsőülés hegyén, azokat ábrázolta, akik ugyanígy elváltoznak majd. Ezekben a megdicsőült emberekben a tanítványok a megváltottak országának miniatűr ábrázolását szemlélhették. Látták a menny fényébe öltözött Jézust. Hallották a „szózat”-ot „a felhőből” (Lk 9:35), amely Isten Fiának vallotta. Látták Mózeset, aki azokat jelképezte, akik a második adventkor feltámadnak. Ott állt Illés is. Azokat képviselte, akik a föld történelme végén halandókból halhatatlanokká változnak, akiket Isten elragad a mennybe anélkül, hogy megízlelték volna a halált.

A puszta magányában Illés elcsüggedten mondta, hogy elege van az életből, és azért imádkozott, hogy bárcsak meghalna. De az irgal-

mas Isten nem fogta szaván. Illésre még nagy munka várt. Amikor feladatát elvégzi, nem kell csüggedten és elhagyatottan elpusztulnia. Nem az a sorsa, hogy alászálljon a sírba, hanem hogy felemelkedjék Isten angyalaival a menny dicsőségébe.

[144] „Elizeus pedig ezt látván, kiált vala: Édes atyám, édes atyám! Izráel szekerei és lovagjai! És nem látá őt többé. És vevé a maga ruháit, és két részre szakasztá azokat. És felemelé az Illés palástját, amely róla leesett, és visszatért, és megállott a Jordán partján. És vevé az Illés palástját, amely róla leesett, és azzal megüté a vizet és monda: Hol van az Úr, az Illés Istene? És mikor ő is megütötte a vizet, kétfelé válék az; és általméne Elizeus. És mikor látták őt a próféták fiai, akik átellenben Jerikónál valának, mondának: Az Illés lelke megnyugodott Elizeuson. És eleibe ménének néki, és meghajták magokat ő előtte a földig” (2 Kir 2:12-15). Amikor az Úr gondviselésében jónak látja, hogy művéből elszólítsa azokat, akiknek bölcsességet adott, segíti és megerősíti utódaikat, ha Tőle várják a segítséget, és az Ő utain járnak. Elődeiknél és bölcsőbbek lehetnek, mert kamatoztathatják azok tapasztalatait, és tanulva hibáikból, bölcsességet szerezhetnek.

Ettől kezdve Illés helyét Elizeus töltötte be. Aki hű volt a kevesen, hűségesebbnek bizonyult a sokon is.

A patriarkális korban Jordán völgye, a folyó „egész melléke bővizű föld” volt, olyan, „mint az Úr kertje”. Ezt a gyönyörű völgyet választotta otthonául Lót, amikor „sátoroz vala Sodomáig” (1 Móz 13 :10, 12). Amikor a síkság városai megsemmisültek, a vidék köröskörül elhagyott pusztasággá lett, és azóta Júda pusztájához tartozik.

A gyönyörű völgy egyes részein megmaradtak az életadó források és vízfolyások, az emberek örömeire. Ebben a gabonamezőkben, datolyapálma erdőkben és más gyümölcstermő fákban gazdag völgyben ütött táborn Izráel serege, miután átkelt a Jordánon. Ekkor ettek először az ígéret földje gyümölcséből. Előttük álltak Jerikó, a pogány erődítmény falai. Jerikó a kanaánita bálványimádás legútálatosabb és legerkölcstelenebb formájának, az Astoret-imádásnak központja volt. Falai nemsokára leomlottak, és lakóit megölték. Bukásakor ez az ünnepélyes nyilatkozat hangzott el egész Izráel jelenlétében: „Átkozott legyen az Úr előtt az a férfiú, aki felkél, hogy megépítse e várost, Jerikót! Az ő elsőszülöttjére rakja le annak alapját s legifjabb fiára állítsa fel annak kapuit!” (Józs 6:26). Elmúlt öt évszázad. A hely kihalt volt. Isten megátkozta. A pusztító átok a forrásokra is kihatott, amelyek pedig azelőtt nagyon kívánatos lakóhellyé tették a völgynek ezt a részét. Akháb hitehagyása idején azonban, amikor Jézabel befolyására újjáéledt az Astoret-imádás, Jerikó, ennek a vallásnak a székhelye, újra felépült; de az építő rettenetes árat fizetett érte. A bétheli Hiel „elsőszülött fiának, Abirámnak élete árán veté meg annak fundamentomát, és az ő kisebbik fiának, Ségubnak élete árán állítá fel annak kapuit, az Úr beszéde szerint” (1 Kir 16:34).

Jerikótól nem messze, bőven termő ligetek között volt az egyik prófétaiskola. Oda ment Elizeus, miután Illés mennybe szállt. Ott tartózkodása alatt a város férfiai eljöttek hozzá és ezt mondták: „Ímé e város jó lakhely volna, mint Uram magad látod; de a vize ártalmas, és a föld gyümölcsét meg nem érleli.” Az egykor tiszta és életadó forrás, amely a város és környéke vízellátását jórészt biztosította, most használhatatlan volt.

[146] Jerikó férfiai panaszára Elizeus ezt válaszolta: „Hozzatok nekem egy új csészét, és tegyetek sót belé.” Miután megkapta, „kiment a forráshoz, és beleveté a sót, és monda : Ezt mondja az Úr: Meggyógyítottam a vizeket; nem származik ezután azokból halál és idétlen termés” (2 Kir 2:19-21).

Elizeus nem emberi bölcsességgel gyógyította meg Jerikó vizeit, hanem Isten csodat művelő beavatkozásával. Akik a várost újra felépítették, nem érdemelték meg a menny kegyét. De „aki felhossa az ő napját mind a gonoszokra, mind a jókra, és esőt ad mind az igazaknak, mind a hamisaknak” (Mt 5:45), jónak látta könyörületével megmutatni, hogy kész Izráelt lelki betegségéből is kigyógyítani.

A víz gyógyulása maradandó volt. „Egészségesekké lőnek a vizek mind e mai napig, Elizeus beszéde szerint, amelyet szólott” (2 Kir 2:22). A víz ömlött korszakról korszakra, és a völgynek ezt a részét gyönyörű oázissá tette.

A víz meggyógyításának történetéből sok lelki tanulságot meríthetünk. Az új csésze, a só, a forrás — mind nagyszerű szimbólumok.

A keserű forrásba dobott sóval Elizeus ugyanazt a lelki tartalmú tanítást adta, mint amit századokkal később a Megváltó nyújtott tanítványainak ezzel a kijelentésével: „Ti vagytok a földnek savai” (Mt 5:13). A fertőzött forrással összevegyülő só megtisztította a vizet. Életet és áldást teremtett ott, ahol előbb minden hervadt és pusztult. Isten sóhoz hasonlítja gyermekeit, mert meg akarja értetni velük, hogy miért árasztja rájuk kegyelmét. Azért kapják kegyelmi ajándékait, hogy eszközök legyenek mások megmentésében. Isten nemcsak azért emelt ki egy népet a világ minden népe közül, hogy fiaivá és leányaivá fogadhassa őket, hanem azért is, hogy általuk eljuthasson a világhoz az üdvösséget hozó kegyelem. Az Úr nemcsak azért választotta ki Ábrahámot, hogy különleges barátjává legyen, hanem hogy közvetítse azokat a különleges kiváltságokat, amelyeket adni akar a nemzeteknek.

A világnak szüksége van az őszinte kereszténység bizonyítékaira. A bűn mérgezi a társadalmat. A nagy- és kisvárosokat átitatta a bűn és az erkölcsi romlottság. A világ tele van betegséggel, szenvedéssel, gonosszággal és igazságtalansággal. Közelben és távolban nyomorgó és aggódó emberek élnek. Rájuk nehezedik a büntudat, és elvesznek, mert nem árad rájuk mentő befolyás. Állandóan eléjük

[147] tárják az evangélium igazságát, mégis elvesznek, mert a halál lehel-

lete árad azoknak a példájából, akiknek életet kellene árasztaniuk. Lelkük keserűséget szív magába, mert a források mérgezetek, pedig olyanoknak kellene lenniük, mint az örök életet árasztó víznek kútfeje.

A sónak vegyülnie kell azzal az anyaggal, amelybe beleteszik. Át kell járnia, át kell itatnia, hogy konzerválódjék. Ugyanígy személyes kapcsolat és barátság útján érinti az embert az evangélium megmentő hatása. Az emberek nem közösen térnek meg, hanem külön-külön. A személyes befolyás hatalom. Krisztusi befolyást kell árasztanunk munkánk közben. Krisztus követségében járva nyújtunk segítséget, tolmácsoljuk a helyes elveket, és vessünk gátat a világ romlottságának! Sugározzuk a kegyelmet, amelyet egyedül Krisztus adhat! Emeljük, gazdagítsuk mások életét, tegyük szebbé jellemüket a tiszta élet, a buzgó hit és szeretet példamutatásával !

Az addig fertőzött jerikói forrásról az Úr kijelentette: „Meggyógyítottam a vizeket; nem származik ezután azokból halál és idétlen termés.” A szennyezett víz jelképezi az Istentől elszakadt embert. A bűn nemcsak elválaszt Istentől, hanem el is fojtja az emberi lélek vágyát és képességét arra, hogy megismerje Istent. A bűn megzavarja az ember egész szervezetét, megrontja értelmét, megfertőzi képzetét, gyengíti lelki képességeit. Hiányzik a tiszta vallás és a szív szentsége. Isten megtérést hozó ereje nem formálta át a jellemet. A lélek gyenge, és a győzedelmeskedő erkölcsi erő hiánya miatt fertőzött és eldurvult.

A megtisztult szív számára minden megváltozik. Jellemünk átalakulása tanúsítja a világnak, hogy Krisztus bennünk lakik. Isten Lelke új életet teremt lelkünkben; gondolatainkat és vágyainkat Krisztus akarata alá rendeli. Belső emberünk megújul, és Krisztust tükrözi. Gyöngye és tévedő emberek tanúsítják a világnak, hogy a megváltó hatalom és kegyelem a sérült jellemű embert kiegyensúlyozott, sőt gyümölcsöt termő egyéniséggé tudja tenni.

Az Isten beszédét befogadó szív nem olyan, mint a vizét elpárologtató tavacska vagy mint a repedezett víztároló, amely elveszti kincsét; hanem mint a kiapadhatatlan források táplálta hegyi patak, amelynek friss, habzó vize szikláról sziklára csörgedez, és felüdíti a fáradt, szomjas, teher alatt roskadozó embert. Olyan, mint az állandóan áramló folyó, amely útjában egyre mélyül és szélesedik, amíg életadó vize szétárad az egész földre. A patak, amely csobogva

halad útján, hátrahagyja ajándékait — a zöldellő természetet és a termékenységet. Partjain üdébb a fű zöldje, dúsabb a fák lombja, és több virág nyílik. Amikor a föld csupaszra és barnára égett a nap perzselő hevétől, zöldellő sáv jelzi a folyó útját, így van ez Isten hűséges gyermekeivel is. Krisztus vallása éltető, mindent átható elvekben, élő, tevékeny lelkeségben mutatkozik meg. Ha szívünk nyitott az igazság és szeretet mennyei befolyása előtt, ezek az elvek úgy áradnak tova, mint patakok a kietlenben; gyümölcsöt teremnek a sivárság és terméketlenség helyén.

Ha a Biblia igazságának ismerete által megtisztult és megszentelődött emberek szívvel-lélekkel dolgoznak lelkek megmentésén, akkor igazán életet lehelnek. Amint naponta isznak a kegyelem és ismeret kimeríthetetlen forrásából, azt tapasztalják, hogy szívük csordultig megtelik Mesterük lelkével, és önzetlen szolgálatuk által sok ember részesül fizikai, szellemi és lelki áldásokban. A fáradtak felüdülnek, a betegek meggyógyulnak, és a bűn terhe alatt roskadozók megkönnyebbülnek. Távoli országokban hálaadás hallatszik azoknak ajkáról, akik a bűn szolgaságából az igazsághoz tértek.

„Adjatok, néktek is adatik” (Lk 6:38); mert az Isten Igéje „kereteknek forrása, élő vizeknek kútfeje, melyek folynak a Libánusról” (Én Én 4:15).

2KIR 4. fejezet

Elizeus próféta működése bizonyos vonatkozásokban nagyon különbözött Illés munkájától. Illésre a kárhoztatás és ítélet üzenetét bízta Isten. A próféta bátran dorgált. A királyt és a népet bűnös útnak elhagyására szólította. Elizeusnak békésebb küldetése volt. Építenie és erősítenie kellett azt a munkát, amelyet Illés elkezdett; tanítani a népet az Úr útjára. Az ihletett ige szerint személyes kapcsolatba lépett a néppel. Prófétáifjak vették körül. Csodái és szolgálata által gyógyulást és örömet hozott. Elizeus szelíd és kedves ember volt, de szigorú is tudott lenni. Ezt a bétheli úton tanúsított eljárása mutatja, amikor a városból kijövő gonosz fiatalok csúfolódtak vele. Ezek az ifjak hallottak Illés mennybemeneteléről, és ebből az ünnepélyes eseményből gúnyt űztek. Ezt mondták Elizeusnak: „Jöjj fel kopasz, jöjj fel kopasz!” Gúnyolódó szavaikat hallva a próféta megfordult, és a mindenható Isten sugallatára megátkozta őket. A rettenetes büntetés Istentől származott. „Az erdőből két nőstény medve jövének ki, szétszaggata közülük negyvenkét gyermeket” (2 Kir 2:23-24).

Ha Elizeus figyelmen kívül hagyta volna a gúnyolódást, a gyülekező nép továbbra is csúfolta és sértegette volna. Küldetése pedig — a tanítás és mentés a súlyos nemzeti vész idején — kudarcot vallhatott volna. Ez az egyetlen eset, amikor félelmes szigort alkalmazott, elég volt ahhoz, hogy egész életében tiszteletet keltsen. Ötven éven át járt ki és be Béthel kapuján és szerte az országban városról városra, áthaladva tétlen, faragatlan, léha fiatalok tömegein, de senki sem gúnyolta, senki sem becsülte le a magasságos Isten prófétájaként kapott képességeit.

A kedvességnek is határt kell szabni. A tekintélyt határozott szigorral kell őrizni, különben sokan gúnyolódnak rajta, és semmibe veszik. A szülők és gyámok az úgynevezett féltő szeretettel, becéléssel és engedékenységgel árthatnak legtöbbit a gyermekeknek.

Minden családban szükség van erélyre, szabályokra és meghatározott követelményekre.

[150] A tiszteletadás — ami nagyon hiányzott az Elizeust csúfoló fiatalokból — olyan kegyelmi ajándék, amelyet gondosan ápolni kell. Minden gyermekét meg kell tanítani az Isten iránti őszinte tiszteletre. Sohasem szabad Isten nevét felelőtlenül vagy meggondolatlanul kimondani. Az angyalok eltakarják arcukat, amikor Isten nevét kiejtik. Milyen tisztelettel kellene ajkunkra vennünk nekünk, elbukott bűnös embereknek!

Tiszteletet kell tanúsítanunk Isten képviselői — lelkészek, tanítók és szülők — iránt, akiknek Isten nevében kell szólniuk és cselekedniük. Az irántuk tanúsított tisztelettel Istent dicsőítjük meg.

Mindenkinek gyakorolnia kell az udvariasságot, amely szintén a Lélek egyik kegyelmi ajándéka. Az udvariasság csiszolja természetünket. Nélküle ridegek vagyunk és eldurvulunk. Nem tanultak Jézustól azok, akik — jóllehet Krisztus követőinek vallják magukat — gorombák, barátságtalanok és udvariatlanok. Talán nem kell őszinteségüket kétségbe vonni és becsületességüket megkérdőjelezni, de az őszinteséggel és becsületességgel nem lehet jót tenni a ridegséget és udvariatlanságot.

Elizeus jóindulata arra képesítette, hogy hathatósan befolyásolja sok ember életét Izraelben. Erről tanúskodik az a történet, amely egy súnemi családhoz fűződő baráti kapcsolatát mondja el. Miközben az országban utazgatott, Súnembe is eljutott. „Ott volt egy gazdag asszony, aki tartóztatá őt, hogy nála egyék kenyeret. És Iőn, hogy valamikor csak arra járt, betért oda, hogy kenyeret egyék.” A ház asszonya felismerte, hogy Elizeus „Isten embere... szent ember”, és ezt mondta férjének: „Csináljunk, kérlek, egy kicsiny felházat, és tegyünk abba néki egy ágyat, asztalt, széket és gyertyatartót, hogy mikor hozzánk jön, hadd térjen oda.” Elizeus gyakran elvonult ide, és hálás volt a nyugalomért és békéért. Isten sem hagyta figyelmen kívül az asszony kedvességét, aki gyermektelen volt. Az Úr megjutalmazta vendégszeretetét, és egy fiúgyermekkel ajándékozta meg.

Múltak az évek. A gyermek elég idős lett ahhoz, hogy kint lehetett a mezőn az aratókkal. Egy nap a hőségtől napszúrást kapott. „És monda az ő atyjának: Jaj fejem, jaj fejem!” Az apa elküldte egy fiúval a gyermeket az anyjához: „ki mikor felvette őt, vivé az ő

anyjához, és az az ölében tartá délig, és akkor meghalt. És felméne az asszony és az Isten emberének ágyára tévé őt és az ajtót bezárván kijöve onnét.”

A súnemita asszony fájdalmában elhatározta, hogy Elizeushoz fordul segítségért. A próféta akkor Kármel hegyén volt. Az asszony szolgálja kíséretében azonnal útnak indult. „És amikor meglátta őt az Isten embere távolról, monda Géházinak, az ő szolgájának: ímé a Súnemita ez! Fuss kérlek eleibe és kérdezd meg tőle, ha békességben van-é mind ő, mind az ő férje, mind az ő gyermeke?” A szolga úgy cselekedett, ahogy Elizeus parancsolta, de a lesújtott anya csak akkor mondta el bánatát, amikor odaért az Isten emberéhez. Amikor Elizeus meghallotta, hogy milyen veszteség érte az asszonyt, megparancsolta Géházinak: „Övezd fel derekadat, és vedd kezedbe az én pálcámat, és menj el, ha valakivel találkozol, ne köszönj neki, és annak is, aki köszön neked, ne felelj és az én pálcámat tedd a gyermek arcára.”

[151]

Az anya azonban nem nyugodott meg addig, amíg Elizeus maga el nem ment vele. „Él az Úr és él a te lelked, hogy el nem hagylak téged” — mondta. „Felkele azért és követé őt. Géházi pedig már előttük elment volt és a pálcát a gyermek arcára fekteté, de nem szólott és nem is eszmélt rá a gyermek. Azért visszatért eleibe, és megmondá néki, mondván: nem támadt fel a gyermek.”

Amikor a házhoz értek, Elizeus bement a szobába, amelyben a gyermek feküdt. „Bezárta az ajtót magára és a gyermekre, és könyörgött az Úrnak. És az ágyra felhágván, a gyermekre feküdt és az ő száját a gyermek szájára tévé, szemeit szemekre, kezeit kezeire, és ráborult és megmelegedék a gyermek teste. Azután felállott és egyszer alá és feljárt a házban, majd újra felment és ráborult. Akkor a gyermek prüszszente vagy hétszer, és felnyitá szemeit a gyermek.”

Elizeus hívta Géházit, és azt mondta neki, hogy küldje be az anyát. „És mikor odament, monda: Vedd a te fiadat. Ki mikor bement, lábához esék, és leborula a földre és az ő fiát fogván kiméne.” Így jutalmazta meg Isten az asszony hitét. Krisztus a nagy Életadó, visszaadta fiát. Hasonlóképpen jutalmazza meg hűségeseit, amikor eljövetelekor a halál elveszti fullánkját, és Krisztus elveszi a sír győzelmét. Akkor visszaadja szolgálóinak a gyermekeket, akiket a halál elvett tőlük. „Ezt mondja az Úr: Szó hallatszott Rámában, sírás és keserves jajagtás; Rákhel siratta az ő fiait, nem akart megvigasz-

[152] taltatni az ő fiai felől, mert nincsenek. Ezt mondja az Úr: Tartsd vissza szódat a sírástól és szemeidet a könnyhullatástól, mert meglesz a te cselekedetednek jutalma, ... hiszen az ellenség földéből térnek vissza. Jövendődnek is jó reménysége leszen, azt mondja az Úr, mert fiaid visszajőnek az ő határaikra” (Jer 31:15-17). Jézus az örökkévalóság reménységét kínálva vigaszt nyújt a halottakért való bánatunkban: „Meváltom őket a Seol hatalmából! Megmentem őket a haláltól! Hol van a te veszedelmed oh halál?! Hol van a te romlásod oh Seol?!” (Hós 13:14.) „Én vagyok az Élő; pedig halott valék, és ímé élek örökkön örökké. ... és nálam vannak a pokolnak és a halálnak kulcsai” (Jel 1:17-18). „Maga az Úr riadóval, arannyal szózatával és isteni harsonával leszáll az égből és feltámadnak először, akik meghaltak volt a Krisztusban; azután mi, akik élünk, akik megmaradunk, elragadtatunk azokkal együtt a felhőkön az Úr elébe a levegőbe; és ekképpen mindenkor az Úrral leszünk” (1 Thess 4:16-17).

Elizeus az emberek közötti szolgálatában a gyógyítás munkáját összekapcsolta a tanítással — az emberiség Megváltójához hasonlóan, akinek előképe volt. Hosszú és eredményes munkásságában mindig odaadóan és fáradhatatlanul támogatta és segítette a prófétaiskolák által végzett fontos nevelési munkát. Tanította az összegyűlt fiatalok lelkes csoportjait, a Szentlélek pedig mélységesen érintette szívüket. Isten így hitelesítette a tanításokat. Arról is gondoskodott, hogy időnként más, félreérthetetlen bizonyítékok is erősítsék Elizeusnak — mint Jahve szolgájának tekintélyét.

A Gilgálban alapított iskolában tett egyik látogatása alkalmával meggyógyította a mérgezett főzeléket. „Éhség vala pedig akkor az országban, és a próféták fiai ővele lankak vala. És monda az ő szolgájának: Tedd fel a nagy fazekat, és főzz valami főzeléket a próféták fiainak. Kiméne azért egy mezőre, hogy paréjt szedjen. És holmi vad indákra találván, tele szedé az ő ruháját azokról sártökkel, és mikor hazament, belevagdalta a fazékba főzeléknek; de nem tudta, hogy mi az? Mikor azután feladták a férfiaknak, hogy egyenek, és ők enni kezdének a főzelékből, felkiáltának és mondának: Halál van a fazékban, Isten embere! És nem bírták megenni. Ő pedig monda: Hozzatok lisztet. És beleveté azt a fazékba és monda: add fel immár a népnek, hadd egyenek. És nem volt már semmi rossz a fazékban.”

Szintén Gilgálban történt, amikor még tartott az éhség, hogy Elizeus száz embert táplált egy „Baál Sálisából” jövő férfi ajándékából. Ezeket hozta: „Első zsengek kenyereit, húsz árpakenyeret és megszendült gabonafejeket az ő ruhájában ” A próféta vendégei nagyon szenvedtek az éhségtől. Az ajándék érkezésekor Elizeus ezt mondta szolgájának: „Add a népnek, hadd egyenek. Felel az ő szolgája: Minek adjam ezt száz embernek? Ő pedig monda ismét: Add a népnek, hadd egyenek, mert ezt mondja az Úr: Esznek és még marad is. És eleikbe adá, és evének, és még maradt is belőle, az Úrnak beszéde szerint.”

[153]

Milyen kegyelmes volt Krisztus, hogy szolgája által csodát művelt emberek éhségének kielégítésére! Az Úr Jézus azóta is újra és újra — ha nem is mindig ilyen feltűnően és kézzel foghatóan — betöltötte az emberek szükségletét. Ha tiszta lelki látásunk volna, hamarabb felismernénk, hogy Isten könyörületesen bánik az emberrel.

Isten áldása nyomán lesz a kicsi mennyiség elegendő. Isten keze meg tudja százszorozni a keveset. Készleteiből asztalt terít a kietlenben. Meg tudja szaporítani a szűkös élelmet, hogy elég legyen mindenki számára. Az ő hatalma megszorította a kenyeret és gabonát a prófétaifjak kezében.

Krisztus földi szolgálata idején, amikor hasonló csodát tett a tömegek táplálásával, ugyanaz a hitetlenség mutatkozott meg, mint amit a régi idők prófétájának társai tanúsítottak. „Minek adjam ezt száz embernek ? — kérdezte Elizeus szolgája. Amikor Jézus megparancsolta a tanítványoknak, hogy adjanak enni a tömegnek, ezt válaszolták: „Nincs nekünk több öt kenyernknél és két halunknál; hanem ha elmegyünk és mi veszünk eledelt az egész sokaságnak” (Lk 9:13).

Ez a lecke Isten gyermekeinek szól minden korban. Amikor feladattal bíz meg, senki se vizsgálgassa, hogy vajon ésszerű-e a parancs, vagy hogy mit eredményezhet engedelmes fáradozása. A kezükben levő készlet talán sokkal kevesebbnek tűnik, mint amennyire szükség van, de az Úr kezében a szükségesnél is többnek bizonyul majd. A szolga „eleibe adá és evének, és még maradt is belőle, az Úrnak beszéde szerint”.

Világosabban kellene látnunk és jobban tudatosítanunk, hogyan viszonyul Isten azokhoz, akiket Fia odaajándékozásával vásárolt

meg; jobban kellene hinnünk Isten földi egyháza előhaladásában. Erre a látásra és erre a hitre van nagy szüksége az egyháznak ma. Ne vesztegessük az időt a látható erőforrások miatti sajnálkozással! Lehet, hogy a külső látszat keveset ígér, de a tetterő és az Istenbe vetett bizalom feltárja a tartalékokat. A hálaadással és áldáskérés-sel hozzá vitt ajándékot megsokszorozza, amint megsaporította a prófétaifjaknak és az elcsigázott tömegnek adott táplálékot.

2KIR 5. fejezet

„És Naámán, a síriai király seregének fővezére, az ő ura előtt igen nagy férfiú és nagyrabecsült volt, mert általa szabadította volt meg az Úr Síriát, és az a férfi vitéz hős, de bélpoklos volt.”

Benhadád, Szíria királya legyőzte Izráel seregeit. Akháb meghalt a csatában. Ezután a szíriaiak állandó határháborút viseltek Izráel ellen. Egyik portyázó rablóhadjáratuk alkalmával egy fiatal leányt vittek el, aki fogságának országában „Naámán feleségének szolgált”. Ez a kislány otthonától távol raboskodott, de bizonyágot tett Istentől. Egyike volt azoknak, akik öntudatlanul betöltötték azt a célt, amelyért Isten Izráelt népéül választotta. Amikor a pogány házban szolgált, megszánta gazdáját. Visszaemlékezett Elizeus csodás gyógyítására, és ezt mondta úrnőjének: „Vajha az én uram szembe lenne azzal a prófétával, aki Samáriában van, kétség nélkül meggyógyítaná őt az ő bélpoklosságából.” Tudta, hogy Elizeus mennyei erőt kapott, és hitte, hogy ez az erő Naámánt is meggyógyíthatja.

A fogoly leány magatartása abban a pogány házban nagyszerűen tanúsítja, hogy milyen befolyása van a gyermekkorban kapott otthoni nevelésnek. Nincs szentebb az apák és anyák megbízatásánál. Gyermekük gondozása és nevelése a feladatuk. A szülőknek szerepük van gyermekük szokásai és jelleme megalapozásánál. Példájuk és tanításuk jórészt meghatározza a gyermekek jövőjét.

Boldogok azok a szülők, akiknek az élete olyan hűen tükrözi a mennyet, hogy Isten ígéretei és parancsai hálát és tiszteletet ébresztenek a gyermekekben; azok a szülők, akiknek szerető gondoskodása, igazságos volta és türelme Isten szeretetét, igazságos voltát és türelmét tolmácsolja a gyermeknek. Mennyei Atyjuk iránti szeretetre, bizalomra és engedelmségre oktatják a gyermekeket, amikor szüleik iránti szeretetre, bizalomra és engedelmségre tanítják őket. Azok a szülők, akik ilyen ajándékban részesítik gyermeküket, drágább

kincset adnak neki, mint a korszakok összes gazdagsága — kincset, amely maradandó, mint az örökkévalóság.

[155] Nem tudjuk milyen szolgálatot kell majd gyermekeinknek betölteniük. Lehet, hogy életüket családi körben töltik el. Az is lehet, hogy köznapi pályára mennek, vagy pogány országokban hirdetik az evangéliumot. De Isten mindannyiukat misszionáriusainak hívja el, hogy a kegyelem üzenetét vigyék a világnak. Olyan nevelést kell kapniuk, amelynek segítségével önzetlen szolgálatban Krisztus mellé tudnak állni.

Amikor ezt a héber kislányt szülei Istenről tanították, nem tudták, hogy mi lesz a sorsa. De hűségesen teljesítették megbízatásukat; és gyermekük a szíriai sereg fővezérének otthonában bizonyoságot tett Istenről, akit megtanult tisztelni.

Naámán hallotta, mit mondott a kislány úrnőjének, és miután engedélyt kapott a királytól, útra kelt, hogy gyógyulást keressen. Vitt „magával tíz talentom ezüstöt és hatezer aranyat, azon felül tíz öltöző ruhát”. Egy levelet is vitt, amelyet a szíriai király küldött Izráel királyának. A következő üzenet volt a levélben: „Ímé az én szolgálmat Naámánt azért küldöttem hozzád, hogy őt gyógyítsd meg bélpoklosságából.” Amikor Izráel királya elolvasta a levelet, „megszaggatá az ő ruháit és monda: Isten vagyok-e én, hogy öljek és elevenítsek, hogy ez énhozzám küld, hogy gyógyítsam meg a férfiút az ő bélpoklosságából? Vegyétek eszetekbe és lássátok, hogy csak okot keres ellenem.”

A dolog híre eljutott Elizeushoz, és ezt üzenté a királynak: „Miért szaggattad meg a te ruháidat? Hadd jöjjön hozzám, és tudja meg, hogy van próféta Izráelben.” „És elméne Naámán lovaival és szekereivel, és megállta az Elizeus házának ajtaja előtt.” Követ útján a próféta azt mondta neki: „Menj el és fürödj meg hétszer a Jordánban, és megújul a te tested, és megtisztulsz.”

Naámán a mennyből jövő erő valamilyen csodás megnyilatkozását várta. „Azt gondolta — mondta -, hogy kijő hozzám, és előállván, segítségül hívja az Úrnak az ő Istenének nevét, és kezével megilleti a beteg helyeket, és úgy gyógyítja meg a kiütést.” Önérzetét sértette a próféta azzal, hogy azt mondta, fürödjék meg a Jordánban. Megalázva és csalódottan kiáltott fel: „Avagy nem jobbak-é Abana és Párpár, Damaskus folyóvizei Izráel minden vizeinél? Avagy nem fürödhetném meg azokban, hogy megtisztuljak? Ilyen módon meg-

fordulván, nagy haraggal elment.” Naámán büszkesége lázadt az ellen, hogy Elizeus szavai szerint járjon el. A szíriai fővezér által említett folyókat széppé tették a környező ligetek, és az emberek [156] özönlöttek ezeknek a szép folyóknak a partjára, hogy ott imádják bálvány-isteneiket. Naámánnak nem jelentett volna olyan mélységes megalázkodást, ha lemegy az egyik folyóhoz azok közül. De csak akkor gyógyulhat meg, ha a próféta különleges utasításai szerint cselekszik. Csak készséges engedelmesség hozhatja meg a kívánt eredményt. Naámánt kérlelték szolgálói, hogy hajtsa végre Elizeus utasítását. „Ha valami nagy dolgot mondott volna e próféta néked — unszolták — avagy nem tetted volna-e meg? Mennyivel inkább, amikor csak azt mondja, hogy fürödj meg és megtisztulsz?” Mindez próbára tette Naámán hitét. Büszkesége és hite küzdött egymással, és a hit győzött.

A gőgös szíriai megalázta magát, és engedelmesen meghajolt Jahve ki-nyilatkoztatott akarata előtt. Hétszer megmártotta magát a Jordánban „az Isten emberének beszéde szerint”. És Isten megtisztelte hitét. „Megújult az ő teste, mint egy kisgyermek teste, és megtisztult.” Hálásan „visszatért egész kíséretével az Isten emberéhez” ezzel a vallomással: „ímé, most már tudom, hogy nincsen az egész földön Isten, csak Izráelben!”

A kor szokása szerint Naámán kérte Elizeust, hogy fogadjon el egy drága ajándékot. A próféta azonban visszautasította. Nem fogadhatott el fizetséget azért az áldásért, amelyet az irgalmas Isten árasztott. „Él az Úr — mondta -, hogy el nem veszem.” A szíriai „kényszeríti vala pedig őt, hogy elvegye; de ő nem akará”.

„És monda Naámán: hanem adj kérlek a te szogádnak e földből annyit amennyit elbír két öszvér; mert a te szolgád többé égőáldozattal, vagy egyéb áldozattal nem áldozik idegen isteneknek, hanem csak az Úrnak. Ebben a dologban legyen az Úr kegyelmes a te szogádnak, hogy mikor bemegy az én uram a Rimmon templomába, hogy ott imádkozzék, és ő az én kezemre támaszkodik, ha akkor én is meghajlok a Rimmon templomában, bocsássa meg az Úr a te szogádnak ebben a dologban. És monda néki Elizeus: Eredj el békességgel. És... elment ő tőle úgy egy mérföldnyire.”

Géházinak, Elizeus szolgájának, az évek során alkalmá nyílt arra, hogy a gazdája életét és munkáját jellemző önmehtagadó lelkületre eljusson. Kiváltsága volt, hogy nemeslelkű zászlóvivő váljék belőle

[157] az Úr seregében. Régóta megkaphatta volna a menny legnagyobb ajándékait, de elfordult tőlük és helyettük a világi gazdagság hitvány csillogását kívánta. Most kapzsi lelkének titkolt vágyai arra készítették, hogy engedjen a mindent elsöprő kísértésnek. „Ímé — okoskodott magában — az én uram megkímélé ezt a Siriabeli Naámánt, és nem akará tőle elvenni, amit hozott volt;... utána futok, és valamit kérek tőle.” Így történt, hogy titokban „utána futott Géházi Naámánnak”.

„Látván pedig Naámán őt, hogy utána fut, leugrott a szekérből és elibe méné és monda: rendben van minden? És monda: rendben.” Majd Géházi előre megfontoltan hazudott, „Az én uram — mondta — küldött engem ezt mondván: ímé most csak ez órában jött hozzám két ifjú az Efraim hegyéről a próféták fiai közül: adj kérlek azoknak egy tálentom ezüstöt és két öltöző ruhát.” Naámán örömmel teljesítette a kérést, és egy helyett két tálentom ezüstöt erőltetett Géházira, valamint „két öltöző ruhát”, és szolgálkat bízott meg, hogy vigyék vissza a kincset.

Amikor Géházi Elizeus otthonához közeledett, elbocsátotta a szolgálkat, majd pedig elrejtette az ezüstöt és a ruhákat. Ezután „bemenvén, megállta az ő ura előtt”, és hogy elkerülje a dorgálást, újból hazudott. A próféta érdeklődésére: „Honnét, Géházi?” ezt válaszolta: „Nem ment a te szolgál sehová.”

Ezután jött a szigorú ítélet, jelezve, hogy Elizeus mindent tud. „Nem ment-é az én szívem veled, mikor a férfiú leszállóit szekereből elődbe?” — kérdezte. „Most az ideje, hogy szerezz ezüstöt, és hogy végy ruhákat, olajfákat, szőlőket, juhokat, barmokat, szolgálkat és szolgálóleányokat?! Azért rád és a te magodra ragad a Naámán belpoklossága mindörökké.” A vétkes férfit gyorsan utolérte a büntetés. Géházi kiment Elizeus elől „megpoklosodva, mint a hó”.

Komoly tanulságokat vonhatunk le annak az embernek esetéből, akinek Isten nagy és szent kiváltságokat adott. Géházi eljárása arra szolgált, hogy botránkövet helyezzen Naámán útjába, akinek lelkébe csodálatos fény világított be, és aki hajlott arra, hogy az élő Istennek szolgáljon.

„A hamis tanú büntetlen nem marad, és a hazugságoknak szólója meg nem szabadul” (Péld 19:5). Az ember gondolhatja, hogy gonosz cselekedeteit el tudja rejteni az emberek elől, de Istent nem lehet megtéveszteni. „Mindenek meztelenek és leplezetlenek annak

szemei előtt, akiről mi beszélünk” (Zsid 4:13). Géházi azt gondolta, hogy becsaphatja Elizeust. Isten azonban megjelentette prófétájának, amit Géházi Naámánnak mondott, és minden részletét annak, ami a két ember között lejátszódott.

időszak volt ez, amikor az igazságot meghamisították, és a nép többsége nyíltan lázadt a menny ellen. [158]

Isten sohasem hagyta el kiválasztott szolgáját. Egy alkalommal, amikor a szíriaiak betörték az országba, Szíria királya meg akarta [159]

ölni Elizeust, mivel a próféta tájékoztatta Izráel királyát az ellenség terveiről. A szíriai király tanácskozott szolgáljaival. Így szólt: „Itt meg itt lesz az én táborom”. Az Úr megjelentette ezt a tervet Elizeusnak. A próféta követeket küldött „Izráel királyához, mondván: Vigyázz, ne hagyd el azt a helyet, mert ott akarnak a siriaiak betörni. És elküldje az Izráel királya arra a helyre, amelyről néki az Isten embere szólott, és őt megintette volt és vigyázott magára nem egyszer sem kétszer. [160]

És felháborodott ezen a siriai király szíve és összegyűjtve az ő szolgálit, monda nekik: Miért nem mondjátok meg nékem, ki tart közülünk az Izráel királyával?! Akkor monda egy az ő szolgálói közül: Nem úgy uram király, hanem Elizeus próféta, aki Izráelben van, jelenti meg az Izráel királyának a beszédeket, amelyeket te a te titkos házádban beszélsz.”

A szíriai király elhatározta, hogy megöli a prófétát, és ezt parancsolta: „Menjetek el és nézzétek meg, hol van, hogy utána küldjék és elhozassam őt.” A próféta Dótánban volt. Amikor a király ezt megtudta, „lovakat, szekereket és nagy sereget küldte oda, akik elmenének éjjel, és körülvevék a várost. Felkelvén pedig jókor reggel az Isten emberének szolgálja, kiméne és ímé seregek vették körül a várost és lovak és szekerek.” Elizeus szolgálja rémulten vitte a hírt a prófétának: „Jaj, jaj, édes uram! — kiáltotta — Mit cselekedjünk?”

„Ne félj!” — volt a próféta válasza. „Mert többen vannak, akik velünk vannak, mint akik velük.” Azután, hogy a szolga maga is megtudja ezt, „imádkozott Elizeus és monda: Oh Uram! nyisd meg kérlek az ő szemeit, hadd lásson”. „Megnyitá az Úr a szolga szemeit és láta, és ímé a hegy rakva volt tüzes lovagokkal és szekerekkel Elizeus körül.” Isten szolgálja és a fel fegyverzett ellenséges seregek között egy csapat mennyei angyal volt. Körülvették a prófétát. Hatalmas erővel szálltak le, de nem azért, hogy pusztítsanak vagy hogy

hódolatot igényeljenek, hanem hogy táborot járjanak az Úr gyenge és tehetetlen gyermekei körül, és szolgáljanak nekik.

[161] Amikor Isten népe nehéz helyzetbe jut, és látszólag nincs menekvés számára, egyedül az Úrban bízson! Amint a szíriai katonák csapata merészen közeledett, mit sem tudva a láthatatlan mennyei seregekről, „könyörgött Elizeus az Úrnak, mondván: Verd meg ezt a népet vaksággal! És megveré őket vaksággal az Elizeus kívánsága szerint. És monda nékik Elizeus: Nem ez az út, sem ez a város; jertek el én utánam és ahhoz a férfiúhoz vezetlek titeket, akit kerestek. És elvezeté őket Samáriába. És amikor bementek Samáriába, monda Elizeus: Oh Uram, nyisd meg ezek szemeit, hogy lássanak. És megnyitá az Úr az ő szemeiket és látának és ímé Samária közepében voltak. Az Izráel királya pedig mikor látta őket, monda Elizeusnak: Vágván vágassam-é őket, atyám? És monda: Ne vágasd. Le szokta-é vágatni azokat, akiket karddal vagy kézívvvel fogsz el? Adj nékik kenyeret és vizet, hogy egyenek és igyanak és elmenjenek az ő urokhoz. És nagy lakomát szerzett nékik; és miután ettek és ittak, elbocsátá őket. Ők pedig elmenének az ő urokhoz.” (Lásd: 2 Kir 6.)

A történetek után a szíriaiak egy ideig nem támadták Izráelt. Később azonban a célratörő Hazáel király erélyes irányítása mellett a szíriai seregek körülvették Samáriát és megostromolták. Izráel soha azelőtt nem került olyan szorult helyzetbe, mint akkor. Isten megbüntette az atyák vétkeit a fiaikban és a fiák fiaiban. A hosszúra nyúlt éhínség borzalmi elkeseredett intézkedésre készítették a királyt. Ekkor Elizeus megjövendölte, hogy másnap megszabadulnak.

A következő nap „az Úr azt cselekedte volt, hogy a síriabeliek tábora szekerek zörgését és lovak dobogását és nagy sereg dobogását hallotta”. A szíriaiakat elfogta a félelem „és felkelvén elfutának alkonyatkor”, otthagya „mind sátoraikat, mind lovaikat, mind szamaraikat, amint a tábor volt” bőséges élelmiszerkészlettel, „csak hogy életüket menthessék”. Meg sem álltak addig, amíg át nem keltek a Jordánon.

A menekülés éjszakáján a város kapujában négy bélpoklos ember az éhségtől elkeseredetten azt latolgatta, hogy bemegy a szíriai táborba, és rábízsa magát az ostromlók irgalmára. Azt remélték, hogy részvétre indítják őket, és élelmet kapnak tőlük. Nagyon csodálkoztak, amikor „nem volt ott senki”! Háborítatlanul és akadálytalanul

„bemenvén egy sátorba, evének és ivának és elvivének onnét ezüstöt, aranyat és ruhákat és elmenvén elrejték azokat; és megtérvén más sátorba menének be, és abból is hozának és elmenvén, elrejték. És monda egyik a másiknak: ez a mai nap örömondás napja”, és „mi hallgatunk”. Gyorsan visszamentek tehát a városba az örömhírel.

Nagy volt a zsákmány. Az élelem bősége következtében azon a napon „egy köből zsemlyelisztet egy sikuson, és két köből árpát egy sikluson vettek”, ahogy azt Elizeus megjövendölte előző nap. Isten neve újra megdicsőült a pogányok előtt „az Úrnak beszéde szerint”, ahogy prófétája által kijelentette Izráelben. (Lásd: 2 Kir 7:5-16).

[162]

Így munkálkodott Isten embere évről évre. Hűséges szolgálatában közel került a néphez, és válságos időkben bölcs tanácsadóként állt a királyok mellett. A hosszú évek, amelyek alatt az uralkodók és a nép a bálványimádás bűnében éltek, elvégezték átkos munkájukat. A hitehagyás sötét árnya még mindenütt látható volt, de itt is, ott is voltak olyanok, akik rendületlenül kitartottak, és nem hajtottak térdet a Baálnak. Mialatt Elizeus reformációs munkáját folytatta, sokan kigyógyultak pogányságukból, és örömmel szolgáltak az igaz Istennek. A prófétát megörvendeztették az isteni kegyelem csodái, és nagyon vágyott mindazokkal kapcsolatba lépni, akik szívükben becsületesek voltak. Ahova csak eljutott, igyekezett embereket az igaz életre nevelni.

Emberi szemszögből nézve olyan kilátástalan volt a nemzet lelki megújulása, mint amilyen reménytelennek látják a lelki megújulást ma Istennek a föld sötét helyein dolgozó szolgálói. Krisztus egyháza azonban Isten eszköze az igazság hirdetésére. Isten képessé teszi különleges munka végzésére. Ha hűséges Istenhez, ha engedelmeskedik parancsolatainak, mindent felülmúló erő birtokosa lesz. Ha kitartóan engedelmeskedik, nincs olyan hatalom, amely megállhat vele szemben. Az ellenség erői éppúgy tehetetlenek lesznek, mint ahogy a polyva képtelen ellenállni a forgószélnek.

Az egyházra boldog, dicsőséges nap hajnala virrad, ha magára öltve Krisztus igazságosságát, a bűnnel való minden közösséget megtagad. Isten felszólítja Benne hívő hűségeseit, hogy bátorítsák azokat, akiknek nincs hitük és reménységük. Térjete az Úrhoz, „reménység foglyai”! Kérjete erőt Istentől, az élő Istentől! Rendíthetetlenül és alázatosan higgyete abban, hogy meg tud és meg akar menteni! Amikor hitben megragadjuk erejét, csodálatosan

megváltoztatja a legreménytelenebb, legcsüggesztőbb helyzetet is — nevének dicsőségére.

[163]

Ameddig Elizeus helyről helyre tudott utazgatni szerte Izráel országában, élénken részt vett a prófétaiskolák fejlesztésében. Ahova csak eljutott, Isten vele volt, szavakat adott neki, hogy szólja azokat, és hatalmat, hogy csodát műveljen. Egy alkalommal „mondának a próféták fiai Elizeusnak: ímé ez a hely, ahol nálad lakunk, igen szoros nekünk: hadd menjünk el kérlek, a Jordán mellé, hogy mindenkünk egy-egy fát hozzon onnét, hogy ott valami hajlékot építsünk magunknak, amelyben lakjunk” (2 Kir 6:1-2). Elizeus elment velük a Jordánhoz. Jelenlétével bátorította a próféták fiait; oktatta őket, sőt még csodát is tett, hogy segítse munkájukat. „Történt, hogy amikor egy közülük egy fát levága, a fejsze beesék a vízbe. Akkor kiálta és monda: Jaj, jaj, édes uram! pedig ezt is kölcsön kértem! És monda az Isten embere: Hová esett? és mikor megmutatta neki a helyet, levágott egy fát és utána dobta, és a fejsze feljött a víz színére. És monda: Vedd ki. És kinyújtván kezét, kivevé azt” (2 Kir 6:5-7). Olyan eredményes volt szolgálata és olyan messzeható a befolyása, hogy amikor halálos ágyán feküdt, még az ifjú Joás király is — aki bálványimádó volt és alig tisztelte Istent — Izráel atyját látta a prófétában, és elismerte, hogy jelenléte közöttük a bajban többet ér, mint lovak és szekerek sokasága. A feljegyzés így szól: „És megbetegedett Elizeus olyan betegséggel, amelybe bele is halt, és lement hozzá Joás, az Izráel királya, és arcára borulván sírt és monda: Édes atyám, édes atyám! Izráel szekerei és lovagjai!” (2 Kir 13:14.)

A próféta bölcs, együttérző atyaként állt sok nyugtalan lélek mellé, akiknek segítségre volt szükségük. Nem fordult el a felelős megbízatásra méltatlan, hitetlen ifjútól sem, akinek nagy szüksége volt tanácsra. A gondviselő Isten alkalmat adott a királynak arra, hogy a múlt hibáit jóvátegye és országát megerősítse. Vissza kell szorítani a szíriai ellenséget, amely elfoglalta Jordán keleti részét. Isten hatalmának újra meg kell mutatkoznia a tévelygő Izráel érdekében!

A haldokló próféta ezt mondta a királynak: „Végy kézivet és nyilakat.” Joás engedelmeskedett. Ekkor így szólt a próféta: „Fogd meg kezedd a kézivet.” Joás „megfogván azt kezével, Elizeus is rátette kezeit a király kezeire és monda: nyisd ki az ablakot napkelet felől” — a Jordánon túli városok felé, amelyeket a szíriaiak elfoglaltak. Miután a király kinyitotta a rácsos ablakot, Elizeus felszólította,

hogy lője ki nyilát. Amint a nyíl elrepült, Isten ezekre a szavakra ihlette a prófétát: „Az Úrnak győzedelmes nyila ez, győzedelmes nyíl a Siriabeliek ellen; mert megvered a Siriabelieket Afekben a megsemmisülésig.”

Ezután a próféta próbára tette a király hitét. Felszólította Joást, hogy szedje fel a nyilakat. Majd ezt mondta: „Lőjj a földbe!” A király háromszor belelőtt a földbe, majd nem lőtt többet. „Ötször vagy hatszor kellett volna lőnöd” — kiáltotta rémülten Elizeus. „Akkor megverted volna a Siriabelieket a megsemmisülésig; de így már csak háromszor vered meg a Siriabelieket” (2 Kir 13:15-19).

[164]

Ez a lecke mindazoknak szól, akik felelős helyet töltenek be. Amikor Isten utat nyit egy bizonyos feladat elvégzésére, és biztosít az eredményről is, a választott eszköznek minden tőle telhetőt meg kell tennie a megígért eredmény elérésére. A munka végzése közben tanúsított lelkesedés és kitartás arányában adja Isten az eredményt. Csak akkor tud csodákat művelni népéért, ha az fáradhatatlan energiával megteszi a maga részét. Szolgálatra szentelődött, erkölcsileg bátor emberekre van Istennek szüksége, akik mélységesen szeretik embertársaikat és buzgóságuk soha nem csökken. Ilyen munkásnak semmilyen feladat sem túl terhes, semmit sem tart túlságosan reménytelennek. Fáradozik tovább tántoríthatatlanul, amíg a látszólagos kudarc dicső győzelemmé lesz. A máglya és a börtönfalak sem térítik el attól az elhatározástól, hogy Istennel együtt dolgozzék országa építésén.

Elizeus munkája lezárult a Joásnak adott tanáccsal és bátorítással. Az Illésen megnyugvó Lélek teljes mértékben reá szállt, és élete végéig hűségesebb bizonyult. Soha nem ingadozott. Sohasem vesztette el a Mindenható erejébe vetett bizalmát. Mindig hitben ment előre; akkor is, amikor úgy tűnt, hogy zsákutcába jut. Isten pedig megtisztelte bizalmáért, és megnyitotta előtte az utat.

Isten nem adta meg Elizeusnak, hogy kövesse mesterét tüzes szekéren. Az Úr megengedte, hogy hosszú ideig tartó betegségben szenvedjen. Az emberi gyengeség és szenvedés hosszú órái alatt hite erősen megkapaszkodott Isten ígéreteiben, és mindig látta maga körül a vigasztaló és békét hozó mennyei követeket. Mint ahogy Dotán magaslatain látta az őt körülvevő mennyei küldöttek seregét, Izráel tüzes szekereit és lovasait, most is tudta, hogy együttérző angyalok vannak jelen, és ez erőt adott neki. Egész életén át erős volt hite.

Amint jobban megismerte Isten gondviselését és irgalmas jóságát, Istenébe vetett hite megingathatatlan bizalommá érett. Amikor pedig a halál szólította, kész volt munkáját letenni és megpihenni.

„Az Úr szemei előtt drága az ő kegyeseinek halála” (Zsolt 116:15).

[165] „Az igaznak... halála idején is reménysége van” (Péld 14:32). A zsoltáríróval együtt Elizeus bizalommal mondhatta: „Csak Isten válthatja ki lelkemet a Seol kezéből, mikor az megragad engem” (Zsolt 49:16). Örömmel tanúsíthatta: „Tudom, hogy az én Megváltóm él, és utoljára az én porom felett megáll» (Jób 19:25). „Én igazságban nézem a te orcádat, megelégszem a te ábrázatoddal, midőn felszerkenek (Zsolt 17:15).

A kétfelé vált Izráel korában az ókor egyik legnagyobb városa az asszír birodalom fővárosa, Ninive volt. A Bábel tornyánál történt szétszóródás után nem sokkal, a Tigris folyó termékeny partján alapították. Gazdagon virágzott századokon át, amíg „három napi járóföld”-et átfogó „nagy várossá” lett (Jónás 3:3).

Jóléte idején Ninive elöl járt a bűnözésben és gonoszságban. Az ihletett Ige „vérszopó város”-ként jellemezte, amely „hazug és erőszakkal” teli (Náhum 3:1). Náhum próféta jelképes beszédében kegyetlen, ragadozó oroszlánhoz hasonlította Ninivét. „Kire nem hatott volna ki a te gonoszságod soha?” — kérdezte (Náhum 3 :19).

Bármilyen elvetemültté vált is, mégsem merült el teljesen a bűnben. Aki „látja az emberek minden fiát” (Zsolt 33:13) és akinek szeme „minden drága dolgot meglát” (Jób 28:10), sok olyan embert vett észre a városban, akik jobbra és nemesebbre vágyakoztak, akik ha megismerhetnék az élő Istent, elfordulnának a gonoszságtól, és Istent imádnák. A bölcs Isten félreérthetetlen módon kinyilatkoztatta nekik önmagát, hogy bűnbánatra indítsa őket.

Erre a munkára Jónás prófétát, Amiatti fiát választotta ki eszközü. Az Úr így szólt hozzá: „Kelj fel, menj Ninivébe, a nagy városba, és kiálts ellene, mert gonoszságuk felhatolt élémbe!” (Jónás 1:1-2.)

Amikor a próféta megbízatásának nehézségeire és látszólagos kivihetlenségére gondolt, kísértést érzett arra, hogy megkérdőjelezze a küldetés bölcs voltát. Emberileg nézve úgy tűnt, hogy semmilyen eredményt nem érhet el az üzenet abban a büszke városban. Egy pillanatra elfelejtette, hogy Isten, akit szolgál, mindentudó és mindenható. Miközben kételkedve tétovázott, Sátán egészen elbátorlatanította. Nagy félelem lett úrrá rajta, és „felkele... hogy Társisba szaladna”. Miután elment Jáfóba és talált ott egy indulásra kész hajót, „megadván a hajóbért, beszälla abba” és elutazott (Jónás 1:3).

Jónás feladata súlyos felelősséggel járt. De Aki megparancsolta, hogy menjen, erőt és eredményt is tudott adni szolgájának. Ha a próféta habozás nélkül engedelmeskedik, sok keserű tapasztalat-

tól megmenekül és Isten gazdagon megáldja. Az Úr azonban nem hagyta el a kétségbeesett prófétát. Egy sor próba és különös intézkedés nyomán újjáéledt bizalma Istenben és menteni tudó végtelen hatalmában.

Ha Jónás higgadtan gondolkozik, amikor megbízatását kapta, akkor megéri, milyen ostoba dolog bárminemű erőfeszítést is tennie a felelősség előli menekülésre. Isten azonban nem sokáig engedte, hogy háborítatlanul haladjon eszeveszett menekülése útján. „Az Úr... nagy szelet bocsáta a tengerre, és nagy vihar Iőn a tengeren és a hajó már-már töredezik vala. Megfélemlének azért a hajósok és kiáltának, ki-ki az ő istenéhez, és a hajóban levő holmit a tengerbe hányák, hogy könnyítsenek magukon. Jónás pedig leméne a hajó aljába és lefeküdt és elaludt” (Jónás 1:4-5).

Miközben a tengerészek pogány isteneikhez könyörögtek segítségért, a hajómester módfelett meggyötörtén kereste meg Jónást, és ezt mondta: „Mi lelt, te nagy alvó? Kelj fel, kiálts a te Istenedhez; hát ha gondol velünk az Isten, és nem veszünk el!” (Jónás 1:6.)

A kötelesség útjáról letérő ember imája azonban nem segített semmit. A tengerészek benyomása az volt, hogy a vihar különös hevessége isteneik haragját jelzi. Mint végső menedéket, a sorsvetést indítványozták, „hogymegtudhassuk — mondták -: mi miatt van rajtunk e veszedelem. És sorsot vetének és a sors Jónásra esék. Mondának azért néki: Kérünk, beszélj el nekünk: mi miatt van rajtunk e veszedelem? Mi a te foglalkozásod és honnan jössz? Melyik a te hazád és miféle népből való vagy te? És monda nekik: Héber vagyok én és az Urat, az egek Istenét félelem én, aki a tengert és a szárazat teremtette.

És megfélemlének az emberek nagy félelemmel és mondák néki: Mit cselekedtél? Mert megtudták azok az emberek, hogy az Úr színe elől fut, mivelhogy elbeszélé nekik.

Mondák azután néki: Mit cselekedjünk veled, hogy a tenger megcsendesedjék ellenünk? Mert a tenger háborgása növekedék. Ő pedig monda nekik: Fogjatok meg és vessetek engem a tengerbe, és megcsendesedik a tenger ellenetek; mert tudom én, hogy miattam van ez a nagy vihar rajtatok.

[168] És erőlködtek azok az emberek, hogy visszajussanak a szárazra; de nem tudtak, mert a tenger háborgása növekedék ellenük. Kiáltának azért az Úrhoz és mondák: Kérünk Uram, kérünk, ne vesszünk

el ez ember lelkéért, és ne háríts reánk ártatlan vért, mert te, Uram, úgy cselekedtél, amint akartad! És felragadák Jónást és beveték őt a tengerbe és megszűnnek a tenger az ő háborgásától. Azok az emberek pedig nagy félelemmel félek az Urat és áldozattal áldozának az Úrnak, és fogadásokat fogadának. Az Úr pedig egy nagy halat rendelt, hogy benyelje Jónást. És Iőn Jónás a hálnak gyomrában három nap és három éjjel. És könyörgő Jónás az Úrnak, az ő Istenének a hálnak gyomrából. És mondá:

Nyomorúságomban az Úrhoz kiálték,
És meghallgata engem;
A Seol torkából sikolték És meghallád az én szómat.

Mert mélységbe vetettél engem,
Tenger közepébe,
És körülfogott engem a víz;
Örvényeid és habjaid mind átmentek rajtam!

És én mondám: Elvettettem a te szemeid elől;
Vajha láthatnám még szentséged templomát!
Körülvettek engem a vizek
Lelkemig,

Mély ár kerített be engem,
Hínár szövődött fejemre.
A hegyek alapjáig süllyedtem alá?
Bezáródtak a föld závárajai felettem örökre!

Mindazáltal kiemelted éltetemet a múltásból, oh
Uram, Istenem!
Mikor elcsüggedt bennem az én lelkem, megemlékeztem
az Úrról,
És bejutott az én könyörgésem tehozzád,
A te szentséged templomába.

Akik hiú bálványokra ügyelnek, elhagyják boldogságukat; [169]
De én hálaadó szóval áldozom néked;

Megadom, amit fogadtam.
Az Úré a szabadítás.”

(Jónás 1:7-2:10.)

Jónás végül megtanulta, hogy „az Úré a szabadítás” (Zsolt 3:9). Bűnbánata és Isten megmentő kegyelmének felismerése szabadulást hozott. Jónás kiszabadult a nagy mélység veszélyeiből. A hal kivetette a szárazra. Isten újra megbízta szolgáját, hogy intse meg Ninivét. „Lőn az Úrnak szava Jónáshoz másodszor is, mondván: Kelj fel, menj Ninivébe, a nagy városba, és hirdesd néki azt a beszédet, amit én parancsolok néked.” Most már nem volt kérdése, most már nem kételkedett, hanem tétovázás nélkül engedelmeskedett. „Felkele Jónás, és elméne Ninivébe az Úr szava szerint” (Jónás 3 :1-3).

Amikor Jónás a városba érkezett, azonnal kiáltani kezdett „el-lene”: „Még negyven nap, és elpusztul Ninive” (Jónás 3:4). Utcáról utcára ment, és hirdette az intő üzenetet.

Az üzenet nem hangzott hiába! A hitetlen város utcáin végighar-sogó kiáltást szájról szájra adták, amíg minden lakója meghallotta a megdöbentő hírt. Isten Lelke minden szívvel megértette az üzene-tet, és tömegek remegtek bűneik miatt. Mélységes megalázkodás és bűnbánat ébredt szívükben.

„A niniveiek pedig hívének az Istenben, és böjtöt hirdetének és nagyjaiktól fogva kicsinyeikig zsákba öltözének. És eljuta a beszéd Ninive királyához, és felkele királyi székéből, és leveté magáról az ő királyi ruháját, és zsákba borítkozék, és üle a porba. És kiáltá-nak és szólának Ninivében a királynak és főembereinek akaratóból mondván: Emberek és barmok, ökrök és juhok: semmit meg ne kóstoljanak, ne legeljenek és vizet se igyanak! Hanem öltözzenek zsákba az emberek és barmok és kiáltsanak az Istenhez erősen, és térjen meg ki-ki az ő gonosz útáról és az erőszakosságból, amely az ő kezükben van! Ki tudja? talán visszatér és megengesztelődik az Isten és elfordul haragjának búsulásától és nem veszünk el!” (Jónás 3 :5-9).

A király és a főemberek a köznéppel együtt, nagyok és kicsinyek „megtértek a Jónás prédikálására” (Mt 12:41). Közösen kiáltottak a menny Istenéhez, és Ő megkönyörült rajtuk. Látta „cselekedeteiket,
[170] hogy megtértek az ő gonosz útjukról: és megbáná az Isten azt a gonoszt, amelyről mondá, hogy végrehajtja rajtuk, és nem hajtá

végre” (Jónás 3:10). Az ítélet elhárult. Izráel Istene felmagasztosult és megdicsőült az egész pogány világban, törvényét pedig tisztelték. Ninive csak hosszú évekkel később lett a környező népek zsákmánya, amikor büszke gőgjében elfeledkezett Istenről.

Jónásnak elsőként kellett volna örvendeznie a menny csodálatos kegyelmén, amikor megtudta, hogy Isten irgalmaz a városnak, amely gonoszsága ellenére bűnbánatra indult, és zsákban, hamuban bánkódott. Ehelyett az a gondolat foglalkoztatta, hogy talán hamis prófétának fogják tartani. Hírnevét féltve, szem elől tévesztette, hogy a maga hírnevénél felmérhetetlenül többet érnek a nyomorult város lakói. Isten szánalma a bűnbánó niniveiek iránt „igen rossznak látszék... Jónás előtt, és megharaguvék”. „Avagy nem ez vala-é az én mondásom — kérdezte az Urat -, mikor még az én házamban valék? azért siettem, hogy Tarsisba futnék, mert tudtam, hogy te irgalmas és kegyelmes Isten vagy, nagy türelmű és nagy irgalmasságú és a gonosz miatt is bánkódó” (Jónás 4:1-2).

Újra engedett gáncsoskodó, kételkedő hajlamának. Ismét erőt vett rajta a csüggedés. Szem elől tévesztette mások érdekeit. Szeretett volna inkább meghalni, mint élni, és látni, hogy a város megmarad. Elégedetlenül kiáltott: „Most Uram, vedd el, kérlek az én lelkemet éntőlem, mert jobb meghalnom, mintsem élnem!”

„Avagy méltán haragszol-é?” kérdezte az Úr. „Majd kiméne Jónás a városból, és üle a város keleti része felől, és csinálja ott magának hajlékot, és üle az alatt az árnyékban, amíg megláthatná, mi leszen a városból? Az Úr Isten pedig egy tököt rendele, és felnöve az Jónás fölé, hogy árnyékot tartson feje fölött és megoltalmazza őt a hévség bántásától. És nagy örömmel örvendezék Jónás a tök miatt” (Jónás 4:3-6).

Ezután az Úr szemléltető oktatást adott Jónásnak. „Másnapra férget rendele az Isten hajnalköltekor, és megszúrja az a tököt, és elszárad. És Iőn napköltekor, hogy tikkasztó keleti szelet rendele Isten, és a nap rátűzött a Jónás fejére, és ő elbágyada. Kíváná azért magának a halált és monda: Jobb halnom, mint élnem!”

Isten ismét szólt a prófétához: „Avagy méltán haragszol-é a tök miatt?” Jónás így válaszolt: „Méltán haragszom, mind halálig!”

„Az Úr pedig monda: Te szánod a tököt, amelyért nem fáradtál és amelyet nem neveltél, amely egy éjjel támadt és más éjjel elveszett; Én pedig ne szánjam Ninivét, a nagy várost, amelyben több van

tizenkétszer tízezer embernél, akik nem tudnak különbséget tenni jobb és bal kezük között, és barom is sok van?!” (Jónás 4:7-11.)

Jónás képtelen volt megérteni, hogy Isten miért akarja Ninivét megkímélni. Ha kuszáit gondolatokkal, megalázottan és értetlenül is, Jónás mégis teljesítette megbízatását, a nagy város megintését. Jóllehet a megjövendölt esemény nem következett be, az intő üzenet mégis Istentől volt, és megtörtént az, amit Isten általa akart elérni. Kegyelmének dicsősége megmutatkozott a pogányok között. Akik hosszú ideje „setétségben és a halálnak árnyékában” ültek, „megkötöttségben nyomorúsággal és vassal”, „az Úrhoz kiáltanak szorultságukban”, és „sanyarúságukból kiszabadítá őket. Kihozá őket a setétségből és a halálnak árnyékából, köteleiket pedig elszaggatá.” „Kibocsátá az ő szavát, és meggyógyítá őket, és kimenté őket az ő vermeikből” (Zsolt 107:10. 13-14. 20).

Krisztus, földi szolgálata alatt hivatkozott arra az eredményre, amelyet Jónás prédikációja ért el Ninivében. A pogány központ lakóit összehasonlította azokkal, akik az Ő korában Isten népének vallották magukat. „Ninive férfiai — jelentette ki — együtt támadnak majd fel ezzel a nemzetséggel és kárhoztatják ezt: mivelhogy ők megtértek a Jónás prédikálására; és ímé nagyobb van itt Jónásnál” (Mt 12:41). Krisztus eljött a nyüzsgő világba, amely tele volt az üzleti élet zajával és a kereskedők civódásával; ahol az emberek önmaguknak akartak megszerezni mindent, amit csak tudtak. Krisztus eljött ide, és Isten harsonájaként hallatszott hangja a kavargás felett: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?” (Mk 8:36-37).

Mint ahogy Jónás prédikálása jel volt a niniveieknek, ugyanúgy Krisztus prédikálása is jel volt az Ő nemzedékének. De mennyire másképpen fogadták most az igét! Közömbösségük és gúnyolódásuk ellenére a Megváltó kitartóan dolgozott, amíg be nem fejezte küldetését.

Ez a tanítás Isten szolgálóinak ma is szól. A nagy városoknak ma éppen olyan szükségük van az igaz Isten tulajdonságainak és szándékainak megismerésére, mint annak idején volt a niniveieknek. Krisztus követeinek meg kell ismertetniük az emberekkel a szem elől tévesztett nemesebb világot. A Szentírás tanítása szerint az a város marad meg egyedül, amelynek építője és alkotója Isten. A hit szemével az ember megláthatja a menny küszöbét, amelyet eláraszt

Isten dicsősége. Az Úr Jézus munkálkodó szolgálói által szólítja fel az embert, hogy megszentelt vágyakozással törekedjék a soha el nem múló örökségre. Buzdítja őket, hogy gyűjtsenek kincset Isten trónjánál.

A nagyvárosok lakóit gyorsan, biztosan és majdnem egyetemesen hatalmába ejti a bűn, mert állandóan fokozódik a tudatos gonoszság. Annyira túlsúlyban van a romlottság, hogy emberi tollal nem lehet leírni. Napról napra látjuk a viszály, megvesztegetés és csalás újabb megnyilatkozásait. Minden nap meghozza a maga csüggesztő beszámolóját erőszakos és törvényellenes cselekményeiről, az emberi szenvedéssel szembeni közömbösségről, az emberi élet brutális, sátáni pusztításáról. Minden nap tanúskodik az elmebetegek, gyilkosságok és öngyilkosságok szaporodásáról. Sátán korszakról korszakra igyekszik az emberek előtt elrejteni Jahve üdvöt hozó tervét. Megkísérli eltakarni Isten törvényének nagyszerű elveit — a méltányosságot, irgalmasságot és szeretetet. Az ember büszkélkedik korunk csodás fejlődésével és felvilágosultságával. Isten azonban látja, hogy a föld tele van gonoszsággal és erőszakossággal. Az ember azt mondja, hogy Isten törvénye érvénytelen, hogy a Biblia nem hiteles. Ennek következménye, hogy a bűn áradata úgy söpör végig a világon, amire Noé és a hitehagyó Izráel kora óta nem volt példa. A nemeslelkűséget, szelídséget, kegyességet áruba bocsátják, hogy kielégítsék tiltott dolgok utáni vágyukat. A nyereszkedésért elkövetett bűncselekmények sötét listáját látni is elég ahhoz, hogy a vér meghűljön az emberben, és lelke rémülettel teljék meg.

Istenünk az irgalom Istene. Hosszútűréssel és szerető szánalommal bánik törvénye áthágóival. Ma azonban, amikor az embereknek olyan sok alkalmuk nyílik arra, hogy Isten törvényeit a Szentírás kinyilatkoztatásának megfelelően megismerjék, a világegyetem Ura nem nézheti megnyugvással a gonosz városokat, ahol erőszakosság és bűn uralkodik. Istennek a makacsul engedetlenkedők iránti türelme nemsokára véget ér. Szükséges-e, hogy az embert meglepetésszerűen érje, amikor a legfőbb Uralkodó hirtelen és váratlanul megváltoztatja bánásmódját az elbukott világ lakóival? Csodálkozhat-e, amikor büntetés követi a törvényszegést és a fokozódó bűnt? Meglepődhet-e azon, hogy Isten pusztulással és halállal sújtja azokat, akik nem egyenes úton — hanem csalással és megtévesztéssel — jutottak nyereségükhöz? Sokan nem hajlandók Jahve uralkodását

elismerni, pedig Isten egyre fokozódó fénnel világítja meg kívánalmait előttük. Inkább választják a menny kormányzása elleni lázadás elindítójának fekete zászlaját.

Isten végtelenül türelmes. Elcsodálkozunk ezen a hosszútűrésen, ha arra gondolunk, hogy állandóan megsértjük szent parancsolatait. A mindenható Isten visszatartja ítéletét. De kétségkívül meg fogja büntetni a gonoszokat, akik a Tízparancsolat jogos követelményeivel vakmerően szembehelyezkednek.

Isten próbaidőt ad az embernek. De Isten türelmének határa van, amelyen túl elkerülhetetlenül büntet. Az Úr hosszú ideig elnéző az emberekkel. Irgalmában figyelmeztetéseket küld, hogy a menny haragjától megmentse őket. De eljön az idő, amikor már nem hallgatja meg az irgalomért könyörgőket. Elpusztítja a lázadókat, akik az igazság világosságát állandóan visszautasítják, mert könnyörületes velük és azokkal is, akiket befolyásolnának példájukkal.

Közel van az idő, amikor olyan gyötrelmek lesznek a világon, amelyet emberi balzsam nem tud gyógyítani. Isten visszavonja Lelkét. Tengeren és szárazon egyik katasztrófa a másikat éri nagy gyorsasággal. Milyen gyakran hallunk földrengésekről és tornádókról, a tűz és víz pusztításairól, amelyek nagy áldozatokat követelnek emberéletben és anyagiakban! Ezek az elemi csapások látszólag a természet megzavart, rendellenes erőinek szeszélyes kitörései, amelyeket az ember egyáltalán nem tud befolyásolni. Belőlük azonban Isten szándékait olvashatjuk ki. Ezek is olyan eszközök, amelyekkel rá akarja ébreszteni az embert arra, hogy milyen veszélyben van.

Isten szolgáit ne csüggesse el a nagyvárosokban tapasztalható gonoszság, jogtalanság, istentelenség, amellyel szembe kell nézniük, miközben a megváltás örömhírét hirdetik. Az Úr ezeket a munkásokat ugyanazzal az üzenettel bátorítja, mint amelyet Pál apostolnak adott az elvetemült Korinthusban: „Ne félj, hanem szólj és ne hallgass. Mert én veled vagyok és senki sem támad reád, hogy néked ártson; mert nékem sok népem van ebben a városban” (Acs 18:9-10). A lelkek megmentésén fáradozók ne felejtsek el, hogy jóllehet sokan nem fogadják meg Isten Igéje tanácsait, de nem az egész világ fordul el a menny világosságától és igazságától; nem mindenki fordít hátat, amikor a türelmes, elnéző Megváltó hívja. Minden városban, a bűnnel és erőszakossággal telt városokban is, sok olyan ember van, akik megfelelő tanítással Krisztus követőivé válhatnak. Ezeket

lehet elérni a megmentő igazsággal, és Krisztusnak mint személyes Megváltójuknak elfogadására készíteni.

Isten ezt üzeni ma a föld lakóinak: „Legyetek készen ti is; mert amely órában nem gondoljátok, abban jó el az embernek Fia” (Mt 24:44). A társadalmakban, különösen a nagy városokban uralkodó állapotok hirdetik, hogy eljött Isten ítéletének órája, és hogy minden földi dolog vége közeleg.

A korszakok válságának küszöbén állunk. Isten ítéletei gyors egymásutánban fognak következni — tűz, árvíz, földrengés, háború és vérontás formájában. Ne lepődjünk meg a nagy és meggyőző események láttán, mert a kegyelem angyala nem maradhat itt már sokáig, hogy védje a megátalkodottakat!

„Ímé az Úr kijő helyéről, hogy meglátogassa a föld lakóinak álnokságát, s felmutatja a föld a vért, és el nem fedí megöletteit többé” (Ésa 26:21). Isten haragjának viharfelhői sűrűsödnek, és csak azok fognak megállni, akik kegyelemből fakadó hívását engedelmesen fogadják — mint ahogy Ninive lakói tették Jónás prédikálására -, és megszentelődnek a menny Urának törvényei iránti engedelmesség által. Csak az igazak rejtőzhetnek el Krisztussal Istenben, amíg a pusztítás áthalad. Mondjuk mi is lelkünk mélyéből:

„Lelkem drága Jézusa,
Hozzád hajt a félelem,
Míg tombol a vad tusa
S nő a vész a tengeren.

Rejts el, rejts el, itt ne hagyj,
Míg eláll a fergeteg;
Biztonságos révet adj,
S majd fogadd el lelkemet!”

Izrael balsorsú királyságának utolsó éveit olyan erőszak és vérontás jellemezte, amelyet Akháb háza uralkodása alatti igen küzdelmes és nyugtalan időszakokban sem tapasztalhattak. A tíz törzs uralkodói két évszázadon át — vagy tovább is — szelet vetettek; így most aratták a vihart. Egyik királyt a másik után gyilkolták meg, hogy újabb becsvágyóknak nyissanak utat. „Királyt emeltek ők — nyilatkozta ki az Úr a hitetlen trónbitorlókról -, de nem én általam; fejedelmet választottak, de tudtomon kívül” (Hós8:4). A jogosság minden alapelvét elvetették. Akiknek az isteni kegyelem őrzőiként kellett volna állniuk a föld népei előtt, „hűtlenül cselekedtek az Úr ellen” (Hós 5:7), és elárulták egymást.

Isten a megátalkodott nemzetet kemény dorgálásokkal akarta ráébreszteni a küszöbön álló pusztulás veszélyére. Hóseás és Ámós próféta által egyik üzenetet a másik után küldte a tíz törzsnek, és teljes, tökéletes bűnbánatra buzdította őket. A próféták azt is meghirdették, hogy katasztrófa következik, ha megmaradnak vétkeikben. „Istentelenséget szántottatok — jelentette ki Hóseás álnokságot aratatok. Eszitek a hazugság gyümölcsét, mert bíztál a te utadban és vitézeidnek sokaságában! Azért zendülés támad a te néped között, és minden te erősséged elpusztítatik...; hajnalra bizony elvész Izráel királya!” (Hós 10:13-15.)

Efraimról¹ a próféta ezt a kijelentést tette: „Idegenek emésztik erejét, de ő nem veszi észre. Ősz hajjal is hintve van már, és azt sem veszi észre.” „Megvetette Izráel a jót”, „Összetörve az ítélettől”, képtelen felfogni, hogy gonosz eljárásának végzetes következménye lesz. A tíz törzs nemsokára „bujdosó”-vá lesz „a pogányok között” (Hós 7:9; 8:3; 5:11; 9:17).

[176] Izráel egyes vezetőit fájdalmasan érintette tekintélyük elvesztése, és nagyon szerették volna visszaszerezni. Ahelyett azonban, hogy elhagyták volna az országot meggyengítő szokásaikat, vétkeztek,

¹Hóseás próféta gyakran utalt Efraimra, a tíz törzs közötti hitehagyás egyik vezetőjére, mint a hitehagyó nemzet szimbólumára.

és azzal áltatták magukat, hogy alkalomadtán politikai hatalomra tesznek szert a pogányokkal való szövetség útján. „Látta ugyan Efraim a maga betegségét, Júda is a maga sebét, és Efraim Assiriához folyamodott.” „És olyan lett Efraim, mint az együgyű galamb: balgató! Egyiptomhoz kiáltanak, Assiriához folyamodnak.” „Frigyet szereznek az Assirussal” (Hós 5:13; 7:11; 12:1).

Isten embere által, aki megjelent Béthelben az oltár előtt, majd Illés és Elizeus által, valamint Ámos és Hóseás útján az Úr ismételt a tíz törzs elé tárta engedetlenségéből fakadó gonoszságát. A feddés és kérlelés ellenére Izráel egyre mélyebbre süllyedt hitehagyásában. „Szilajkodik Izráel mint a szilaj üsző” — nyilatkoztatta ki az Úr. „Az én népem átkodottan hajlandó elfordulni tőlem” (Hós 4:16; 11:7).

Voltak idők, amikor a menny igen súlyos ítélettel sújtotta az engedetlen népet. Megvertem „a próféták által — nyilatkoztatta ki Isten — és megölöm őket az én számnak beszédével. Bizony, a te ítéleteid olyanok, mint a kelő nap. Mert szeretetet kívánok és nem áldozatot; az Istennek ismeretét inkább, mintsem égő áldozatokat. De ők, mint Ádám, áthágták a szövetséget; ott cselekedtek hűtlenül ellenem” (Hós 6:5-7).

„Halljátok meg az Úrnak beszédét Izráel fiai” — szólt hozzájuk végül Isten: „Mivelhogy elfeledkeztél Istened törvényéről, elfeledkeztem én is a te fiaidról. Mennél számosabbak lettek, annál inkább vétkeztek ellenem; de gyalázatra fordítom dicsőségüket!... megbüntettem őket az Ő utaikért, és megfizetek néki cselekedeteiért” (Hós 4:1. 6-9).

Az asszír fogság előtti fél évszázadban olyan volt Izráel gonoszsága, mint Noé korának és minden olyan kornak gonoszsága, amikor az emberek elvetették Istent. Teljesen a bűnözésre adták magukat. A természetnek Isten fölé emelése, a Teremtő helyett a teremtmény imádása mindig a legdurvább bűnökkel járt együtt. Amikor Izráel népe Baál és Astoret imádásával hódolattal adózott a természet erőinek, elszakadt mindattól, ami felemelő és nemesítő, s így a kísértés könnyű zsákmánya lett. Lelkük védelmi bástyája leomlott. A tévútra vezetett híveket semmi sem védte a bűn ellen, és engedtek az emberi szív szenvedélyeinek.

A próféták felemelték szavukat koruk kiáltó zsarnoksága, felháborító igazságtalansága, szokatlan fényűzése, botrányos dőzsölése, égbekiáltó feslettsége és züllöttsége ellen. De hiába tiltakoztak, hiába

[177] bélyegezték meg a bűnt. „Azt, aki feddőzik a kapuban — nyilatkozta ki Ámos — gyűlölik, és utaljak azt, aki feddhetetlenül beszél. „Igazak nyomorgatói, váltságdíj-szedők vagytok; és elnyomják a szegényeket a kapuban” (Amos 5: io. 12).

Ilyen bűnök származtak abból, hogy Jeroboám felállította a két aranyborjút. Az istentisztelet megalapozott formáitól való első eltérés a bálványimádás durvább formáinak bevezetéséhez vezetett, míg végül az ország majdnem minden lakosa a természetimádás csábító szokásainak hódolt. Alkotójáról elfeledkezve, Izráel „mélyen elfajult” (Hós 9:9).

A proféták továbbra is tiltakoztak a bűnök ellen, és könyörögtek a népnek, hogy cselekedjék igazságot. „Vessetek magatoknak igazságra; arassatok kegyelem szerint!” — kérlelte őket Hóseás. „Szántsatok magatoknak új szántást; mert ideje keresnetek az Urat, mígnem eljő, hogy igazság esőjét adjon nektek.” „Térj hát vissza a te Istenedhez; őrizd meg az irgalmasságot és az ítéletet, és bízzál szüntelen a te Istenedben.” „Térj vissza hát Izráel az Úrhoz, a te Istenedhez, mert elbuktál álnokságod miatt!... Mondjátok néki: Végy el minden álnokságot! És fogadd el azt, ami jó” (Hós 10:12; 12:6; 14:2-3).

A törvénszegők sok alkalmat kaptak a megtérésre. Amikor a legmélyebbre süllyedtek a hitehagyásban, és a legnagyobb volt nyomoruk, Isten a megbocsátás és a remény üzenetét küldte hozzájuk. „Romlásodra lett Izráel — hirdette -, hogy ellenem törekedtél, a te segítőd ellen. Hol van hát a te királyod, hol van, hogy megoltalmazzon?” (Hós 13 :9~io.) „Jertek, térjünk vissza az Úrhoz — könyörgött a próféta -, mert ő szaggatott meg és ő gyógyít meg minket; megsebesített, de bekötöz minket! Megelevenít minket két nap múlva, a harmadik napon feltámaszt minket, hogy éljünk az ő színe előtt. Ismerjük hát el, törekedjünk megismerni az Urat. Az ő kijövele bizonyos, mint a hajnal, és eljő hozzánk, mint az eső, mint a késői eső, amely megáztatja a földet” (Hós 6:1-3). Az Úr gyógyulást és békességet kínált azoknak, akik szem elől tévesztették korszakokat átfogó tervét, amelyet a Sátán hatalmával tőrbe csalt bűnösök megszabadítására készített. „Kigyógyítom őket hűtlenségükből; szeretem őket ingyen kegyelemből — mondta -, mert elfordult tőlük az én haragom. Olyanná leszek Izráelnek, mint a harmat. Virágozni fog, mint a liliom, és gyökeret ver, mint a Libánon. Kiterjednek az Ő

ágai, és olyan lesz az ő ékessége, mint az olajfáé, illata pedig, mint a Libánoné.

Visszatérnek az ő árnyékában lakók, és felelevenednek, mint a búzamazag, és virágoznak, mint a szőlőtő; híre olyan lesz, mint Libánon boráé. Efraim így szól: Mi közöm nékem többé a bálványokhoz?! Én meghallgatom és figyelek reá. Olyan vagyok, mint a zöldellő ciprusfa! Tőle származik a te gyümölcsöd!” [178]

„Kicsoda a bölcs, hogy értse ezeket?

Kicsoda az értelmes, hogy eszébe vegye ezeket?

Bizony igazak az Úrnak utai,

És az igazak járnak azokon,

Az istentelenek pedig elesnek rajtuk”

(Hós 14:5-10).

Az Isten kereséséből fakadó áldások erős hangsúlyt kaptak. „Engem keressetek — kérlelte őket az Úr -, és éltek! És ne keressétek Béth-Elt; Gilgálba se menjetek; Beér-Sebába se menjetek át. Mert Gilgál fogságba megy, Béth-El pedig semmivé lesz.”

„Keressétek a jót és ne a gonoszt, hogy éljete, és akkor veletek lesz az Úr, a Seregek Istene, amint mondjátok. Gyűlöljétek a gonoszt és szeressétek a jót; állítsátok vissza a kapuban az igazságot; talán megkegyelmez az Úr, a Seregek Istene a József maradékinak” (Ámos 5:4-5, 14-15). Azok túlnyomó többsége, akik hallották a felhívásokat, nem fordították hasznukra. A megátalkodottak gonosz vágyaival annyira ellentétben álltak Isten küldötteinek szavai, hogy a bétheli bálványimádó pap ezt az üzenetet küldte Izráel uralkodójának: „Pártot ütött ellened Ámos az Izráel házában; nem tűrheti az ország az ő mindenféle beszédét” (Ámos 7:10).

Hóseás útján az Úr kinyilatkoztatta: „Amikor gyógyítani akarom Izráelt, akkor tudódik ki Efraim vétke és Samária gonoszsága.” „Izráel ellen az ő büszkesége tesz tanúbizonyságot, és még sem térnek vissza az Úrhoz, az ő Istenükhöz, és nem keresik őt mindenek dacára sem” (Hós 7:1, 10).

Az Úr nemzedékről nemzedékre elnéző volt makacs gyermekeivel. Kihívó lázadásuk ellenére még mindig vágyott arra, hogy szabadítójukként nyilatkoztassa ki önmagát. „Mit cselekedjem veled

Efraim? — kiáltotta — Mit cselekedjem veled Júda? Hiszen szeretetek olyan, mint a reggeli felhő és mint a korán múló harmat” (Hós 6:4).

[179] Az országot elárasztó gonoszság már gyógyíthatatlanná vált. Izráelen elhangzott a félelmetes ítélet: „Bálványokkal szövetkezett Efraim; hagyd hát magára!” „Elérkeztek a számadásnak napjai; elértek a megtorlásnak napjai; megtudja majd Izráel!” (Hós 4:17; 9:7).

Izráel tíz törzsének aratnia kellett hitehagyásának gyümölcsét, amely a Béthelben és Dánban felállított idegen oltárookban öltött formát. Isten ezt az üzenetet küldte nekik: „Megutálta a te borjúdát, oh Samária! Haragom felgerjedt ellenük. Meddig nem lehetnek még tiszták? Mert ez is Izráelből való! kézműves csinálta azt, és nem Isten az. Bizony forgácscsá lesz Samária borjúja!” „Beth-Aven borjúi miatt aggódnak Samária lakói. Bizony megsiratja azt az ő népe, és papjai is remegnek miatta... Azt magát is Assiriába vonszolják ajándékkul Járeb (Szanhérib) királynak” (Hós 8:5-6; 10:5-6).

„Ímé, az Úr Isten szemmel tartja a bűnös országot, és eltörlöm azt a földnek színéről. Mindazáltal még sem pusztítom el egészen a Jákobnak házát, ezt mondja az Úr! Mert ímé, én parancsolok és szétrázom Izráel házát minden népek között amint a rostával rázogatok; de nem esik a földre egy szemecske sem. Fegyver által halnak meg az én népemnek minden bűnösei, akik azt mondják: Nem ér el minket és nem jó reánk a veszedelem.”

„Elpusztulnak az elefántcsont-házak is; megsemmisülnek a nagy házak, ezt mondja az Úr.” „A Seregek Ura az, aki megérinti a földet és elolvad az, és jajgat annak minden lakója.” „Fiaid és leányaid fegyver által hullanak el; földedet felosztják kötéllel, és te magad tisztátalan földön halsz meg, az Izráel pedig fogságba vitetik az ő földről.” „Minthogy pedig ekképpen cselekszem veled, készülj Istened elé, oh Izráel!” (Amós 9:8-10; 3:15; 9:5; 7:17; 4:12.)

Isten egy ideig késleltette a megjövendőlt büntetést, és II. Jero-boám hosszú uralkodása alatt Izráel seregei jelentős győzelmeket arattak. De a jólét idején sem változott meg a megátalkodottak szíve, és végül Isten úgy rendelkezett, hogy „fegyver által hal meg Jero-boám, az Izráel pedig fogságba vitetik az ő földről!” (Ámós 7:11.)

A királyt és a népet nem érintette a kijelentés bátor hangvétele. Már ilyen messzire mentek a megátalkodottságban. Amáziást, a

bétheli bálványimádó papok egyik vezetőjét felkavarta a prófétának a nép és királyuk ellen mondott világos beszéde, és így szólt Ámóshoz: „Menj el, próféta!

Fuss el a Júda földre; ott egyed kenyered és ottan prófétálj! [180] Béth-Elben pedig ne prófétálj többé, mert a király szenthelye és az ország székháza ez!” (Ámós 7:12-13.)

A próféta határozottan válaszolt erre: „Így szól az Úr:... az Izráel... fogságba vitetik” (Ámós 7:17).

A hitehagyó törzsek ellen mondott beszéd szó szerint beteljesedett. Az ország pusztulása azonban fokozatosan történt. Az ítélet során az Úr nem feledkezett el az irgalmasságról és amikor „rátört Pul, Assíria királya az országra”, nem vitték el Menáhemet, Izráel királyát fogságba, hanem a trónon maradhatott az asszír birodalom hűbéreseként. „Menáhem Pulnak ezer tálentom ezüstöt adott azért, hogy legyen néki segítséggel az ő birodalmának megerősítésében. És Menáhem adót vetett Izráelben a gazdagokra, ötven ezüst siklust minden egyes emberre, hogy az Assiria királyának adja” (2 Kir 15:19-20). Miután az asszírok megalázták a tíz törzset, egy időre visszatértek a saját országukba.

Menáhem távolról sem bánta meg azt a gonoszságot, amely országa vesztét okozta. Folytatta „Jeroboámnak, a Nébát fiának bűneit... aki vétekbe ejtette az Izráelt”. Két utóda, Pekája és Péka, szintén „gonoszul cselekedék az Úr szemei előtt” (2 Kir 15:18. 24. 28). „Pékának... idejében”, aki húsz évig uralkodott, Tiglát-Pileser, Assíria királya rátört Izráelre, és foglyok sokaságát vitte magával a Galileában és a Jordántól keletre lakó törzsek közül. A rubeniták, gáditák, Manasse félnemzetsége, és mások is Gileád, Galilea és Naftali egész földjéről szétszóródtak a pogányok között, Palesztinától messze távol levő országokban. (Lásd: 1 Krón 5:26; 2 Kir 15:29.)

Az északi királyság sohasem heverte ki ezt a rettenetes csapást. Az erőtlen maradék formailag megmaradt államnak, de hatalma már nem volt. Csak egy uralkodó — Hóseás — követte még Pékát. A birodalmat nemsokára végleg elsöpörték. Isten azonban e szomorú és gyötrelmes időben is megemlékezett irgalmáról, és még egy lehetőséget adott a népnek arra, hogy megtérjen bálványimádásából. Hóseás uralkodásának harmadik évében az igaz Ezékiás király lépett trónra Júdában, és amilyen gyorsan csak lehetett, fontos reformokat foganatosított a jeruzsálemi templomszolgálatban. Intézkedéseket

[181] tett a húsvét megünneplésére. Erre az ünnepségre nemcsak Júda és Benjámín törzsét hívta meg — amelyeknek Ezékiás volt a felkent királya -, hanem az északi királyság minden törzsét is. Kihirdették „egész Izráelben Beersebától fogva Dánig, hogy jöjjenek Jeruzsálembe páskhát szentelni az Úrnak, Izráel Istenének, mert már régóta nem tartották meg úgy, amint megíratott”.

„Elmenének azért a híradók a király levelével és a fejedelmekével az egész Izráelhez és Júdához” ezzel a sürgető felhívással: „Izráel fiai! térjete meg az Úrhoz, Ábrahámnak, Izsáknak és Izráelnek Istenéhez s Ő is megtér a maradékhoz, mely megmaradt köztetek az Assíriabeli királyok kezéből... meg ne keményítsétek nyakatokat, mint a ti atyáitok; adjatok kezét az Úrnak, és bemenvén az ő szent helyébe, amelyet megszentelt örökké, szolgáljatok az Úrnak, a ti Isteneteknek, és elfordul rólatok haragja. Mert hogy ha ti megtérendetek az Úrhoz, a ti atyátokfiai és fiaitok kegyelmet találnak azoknál, akik őket fogságba vitték, és megtérnek erre a földre, mert irgalmas és kegyelmes az Úr, a ti Istenetek, és nem fordítja el orcáját tőletek, ha őhözát megtérendetek” (2 Krón 30:5-9). „Városról városra menének az Efraim és Manassé földén, mind Zebulonig” a hírvivők, akiket Ezékiás küldött, és vitték az üzenetet. Izráelnek e meghívásban fel kellett volna ismernie a bűnbánatra és Istenhez térésre szólítást. De a tíz törzs maradéka, amely az egykor virágzó északi királyság területén lakott, a Júdából jövő királyi hírnökökkel közömbösen, sőt megvetéssel bánt. „Nevetik és csúfolják vala őket.” Azonban voltak egy kevesen, akik örömmel fogadták a hívást. „Némelyek az Áser, Manassé és a Zebulon nemzetségéből megalázák magukat, és eljövének Jeruzsálembe... hogy a kovásztalan kenyerek ünnepét megtartsák” (2 Krón 30:10-13).

Mintegy két évvel később — Salmanasszár uralkodása alatt — Samáriát körülzárták az asszír seregek. Az ostrom során — amely ezután következett — tömegek pusztultak el nyomorultul éhségtől és betegségtől, valamint kard által. A város és a nemzet elesett, a tíz törzs elkeseredett maradékát pedig fogságba vitték, és szétszóródtak az asszír birodalom tartományaiban.

Az északi királyságot sújtó pusztulás a menny közvetlen ítélete volt. Az asszírok csupán eszközök voltak, akiket Isten felhasznált szándéka véghezvitelére. Ésaiás útján, aki nem sokkal Samária el este előtt kezdett profétálni, az Úr úgy utalt az asszír seregre, mint

„haragja” „botjára”. „Pálca az ő kezében — mondta — az én búsulásom!” (Esa 10:5.)

Izráel fiai súlyosan „vétkeztek az Úr ellen, az ő Istenük ellen,... és gonosz dolgokat cselekedtek”. „Nem engedelmeskedtek, hanem... megvetették az ő rendeléseit és szövetségét, amelyet atyáikkal kötött, és az ő bizonyágtételeit, amelyekkel megintette őket.” Ez azért történt, mert „elhagyták az Úrnak, az ő Istenüknek minden parancsolatját, és öntött képeket csináltak maguknak, két borjút, és készítettek Aserát, és meghajlottak az ég minden seregei előtt, és a Baált tisztelték,” és semmiképpen nem voltak hajlandók megtérni. Úgyhogy az Úr „megsanyargatta őket, és a kóborlók kezébe adta őket, mígnem mind elvetette az ő szemei elől”, azokkal a jól érthető figyelmeztetésekkel összhangban, amelyeket „minden ő szolgái a próféták által” küldött nekik.

[182]

„Így hurcoltatott el fogságra az Izráel az ő földéből Assiriába”, „mert nem hallgattak az Úrnak, az ő Istenüknek szavára, hanem megszegték az ő szövetségét, mindazokat, amelyeket Mózes, az Úr szolgája parancsolt” (2 Kir 17:7. 11. 14-16. 20-23 ; 18:12).

Az Úrnak bölcs és irgalmas szándéka volt a tíz törzset sújtó büntetéssel. Úgy próbálta megvalósítani azt, amit atyáik földjén nem tudott már általuk elérni, hogy szétszórta őket a pogányok között. Meg kell valósulni tervének, amelyet mindazoknak megváltására készített, akik részesülni akarnak az emberiség Megváltója által nyújtott bocsánatban. Isten ki akarta nyilatkoztatni dicsőségét a föld pogány népei előtt. Izráel megsanyargatásával készítette el ennek az útját. Nem volt mindenki megátalkodott azok között, akiket fogságba vittek. Voltak, akik hűségesek maradtak Istenhez, és olyanok is, akik megalázták magukat Előtte. Isten azt akarta, hogy általuk, az „élő Istennek fiai” (Hós 1:10) által, az asszír birodalomban tömegek ismerjék meg jellemét és törvényének áldásait.

Isten csak az engedelmesség útján járó Izráelt támogatta. A Sinai hegy lábánál szövetséget kötött velük. „Valamennyi nép közt” ők lettek Isten népévé. Ünnepelesen megígérték, hogy az engedelmesség útján járnak. „Valamit rendelt az Úr, mind megteesszük” (2 Móz 19:5. 8) — mondták. Amikor néhány nap múlva Isten törvénye elhangzott a Sinai hegyről, és Isten rendeletek és végzések formájában további utasításokat adott Mózes útján, ismét egyhangúlag ígérték: „Mindazokat a dolgokat, amelyeket az Úr parancsolt, megcselekedjük.” A szövetség megerősítésekor újra együtt jelentette ki a nép: „Mindent megteszünk, amit az Úr parancsolt, és engedelmeskedünk” (2 Móz 24:3. 7) . Isten Izráelt választotta népéül, ők pedig Istent választották Királyuknak.

A pusztai vándorlás vége felé a nép ismét hallotta a szövetség feltételeit. Baál-Peornál, közvetlen az ígélet földje határánál — ahol sokan áldozatul estek a szövevényes kísértésnek az állhatatosak megújították fogadalmukat. Isten Mózes által figyelmeztette őket a kísértésekre, amelyekkel Sátán támadást intéz majd ellenük. Nyomatékosan intette őket, hogy maradjanak elkülönültek a környező népektől, és egyedül Istent imádják. „Most pedig hallgass ó Izráel a rendelésekre és végzésekre — oktatta Mózes a népet -, amelyekre én tanítlak titeket, hogy azok szerint cselekedjétek, hogy élhessetek, és bemehessetek, és bírhattok a földet, amelyet az Úr, a ti atyáitoknak Istene ad néktek. Semmit se tegyetek az ígéhez, amelyet én parancsolok néktek, se el ne vegyetek abból, hogy megtarthassátok az Úrnak a ti Isteneteknek parancsolatait, amelyeket én parancsolok néktek. ...Megtartsátok azért és megcselekedjétek! Mert ez lesz a ti bölcsességetek és értelmetek a népek előtt, akik meghallják majd e rendeléseket, és ezt mondják: Bizony bölcs és értelmes nép ez a nagy nemzet!” (5 Móz 4:1-6.)

Isten különösképpen lelkükre kötötte, hogy ne tévesszék szem elől parancsolatait. Erő és áldás származik abból, ha megtartják őket. „Vigyázz magadra, és őrizd jól a te lelkedet — üzente az Úr Mózes

által -, hogy el ne feledkezzél azokról, amelyeket láttak a te szemeid, és hogy el ne távozzanak a te szívedtől teljes életedben, hanem ismertesd meg azokat a te fiaiddal és fiaidnak fiaival” (5 Móz 4:9). A Sinai-hegyi törvényadást kísérő félelmetes jeleneteket nem volt szabad soha elfelejteniük. Világos és határozott figyelmeztetések voltak azok, amelyekkel Isten a szomszédos népek bálványimádó szokásaitól óvta Izráelt. „Őriztétek meg... jól a ti lelketeket — hangzott a tanács -, hogy el ne vetemedjete, és faragott képet, valamely bálványféle alakot ne csináljatok magatoknak,” „se szemeidet fel ne emeld az égre, hogy meglásd a napot, a holdat és csillagokat, az égnek minden seregét, hogy meg ne tántorodjál, és le ne borulj azok előtt, és ne tiszteld azokat, amelyeket az Úr, a te Istened minden néppel közlött, az egész ég alatt.” „Vigyázzatok, hogy az Úrnak, a ti Isteneteknek szövetségéről, amelyet kötött veletek, el ne felejtkezete, és ne csináljatok magatoknak faragott képet, akármire is hasonlót, amiképpen megparancsolta az Úr, a te Istened” (5 Móz 4:15-16. 19. 23). Mózes előre látta, milyen baj származik abból, ha eltérnek Jahve rendeléseitől. Kijelentette, hogy ha a nép — hosszú ígéretföldi tartózkodása után — romlott istentiszteleti formákat vezet be, a faragott képek előtt meghajol, és nem hajlandó újra Istent imádni, akkor az Úr haragra gerjed, fogságba viszi őket, és szétszóródnak a pogányok között. A menny és föld voltak kijelentésének tanúi.

„Elveszvéen hamarsággal elvesztek a földről, amelyre átmentek a Jordánon, hogy bírjátok azt — intette őket -; nem laktok sok ideig azon, hanem pusztára kipusztultok róla. És az Úr szétszór titeket a népek közé, és szám szerint kevesen maradtok meg a népek között, akik közé visz titeket az Úr. És szolgáltok ott emberi kéz által csinált isteneknek: fáknak és kőnek, amelyek nem látnak, nem is hallanak, nem is esznek, nem is szagolnak” (5 Móz 4:26-28).

Ez a prófécia részben a bírák korában teljesezett; Izráel asszíriai és Júda babiloni fogságával pedig teljesebben, szó szerint megvalósult.

Izráel hitehagyása fokozatosan fejlődött ki. Nemzedékről nemzedékre Sátán ismételten megkísérelte a választott néppel elfeledtetni azokat a parancsolatokat, rendeléseket és végzéseket (5 Móz 6:1), amelyeknek örök megtartására ígéretet tettek. Sátán tudta, hogy ha sikerül Izráellel Istent elfeledtetni, ha Izráel „idegen istenek után jár”,

„azoknak szolgál” és meghajol előttük, akkor „végképpen elvesznek” (5 Móz 8:19).

[185] Isten földi egyházának ellensége azonban nem egészen vette számításba, hogy Isten könyörületes, aki „nem hagyja a bűnöst büntetlenül”, de akinek dicsősége az, hogy „irgalmas és kegyelmes, késedelmes a haragra, nagy irgalmasságú és igazságú. Aki irgalmas marad ezerízígen; megbocsát hamisságot, vétket és bűnt” (2 Móz 34:6-7). Sátán megpróbálta megghiúsítani Istennek Izráellel való szándékát. De történelmük legsötétebb óráiban is, amikor úgy tűnt, hogy a gonoszság erői már-már győznek, az Úr irgalmasan nyilatkoztatta ki önmagát. Izráel felé tárta azokat a dolgokat, amelyek a nemzet jólétét szolgálják. „Ha tízezer törvényt is írnék elébe — üzenté Hóseással -, idegennek tekintenék azokat.” „Pedig én tanítottam járni Efraimot; ő vette karjaira, de ők nem ismerték el, hogy én gyógyítottam meg őket” (Hós 8:12; 11:3). Az Úr szeretettel bánt velük. Prófétái által oktatta őket; szabályra új szabályt, parancsra új parancsot adott.

Ha Izráel megszívleli a próféták tanításait, megmenekül a megaláztatástól. Isten azért engedte, hogy fogságba vigyék őket, mert makacsul elfordultak törvényétől. „Elvész az én népem, mivelhogy tudomány nélkül való — üzenté Isten Hóseás által. Mivelhogy te megvetted a tudományt, én is megvetlek téged... És mivelhogy elfeledkeztél Istened törvényéről” (Hós 4:6).

Isten törvényének áthágása minden korban ugyanilyen következményekkel jár. Noé korában, amikor az ember a jogosság és méltanyosság minden elvét megsértette, amikor a gonoszság olyan nagy és olyan általános lett, hogy Isten nem tűrhette tovább, elhangzott a végzés: „Eltörlöm az embert, akit teremtettem, a földnek színéről” (1 Móz 6:7). Ábrahám korában Sodoma népe nyíltan dacolt Istennel és törvényével. Ennek ugyanolyan gonoszság, romlottság és féktelen mértéktelenség lett a következménye, mint amilyen az özönvíz előtti világot jellemezte. Sodoma lakói átlépték Isten türelmének határát, ezért fellobbant ellenük bosszújának tüze.

Az Izráel tíz törzsének fogságát megelőző időt hasonló engedtlenség és gonoszság jellemezte. Isten törvényét semmibe vették. Ezért átszakadt a bűn gátja, és a gonoszság teljességgel Izráelre zúdult. „Pere van az Úrnak a földnek lakóival — nyilatkoztatta ki Hóseás -, mert nincs igazság és nincs szeretet és nincsen Istennek

ismerete a földön. Hamisan esküsznek és hazudnak, és gyilkolnak és lopnak és paráználkodnak, betörnek, és egyik vér a másikat éri” (Hos 4:1-2).

Az ítéletről szóló ámósi és hóseási próféciaikat az eljövendő dicsőség megjövendölése kísérte. Isten nem ígérte a hosszú időn át engedetlenkedő és megátalkodott Izráelnek, hogy előbbi hatalmát teljesen visszakapja Palesztinában. Az idők végéig „bujdosókká lesznek a pogányok” között. A Hóseás által adott prófécia azonban arról is beszél, hogy amikor a föld történelme lezárul, és Krisztus megjelenik mint királyok Királya és uraknak Ura, kiváltságuk lesz, hogy Isten népe között lesznek, azok között, akiket Isten véglegesen helyreállít. A tíz törzs „sok ideig” lesz „király nélkül, fejedelem nélkül, áldozat nélkül, szoborkép nélkül, efód nélkül és theráfok nélkül” — jelentette ki a próféta. „Azután — folytatta — megtérnek Izráel fiai és keresik az Urat, az ő Istenüket, és Dávidot, az ő királyukat, és remegve folyamodnak az Úrhoz és az ő jóságához az utolsó időkben” (Hós 3 :4-5).

[186]

Hóseás szimbolikus nyelvezettel tárta a tíz törzs elé, hogy Isten minden bűnbánó és földi egyházával egyesülő lelket részesíteni akar azokban az áldásokban, amelyeket Izráel akkor kapott az ígért földjén, amikor hűséges volt Hozzá. Az Úr ezt mondta Izráelről, amely iránt irgalmat akart tanúsítani: „Csalogatom őt, és elviszem őt a pusztába, és szívére beszélek. És onnan adom meg néki az ő szőlőjét és az Akor völgyét a reménység ajtaja gyanánt, és úgy énekel ott, mint ifjúságának idején és mint Egyiptomból lett feljövételének napján. És azon a napon ezt mondja az Úr, így fogsz engem hívni: *Én férjem*, és nem hívsz engem többé így: *Baáloom*. És kiveszítem az ő szájából a Baálok neveit, hogy azoknak neve se említették többé” (Hós 2:13-16).

A föld történelmének utolsó napjaiban Isten megújítja szövetségét azokkal, akik parancsolatait megtartják. „Azon a napon frigyeket szerzek nékik a mezei vadakkal, az égi madarakkal és a föld férgével, és az ívet, kardot és háborút eltörlöm e földről, és bátoros lakozást adok nékik. És eljegyezek téged magamnak örökre, és pedig igazsággal és ítélettel, kegyelemmel és irgalommal jegyezek el. Bizony hittel jegyezek el téged magamnak és megismered az Urat.

És azon a napon meghallgatom, azt mondja az Úr, meghallgatom az egeket, azok pedig meghallgatják a földet; a föld pedig meghall-

gatja a búzát és a mustot és az olajat; azok pedig meghallgatják Jezréelt. És bevetem őt magamnak a földbe, és megkegyelmezek Ló-Rukhámának, és azt mondom Ló-Amminak: Én népem vagy te; ő pedig ezt mondja: Én Istenem!” (Hos 2:17-22.)

[187] „Ama napon... Izrael maradéka és aki megmaradt Jákob házából, ...támaszkodik az Úrhoz, Izráel Szentjéhez” (Ésa 10:20). Minden nemzetségből, ágazatból, nyelvből és népből néhányan örömmel fogadják ezt az üzenetet: „Féljétek az Istent, és néki adjatok dicsőséget; mert eljött az ő ítéletének órája”. Elfordulnak minden bálványtól, amely a földhöz köti őket, és imádják „azt, aki teremtette a mennyet és a földet, és a tengert és a vizek forrásait”. Megszabadulnak mindentől, ami nem tiszta, és életükkel tesznek bizonyosságot Isten kegyelméről. Engedelmeskednek Isten kívánalmainak. Ezért angyalok és emberek elismerik róluk, hogy „megtartják Isten parancsolatait és a Jézus hitét” (Jel 14:7. 12).

„Ímé, napok jönnek, ezt mondja az Úr és ott éri a szántó az aratót, a szőlőtáposó a magvetőt. És a hegyek musttal csepegnek, a halmok pedig mind megáradnak. És hazahozom a fogságból az én népemet, az Izráelt, és lakoznak bennük. Szőlőket plántálnak és isszák azok borát, és kerteket csinálnak és eszik azoknak gyümölcsét. És elplántálom őket az ő földjükbe; és nem szaggattatnak ki többé az ő földjükből, amelyet adtam nekik, azt mondja az Úr, a te Istened!”(Amos 9:13-15.)

A megigazulás prédikátora

[188]

[189]

„Elvétethetik-é a préda az erőstől, és megszabadulhatnak-é az igazak foglyai? Igen, így szól az Úr, az erőstől elvétetnek a foglyok is, és megszabadul a kegyetlen zsákmánya.”

„Mélyen megszégyenülnek, akik a bálványban bíznak, akik ezt mondják az öntött képnek: Ti vagytok a mi isteneink!”

[190]

25 — Ésaiás elhívása

[191]

Uzziás² hosszú uralkodása alatt nagyobb jólét volt Júda és Benjamin földjén, mint bárki más alatt, aki a közel két évszázaddal előbb meghalt Salamon óta ült a trónon. Uzziás hosszú éveken át megfontoltan uralkodott. A menny megáldotta seregeit. Visszaszerezték a korábban elvesztett területeket. Városok épültek újjá; védelmi erejük növekedett, és az ország helyzete a környező népek között nagyon megszilárdult. A kereskedelem megélénkült, és az ország gazdagsága Jeruzsálembe áradt. Uzziás híre „messzire elterjedt; mert csodálatosan megsegítették, miglen megerősödék” (2 Krón 26:15).

E külső jóléthez azonban nem társult ugyanolyan mértékben a lelki képességek megújulása. A templomban ugyanúgy folytak az istentiszteletek, mint a korábbi években. Tömegek gyűltek össze, hogy imádják az élő Istent. De az alázatosság és őszinteség helyét fokozatosan elfoglalta a hivalkodás és formáság. Uzziásról ezt olvasuk: „Mikor... ilyen módon megerősödött volna, felfuvalkodék, hogy megfertőztetné magát és vétkezők az Úr ellen, az ő Istene ellen” (2 Krón 26:16).

Uzziás végzetes bűne az elbizakodottság volt. A király áthágta Jahvénak azt a világos parancsát, hogy csak Áron leszármazottai teljesíthetnek papi szolgálatot. Belépett a szentélybe, „hogy a füstölő oltáron füstölne”. Azariás főpap és társai tiltakoztak. Igyekeztek rábírní arra, hogy hagyjon fel szándékával. „Igen vétkeztél — hangsúlyozták — és dicsőségedre nem leend” (2 Krón 26:16. 18).

Uzziás megtelt haraggal, amiért őt, a királyt megrótták. De nem gyalázhatta meg a szentélyt a vezető tisztségviselők közös tiltakozása ellenére. Míg ott állt böszülten lázadva, Isten büntetése sújtotta. Belpoklosság jelent meg homlokán. Rémülten menekült el, és többé nem lépett be a templom udvaraiba. Uzziás belpoklos maradt néhány év múlva bekövetkező haláláig. Példája elevenen szemléltette, hogy mit jelent eltérni az

---

²Más néven Azária.

Úr világos kijelentésétől. Sem magas tisztsége, sem hosszú szolgálatban eltelt élete nem szolgált mentségül az elbizakodottság bűnére, amellyel megrontotta uralkodásának utolsó éveit, és magára hozta a menny ítéletét.

Isten nem személyválogató. „Amely ember felemelt kézzel cselekszik, akár bennszülött, akár jövevény, az Urat illeti az szidalommal, vágassék ki azért az az ő népe közül” (4 Móz 15:30).

Úgy látszik, hogy az Uzziást sújtó büntetés fékező hatással volt fiára. Jótám atyja uralkodásának utolsó éveiben súlyos felelősséget hordozott, és amikor Uzziás meghalt, követte a trónon. Jótámról ezt olvassuk: „Kedves dolgot cselekedék az Úr szemei előtt, mind aszerint, amint az ő atyja, Uzziás cselekedett; csak a magaslatokat nem rontották le; még ott áldozott és tömjénezett a nép a magaslatokon” (2 Kir 15:34-35). Uzziás uralkodása végéhez közeledett. Jótám hordozta már az államirányítás számos terhét, amikor a királyi családból származó ifjú Ésaiást Isten elhívta prófétának. Az a kor, amelyben Ésaiás szolgált, különlegesen vészterhes volt Isten népe számára. A prófétának látnia kellett, hogy Izráel és Szíria egyesített csapatai előzönlük Júdát. Látnia kellett, hogy az asszír seregek a birodalom főbb városai előtt táboroznak. Megérte Samária elestét és Izráel tíz törzsének szétszóródását a népek között. Júdára újra és újra rátörtek az asszír csapatok. Jeruzsálemet is megostromolták, és ha Isten csodálatosan közbe nem lép, a város elesik. A déli királyság békéjét súlyos veszedelmek fenyegették. Isten visszavonta védelmét, és az asszír haderők már-már elárasztották Júda országát.

A kívülről jövő veszélyek azonban nem voltak olyan súlyosak — jóllehet úgy tűnt, hogy elsöprik Izráelt -, mint azok, amelyek belülről támadtak. Isten népének romlottsága nyugtalanította és szomorította el leginkább az Úr szolgáját. Azoknak a hitehagyása és makacssága, akiknek fényhordozóknak kellett volna lenniük a népek között, kihívta Isten büntető ítéletét. Sok olyan bűn, amely sietette az északi királyság pusztulását, és amelyeket Hóseás és Ámós nemrég félreérthetetlen szavakkal leleplezett, rohamosan bomlasztották Júda országát is.

A nép szociális helyzete különösen csüggcsztő volt. Nyereségvágyból emberek egyre-másra házakat és szántóföldeket szereztek maguknak (Ésa 5:8). Az igazságszolgáltatást kiforgatták. Nem sajnálták a szegényeket. Ezekről a bűnökről mondta Isten: „Szegény-

[193] től rablott marha van házaikban.” „Népemet összezúztátok, és a szegények orcáját összetöritek » (Ésa 3:15-16). Még a bíráknál is — akiknek kötelességük volt az elhagyottakat védeni — süket fülekre talált a szegények és szűkölködők, az özvegyek és árvák kiáltása. (Lásd: Ésa 10:1-2.)

Az elnyomással és jóléttel együtt járt a kérkedés és hivalkodás szeretete (lásd: Ésa 2:11-12; 3:16; 18-23), a durva részegeskedés és a tivornyázó kedv. (Lásd: Ésa 5:22; 11-12.) Ésaiás korában a bálványimádás már senkit nem lepett meg. (Lásd: Ésa 2:8-9.) A rossz szokások annyira elterjedtek a társadalom minden rétegében, hogy az a kevés ember, aki hű maradt Istenhez, sokszor már-már elvesztette bizalmát, hogy helyébe a csüggedés és kétségbeesés lépjen. Úgy rémlett, hogy Isten Izráellel való szándéka meghiúsul, és az engedetlen nép Sodoma és Gomora sorsára jut. Nem csoda, ha ilyen állapotok láttán Ésaiás visszariadt a felelősségtől, amikor Uzziás uralkodásának utolsó évében Isten megbízta, hogy vigye el intő és feddő üzenetét Júdának. Jól tudta, hogy konok ellenállással fog találkozni. Feladatát reménytelennek látta, amikor annak a népnek a nyakasságára és hitetlenségére gondolt, amelyért dolgoznia kell. Alkalmatlannak érezte magát a helyzet megoldására. Vajon reményt veszelve dobja el megbízatását, és hagyja, hogy Júda zavartalanul imádjá bálványait? Ninive istenei uralják a földet, dacolva a menny Istenével?

Ilyen gondolatok rohanták meg Ésaiást, amint a templom csarnokában állt. Egyszer csak mintha a templom belső ajtaja kinyílt és függönye fellebbent volna, benézhetett a szentek szentjébe, ahova még a próféta sem léphetett be. Látomás tárult Ésaiás elé a magas trónon ülő Jahvéről. Dicsőségének fátyola betöltötte a templomot. A trón mindegyik oldalán szeráfok lebegtek. Alkotójuk előtt szorgálva, arcukat betakarták hódolatukban, és ismételték ünnepélyes fohászukat: „Szent, szent, szent a seregek Ura, teljes mind a széles föld az ő dicsőségével!” (Ésa 6:3), amíg úgy tűnt, hogy az ajtófélfá, a cédrusajtó és az oszlopok megremegnek hangjuktól, és a házat betöltötte hódolattal zengő dicsőítő énekük. Miközben Ésaiás Urának dicsőségét és fenségét szemlélte a látomásban, teljesen hatalmába kerítette Isten tisztaságának és szentségének érzete. Milyen éles ellentét volt Teremtőjének páratlan tökéletessége és azoknak a bűnös

élete között — önmagát is beleértve -, akik régóta a választott nép, Izráel és Júda közé tartoznak!

„Jaj nékem — kiáltotta elvesztem, mivel tisztátalan ajkú vagyok és tisztátalan ajkú nép közt lakom: hisz a királyt, a seregeknek Urát láták szemeim!” (Ésa 6:5.) Amint ott állt, a belső szentélyből, az Isten jelenlétéből áradó fény teljes világosságában, rádöbbsent arra, hogy tökéletlenségével és erőtlenségével semmiképpen sem tudja teljesíteni küldetését. De egy szeráf odajött hozzá, hogy szorongását feloldja és alkalmassá tegye fontos küldetésére. Az oltárról vett izzó parázssal e szavak kíséretében érintette ajkát: „Ímé ez illeté ajkaidat, és hamisságod eltávozott, és bűnöd elfedeztetett.” Majd Isten hangja hallatszott. „Kit küldjek el és ki megyen el nekünk?” — kérdezte. Ésaiás így válaszolt: „Imhol vagyok én, küldj el engemet!” (Ésa 6:7-8.) [194]

A mennyei lény ezt parancsolta Isten várakozó követének: „Menj és mondd ezt e népnek:

Hallván halljatok és ne értsetek,
S látván lássatok és ne ismerjete;
Kövérítsd meg e nép szívét,
És füleit dugd be, és szemeit kend be:

Ne lásson szemeivel, ne halljon füleivel,
Ne értsen szívével,
Hogy meg ne térjen, és meg ne gyógyuljon”

(Ésa 6:9-10).

Világos volt a próféta feladata: emelje fel szavát, és tiltakozzék az elhatalmasodó bűnök ellen. De valami bizonyosságot akart. Enélkül félt belefogni a munkába. „Meddig léssen ez Uram?!” — kérdezte. Választott néped közül senki sem fogja ezt megérteni? Senki nem fogja megbánni bűnét, és senki sem gyógyul meg?

A tévelygő Júda sorsa nem hiába nyomta lelkét. Küldetése nem lesz eredménytelen. De a nemzedékek óta szaporodó bűnöket nem lehet az ő idejében eltávolítani. Egész életén át türelmes, bátor tanítónak kell lennie — a reménység és ítélet prófétájának. Isten szándéka végül megvalósul. Beérik szolgálja fáradozásának és Isten minden hűséges szolgálja munkájának gyümölcse. A maradék üdvösséget

kap. Ennek megvalósulása érdekében az intés és kérések üzenetét hirdetni kell az engedetlen népnek — mondta az Úr.

[195] „Míg a városok pusztán állanak lakos nélkül,
 És a házak emberek nélkül;
 S a föld is puszta lészen;
 És az Úr az embert messze elveti,
 S nagy pusztaság lészen a földön”

(Ésa 6:11-12).

Azért kell a megátalkodottnak elszenvedniük a súlyos büntetést — háborút, száműzetést, elnyomást, a népek közötti hatalmuk és tekintélyük elvesztését -, hogy akik felismerik bennük a megsértett Isten kezét, megtérjenek. Az északi királyság tíz törzse nemsokára szétszóródik a népek között, és városaik pusztán maradnak. Az ellenséges népek pusztító hadai újra és újra végigsöpörnek országukon. Végül Jeruzsálem elesik, és Júdát is fogságba viszik. Az ígért földje azonban nem marad örökre elhagyatott! A mennyei látomás így bátorította Ésaiaást:

„Megmarad még rajta egy tizedrész,
 Ismételten elpusztul ez is;
 De mint a terpentinfának és cserfának
 Törzsük marad kivágás után:
 Az ő törzsük szent mag lészen!”

(Ésa 6:13.)

Isten ígérete, amely szerint Izráellel szándéka végül megvalósul, bátorságot öntött Ésaiaás szívébe. Mit számít, ha földi hatalmak felsorakoznak Júda ellen? Mit számít, ha az Úr követe ellenállásba és visszautasításba ütközik? Ésaiaás látta a Királyt, a seregek Urát! Hallotta a szeráfok énekét: „Teljes mind a széles föld az Ő dicsőségével!” (Ésa 6:3.) Ígéretet kapott arra, hogy a bűnbe sülyedt Izráelnek küldött mennyei üzenetet a Szentlélek meggyőző ereje fogja kísélni. És a próféta felbátorodott a reá váró munka elvégzésére. E látomás emlékét vitte magával hosszú és fáradságos szolgálatán végig. Hatvan éven át — vagy még tovább is — a reménység prófétájaként állt

---

Júda fiai előtt, és egyre határozottabban bontakoztatta ki az egyház győzelméről mondott jövendöléseit.

Ésaiás korában az emberiség lelki látása homályos volt, mert nem értették meg Istent. Sátán hosszú idő óta igyekezett elhitetni az emberrel, hogy Teremtője a bűn, a szenvedés és a halál szerzője. Az így félrevezetett emberek könyörtelennek és szigorúnak tartották Istent. Azt gondolták, hogy figyelni, mikor büntethet, mikor kárhoztathat, és mindaddig táv tartja magától a bűnöst, amíg egyetlen törvényes ürüggyel megtagadhatja tőle segítségét. A mennyben uralkodó törvényt — a szeretet törvényét — az őscsaló hamis színben tüntette fel. Azt akarta elhitetni az emberrel, hogy ez a törvény boldogságát korlátozza; terhes iga. Boldog lehet, ha megszabadulhat tőle. Azt állította, hogy a törvény előírásainak nem lehet engedelmeskedni, a törvénszegésre kiszabott büntetések pedig önkényesek.

Izráel szem előtt tévesztette Jahve jellemét. Erre nem volt mentése. Isten sokszor kinyilatkoztatta magát neki „könyörülő és irgalmas Istenként, aki „késedelmes a haragra, nagy kegyelmű és igazságú” (Zsolt 86:15). „Mikor még gyermek volt Izráel — jelentette ki Isten -, megszerettem őt, és Egyiptomból hívtam ki az én fiamat” (Hós 11 : 1).

Az Úr szeretettel bánt Izráellel, amikor megszabadította őket az egyiptomi szolgaságból, és amikor az ígéret földje felé haladtak. „Minden szenvedésüket Ő is szenvedte, és orcájának angyala megszabadítá őket, szerelmében és kegyelmében váltotta Ő meg őket, fölvette és hordozá őket a régi idők minden napjaiban” (Ésa 63:9).

„Az én orcám megy veletek” (2 Móz 33 :14)³ — ígérte a pusztai vándorlás alatt. Ezt a biztosítékot Jahve jellemének csodálatos megmutatkozása kísérte, amelynek nyomán Mózes az egész Izráelnek hirdetni tudta Isten jóságát, és hiteles képet adott láthatatlan Királyuk tulajdonságairól. „Az Úr elvonula őelőtte és kiálta: Az Úr, az Úr, irgalmas és kegyelmes

[197] Isten, késedelmes a haragra, nagy irgalmasságú és igazságú. Aki

³Károli kérdő mondatba teszi 2 Móz 33:14-et, de az eredeti héber szövegben és az angol fordításban is kijelentő módban áll.

irgalmas marad ezer íziglen; megbocsát hamisságot, vétket és bűnt: de nem hagyja a bűnöst büntetlenül” (2 Móz 34:6-7).

Mózes azért tudott olyan csodálatosan könyörögni Izráel életéért, amikor az ígéret földje határán nem akartak Isten parancsának engedelmeskedve előre menni, mert tudta, hogy Isten hosszútűró; tudta, hogy szeretete és kegyelme végtelen. Amikor lázadásuk tetőfokra hágott, az Úr kijelentette: „Megverem őket döghalállal, és elvesztem őket.” Felkínálta Mózesnek, hogy leszármazottait „nagy néppé” teszi, „nálánál” — a népnél — „erősebbé” (4 Móz 14:12). De a próféta a választott nép érdekében Isten csodálatos intézkedéseire és ígéreteire hivatkozott. Majd minden érv közül a legerősebbet emelte ki: Isten szeretetét a bukott ember iránt. (Lásd: 4 Móz 14:17-19.)

Az Úr válasza könyörületről tanúskodott: „Megkegyelmeztem a te beszéded szerint”. Majd prófécia formájában beszélt Mózesnek szándékáról: Izráel végső győzelméről. „Bizonnyal élek én — nyilatkoztatta ki -, és betölti az Úr dicsősége az egész földet” (4 Móz 14:20-21). Isten dicsőségét, jellemét, könyörületes jóságát, gondoskodó szeretetét — amelyre Mózes Izráel érdekében hivatkozott — az egész emberiségnek meg kell ismernie. Jahve kétszeresen biztosította Mózeset, hogy ígérete teljesedik. Esküvel erősítette meg. Amilyen biztos az, hogy Isten él, és uralkodik, olyan biztos az is, hogy kinyilatkoztatja „a népek között az ő dicsőségét, minden nemzet között az ő csodadolgait” (Zsolt 96:3).

Ennek a prófeciának majdani teljesedéséről énekeltek Ésaiás hallatára a fénylő angyalok a trón előtt: „Teljes mind a széles föld az ő dicsőségével!” (Ésa 6:3.) A próféta, aki meg volt győződve a prófécia bizonyosságáról, később határozottan kijelentette azokról, akik meghajoltak a fa- és kőbálványok előtt: „Meglátják ők az Úrnak dicsőségét, Istenünk ékességét” (Ésa 35:2).

E jövendölés ma gyorsan teljesedik. Isten földi egyházának missziótevékenysége gazdagon gyümölcsözik, és nemsokára minden néphez eljut az evangéliumi üzenet. „Kegyelme dicsőségének magasztalására” minden nemzetség, nyelv és nép közül férfiakat és nőket „megajándékozott... ama Szerelmesben”, „hogy megmutassa a következő időkben az ő kegyelmének felséges gazdagságát hozzánk való jóságából a Krisztus Jézusban” (Ef 1:6; 2:7). „Áldott az Úr Isten, Izráelnek Istene, aki csodadolgokat cselekszik egyedül! Áldott

legyen az ő dicsőséges neve mindörökké, és teljék be dicsőségével az egész föld” (Zsolt 72:18-19).

Ésaiás a templom udvarán látott látomásában tiszta képet kapott Izráel Istenének jelleméről. „A magasságos és felséges, aki örökké lakozik, és akinek neve szent”, különös fenségében jelent meg előtte. A próféta azonban megértette, hogy az Úr könyörületes. Akit „magasságban és szentségben” látott, „a megrontottal és aláztatos szívűvel is” lakik, hogy megelevenítse „az aláztatosok lelkét... és a megtörték szívét” (Ésa 57:15). Az angyal, aki megérintette Ésaiás ajkát, ezt az üzenetet hozta: „Hamisságod eltávozott, és bűnöd elfedeztetett” (Ésa 6:7).

Amikor a próféta meglátta Istenét — mint a tarsusi Saul Damaszkus kapujában -, nemcsak a maga méltatlan voltáról kapott képet. Megalázkodott szívében az a bizonyosság ébredt, hogy Isten megbocsátott neki — teljesen és ingyen. Megváltozott emberként kelt fel. Látta Urát. Elkapott egy fénysugarat Isten jellemének szépségéből. Bizonyosságot tudott szerezni arról az átalakulásról, amely a végtelen Szeretet szemlélése nyomán megy végbe. Ettől kezdve sóvárogva vágyott arra, hogy a tévelygő Izráelt a bűn terhétől és büntetésétől megszabadultan lássa. „Miért ostorozzalak tovább?” — hangzott a kérdés — „No jertek, törvénykezzünk, azt mondja az Úr! Ha bűneitek skarlát-pirosak, hófehérek lesznek, és ha vérszínűek, mint a karmazsin, olyanok lesznek, mint a gyapjú.” „Mosódjatok, tisztuljatok meg, távoztassátok el szemeim elől cselekedeteitek gonoszságát, szünjete meg gonoszt cselekedni; tanuljatok jót tenni” (Ésa 1:5. 18. 16-17).

Isten, akinek állításuk szerint szolgáltak, de akinek a jellemét félreismerték, a lélek betegségeinek nagy Orvosaként mutatkozott meg előttük. Minden fej beteg, és minden szív erőtlen lehet! Mit számít, hogy tetőtől talpig nem volt bennük semmi épség, csak sebek, zúzódások, üszkösödő sérülések! (Lásd: Ésa 1:6.) Aki makacsul a maga választotta úton járt, meggyógyulhat, ha az Úrhoz fordul. „Utait láttam — mondta az Úr — és meggyógyítom őt; vezetem őt, vigasztalást nyújtok néki... Békesség, békesség a messze és közel valóknak, így szól az Úr; én meggyógyítom őt!” (Ésa 57:18-19.)

A próféta mindenek Teremtőjeként dicsőítette Istent. Ez volt üzenete Júda városaihoz: „Imhol Istenetek!” (Ésa 40:9.) „Így szól az Úr Isten, aki az eget teremté és kifeszíté, és kiterjeszté termésével

a földet”, „Én vagyok az Úr, aki mindent cselekszem”, „ki a világosságot alkotom és a sötétséget teremtém”, „én alkotám a földet, és az embert rajta én teremtém, én terjesztem ki kezeimmel az egeket, és minden seregüket én állítám elő” (Ésa 42:5; 44:24; 45:7. 12). „Kihez hasonlítok hát engem, hogy hasonló volnék? szól a Szent. Emeljétek föl a magasba szemeiteket, és lássátok meg, ki teremté azokat? Ő, aki kihozza seregüket szám szerint, mindnyáját nevéen szólítja; nagy hatalma és erőssége miatt egyetlen híjuk sincsen” (Ésa 40:25-26).

A próféta ezt mondta azoknak, akik féltek, hogy Isten elutasítja őket, ha visszatérnek hozzá:

„Miért mondod Jákób és szólsz ekként Izráel: Elrejtetted az én utam az Úrtól, és ügyemmel nem gondol Istenem?! Hát nem tudod-é és nem hallottad-é, hogy örökkévaló Isten az Úr, aki teremté a föld határait? nem fárad és nem lankad el; végére mehetetlen bölcsesége! Erőt ad a megfáradottnak, és az erőtelen erejét megsokasítja. Elfáradnak az ifjak és meglankadnak, megtántorodnak a legkülönbek is; de akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a saskeselyűk, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el!” (Ésa 40:27-31.)

A végtelen Szeretet sóvárog azok után, akik úgy érzik, hogy képtelenek Sátán csapdáiból kiszabadulni; és irgalmasan felkínálja, hogy megerősíti őket; erőt ad nekik, hogy Érte élhessenek. „Ne félj — mondja nekik -, mert én veled vagyok; ne csüggedj, mert én vagyok Istened; megerősítlek, sőt megsegítlek, és igazságom jobbjával támogatlak.” „Én vagyok Urad, Istened, aki jobbkezedet fogom és aki ezt mondom néked: Ne félj, én megsegítelek! Ne félj, férgeske Jákób, maroknyi Izráel, én megsegítelek, szól az Úr, a te megváltód, Izráelnek Szentje!” (Ésa 41:10. 13-14-)

Júda lakosai mind méltatlanok voltak. Isten mégsem mondott le róluk. Nekik kellett nevét megdicsőíteniük a pogányok között. Sok embernek kellett még meglátnia Isten jellemének dicsőségét, akik addig egyáltalán nem ismerték tulajdonságait. Isten világossá akarta tenni, hogy irgalma folytán milyen tervet készített. Ezért küldte minduntalan szolgálait, a prófétákat ezzel az üzenettel: „Térjete meg már mindnyájan a ti gonosz útaitokról” (Jer 25:5). „Nevemért — mondta Ésaiás által — elhalasztom haragomat, és dicséretemért fékezem magamat veled szemben, hogy ki ne vágjalak.” „Énmaga-

[200] mért, én magamért cselekszem; mert hogyan szentségteleníttetnék meg nevem! És dicsőségemet másnak nem adom” (Ésa 48:9. 11).

Félreérthetetlenül hangozott a bűnbánatra hívás. Isten mindenkiket megtérésre szólított. „Keressétek az Urat, amíg megtalálható — kérlelte őket a próféta-, hívjátok őt segítségül, amíg közel van. Hagyja el a gonosz az ő útát, és a bűnös férfiú gondolatait, és térjen az Úrhoz, és könyörül rajta, és a mi Istenünkhöz, mert bővelkedik a megbocsátásban” (Ésa 55:6-7). Vajon te, kedves Olvasó, a magad választotta úton jársz-e? Nem tévedtél-e Istentől messzire? A törvényszegés gyümölcseit akarod-e élvezni, amely — amikor belekóstolsz — füstté és hamuvá lesz. Amikor megghiúsulnak terveid és elsorvadnak reményeid, magadba roskadtan és vigasztalanul ülsz-e? Az a hang, amely régóta szól szívedhez, de amelyre eddig nem akartál figyelni, tisztán és világosan mondja: „Keljete fel és menjete ki, mert ez nem a nyugalomnak helye; a tisztátalanság miatt, amely elveszít ... borzasztó veszedelemmel!” (Mik 2:10.) Térj vissza Atyád házába! Atyád hív: „Térj hozzám, mert megváltottalak!” „Jerete hozzám; hallgassatok, hogy éljen lelketek, és szerzek veletek örök szövetséget, Dávid iránt való változhatatlan kegyelmességem szerint” (Ésa 44:22; 55:3). Ne hallgass az ellenség szavára, aki azt sugallja, hogy maradj távol Krisztustól, amíg meg nem javulsz; amíg elég jó nem vagy ahhoz, hogy Hozzá mehess! Ha addig vársz, akkor soha nem fogsz elindulni! Amikor Sátán szennyes ruhádra mutat, ismételd el a Megváltó ígérését: „Aki hozzám jő, semmiképpen ki nem vetem” (Jn 6:37). Mondd az ellenségnek, hogy Jézus Krisztus vére megtisztít minden bűntől! Dáviddal együtt te is imádkozd: „Tisztíts meg engem izsóppal és tiszta leszek; moss meg engemet és fehérebb leszek a hónál” (Zsolt 51:9).

A próféta nem hiába buzdította Júdát, hogy tekintsen fel az élő Istenhez, és fogadja el, amit irgalmasan felkínál. Akik komolyan megfogadták az intést, elfordultak bálványaiktól, hogy Jahvét imádják. Meglátták Alkotójuk szeretetét, kegyelmét és gondoskodó könyörületességét. A Júda történelmében bekövetkező sötét napokban, amikor csak egy maradék maradt meg az országban, a próféta beszéde még mindig gyümölcsözött. Igazi reformációt hozott. „Ama napon — nyilatkoztatta ki Ésaías — Teremtőjére tekint az ember, és szemei Izrael Szentjére néznek; és nem tekint az oltárokra, kezeinek

alkotmányára, és amiket ujjai csináltak, nem nézi azokat, a berkeket és a naposzlopokat” (Ésa 17:7-8).

Sokan látták meg azt, Aki mindenestől fogva kedves, és tízezer közül is kitetszik. „A Királyt ékességében látják szemeid” (Ésa 33:17) — szólt nekik az irgalmas ígélet. Bűneiket Isten megbocsátja, és Ő lesz egyedüli dicsekvésük. Azon a boldog napon, amikor megszabadulnak a bálványimádástól, így kiáltanak: „Az Úr, a dicsőséges lesz ott nekünk folyók és széles vizek gyanánt... Az Úr a mi bíránk, az Úr a mi vezérünk, az Úr a mi királyunk, Ő tart meg minket!” (Ésa 33 :21-22.) [201]

Az Ésaías által hozott üzenet tele volt vigasztalással és bátorítással. Azoknak szólt, akik visszafordultak bűnös utaikról. Halljuk meg az Úr beszédét, amelyet prófétájával üzent:

„Óh emlékezzél meg Jákob ezekről és Izráel,
Mert az én szolgám vagy te,
Én alkottalak téged, én szolgám vagy,
Izráel, nem feledlek el.
Eltöröltem álnokságaidat, mint felleget,
és mint felhőt bűneidet;
Térj énhozzám, mert megváltottalak”
(Ésa 44:21-22).

„Így szólsz ama napon:
Hálákat adok néked, oh Uram!
Mert jóllehet haragudtál reám,
De elfordult haragod, és megvigasztaltál engemet!

Ímé, az Isten az én szabadítóm!
Bízom és nem félek;
Mert erősségem és énekem az Úr, az Úr,
És lőn nékem szabadítóm!...

Mondjatok éneket az Úrnak;
mert nagy dolgot cselekedett;
Adjátok tudtára ezt az egész földnek!

Kiálts és örvendj, Sionnak lakosa,
Mert nagy közötted Izráelnek Szentje!”

(Ésa 12. fejezet.)

Akiláz trónra lépése olyan félelmes helyzet elé állította Ésaiást és társait, amely Júda országában minden eddigit felülmúlt. Sok embert, akik korábban ellenálltak a bálványimádó szokások rontásának, most rávettek a pogány istenségek imadására. Fejedelmek is hűtleneknek bizonyultak megbízatásukhoz. Hamis próféták támadtak, akik tanításukkal félrevezették az embereket. Még a papok között is voltak felbérelt tanítók. De a hitehagyó vezetők megtartották az istentiszteleti formákat, és azt állították, hogy Isten népe közé tartoznak.

Mikeás próféta — aki ezekben a nyugtalan időkben tett bizonyosságot — kijelentette, hogy Sion bűnösei „vérrel” építik a „Siont, és Jeruzsálemet hamissággal”, — miközben azt állítják, hogy „az Úrra támaszkodnak”, és istenkáromlóan így dicsekszenek: „Avagy nincsen-é közöttünk az Úr?! Nem következik mireánk veszedelem!” (Mik 3:11. 10.) Ésaiás próféta kemény dorgálással emelte fel hangját a gonoszságok ellen: „Halljátok az Úrnak beszédét, Sodoma fejlődemei, és vedd füleidbe Istenünk tanítását, Gomora népe! Mire való nékem véres áldozataitoknak sokasága? ezt mondja az Úr... Ha eljöttök, hogy színem előtt megjelenjete, ki kívánja azt tőletek, hogy pitvaraimat tapossátok?” (Esa 1:10-12.) Az ihletett Ige kinyilatkoztatja: „Az istentelenek áldozatja útálatos; kivált mikor gonosz tettért viszi” (Péld 21:27). A menny Istenének „tisztábbak szemei”, mintsem nézhetné a gonoszt, és nem szemlélheti a nyomorgatást (Hab. 1:13). Nem azért fordul el a törvényszegőtől, mert nem akar megbocsátani. A bűnös nem akarja igénybe venni azt, amiről Isten kegyelemből, gazdagon gondoskodott, és ezért Isten nem tudja a bűntől megszabadítani.

„Nem olyan rövid az Úr keze, hogy meg ne szabadíthatna, és nem oly süket az ő füle, hogy meg ne hallgathatna; hanem a ti vétkeitek választanak el titeket Istenetektől, és bűneitek fedezték el orcáját ti előttetek, hogy meg nem hallgatott (Ésa 59:1-2).

[203] Salamon ezt írta: „Jaj néked ország, kinek a te királyod gyermek!” (Préd 10: 13.) Így volt ez Júda országával is. Az állandó vétkezés nyomán uralkodói olyanokká lettek, mint a gyermekek. Ésaiás felhívta a nép figyelmét arra, hogy meggyengült helyzetük a föld népei között. Rámutatott arra, hogy ez azért van, mert gonoszságokat követnek el a magaslatokon. „Ímé — mondta a próféta — az Úr, a seregeknek Ura elveszi Jeruzsálemből és Júdából a támaszt és a táplálót, a kenyérnek minden erejét és a víznek minden erejét; az erőt és hadakozót, bírót és prófétát, jóst és öreget; az ötvenedes hadnagyot, a tisztas embert, a tanácsost, az ügyes mestert és a varázsláshoz értőt; és adok nekik gyerkőcöket fejedelmekül, és gyermekek uralkodnak rajtuk.” „Mert megromlott Jeruzsálem, és Júda elesett, mert nyelvük és cselekedeteik az Úr ellen vannak” (Ésa 3:2-5. 9).

„Vezéridek hitetők — folytatta a próféta — és ösvényeidnek útját elrejtik előled” (Ésa 3:13). Akház uralkodása alatt szó szerint így volt. Róla olvassuk: „Az Izráel királyainak útján járt, és öntött bálványokat is csináltatott a Baál tiszteletére. Annakfelette tömjéneze a Hinnom fiának völgyében” (2 Krón 28:2-3); ; „még az ő fiát is átvitte a tűzön, a pogányok útálatosságai szerint, akiket az Úr az Izráel fiai előtt kiűzött” (2 Kir 16:3).

Ez az idő valóban nagyon veszélyes volt a választott nép számára. Csak néhány év, és Izráel országának tíz törzse szétszóródik a pogány világ népei között. Júda országában szintén sötétek voltak a kilátások. A jó hatások rohamosan csökkentek, és a rosszak egyre szaporodtak. Mikeás próféta, látva a helyzetet, erre a felkiáltásra kényszerült: „Elveszett a földről a kegyes, és igaz sincs az emberek között.” „Aki jó közöttünk, olyan, mint a túske, az igaz olyan, mint a töviskóró” (Mik 7:2.4). „Ha a seregeknek Ura valami keveset meg nem hagyott volna bennünk — nyilatkoztatta ki Ésaiás -, úgy jártunk volna, mind Sodoma, és Gomorához volnánk hasonlók” (Ésa 1:9).

Isten minden korban sokáig tűrt az engedetleneknek a hűségességért és a tévelygők iránti végtelen szeretetéből. Kérlelte őket, hogy hagyjanak fel bűnös életmódjukkal, és térjenek vissza Hozzá. „Parancsra új parancs, szabályra új szabály” hangzott elhívott emberei által, „itt egy kicsi, ott egy kicsi” (Ésa 28:10). Így tanította a vétkezőket az igazság útjára. Így történt Akház uralkodása alatt is. Jahve egyre csak megtérésre hívta Izráelt, és kérte, hogy legyen hűséges Hozzá. A proféták szeretettel kérték a népet. Amikor előt-

[204]

tük álltak, nyomatékosan buzdítva őket bűnbánatra és reformációra, szavaik gyümölcsöztek Isten dicsőségére. Mikeás által hangzott a döbbenetes felhívás: „Halljátok csak, amit mond az Úr! Kelj fel, perelj a hegyekkel, és hallják meg szódat a halmok! Halljátok meg hegyek az Úr peres dolgát, és ti, a földnek örök alapjai! Mert pere van az Úrnak az ő népével, és az Izráellel is perbe száll.

Én népem! mit vétettem te ellened, és mivel fárasztottalak el téged?! Tégy vallást ellenem! Hiszen felhoztalak Egyiptom földjéről, és a szolgák házából megváltottalak, és előtted küldém Mózeszt, Áront és Máriát!

Én népem! Emlékezzél csak: mit koholt Bálák, Moábnak királya, és mit felelt néki Bálám, a Beor fia? Sittimtől fogva Gilgálig, hogy megismerjed az Úr igazságos cselekedeteit” (Mik 6:1-5).

Isten, akit szolgálunk, hosszútűró Isten: „Nem fogyatkozik el az ő irgalmassága!” (Jer sir 3 :22.) A kegyelmi idő alatt Lelke egyre kérleli az embert, hogy fogadja el az élet ajándékát. „Élek én, ezt mondja az Úr Isten, hogy nem gyönyörködöm a hitetlen halálában, hanem hogy a hitetlen megtérjen útjáról és éljen! Térjete meg, térjete meg gonosz útai- tokról! hiszen miért hálnátok meg?!” (Ezék 33:11.) Ez Sátán sajtáságos csselfogása: az embert bűnbe viszi, azután ott hagyja tehetetlen, reménytelen állapotban, hogy féljen bocsánatot kérni. De Isten hívja: „Fogja meg erősségemet, kössön békét velem, békét kössön velem” (Ésa 27:5). Krisztusban mindenről gondoskodott, minden támogatást megad.

Júda és Izráel hitehagyása idején sokan kérdezték: „Mivel menjek eleibe az Úrnak? Hajlongjak-é a magasságos Istennek? Égőáldozatokkal menjek-é elébe, esztendő borjúkkal?! Kedvét leli-é az Úr ezernyi kosokban, vagy tízezernyi olaj-patakokban?” A válasz világos és határozott: „Megjelentette néked, oh ember, mi legyen a jó, és mit kíván az Úr tőled! Csak azt hogy igazságot cselekedjél, szeressed az irgalmasságot, és hogy alázatosan járj a te Isteneddel” (Mik 6:6-8).

Amikor a próféta a gyakorlati kegyesség értékét hangsúlyozta, megismételte azt a tanácsot, amelyet Izráel századokkal előbb kapott. Közvetlen azelőtt, hogy beléptek az ígéret földjére, ezt üzente az Úr Mózeszel: „Most pedig, oh Izráel! mit kíván az Úr, a te Istened tőled? Csak azt, hogy féljed az Urat, a te Istenedet; hogy minden ő utain járj, és szeresd őt, és tiszteljed az Urat, a te Istenedet teljes szívedből

[205]

és teljes lelkedből, megtartván az Úrnak parancsolatait és rendeléseit, amelyeket én ma parancsolok néked, hogy jó legyen dolgod!” (5 Móz 10:12-13.) Jahve szolgálói korszakról korszakra elismételték ezeket a tanácsokat azoknak, akiket az irgalmasság elfelejtésének veszélye és a formai vallásosság fenyegetett. Amikor Krisztustól — földi szolgálata idején — megkérdezte egy törvénytudó: „Mester, melyik a nagy parancsolat a törvényben?” — Jézus így válaszolt: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és nagy parancsolat. A második pedig hasonlatos ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat. E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták” (Mt 22:36-40).

A próféták és a Mester világos kijelentéseit úgy kell fogadnunk, mint Isten szavát, amely mindenkinek szól. Ragadjunk meg minden alkalmat a terheket hordozók és lesújtottak iránti irgalmasságra, szerető gondoskodásra és keresztény szívességre! Ha többre nincs lehetőségünk, öntsünk bátorságot és reményt azokba, akik nem ismerik Istent, és akiket együttérzéssel és szeretettel nagyon könnyen megközelíthetünk.

Sok-sok ígéret szól azoknak, akik éberren figyelik, mikor vihetnek örömet és áldást mások életébe. „Ha odaadod utolsó falatodat az éhezőnek, és az elepedt lelkűt megelégit: feltámad a setétségben világosságod és homályosságod olyan lesz, mint a dél. És vezérel téged az Úr szüntelen, megelégit lelkedet nagy szárazságban is, és csontjaidat megerősíti, és olyan leszel, mint a megöntözött kert és mint vízforrás, amelynek vize el nem fogy” (Ésa 58:10-11).

Akház bálványimádó életmódjának — amelyen a próféták nyomatékos kérései ellenére sem változtatott — csak egy következménye lehetett. „Az Úrnak haragja Júdán és Jeruzsálemen” volt, „és adta volt őket rabságra és pusztulásra és kigúnyoltatásra” (2 Krón 29:8). Az ország gyorsan hanyatlott, és a nemsokára beözönlő seregek még fennmaradását is veszélyeztették. Feljött „Réczin, Síría királya, és Péka, a Remália fia, az Izráel királya, Jeruzsálemet vívatni és körülzárták Akház” (2 Kir 16:5). Ha Akház és a birodalom főemberei a magasságos Isten hű szolgálói lettek volna, nem kellett volna olyan erőszakolt szövetségtől félniük, amelyet ellenük szerveztek. Sorozatos vétkezésük azonban elvette erejüket. A megbántott Isten büntető ítéletétől való leírhatatlan félelem fogta el a királyt, és „megindula szíve s népének szíve, amint megindulnak

az erdő fáí a szél miatt” (Ésa 7:2). A válságos helyzetben az Úr megparancsolta Ésaásnak, hogy menjen el a reszkető királyhoz, és mondja neki: „Vigyázz és légy nyugodt; ne félj! és meg ne lágyuljon szíved ... Mivelhogy gonosz tanácsot tartott ellened Szíria, Efreim és Romaija fia.” A próféta kijelentette, hogy Izráel országa, és Szíria is, nemsokára megszűnik. „Ha nem hisztek — fejezte be-, meg nem maradtok” (Ésa 7:4-9). Júda országának javára lett volna, ha Akház mennyből küldött üzenetként fogadja ezt. De úgy döntött, hogy emberi erőre támaszkodik, és ezért pogányoktól kért segítséget. Kétségbeesésében ezt üzenté Tiglát-Pilésernek, Asszíria királyának: „Te szolgád és te fiad vagyok; jöjj fel és szabadíts meg engem Siria királyának kezéből és az Izráel királyának kezéből, akik reám támadtak” (2 Kir 16:7). A kéréssel együtt gazdag ajándékot küldött a királyi kincstárból és a templom tárházából.

[206]

A kért segítséget elküldték, és Akház király egy időre megnyugodott. De micsoda árat kellett ezért Júdának fizetnie! A felajánlott sarc felkeltette Asszíria kapzsiságát, és ez az alattomos nép nemsokára megszállással és kifosztással fenyegette Júdát. Akház és szerencsétlen alattvalói nagyon féltek attól, hogy mindenestől a kegyetlen asszírok kezébe esnek.

„Az Úr megalázta Júdát”, mert minduntalan vétkezett. Akház, ahelyett hogy megtért volna, amikor Isten fenyítette, „tovább vétkezék az Úr ellen;... mert áldozék Damaskus isteneinek”. „Mivel Siria királyainak istenei megsegítik őket — mondta azért én is azoknak áldozom, hogy segéljenek engem is” (2 Krón 28:19. 22-23).

A hitehagyó király — uralkodásának vége felé — bezáratta a templom kapuit. A szent szolgálatok megszakadtak. A lámpákban kialudt a tűz. Nem mutattak be többé bűnökért való áldozatokat a templomban. Nem szállt fel jóillat a reggeli és esti áldozat idején. A város hitetlen lakói, Isten házának udvarait elhagyva és kapuit szorosán bezárva, vakmerően oltárokat állítottak fel a pogány istenségek tiszteletére Jeruzsálem utcasarkain mindenütt. A pogányság látszólag diadalmaskodott; a sötétség hatalmai már-már győztek.

Éltek azonban Júdában olyanok, akik hűségesek maradtak Jahvehhoz. Nem lehetett rávenni őket a bálványimádásra. Rendületlenül ellenálltak a csábításnak. Rájuk tekintettek reménykedve Ésaás, Mikeás és társaik, amikor felmérték az Akház utolsó éveiben véghezvitt pusztítást. Templomuk zárva volt, de a hűségeseket Ésaás megnyug-

tatta: „Isten van mivelünk!” „A seregek Urát: Őt szenteljétek meg, Őt féljétek, és Őt rettegjétek! És Ő néktek szenthely lészen”(Esa 8:10. 13-14)

Akház meggondolatlan kormányzásával éles ellentétben állt az a reformáció, amely fia gyümölcsöző uralkodása idején ment végbe. Ezékiás azzal az elhatározással lépett trónra, hogy minden tőle telhetőt megtesz Júda érdekében, mert meg akarta menteni az északi királyság sorsától. A próféták tanításai nem bíztattak középutas megoldásokra. Csak a leghatározottabb reformációval lehet a fenyegető ítéletet elhárítani.

Ezékiás olyan embernek bizonyult, amilyenre a válságban éppen szükség volt. Alighogy trónra lépett, terveket kezdett lefektetni és megvalósítani. Először a nagyon régóta elhanyagolt templomi szolgálatok helyreállítására fordított figyelmet. A szent elhivatásukhoz hűséges papokat és lévitákat nyomatékosan kérte, hogy támogassák munkáját. Bízva megértő segítségükben, nyíltan beszélt velük arról, hogy azonnal széleskörű reformokat szeretne kezdeni. „Vétkeztek a mi atyáink — vallotta meg — és az Úr előtt, a mi Istenünk előtt gonoszul cselekedének, és elhagyták őt, az Úr sátorától elfordították arcukat.” „Most azért elvégeztem magamban, hogy az Úrral, Izráel Istenével szövetséget szerzek, hogy haragját tőlünk elfordítsa” (2 Krón 29:6. 10).

A király találó szavakkal ismertette a helyzetet, amellyel számolniuk kellett: a templomot bezárták, és falain belül szünetel minden szolgálat; botrányos bálványimádást folytatnak a város utcáin és országszerte; tömegek hagyták el hitüket, akik talán hűségesek maradnak Istenhez, ha a vezetők Júdában jó példát mutatnak nekik; az ország gyenge, és elvesztette erkölcsi súlyát a környező népek előtt. Az északi királyság hamar részekre szakadt; sokan pusztultak el kard által; tömegeket vittek fogságba. Nemsokára egész Izráel az asszírok kezére jut, és teljesen elpusztul. Bizonyára ez a sors éri Júdát is, hacsak Isten nem munkálkodik rendkívüli módon választott képviselői által.

Ezékiás közvetlenül a papokhoz fordult, és kérte őket, hogy segítsenek neki a szükséges reformok megvalósításában. „Most ne

[208] tévelyegjétek — intette őket -, mert az Úr választott titeket, hogy Ő előtt állván, néki szolgáljatok; hogy szolgálai legyetek néki és jóillatot szerezzetek.” „Most szenteljétek meg magatokat, az Úrnak, atyáitok Istenének házáat is szenteljétek meg” (2 Krón 29:11.5).

Az idő gyors cselekvést követelt. A papok azonnal elindultak. Azokat is megnyerték az együttműködésre, akik közülük nem voltak jelen a megbeszélésen. Lelkesen belekezdtek a templom megtisztításába és megszentelésébe. Ez sok nehézséggel járt, mivel éveken át megszenstelenítették és elhanyagolták. A papok és lévíták lan-
kadatlanul fáradoztak, és meglepően hamar jelenteni tudták, hogy feladatukat elvégezték. A templomkapukat kijavították és kitárták. A szent edényeket összeszedték és helyükre tették. Minden készen volt a szentélyszolgálat helyreállításához. Az első istentiszteleten a város vezetői Ezékiás királlyal, a papokkal és a lévítákkal együtt kérték Istent, hogy bocsássa meg a nép bűneit. Bűnért való áldozatokat helyeztek az oltárra „az egész Izráel megtisztulására”. „És amikor elvégezték az áldozatokat, a király és mindnyájan a vele való leborulván arccal, imádkozának.” A templom udvarai újra visszhangzottak a dicsőítés és imádat hangjától. Amikor a hívek felfogták, hogy megszabadultak a bűn és hitehagyás rabságából, örömmel énekelték Dávid és Aszáf énekeit. „Örvendeze azért Ezékiás, és ővele az egész gyülekezet, hogy az Isten erre hajlandóvá tette a népet; mert hirtelen történt ez a dolog” (2 Krón 29:24. 29. 36).

Isten felkészítette Júda főembereit a határozott reformációs mozgalom megindítására, hogy feltartóztassák a hitehagyás áradatát. Prófétáival egyik isteni üzenetet a másik után küldte választott népének. Az üzenetek tartalma nyomatékos kérlelés volt. Izráel országának tíz törzse — amely az ellenség kezére került — semmibe vette és elvetette Isten üzeneteit. Júdában azonban maradt szépszámú maradék. Őket a proféták továbbra is kérelték. Figyeljük meg Ésaiás buzdítását: „Térjétek vissza hát hozzá, akitől oly nagyon elpártoltatok, Izráelnek fiai!” (Ésa 31:6.) Hallgassuk meg Mikeás bizakodó kijelentését: „Én az Úrra nézek, várom az én szabadításom Istenét; meghallgat engem az én Istenem! Ne örülj, én ellenségem! Elestem ugyan, de felkelek, mert ha még a setétségben ülnék is, az Úr az én világosságom! Az Úr haragját hordozom, mert vétkeztem ellene;

mindaddig, amíg leperli peremet és meghozza ítéletemet. Kivisz engem a világosságra, meglátom az Ő igazságát” (Mik 7:7-9).

Ezek és hasonló üzenetek reményt öntöttek sok csüggedő lélekbe azokban a sötét években, amikor a templomajtók zárva voltak. Az üzenetek azt tanúsították, hogy az Úr készségesen megbocsát a teljes szívvel hozzá térőknek, és elfogadja őket. Most pedig, amikor a vezetők reformot indítottak, a bűn szolgaságába belefáradt tömegek készek voltak engedelmeskedni.

A Szentírás prófétikus szakaszai csodálatos bátorítást kínáltak azoknak, akik a templom udvarába léptek, hogy bocsánatért esedezzenek és megújítsák Jahvénak tett hűségfogadalmukat. A bálványimádás ellen küldött intéseket — amelyeket Mózes az egész Izráel hallatára mondott -, ünnepélyes próféciaik kísérték. E próféciaik azt hirdették, hogy Isten kész meghallgatni azokat, akik a hitehagyás idején teljes szívükből keresik őt, és készségesen megbocsát nekik. „Mikor... megtérsz az Úrhoz, a te Istenedhez — mondta Mózes — és hallgatsz az ő szavára; (mert irgalmas Isten az Úr, a te Istened), nem hágy el téged, sem el nem veszít, sem el nem felejtkeznek a te atyáidnak szövetségéről, amely felől megesküdt nekik” (5 Móz 4:30-31).

Ezékiás és munkatársai helyreállították a templom szolgálatait. A felszentelésekor elhangzott prófétikus imájában Salamon annak idején így imádkozott:

„Mikor megverettetik a te néped, az Izráel, az ő ellenségeitől, mivel ellened vétkeztek, és hozzád megtéréndenek, és vallást teendenek a te nevedről, és néked imádkozándanak és könyörgéndenek e házban; Te hallgass meg a mennyekből és bocsásd meg az Izráelnek, a te népednek vétkét” (1 Kir 8:33-34). Isten jóváhagyásának pecsétjét helyezte erre az imára. Amikor Salamon befejezte imáját, tűz szállt alá a mennyből, hogy megeméssze az égő áldozatot és a véres áldozatot. Isten dicsősége betöltötte a templomot. (Lásd: 2 Krón 7:1.) Éjszaka pedig az Úr megjelent Salamonnak. Elmondta, hogy imáját meghallgatta, és kegyelmet tanúsít azok iránt, akik ott imádkoznak. Így hangzott a könyörületes bátorítás: „Mikor... megalázza magát az én népem, amely nevedről neveztetik, s könyörög és keresi az én arcomat, és felhagy az ő bűnös életmódjával: én is meghallgatom őket a mennyből, megbocsátom bűneiket és megszabadítom földjüket” (2 Krón 7:14).

Ezek az ígéretek gazdagon teljesedtek az ezékiási reformáció idején.

[210] A jó munkát, amely a templom megtisztításakor elindult, átfogóbb megmozdulás követte. Ebben Izráel és Júda egyaránt részt vett. Ezékiás azt akarta, hogy a templom szolgálatai igazán áldást hozhassanak a nép számára. Buzgóságában elhatározta, hogy feleleveníti a páskabárány ünneplésének ősi szokását, és összegyűjti a zsidókat az ünnepre.

Már hosszú évek óta nem tartották meg a páska ünnepét mint nemzeti ünnepet. Salamon uralkodása végén, a birodalom kettészakadása következtében, ez megoldhatatlan feladatnak látszott. A tíz törzset sújtó rettenetes büntetés azonban egyesek szívében vágyat ébresztett valami jobb után, és a próféták buzdító kijelentései nem maradtak hatástalanok. Királyi futárok tették közhírré a meghívást közelben és távolban, „városról városra ... az Efraim és Manassé földjén, mind Zebulonig”, és hívták a népet a páska ünnepére Jeruzsálembe. A többség ridegen elutasította a szívélyes meghívás hordozóit. A megátalkodottak meggondolatlanul elfordultak. Mások azonban, akik nagyon vágytak arra, hogy jobban megismerjék Isten akaratát, „megalázták magukat, és eljövének Jeruzsálembe” (2 Krón 30: 10-11).

Júda földjén szinte mindenki szívesen fogadta a hívást. Rajtuk volt „az Istennek keze, adván beléjük egy akaratot, hogy engednének a király parancsolatjának és a fejedelmekének” (2 Krón 30:12) — olyan parancsnak amely összhangban volt Istennek a prófétái által kijelentett akaratával. Ez az alkalom igen hasznos volt az összegyűlt sokaság számára. A város megszentelté tette utcáit megtisztították az Akház uralkodása alatt odahelyezett bálványszentélyektől. A kitűzött napon megtartották a páska ünnepét, és a nép békeáldozatok bemutatásával töltötte a hetet. Arról is tanultak, hogy mit kell Isten akarata szerint cselekedniük. A léviták nap mint nap az Úr dolgait tanították, és akik szívből keresték az Urat, azok bocsánatban részesültek. Nagy öröm töltötte el az imádkozó sokaságot; „Dicsérik vala az Urat minden nap a Léviták és a papok, az Úr erejét éneklő szerszámokkal” (2 Krón 30:21). Mind egy akarattal dicsőítették Őt, aki ilyen könyörületes és irgalmas.

A páskabárány ünnepére szokás szerint szentelt hét nap nagyon gyorsan eltelt. A nép további hét napot akart eltölteni tanulással,

hogy jobban megismerje az Úr útját. A tanító papok folytatták az oktatást a törvény könyvéből. A nép naponként összegyűlt a templomban, hogy dicsérettel és hálaadással adózzék. A nagy istentisztelet végére kétségtelessé vált, hogy Isten csodálatosan cselekedett a bűnbe süllyedt Júda megtéréséért és a mindent elsöpréssel fenyegető bálványimádás áradatának feltartóztatására. A próféták nem hiába mondták ünnepélyes figyelmeztetéseiket. „Volt nagy vigasság Jeruzsálemben; mert Salamonnak, az Izráel királyának, Dávid fiának idejétől fogva nem volt ehhez hasonló ünnep Jeruzsálemben” (2 Krón 30:26).

[211]

Elérkezett az idő, amikor a híveknek vissza kellett térniük otthonaikba. „Felállának a papok és a Léviták, és megáldák a gyülekezetet; és meghallgatásra talált az ő szavuk, és felhata az ő könyörgésük a mennybe, az Isten szentséges lakhelyébe” (2 Krón 30:27). Isten elfogadta azokat, akik megtört szívvel, bűneiket megvallva, eltökélten hozzá fordultak bocsánatért és segítségért.

Még volt egy fontos feladat, amelyben minden hazatérőnek tevékenyen részt kellett venni. E munka végrehajtása tanúsította, hogy igazi reformáció történt. A feljegyzésben ez áll: „Kiméne az egész Izráel, akik Júdának városaiban találtatának, s a bálványokat széttörték... azután visszatérének... ki-ki az ő örökségébe és városaiba” (2 Krón 31:1).

Ezékiás és munkatársai különböző reformokat hoztak létre az ország lelki és földi érdekeinek helyreállítására. „Ami jó, igaz és helyes vala az Úr előtt, az ő Istene előtt, azt művelé” a király „egész Júdában”. „És minden munkában, amelyet elkezdett... teljes szívvel jár vala el, és ezért szerencsés vala.” „Az Úrban, Izráel Istenében bízott,... és el nem hajolt őtőle, és megőrizte az ő parancsolatait, amelyeket az Úr Mózesnek parancsolt vala. És vele volt az Úr mindenütt és... előmenetele volt” (2 Krón 31:20-21; 2 Kir 18:5-7).

Ezékiás uralkodását számos jelentős intézkedés jellemezte, amelyek tanúsították a környező népeknek, hogy Izráel Istene népével van. Amikor uralkodása korábbi szakaszában az asszíroknak sikerült Samáriát elfoglalniuk, és a tíz törzs darabokra tört maradékát a népek között széjjelszórniuk, sokan megkérdőjelezték a héberek Istenének hatalmát. A niniveiek ekkor már — sikereiken felbátorodva — jó ideje félretették Jónás üzenetét, és makacsul állást foglaltak a menny szándékaival szemben. Néhány évvel Samária eleste után a győztes

hadak újra megjelentek Palesztinában. Haderejüket Júda bekerített városai ellen irányították, és értek is el némi sikereket. Egy időre azonban visszavonultak, mert birodalmuk más részeiben nehézségek támadtak. Csak néhány évvel később, Ezékiás uralkodásának vége felé nem volt már kétséges, a világ előtt, hogy győznek-e a pogányok istenei.

Ezékiás — áldásos uralkodása közben — súlyosan megbetegedett. „Halálos betegségbe esék”, és emberi segítség nem volt számára. Amikor Éσαιás ezzel az üzenettel jelent meg előtte: „Ezt mondja az Úr: rendeld el házadat, mert meghalsz és meg nem gyógyulsz!” (Ésa 38:1) úgy tűnt, hogy fel kell adnia utolsó reményét is.

Helyzete kilátástalan volt. A király azonban most is tudott imádkozni ahhoz, Aki mindedig oltalma és erőssége volt, „igen bizonyos segítség a nyomorúságban” (Zsolt 46:2). „Arccal a falhoz fordult, és könyörgött az Úrnak, mondván: Oh Uram, emlékezzél meg róla, hogy te előttem hűséggel és tökéletes szívvel jártam, és hogy azt cselekedtem, ami jó volt a te szemeid előtt. És sírt Ezékiás nagy sírással” (2 Kir 20:2-3).

Dávid kora óta egy király sem tett olyan sokat Isten országának építéséért — hitehagyás és csüggesztő körülmények idején -, mint Ezékiás. A haldokló király hűségesen szolgált életében Istenét, és erősítette a nép bizalmát Jahvéban mint legfőbb Urukban. Most tudott úgy könyörögni, mint Dávid:

„Jusson elődbe imádságom.

Hajtsad füled az én kiáltásomra!

Mert betelt a lelkem nyomorúságokkal,

És életem a Seolig jutott” (Zsolt 88:3-4).

„Te vagy az én reménységem oh Uram, Istenem,

Én bizodalمام gyermekségemtől fogva!

Reád támaszkodom.”

„Mikor elfogy az én erőm, ne hagyj el engem!”

„Oh Isten, ne távozzál el tőlem!

Én Istenem, siess segítségemre!

Ne hagyj el engem, oh Isten,

Hogy hirdessem a te karodat e nemzetségnek,
És minden következendőnek a te nagy tetteidet”

(Zsolt 71:5-6.9.12.18).

[213] Akinek „nem fogyatkozik el... irgalmassága” (Jer sir 3:22), meghallgatta szolgája imáját. „Ésaiás még alig ért a város közepére, mikor az Úr beszéde Ión ő hozzá, mondván: Menj vissza és mondd meg Ezékiásnak, az én népem fejedelmének: Azt mondja az Úr, Dávidnak, a te atyádnak Istene: Meghallgattam a te imádságodat, láttam a te könnyhullatásaidat, íme én meggyógyítlak téged, harmadnapra felmégy az Úr házába; és a te idődet tizenöt esztendővel meghosszabbítom, és megszabadítlak téged és e várost AsszírIA királyának kezéből, és megoltalmazom e várost énérettem és Dávidért, az én szolgámért” (2 Kir 20:4-6).

A próféta örömmel tért vissza a biztató és reményt keltő üzenettel. Meghagyta, hogy tegyenek egy köteg fűgét a beteg testrészsre, és elmondta a királynak Isten beszédét, amely irgalmat, oltalmat és gondviselést ígért. Mint Mózes Midián földjén, mint Gedeon a mennyei küldött jelenlétében, mint Elizeus közvetlenül mestere mennybe szállása előtt, Ezékiás is kért valamilyen jelt, amely tanúsítja, hogy az üzenet a mennyből származik. „Mi lesz a jele — kérdezte a prófétát — hogy meggyógyít engem az Úr, és hogy harmadnapra felmehetek az Úr házába?”

„Ez legyen jeled az Úrtól — válaszolt a próféta -, hogy ő megcselekszi ezt a dolgot, amelyről szólott néked: Előremenjen-é az árnyék tíz grádiccsal, vagy visszatérjen-é tíz grádiccsal?” „Könnyű az árnyéknak tíz grádiccsal alábbszállam” — felelte Ezékiás. „Nem úgy, hanem menjen hátra az árnyék tíz grádiccsal.”

Csak Isten közvetlen beavatkozására térhet vissza a napóra árnyéka tíz fokkal. Ez a jel mutatja meg Ezékiásnak, hogy az Úr meghallgatta imáját. Ezért „könyörgött Ésaiás próféta az Úrhoz, és visszatéríté az árnyéket Akház napóráján, azokon a grádicson, amelyeken már aláment volt, tíz grádiccsal” (2 Kir 20:8-11).

Júda királya, visszakapva erejét, énekszóval dicsőítette Jahvét jótéteményeiért. Fogadalmat arra, hogy hátralevő napjait a királyok Királyának való készséges szolgálatban tölti. Az a hálás elismerés, amellyel megvallotta, hogy Isten könyörülettel bánt vele, követendő

példa mindenki számára, aki éveit Alkotója dicsőségére akarja szentelni:

„Én azt mondtam:

Hát napjaimnak nyugalomban
Kell alászállanom a sír kapuihoz,
Megfosztva többi éveimtől!

Mondám:

Nem látom az Urat, az Urat
az élők földében
Nem szemlélek embert többé a nyugalom
lakói közt.

[214]

Porsátorom lerontatik,

És elmegy tőlem, mint a pásztor hajléka!
Összehajtam, mint a takács, életemet;
Hiszen levágott a fonalról engem
Reggeltől estig végzesz velem!
Reggelig nyugton vártam;
Mint oroszlán, úgy törte össze minden
Csontjaimat;
Reggeltől estig végzesz velem!...

Mint a fecske és a daru, sipogtam

Nyögtem mint a galamb.
Szemeim a magasságba meredtek:
Uram! erőszak rajtam, szabadíts meg!

Mit mondjak?

Hogy szólott nékem

És ő azt meg is cselekedé!
Nyugton éltem le éveimet lelkem
keserősége után!
Oh Uram! ezek által él minden!
És ezekben van teljességgel lelkem élete
Te meggyógyítasz és éltetsz engemet!
Ímé, áldásul volt nékem a nagy keserűség,
És Te szeretettel kivontad lelkemet

[215]

a pusztulásnak verméből,
 Mert hátad mögé vetted minden bűneimet
 Mert nem a sír dicsőít Téged,
 És nem a halál magasztal Téged,
 Hűségedre nem a sírverembe szállók
 várnak!
 Ki él, ki él, csak az dicsőít Téged,
 Mint ma én!
 Az atya a fiaknak hirdeti hűségedet!

Az Úr szabadított meg engemet;
 Azért énekeljük énekeimet
 Éltünk minden napjaiban az Úrnak házában!”

(Ésa 38:10-20.)

A Tigris és Eufrátesz termékeny völgyeiben élt egy ősi nép, amelynek az volt a rendeltetése — bár ekkor még Asszíria alattvalója volt -, hogy a világ ura legyen. Éltek közöttük bölcs emberek, akik nagyon figyelmesen tanulmányozták a csillagászatot. Amikor észrevették, hogy a napórán az árnyék tíz fokkal visszament, nagyon csodálkoztak. Királyuk, Merodák Baladán megtudta, hogy a menny Istene ezzel a csodával jelezte Júda királyának, hogy meghosszabbítja életét. Követeket küldött Ezékiáshoz, hogy köszöntse gyógyulása alkalmából, és többet megtudjon arról az Istenről, aki ilyen csodát tudott művelni.

A messzi ország uralkodójától érkezett követek látogatása alkalmat adott Ezékiásnak az élő Isten dicsőítésére. Milyen könnyű lett volna beszélnie Istenről, minden teremtett dolog fenntartójáról, akinek a kegyelméből életben maradt, amikor már semmi reménye nem volt. Micsoda sokat jelentő átalakulás történhetett volna, ha ezekkel az emberekkel, akik Káldea síkságairól az igazság keresésére jöttek, Ezékiás elismerteti, hogy az élő Isten a legfőbb Úr!

Ezékiás szívét azonban hatalmába kerítette a kevélység és hiúság. A maga dicsőítésére kapzsi szemek elé tárta azokat a kincseket, amelyekkel Isten gazdagította népét. A király „megmutatá nékik tárházát, az ezüstöt, az aranyat, a fűszereket, a drága kenetet s egész fegyvertárát, és mindent, ami kincsei közt található volt. Semmi nem volt, amit meg nem mutatott volna nékik Ezékiás házában és egész

birodalmában” (Ésa 39:2). Nem azért tette ezt, hogy megdicsőítse Istent, hanem hogy önmagát felmagasztalja a pogány fejedelmek előtt. Nem vette figyelembe, hogy ezek az emberek egy hatalmas nép képviselői, amely nem féli és nem szereti Istent, és hogy oktalanság olyan bizalmas titokba beavatni őket, mint az ország földi gazdagsága. [216]

A követek látogatása próbára tette Ezékiás háláját és odaszenteződését. A feljegyzés így szól: „De mivel a Babilóniabeli fejedelmek követeivel megbarátkozék, akik őhöz küldettek, hogy megtudakoznák a csudajelt, mely a földön lőn; elhagyá őt az Isten, hogy megkísértené őt és meglátná, mi volna az ő szívében” (2 Krón 32:31). Ha Ezékiás élt volna az alkalommal, és bizonyosságot tett volna Izrael Istenének hatalmáról, jóságáról és könyörületességéről, akkor a követek beszámolója fénysugárként ragyogta volna be a sötétséget. Ezékiás azonban a seregek Ura fölé emelte önmagát. „Nem cselekedék Ezékiás az ő hozzá való jótétemény szerint, mert magában felfuvalkodék” (2 Krón 32:25).

Micsoda végzetes következményei voltak ennek! Isten kinyilatkoztatta Ésaíasnak, hogy a hazatérő követek magukkal viszik a látott gazdagság hírért, és hogy Babilon királya, valamint tanácsadói Jeruzsálem kincseivel akarják majd saját országukat gazdagítani. Ezékiás súlyosan vétkezett; „azért Istennek haragja lőn rajta, Júdán és Jeruzsálemen” (2 Krón 32:25). „És eljött Ésaías, a próféta, Ezékiás királyhoz és monda néki: Mit szólának az emberek, és honnan jöttek hozzád? És monda Ezékiás: Messze földről jöttek hozzám, Bábelből. És monda: Mit látának házadban? És monda Ezékiás: mindent láttak, ami csak Házamban van, semmi nincs, amit meg nem mutattam volna nekik kincseim közül.

És monda Ésaías Ezékiásnak: Halld a seregek Úrnak beszédét: Ímé napok jőnek, és elvitetik valami házadban van, és amit csak e mai napig gyűjtöttek eleid, Bábelbe; nem marad semmi meg, ezt mondja az Úr! És fiaid közül, akik tőled származnak, akiket te nemzesz, el fognak hurcolni, és lesznek komornyikok Bábel királyának palotájában.

Akkor monda Ezékiás Ésaíasnak; Jóságos az Úrnak beszéde, amelyet te szóltál!” (Ésa 39:3-8.)

Bűntudattal telve, „megalázta magát Ezékiás az ő felfuvalkodottságában, Jeruzsálem lakosaival egyben; ezért nem szálla többé rájuk

[217]

az Úrnak haragja Ezékiás életében” (2 Krón 32:26). A gonoszság magvát azonban elvetette, amely idővel kikelve a pusztulás és fájdalom termését hozta. Júda királya nagy jólétben élt hátralevő éveiben, mert következetesen igyekezett jóvátenni a múltat és megdicsőíteni Isten nevét, akinek szolgált. Isten azonban alaposan próbára tette hitét, és meg kellett tanulnia, hogy csak teljesen Jahvében bízva számíthat a sötétség hatalmain való győzelemre, akik romlását és népének teljes pusztulását forralják.

Ezékiás a követek látogatásakor hűtlennek bizonyult megbízatásához. Kudarcának története mindenki számára fontos tanulságot hordoz magában. Sokkal többet kellene beszélnünk életünk nagyszerű fejezeteiről, Isten irgalmáról és jóságáról, a Megváltó utolérhetetlen szeretetéről. Ha szívünk és gondolatvilágunk telve van Isten szeretetével, akkor nem nehéz elmondani azt, ami lelkünket betölti. A nagyszerű gondolatok, nemes törekvések, az igazság világos felismerése, önzetlen célok, kegyesség és szentség utáni vágyakozás olyan szavakban jut kifejezésre, amelyek feltárják, milyen kincset rejteget szívünk.

Társainknak — akikkel napról napra együtt vagyunk — szükségük van segítségünkre és tanácsainkra. Egy idejében mondott szó, amelyet pillanatnyi lelkiállapotukhoz igazítunk, talán maradandóan lelkükbe vésődik. Lehet, hogy holnap egyesekkel már nem találkozhatunk. Milyen hatással vagyunk útitársainkra?

Az élet minden napja felelősségeket helyez ránk, amelyeket hordoznunk kell. Szavaink és tetteink mindennap benyomásokat keltenek azokban, akikkel együtt vagyunk. Milyen fontos, hogy závárt tegyünk szánkra, és gondosan ügyeljünk lépteinkre! Egyetlen meggondolatlan mozdulat, egyetlen vigyázatlan lépés és egy nagy kísértés kavargó hullámai romlásba sodorhatnak valakit. Nem gyűjthetjük össze azokat a gondolatokat, amelyeket elültettünk mások lelkébe. Ha bűnös gondolatok voltak azok, talán mozgásba hozzuk velük a körülmények olyan láncolatát, a gonoszság olyan áradatát, amelyet nem tudunk megállítani.

Másrészt felebarátaink erőt kapnak jócselekedetek végzésére, ha példamutatásunkkal segítjük őket helyes elvek kialakításában. Ők azután ugyanolyan áldásos befolyást árasztanak másokra. Így befolyásunkkal — tudunkon kívül — százaknak és ezreknek nyújtunk segítséget. Krisztus igaz követője erősíti azoknak jó szándékát,

---

akikkel kapcsolatba kerül. Megmutatja Isten kegyelmének erejét és jellemének tökéletességét a bűnt szerető, hitetlen világnak.

30 &mdash Szabadulás Asszíriától

Az ország súlyos helyzetében — amikor Asszíria seregei betörték Júda földjére, és úgy tűnt, hogy semmi sem mentheti meg Jeruzsálemet a teljes pusztulástól — Ezékiás lelkesítette országa katonaságát, hogy töretlen bátorsággal szálljanak szembe pogány elnyomóikkal, és bízzanak Jahve szabadító hatalmában. „Erősek legyetek és bátrak, semmit se féljeteK, meg se rettenjeteK az asszíriai királytól és a vele való egész sokaságtól — buzdította Ezékiás Júda embereit -, mert velünk többen vannak, hogynem ővele. Ővele testi-erő van, velünk pedig az Úr a mi Istenünk, hogy megsegéljen minket és érettünk hadakozzék” (2 Krón 32:7-8).

Nem ok nélkül beszélt Ezékiás ilyen meggyőződéssel a harc kimeneteléről. A kérkedő Asszíria — jóllehet Isten egy ideig haragjának botjaként (Lásd: Ésa 10:5), a népek megbüntetésére használta fel — nem fog mindig diadalmaskodni. „Ne félj ... az Assíriabeli királytól” — üzenté az Úr Ésaiással néhány évvel korábban Sion lakóinak; — „mert még csak egy kevés idő van: ... és a seregeknek Ura ostort emel ő ellenük, miként a Midián levágotása idején az Oreb kőszikláján, és pálcáját a tenger fölé emeli, mint Egyiptomban egykoron. És lesz ama napon: eltávozik az ő terhe válladról és igája nyakadról, és megromol az iga a kövérségnek miatta” (Ésa 10:24-27).

Egy másik prófétikus üzenetben, amelyet abban az esztendőben kapott, amikor „meghalt Akház király”, a próféta kinyilatkoztatta: „Megesküdött a seregeknek Ura, mondván: Úgy leszen mint elgondolám, úgy megy véghez, mint elvégezém: megrontom Asszíriát földemen, és megtapodom hegyeimen, és eltávozik róluk igája, és terhe válláról eltávozik. Ez az elvégzett tanács az egész föld felől, és ez ama felemelt kéz minden népek fölött. Mert a seregek Ura végezte, és ki teszi azt erőtelenné? Az Ő keze fel van emelve; ki fordítja el azt?” (Ésa 14: 28. 24-27)

Az elnyomó hatalma meg fog törni. Uralkodása első éveiben Ezékiás mégis tovább fizette a hadisarcot Asszíriának, az Akház

által kötött megállapodás értelmében. Időközben a király „tanácsot tartva vezéreivel és vitézeivel”, és minden lehetővé tett országát védelmére. Gondoskodott arról, hogy bőségesen legyen víz Jeruzsálem falain belül, mialatt a városon kívül szűkösen lesz. „És felbátorodván, megépíté a város leromlott kerítését, felemelvén a tornyokig, és kívül másik kőfalat is emelt, s Millót a Dávid városában megerősíté; ennekfelette szerze sok fegyvert és paizst. És a nép fölé seregvezéreket tett” (2 Krón 32:5-6). Mindent megtett, amit tudott, hogy a várost felkészítse az ostromra.

[219]

Mielőtt Ezékiás Júda trónjára lépett, az asszírok már sok foglyot vittek Izrael fiai közül az északi királyságból. Néhány évvel trónra lépése után — mialatt még erősítette Jeruzsálem védelmi készülségét — az asszírok megostromolták és bevették Samáriát, a tíz törzset pedig szétszórták a sok asszír tartományban. Júda határai csak néhány mérföldnyire⁴ voltak, Jeruzsálem pedig nem egészen ötven mérföldre; és a templomban található gazdag zsákmány visszatérésre csábította az ellenséget.

Júda királya eltökélte, hogy megteszi a tőle telhetőt az ellenség visszaverésére. Miután elkövetett mindent, amire emberi ügyesség és erő képes, összegyűjtötte és bátorságra buzdította seregét. „Nagy közötted Izraelnek Szentje!” (Ésa 12:6) — nyilatkoztatta ki Ésaiás próféta Júdának. A király most rendíthetetlen hittel mondta: „Vélünk... az Úr a mi Istenünk, hogy megsegéljen minket és érettünk hadakozzék” (2 Krón 32:8).

Semmi sem lelkesít jobban a hitre, mint a hit gyakorlása. Júda királya felkészült a közelgő viharra. Biztos volt az asszírok ellen mondott prófécia teljesedésében, és ráhagyatkozott Istenre. „És megbátorodék a nép, ezt hallván Ezékiástól” (2 Krón 32:8). Mit számít, ha Asszíria seregei a föld legnagyobb nemzeteinek meghódításától új erőre kapva és Samária legyőzésétől diadalittasan most Júda ellen fordulnak? Mit számít, ha így kérkednek: „Miképpen megtalálta volt kezem a bálványok országait, holott pedig több faragott képük volt, mint Jeruzsálemnek és Samáriának, avagy amint cselekedtem Samáriával és az ő bálványaival, nem úgy cselekedhetem-é Jeruzsálemmel és bálványképeivel?” (Ésa 10:10-11.) Júdának semmitől sem kellett félnie, mert Jahve volt reménysége.

⁴1 mérföld=1,6 km.

[220] A régóta valószínűnek tartott válság végül is bekövetkezett. A győzelmesen előrenyomuló asszír csapatok megjelentek Júdeában. A győzelemben biztos vezetők haderejüket két seregre osztották. Az egyikkel délen az egyiptomi sereggel akartak szembeszállni, a másikkal pedig Jeruzsálemet akarták megostromolni.

Júda egyedüli reménysége Isten volt. Az Egyiptomból kapható minden segítségtől elvágta őket, és nem volt más nemzet a közelben, hogy baráti segítséget nyújtson.

Az asszír tisztek fegyelmezett seregük erős voltának biztos tudatában megbeszélésre hívták Júda főembereit. A tárgyalás során arcátlanul követelték, hogy adják meg a várost. Követelésüket a héberek Istene elleni istenkáromló gyalázkodások kíséretében mondták el. Izráel és Júda gyengesége és hitehagyása miatt a népek már nem tisztelték Isten nevét, hanem szüntelenül becsmérelték. (Lásd: Ésa 52:5.)

„Mondjátok meg Ezékiásnak — szólt Rabsaké, Szanhérib egyik főtisztje -: ezt mondja a király, Assíria nagy királya: Micsoda bizodalom ez, amelyben te bizakodtál? Azt mondad: csak szóbeszéd; tanács és erő kell a hadakozáshoz; vajon kihez bíztál, hogy fellázdadtál ellenem?” (2 Kir 18:19-20.) A tisztek a város kapuin kívül tanácskoztak, de azok is hallhatták őket, akik a falon őrködtek. Amikor az asszír király képviselői hangosan unszolták Júda főembereit javaslataik elfogadására, a főemberek kérték őket, hogy inkább szír, mint zsidó nyelven beszéljenek, mert nem akarták, hogy a falon levők megtudják, miről folyik a tárgyalás. Rabsaké gúnyolódott ezen a javaslaton. Még jobban felemelte a hangját, és tovább is héberül beszélt. Ezt mondta:

„Halljátok a nagy királynak, Assíria királyának beszédit! Ezt mondja a király: Meg ne csaljon benneteket Ezékiás, mert nem szabadíthat meg titeket. És ne biztasson titeket Ezékiás az Úrral, mondván: Kétségtelen megszabadít az Úr minket, nem adatik e város az assíriai király kezébe! Ezékiásra ne hallgassatok, mert azt mondja Assíria királya: Tegyetek velem szövetséget és jöjjetek ki hozzám, és akkor ki-ki ehetik szőlőjéből és az ő olajfájáról és illatja kútjának vizét, míg eljövök és elviszlek titeket oly földre, minő a ti földetek, gabona és must földére, kenyér és szőlő földére.

Rá ne szedjen titeket Ezékiás, mondván: Az Úr megszabadít minket! Avagy megszabadították-é a népek istenei, ki-ki az ő földét

Assíria királyának kezéből? Hol vannak Hamáth és Árpádnak istenei? hol Sefárvaimnak istenei? talán bizony megmentették Samáriát kezemből?

Kicsoda e földek minden istenei között, aki megszabadította volna földét kezemből, hogy az Úr megszabadítsa Jeruzsálemet az én kezemből?” (Ésa 36:13-20.) [221]

Júda fiai „egy szót sem feleltek” a kötekedő megjegyzésekre. A tárgyalás véget ért. A zsidók képviselői visszatértek Ezékiášhoz „meghasogatott ruhákban, és hírül adák néki a Rabsaké beszédeit” (Ésa 36:21-22). Amikor a király meghallotta az istenkáromló kihívást, „megszaggatá az ő ruháit, és zsákba öltözik, és bement az Úr házába” (2 Kir 19:1).

A király elküldte követét Éσαιášhoz, hogy közölje vele, mivel végződött a tárgyalás. „E nap nyomorúságnak, szidalmazásnak és káromlásnak napja” — üzenté a király. „Netalán az Úr, a te Istened meghallotta Rabsakének minden beszédeit, akit elküldött az ő ura, Assíria királya, hogy szidalommal illesse az élő Istent és káromló beszédekkel, amelyet az Úr, a te Istened meghallott: könyörögj azért azokért, akik még megmaradtak” (2 Kir 19:3-4).

„Ezékiáš király könyörge, és ővele Éσαιáš próféta az Ámós fia e káromlásért, és felkiáltának az égre” (2 Krón 32:20).

Isten meghallgatta szolgálai imáját. Éσαιással ezt üzenté Ezékiášnak: „Ezt mondja az Úr: Ne félj a beszédektől, amelyeket hallottál, amelyekkel szidalmaztak engem Assíria királyának szolgálai. Imé én oly lelket adok belé, hogy hírt hallván, visszatér az ő földjére és fegyverrel vágatom le őt az ő földjében” (2 Kir 19:6-7).

Az asszír megbízottak, miután elváltak Júda főembereitől, királyukkal léptek közvetlenül érintkezésbe, aki az egyiptomiak közeledésére ügyelő hadosztállyal volt. Amikor Szanhérib meghallotta a jelentést, leveleket írt, „az Urat, Izráel Istenét káromlással illetván, és szólván ellene ilyen módon: Amint e földön lakozó népek istenei meg nem szabadíthatták az ő népüket az én kezemből: ekképpen az Ezékiáš Istene sem szabadíthatja meg az ő népét kezemből” (2 Krón 32:17).

A kérkedő fenyegetéshez e szavakat fűzte: „Meg ne csaljon téged a te Istened, akiben bízol, ezt mondván: Nem adatik Assíria királyának kezébe Jeruzsálem. Imé hallottad, mit cselekedtek Assíria királyai minden országokkal, elvesztvén azokat; és te megszabadul-

[222] hatsz-é? Vajon megszabadították-é a pogányok istenei azokat, akiket elvesztettek az én atyáim: Gózánt, Aránt, Résefet és az Eden fiait, akik Thelasárban voltak? Hol van Hámát királya, Arphád királya és Sefárvaime város királya? Héna és Hivva?” (2 Kir 19:10-13.)

Amikor Júda királya megkapta a gúnyolódó levelet, elvitte a templomba. „Kiterjeszté... — az Úr előtt” (2 Kir 19:14), és erős hittel mennyei segítségért könyörgött. Hadd tudják meg a föld népei, hogy most is él és uralkodik a héberek Istene! Jahve méltósága forgott kockán. Egyedül Ő hozhat szabadulást.

„Uram, Izráel Istene! aki a Kérubok között lakol — esdekelt Ezékiás -, te vagy egyedül a föld minden országainak Istene, te teremtetted a mennyet és a földet; hajtsd hozzám Uram a te füledet és halld meg; nyisd fel, Uram a te szemeidet és lásd meg; és halld meg a Sénakhérib beszédét, aki ide küldött, hogy szidalommal illesse az élő Istent. Igaz Uram, Assíria királyai elpusztították a pogányokat és azok országait. És az ő isteneiket a tűzbe hányták; de azok nem voltak istenek, hanem csak emberi kéz alkotásai, fa és kő, azért vesztették el őket. Most azonban, mi Urunk Istenünk, szabadíts meg, kérlek, minket az ő kezéből, hogy megismerje a föld minden országa, hogy te, az Úr vagy az egyetlen Isten!” (2 Kir 19:15-19.)

„Oh Izráelnek pásztora, hallgass meg,
 Aki vezérled Józsefet, mint juhnyáját;
 Aki Kérubokon ülsz, jelenj meg fényeddel!
 Efraim, Benjámin és Manasse előtt támaszd fel
 a te hatalmadat,
 És jöjj el, hogy szabadíts meg minket!
 Oh Isten, állíts helyre minket,
 És világoltasd a te orcádat, hogy megszabaduljunk.

Seregeknek Ura, Istene:
 Meddig haragszol a te népednek könyörgésére?
 Könnyhullatásnak kenyerével éteted őket;
 S könnyhullatásnak árjával itatod meg őket.
 Perpatvarrá tevél minket szomszédaink között,
 És a mi ellenségeink csúfkodnak rajtunk.
 Seregek Istene, állíts helyre minket;
 Világoltasd a te orcádat, hogy megszabaduljunk!

Egyiptomból szőlőt hoztál ki,
 Kiűzéd a pogányokat és azt elültetéd.
 Helyet egyengettél előtte,
 És gyökeret eresztett, és ellepé a földet.
 Hegyeket fogott el az árnyéka,
 És vesszei olyanok lettek, mint az Isten cédrusfái.
 Sarjait a tengerig ereszté,
 És hajtásait a folyamig.

[223]

Miért rontottad el annak gyepűit,
 Hogy szaggathassa minden járókelő?
 Pusztítja azt a vaddisznó,
 És legeli a mezei vad.
 Oh seregek Istene! kérlek, térj vissza,
 Tekints alá az egeből, és lásd és tekintsd meg e szőlőtőt!
 És a csemetét, amit jobbod ültetett,
 A sarjat, melyet felneveltél!...

Eleveníts meg minket, és imádjuk a te nevedet.
 Seregek Ura, Istene! állíts helyre minket;
 Világoltasd a te orcádat, hogy megszabaduljunk!”

(Zsoltár 80. fejezet.)

Ezékiás esdeklése Júdáért és legfőbb Uruk becsületéért összhangban volt Isten akaratával. Salamon arra kérte az Urat templomszentelési imája végén, hogy tegyen ítéletet „az ő népének, az Izráelnek, minden időben, hogy megismerjék a földön minden népek, hogy csak az Úr az Isten, és hogy őkívüle nincsen más” (1 Kir 8:59-60). Különösen akkor mutassa meg kegyelmét az Úr, amikor háború vagy katonai megszállás idején Izráel főemberei az imádság házába lépnek, és szabadulásért könyörögnek! (Lásd: 1 Kir 8:33-34.)

Isten nem hagyta Ezékiást reménytelenségben. Ezzel az üzenettel küldte hozzá Ésaiaást: „Azt mondja az Úr, Izráel Istene: A te könyörgésedet, Assíria királya, Sénakhérib felől meghallgattam. Ez az, amit az Úr Őfelőle mondott:

Megutál téged és megcsúfol Sionnak szűz leánya, utánad fejét hajtogatja Jeruzsálem leánya.

[224]

Kit szidalmaztál és kit gyaláztál? És ki ellen emelted fel a te szódat, vagy ki ellen emelted fel a te szemeidet a magasságba? Az Izráel Szentje ellen! Követeid által gúnyoltad az Urat és mondád: Szekereim sokaságával meghágom a hegyek magasságait, a Libánon oldalait, és levágom magas cédrusait, legfelségesebb ciprusfáit, és bemegyek csúcsának lakóhelyébe, kertes erdejébe. Ástam és ittam idegen vizeket, és kiszárítom lábaim talpával Egyiptom minden folyóvizét.

Avagy nem hallottad? Régen megcsináltam, ős időktől elvégeztem ezt! Most csak véghezvittem, hogy puszta kőhalmokká dönts össze az erős városokat; és hogy a benne lakók erejükben megfogyatkozzanak, megrontassanak és megszégyenüljenek, és olyanok legyenek, mint a mező füve, fiatal paréj, a háztető füve és mint a kalászhajtás előtt elszáradt gabona.

És ismerem a te ülésedet, és járásodat, kelésedet, és ellenem való tombolásodat: a te ellenem való tombolásodért és a te elbizakodásodért, amely felhatott füleimbe, az én karikámat orrodba vetem, és zablámat szádba, és visszaviszlek azon az úton, amelyen eljöttél” (2 Kir 19:20-28).

Júda földjét letarolta a megszálló hadsereg, de Isten megígérte, hogy csoda útján gondoskodik a nép szükségleteiről. Ezt üzenté Ezékiásnak: „Legyen ez jeled: Ez esztendőben táplál a hulladék termése, a második esztendőben, ami magától terem; de a harmadik esztendőben már vetek és arattok, szőlőket plántáltok és azok gyümölcsét eszitek. És a Júda házából a kiszabadult és megmaradt gyökeret ver alól, és gyümölcsöt terem felül. Mert Jeruzsálemből fog származni a maradék, és a megszabadult a Sion hegyéről; a Seregek Urának buzgó szerelme cselekszi ezt!

Azért azt mondja az Úr Assíria királya felől: Be nem jó e városba, és nyilat sem lő bele, sem paizs nem ostromolja azt, sem sáncot nem ás mellette. Azon az úton, amelyen jött, tér vissza, de a városba be nem jó, azt mondja az Úr. És megoltalmazom e várost, hogy megtartsam azt, én érettem és Dávidért, az én szolgálómért” (2 Kir 19:29-34).

Azon az éjszakán jött a szabadulás. „Kijött az Úr angyala, és levágott az Assíriabeli táborban száznyolcvanötezret” (2 Kir 19:35). Megölt „minden erős vitézt, előljárót és vezért az assíriai király táborában” (2 Krón 32:21). A Jeruzsálem elfoglalására küldött sereg

rettenetes megítélésének híre csakhamar eljutott Szanhéribhez, aki még mindig az Egyiptomból Júdába vezető utat őrizte. Az asszír király rémulten elrohant, és „nagy szégyennel megtére az ő földébe” (2 Krón 32:21). Uralkodása nem tartott sokáig. A jövendölés szerint, amely hirtelen halálát jelezte, saját családtagjai gyilkolták meg, és „fia, Esárhaddon uralkodék helyette” (Ésa 37:38). A héberek Istene diadalmaskodott a büszke asszíron. Jahve megvédte méltóságát a környező népek előtt. Jeruzsálemben a nép szíve szent örömmel telt meg. Buzgón esedeztek szabadulásért, és könnyek között vallották meg bűneiket. Nagy ínségükben teljesen bíztak Isten szabadító hatalmában, és Isten nem hagyta őket cserben. A templom udvarai visszhangzottak az ének, az ünnepélyes dicsőítés hangjától.

[225]

„Ismeretes az Isten Júdában,
 Nagy az ő neve Izráelben.
 Mert hajléka van Sálemben,
 És lakhelye Sionban.
 Ott törte össze a kézív villámait,
 Paizst, szablyát és a hadat.

Ragyogó vagy te, felségesebb,
 Mint a zsákmányadó hegyek.
 Kifosztattak a bátor szívűek, álmukat alusszák,
 És minden hős kezének ereje veszett.
 A te dorgálásodtól, oh Jákób Istene,
 Megzsibbadt mind szekér, mind ló.

Te, te rettenetes vagy,
 És ki állhat meg orcád előtt, mikor haragszol?
 Az egeből jelentetted ki ítéletedet?
 A föld megrettent és elcsendesedett,
 Mikor felkelt Isten az ítéletre,
 Hogy megszabadítsa a föld minden nyomorultját!

Mert az emberek haragja megdicsőít téged,
 Miután felővezed végső haragodot.
 Tegyetek fogadást és adjátok meg azokat az Úrnak a ti Iste-
 neteknek;

[226]

Mindnyájan, akik ő körülte laknak, hozzanak ajándékot a Rettenetesnek.

Mert a fejedelmek gőgjét megtöri,
Rettenetes a föld királyaihoz”

(Zsolt 76. fejezet).

Az asszír birodalom emelkedése és bukása nagy tanulsággal szolgál ma is a föld népeinek. Az ihletett Ige a sikere csúcsán levő Asszír dicsőségét pompás fához hasonlítja, amely Isten kertjében kimagaslik a környező fák közül.

„Assur cédrus vala a Libánonon, szép ágakkal és sűrű gallyaival árnyékot tartó s magas növésű, melynek a felhőkig ért a teteje... árnyékában lakik vala sok mindenféle nép. És széppé lón magasságával, hosszan kiterjedt ágaival, mert gyökere sok víz felé nyúlik vala. A cédrusok el nem takarák őt az Isten kertjében, a ciprusok nem valának hasonlók ágaihoz, s a platánoknak nem valának olyan gallyai, mint neki; Isten kertjében egy fa sem vala hasonló hozzá az ő szépségében... Irigykedett rá Éden minden fája az Isten kertjében” (Ez 31:3~9).

Asszír uralkodói azonban ahelyett, hogy a rendkívüli áldásokat az emberiség javára használták volna, számos ország ostorává lettek. Könyörtelenek voltak. Nem gondoltak Istennel, és nem voltak tekintettel embertársaikra. Minden néppel erőszakkal el akarták ismertetni Ninive isteneinek felsőbbségét. A magasságos Isten fölé emelték bálványait. Isten elküldte hozzájuk Jónást intő üzenettel. Egy ideig megalázták magukat a seregek Ura előtt, és bocsánatért könyörögtek. Nemsokára azonban újra bálványokat imádtak, és világalomra törtek.

Náhum próféta Ninive bűnözői ellen emelt vádjában így kiáltott:

„Jaj a vérszopó városnak!

Mindenestől hazug és erőszakkal telve,

És nem szűnik rabolni;

[227]

Ostorcsattogás, kerékszörgés zaja;

Dobogó ló, robogó szekér.

Törtető lovag, kardok villogása,

dárdák villanása,

Sebesült tömegek...

Imé, rád török,
Azt mondja a Seregek Ura”

(Náh 3 :1-3. 5).

A végtelen Isten most is tévedhetetlen pontossággal tartja számon a népek dolgait. Amíg kegyelmét kínálva bűnbánatra szólít, a számvetés nincs lezárva. De amikor az ember túllépi az Isten által szabott határt, akkor haragját megmutatja. A számadás lezárul. Isten türelme véget ér. A kegyelem már nem védi.

„Hosszútűrő az Úr és nagyhatalmú, és nem hagy büntetlenül. Szélvészben és viharban van az Úrnak útja, és lábainak pora a felhő. Megfeddi a tengert és kiapasztja azt, és minden folyamat kiszáraszt. Elfonnyad a Básán és a Kármel, és a Libánon virága elfonnyad. A hegyek reszketnek előtte, és a halmok szétmállanak. Tekintetétől megrendül a föld, és a világ, és minden, ami rajta él. Ki állhatna meg haragja előtt, és ki bírhatná ki búsulásának a tüzét? Heve szétfoly, mint a láng, és a kőszalak is szétporlanak tőle” (Náh 1:3-6).

Ezért Ninive, „a víg város, a bátorságban lakozó, amely ezt mondja vala szívében: Én vagyok és nincs kívülem más!” — pusztasággá lett; „feldúlva, széthányva, kifosztva”, „az oroszlánok tanyája, és az oroszlán-kölyköknek ama legelője, ahová járt a nőstény- és hím-oroszlán, az oroszlán-kölyök, és nem volt aki elriassza” (Sof 21:5; Náh 2:10-11). Sofóniás előre látta a gögös Asszíria megalázását, és így prófétáit Ninivéről: „Nyájak heverésznek bensejében, mindenféle állatok serege: pelikán és sündisznó hálnak párkányain, az ablakban azoknak szava hangzik, a küszöbön omladék leszen, mert lefosztatott a cédrus” (Sof 2:14).

Nagy volt az asszír birodalom dicsősége; de nagy volt bukása is. Ezékiel próféta tovább fejtegette a pompás cédrusfa példázatát, és félreérthetetlenül megjövendölte, hogy Asszíria elpusztul gögje és kegyetlensége miatt. Így hangzik kinyilatkoztatása:

„Így szól az Úr Isten:... fölemelé tetejét a felhők közé, és szíve felfuvalkodott az ő magasságában, azért adom őt a nemzetek urának kezébe, bánják el vele, gonoszságáért kiűztem őt. És kivágták őt az idegenek, a nemzetek legkegyetlenebbjei, és leterítették. A hegyekre és minden völgyekbe hullottak ágai, és összetörték gallyai a föld minden mélységében, és leszállt árnyékából a föld minden népe,

és ott hagyták őt. Ledőlt törzsökén lakik vala minden égi madár, és ágaihoz gyűl vala a mező minden vada; azért, hogy magasra ne nevedjék egy víz mellett való fa se... így szól az Úr Isten: Azon a napon, amelyen sírba aláméne, gyászba öltöztetem miatta a mélység vizeit,... és a mező minden fája elepede miatta. Zuhanásának hangja miatt megreszkettetem a nemzeteket” (Ez 31: 10-16).

Asszíria gőgje és bukása legyen intő példa az idők végéig! Isten ezt kérdezi ma a föld népeitől, akik dölyfösen és kevélyen felsorakoznak ellene: „Kihez vagy hát hasonló dicsőségben és nagyságban Éden fái közt!? Hiszen le fogsz szállíttatni Éden fáival a mélység országába” (Ez 31:18). „Jó az Úr, erősség a szorongatás idején, és ő ismeri a benne bízókat. De gáttörő árvízként pusztít” (Náh 1:7-8). Elpusztítja mindazokat, akik a magasságos Isten fölé akarják emelni magukat.

„Letöretik Assíriának kevélysege, és Egyiptom királyi pálcája elvész ” (Zak 10:11). Ez nemcsak azokra a népekre vonatkozik, amelyek az ókorban felsorakoztak Isten ellen, hanem ma is érvényes azokra, akik elmulasztják végrehajtani Isten szándékát. Az utolsó ítéletkor, amikor a föld igazságos Bírója „megrostálja a népeket” (Ésa 30:28), és azok, akik megőrizték az igazságot, beléphetnek Isten városába, a menny boltozata visszhangzik a megváltottak győzelmes énekétől. „Fölzendül éneketek — mondja a próféta -, mint a szent ünnepek éjszakáján, és örvendez szívetek, mint azé, aki sípolva megy az Úr hegyére, Izráel kőszálához. És megzendíti az Úr dicsőséges szavát... Az Úr szavától megretten Assíria, veri azt akkor vesszővel; és a büntető vessző minden sújtását, amelyet az Úr mérend reá, dobokkal és citerákkal fogjátok kísélni”(Esa 30:29-32).

Ésaiás mindvégig világosan bizonyoságot tett szolgálatában arról, hogy mi Isten szándéka a pogányokkal. Más próféták is említést tettek Isten tervéről, de beszédüket nem mindig értették. Ésaiás azt a megbízatást kapta, hogy tegye nagyon világossá Júda előtt azt az igazságot, amely szerint Isten Izraele közé számítanak majd sokan, akik test szerint nem Ábrahámotól származnak. Ez a tanítás nem volt összhangban korának teológiájával. A próféta mégis bátran hirdette azt az üzenetet, amelyet Istentől kapott, és reményt ébresztett sok olyan szívben, amelyben az Ábrahám magvának ígért lelki áldások utáni sóvárgás élt.

A pogányok apostola a római hívőkhöz írt levelében figyelmeztet Ésaiás tanításának erre a jellegzetességére. „Ésaiás... bátorságosan ezt mondja — jelenti ki Pál -: Megtaláltak azok, akik engem nem keresnek; nyilvánvaló lettem azoknak, akik felőlem nem kérdezősködtek” (Rm 10:20). Sokszor úgy tűnt, hogy a zsidók nem tudják vagy nem akarják megérteni Isten szándékát a pogányokkal. Pedig Isten éppen ennek a szándéknak véghezvitelére különítette el őket a többi néptől, és ezért tette őket önálló nemzetté a föld népei között. Atyjukat, Ábrahámot, aki először kapta a szövetségi ígéretet, azért hívta ki rokonai közül és küldte távoli vidékre, hogy fényt vigyen a pogányoknak. Jóllehet az ígéletben az is benne volt, hogy utódainak száma annyi lesz, mint a tenger homokja, de nem önző célból kellett Kánaán földjén nagy nemzetet alapítania. „Megáldalak téged — nyilatkoztatta ki Jahve -, és felmagasztalom a te nevedet, és áldás leszesz. És megáldom azokat, akik téged áldanak, és aki téged átkoz, megátkozom azt: és megáldatnak tebenned a föld minden nemzetségei” (1 Móz 12:2-3).

Amikor Izsák születése előtt nem sokkal Isten megújította a szövetséget, újra világossá tette, hogy mi a célja az emberiséggel. „Benne megáldatnak a földnek minden nemzetségei” (1 Móz 18:18) — bízatta Isten Ábrahámot az ígélet gyermekével kapcsolatosan.

Később pedig a mennyei látogató újra kinyilatkoztatta: „Megáldatnak a te magodban a földnek minden nemzetségei” (1 Móz 22:18).

[230] Ennek a szövetségnek mindnyájukat érintő feltételeit jól ismerték Ábrahám gyermekei és azok gyermekei. Isten azért szabadította meg a zsidó népet az egyiptomi szolgaságból, hogy áldás legyen a nemzetek számára, és hogy Isten neve ismertté legyen „az egész földön” (2 Móz 9:16). Ha engedelmeskednek Isten kívánalmainak, messze túlszárnyalják a többi népet bölcsességben és értelmi képességekben. Ezt az elsőbbséget azonban azért kell elérniük és megőrizniük, hogy általuk megvalósuljon Isten szándéka „a föld minden nemzetségé”-vel kapcsolatban.

Izráel Egyiptomból való szabadulását és az ígéret földje elfoglalását kísérő csodálatos intézkedések sok pogányt arra készítettek, hogy Izráel Istenét a legfőbb Úrnak ismerjék el. „Megtudják az Egyiptombeliek — hangzott az ígéret -, hogy én vagyok az Úr, amikor kinyújtándom kezemet Egyiptomra és kihozándom az Izráel fiait öközülök” (2 Móz 7:5). Még a gögös fáraó is kénytelen volt elismerni Jahve hatalmát. „Menjetek, szolgáljatok az Úrnak — sürgette Mózes — és áldjatok engem is” (2 Móz 12:31-32).

Izráel előrenyomuló serege azt tapasztalta, hogy azoknak a csodálatos dolgoknak a híre, amelyeket Isten a héberekkal cselekedett, megelőzte őket. A pogányok közül is felismerték egyesek, hogy egyedül ő az igaz Isten. Egy pogány asszony így tett bizonyosságot a gonosz Jerikóban: „Bizony az Úr, a ti Istenetek az Isten fenn az égben és alant a földön!” (Józs 2:11) Amit Jahvéról így megtudott, szabadulását jelentette. „Hit által nem vezett el Ráháb... az engedetlenekkel együtt” (Zsid 11:31). Nem egyedül az ő megtérése tanúsította, hogy Isten irgalmas azokhoz a bálványimádókhoz, akik elismerik isteni tekintélyét. Az ország belsejében egy nagyszámú nép felhagyott pogányságával; egyesültek Izráellel, osztozva a szövetség áldásaiban. Ezek voltak a gibeoniták.

Isten nem ismer el semmiféle nemzetiségi, faji vagy társadalmi különbséget. Az egész emberiségnek Ő az Alkotója. A teremtés által minden ember egy közös családhoz tartozik, a megváltás pedig mindenkit egygé kovácsol. Krisztus azért jött, hogy ledöntsön minden válaszfalat. Kitárta a templom minden helyiségét, hogy mindenki szabad utat találjon Istenhez. Szeretete olyan széles, olyan mély, olyan teljes, hogy mindent áthat. Kivonja Sátán befolyása alól azo-

kat, akiket a nagy csaló megtévesztett. Trónjához emeli őket, ahhoz a trónhoz, amelyet ígéretének szivárványa övez körül. Krisztusban nincs zsidó, sem görög, nincs rabszolga, sem szabad.

Az ígéret földje elfoglalását követő években Izráel majdnem teljesen szem elől tévesztette Jahvénak a pogányok számára is üdvösséget hozó, áldott szándékát. Ezért tervét újra ki kellett nyilatkoztatnia. „Megemlékeznek és megtérnek az Úrhoz a föld minden határai — énekelte Istentől ihletve a zsoltáríró — és leborul előtted a pogányok minden nemzetsége.” „Eljönnek a főemberek Egyiptomból; Szerecsenország hamar kinyújtja kezeit Istenhez.” „És félik a népek az Úrnak nevét, és e földnek minden királya a te dicsőségedet.” „Írattassék meg ez a következő nemzedéknek, és a teremendő nép dicsérni fogja az Urat. Mert alátekintett az ő szentségének magaslatáról; a mennyekből a földre nézett le az Úr. Hogy meghallja a fogolynak nyögését, és hogy feloldozza a halálnak fiai. Hogy hirdessék a Sionon az Úrnak nevét, és az ő dicséretét Jeruzsálemben. Mikor egybegyűlnek a népek mindnyájan, és az országok, hogy szolgáljanak az Úrnak.” (Zsolt 22:28; 68:32; 102:16. 19-23).

Ha Izráel hű marad megbízatásához, a föld minden népe részesül azokban az áldásokban, amelyeket ő kapott. De azok, akikre Isten a megmentő igazság ismeretét bízta, érzéketlenek voltak a körülöttük levők szükségleteivel szemben. Mivel Isten szándékát szem elől tévesztették, úgy kezelték a pogányokat, mint akiket Isten kizárt kegyelméből. Az igazság világosságát elrejtették, és így sötétség uralkodott. A tudatlanság sötét fátyola terült el a népeken. Nem sokat tudtak Isten szeretetéről. Burjázott a tévelygés és a babona.

Ez a kép fogadta Ésaiaást, amikor Isten elhívta a prófétai szolgálatra. Mégsem csüggedt el, mert fülében csengett az Isten trónját körülvevő angyalok diadalmas kórusa: „Teljes mind a széles föld az Ő dicsőségével” (Esa 6:3). Hitét erősítették Isten egyházának nagyszerű győzelmeiről kapott látomásai, amikor „teljes lészen a föld az Úr ismeretével, mint a vizek a tengert beborítják” (Ésa 11:9). „A fátyolt, mely beboríta minden népeket, és a takarót, mely befödött vala minden népségeket” (Ésa 25:7), végül Isten elveszi, és kitölti Lelkét minden testre. Akik éheznek és szomjúhozják az igazságot, azok Isten Izraele közé számítanak. „Nevekednek mint fű között, és mint a fűzfák vizek folyásinál — mondta a próféta. Ez azt mondja:

[231]

én az Úré vagyok, amaz Jákob nevét emlegeti, és a másik önkezeléssel írja: az Úré vagyok, és hízelegve Izráel nevét említi” (Ésa 44:4-5).

[232] Isten kinyilatkoztatta a prófétának áldott célját, amelyért szét-szórja Júdat a föld népei között. Így szólt: „Hadd ismerje meg népem az én nevemet, ezért ama napon! Hogy én vagyok, aki mondom” (Ésa 52:6). És nemcsak nekik kellett megtanulniuk az engedelmes-ség és bizalom leckéjét. Száműzetésük helyén másokkal is meg kellett ismertetniük az élő Istent. Az idegenek fiai közül sokan megtanulják szeretni mint Teremtőjüket és Megváltójukat. Ünnepelni kezdik szent szombatját mint teremtő hatalmának emlékművét; és amikor „feltűri” szent karját minden népeknek szemei előtt”, hogy megszabadítsa népét a fogságból, „a föld minden határainak meg kell látnia Isten szabadítását (Ésa 52:10). A pogányságból megtértek közül sokan csatlakozni kívánnak Izráelhez, és velük tartanak, amikor visszamennek Júdeába. Ne mondja egyikük sem: „Bizony elszakaszt az Úr engem az Ő népétől!” (Ésa 56:3). Az Úr azt mondta prófé-tája által azoknak, akik meghódnak előtte és megtartják törvényét, hogy ezentúl földi egyházához, a lelki Izráelhez tartoznak.

„Az idegeneket, akik az Úrhoz adák magukat, hogy néki szolgáljanak és hogy szeressék az Úr nevét, hogy Őnéki szolgálói legyenek; mindenkit, aki megőrzi a szombatot, hogy meg ne fertőztesse azt, és a szövetségemhez ragaszkodókat; szent hegyemre viszem föl ezeket, és megvidámítom őket imádságom házában; egészen égő és véres áldozataik kedvesek lesznek oltáromon; mert házam imádság házának hívatik minden népek számára! Így szól az Úr Isten, aki összegyűjti Izráel elszéledt fiait: Még gyűjtök őhöz, az ő egybegyűjtötteihez!” (Ésa 56:6-8).

Isten megengedte a prófétának, hogy a századokon át a megígért Messiás adventjének idejéig ellásson. Először csak „nyomor és sötétség, és szorongatásnak éjszakája” (Ésa 8:22) volt az, amit látott. Sok embert, akik az igazság világosságára vágyakoztak, hamis tanítók a filozófia és a spiritizmus szédítő útvesztőibe vittek. Mások a kegyesség formásaiba bíztak, de az nem szentelte meg életüket. A jövő kétségbeejtőnek tűnt. Azonban csakhamar változott a kép, és a próféta szeme elé csodálatos látomás tárult. Látta, amint felkel az Igazság Napja, és „szárnyai alatt” (Mal 4:2) gyógyulás van. A csodálattól önfeledten kiáltott fel: „Nem lesz mindig sötét ott, ahol most szorongatás van; először megalázta Zebulon és Nafthali

földjét, de azután megdicsőíti a tenger útját, a Jordán túlsó partját és a pogányok határát. A nép, amely sötétségben jár vala, lát nagy világosságot; akik lakoznak a halál árnyékának földében, fény ragyog fel fölöttük!” (Ésa 9:1-2)

A világ dicső Világossága üdvösséget hoz az egész emberiségnek. A próféta az előtte álló feladatról hallotta az örökkévaló Atya kinyilatkoztatását: „Kevés az, hogy nékem szolgám légy, a Jákób nemzetségeinek megépítésére és Izráel megszabadultjainak visszahozására: sőt a népeknek is világossággul adtalak, hogy üdvöm a föld végéig terjedjen!” „Jókedvem idején én meghallgattalak, és a szabadulás napján segítettelek; megtartlak és nép szövetségévé teszelek, hogy megépítsd a földet, és kioszd az elpusztult örökségeket; így szólván a foglyoknak: Jöjjetek ki! és azoknak, akik sötétben ülnek: Lépjetek elő!” „Ímé, ezek messziről jönnek, ímé, amazok észak és a tenger felől, és amazok Sínnek földéről!” (Ésa 49:6. 8-9. 12).

[233]

Amikor a próféta még messzebbre nézett a korszakokon át, látta ezeknek a dicsőséges ígéreteknek szó szerinti teljesedését. Látta az üdvösség örömhírének hordozóit, amint elmennek a föld végső határáig, minden nemzetséghez és néphez. Hallotta, amint az Úr így szólt az evangéliumi egyházhoz: „Ímé kiterjesztem rá a békességet, mint egy folyóvizet, és mint kiáradott patakot a népek dicsőségét” (Ésa 66:12); és hallotta a megbízatást: „Szélesítsd ki a sátorod helyét, és hajlékidnak kárpitjait terjesszék ki; ne tiltsd meg; nyújtsd meg köteleidet, és erősítsd meg szegeidet. Mert mind jobb-, mind balkézre kiterjedsz, és magod népeket vesz örökségbe” (Ésa 54:2-3).

Jahve kinyilatkoztatta a prófétának, hogy bizonyágtevőket fog küldeni „a népekhez, Tarsisba, Pukba és Ludba,... Tubáihoz és Jávánhoz; a messze szigetekbe” (Ésa 66:19).

„Mily szépek a hegyeken
Az örömondónak lábai,
Aki békességet hirdet,
Jót mond,
Szabadulást hirdet,
Aki ezt mondja Sionnak: Uralkodik
a te Istened!”

(Ésa 52:7)

A próféta hallotta az Úr hívó hangját. Kijelölt munkája végzésére szólította egyházát, hogy utat készítsen örök országa jövetelére. Az üzenet félreérthetetlen volt:

[234] „Kelj fel, világosodjál, mert eljött világosságod,
És az Úr dicsősége rajtad feltámadt.

Mert ímé, sötétség borítja a földet,
És éjszaka a népeket,
De rajtad feltámad az Úr,
És dicsősége rajtad megláttatik.
A népek jönnek világosságodhoz,
És királyok a néked feltámadt fényességhez.

Emeld fel körös-körül szemeidet, és lásd meg:
Mindnyájan egybegyűlnek, hozzád jönnek,
Fiaid messziről jönnek,
És leányaid ölben hozatnak el.

Az idegenek megépítik kőfalaidat,
És királyaik szolgálnak néked;
Mivel haragomban megvertelek,
És kegyelmemben megkönyörültem rajtad.
És nyitva lesznek kapuid szüntelen,
Éjjel és nappal be nem zároltatnak,
Hogy behozzák hozzád a népek gazdagságát,
És királyaik is bevitetnek.

Térjetelek én hozzám, hogy megtartassatok földnek minden határai,
Mert én vagyok az Isten, és nincsen több!”

(Ésa 60:1-4. 10-11; 45:22.)

A sűrű sötétség idején támadt nagy lelki ébredésről szóló prófécia most teljeseedik a misszióállomások kiterjedése által, amelyek elérik a föld lelkileg sötét vidékeit. A pogány országokban tevékenykedő misszionárius csoportokat a próféta zászlókhöz hasonlítja,

amelyeket azért állítottak fel, hogy mutassák az utat az igazság világosságát keresőknek.

„Lesz ama napon — mondja Ésaiás -, hogy Isai gyökeréhez, aki a népek zászlója leszen, eljönnek a pogányok, és az ő nyugodalma dicsőség leszen. És lesz ama napon: az Úr másodszor nyújtja ki kezét, hogy népe maradékát megvegye. ... És zászlót emel a pogányok előtt, és összegyűjti Izráel elszéledt fiait, és Júdának szétszórt leányait egybegyűjti a földnek négy szárnyairól” (Ésa 11:10-12).

[235]

A szabadulás napja közel van. „Az Úr szemei forognak az egész földön, hogy hatalmát megmutassa azokhoz, akik őhöz tájékozatlan szívvel ragaszkodnak” (2 Krón 16:9). Minden nép között lát olyan férfiakat és nőket, akik világosságért és ismeretért imádkoznak. Lelkük éhes. Régóta hamuban gyönyörködnek. (Lásd: Ésa 44:20.) Az igazság ellensége félrevezette őket, és most tapogatódnak, mint a vakok. De becsületesek, és szeretnének megismerni valami jobb utat. Jóllehet a pogányság sötétségében élnek, és nem ismerik Isten írott törvényét, sem pedig Fiát, Jézust, mégis sokféleképpen tanúsítják, hogy Isten hatalma munkálkodik értelmükön.

Olykor azok, akik csak annyit tudnak Istenről, amennyit kegyelmének ereje megismertetett velük, jóindulatúak szolgálóihoz, és életük kockáztatásával védik őket. A Szentlélek Krisztus kegyelmét árasztja az igazság sok nemes szívű keresője szívébe. Természetüket és korábbi neveltetésüket megcáfoló rokonszenvet kelt bennük. A „világosság eljött volt már a világba, amely megvilágosít minden embert” (Jn 1:9), és bevilágít lelkükbe. Ez a Világosság, ha az ember figyel rá, elvezeti Isten országába. Mikeás próféta ezt mondta: „Ha még a setétségben ülnék is, az Úr az én világosságom... Kivisz engem a világosságra, meglátom az ő igazságát” (Mik 7:8-9).

A menny megváltási terve elég széles ahhoz, hogy átfogja az egész világot. Isten szeretné az élet leheletét lehelni a porba sújtott emberiségbe. Nem engedi, hogy bárki is csalódjék, aki őszintén sóvárog valami szebb és nemesebb után, mint amit a világ kínál. Isten állandóan küldi angyalait azokhoz, akik — miközben a legcsüggesztőbb körülmények között élnek — hittel imádkoznak azért, hogy valamilyen hatalom, amely náluk erősebb, birtokba vegye őket, és szabadulást, békességet hozzon. Isten különböző utakon nyilatkoztatja ki önmagát, és olyan helyzetet teremt, amely bizalmat ébreszt bennük Krisztus iránt, aki önmagát adta váltságul mindenkiért, „hogy

Istenbe vessék reménységüket és el ne feledkezzenek Isten dolgairól, hanem az Ő parancsolatait megtartsák” (Zsolt 78:7). „Elvétethetik-é a préda az erőstől, és megszabadulhatnak-é az igazak foglyai?” „Így szól az Úr, az erőstől elvételnek a foglyok is, és megszabadul a kegyetlen zsákmánya” (Ésa 49:24-25). „Mélyen megszegyenülnek, akik a bálványban bíznak, akik ezt mondják az öntött képnek: Ti vagytok a mi isteneink” (Ésa 42:17). „Boldog, akinek segítsége a Jákób Istene, és reménysége van az Úrban, az ő Istenében” (Zsolt 146:5). „Térjete vissza az erősséghez, reménységnek foglyai” (Zak 9:12). A pogány földeken mindazoknak, akik szívük mélyén becsületesek, akik „igazak” a menny előtt — „világosság fénylik a sötétben” (Zsolt 112:4). Így szól Isten: „A vakokat oly úton vezetem, amelyet nem ismernek, járatom őket oly ösvényeken, amelyeket nem tudnak; előttük a sötétséget világossággá teszem, és az egyenetlen földet egyenessé; ezeket cselekszem velük, és őket el nem hagyom” (Ésa 42:16).

Egy nép megbüntetése

[237]

„Megfenyítelek téged ítélettel, mert nem hagylak egészen büntetés nélkül”

[238]

32 — Manasse és Jósias

[239]

Júda országa, amely Ezékiás idejében virágzó volt, Manasse gonosz uralkodásának hosszú évei alatt újra mélyre süllyedt. A pogányság újjáéledt, és sok embert bálványimádásba vitt. „Manasse elcsábítá Júdát és Jeruzsálem lakóit, hogy még gonoszabbul cselekedjenek, mint a pogányok” (2 Krón 33:9). Az előbbi nemzedékek dicsőséges világossága után a babona és tévelygés sötétsége következett. Súlyos bűnök támadtak és burjánzóttak — zsarnokság, sanyargatás, minden jónak gyűlölése. Elveszett a jogosság, győzött az erőszak.

De ezekben a veszedelmes időkben is maradtak Istennek és igazságának bizonyágtevői. Azok a nehéz próbák, amelyeket Júda Ezékiás uralkodása idején átvészelt, sok embert szilárd jelleművé alakítottak. Ez a jellem most védőbástyaként állt az elharapódzó gonoszság ellen. Az igazság és jogosság melletti bizonyágtevésük felkeltette Manasse és hatalmon levő társai haragját, akik minden rosszalló hang elnémításával akarták állandósítani gaztetteiket. „Manasse nagyon sok ártatlan vért is ontott ki, úgyszólván Jeruzsálem minden felől megtelt vele” (2 Kir 21:16).

Ésaiás az elsők között vesztette el életét. Több mint fél évszázadig állt Júda előtt Jahve követeként. „Mások... megcsúfoltatások és megostoroztatások próbáját állották ki, sőt még bilincseket és börtönt is; megköveztettek, kínpróbát szenvedtek, szétfűrészeltettek, kardra hányattak, juhoknak és kecskéknél bőrében bujdosnak, nélkülözve, nyomorgattatva, gyötörtetve, akikre nem volt méltó e világ, bujdosva pusztákon és hegyeken, meg barlangokban és a földnek hasadékaiban” (Zsid 11:36-38). Isten különleges dorgáló és ítéletet hirdető üzenettel bízott meg egyeseket azok közül, akik Manasse uralkodása alatt üldözést szenvedtek. A próféták kijelentették, hogy Júda királya „gonoszabb dolgokat cselekedett azoknál, akik előtte voltak”. Gonoszsága miatt országa válsághoz közeledett. A lakosságot nemsokára fogságba viszik Babilonba, hogy ott „zsákmánya és ragadománya” legyen „minden ellenségeinek” (2 Kir 21:11. 14). Az

Úr azonban nem hagyja magukra azokat, akik az idegen országban Uruknak vallják meg. Lehet, hogy súlyos szenvedés vár rájuk, de Isten megszabadítja őket az általa megszabott időben és módon. Akik bizalmukat teljesen Belé vetik, biztos menedéket találnak.

A próféták továbbra is hűségesen intettek és buzdítottak. Bátran szóltak Manasséhoz és népéhez. A bűnbe süllyedt Júda azonban gúnyolódott tanításukon. Nem akarták megfogadni őket. Az Úr megengedte, hogy asszír katonák csapata fogságba ejtse a királyt. Így jelezte, mi történik a néppel, ha továbbra sem akar megtérni. „Mégkötözék őt két láncsal, és Babilonba vivék”, ideiglenes fővárosukba. Ez a megpróbáltatás észre térítette a királyt. „Fohászkodék az Úrhoz, az ő Istenéhez, és teljesen megalázta magát az ő atyáinak Istene előtt. És könyörögvén hozzá, megkegyelmeze néki, és meghallgatván könyörgését visszahozá őt Jeruzsálembe, az ő országába. Akkor ismeré meg Manasse, hogy az Úr az igaz Isten” (2 Krón 33:11-13). Bűnbánata azonban, bármilyen szép is volt, túl későn történt ahhoz, hogy megmentse az országot az éveken át folytatott bálványimádó szokások romboló hatásától.

Saját fia is azok között volt, akiknek életét visszavonhatatlanul formálta Manasse végzetes hitehagyása. Anion király 22 éves korában lépett a trónra. Róla olvassuk: „Tökéletesen azon az úton járt, amelyen járt volt az ő atyja, és szolgált a bálványoknak, akiknek szolgált volt atyja, és azokat imádta. És elhagyta az Urat, atyái Istenét” (2 Kir 21:21-22). „Meg sem alázá magát az Úr előtt, mint az ő atyja Manasse megalázta magát; hanem még sokasítá Anion a bűnt.” A gonosz király nem sokáig uralkodott. Vakmerő istentelensége közepette két évvel trónralépése után saját szolgálói megölték a palotában; és „királlyá tevé a föld népe Jósiást az ő fiát helyette” (2 Krón 33 :23. 25).

Jósiás 31 évig uralkodott. Trónra lépésekor a hitük tisztaságát megőrzők reménykedni kezdtek abban, hogy megállítja az országot a romlás lejtőjén; mert az új király félté Istent, jóllehet csak nyolc éves volt. Kezdetől fogva „kedves dolgot cselekedék az Úr szemei előtt, és járt az ő atyjának, Dávidnak minden utaiban, és nem tért el sem jobbra, sem balra” (2 Kir 22:2). Gonosz királytól származott; kísértések vették körül, amelyek arra csábították, hogy lépjen atyja nyomába, és nem sok tanácsosa biztatta a helyes út követésére. Jósiás mégis hű volt Izrael Istenéhez. A letűnt nemzedékek botlásainak

[241] intő példájára a jót választotta a bűn mélysége helyett, ahova atyja és nagyatyja sülyedtek. „Nem tért el sem jobbra, sem balra.” Azon a felelősségteljes helyen, amelyet elfoglalt, elhatározta, hogy az Izráel uralkodóinak adott eligazítás szerint jár el. Mivel engedelmes volt, Isten tisztességre való edényként tudta felhasználni.

Amikor Jósiás uralkodni kezdett, és már hosszú évekkel előtte is, Júda hűségesei azt kérdezték, hogy vajon valóra válnak-e egykor az ősi Izraelnek tett mennyei ígéretek. Emberi szemszögből nézve szinte lehetetlennek látszott, hogy Isten véghez tudja vinni szándékát a választott néppel. A korábbi századok hitehagyása csak fokozódott az évek múlásával. A törzsek közül tíz szétszóródott a pogányok között. Csak Júda és Benjámin törzse maradt meg, és most úgy tűnt, hogy ők is az erkölcsi és nemzeti romlás határán vannak. A proféták megjövendölték gyönyörű városuk pusztulását, ahol a Salamon által épített templom állt, és ahova nemzeti nagyságuk minden földi reménysége összpontosult. Tudták, hogy Isten meg akarja szabadítani a Benne bízókat. Lehetséges, hogy megváltoztatja szándékát? Látva az igazak régóta tartó üldözését és a gonoszok látszólagos szerencsését, remélhetnek-e vajon jobb napokat azok, akik hűségesek maradtak Istenhez?

Ezeket az aggódó kérdéseket tolmácsolta Habakuk proféta. Látva kora hűségeseinek helyzetét, ebben a kérdésben fejezte ki szívének terhét: „Meddig kiáltok még oh Uram, és nem hallgatsz meg! Kiáltozom hozzád az erőszak miatt, és nem szabadítasz meg! Miért láttatsz velem hamisságot, és szemléltetsz nyomorgatást? Pusztítás és erőszak van előttem, per keletkezik és versengés támad! Azért inog a törvény, és nem érvényesül az igaz ítélet; mert gonosz hálózza be az igazat, azért származik hamis ítélet!” (Hab 1:2-4).

Isten válaszolt hűséges gyermekei kiáltozására. A profétával — akit szócsövévül választott — elmondatta, hogy megbünteti azt a népet, amely azért fordult el tőle, hogy pogány isteneknek szolgáljon. A jövőről kérdezősködők közül még életben lesznek egyesek, amikor csoda útján alakítani fogja a föld uralkodó népeinek ügyeit, és a babiloniakat juttatja hatalomra. Ezek a „rettenetes és iszonyatos” (Hab 1:7) káldeusok Istentől rendelt korbácsként hirtelen lecsapnak Júdára. Júda fejedelmeit és a nép színe-javát fogolyként viszik Babilonba. Júda városait, falvait és megművelt szántóföldjeit elpusztítják. Semmit sem kímélnek.

Habakuk bízott abban, hogy Isten szándéka ebben a rettenetes büntetésben is teljesülni fog népével. Alázatosan hajolt meg Jahve kinyilatkoztatott akarata előtt. „Avagy nem te vagy-é Uram, öröktől fogva az én Istenem, Szentem?” — kiáltott fel. Hitével túllátott a közvetlen jövő ijesztő kilátásain. Megragadva a drága ígéreteket, amelyek Istennek bízó gyermekei iránti szeretetéről tanúskodtak, hozzátette: „Nem veszünk el!” (Hab 1:12). Hitének megvallásával letette ügyét és minden hívő zsidó ügyét a könyörületes Isten kezébe.

[242]

Habakuk nemcsak ezt az egy tapasztalatot szerezte szilárd hitének gyakorlása közben. „Őrhelyemre állok és megállok a bástyán, és vigyázok, hogy lássam, mit szól hozzám.” Az Úr irgalmasan válaszolt: „Írd fel e látomást, és vésd táblákra, hogy könnyen olvasható legyen. Mert e látomás bizonyos időre szól, de vége felé siet és meg nem csal; ha késik is, bízzál benne; mert eljön, el fog jőni, nem marad el! Ímé, felfuvalkodott, nem igaz őbenne az ő lelke; az igaz pedig az ő hite által él” (Hab 2:1-4). Az a hit, amely erőt adott Habakuknak — ahogyan minden szentnek és igaznak — a súlyos próba idején, ma is élteni Isten népét. A legsötétebb órákban, a legijesztőbb körülmények között is bízhat a keresztény hívő a minden fény és hatalom Forrásában. Nap mint nap megújulhat reménye és bátorsága Istenbe vetett hite által. „Az igaz... az ő hite által él.” Isten szolgálatában nem kell sem csüggedni, sem bizonytalankodni, sem félni! Az Úr nemcsak valóra váltja a benne bízók legdrágább reményeit, hanem annál többet tesz. Megadja azt a bölcsességet, amelyre különböző helyzetekben szükség van.

Pál apostol ékesen tesz bizonyosságot arról, hogy Isten milyen túláradóan gondoskodik minden megkísértett lélekről. Isten így bátorította: „Elég néked az én kegyelmem; mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el.” Isten megpróbált szolgája hálával és bizalommal mondta erre: „Nagy örömet dicsekszem azért az én erőtlenségemmel, hogy a Krisztus ereje lakozzék énbennem. Annakokáért gyönyörködöm az erőtlenségekben, bántalmazásokban, nyomorúságokban, üldözésekben és szorongatásokban Krisztusért; mert amikor erőtelen vagyok, akkor vagyok erős” (2 Kor 12:9-10).

Tápláljuk és ápoljuk a próféták és apostolok hitét, — a hitet, amely megragadja Isten ígéreteit, és várja, hogy szabadulást hozzon akkor és ahogyan jónak látja. A biztos prófétai beszéd végső beteljesülése a mi Urunk és Megváltó Jézus Krisztusunk dicsőséges

[243] adventje lesz, amikor eljön mint királyok Királya és uraknak Ura. A várakozási idő talán hosszúnak tűnik, és lesújtanak a csüggesztő körülmények. Talán sokan, akikben bízunk, elhullanak az úton. De mondjuk bizakodóan a prófétával együtt, aki a példátlan hitehagyás idején bátorította Júdát: „Az Úr az ő szent templomában, hallgasson előtte az egész föld” (Hab 2:20). Tartsuk mindig emlékezetünkben ezt a vigasztaló kinyilatkoztatást: „E látomás bizonyos időre szól, de vége felé siet és meg nem csal; ha késik is, bízzál benne; mert eljön, el fog jönni, nem marad el!... az igaz pedig az ő hite által él!” (Hab 2:3-4.)

„Uram! Évek közepette keltsd életre
a te munkádat,
Évek közepette jelentsd meg azt!
Haragban emlékezzél meg kegyelmességről!

Isten a Témán felől jön,
És a Szent a Párán hegyéről.
Dicsősége elborítja az egeket,
És dicséretével megtelik a föld.
Ragyogása, mint a napé,
Sugarak támadnak mellőle;
És ott van az ő hatalmának rejteke.
Előtte döghalál jár,
És nyomaiban forró láz támad.
Megáll, és méregeti a földet:
Pillant és megrendíti a népeket;
Az örökkévaló hegyek szétporlanak,
Elsüllyednek az örökkévaló halmok;
Az ő ösvényei örökkévalók!”

„Kiszállsz néped szabadítására,
Fölkented segítségére.”

„Mert a fügefa nem fog virágozni,
A szőlőkben nem lesz gyümölcs,
Megcsal az olajfa termése,
A szántóföldek sem teremnek eleséget,

Kivész a juh az akolból,
 És nem lesz ökör az istállóban.
 De én örvendezni fogok az Úrban,
 És vigadok az én szabadító Istenemben.
 Az Úr Isten az én erősségem”

[244]

(Hab 3:2-6. 13. 17-19).

Nem Habakuk volt az egyetlen, akivel Isten kinyilatkoztatást küldött a boldog reménységről, a jövő diadaláról éppúgy, mint korának megítéléséről. Jósiás uralkodása alatt az Úr világosan meghatározta Sofóniásnak a tartós hitehagyás következményeit, és felhívta az igaz egyház figyelmét a dicsőséges jövőre. Jövendölései, amelyek a Júdát fenyegető ítéletet hirdették meg, vonatkoznak a Krisztus második adventje idején élő, megtérni nem akaró világra is.

„Közel van az Úrnak nagy napja,
 Közel van és igen siet;
 Az Úr napjának szava keserves,
 Kiáltoz azon a hős is.

Haragnak napja az a nap,
 Szorongatásnak és nyomorúságnak napja;
 Pusztításnak és pusztulásnak napja;
 Sötétségnek és homálynak napja;

Felhőnek és borúnak napja.

Kürtnek és tárogatónak napja A megerősített városok ellen,
 És a büszke tornyok ellen!”

(Sof 1:14-16.)

„Megerszorogatom az embereket és járnak, mint a vakok, mert vétkeztek az Úr ellen, és kiontatik vérük, mint a por... Sem ezüstjük, sem aranyuk nem szabadíthatja meg őket az Úr haragjának napján, és az ő féltő szeretetének tüze megemészti az egész földet; mert véget vet, bizony hirtelen vet véget e föld minden lakosának” (Sof 1:17-18).

„Térjetek eszetekre s eszméljete fel,

[245]

Ti, arcátlan nemzet,
 Mielőtt szülne a végzés
 (Mint a polyva száll tova az a nap!);
 Míg rátok nem jön az Úr haragjának tüze,
 Míg rátok nem jön az Úr haragjának napja!

Keressétek az Urat mindnyájan e föld alázatosai,
 Akik az ő ítélete szerint cselekesztek;
 Keressétek az igazságot,
 Keressétek az alázatosságot;
 Talán megoltalmaztattok
 Az Úr haragjának napján!”

(Sof2:i-3.)

„Ímé, én elbánok minden te nyomorgatóddal abban az időben, és megtartom a sántát, és összeszedem a szétszórtakat, és híresekké és nevesekké teszem őket az ő gyalázatjuknak egész földjén. Abban az időben elhozlak titeket, és akkor összeszedlek titeket, mert nevesekké és híresekké teszek titeket a földnek minden népe között, mikor megfordítom a ti fogságotokat a ti szemetek előtt, azt mondja az Úr”
 (Sof 3 :19-20).

„Énekelj Sionnak leánya, harsogj Izráel,
 Örvendj és teljes szívvel vigadj Jeruzsálem leánya!
 Megváltoztatta az Úr a te ítéletedet,
 Elfordította ellenségedet;
 Izráel királya, az Úr,
 Közötted van,
 Nem látsz többé gonoszt!

Azon a napon ezt mondják Jeruzsálemnek: Ne félj!
 Ne lankadjanak kezeid Sion.
 Az Úr, a te Istened közötted van;
 Erős ő, megtart;
 Örül terajtud örömmel,
 Hallgat az ő szerelmében,
 Énekléssel örvendez néked”

(Sof 3 :14-17).

A babiloni fogságról szóló próféciák csendes, de erőteljes befolyásának nagy szerepe volt a Jósiás uralkodása tizennyolcadik évében végbement reformáció kibontakoztatásában. Ez a reformációs mozgalom, amely egy időre elhárította a fenyegető ítéletet, teljesen váratlanul született meg a hosszú évek óta szokatlanul elkallódott szentírási rész megtalálása és tanulmányozása nyomán.

Közel egy évszázaddal előbb Ezékiás, az általa első ízben megtartott páska-bárány ünnepségen elrendelte, hogy a tanító papok naponként nyilvánosan olvassanak a törvény könyvéből. A Mózes által leírt rendelkezések megtartása — különösen azoké, amelyeket az ötödik könyv „szövetség” része⁵ tartalmaz — Ezékiás uralkodását virágzóvá tette. Manasse azonban vakmerően félredobta ezeket a törvényeket. Uralkodása alatt a Törvénykönyv templomi példánya gondatlanságból elveszett. Ezért a nép többségének hosszú évekig nélkülöznie kellett tanításait. A régen elveszett kéziratot Hilkiás, a főpap, megtalálta a templomban, miközben a ház teljes felújítását végezték, hogy Jósiás király szándéka szerint a szent építményt megóvják a pusztulástól. A főpap az örökbecsű kézirattekercset átadta Sáfánnak, az írástudónak. Sáfán elolvasta, azután elvitte a királynak, és elmondta megtalálása történetét.

Jósiás mélyen megrendült, amikor első ízben hallotta az ősi iratban foglalt intéseket és figyelmeztetéseket. Eddig nem tudta, hogy Isten ilyen világosan tárta Izráel elé „az életet és a halált... az áldást és az átkot” (5 Móz 30:19); és hogy ilyen sokszor kérlelte őket: válasszák az élet útját, hogy a földön dicséretessé, minden nemzet áldásává lehessenek. „Legyetek erősek és bátrak, ne féljetek és ne rettegjetek — buzdította Isten Izráelt Mózes által -, mert az Úr, a te Istened maga megy veled, nem marad el tőled, sem el nem hágy téged” (5 Móz 31:6).

Isten a könyvben sokszorosán ígéri, hogy készségesen megtesz mindent azok megmentésére, akik bizalmukat teljesen belé vetik.

⁵A „szövetség könyvé”-nek 5 Móz 12:1-26:19-ig terjedő igazszakaszt nevezzük.

Miként csodás tettekkel szabadította meg Izráelt az egyiptomi szolgaságból, éppúgy fogja az ígéret földjén letelepíteni és a föld népei között első helyre állítani.

Az engedelmesség jutalmaként kínált bátorításokat az engedetlenek büntetését meghirdető próféciák kísérték. Amikor a király meghallotta az ihletett szavakat, ráeszmélt arra, hogy az elé táruló kép hasonlít a birodalmában ténylegesen uralkodó állapotokra. Az Istentől való elfordulás profetikus ábrázolásában megdöbbenően ismerte fel a súlyos csapások meghirdetését is, amelyek gyorsan jönnek, és nem lesz előle menekülés. A beszéd világos volt. Nem lehetett félreérteni. A könyv végén, ahol Mózes világosan összegezte Isten eljárását Izráellel és részletezte a jövő eseményeit, mindezek kétszeresen nyilvánvalóvá lettek. Mózes egész Izráel hallatára nyilatkoztatta ki:

„Figyeljetegek egek, hadd szóljak!
 Hallgassa a föld is számnak beszédeit!
 Csepegjen tanításom, mint eső;
 Hulljon mint harmat a beszédem;
 Mint langyos zápor a gyenge fűre,
 S mint permetezés a pázsitra!
 Mert az Úr nevét hirdetem:
 Magasztaljátok Istenünket!
 Kőszikla! Cselekedete tökéletes,
 Mert minden ő úta igazság!
 Hűséges Isten és nem csalárd;
 Igaz és egyenes ő!”

(5 Móz 32:1-4.)

„Emlékezzél meg az ős időkről;
 Gondoljátok el annyi nemzedék éveit!
 Kérdezd meg atyádat és megjelenti néked,
 A te véneidet és megmondják néked!
 Mikor a Felséges örökséget osztott a népeknek;
 Mikor szétválasztá az ember fiait:
 Megszabta a népek határait;
 Izráel fiainak száma szerint.

Mert az Úrnak része az ő népe,
Jákok néki sorssal jutott öröksége.
Pusztta földön találta vala őt,
Zordon, sivatag vadonban;
Körülvette őt, gondja volt reá,
Őrizte, mint a szeme fényét”

(5 Móz 32:7-10).

De Izráel „Elhagyá Istent, teremtőjét,
És megveté az ő üdvösségének kőszikláját.
Idegen istenekkel ingerelték,
Utálatosságokkal bosszantották.
Ördögöknek áldoztak, nem Istennek;
Isteneknek, akiket nem ismertek;
Újajnak, akik csak most támadtak,
Akiket nem rettegetek a ti atyáitok.
A Kősziklát, aki szült téged, elfeledted;
Megfeledkeztél Istenről, aki nemzett téged.

Látta ezt az Úr és megutálta
Bosszúságában az ő fiait és leányait.
És monda: Elrejttem orcámat előlük,
Hadd látom, mi lesz a végük?
Mert elzüllött nemzetség ez Fiak, akikben nincs hűség.
Azzal ingerelték ők, ami nem isten;
Hiábavalóságaikkal bosszantottak engem;
Én pedig azzal ingerlem őket, ami nem népem;
Bolond nemzettel bosszantom őket.”

„Veszedelmeket halmozok reájuk,
Nyilaimat mind rájuk fogyasztom.
Éhségtől aszottan, láztól emésztetten
És keserű dögvésztől.”

„Mert tanács-vesztett nép ez,
És nincs bennük értelem.

Vajha eszesek volnának, megértenék ezt,
Meggondolnák, hogy mi lesz a végük!

Miképpen kergethetne egy ezeret,
 És kettő hogyan űzhetne tízezeret,
 Ha az ő Kősziklájuk el nem adja őket,
 És ha az Úr kézbe nem adja őket?!

Mert a mi Kősziklánk nem olyan, mint az ő kősziklájuk;
 Ellenségeink is megítélhetik!”

„Nincs-é ez elrejtve nálam,
 Lepecsételve az én kincseim között?
 Enyém a bosszúállás és megfizetés,
 Amikor lábuk megtántorodik;
 Mert közel van az ő veszedelmük napja,
 És siet, ami rájuk vár!”

(5 Móz 32:15-21. 23-24.
 28-31. 34-35-)

Ezek és hasonló igeszakaszok tanúsították Jósiásnak, hogy Isten szereti népét, és gyűlöli a bűnt. A király remegett a jövőtől, amikor olvasta annak az ítéletnek megjövedölését, amely gyorsan lesújt a makacsul engedetlenkedőkre. Nagy volt Júda romlottsága. Vajon hogyan végződik tartós hitehagyása?

A királyt már korábban érzékenyen érintette az elharapódzó bálványimádás. „Királyságának nyolcadik esztendejében, mikor még gyermek” volt, teljesen Isten szolgálatára szentelte magát. Négy évvel később, húszesztendősen korában buzgó szívvel elhatározta, hogy eltávolítja alattvalóitól a kísértést. Megtisztítja „Júdát és Jeruzsálemet... a magaslatoktól, Aseráktól, bálványoktól és öntött képektől”. „Leronták őelőtte a Baálok oltárait és az azokon levő szobrokat lehányatá; az Aserákat is a bálványokkal és öntött képekkel egyetembe szétrombolá és apróra töreté, és elhinteté azoknak temetőhelyén, akik azoknak áldoztak vala. A papok csontjait megégeté azoknak oltárain, és megtisztítá Júdát és Jeruzsálemet” (2 Krón 34:3-5).

[250]

A fiatal uralkodó nem elégedett meg azzal, hogy Júdában elvégezte ezt az alapos munkát. Kiterjesztette munkaterületét Palesztinának azokra a részeire is, ahol korábban a tíz törzs lakott. Ott már csak egy erőtlen maradék volt. „Így cselekedék — hangzik a jelentés — Manassénak, Efraimnak és Simeonnak városaiban is, mind Nafthaliig.” Csak akkor tért vissza Jeruzsálembe, amikor már

széltében-hosszában bejárta a rombadőlt otthonok borította vidéket, és „az oltárokat, az Aserákat és a bálványokat összetördelé mind porrá, és minden naposzlopot elpusztított Izráel egész földén” (2 Krón 34:6-7).

Jósiás tehát királyi hatalmát kora ifjúságától kezdve Isten szent törvénye elveinek megdicsőítésére igyekezett felhasználni. Most pedig, mialatt Sáfán, az íródeák olvasott neki a Törvénykönyvből, az ismeret kincsestárát fedezte fel benne; erőteljes szövetségest abban a reformációs munkában, amelynek országában való megvalósítására mélységesen vágyott. Elhatározta, hogy tanácsai szerint jár el, és minden tőle telhetőt megtesz, hogy népe megismerje tanításait. A menny törvénye iránti tiszteletre és szeretetre akarta őket nevelni.

De vajon megvalósítható-e a szükséges reform? Izráel Isten türelmének határán járt már. Isten nemsokára felkel, hogy megbüntesse azokat, akik szégyent hoztak nevére. Az Úr haragja már fellobbant a nép ellen. A fájdalomtól és rémülettől porba sújtva Jósiás megszagatta ruháit. Gyötrődő lélekkel hajolt meg Isten előtt, és könyörgött, hogy bocsássa meg a megátalkodott nép bűneit.

Ebben az időben Hulda prófétaasszony Jeruzsálemben — a templom közelében — élt. Az aggasztó sejtelmekkel vívódó király gondolatai hozzá szálltak, és elhatározta, hogy megkérdezi az Urat e szolgálja által: ő, a király, megmentheti-e az összeomlás határán álló, tévelygő Júdát?

A helyzet komolysága és a próféta iránti tisztelete arra készítette, hogy országa első embereit küldje hozzá követségbe. „Menjetekek el — mondta -, kérdezzétek meg az Urat énértem és a népért, és az egész Júdáért, e könyvnek beszédei felől, amely megtaláltatok; mert nagy az Úr haragja, mely felgerjedett ellenünk, mivel a mi atyáink nem engedelmeskedtek e könyv beszédeinek, hogy cselekedtek volna mindent úgy, amint megíratott nekünk” (2 Kir 22:13).

Az Úr azt üzenete Huldával, hogy nem lehet a jeruzsálemi katasztrófát elhárítani. Még ha meg is alázza magát a nép Isten előtt, akkor sem kerülheti el a büntetést. Olyan hosszú ideig tompította érzékeit a gonoszság, hogy hamar visszatérnek bűnös életmódjukhoz, ha nem sújtja őket a büntetés. „Mondjátok meg a férfiúnak, aki titeket hozzám küldött — szólt a próféta -, ezt mondja az Úr; Ímé én veszedelmet hozok e helyre és e helyen lakozókra, a könyv minden beszédei szerint, amelyet olvasott a Júda királya; mert elhagytak

engem, és idegen isteneknek áldoztak jóillattal, hogy engem haragra indítsanak az ő kezüknek minden csinálmányával: azért felgerjed az én haragom e hely ellen, és meg sem oltatik” (2 Kir 22:15-17).

Mivel a király megalázta szívét Isten előtt, az Úr értékelte készségét, amellyel sietett bocsánatát és irgalmát kérni. Neki szólt ez az üzenet: „Meglágyult a te szíved, és magadat megaláztad az Úr előtt, hallván azokat, amiket e hely és az ezen helyen lakók ellen szólottam, hogy pusztulássá és átokká lesznek, és megszaggattad a te ruháidat, és sírtál előttem: azért én is meghallgattalak, azt mondja az Úr. Azért íme én téged a te atyáidhoz gyűjtelek, és a te sírodba békességgel visznek téged, és meg nem látják a te szemeid azt a nagy veszedelmet, amelyet én e helyre hozok” (2 Kir 22:19-20).

Bízza a király a jövőt az Úrra; ő nem tudja megváltoztatni Jahve örök végzéseit. A büntető ítélet meghirdetésével azonban az Úr nem vonta meg a bűnbánat és reformáció lehetőségét. Jósiás megértette ebből, hogy Isten kész kegyelemmel mérsékelni a büntetést, és ezért eltökélte, hogy minden tőle telhetőt megtesz szigorú reformok megvalósítására. Azonnal intézkedett egy nagy összejövétel megtartásáról, amelyre meghívta Jeruzsálem és Júda véneit és előljáróit, a köznéppel együtt. A király fogadta őket, a papokkal és lévítákkal együtt.

Ennek a hatalmas gyülekezetnek a király személyesen olvasta fel „minden beszédét... a szövetség könyvének, amely megtaláltatott az Úr házában” (2 Kir 23:2). A király nagyon érzékenyült olvasás közben. Megtört szívvel, ünnepélyesen tolmácsolta az üzenetet. Hallgatói mélyen megindultak. A király arcán tükröződő mélységes érzéseknek, a tanítás komolyságának, a közelgő ítéletre való figyelmeztetésnek megvolt a hatása. Sokan elhatározták, hogy a királlyal együtt könyörögnek bocsánatért.

[252] Jósiás azután azt javasolta, hogy a legfőbb tisztségviselők a néppel együtt ünnepélyesen fogadják meg az Úr előtt, hogy közös erőfeszítéseket tesznek igazi változások létrehozására. „Oda állott a király az emelvényre, és kötést tőn az Úr előtt, hogy ők az Urat akarják követni, és az ő parancsolatait, bizonyágtételeit és rendelkezéseit teljes szívből és lélekből megőrizni, és beteljesíteni e szövetség beszédeit, amelyek meg vannak írva abban a könyvben.” A hatás nagyobb volt, mint amire a király számított: „Ráállott az egész nép a kötésre” (2 Kir 23:3).

Az ezután következő reformációban a király figyelme a bálványimádás maradványai felé fordult. Az ország lakossága olyan régóta követte a környező népek szokásait, a fa- és kőszobrok imádatát, hogy szinte emberfölöttinek látszott e gonoszság minden nyomának eltávolítása. Jósiás azonban rendületlenül tisztogatta az országot. Könyörtelenül végzett a bálványimádással: megölte „a magaslatok összes papjait”, „és kivesztette Jósiás király az ördögösöket és a titokfejtőket, a teráfokat és a bálványokat, és mindazokat az utálatosságokat, amelyek láttattak Júda földjén és Jeruzsálemben, hogy helyreállítsa a törvény beszédit, amelyek meg valának írva a könyvben, amelyet Hilkia pap talált meg az Úr házában” (2 Kir 23 :20. 24).

Századokkal előbb, a birodalom kettészakadása idején, Jeroboám, a Nébát fia vak merően dacolva Izráel Istenével, a nép szívét a jeruzsálemi templom istentiszteleteitől új formákhoz igyekezett téríteni, és felállított egy oltárt Béthelben. Ennek az oltárnak felszentelési ünnepségén, amelynél a következő években sok embert magukkal ragadtak a bálványimádó szokások, egyszer csak megjelent egy ember — Isten embere — Júdából, és ítéletet mondott a szentségtörő cselekményre. „Kiálta az oltár ellen.” Ezt mondta: „Oltár, oltár! ezt mondja az Úr: Imé egy fiú születik a Dávid házából, akinek neve Jósiás lészen, aki megáldozza rajtad a magaslatok papjait, akik most terajtad tömjéneznak, és emberek csontjait égetik meg rajtad” (1 Kir 13:2). Ezt a kijelentést jel kísérte, amely tanúsította, hogy az elhangzott beszéd az Úrtól van.

Elmúlt három évszázad. Jósiás — reformációja során — Béthelbe is eljutott, ahol ez az ősi oltár állt. A sok-sok évvel azelőtt Jeroboám jelenlétében kimondott jövendölés most szó szerint teljesedett.

„Az oltárt..., amely Béthelben volt, a magaslatot, amelyet Jeroboám, a Nébát fia csinált, aki vétekbe ejté az Izráelt, — azt az oltárt is és azt a magaslatot is letörte, és a magaslatot felégette, porrá tette, és az Aserát megégette.

És körültekintett Jósiás, és meglátta a sírokat, amelyek ott a hegyen voltak, és elküldött és elhozatta a csontokat a sírokból, és megégette az oltáron, és megfertőztette azt az Úr beszéde szerint, amelyet mondott volt az Isten embere, aki e dolgot megjövendölte volt.

És monda: Miféle síremlék ez, amelyet látok ? És felelének néki a város férfiai: Az Isten emberének sírja ez, aki Júdából jött volt és mindezeket megjövendölte a Béthelbeli oltár felől, amiket most cselekedtél. És monda: Hagyjatok békét néki, és senki meg ne mozdítsa az ő tetemeit. És megmentették az ő tetemeit annak a prófétának a tetemeivel együtt, aki Samáriából jött volt” (2 Kir 23:15-18).

Az Olajfák hegyének déli lejtőin, Jahve gyönyörű Mória-hegyi templomával szemben, szentélyek és bálványok voltak. Salamon állította oda őket, hogy bálványimádó feleségeinek kedveskedjék. (Lásd: 1 Kir 11:6-8.) Több mint három évszázadon át ott álltak ezek a nagy, idomtalan bálványok a „Botránkozás hegyén”, némán tanúsodva Izráel legbölcsebb királyának hitehagyásáról. Jósiás ezeket is eltávolította és romba döntötte.

A király nagy páska-ünnepséggel igyekezett tovább erősíteni Júdának atyái Istenébe vetett hitét, amelyet a törvénykönyvben foglalt rendelkezések szerint tartott meg. A szent szolgálatok irányításával megbízottak elvégezték az előkészületeket, és a nép bőkezűen hozta áldozatait az ünnep nagy napján. „Nem szereztetett olyan páskha a bírák idejétől fogva, akik az Izráelt ítélték, sem pedig az Izráel és a Júda királyainak minden idejében” (2 Kir 23 :22). Jósiás buzgó-sága azonban, bármilyen kedves is volt az Úr előtt, nem szerezhett engesztelést régebbi nemzedékek bűneiért. A király követőinek kegyessége sem hozhatott változást annak a sok embernek a szívében, akik konokul ragaszkodtak a bálványimádáshoz, és nem akarták az igaz Istent imádni.

Jósiás több mint egy évtizedig uralkodott a páska-bárány ünnepeinek megtartása után. Harminckilenc éves korában halt meg az egyiptomi csapatokkal vívott csatában, „és eltemették az ő atyáinak sírjába”. „Egész Júda és Jeruzsálem siránkozik Jósiás felett. Jeremiás is siratá Jósiást, és siralmas énekekkel siratják vala őt az éneklő férfiak és asszonyok mindnyájan mind e mai napig, amelyek szokásossá lettek Izráelben, s ímé azok meg vannak írva a Jeremiás siralmaiban” (2 Krón 35:24-25). Nem volt Jósiáshoz „hasonló király őelőtte, aki úgy megtért volna az Úrhoz teljes szívéből és teljes lelkéből és teljes erejéből, Mózesnek minden törvénye szerint; de utána sem támadott hozzá hasonló. De az Úr mégsem szűnt meg az ő megbúsult haragjától... mindazokért a bosszantásokért, amelyekkel

---

bosszantotta őt Manasse” (2 Kir 23:25-26). Rohamosan közeledett az az idő, amikor Jeruzsálemet lerombolták, az ország lakosait pedig fogságba vitték Babilonba, hogy ott tanulják meg azt a leckét, amelyet kedvezőbb körülmények között nem akartak megtanulni.

Jeremiás azok közé tartozott, akik abban reménykedtek, hogy a Jósiás uralkodása alatt végbement reformáció maradandó lelki megújulást hoz. Még fiatal volt, amikor — Jósiás uralkodásának tizenharmadik évében — Isten elhívta prófétának. A lévítai papság közé tartozó Jeremiást gyermekségétől a szent szolgálatra nevelték. A felkészülés boldog éveiben aligha tudhatta, hogy születésétől fogva Isten „prófétának rendelte” „a népek közé „. Amikor meghalotta a menyeyi hívást, erőt vett rajta méltatlanságának érzete. „Ah, ah Uram Isten! — kiáltott — ímé, én nem tudok beszélni; hiszen ifjú vagyok én!” (Jer 1 :5-6.)

Az ifjú Jeremiásban Isten olyan embert látott, aki hű lesz megbízatásához, és aki nagy ellenállással szemben is az igazság mellé áll. Gyermekkorában megbízhatónak bizonyult, és most a kereszt jó vitézeként nehézségeket kell elviselnie: „Ne mondd ezt: Ifjú vagyok — mondta az Úr kiválasztott követének -, hanem menj mindazokhoz, akikhez küldelek téged, és beszéld mindazt, amit parancsolok néked. Ne félj tőlük, mert én veled vagyok, hogy megszabadítsalak téged!” „Övezd fel derekadat, és kelj fel, és mondd meg nekik mindazt, amit én parancsolok néked; meg ne riadj tőlük, különben én riasztalak el téged előlük! Mert ímé én erősített várossá, vasoszloppá és ércbástyává teszek ma téged mind az egész földön, Júda királyai, fejedelmei és papjai ellen és a föld népe ellen. Viaskodni fognak ugyan ellened, de nem győznek meg téged, mert én veled vagyok, azt mondja az Úr, hogy megszabadítsalak téged” (Jer 1 :7-8. 17-19). Negyven esztendeig kell Jeremiásnak az igazság és jogosság tanúbizonyságaként a nép előtt állnia, a példátlan hitehagyás éveiben saját életével és jellemével szemléltetve az igaz Isten tiszteletét. Jeruzsálem rettenetes ostroma idején Jahve szócsövének kell lennie. Meg kell jövendölnie Dávid házának bukását, és a Salamon által épített gyönyörű templom elpusztulását. Amikor pedig bátor beszédéért börtönbe vetik, akkor is világosan kell szólnia a magas helyeken elkövetett bűnök ellen. Megvetik, gyűlölik, elutasítják, de végül látni

fogja a katasztrófát meghirdető próféciája teljességét, és osztozik a fájdalomban, a szenvedésben, amely a megítélt város pusztulását követi. [256]

Miközben gyors léptekkel közeledett az egész nemzetet sújtó katasztrófa, Jeremiás a jelen lesújtó képein túl többször megpillanthatta a jövő dicső távlatait, amikor Isten kiváltja népét az ellenség földjéről és újra letelepíti Sionban. Elé tárult az az idő, amikor Isten megújítja szövetségét velük. „Lelkük olyan lesz, mint a megöntözött kert, és nem bánkódnak többé” (Jer 31:12).

Prófétai elhívásáról Jeremiás ezt írta: „Kinyújtá az Úr az ő kezét, és megillcté számat, és monda nékem az Úr: Imé, az én ígéimet adom a te szádba! Lásd, én e mai napon népek fölé és országok fölé rendellek téged, hogy gyomlálj, irts, pusztíts, rombolj, építs és plántálj!” (Jer 1:9-10.) Istent hála illeti ezekért a szavakért: „építs és plántálj!” Jeremiás ebből tudta, hogy Isten helyreállítani és gyógyítani akar. Az elkövetkezendő években kemény tanításokat kell tolmácsolnia. Bátran el kell mondania, hogy gyorsan közeledik a büntetés. Sineár síkságai felől „veszedelem” tör „e földnek minden lakosára”. „Kimondom ítéleteimet felettük az ő mindenféle gonoszságukért — nyilatkoztatta ki az Úr -, minthogy elszakadtak tőlem” (Jer 1:14. 16). A prófétának e kijelentéseken kívül azt is el kell mondania, hogy Isten bocsánatot hirdet mindazoknak, akik megtérnek gonoszságukból.

Jeremiás — mint bölcs építőmester — már szolgálata kezdetén arra buzdította Izráelt, hogy lelki élete alapját szélesítse ki és ássa mélyre. A mélységes bűnbánat vezet ehhez. Hosszú ideig építettek olyan anyagból, amelyet Pál apostol fához, szénához és pozdorjához hasonlított, Jeremiás pedig salakhoz. „Megvetett ezüstnek hívjátok őket — mondta a bűnében megátalkodott nemzetről -, mert az Úr megvetette őket!” (Jer 6:30.) Most arra buzdította Izráelt, hogy kezdjen bölcsen az örökkévalóságra építeni. Dobja el a hitehagyás és hitelenség lim-lomját, és használjon az alap anyagául tiszta aranyat, megtisztított ezüstöt, drágaköveket — hitet, engedelmességet és jócselekedeteket. A szent Isten csak ezeket fogadhatja el. Az Úr ezt üzente népének Jeremiással: „Térj vissza, elpártolt Izráel,... és nem bocsátom reátok haragomat, mert kegyelmes vagyok én, ezt mondja az Úr, nem haragszom mindörökké. Csakhogy ismerd el a te hamiságodat, hogy hűtelenné lettél az Úrhoz, a te Istenedhez... Térjetek

meg, szófogadatlan fiak, azt mondja az Úr, mert én férjetekké lettem néktek.”

[257] „Hívj engem atyámnak, és ne pártolj el tőlem!” „Térjete vissza, szófogadatlan fiák, és meggyógyítom a ti elpártolásokat!” (Jer 3:12-14. 19. 22.)

Csodálatos kérésekkel együtt az Úr azt is megmondta tévelygő népének, hogy mit kell szólniuk, amikor visszatérnek Hozzá. Szóljanak így: „Ímé, mi hozzád járulunk, mert te vagy az Úr, a mi Istenünk! Bizony hiábavaló a halmokról, a hegyekről való zajongás; bizony az Úrban, a mi Istenünkben van Izráel megmaradása!... Gyalázatunkban heverünk, és elborít minket a mi szégyenünk; mert vétkeztünk az Úr ellen, a mi Istenünk ellen: mi és a mi atyáink gyermekségünk óta mind e mai napig, és nem hallgattunk az Úrnak, a mi Istenünknek szavára” (Jer 3:22-25). A Jósiás uralkodása alatt végbement reformáció megtisztította az országot a bálvány-szentélyektől, de a tömegek szíve nem változott meg. Az igazság kikelt magvai gazdag aratást ígértek, de elfojtották őket a tövissek. Egy újabb elpártolás végzetes lenne. Az Úr a népet veszélyének tudatára akarta ébreszteni. Csak akkor remélhetik, hogy Jahve kedvez nekik és jólétet ad, ha hűségesek Hozzá.

Jeremiás újra meg újra felhívta figyelmüket a Mózes 5. könyvében adott tanácsokra. Minden prófétánál jobban hangsúlyozta a mózesi törvény tanításait, és eléjük tárta, hogy ezek a tanítások miként jelenthetik a legnagyobb lelki áldást a népnek és az egyéneknek. „Kérdezősködjetek, a régi ösvények felől, melyik a jó út, és azon járjatok — kérlelte őket-, hogy nyugodalmat találjatok a ti lelketeknek!” (Jer 6:16.)

Egy alkalommal az Úr parancsára a próféta odaállt a város egyik főkapujához, és ott hangoztatta a szombat megszentelésének fontosságát. Félő volt, hogy Jeruzsálem lakói szem elől tévesztik a szombat szentségét. Jeremiás komolyan intette őket, hogy ne folytassák hétköznapi tevékenységüket ezen a napon. Isten áldást ígért és teljesíti is, ha engedelmeskednek. „Ha szívesen hallgattok reám — nyilatkozta ki az Úr — és megszentelitek a szombat-napot, úgyhogy semmi dolgot nem végeztek azon: akkor e város kapuin királyok és fejedelmek fognak bevonulni, akik a Dávid székén ülnek, szekereken és lovakon járnak, mind maguk, mind fejedelmeik, Júdának férfiai

és Jeruzsálemnek lakosai, és e városban lakni fognak mindörökké” (Jer 17:24-25).

Ezzel az ígérettel együtt — amely szerint Isten az engedelmisséget jóléttel jutalmazza — Jeremiás megjövendölte, hogy rettenetes büntetés fogja sújtani a várost, ha lakói hűtlenek Istenhez és törvényéhez. Ha atyáik Ura és Istene iránti engedelmisségre és szombatja megszentelésére szólító intéseket nem fogadják meg, akkor tűz pusztítja el a várost és palotáit. A próféta szilárdan képviselte az igaz élet elveit, amelyeket a törvény könyve olyan világosan ismertetett. A Júdában uralkodó állapotok miatt azonban csak a legerélyesebb intézkedések hozhattak javulást. Ezért Jeremiás nagyon buzgón fáradozott a megtérni nem akarókért. „Szántatok magatoknak új ugart — kérlelte őket és ne vessetek tövisek közé.” „Jeruzsálem, tisztítsd meg szívedet a gonoszságtól, hogy megtartassál!” (Jer 4:3. 14.)

[258]

A nép nagy tömegei azonban nem vették komolyan a bűnbánatra és reformációra hívást. Jósiás, a kegyes király halála óta mindazok, akik a nemzeten uralkodtak, hűtlenek voltak megbízatásukhoz, és sok embert tévútra vittek. Joakház után, akit Egyiptom királya távolított el a trónról, Jósiás idősebb fia, Joákim lett a király. Joákim uralkodása kezdetétől Jeremiásnak nem sok reménye volt arra, hogy megmentheti szeretett országát a megsemmisüléstől, és a népet a fogságtól. Mégsem hallgathatott, amíg pusztulás fenyegette az országot. Akik hűségesek maradtak Istenhez, azokat bátorítania kellett a jó cselekvésére, a bűnösöket pedig serkentenie a gonoszságtól való elfordulásra.

A válság közös és sokrétű erőfeszítést követelt. Az Úr megparancsolta Jeremiásnak, hogy álljon a templom udvarába, és szóljon Júda minden lakosához, azokhoz, akik ott ki- és bejárnak. A kapott üzenetekből egy szót sem szabad elhallgatnia, hogy Sion bűnösei minden lehetőséget megkapjanak megszívlelésükre, a gonoszságból való megtérésre.

A próféta engedelmeskedett. Az Úr házának kapujába állt — intett és kérlelt. A Mindenható ezekre a szavakra ihlette:

„Halljátok az Úr beszédét mind, ti Júdabeliek, akik bementek ezeken az ajtókon, hogy imádjátok az Urat! Így szól a Seregek Ura, Izráel Istene: Jobbítsátok meg a ti utaitokat és cselekedeteiteket, és veletek lakozom e helyen! Ne bízzatok hazug beszédekben, mondván: Az Úr temploma, az Úr temploma, az Úr temploma ez! Mert

[259]

csak ha valóban megjobbítjátok a ti utaitokat és cselekedeteiteket; ha igazán ítétek az ember között és felebarátja között; ha jövevényt, árvát és özvegyet meg nem nyomorgattok, és ezen a helyen ártatlan vért ki nem ontotok, és idegen istenek után sem jártok a magatok veszedelmére: akkor lakozom veletek ezen a helyen, a földön, amelyet a ti atyáitoknak adtam, öröktől fogva mindörökké” (Jer 7:2-7).

Ebből világosan megmutatkozik, hogy az Úr nem akar fenyítéket alkalmazni. Feltartóztatja az ítéletet, hogy meggyőzze a megátalkodottat. Aki „kegyelmet, ítéletet és igazságot” (Jer 9:24) gyakorol a földön, bánkodik gyermekei tévelygése miatt. Mindenképpen az örökkévalóság útjára akarja megtanítani őket. Kihozta Izráelt a szolgaságból, hogy szolgálhassák őt, az egyedül igaz és élő Istent. Hosszú ideig a bálványimádás útján tévelyegtek, és semmibe vették intéseit; most mégis kijelenti, hogy kész felfüggeszteni a büntetést, és újabb alkalmat ad a megtérésre. Világossá teszi azt, hogy csak szívük legmélységesebb megújulása tudja elhárítani a közelgő végzetet. Hiábavaló a templomban és szolgálataiban bízniuk. Ceremóniákkal és szertartásokkal nem tehetik jóvá a bűnt. Ha Isten népének vallják is magukat, csak szívük és szokásaik megújulása mentheti meg őket állandósult vétkezésük elkerülhetetlen következményétől.

Ezért kiáltotta Jeremiás Júdának, „Júda városaiban és Jeruzsálem utcáin”: „Halljátok e szövetség ígéit — Jahve világos parancsait, ahogy a szent Iratokban szerepel — és cselekedjétek azokat!” (Jer 11:6.) Ezt az üzenetet hirdette, amikor a templom udvarán állt Joakim uralkodása kezdetén. Röviden elmondta, mi történt Izráellel azóta, hogy kivonult Egyiptomból. Isten ezt a szövetséget kötötte velük: „Hallgassatok az én szómra, és én Istenetekké leszek, ti pedig az én népemmé lesztek, és mind csak azon az úton járjatok, amelyre utasítottalak titeket, hogy jó legyen dolgotok!” A választott nép újra és újra orcátlanul megtörte a szövetséget. „Gonosz szívük fásultságában a maguk tanácsa szerint jártak, és háttal valának felém és nem arccal” (Jer 7:23-24).

„Miért fordult el ez a nép, Jeruzsálem népe örök elfordulással?” (Jer 8:5) — kérdezte az Úr. A próféta szavai szerint azért történt így, mert nem engedelmeskedtek az Úrnak, az ő Istenüknek, és a dorgálást nem fogadták el. (Lásd: Jer 5:3.) „Elveszett a hűség — kesergett a próféta -, kiszaggattatott az ő szájukból.” „Még az eszterág is tudja a maga rendelt idejét az égben, és a gerlice, a fecske és daru

is megtartják, hogy mikor kell elmenniük, de az én népem nem tudja az Úr ítéletét!” „Avagy ne fenyítsem-é meg őket ezekért? azt mondja az Úr; vajon az efféle nemzetségen ne álljon-é bosszút a lelkem?” (Jer 7:28; 8:7; 9:9.)

Elérkezett a mélységes önvizsgálat ideje. Amíg Jósiás uralkodott, a nép reménykedésének volt némi alapja. De többé már nem járhatott közbe értük, mert elesett az ütközetben. A nép bűnei olyanok voltak, hogy a közbenjárás ideje már majdnem elmúlt. „Ha Mózes és Sámuel állanának is előttem — mondta az Úr -, nem hajolna lelkem e néphez; küldd ki az orcám elől, hadd menjenek! Ha pedig ezt mondják néked: Hová menjünk? ezt mondjad nekik: Így szól az Úr: Aki halálra való, halálra; aki fegyverre való fegyverre; aki éhségre való, éhségre, és aki fogságra való, fogságra” (Jer 15:1-2).

Ha Júda semmibe veszi Isten most felkínált kegyelmét, a megátalkodott népnek ugyanaz lesz a büntetése, mint ami több mint egy évszázaddal előbb Észak-Izráelt sújtotta. Isten most ezt az üzenetet küldi nekik: „Ha nem hallgattok reám, hogy az én törvényeim szerint járjatok, amelyet előtökbe adtam, hogy hallgassatok a prófétáknak, az én szolgálóimnak beszédére, akiket én küldék hozzátok, és pedig jó reggel küldém, de nem hallgattatok rájuk: akkor e házat hasonlóvá teszem Silóhoz, e várost pedig a föld minden nemzetének átkává” (Jer 26:4-6).

Azok, akik a templom udvarán álltak és hallgatták Jeremiás beszédét, jól értették, miért hivatkozik Silóra és Éli korára, amikor a filiszteusok legyőzték Izráelt, és a szövetség ládáját elvitték.

Éli bűne abban állt, hogy könnyelműen elnézte fiainak szent tisztükben elkövetett gonoszságát, és az országszerte elharapódzott bűnözést. Mivel nem fedtte meg ezeket a gonoszságokat, Izráelt félelmes csapás érte. Éli fiai elestek a csatában, ő maga is elvesztette életét. Isten ládáját elvitték Izráelből, és elpusztult harmincezer ember — mindez csak azért, mert a bűn dorgálás és gátlás nélkül burjánozhatott. Hiába gondolta Izráel, hogy bűnös élete ellenére a frigyláda jelenléte biztosítja a filiszteusok legyőzését. Jeremiás korában Júda lakosai ugyancsak hajlamosak voltak azt képzelni, hogy az Isten által elrendelt templomi szolgálatok szigorú megtartásáért megmenekülnek gonosz útjuk jogos büntetésétől.

Micsoda tanulság ez azoknak, akik ma felelős helyet töltenek be Isten egyházában! Milyen komoly figyelmeztetés arra, hogy be-

[261]

csületesen intézzék el a visszásságokat, amelyek szégyent hoznak az igazság ügyére! Az Isten törvénye őrzésére vállalkozók közül senki se áltassa magát azzal, hogy a parancsolatok külsőséges tiszteletben tartása megvédi az isteni igazságszolgáltatástól. Senki se utasítsa vissza a bűnei miatt kapott feddést, és senki se vádolja túlbuzgósággal Isten szolgáit, amikor meg akarják tisztítani a tábort a gonoszságtól. A bűngyűlölő Isten felszólítja azokat, akik a törvény megtartóinak vallják magukat, hogy forduljanak el minden büntől. A bűnbánat és készséges engedelmesség elmulasztása ma is éppen olyan súlyos következményekkel jár, mint amilyeneket az ősi Izráelnek kellett elszenvednie. Van egy határ, amelyen túl Jahve büntetése nem késik. A Jeruzsálemet Jeremiás korában sújtó pusztítás komoly figyelmeztetés a ma Izráelének. Intsen arra, hogy a választott eszközök által küldött tanácsokat és feddések nem lehet büntetlenül figyelmen kívül hagyni!

A papokhoz és a néphez intézett jeremiási kinyilatkoztatás sok emberben ellenséges indulatokat keltett. Hangoskodva kárhoztatták: „Miért prófétáltál az Úr nevében, mondván: Olyan lesz e ház, mint Siló és e város elpusztul, lakatlanná lesz? És összegyűle az egész nép Jeremiás ellen az Úrnak házában” (Jer 26:9). Papok, hamis próféták és a nép haraggal fordultak az ellen, aki nem volt hajlandó hízelgő dolgokat mondani nekik, vagy csalárdságot prófétálni. Így vetették meg Isten üzenetét, szolgáját pedig halállal fenyegették.

Jeremiás beszédének híre eljutott Júda fejedelmeihez, akik a király palotájából a templomba siettek, hogy maguk győződjenek meg, mi az igazság. „És szólának a papok és a próféták a fejedelmeknek és az egész népnek, mondván: halálra méltó ez az ember, mert e város ellen prófétált, amint füleitekkel hallottátok” (Jer 26:11). Jeremiás azonban bátran állt a fejedelmek és a nép előtt. Kijelentette: „Az Úr küldött engem, hogy prófétáljak e ház ellen és e város ellen mind e szókkal, amelyeket hallottatok. Most azért jobbítsátok meg a ti utaitokat és cselekedeteiteket, és hallgassatok az Úrnak, a ti Isteneteknek szavára, és az Úr megbánja a veszedelmet, amellyel fenyegetett titeket. Én magam pedig ímé kezetekben vagyok, cselekedjetelem velem, amint jónak és amint helyesnek tetszik nektek. De jól tudjátok meg, hogy ha megöltök engem, ártatlan vér száll titekre és e városra és ennek lakosaira, mert bizony az Úr küldött el engem hozzátok, hogy a ti füleitekbe mondjam mind e szót” (Jer 26:12-15).

Ha a prófétát megfélemlítették volna a tekintélyesek fenyegetései, üzenete hatástalan marad, életét pedig elveszti. De az a bátorság, amellyel elmondta ünnepélyes figyelmeztetését, tiszteletet keltett a népben, Izráel fejedelmeit pedig maga mellé állította. Vitatkoztak a papokkal és a hamis prófétákkal. Azt bizonygatták nekik, hogy milyen esztelen dolog volna szélsőséges javaslatuk szerint eljárni. A fejedelmek szavai jobb belátásra bírták a népet. Isten így állított védőket szolgálja mellé.

[262]

A vének is közösen tiltakoztak az ellen, amit a papok döntöttek Jeremiás sorsáról. Mikeás esetére hivatkoztak, aki így jövendölt Jeruzsálem megbüntetéséről: „A Siont megszántják, mint szántóföldet, és Jeruzsálem elpusztul, és e háznak hegyét erdő növi be.” Aztán megkérdezték: „Megölte-é azért őt Ezékiás, Júdának királya, és az egész Júda? Nem félte-é az Urat? Nem könyörgött-é az Úrnak? És nem megbánta-é az Úr a veszedelmet, amellyel fenyegette őket? És mi olyan nagy veszedelmet vonnánk a mi lelkünkre?” (Jer 26:18-19.)

E befolyásos emberek közbenjárására Jeremiás megmenekült a haláltól, jóllehet a papok és hamis próféták közül sokan örültek volna, ha lázadás ürügyén megölik. Nem tudták elviselni az általa kimondott elmarasztaló igazságokat.

Jeremiás elhívása napjától kezdve szolgálata végéig „próbáló”-ként és „őrálló”-ként állt Júda előtt. Ember haragja nem diadalmaszkodhatott rajta. „Viaskodnak ellened — figyelmeztette előre az Úr -, de nem győzhetnek meg téged, mert én veled vagyok, hogy megvédjelek és megszabadítsalak téged a gonoszok kezeiből, és kimentelek téged a hatalmaskodók markából” (Jer 6:27; 15:20-21).

Jeremiás — félénk és tartózkodó természetéből adódóan — vágyott a visszavonult élet békéjére és nyugalomára, ahol nem kell látnia szeretett népének állandósult megátalkodottságát. Összeszorult szívvel gyötrődött a bűn-okozta rontás miatt. „Bárcsak a fejem vízzé változnék, a szemem pedig könnyhullatásnak kútfejévé — kesergett -, hogy éjjel-nappal sirathatnám az én népem leányának megöltjeit! Bárcsak pusztába vinne engem valaki, utasok szállóhelyére, hogy elhagyhatnám az én népemet, és eltávozhatnám tőlük” (Jer 9:1-2).

Kegyetlen csúfolódásokat kellett elviselnie. Érzékeny lelkét átmeleg átjárták a gúny nyilai. Azok szórták rá, akik semmibe vették tanításait, és nem tulajdonítottak jelentőséget annak, hogy felelősséget érez megtérésükért. „Egész népemnek csúfjává lettem — mondta

[263] — és gúnydalukká napestig.” „Nevetségessé lettem minden időre, mindenki csúfol engem.” „Mindazok is, akik barátaim, az én tántorodásomra figyelmeznak, mondván: Talán megbotlik és megfoghatjuk őt, és bosszút állhatunk rajta” (Jer sir 3 :14. Jer 20:7. 10).

A lelkiismeretes próféta azonban naponként erőt kapott mindezek elviselésére. „Az Úr velem van, mint hatalmas hős — jelentette ki hittel azért elesnek az én kergetőim és nem bírnak velem, igen megszégyenülnek, mert nem okosan cselekesznek; örökkévaló gyalázat lesz rajtuk és felejtethetlen.” „Énekeljete az Úrnak, dicsérjétek az Urat, mert a szegénynek lelkét megszabadítja a gonoszok kezéből” (Jer 20:11. 13). Jeremiás ifjúkori és későbbi szolgálatának tapasztalataiból azt a tanulságot vonhatta le, hogy „az embernek nincs hatalmában az ő útja, és egyetlen járókelő sem teheti, hogy irányozza a maga lépését!” Megtanult így imádkozni: „Fenyíts meg engem Uram, de mértékkel, nem haragodban, hogy szét ne morzsolj engem!” (Jer 10:23-24.)

Amikor ki kellett innia a szenvedés, a fájdalom poharát, és amikor gyötrelme ezeket a szavakat csalta ajkára: „Elveszett az én erőm és az én reménységem az Úrban”, felidézte emlékezetében mindazt, amit Isten érte tett, és ujjongva kiáltotta: „Az Úr kegyelmessége az, hogy még nincsen végünk; mivel nem fogyatkozik el az ő irgalmassága! Minden reggel meg-megújul; nagy a te hűséged! Az Úr az én örökségem, mondja az én lelkem, ezért benne bízom. Jó az Úr azoknak, akik várják őt; a léleknek, amely keresi őt. Jó várni és megadással lenni az Úr szabadításáig” (Jer sir 3:18.22-26).

Joakim uralkodásának első évei tele voltak a közelgő végzetről szóló figyelmeztetésekkel. Az Úr szava, amelyet a próféták mondtak el, beteljesüléséhez közeledett. Északon a hosszú ideig elsőbbséget tartó asszír hatalom már nem uralkodott a népeken. Délen Egyiptom — amelynek hatalmában hiába bízott Júda királya — nemsokára végzetes vereséget szenvedett. Keleten egy új világhatalom — a babiloni — lépett elő teljesen váratlanul, és rohamosan túlszárnyalt minden más népet.

Isten néhány rövid év leforgása után Babilont használta eszközként, hogy kitöltse haragját a megátalkodott Júdán. Nabukodonozor ostromló hadai újra és újra körülzárták Jeruzsálemet, és behatoltak a városba. Egyik csoportot a másik után — először csak kevés embert, majd később ezreket és tízezreket — vittek fogságba Sineár földjére, és a száműzöttek sorsára juttatták őket. Joakim, Joakin, Sedékiás — zsidó királyok egymás után a babilóniai uralkodó hűbéresei lettek, és mind sorban fellázadtak. Az engedetlen nemzetnek egyre súlyosabb büntetést kellett kapnia, míg végül az egész ország elpusztult, Jeruzsálemet feldúlták és megégették; a templomot, amelyet Salamon épített, lerombolták. Júda országa összeomlott, és soha többé nem foglalta el korábbi helyét a föld népei között.

Azokban a változó — Izráel számára igen vészterhes — időkben a menny feltűnően sok üzenetet küldött Jeremiás közvetítésével. Az Úr tehát bőven adott alkalmat Júda fiainak arra, hogy véget vessenek Egyiptommal való zavaros kapcsolataiknak, és hogy elkerüljék az összetűzést Babilon uralkodóival. Amint a fenyegető veszély közeledett, Jeremiás szemléltetett példázatok sorozata útján tanította a népet, remélve, hogy felkelti Isten iránti kötelességérzetüket. Egyúttal arra akarta buzdítani őket, hogy ápolják a baráti viszonyt a babiloni hatalommal.

Jeremiás — hogy illusztrálja az Isten kívánalmaihoz való fenntartás nélküli engedelmesség fontosságát — a templom egyik helyiségébe gyűjtött néhány rékábitát, bort tett eléjük, és biztatta őket,

hogy igyanak. Ahogy várható volt, hevesen tiltakoztak, és teljes visszautasítással válaszoltak.

[265] „Nem iszunk bort — jelentették ki határozottan mert Jónadáb, Rékábnak fia, a mi atyánk parancsolta nekünk, mondván: Ne igyatok ti bort soha, se a ti fiaitok.”

„És szóla az Úr Jeremiásnak, mondván: Így szól a Seregek Ura, az Izráel Istene: Menj el, mondd meg a Júda férfiainak és Jeruzsálem lakosainak: Nem veszitek-é fel az intést, hogy hallgassatok az én beszédeimre? — azt mondja az Úr. Jónadábnak, a Rékáb fiának intései teljesedtek, amelyekkel megparancsolta az ő fiainak, hogy bort ne igyanak, és mind ez ideig sem ittak bort; mert hallgattak az ő atyjok parancsolatjára” (Jer 35:6. 12-14). Isten így akarta a rékábíták engedelmisségét éles ellentétbe állítani népe engedetlenségével és ellenszegülésével. A rékábíták engedelmeskedtek atyjuk parancsának, és nem hagyták magukat bűnbe vinni. De Júda férfiai nem hallgattak az Úr szavaira, és ezért hamarosan el kellett szenvedniük legszigorúbb büntetését.

„Szóltam néktek; szóltam pedig jó reggel — mondta az Úr -, de nem engedtetek nékem. És elküldtem hozzátok minden én szolgámat, a prófétákat, és pedig jó reggel küldém, mondván: Kérlek, ki-ki térjen meg az ő gonosz útjáról, jobbítsátok meg cselekedeteiteket, és idegen istenek után ne járjatok, hogy nekik szolgáljatok, és lakoztok a földön, amelyet néktek és a ti atyáitoknak adtam, de fületeket sem hajtátok reá, és nem hallgattatok reám. Mivelhogy Jónadábnak, a Rékáb fiának fiai teljesítik az ő atyjoknak parancsolatját, melyet parancsolt vala nekik, e nép pedig nem hallgata reám; azért ezt mondja az Úr, a Seregek Istene, az Izráel Istene: Ímé, én rábocsátom Júdára és Jeruzsálemnek minden lakóira mindama veszedelmet, amelyről szóltam nekik; azért, mert szóltam nekik, de nem feleltek” (Jer 35:14-17).

Amikor a Szentlélek készítő befolyásával meglágyítja és foglyul ejti az emberek szívét, akkor megfogadják tanácsát. De ha visszautasítják az intést, amíg szívük megkeményedik, az Úr megengedi, hogy más hatások uralják őket. Az igazság elutasításával elfogadják a hazugságot, amely saját pusztulásukat okozza.

Isten kérte Júdát, hogy ne gerjessze haragra, de nem hallgatott rá. Az Úr végül kimondta az ítéletet Júdára: fogolyként viszik Babilonba. A káldeusok voltak az eszközök, akik által Isten megbüntette

engedetlen népét. Júda szenvedése arányban állt ismeretével, és azokkal az intésekkel, amelyeket semmibe vett és elutasított. Isten hosszú ideig késleltette büntetését, de most már meglátogatja őket haragjával. Így kísérli meg utoljára megállítani Júdát gonosz útján.

[266]

A rékábiták családjára Isten maradandó áldást mondott. A próféta kijelentette: „Mivelhogy hallgattatok Jónadábnak, a ti atyátoknak parancsolatjára, és megtartottátok minden parancsolatját, és úgy cselekedtetek, amint meghagyta volt néktek: Azért ezt mondja a Seregek Ura, az Izráel Istene: Nem fogyatkozik ecl Jónadábnak, a Rékáb fiának maradéka, aki előttem álljon mindenkor” (Jer 35:18-19). Isten így tanította népét, hogy a hűség és engedelmesség áldásban sugárzik vissza Júdára, mint ahogy a rékábitákat is megáldotta atyjuk parancsa iránti engedelmességükért.

A tanulság nekünk szól. Ha egy jó és bölcs atya kívánalmainak — aki a legjobb és leghatásosabb eszközökkel akarta megóvni utódait a mértéktelenség bűnétől — érdemes volt szigorúan engedelmeskedni, akkor minden kétségen felül áll, hogy Isten tekintélyét annyival nagyobb tiszteletben kell tartanunk, amennyivel szentebb Ő, mint az ember. Teremtőnk és Urunk, akinek hatalma végtelen és büntetése rettenetes, az embert minden eszközzel bűnei felismerésére és megbánására akarja készíteni. Szolgái szája által előre megmondja, hogy milyen veszéllyel jár az engedetlenség. Hallatja figyelmeztető hangját, és kitartóan dorgálja a bűnt. Csak irgalma őrzi népe jólétét; kiválasztott eszközei által éber gonddal vigyáz rá. Nem támogathat és nem védelmezhet olyan népet, amely elveti tanácsát és semmibe veszi feddéseit. Talán egy ideig visszafogja megtorló büntetéseit, de kezét nem tarthatja vissza örökre.

Júda fiai azok közé számítottak, akikről az Úr ezt mondta: „Lesztek ti nékem papok birodalma és szent nép” (2 Móz 19:6). Szolgálat során Jeremiás soha nem tévesztette szem elől, hogy milyen életbe vágóan fontos a szív szentsége az élet sokféle vonatkozásában, különösen a magasságos Isten szolgálatában. Világosan látta előre a birodalom összeomlását és Júda lakóinak szétszóródását a népek között. Hitszemével azonban mindezeket túllátott, egészen a helyreállítás idejéig. Fülében csengett az isteni ígélet: „Juhaimnak maradékát pedig összegyűjtöm minden földről, amelyekre elűztem őket, és visszahozom őket az ő legelőikre... Ímé, eljönnek a napok, azt mondja az Úr, és támasztok Dávidnak igaz magvat, és uralkodik

mint király, és bölcsen cselekszik és méltányosságot és igazságot cselekszik e földön. Az ő idejében megszabadul Júda, és Izráel bátorságosan lakozik, és ez lesz az ő neve, amellyel nevezik őt: Az Úr a mi igazságunk!” (Jer 23:3-6.)

[267]

A közelgő ítéletről szóló jövendölések így keveredtek a végső és dicsőséges szabadulás ígéréteivel. Akik szeretnének Istennel megbékélni és a hitehagyás közepette szent életet élni, azok erőt kapnak minden próbában, és hatalmas erővel tudnak bizonyosságot tenni Istentől. Az eljövendő korszakok során szabadulásuk híre túlszárnyalja azt, amit Isten Izráel fiaiért az Egyiptomból való kivonulás idején tett. Az Úr kijelentette prófétája által, hogy eljönnek azok a napok, amikor „nem mondják többé: Él az Úr, aki kihozta Izráel fiait Egyiptom földjéből. Hanem inkább ezt mondják: Él az Úr, aki kihozta és aki haza vezérlette Izráel házának magvát az északi földről és mindama földekről, amelyekre kiűztem vala őket, és lakoznak az ő földjükön” (Jer 23 :7-8). Ilyen csodálatos jövendöléseket mondott Jeremiás Júda országa történetének utolsó éveiben, amikor a babiloniaiak szerezték meg a viláгурalmat, és ostromló seregeiket még Sion falai ellen is elhozták.

A szabadulás ígérete kellemes zeneként hatott azok fülének, akik állhatatosan imádták Jahvét. Az előkelő és egyszerű otthonokban, ahol a szövetséget megtartó Isten tanácsait még mindig tiszteletben tartották, újra és újra elismételték a próféta szavait. A gyermekeket is mélyen érintették ezek a szavak. Fiatal és fogékony lelkükre maradandó benyomást tettek. Jeremiás szolgálata idején azért kínálkozott alkalom Dánielnek és társainak arra, hogy az igaz Istent megdicsőítsék a föld népei előtt, mert lelkiismeretesen megtartották a Szentírás parancsait. Az a tanítás, amelyet ezek a gyermekek a szülői házban kaptak, erőssé tette őket hitben és állhatatossá az élő Istennek, a menny és föld Teremtőjének szolgálatában. Amikor Joakim uralkodása kezdetén Nabukodonozor első ízben ostromolta meg és vette be Jeruzsálemet, Dánielt és társait másokkal együtt fogságba vitte. Kiválasztotta őket a babiloni udvar szolgálatára. A héber foglyok hite a végsőig próbára lett téve. De azok, akik megtanultak bízni Isten ígéreteiben, teljes nyugalmat találtak, bármit is kellett átélniük idegen országban való tartózkodásuk idején. A Szentírás volt vezérük és támaszuk. Jeremiás elmondta, hogy miért sújtják Júdát az elkezdődött büntetések, és nemes lélekkel védte Istennek a legsú-

lyosabb büntetésben is megmutatkozó igazságos voltát és irgalmas elgondolásait. A próféta fáradhatatlanul dolgozott. Szeretett volna átfogni minden társadalmi osztályt. Ezért hatáskörét kiterjesztette Jeruzsálemen túl a környező vidékekre is, és sokszor ellátogatott az ország különböző részeibe.

Az egyházhoz intézett bizonyágtételeiben Jeremiás állandóan utalt a törvény könyvének tanításaira, amelyet Jósiás uralkodása alatt olyan nagy tiszteletben tartottak. Ismét hangoztatta, hogy milyen fontos megőrizni a végtelenül irgalmas és könyörületes Istennel kötött szövetséget, aki a Sinai hegyen kinyilatkoztatta a Tízparancsolatban foglalt elveket. Jeremiás figyelmeztető és kérlelő szavai eljutottak a birodalom minden részébe. Mindenkinek alkalma volt megtudni, hogy mit akar Isten a nemzettel.

[268]

A próféta világosan feltárta, hogy mennyei Atyánk miért küldi büntetését. Azért, hogy „tudják meg a pogányok, hogy halandók ők” (Zsolt 9:21). „Ha mégis ellenemre jártok, és nem akartok reám hallgatni — figyelmeztette az Úr előre népét -, bizony... titeket... elszélesztelek a pogány népek közé, és kivont fegyverrel űzetlek titeket, és pusztasággá lesz a ti földetek, városaitok pedig sivataggá” (3 Móz 26:21. 28. 33).

Miközben a közelgő pusztulásról szóló kinyilatkoztatások nyomatókusan hangzottak a fejedelmek és a nép előtt, uralkodójuk, Joákim — akinek bölcs lelki vezetőként kellett volna elől járni a bűnvallomásban, reformációban és jócselekedetekben — önző élvezetekkel töltötte idejét. Így tervezgetett: „Nagy házat építek magamnak és tágas felházakat”; és a „cédrusfával” bélelt és „cinóberrel” (Jer 22:14) festett ház csalással és elnyomással szerzett pénzen épül.

A próféta haragra gerjedt, és Isten sugallatára ítéletet mondott a hitetlen uralkodóra. „Jaj annak, aki hamisan építi házát, felházait pedig álnokul — nyilatkoztatta ki -; aki az ő felebarátjával ingyen szolgáltat, és munkájának bérét neki meg nem adja. Király vagy-é azért, hogy cédrus után kívánczol? A te atyád nem evett és ivott-é? De igazságot és méltányosságot cselekedett, azért jó dolga volt. Nem az-é az igaz ismeret felőlem? azt mondja az Úr! De a te szemeid és szíved csak a te nyereségedre vágynak, és az ártatlan vérére, és ragadozásra és erőszak elkövetésére.

Azért ezt mondja az Úr Joákimnak, Jósiás, Júda királya fiának: Nem siratják őt: Jaj atyám! Jaj húgom! nem siratják őt: Jaj uram!

Jaj az ő dicsőségének. Úgy temetik el, mint a szamarat, kivonják és elvetik Jeruzsálem kapuin kívül” (Jer 22:13, 15-19).

[269] Néhány év elteltével az Úr meglátogatta Joákimot a rettentetes ítélettel. Először azonban közölte változhatatlan elhatározását a megátalkodott néppel. Joakim uralkodásának negyedik évében „szóla Jeremiás próféta az egész Júda népéhez és Jeruzsálem minden lakosához”, és hangsúlyozta, hogy több mint húsz esztendőn át, „Jósiásnak tizenharmadik esztendejétől fogva... e napig” (Jer 25:2-3), bizonyoságot tett Isten mentő szándékáról, de tanításait semmibe vették. Most az Úr ezt üzenete nekik:

„Ezt mondja a Seregeknek Ura: Mivelhogly nem hallgattatok az én beszédemre: Ímé, kiküldök én és felveszem északnak minden nemzetségét, azt mondja az Úr, és Nabukodonozort, a babiloni királyt, az én szolgámat, és behozom őket e földre és ennek lakóira mind e körül való nemzetekre, és elveszem őket és csudává és szörnyűséggé teszem őket és örökkévaló pusztasággá. És elveszem tőlük az öröm szavát, a vigasság szavát, a vőlegény szavát és a menyasszony szavát, a malmok zörgését és a szövétnek világosságát. És ez egész föld pusztasággá és csudává lesz, és e nemzetek a babiloni királynak szolgálnak hetven esztendeig” (Jer 25:8-11). Isten kimondta a pusztulást hordozó ítéletet, de a tömeg, amely hallotta, aligha tudta felfogni milyen félelmes dolgot jelent. Az Úr szemléltette kijelentését, hogy értelmét világosabbá tegye. Megparancsolta Jeremiásnak, hogy a nép sorsát az Isten haragja borával megtöltött pohár kiürítéséhez hasonlítsa. Az elsők között „Jeruzsálemet és Júda városait, az ő királyait és fejedelmeit” kell megitatnia. Másokat is részesíteni kell ugyanabból a pohárból — „Fáraót, Egyiptom királyát, az ő szolgálait és fejedelmeit és minden ő népét”, és a föld sok más népét is — amíg Isten szándéka meg nem valósul. (Lásd: Jer 25. fej.)

A gyorsan közeledő büntetések jellegének további szemléltetésére Isten ezt parancsolta a prófétának: „Némelyekkel a nép vénei közül és a papok közül menj el a Ben-Hinnon völgyébe”; és ott, miután ismerteti Júda hitehagyását, törje darabokra a fazekas „cserépkorsó”-ját, és jelentse ki Jahve nevében, akinek a szolgálja: „Így töröm össze e népet és e várost, amint összetörhető e cserépedény, amely többé meg sem építhető.”

A próféta úgy cselekedett, ahogy Isten parancsolta. Azután visszatért a városba, megállt a templom udvarában, és kijelentette az egész nép hallatára: „Ezt mondja a Seregek Ura, Izráel Istene: Ímé én ráhozom e városra és ennek minden városára mindama veszedelmet, amelyről szóltam ő ellene; mert megkeményítették nyakukat, hogy ne hallják az én beszédeimet.” (Lásd: Jer 19. fej.)

A próféta szavai ahelyett, hogy bűnvallomásra és megtérésre készítették volna a népet, haragra gerjesztették a hatalmon levőket. Ennek következményeként Jeremiást megfosztották szabadságától. A bebörtönzött, kalodába zárt próféta továbbra is hirdette a menny üzenetét az ott állóknak. Az üldözéssel nem lehetett elhallgattatni. Az igazság igéje — mondta — „mintha égő tűz volna szívemben, az én csontjaimba rekesztve, és erőlködöm, hogy elviseljem azt, de nem tehetem” (Jer 20:9).

[270]

Ebben az időben parancsolta meg az Úr Jeremiásnak, hogy foglalja írásba a tanításokat, kinyilatkoztatásokat, üzeneteket, amelyeket szeretne tolmácsolni azoknak, akiknek megváltását szánakozó szíve szünet nélkül állítja. „Végül elő egy könyvet — parancsolta az Úr szolgájának és írd belé a szókat, amiket én szóltam néked az Izráel és a Júda ellen és minden nemzet ellen a naptól fogva, amelyen szóltam néked a Jósiás ideje óta mind e napig. Hátha meghallja a Júda háza mindazokat a veszedelmeket, amelyeket én néki szerezni szándékozom, hogy ki-ki megtérjen az ő gonosz útáról, és megbocsássam az ő bűnüket és vétküket” (Jer 36:2-3). A parancsnak engedelmessé, Jeremiás segítségül hívta megbízható barátját, Bárukot, az íródeákot, és tollba mondta „mindama szókat, amelyeket az Úr szólott vala néki” (Jer 36:4). Báruk ezeket gondosan pergamentekercsre írta. Komoly feddés volt bennük a bűn ellen, figyelmeztetés a meg-rögzött hitehagyás következményeire, és nyomatékos kérés a bűn elhagyására.

Amikor az írás elkészült, Jeremiás — aki még mindig rab volt — elküldte Bárukot, hogy olvassa fel a tekercset a sokaságnak, amely a nemzeti bójtnap alkalmából „Jójakimnak a Jósiás fiának, Júda királyának ötödik esztendejében, a kilencedik hónapban”, a templomba gyűlt. „Hátha az Úr elé száll könyörgésük — mondta a próféta — és mindenki megtér az ő gonosz útáról, mert nagy az Úr haragja és felháborodása, amellyel szólott az Úr e nép ellen!” (Jer 36:9. 7.)

Báruk engedelmeskedett. A tekercset felolvasta Júda egész népe előtt. Ezután az íródeákot a fejedelmek elé hívták, hogy olvassa fel nekik is a beszédet. Nagy érdeklődéssel hallgatták, és megígérték, hogy mindazt, amit hallottak, tudtul adják a királynak. De azt tanácsolták az íródeáknak, hogy rejtőzzék el, mert attól féltek, hogy a király elveti a bizonyágtételt, és azok életére tör, akik az üzenetet tolmácsolták és átadták.

[271] Amikor a fejedelmek elmondták Jojákim királynak, amit Báruk olvasott, azonnal megparancsolta, hogy hozzák el neki a tekercset és olvassák el az ő hallatára is. A király kíséretének egyik tagja, név szerint Jehudi, elhozta a tekercset, és olvasni kezdte a feddés és intés ígét. Tél volt. A király és vezető emberei, Júda fejedelmei a nyitott tűz köré gyűltek. Jehudi még csak egy kis részt olvasott, amikor a király cseppet sem félve az őt és népét fenyegető veszélytől, megragadta a tekercset, és tomboló dühvel „elmetélé azt az írástudónak késével, és a tűzbe hajítá, amely a tűzhelyen vala, mígnem az egész könyv megége a tűzben” (Jer 36:23).

Sem a király, sem a fejedelmek nem féltek, „sem ruhájukat nem szaggatták meg”. Jóllehet egyes fejedelmek „kérék a királyt, hogy a könyvet ne égesse meg, de nem hallgata rájuk”. Miután az írás megsemmisült, a gonosz király haragja Jeremiás és Báruk ellen fordult. Azonnal értük küldött, „de az Úr elrejté őket” (Jer 36:24-26).

Az irgalmas Isten Júda népe érdekében akarta az ihletett írásba foglalt intésekkel a templomban összegyűlt hívőket, valamint a fejedelmeket és a királyt figyelmeztetni. „Hátha meghallja a Júda háza mindazokat a veszedelmeket, amelyeket én néki szerezni szándékozom — mondta az Úr -, hogy ki-ki megtérjen az ő gonosz útáról, és megbocsássam az ő bűnüket és vétküket” (Jer 36:3). Isten szánja a romlott elvakultságban vergődő embert. A dorgálásokkal és fenyegetésekkel fényt akar gyújtani elhomályosult értelmükben. Azt akarja, hogy a legnagyobbak is érezzék tudatlanságukat és sírjanak botlásaik miatt. Az elbizakodottakban elégedetlenséget akar kelteni a maguk üres sikereivel szemben, és vágyat ébreszteni a mennyei való szoros kapcsolat útján elnyerhető lelki áldások után.

Isten nem a bűnösök kedvét kereső és nekik hízogó követeket akar küldeni. Nem akarja a békeség üzenetével hiú biztonságba ringatni a megszenyeltlen embert. Inkább felébreszti a bűnös lel-

kiismeretét, és a meggyőzés éles nyilaival hatol lelkébe. Szolgáló angyalok tárják fel neki Isten félelmes végzéseit, hogy hiányérzetét elmélyítsék, és kimondassák vele a lelkét mardosó kérdést: „Mit kell nékem cselekednem, hogy üdvözüljek?” (Acs 16:30). Az a Kéz, amely porig aláz, a bűnt megfeddi, a gőgöt és becsvágyat megszegyeníti, ugyanaz a Kéz felemeli a bűnbánót, a megsebzettet. Aki megengedi a büntetést, mélységes együttérzéssel kérdezi: „Mit tegyek érted? Mit szeretnél?”

Amikor az ember a szent és irgalmas Isten ellen vétkezik, nincs szebb, mintha őszintén megbánja, és keserű könnyek közt megvallja botlásait. Isten ezt kívánja tőle. Nem fogadhat el mást, csak megtört szívet és töredelmes lelket. De a felfuvalkodott és gőgös Jójákim király a főurakkal együtt elutasította Isten hívását. Nem akarták megfogadni az intést, nem akarták megbánni bűneiket. Az irgalmasan felkínált alkalom, amelyet a szent tekercs elégetésével elszalasztottak, az utolsó lehetőség volt számukra. Isten kijelentette, hogyha most nem hajlandók meghallani szavát, félelmes büntetést mér rájuk. Ők pedig nem akarták meghallani, és Isten meghirdette végső ítéletét Júdára. Azt az embert pedig, aki kevélyen fellépett a Mindenható ellen, különös haraggal látogatta meg.

[272]

„Ezt mondja az Úr Jójákim felől, a Júda királya felől: Nem lesz néki, aki a Dávid székébe üljön, és az ő holtteste elvettetik nappal a hévre, éjszaka pedig a dérré. És megbüntetem őt, és az ő magvát, és az ő szolgálait az ő bűneikért, és rájuk bocsátom és a Jeruzsálembeli polgárokra és Júdának férfiaira mindazt a veszedelmet, amelyről szólottam nekik” (Jer 36:30-31).

A tekercs elégetésével nem volt vége ennek a dolognak. A leírt szavaktól könnyebb megszabadulni, mint a benne foglalt feddéstől és intéstől, valamint a rohamosan közelgő büntetéstől, amelyet Isten kimondott az engedetlen Izráelre. De még az elégett tekercs is pótolta Isten. „Térj vissza, végy magadnak más könyvet — parancsolta az Úr szolgájának -, és írd bele mind az elébbi szókat, amelyek az elébbi könyvben valának, amelyet Jójákim, a Júda királya megégett.” Az írás, amely a Júdáról és Jeruzsálemről szóló próféciákat tartalmazta, elhamvadt, de a szavak „égő tűz»-ként éltek Jeremiás szívében, és a próféta megismételhette azt, amit az emberi harag szívesen megsemmisített volna.

Jeremiás vett egy másik tekercset, és odaadta Bárukknak, aki „beírta abba a Jeremiásnak szájából minden szavát annak a könyvnek, amelyet Jojakim, a Júda királya megégetett vala a tűzben. És több dolgot is írának bele, hasonlókat az elébbiekhöz” (Jer 36:28. 32).

Az ember haragja akadályozni akarta Isten prófétájának munkáját. De amivel Jojakim Jahve szolgálja befolyását korlátozni akarta, éppen az adott újabb alkalmat Jeremiásnak Isten kívánalmi megvilágítására.

[273] Ma is létezik a feddés ellen tiltakozó szellem, amely Jeremiás üldözése és bebörtönzése mögött húzódott. Sokan semmibe veszik az intéseket. Inkább hallgatják a hamis tanítókat, akik hízelegnek hiúságuknak és szemet húnynak gonoszságuk fölött. Az ilyen embereknek nem nyújt menedéket a menny, és nem ad segítséget a nyomorúság idején. Isten kiválasztott szolgálói viseljék hőiesen és türelemmel a próbákat és szenvedéseket, amikor becsmérlik, mellőzik és hamis színben tüntetik fel őket. Végezzék tovább is hűségesen Istentől kapott feladatukat. Sohase felejtsek el, hogy a régi próféták, az emberiség Megváltója és az apostolok is megadással viseltek el gyalázást és üldözést a világ javára.

Isten azt akarta, hogy Jojakim fogadja meg Jeremiás tanácsát, szerezzék meg Nabukodonozor jóindulatát, és így sok fájdalomtól megmeneküljön. Az ifjú király hűséget fogadott Babilon uralkodójának. Ha hű marad ígéretéhez, kivívja a pogányok tiszteletét, és ezzel drága alkalmat ad lelkek megtérésére.

Júda királya a neki adott különleges kiváltságok semmibebevésével makacsul a maga választotta úton járt. Megszegte Babilon uralkodójának adott szavát, és fellázadt. Ezzel önmagát és birodalmát nagyon súlyos helyzetbe sodorta. Az Úr elküldte ellene „a Káldeusok seregeit, a Siriabeliek seregeit, a Moábiták seregeit és az Ammon fiainak seregeit” (2 Kir 24:2). Ezek a fosztogatók előzőlötték az országot, ő pedig képtelen volt megakadályozni. Néhány éven belül csúfosan lezárult tragikus uralma. A menny elvetette, népe nem szerette; Babilon uralkodói pedig, akiknek a bizalmával visszaélt, megvetették. Mindez annak a végzetes hibának volt a következménye, hogy eltért Isten szándékától, amelyet szolgálja által kinyilatkoztatott.

Joákin⁶ Joákim fia, csak három hónapig és tíz napig ült a trónon, amikor megadta magát a káldeusok serege előtt, amely Júda uralkodójának lázadása miatt újra ostrom alá vette a pusztulásra ítélt várost. Ekkor Nabukodonozor „elhurcolta Joákint is Babilóniába, és a király anyját, és a király feleségeit és udvari szolgáit, és az ország erős vitézeit”, szám szerint több ezret, valamint „a mesterembereket és a lakatosokat”. Ezekkel együtt Babilon királya elvitte „az Úr házának minden kincsét és a király házának kincsét” (2 Kir 24:15-16. 13).

A hatalmában megtört, lakosoktól és kincsektől megfosztott Júda még mindig fennmaradhatott önálló kormányzatként. Nabukodonozor Mattaniát, Jósiás ifjabb fiát helyezte az ország élére, és nevét Sedékiásra változtatta.

---

⁶Jékónias és Kóniás néven is ismert.

Sedékiás — uralkodása kezdetén — a babiloni király teljes bizalmát élvezte. Kipróbált tanácsadója Jeremiás próféta volt. Ha tisztességesen jár el a babiloniaiakkal, és megfogadja az Úr Jeremiás által küldött üzenetét, sok tekintélyes ember megbecsülését meg tudja tartani, és lehetősége kínálkozik arra, hogy az igaz Istent megismertesse velük; a Babilonban raboskodó száműzöttek előnyös helyzetbe kerülnek, és több dologban szabadságot élveznek; közelben és távolban tisztelik Isten nevét, és akik Júda földjén maradtak, megmenekülnek a rettenetes csapásoktól, amelyek végül utolérték őket.

Sedékiásnak és egész Júdának — beleértve azokat is, akiket Babilonba vittek — Jeremiás azt tanácsolta, hogy csendesen hódoljanak meg legyőzőik átmeneti uralma előtt. Különösen fontos volt, hogy a fogságban levők dolgozzanak annak az országnak békességén, ahova elvitték őket. Ez azonban ellentétben állt az emberi szív hajlamaival. Sátán pedig kihasználta a körülményeket. Hamis prófétákat támasztott a nép között, mind Jeruzsálemben, mind Babilonban, akik kijelentették, hogy a szolgaság igája nemsokára letörik, és a nemzet visszacapja korábbi tekintélyét. Az ilyen kecsegtető próféciaák elfogadása végzetes lépésekre és Istennek javukra készített, irgalmas terveinek megghiúsítására indíthatták volna a királyt és a száműzötteket. Nehogy lázadást szítsanak — amely súlyos szenvedést von maga után -, az Úr megparancsolta Jeremiásnak, hogy késedelem nélkül szálljon szembe a válsággal, és figyelmeztesse Júda királyát a lázadás biztos következményeire. A foglyokat intse írásban, hogy ne hagyják magukat megteveszteni. Ne higgyék el, hogy közel van a szabadulás! „Ne hitessenek el titeket a ti prófétáitok, akik köztetek vannak, se a ti jóvendőmondóitok” — hangoztatta (Jer 29:8). Ezzel kapcsolatban megemlítette, hogy mi az Úr szándéka Izráellel. Helyre akarja állítani Izráelt, amikor letelik a szolgái által megjövendölt hetvenéves fogság. Milyen szerető szánalommal közölte tervét Isten fogoly népével! Tudta, hogy helyzetük nagyon nehéz lesz Babilon-

ban, ha a hamis próféták beszédének hitelt adva, gyors szabadulásra számítanak. Tüntetéssel és zendüléssel szigorra, óvatosságra és szabadságuk további korlátozására készítetik a káldeus hatóságokat. Mindez szenvedést és szerencsétlenséget von maga után. Isten azt szerette volna, ha csendesen alávetik magukat sorsuknak, és szolgásgukat olyan kellemessé teszik, amennyire csak lehetséges. Így tanácsolta őket: „Építsetek házakat és lakjatok azokban, plántáljatok kerteket és egyétek azoknak gyümölcseit... És igyekezzetek a városnak jólétén, amelybe fogságra küldöttelek titeket, és könyörögjetekek érte az Úrnak; mert annak jóléte lesz a ti jóléteitek” (Jer 29:5-7).

[275]

A babiloni hamis tanítók között volt két ember, akik magukat szenteknek mondták, pedig erkölcstelenül éltek. Jeremiás elítélte gonoszságukat és figyelmeztette őket, hogy milyen veszélyben vannak. A hamis tanítókat ingerelte a dorgálás, és az igaz próféta munkáját igyekeztek lerombolni. Felbújtatták a népet, hogy szavainak hitelét kétségbe vonják, és Isten tanácsának az ellenkezőjét cselekedjék. Vagyis ne engedelmeskedjenek a babiloni királynak. Az Úr Jeremiás által kijelentette, hogy a hamis próféták Nabukodonozor kezébe kerülnek, és szeme láttára megölik őket. Ez a jövendölés nemsokára szó szerint teljesedett.

Az idők végéig lesznek zavart keltő emberek; lázítanak azok között, akik magukat az igaz Isten képviselőinek vallják. A hazug próféták arra bíztatnak embereket, hogy könnyen vegyék a bűnt. Amikor gonosz cselekedeteik következménye nyilvánvalóvá lesz, nehézségeikért azt igyekeznek felelőssé tenni, aki lelkiismeretesen intette őket; ahogy a zsidók is Jeremiást vádolták balsorsukért. Ma is éppúgy tanúsítható Isten kijelentéseinek biztos volta, mint ahogy az ősidőkben igazolódott mindaz, amit a prófétákkal üzent.

Jeremiás kezdettől fogva következetesen tanácsolta Júdának, hogy hódoljon meg a babilóniaiak előtt. Ezt a tanácsot adta számos környező népnek is. Sedékiás uralkodása kezdetén Edom, Moáb, Tirus és más népek uralkodójától követek látogatták meg Júda királyát, hogy megtudják, vajon megítélése szerint alkalmas-e az idő közös lázadásra, és hogy csatlakozik-e hozzájuk a babiloni király elleni csatában. Miközben ezek a követek válaszra vártak, az Úr kijelentést adott Jeremiásnak. Ezt mondta: „Csinálj magadnak köteleket, és jármot és vedd azokat a nyakadba. És küldd azokat Edom királyához és Moáb királyához, az Ammon fiainak királyához, Tirus királyá-

hoz és Sidon királyához a követek által, akik eljönnek Jeruzsálembe Sedékiáshoz, Júdának királyához» (Jer 27:2-3).

[276] Jeremiásnak ki kellett oktatni a követeket, hogy mit mondjanak uralkodójuknak. Közölniük kellett velük, hogy Isten Nabukodonozornak, Babilon királyának kezébe adta őket, és hogy „néki és az ő fiának és unokájának szolgál minden nemzet mindaddig, míg el nem jó az ő földének is ideje” (Jer 27:7).

Azt is el kellett mondaniuk uralkodóiknak, hogy ha nem hajlandók szolgálni a babiloni királynak, Isten „fegyverrel és éhséggel és döghalállal” bünteti meg őket, amíg el nem pusztulnak. Különösen a hamis próféták tanítását kell elvetniük, akik más tanácsot adnának. „Ne hallgassatok a ti prófétáitokra — mondta az Úr -, se jövendőmondóitokra, se álommagyarázóitokra, se varázslóitokra, se szemfényvesztőitekre, akik ezt mondják néktek: Ne szolgáljatok a babiloni királynak. Mert ők hazugságot prófétálnak néktek, hogy messze vigyelek titeket a ti földetekből és kiűzzelek titeket, és elveszettek! Azt a nemzetet pedig, amely nyakára veszi a babiloni király jármát és szolgál néki, az ő földében hagyom, azt mondja az Úr, és míveli azt, és lakozik benne” (Jer 27:9-11). A legenyhébb büntetés, amellyel az irgalmas Isten a lázadó népet sújthatta, a babiloni uralkodó előtti meghódolás volt. De amennyiben hadakoznak a szolgasors ellen, tapasztalniuk kell Isten teljes szigorral sújtó büntetését.

A népek tanácskozó testületének megdöbbenése határtalan volt, amikor Jeremiás — nyakán viselve a rabság igáját — ismertette velük Isten akaratát. Az eltökélt tiltakozással szemben Jeremiás szilárdan kitartott a meghódolás politikája mellett. Azok között, akik merészen állást foglaltak az Úr tanácsával szemben, előljárt Hanániás, az egyik hamis próféta, akitől az Úr már előzőleg is óvta a népet. Gondolva, hogy megnyeri a király és udvara kegyét, felemelte tiltakozó szavát, és kijelentette, hogy az Úr megbízásából bátorítania kell a zsidókat. Így szólt: „Ezt mondja a Seregek Ura, Izráel Istene, mondván: Eltöröm a babiloni királynak jármát. Teljes két esztendő múlva visszahozom e helyre az Úr házának mindamaz edényeit, amelyeket elvitt innen Nabukodonozor, a babiloni király, és bevitt Babilonba. És Jékóniást, Jojákimnak, a Júda királyának fiát és mindama júdabeli foglyokat, akik elvitettek Babilonba, visszahozom én

e helyre, azt mondja az Úr; mert eltöröm a babiloni király jármát” (Jer 28:2-4)

Jeremiás — a papok és a nép jelenlétében — nyomatékosan kérte őket, hogy engedelmeskedjenek Babilon királyának addig, amíg az Úr meghatározta. Júda népe előtt hivatkozott Hóseás, Habakuk, Sofoniás és mások próféciáira, akiknek dorgáló és intő tanításai megegyeztek az övével. Utalt előttük olyan eseményekre, amelyek meg nem bánt bűnök büntetéseként történtek a meghirdetett próféciák szerint. A menny ítéletei a múltban pontosan Isten szándéka szerint sújtottak le a megátalkodottakra, ahogy azt szolgálai által kinyilatkoztatta.

„Amely próféta a békességről prófétál, mikor beteljesedik a próféta beszéde — mondta befejezésül Jeremiás -, akkor ismertetik meg a próféta, ha az Úr küldötte-é azt valóban” (Jer 28:9). Ha Izráel kockázatot akar vállalni, a fejlemények majd végérvényesen eldöntik, hogy ki volt az igaz próféta.

Jeremiás meghódolást tanácsoló szavai arra készítették Hanániást, hogy vakmerően vitassa a próféta kinyilatkoztatásának megbízhatóságát. Levéve Jeremiás nyakáról a jelképként használt igát, összetörte, és így szólt: „Ezt mondja az Úr: így töröm le Nabukodonozornak, a babiloni királynak jármát két esztendei idő múlva minden nemzet nyakáról.”

„Elméne Jeremiás próféta a maga útjára” (Jer 28:11). Úgy tűnt, hogy nem tehet mást, mint visszavonul és elhagyja a vita színhelyét. De Jeremiás egy másik üzenetet is kapott. „Menj el, és beszélj Hanániással” — hangzott a parancs. Így szólj: „Ezeket mondja az Úr: A fajármot eltörted, de csináltál helyébe vasjármokat. Mert ezt mondja a Seregek Ura, Izráel Istene: Vasjármot vettem mind e nemzetek nyakára, hogy szolgáljanak Nabukodonozornak, a babiloni királynak, és szolgálnak néki... És monda Jeremiás próféta Hanániás prófétának: Halld csak, Hanániás! nem az Úr küldött téged, és te hazugsággal biztatod e népet. Azért így szól az Úr: Ímé, én elküldelek téged a föld színéről, meghalsz ez esztendőben: mert pártütőleg szóltál az Úr ellen. És meghala Hanániás próféta abban az esztendőben a hetedik hónapban” (Jer 28:13-17).

A hamis próféta megerősítette a népnek Jeremiással és üzenetével szembeni kételyét. Gonoszul az Úr szolgájának mondta magát, és ezért meg kellett halnia. Jeremiás az ötödik hónapban jöven-

dölte meg Hanániás halálát, és a hetedik hónapban szavai teljesedése bebizonyította, hogy igazat mondott.

[278] A hamis próféta állítása nyomán támadt nyugtalanság Sedékiást az árulás gyanújába keverte. Csak gyors és határozott intézkedése nyomán uralkodhatott tovább hűbéresként. Az alkalom — amelyet erre a lépésre megragadott — nem sokkal az után kínálkozott, hogy a követek Jeruzsálemből visszatértek a környező népekhez. Júda királya elkísérte Seráját, „a szállásmester”-t (Jer 51:59), aki fontos megbízatással ment Babilonba. E látogatáskor — amelyet a káldeai udvarban tett — Sedékiás megújította Nabukodonozornak tett hűségfogadalmát.

Dániel és más héber foglyok útján a babiloni király megismerte az igaz Isten hatalmát, és mindenek fölötti uralmát. Amikor Sedékiás újra ünnepélyesen hűséget fogadott, Nabukodonozor azt kívánta tőle, hogy az Úrnak, Izráel Istenének nevében esküvel tanúsítsa ígérését. Ha Sedékiás tiszteletben tartotta volna szövetségi esküjét, hűségével mélységes befolyást gyakorolt volna sok emberre, akik figyelték azokat, akik vallották, hogy tisztelik a héberek Istenének nevét és őrzik becsületét.

Júda királya azonban szem elől tévesztette azt a nagy kiváltságot, hogy dicsőséget hozhat az élő Isten nevére. Ezt olvassuk Sedékiásról: „Gonoszul cselekedék az Úr előtt, az ő Istene előtt, és nem alázta meg magát Jeremiás próféta előtt, aki az Úr képében szól vala néki. Sőt még Nabukodonozor király ellen is pártot ütött, aki őt az Isten nevére megesküdtette vala, s makaccsá és önfejűvé lett, ahelyett, hogy megtért volna az Úrhoz, Izráel Istenéhez” (2 Krón 36:12-13).

Miközben Jeremiás tovább folytatta bizonyágtevését Júda országában, az Úr kiválasztotta Ezékiel prófétát a babiloni foglyok közül, hogy intse és vigasztalja a száműzötteket, továbbá hogy megerősítse az Úr beszédét, amelyet Jeremiás tolmácsolt. Sedékiás uralkodásának hátralevő éveiben Ezékiel nagyon világosan feltárta, hogy milyen oktalan dolog azoknak a hamis jövendöléseiben bízni, akik a közeli visszatérés reményét keltik a foglyokban. Azt az utasítást is kapta, hogy különböző szimbólumokkal és ünnepélyes kinyilatkoztatásokkal jövendölje meg Jeruzsálem megostromlását és elpusztulását.

Sedékiás uralkodásának hatodik évében az Úr megmutatott Ezékielnek látomásban néhányat azok közül az utálatosságok közül,

amelyeket Jeruzsálemben, az Úr házának kapuin belül, sőt még a legbelsőbb udvarban is cselekedtek. A bálványcsarnokok és a bálványképek, „az utálatos csúszómászó állatoknak és barmoknak mindenféle képei, és Izráel házának minden bálványai” (Ez 8:10) gyors egymásutánban vonultak el a megdöbbsent próféta tekintete előtt.

Látta, hogy azok, akiknek lelki vezetőknek kellett volna lenniük a nép között, „Izráel házának vénei”, szám szerint hetvenen, tömjéneznek a bálvány-istenek előtt, amelyeket bevittek a templom udvarának szent területén levő rejtett csarnokokba. „Nem lát minket az Úr” — áltatták magukat Júda férfiai pogány szokásaik gyakorlása közben. „Elhagyta az Úr ezt a földet” (Ez 8:11-12) — mondták istenkáromlóan.

[279]

„Még egyéb nagy utálatosságokat” is kellett látnia a prófétának. A külső udvarból a belsőbe nyíló ajtónál „Tammúz”-t sirató asszonyokat látott. „Az Úr házának belső pitvará”-n belül pedig „az Úr templomának bejáratánál, a tornác és az oltár között vala mintegy huszonöt férfiú, akik hátokkal az Úr templomára és orcájukkal keletre fordultak, s ezek kelet felé leborulva imádták a napot” (Ez 8:13-16).

Ezután pedig az a dicső Lény, aki végigkísérte Ezékielt a megdöbbsentő látomásban, amelyet a Júda földjének magas helyein folyó gonoszságról látott, megkérdezte a prófétát: „Láttad-é, embernek fia? avagy kevés-é Júda házának ily utálatosságokat cselekedni, amilyeneket itt cselekedtek? hogy még a földet is betöltik erőszakossággal, és engem megint haragra ingerelnek, ímé, hogy tartják a venyigét orrukhoz! Én is búsulásom szerint cselekszem, nem fog kedvezni szemem, sem meg nem szánom őket; s ha kiáltanak füleimbe nagy felszóval, nem hallgatom meg őket” (Ez 8:17-18).

Jeremiás elmondta az Úr kinyilatkoztatását a gonosz férfiokról, akik elbizakodottan odaálltak a nép elé az Ő nevében: „Mind a próféta, mind a pap istentelenek, még házamban is megtaláltam az ő gonoszságukat” (Jer 23:11). A Sedékiás uralkodásáról szóló krónika záró történetében, a Júdát érintő rettenetes vádiratban a templom megszenteltetésének vádja újra szerepel. „Sőt még a papok fejedelmei és a nép is — nyilatkoztatta ki a szent író — mindnyájan szaporították a bűnt a pogányok minden undokságai szerint, és megfertőztették az Úr házát, amelyet megszentelt vala Jeruzsálemben” (2 Krón 36:14).

[280]

Júda országa végzetének napja gyorsan közeledett. Az Úr többé nem adta azt a reményt, hogy elhárítja legszigorúbb ítéletét. „Ti pedig egészen megmenekültök-é?” — kérdezte. „Nem menekesztetek”! (Jer 25:29.) Még ezeket a szavakat is gúnyal fogadták. „A napok csak haladnak, ám semmivé lesz minden látás” — mondták a megtérni nem akarók. De Ezékiel által az Úr keményen megfeddte a biztos prófétai beszéd megtagadását. „Mondd nékik” — szólt az Úr: „Meggzúntetem e közmondást és nem mondogatják azt többé Izraelben, sőt inkább mondd nékik: elközelgettek a napok, és minden látás teljesül. Mert nem lesz többé semmi hiábavaló látás és hízeltgő jövendölgetés Izráel házának közepette. Mert én szólok, az Úr; s amely szót szólok, meglészen, nem halad tovább. Mert a ti napjaitokban, pártos ház, szólok egy szót és megcselekszem, ezt mondja az Úr Isten!

És lón az Úr beszéde hozzám — vallja Ezékiel mondván: Embernek fia! Ímé, Izráel háza ezt mondja: a látás, melyet ez lát, sok napra való, és messze időkre prófétái ő. Ezokért mondjad nékik: Így szól az Úr Isten: Nem halad tovább semmi én beszédem; amit szólok, az a szó meglészen, ezt mondja az Úr Isten!” (Ez 12:22-28.)

Azok között, akik a nemzetet rohamos pusztulásba vitték, élen járt királyuk, Sedékiás. Júda királya teljesen elvetette a próféták útján kapott tanácsokat. Elfelejtette, hogy hálával tartozik Nabukodonozornak. Megszegte ünnepélyes hűségfogadalmát, amelyet az Úrnak, Izráel Istenének nevében tett, és fellázadt a próféták ellen, jótevője ellen és Isten ellen. Saját bölcsességével hivalkodva, Izráel jólétének ősi ellenségéhez fordult segítségért, „bocsátván követeit Egyiptomba, hogy adjon néki lovakat és sok népet”.

„Vajon jó szerencsés lesz-é” ? — kérdezte az Úr arról, aki ilyen becstelenül visszaélt szent megbízatásával és a bizalommal. „Vajon megszabadítja-é magát, aki ezeket cselekszi? aki megszegte a szövetséget, megszabadul-é? Élek én, ezt mondja az Úr Isten, hogy annak a királynak lakóhelyén, aki őt királlyá tette, akinek tett esküjét megvetette, s akivel tett frigyét megszegte, ott nála, Babilonban hal meg. És a Fáraó nagy haddal és nagy sokasággal vele semmit nem tesz a háborúban,... S ha megvetette az esküt, hogy megszegje a frigyét, pedig ímé, kezét adott rá, s mégis megcselekedte mindezeket; nem fog megszabadulni!” (Ez 17:15-18).

Az „elvetemedett... gonosztevő” fejedelem végső számadásának napja érkezett. „El a süveggel — parancsolta az Úr -, le a koronával!” Addig nem lehet Júdának királya, míg Krisztus maga fel nem állítja birodalmát. „Rommá, rommá, rommá teszem azt — hangzott az isteni rendelet Dávid házának trónjáról -; ez sem lesz állandó, míg el nem jő az, akié az uralkodás, és néki adom azt!” (Ez 21:25-27.)

37 — A babiloni fogság

Sedékiás uralkodásának kilencedik évében „feljött Nabukodonozor, Babilónia királya minden ő seregével Jeruzsálem ellen”, hogy megostromolja a várost (2 Kir 25:1). Júda helyzete kilátástalan volt. „Ímé, én reád megyek” — jelentette ki maga az Úr, Ezékiel által. „Én, az Úr vontam ki kardomat hüvelyéből, mert belé többé vissza nem tér... Elolvad minden szív és elerőtlenedik minden kéz és elcsügged minden lélek és minden térd elolvad, mint a víz.” „Kiontám haragomat reájuk, megemésztém őket búsulásom tüzevel, útjukat fejükhöz verém, azt mondja az Úr Isten” (Ez 21:13. 5-7. 22:31).

Az egyiptomiak a körülzárt város segítségére akartak sietni. A káldeusok pedig, hogy őket visszaverjék, egy időre abbahagyták Júda fővárosának ostromát. Sedékiás reménykedni kezdett. Követet küldött Jeremiáshoz azzal a kéréssel, hogy imádkozzék Istenhez a zsidó nemzetért.

A próféta válasza félelmes volt. Azt mondta, hogy a káldeusok visszatérnek, és elpusztítják a várost. A parancs elhangzott. A megátalkodott nemzet már nem háríthatja el Isten ítéletét. „Ne csaljátok meg magatokat” — figyelmeztette népét az Úr. „A káldeusok... nem mennek el. Mert ha a káldeusoknak egész seregét megveritek is, akik ostromolnak titeket, és közülük csak néhány megsebesült marad is: valamennyi felkél az ő sátorából és megégetik e várost tűzzel” (Jer 37:9-10). Júda maradéka fogságba megy, hogy viszontagságok közt tanulja meg azt a leckét, amelyet nem volt hajlandó kedvezőbb körülmények között megtanulni. A szent Vigyázó határozatát nem lehet megfellebbezni.

A még Jeruzsálemben lakó igazak közül — akik előtt világosan feltárult Isten szándéka — egyesek elhatározták, hogy elrejtik a szent frigyládát, amelyben a Tízparancsolat elveit megörökítő kőtáblák voltak, hogy ne érinthessék kíméletlen kezek. Meg is tették. Sírva és bánkódva rejtették el egy barlangban, hogy Izráel és Júda ne tudják hol van, mert vétkeztek. Nem is láthatták meg soha többé. Az a szent láda még mindig rejtve van. Mióta elrejtették, senki sem bolygatta.

Jeremiás hosszú évekig Isten hűséges tanújaként állt a nép előtt. Most, hogy a pusztulásra ítélt város a pogányok kezére kerül, úgy gondolta, hogy munkája befejeződött, és távozni próbált. De egy hamis próféta fia megakadályozta. Azt híresztelte, hogy Jeremiás a babilóniaiakkal akar összefogni, akik előtt való meghódulásra buzdította Júda népét. A próféta visszautasította a hazug vádat, de „a fejedelmek megharaguvának Jeremiásra, és megvereték őt, és veték a fogházba” (Jer 37:15).

A remény, amely akkor támadt a fejedelmek és a nép szívében, amikor Nabukodonozor hadai dél felé fordultak, hogy szembeszálljanak az egyiptomiakkal, csakhamar porba hullott. Az Úr ezt üzenté: „Ímé, én ellened megyek, Fáraó, Egyiptom királya.” Egyiptom hatalma csak olyan volt, mint a törött nád. Megtudják „mindnyájan Egyiptom lakói — hangzott az ihletett kinyilatkoztatás -, hogy én vagyok az Úr. Mivelhogy ők nádszál-bot valának Izráel házában.” „Megerősítem azért Babilon királyának karjait, a Fáraó karjai pedig leessenek, hogy megtudják, hogy én vagyok az Úr, mikor adom fegyveremet Babilon királyának kezébe, hogy azt kinyújtsa Egyiptomnak földje ellen” (Ez 29:3. 6; 30:25). Közben Júda fejedelmei hiába vártak Egyiptom segítségére, Sedékiás aggasztó sejtelmek között gondolt Isten börtönbe vetett prófétájára. Hosszú napok múltával a király érte küldött, és titokban megkérdezte tőle: „Van-e kijelentésed az Úrtól?” Jeremiás így válaszolt: „Van! És azt is mondá: A babiloni király kezébe adatol.

Azután monda Jeremiás Sedékiás királynak: Mit vétettem ellened és a te szolgálid ellen és e nép ellen, hogy a fogházba vetettetek engem? És hol vannak a ti prófétáitok, akik prófétáltak néktek mondván: Nem jó el a babiloni király tiellenetek és e föld ellen? Most halld csak, uram király, és hallgasd meg az én könyörgésemet, és ne küldj engem vissza az írástudó Jonatán házába, hogy ott ne haljak meg” (Jer 37:17-20).

Ekkor Sedékiás megparancsolta, hogy „vessék Jeremiást a tömlöc pitvarába, és adjanak néki naponként egy-egy darab kenyeret a sütők utcájából, amíg minden kenyér elfogy a városból. És ott marada Jeremiás a tömlöc pitvarában” (Jer 37:21).

A király nem merte nyíltan megvallani, hogy hisz Jeremiásnak. Félelme azonban arra készítette, hogy titokban kikérdezze. Ahhoz

gyenge és gyáva volt, hogy a fejedelmek és a nép rosszállását vállalva, meghódoljon Isten akarata előtt, a próféta szavai szerint.

[283] Jeremiás a börtön pitvarából továbbra is tanácsolta a Babilon ura előtti meghódolást. Az ellenállás biztos halált jelent. Ezt üzenté az Úr Júdának: „Aki megmarad e városban, meghal fegyver miatt, éhség miatt és döghalál miatt, aki pedig kimegy a Káldeusokhoz, él, és az ő élete nyereség lesz néki és él.” Világosak és határozottak voltak ezek a szavak. A próféta bátran kijelentette az Úr nevében: „Bizonytal a babiloni király seregének kezébe adatik a város, és beveszi azt” (Jer 38:2-3).

Végül a fejedelmek felbőszülve Jeremiás újra és újra elmondott tanácsán — amely ellentétben állt elszánt ellenállásukkal — nyomtatékosan tiltakoztak a király előtt. Hangoztatták, hogy a próféta a nemzet ellensége, és szavai meggyengítették a nép kezét, és bajt hoztak rájuk. Ezért halálra kell ítélni!

A gyáva király tudta, hogy ezek hamis vádak. De hogy megbékítse a magas és befolyásos tisztséget viselőket, azt színlelte, hogy elhiszi hazugságaikat és Jeremiást átadta nekik, hogy tetszésük szerint bánjanak vele. A prófétát bevetették „Melkiásnak, a Hammélek fiának vermébe, amely a tömlőc pitvarában vala; és lebocsáták Jeremiást köteleken; a veremben pedig nem víz vala, hanem sár, és beesék Jeremiás a sárba” (Jer 38:6). Isten azonban barátokat támasztott, akik könyörögtek a királynak érte, és Jeremiást visszahelyeztették a börtön udvarába.

A király titokban újra Jeremiásért küldött, és megparancsolta neki, hogy pontosan mondja el, mi Isten szándéka Jeruzsálemmel. Jeremiás kérdéssel válaszolt: „Ha megjelentem néked, avagy nem bizonyosan megölsz-é engem? és ha tanácsot adok, nem hallgatsz rám.” A király titkos egyezsége lépett a prófétával. „Él az Úr, aki teremtette nekünk e lelket — ígérte Sedékiás -, hogy nem öllek meg és nem adlak azoknak az embereknek kezébe, akik keresik a te lelkedet!” (Jer 38:15-16.)

A királynak még volt lehetősége megfogadni Jahve figyelmeztetését, hogy kegyelem vegyülhessen a várost és a népet sújtó ítéletbe. „Ha kimegy a babiloni király fejedelmeihez — szólt az üzenet a királynak — él a te lelked, és e város nem égettetik meg tűzzel, hanem élsz te és a te házad népe. Ha pedig nem mégy ki a babiloni király

fejedelmihez, akkor e város a Káldeusok kezébe adatik, felégetik ezt tűzzel, te sem szaladsz el kezükből.”

„Félek én a Júdabeliektől, akik átszöktek a Káldeusokhoz — válaszolt a király -, hátha azok kezébe adnak engem, és csúfoskodnak rajtam!”

A próféta azonban megígérte: „Nem adnak.” És nagyon könyörgött neki: „Kérlek, halld meg az Úrnak szavát, amelyet én mondok neked, és jó dolgod lesz, és él a te lelked” (Jer 38:17-20).

[284]

Tehát Isten még az utolsó órában is világosan megmutatta, hogy kész irgalmazni azoknak, akik engedelmeskednek jogos kívánalmainak. Ha a király az engedelmességet választja, megmentheti a nép életét, és a várost is a tűzvészttől. A király azonban azt gondolta, hogy túl messzire ment ahhoz, hogy visszaforduljon. Félt a zsidóktól, félt a gúnytól, féltette életét. Évek óta tartó istenellenes lázadása után Sedékiás túl megalázónak tartotta ezt mondani népének: Megfogadom az Úr szavát, amelyet Jeremiás prófétával üzent. Nem merek az intésekkel szembehelyezkedve háborúzni az ellenséggel.

Jeremiás könnyek közt kérlelte Sedékiást, hogy mentse meg magát és népét. Aggódó lélekkel, szíve fájdalmában bizonygatta neki, hogyha nem fogadja meg Isten tanácsát, az életébe és javaiba kerül; minden a babilóniaiakhoz jut. A király azonban rossz irányba indult el, és nem akart visszamenni a megtett úton. Úgy döntött, hogy a hamis próféták tanácsát követi és azokét, akiket valójában megvetett: akik kinevették, mert gyengeségből olyan könnyen teljesítette kívánságaikat. Feláldozta emberi mivoltának nagyszerű szabadságát, és a közvélemény meghunyászkodó rabszolgájává lett. Nem akart szántsándékkal rosszat tenni, de nem határozta el azt sem, hogy bátran kiáll az igazságért. Jóllehet meg volt győződve Jeremiás tanácsának értékéről, de nem volt erkölcsi ereje engedelmeskedni. Kitartóan rossz irányba ment.

A király gyengeségből még azt sem akarta, hogy udvaroncai tudomást szerezzenek Jeremiással folytatott tárgyalásáról. Ennyire úrrá lett rajta az emberektől való félelem. Milyen pusztítást lehetett volna elkerülni, ha Sedékiás bátran feláll, és kijelenti, hogy elhiszi, amit a próféta mondott, — ami már félig; be is teljesedett! Ezt kellett volna mondania: Engedelmeskedem az Úrnak, és megmentem a várost a pusztulástól. Ha félek is az emberektől, és szívesen keresném kegyeiket, arra még sincs bátorságom, hogy áthágjam Is-

[285]

ten parancsát. Szeretem az igazságot, gyűlölöm a bűnt, és követem Izráel mindenható Urának tanácsát! Akkor a nép tisztelte volna bátorságát, és a hit és kételkedés között ingadozók határozottan az igazság mellé álltak volna. Éppen ez a bátorság és becsületesség ébresztett volna csodálatot és hűséget alattvalóiban. Sokan álltak volna mellé, és akkor Júda megmenekül a vérontás, az éhség és a tűzokozta kimondhatatlan szenvedéstől.

Sedékiás gyengesége bűn volt, amelyért félelmes árat fizetett. Az ellenség feltartóztathatatlan lavinaként söpört végig a városon, és feldúlta. Az összezavarodott zsidó csapatokat viaszorították. Legyőzték a nemzetet. Sedékiás fogságba esett, és fiait szeme láttára ölték meg. A királyt fogolyként vitték el Jeruzsálemből, szemét kiszúrták, és Babilonba érkezése után nyomorultul elpusztult. A Sion hegye ormán több mint négy évszázadon át koronaként ékeskedő gyönyörű templomot sem kímélték „Az Isten házát meggyújták, Jeruzsálem kőfalait lerontották, palotáit mind elégeték tűzzel, és minden drágaságait elpusztították” (2 Krón 36:19).

Amikor Nabukodonozor véglegesen legyőzte Jeruzsálemet, sokan — akik a hosszú ostrom borzalmait átvészelték — kard által pusztultak el. A megmaradtak közül egyeseket Babilonba vittek — különösen a vezető papokat, tisztségviselőket és az ország fejedelmeket -, és kivégezték őket mint árulókat. Másokat pedig azért vittek fogságba, hogy Nabukodonozornak és fiainak szolgáljanak, „míg a persiai birodalom fel nem támadott; hogy beteljesedjék az Úrnak Jeremiás szája által mondott beszéde” (2 Krón 36:20-21).

Jeremiásról ezt olvassuk: „Jeremiás felől pedig parancsot adta Nabukodonozor, a babiloni király Nabuzáradánnak, a poroszlók fejének, mondván: Vedd őt magadhoz, és viselj gondot reá, és semmi bajt ne okozz neki, hanem azt cselekedd vele, amit ő akar” (Jer 39:11-12).

A babiloni tiszték kiszabadították Jeremiást fogságából. A próféta önként osztozott az erőtlen maradék, „a föld szegényei” közül valók sorsában, akiket a káldeusok ott hagytak, hogy legyenek „szőlőművesek” és „szántó-vető emberek”. A babiloniak Gedáliát tették kormányzóvá. Csak néhány hónap múlt el, és az újonnan kinevezett kormányzót orvul megölték. A szegény népet — sok megpróbáltatás után — végül vezetői rávették arra, hogy keressen menedéket Egyiptom földjén. Jeremiás felemelte tiltakozó szavát e lépés ellen. „Ne

menjetekek be Egyiptomba” — könyörgött. De az ihletett tanácsot nem fogadták meg, és „Júdának egész maradéka” Egyiptomba menekült — férfiak, asszonyok és gyermekek. „Nem hallgattak az Úr szavára, és bemenének Táfnesig” (Jer 43 :2. 5-7).

A maradék megítéléséről szóló jeremiási próféciák a megbocsátás ígéreteivel szövődtek át. A maradék Egyiptomba menekülésével Nabukodonozor ellen lázadt. A bocsánat ígérete azoknak szólt, akik megbánták oktalanságukat és készek voltak visszatérni. Az Úr nem kímélte azokat, akik az egyiptomi bálványimádás csábítására elfordultak tanácsától, de irgalmat tanúsított a hűségesek és igazak iránt. „Akik a fegyvertől megszabadulnak, visszatérnek Egyiptom földéről Júdának földére, szám szerint kevesen, és mind megtudják Júdának maradékai, akik bementek Egyiptom földébe, hogy ott tartózkodjanak: melyik szó teljesedik be, az enyém-é vagy az övék?” (Jer 44:28.)

[286]

A próféta a Sirmak könyvében mondja el fájaldalmát azok romlottsága miatt, akiknek a világ világosságává kellett volna lenniük; fájaldalmát Sion és a Babilonba vitt fogoly nép sorsáért. Írásban állított emléket annak, hogy milyen oktalan dolog Jahve tanácsa helyett emberek bölcsességét elfogadni. A romok között is el tudta mondani: „Az Úr kegyelmessége az, hogy még nincsen végünk”; és egyre így könyörgött: „Tudakozzuk a mi utainkat és vizsgáljuk meg, és térjünk az Úrhoz!” (Jer sir 3 :22. 40.) Mialatt Júda még birodalom volt a nemzetek között, a próféta megkérdezte Istenét: „Egészen elvetted-é Júdát, avagy a Siont utálja-é lelked?” Majd felbátorodva így esdekelt: „Ne vesd meg a te nevedért!” (Jer 14:19. 21.) Tökéletesen hitte, hogy Isten örök szándéka ez: rendet teremteni a zűrzavarból, valamint kinyilatkoztatni a föld népeinek és az egész világegyetemenek, hogy ő igazságos és szerető Isten. Ez a hite készítette arra, hogy bizalommal esedezzék azokért, akik talán elfordulva gonoszságuktól az igaz útra térnek.

Sion most teljesen romokban hevert. Isten népe pedig fogságban volt. A próféta fájdalomtól porba sújtva kiáltott: „Jaj! de árván ül a nagy népű város! Olyanná lőn, mint az özvegyasszony! Nagy volt a nemzetek között, a tartományok közt fejedelemasszony: robotossá lőn! Sírván sír éjjelente, s könny borítja orcáját! Senki sincs, aki vigasztalna, azok közül, kik szerették: mind megcsalták barátai, ellenségeivé lőnek. Számkivetésbe méne Júda a nyomorúság és a

[287]

szolgálat sokasága miatt! Ott ül ő a pogányok közt; nem talál nyugodalmat; valamennyi üldözője utolérte a szorultságában. Sionnak utai gyászolnak; nincsen, aki ünnepnapra járjon; kapuja mind elpusztult; papjai sóhajtoznak, szüzei nyögnek, csak keserősége van neki. Elnyomói főkké lettek; ellenségei boldogok! Bizony az Úr verte meg őt az ő sok bűne miatt; gyermekei rabságba mentek az elnyomó előtt.”

„Jaj! de sűrű felhőt borított haragjában az Úr Sionnak leányára! Az égből a földre veté Izráel ékességét, és nem emlékezett meg lábainak zsámolyáról az ő haragja napján. Elnyelte az Úr, nem kímélte Jákobnak minden hajlékát, letörte haragjában Júda leányának erősségeit, a földre terítette; megfertőzteté az országot és fejedelmeit. Felgerjedt haragjában letördelé Izráelnek minden szarvát; hátravoná jobb kezét az ellenség elől. Jákób ellen pedig mint lángoló tűz emésztett körös-körül. Feszítette kezívét, mint valami ellenség, kinyújtá jobb kezét, mint támadó, és megölt mindent, ami a szemnek kívánatos; Sion leányának sátorában, mint a tüzet önté ki búsulását.”

„Mivel bizonyítsak melletted, mihez hasonlítsalak, Jeruzsálem leánya, mivel mérjelek össze téged, hogy megvigasztaljalak, Sionnak szűz leánya?! Bizony nagy a te romlásod, mint a tenger; kicsoda gyógyít meg téged?!”

„Emlékezzél meg Uram, mi esett meg rajtunk; tekintsd meg és lásd meg gyalázatunkat! A mi örökségünk idegenekre szállt; házaink a jövevényekéi. Apátian árvák lettünk; anyáink, mint az özvegyek. ... Apáink vétkeztek; nincsenek; mi hordozzuk vétkeiket. Szolgák uralkodnak rajtunk; nincs, aki megszabadítson kezükből... Ezért lett beteg a mi szívünk, ezekért homályosodtak meg a mi szemünk.”

„Te Uram örökké megmaradsz, a te királyi széked nemzedékről nemzedékre! Miért feledkezel el örökre mirőlünk? miért hagysz el minket hosszú időre? Téríts vissza Uram magadhoz és visszatérünk; újítsd meg a mi napjainkat, mint régen” (Jer sir 1:1-5; 2:1-4. 13 ; 5:1—3. 7-8. 17 19-21).

Azok a pusztulást és halált hozó évek, amelyek Júda királyságának végét jelezték, a legbátrabb embert is kétségbe ejtették volna, ha Isten szolgálói nem hirdetnek bátorító üzenetet profetikus kinyilatkoztatásaikban. Jeruzsálemben Jeremiás által, a babiloni udvarban Dániel útján, a Kébár partján pedig Ezékiel tolmácsolásával az irgalmas Isten világossá tette örök szándékát, és biztosította választott népét, hogy kész teljesíteni Mózes könyvében megörökített ígéreteit. Amit megígért, biztosan megcselekszi azok életében, akik hűségesek Hozzá. „Istennek ígéje... él és megmarad örökké” (1 Pt 1:23).

A pusztai vándorlás idején az Úrnak nagy gondja volt arra, hogy gyermekei emlékezetében megőrizze törvénye igéit. Miután letelepedtek Kánaánban, minden családban naponta el kellett ismételni a menyeyi előírásokat. Olvashatóan fel kellett írniuk az ajtófélfákra, a kapukra és emlékeztető táblákra; énekbe kellett foglalni, és mind fiataloknak mind időseknek énekelni. A papoknak a nyilvánosság előtt kellett tanítaniuk ezeket a szent rendelkezéseket, és az ország főembereinek naponként kellett tanulmányozniuk. „Gondolkodjál arról éjjel és nappal — parancsolta az Úr Józsuénak a törvénykönyvvel kapcsolatban -, hogy vigyázz és mindent úgy cselekedjél, amint írva van abban, mert akkor leszel jó szerencsés a te utaidon és akkor boldogulsz” (Józs 1:8).

Józsuénak az egész Izráellel meg kellett tanítania Mózes írásait. „Nem volt egy ige sem azok közül, amelyeket Mózes parancsolt vala, amelyet fel nem olvasott volna Józsué az Izráelnek egész gyülekezete előtt, még az asszonyok, gyermekek, jövevények előtt is, akik járnak vala közöttük” (Józs 8:35). Ez összhangban volt Jahve kifejezett parancsával, aki elrendelte, hogy minden hetedik évben a sátoros ünnepkor mondják el a törvény könyvének igéit a közösség előtt. „Gyűjtsd egybe a népet, a férfiakat, az asszonyokat, a kicsinyeket és a te jövevényedet, aki a te kapuidon belül van — hangzott az utasítás Izráel lelki vezetőinek -, hogy hallják és tanuljanak, és féljék az Urat, a ti Isteneteket, és tartsák meg és teljesítsék e törvénynek minden

igéjét. És az ő fiaik is, akik nem tudják még, hallják és tanulják meg, hogy az Urat, a ti Isteneteket kell félni mind addig, amíg éltek azon a földön, amelyre általkeltek a Jordánon, hogy bírjátok azt” (5 Móz 31:12-13).

Ha Izráel népe századokon át megfogadja és követi ezeket a tanácsokat, milyen más lett volna történelme! A népnek csak akkor lehetett reménye arra, hogy be tudja tölteni a menny szándékát, ha az Isten ígéje iránti tiszteletet ápolja szívében. Az Isten törvénye iránti tisztelet adott erőt Izráelnek Dávid uralkodása alatt és Salamon uralkodása kezdetén. Az élő Igében való hit által ment végbe reformáció Illés és Jósiás idejében. Ugyanezekre a szentírási igazságokra, Izráel gazdag örökségére hivatkozott reformtörekvéseiben Jeremiás. Ahol csak szolgált, ezzel a komoly kéréssel fordult a néphez: „Halljátok meg e szövetség igéit!” (Jer 11:2), azokat a szavakat, amelyek megértetik velük, hogy Isten el akarja juttatni a megmentő igazság ismeretét minden néphez.

Júda hitehagyásának utolsó éveiben a próféták intései látszólag nem sok eredményre vezettek. Amikor pedig a káldeusok seregei harmadszor és egyben utoljára jöttek Jeruzsálemet megostromolni, mindenkit elhagyott a remény. Jeremiás teljes pusztulást jövendölt; és mivel változatlanul hangoztatta, hogy Júda adja meg magát, végül börtönbe vetették. Isten azonban nem hagyta reménytelen kétségbeesésben a városban levő maradékot. Jeremiás még akkor is kapott új kinyilatkoztatásokat arról, hogy a menny kész megbocsátani és megmenteni, amikor a jövendöléseinek gúnyolódok szigorúan őrizték. Ezek a kijelentések azóta is a vigasz kimeríthetetlen forrását nyújtják Isten egyházának.

Jeremiás — erősen megragadva Isten ígéreteit — bemutatott egy példázatot, amellyel azt szemléltette a pusztulásra ítélt város lakosai előtt, milyen erősen hiszi, hogy Isten szándéka végül teljesülni fog népével. Tanúk jelenlétében és minden törvényes formáságot megtartva, tizenhét siklusért megvásárolt egy családi földet a szomszédos Anatót faluban.

Emberi szemszögből nézve ennek a mezőnek megvásárlása, amely már a babiloni fennhatóság alatt levő területen volt, minden vonatkozásban ostobaságnak tűnt. Maga a próféta jövendölte meg Jeruzsálem lerombolását, Júda elpusztítását és a birodalom teljes összeomlását. Hosszú ideig tartó fogságot jövendölt a távoli

Babilonban. A már idős próféta nem remélhette, hogy valamikor is személyesen hasznot húzhat abból, amit vásárolt. A szent iratokban foglalt próféciák tanulmányozása nyomán azonban az a szilárd meggyőződés alakult ki benne, hogy Isten a fogság fiainak vissza akarja adni az ígéret földjének ősi tulajdonjogát. Jeremiás a hit szemével látta, hogy a száműzöttek visszatérnek megpróbáltatásuk éveinek végén, és újra elfoglalják atyáik földjét. Az anatóli birtok megvásárlásával Jeremiás megtette a tőle telhetőt annak érdekében, hogy másokban is felkeltse a maga számára olyan sok vigaszt jelentő reményt. Miután Jeremiás — a tanúkkal együtt — aláírta az adásvételi okiratot, ezt a megbízatást adta titkárának, Báruknak: „Vedd fel e leveleket, ezt a vételi levelet, mind a bepecsételt, mind a közönséges levelet, és tedd azokat cserépedénybe, hogy sok ideig elálljanak. Mert ezt mondja a Seregek Ura, Izráel Istene: Még házakat, mezőket és szőlőket fognak venni e földön” (Jer 32:14-15).

[290]

E szokatlan üzlet megkötésekor olyan kilátástalan volt Júda helyzete, hogy a vétel részletkérdéseinek megoldását és az okmány megőrzésének elrendezését követően Jeremiás — jóllehet eddig töretlenül hitt — súlyosan próbára lett téve. Vajon nem volt-e vakmerő cselekedet az, amivel Júdát bátorítani akarta? Miközben bizalmat akart bennük kelteni az Isten beszédében rejlő ígéretek iránt, vajon nem adott-e alapot hamis reménységre? Azok, akik szövetséget kötöttek Istennel, már jó ideje gúnyolódnak az érdekükben tett intézkedéseken. Valóra válhatnak-e teljesen valaha a választott népnek adott ígéretek ?

Lelkében kétségek közt a próféta Istenhez fordult, porig sújtva azok szenvedése miatti fájdalmában, akik nem voltak hajlandók bűnbánatot tartani, és további felvilágosítást kért arról, hogy mi Isten szándéka az emberiséggel.

„Ah, ah, Uram Isten!” — könyörgött. „Ímé te teremtetted a mennyet és a földet a te nagy hatalmaddal és a te kiterjesztett karoddal, és semmi sincs lehetetlen előtted! Aki irgalmasságot cselekszel ezerízígen, és aki az atyák bűnéért az ő fiaik keblében fizetsz meg ő utánuk, te nagy Isten, te hatalmas, akinek neve Seregek Ura! Nagy tanácsú és hatalmas cselekedetű, akinek szemei jól látják az emberek fiainak minden utait, hogy kinek-kinek megfizess az ő utai szerint, és az ő cselekedeteinek gyümölcse szerint; Aki jeleket és csudákat tettél Egyiptom földén és mind e napiglan, mind Izráel

[291] földén, mind az embereken, és nevet szerzettél magadnak, amint ez mai nap is megvan. És kihoztad a te népedet, az Izraelt Egyiptom földéből jelekkel és csudákkal, és hatalmas kézzel és kinyújtott karral, és nagy retteggetéssel. És nékik adtad e földet, amely felől megesküdtél az ő atyáiknak, hogy adsz nékik tejjel és mézzel folyó földet. És bementek és birtokolták azt, mindazáltal nem hallgattak a te szódra és nem jártak a te törvényeidben, amiket parancsoltál nékik, hogy megcselekedjék, azokból semmit sem cselekedtek, azért mind e gonoszt rájuk borítottad” (Jer 32:17-23).

Nabukodonozor seregei rohamra készültek Sion falai ellen. Ezek pusztultak el a város végső elkeseredett védelmében. Éhségtől és betegségtől további ezrek haldokoltak. Jeruzsálem sorsa megpecsételődött. Az ellenséges haderők ostromló tornyai már túlértek a falakon. „Ímé, a sáncok — könyörgött tovább a próféta Istenhez — a városhoz érnek, hogy bevegyék azt, és e város odaadatik a Káldeusok kezébe, akik megostromolják ezt fegyverrel, éhséggel és döghalállal. És amit szólottál, meglett, ímé látod is. És mégis azt mondtad Uram Isten nékem: Végy magadnak mezőt pénzen, és legyenek tanúid felőle, holott a város a Káldeusok kezébe adatik” (Jer 32:24-25).

Isten könyörületesen meghallgatta a próféta imáját. „Szóla az Úr Jeremiásnak” ebben a szorongató órában, az igazság szolgája hitének tűzpróbájában: „Ímé, én az Úr, Istene vagyok minden testnek, vajon van-é valami lehetetlen nékem?” (Jer 32:26-27.) A város nemsokára a káldeusok kezére jut. Kapuit, palotáit felgyújtják és azok leégnek. Jóllehet a pusztulás közeledik, és Jeruzsálem lakóit fogolyként viszik el, Jahve örök terve mégis teljesülni fog Izráellel. Szolgája imájára válaszként így szólt az Úr azokról, akiket megfenyít:

„Ímé én összegyűjtöm őket mindama földekről, amelyekre kiűztem őket haragomban, felgerjedésemben és nagy bosszankodásomban, és visszahozom őket e helyre, és lakni hagyom őket bátorságban. És népemmé lesznek nékem, én pedig nékik Istenük leszek. És adok nékik egy szívet és egy utat, hogy mindenkor engem féljenek, hogy jól legyen dolguk, nékik és az ő fiaiknak ő utánuk. És örökkévaló szövetséget kötök velük, hogy nem fordulok el tőlük és a velük való jótéteménytől és az én félelmemet adom az ő szívükbe, hogy el ne távozzanak tőlem. És örvendezek bennük, ha jót cselekedhetem ve-

lük és biztosan beplántálhatom őket e földbe, teljes szívvel, és teljes lélekkel.

Mert ezt mondja az Úr: Amiképpen ráhoztam e népre mind e nagy veszedelmet, azonképpen hozom rájuk mind azt a jót, amiket én ő felőlük mondok. És vesznek még mezőt e földön, amely felől ti ezt mondjátok: Pusztaság ez emberek nélkül, barmok nélkül és odaadatik a Káldeusok kezébe. Pénzen vesznek mezőket, és beírják a levélbe, és megpecsételik, és tanúkat állítanak a Benjámin földén, Jeruzsálem környékén és Júda városaiban, a hegyi városokban és a síkföldi városokban és a dél felé való városokban, mert visszahozom az ő foglyaikat, azt mondja az Úr” (Jer 32:37-44).

[292]

A szabadítás és helyreállítás ígéreteinek megerősítésére „Másodszor is szóla az Úr Jeremiásnak, mikor ő még fogva vala a tömlöc pitvarában, mondván:

Ezt mondja az Úr, aki megteszi azt, az Úr, aki megvalósítja azt, hogy megerősítse azt, az Úr az ő neve. Kiálts hozzám és megfelelek, és nagy dolgokat mondok néked, és megfoghatatlanokat, amelyeket nem tudsz. Mert ezt mondja az Úr, az Izráel Istene, e városnak házai és a Júda királyának házai felől, amelyek lerontattak kosokkal és fegyverrel. ...Ímé, én hozok néki kötést és orvosságot és meggyógyítom őket, és megmutatom nekik a békesség és hűség kincseit. Visszahozom Júdát és Izráelt a fogságból, és felépítem őket, mint azelőtt. És megtisztítom őket minden bűneiktől, amelyekkel vétkeztek ellenein, és megbocsátom minden bűneiket, ...És ez a város leszen nékem híremre, nevemre, örömömrre, tisztességemre és dicséretemre, e földnek minden nemzetsége előtt, akik hallják mindama jót, amelyet én cselekszem velük, és félni és rettegni fognak mindama jóért és mindama békességért, amelyet én szerzek nekik!

Ezt mondja az Úr: Hallatszani fog még e helyen (amely felől ti ezt mondjátok: Pusztaság ez, emberek nélkül és barom nélkül való), a Júda városaiban és Jeruzsálem utcáiban, ...örömrre szava és vígasság szava, vőlegény szava és menyasszony szava, és azoknak szava, akik ezt mondják: Dicsérjétek a Seregek Urát, mert jó az Úr, mert örökkévaló az ő kegyelme; akik hálaáldozatot hoznak az Úr házába, mert visszahozom e föld népét a fogságból, mint annakelőtte, azt mondja az Úr.

Ezt mondja a Seregek Ura: E pusztaságon helyen, amelyen nincs ember és barom, és ennek minden városában pásztorok fognak még

[293] lakozni, akik az ő juhaikat terelgetik. A hegyi városokban, a síkföldi városokban, a dél felől való városokban, a Benjámin földén, Jeruzsálem környékén és Júda városaiban még juhnyájak fognak átmenni a számlálónak keze alatt, azt mondja az Úr. Imé, eljőnek a napok, azt mondja az Úr, és megbizonyítom az én jó szómat, amelyet az Izráel házának és a Júda házának szoltam” (Jer 33:1-14).

Isten így vigasztalta egyházát a gonoszság hatalmaival vívott hosszú küzdelmének egyik legsötétebb órájában. Úgy tűnt, hogy Sátánnak sikerült megrontani Izráelt. Az Úr azonban kezében tartotta az eseményeket, és a következő években alkalmat adott népének, hogy jóvátegye a múltat. Ezt az üzenetet küldte egyházának:

„Ne félj, oh én szolgám Jákób... se ne rettegj Izráel; mert ímhol vagyok én, aki megszabadítlak téged a messze földről, és a te magodat az ő fogságának földéből; és visszatér Jákób és megnyugszik, és bátorságban lesz, és nem lesz, aki megháborítsa. Mert veled vagyok én, azt mondja az Úr, hogy megtartsalak téged.” „Orvosságot adok néked, és kigyógyítlak a te sérülésedből” (Jer 30:10.11. 17).

A helyreállítás boldog napján Izráel különvált törzsei újra egy néppé egyesülnek. Az Urat elismerik „Izráel minden nemzetsége” Urának. „Ők az én népemmé lesznek” — nyilatkoztatta ki Isten. „Énekeljete Jákobnak vigassággal, és ujjongjatok a nemzetek fejének. Hirdessétek dicséretét, és mondjátok: Tartsd meg Uram a te népedet, az Izráel maradékát. Imé, én elhozom őket észak földéből, és összegyűjtöm őket a földnek széleiről, közöttük lesz vak, sánta, ...Siralommal jőnek és imádkozva hozom őket, vezetem őket a vizek folyásai mellett egyenes úton, hol el nem esnek, mert atyja leszek az Izráelnek, és az Efraim nékem elsősülöttem” (Jer 31:1. 7-9).

Azoknak, akiknek a menny a föld minden népénél köztudottan jobban kedvezett, a száműzetésben a nemzetek előtt megszégyenülten meg kellett tanulniuk az engedelmesség leckéjét. Ez későbbi boldogságuk elengedhetetlen feltétele volt. Amíg ezt a leckét nem tanulták meg, Isten nem tehette meg érdekükben azt, amit akart. „Megfenyítlek téged ítéletei, mert nem hagylak egészen büntetés nélkül” (Jer 30:11) — jelentette ki, amikor azt magyarázta, hogy lelki javuk érdekében fenyíti őket. De nem taszítja el örökre azokat, akiket egykor nagyon szeretett. A föld minden népe előtt meg fogja mutatni, hogy győzelmet hoz ki a látszólagos vereségből, és hogy menteni akar, nem pusztítani. A próféta ezt az üzenetet kapta:

„Aki elszórta az Izráelt, az gyűjti össze, és megőrzi, mint a pásztor a maga nyáját. Mert megváltotta az Úr Jákobot, és kimentette a nálánál erősebbnek kezéből. És eljönnek és énekelnek a Sion ormán, és futnak az Úrnak javaihoz, búza, bor, olaj, juhok és barmok nyája felé, és az ő lelkük olyan lesz, mint a megöntözött kert, és nem bánkódnak többé... siralmukat örömmel fordítom, és megvigasztalom és felvidámítom őket az ő bánatukból. És a papok lelkét megelégitem kövérséggel, és az én népem eltelik javaimmal, azt mondja az Úr.” [294]

„Ezt mondja a Seregek Ura, Izráel Istene: Újra e szókat mondják majd a Júda földén és az ő városaiban, mikor visszahozom az ő foglyaikat: Áldjon meg téged az Úr, oh igazságnak háza, oh szent hegy! És ott lakoznak majd Júda és minden ő városa, a szántó vetők és baromtartók együttesen. Mert megítatom a szomjú lelket, és minden éhező lelket megelégiték.”

„Ímé, eljönnek a napok, azt mondja az Úr; és új szövetséget kötök az Izráel házával és a Júda házával. Nem ama szövetség szerint, amelyet az ő atyáikkal kötöttem azon a napon, amelyen kézen fogtam őket, hogy kihozzam őket Egyiptom földéből, de akik megrontották az én szövetségemet, noha én férjük maradtam, azt mondja az Úr. Hanem ez lesz a szövetség, amelyet e napok után az Izráel házával kötök, azt mondja az Úr: Törvényemet az ő belsejükbe helyezem, és az ő szívükbe írom be, és Istenükké leszek, ők pedig népemmé lesznek. És nem tanítja többé senki az ő felebarátját, és senki az ő atyafiát, mondván: Ismerjétek meg az Urat, mert ők mindnyájan megismernek engem, kicsinytől fogva nagyig, azt mondja az Úr, mert megbocsátom az ő bűneiket, és vétkeikről többé meg nem emlékezem” (Jer 31:10-14. 23-25.31-34).

Pogány országokban

[295]

[296]

39 — Babilon királyi udvarában

[297]

[Dániel 1. fejezet]

Izráel fiai között, akiket a hetvenéves fogság kezdetén fogolyként vittek Babilonba, voltak Krisztusban hívő hazafiak. Olyan emberek, akik sziklaszilárdan ragaszkodtak elveikhez, akiket nem ronthatott meg az önzés, hanem készek voltak bármilyen árat fizetni azért, hogy megdicsőíthessék Istent. Ezeknek az embereknek fogságuk földjén kellett véghez vinniük Isten szándékát, hogy a pogány népek is részesüljenek a Jahve megismeréséből fakadó áldásokban. Isten képviselőinek kellett lenniük. Nem alkudhattak meg a bálványimádással. Az élő Isten imádóiként vallott hitüket és nevüket nagy megtiszteltetésként kellett hordozniuk. És úgy is hordozták. Jólétben és viszontagságok között megdicsőítették Istent, Isten pedig megtisztelte őket.

A győzők dicsekedve hivatkoztak arra, hogy ezek az emberek — Jahve imádói — Babilónia foglyai, és hogy Isten házának edényeit a babiloni istenek templomába vitték. Ezzel akarták bizonyítani, hogy vallásuk és szokásaik a zsidók vallása és szokásai felett állnak. De pontosan abban a megalázásban, amelyet a zsidók Istentől való elfordulása hívott ki, bizonyította be Isten Babilonnak a maga felsőbbségét, kívánalmi szentségét és az engedelmesség áldásait. Ezeket a bizonyágtételeket pedig csak azok által adhatta, akik Hozzá hűségesek voltak.

Dániel és három társa is azok között volt, akik megőrizték Isten iránti hűségüket. Különösen szép példát mutattak arra, hogy mivé lehet az az ember, aki szövetségre lép a bölcsesség és hatalom Istenével. Ezeket a királyi családból származó ifjakat viszonylag egyszerű zsidó otthonukból a legfényesebb városba, és a világ legnagyobb királyának udvarába vitték. Nabukodonozor azt mondta „Aspenáznak, az udvarmesterek fejedelmének, hogy hozzon az Izráel fiai közül és királyi magból való és előkelő származású ifjakat, akikben semmi fogyatkozás nincsen, hanem akik ábrázatra nézve szépek,

minden bölcsességre eszesek, és ismeretekkel bírnak és értenek a tudományokhoz, és akik alkalmasak legyenek arra, hogy álljanak a király palotájában...

Valának pedig ezek között a Júda fiai közül: Dániel, Ananiás, Misáel és Azariás.” Nabukodonozor észrevette, hogy rendkívüli képességek szunnyadnak ezekben a fiatalokban. Elhatározta, hogy kiképezteti őket birodalma fontos tisztségeinek betöltésére. Hogy teljesen alkalmasak legyenek feladatukra, úgy rendelkezett, hogy tanulják meg a káldeusok nyelvét. Három évig biztosította nekik a birodalom fejedelmei számára elérhető kivételes tanulási lehetőségeket. [298]

Dánielnek és társainak nevét a káldeus istenségekre emlékeztető nevekre változtatták. A héber szülők nagy jelentőséget tulajdonítottak azoknak a neveknek, amelyeket gyermekeiknek adtak. A név sok esetben olyan jellemvonásokat jelzett, amelyeket a szülők szerettek volna gyermekeikben később látni. Az udvarmesterek fejedelme, akinek gondjaira bízta a fogoly fiatalokat, „elnevezé Dánielt Baltazárnak, Ananiást Sidráknak, Misáelt Misáknak, Azariást Abednegónak”.

A király nem kényszerítette a héber ifjakat hitük megtagadására és a bálványimádás melletti állásfoglalásra, de remélte, hogy fokozatosan sikerül ezt elérnie. Arra számított, hogy a bálványimádásra jellemző nevek viselése, a bálványimádó szokásokkal való naponkénti szoros kapcsolatuk és a pogány istentisztelet csábító rítusainak hatása ráveszi őket arra, hogy tagadják meg népük vallását, és vegyenek részt a babilóniaiak bálványimádásában.

Pályafutásuk legelején jellemük döntő próbáját kellett kiállniuk. A király úgy intézkedett, hogy az asztaláról származó étel és bor legyen ételük és italuk. Így akart kifejezést adni jóindulatának és sorsuk iránti érdeklődésének. Mivel azonban a király asztalán levő étel egy részét a bálványoknak áldozták, az bálványimádásra szentelt étel volt. Arról pedig, aki abból evett, azt tartották, hogy hódolattal adózik Babilon isteneinek. Dánielnek és társainak Jahve iránti hűségük tiltotta, hogy ilyen hódolatban részt vegyenek. Még azzal is megtagadták volna hitüket, ha csak színlelik, hogy esznek az ételből és isznak a borból, mert ezáltal a pogányság mellett foglalnak állást, Isten törvénye alapelveit pedig meggyalázzák. Továbbá nem merték kitenni magukat annak az elpuhító, tompító befolyásnak,

amit a fényűzés és kicsapongás gyakorol a fizikai, szellemi és lelki fejlődésre. Ismerték Nádáb és Abihu történetét, akiknek részegségéről és annak következményeiről szóló feljegyzést megörökítették a mózesi könyvek pergamen lapjai. Tudták, hogy fizikai és értelmi képességeikre káros hatással lenne a bor fogyasztása.

[299] Dánielt és társait szüleik szigorú mértékletességre nevelték. Megtanulták, hogy Isten számon kéri tőlük talentumaikat; hogy képességeiket nem szabad gyengíteniük és elkorcsosítaniuk. Ez a nevelés őrizte meg Dánielt és társait Babilon királyi udvarának rontó hatásai között. Erős kísértések környékezték őket az erkölcstelen és fényűző királyi udvarban, de ezek az ifjak romlatlanok maradtak. Semmilyen hatalom és semmilyen befolyás nem tudta őket eltéríteni azoktól az elvektől, amelyeket kora ifjúságukban Isten Igéjéből és műveiből megtanultak.

Ha Dániel akarta volna, találhatott volna környezetében jól hangzó mentséget a mértékletesség szigorú szokásainak elhagyására. Érvelhetett volna azzal, hogy mivel a király jóindulatától függ, és az ő hatalmában van, nincs más lehetőség számára, mint enni a király ételéből és inni borából ; mert a menny tanításához való ragaszkodásával megsérti a királyt, és valószínűleg elveszti társadalmi helyét, talán még az életét is. Ha viszont az Úr parancsát semmibe veszi, akkor megőrzi a király pártfogását, kulturális előnyöket és kitüntetett földi lehetőségeket biztosít a maga számára.

Dániel azonban nem bizonytalankodott. Isten jóváhagyása drágább volt neki, mint a legnagyobb földi hatalmasság kegye — drágább, mint maga az élet. Elhatározta, hogy szilárdan őrzi feddhetetlenségét, történjék bármi. „Eltökélte az ő szívében, hogy nem fertőzteti meg magát a király ételével és a borral, amelyből az iszik.” Elhatározásában három társa vele tartott.

A héber fiatalok nem vakmerőségből jutottak erre az elhatározásra, hanem Istenbe vetett szilárd hitük nyomán. Nem akartak különködni; de inkább azt választották, mintsem szégyent hozzanak Istenre. Ha engednek a körülmények kényszerének, és egyezséget kötnek a bűnnel, elveik feladásával gyengül a jó iránti érzékük, és csökken a bűnnel szembeni irtózásuk. Az első hibás lépés további helytelen lépésekhez vezet, amíg a mennyel való kapcsolatuk megszakad, és elsodorja őket a kísértés.

„Isten kegyelemre és irgalomra méltóvá tevő Dánielt az udvarmesterek fejedelme előtt,” és kérését — hogy ne kelljen magát megfertőztetnie — érdeklődéssel hallgatta, de töprengett, hogy teljesítse-e. „Félek én az én uramtól, a királytól, aki megrendelte a ti ételeket és italotokat — magyarázta Dánielnek -, minek lássa, hogy a ti orcátok hitványabb amaz ifjakénál, akik egykorúak veletek? és így bűnbe kevernétek az én fejemet a királynál.”

Dániel azután a felügyelőhöz fordult, akinek különös gondjaira bízta az udvarmesterek fejedelme a héber ifjakat. Arra kérte, hogy mentse fel őket a király étele és itala fogyasztása alól. Kérte, hogy tegyen próbát tíz napig. Ez alatt kapjanak a héber ifjak egyszerű ételeket, míg társaik a király csemegéiből esznek.

A felügyelő beleegyezett, bár félt, hogy e kérés teljesítése miatt magára vonja a király haragját. Dániel pedig tudta, hogy nyert ügye van. A tíznapos próba végén az udvarmesterek fejedelme az ellenkezőjét tapasztalta annak, mint amitől félt. „Szebbnek látszék az ő ábrázatuk és testben kövérebbek valának mindazoknál az ifjaknál, akik a király ételével élnek vala.” Feltűnően szebbek voltak a héber ifjak, mint társaik. Ez abból következett, hogy Dániel és társai tanulásuk egész ideje alatt egyszerű ételekkel táplálkozhattak.

A héber ifjakat három évig tanították „a káldeusok írására és nyelvére”. Ez alatt szilárdan megőrizték Isten iránti hűségüket és hatalmába vetett bizalmukat, Önmegtagadó szokásaikhoz céltudatosság, szorgalom és állhatatosság járult. Nem hiúságból vagy becsvágyból kerültek a király udvarába — azok társaságába, akik nem ismerték és nem félték Istent. Foglyok voltak idegen országban, ahova a végtelen Bölcsesség helyezte őket. Az otthon hatásaitól és a szentkapcsolatoktól elszakítva is igyekeztek becsületesen helytállni, hogy elnyomott népüknek megbecsülést szerezzenek, Istent pedig — akinek szolgáltak — megdicsőítsék.

Az Úr elismeréssel figyelte a héber ifjak állhatatosságát, önmegtagadását, tiszta szándékait; és áldása kísérte őket. Adott nekik „tudományt, minden írásban való értelmet és bölcsességet; Dániel pedig értett mindenféle látomáshoz és álmokhoz is”. Teljesült az ígélet: „Akik engem tisztelnek, azoknak tisztességet szerzek” (1 Sm 2:30). Mivel Dániel rendíthetetlen bizalommal kapaszkodott Istenbe, a prófétaság lelkét kapta. Az udvari élet kötelezettségeiben emberektől kapott eligazítást. Isten pedig megtanította a jövő titkainak

[300]

megértésére, és arra, hogy az idők végéig tartó világtörténelmi eseményeket milyen képekben és szimbólumokban foglalja írásba az eljövendő nemzedékek számára.

[301] Amikor a fiatal emberek tanulásában elérkezett a vizsga ideje, a hébereket az udvari szolgálat más jelöltjeivel együtt levizsgáztatták. De „mindnyájuk között sem találtaték olyan mint Dániel, Ananiás, Misáel és Azariás”. Éles felfogásuk, sokrétű ismeretük, választékos és szabatos beszédük tanúskodott értelmi képességeik romlatlanságáról és elevenségéről. „Minden bölcs és értelmes dologban, amely felől a király tőlük tudakozódék, tízszerte okosabbaknak találá őket mindazoknál az írástudóknál és varázslóknál, akik egész országában valának”; „és állának a király előtt.” Babilon királyi udvarában minden ország képviseltette magát — tehetséges, természetes képességekkel gazdagon megáldott, a világ által nyújtható legnagyobb műveltséget elsajátított emberekkel. A héber ifjak mégis kiváltak mindnyájuk közül. Fizikai erőben és szépségben, szellemi frissességben és irodalmi műveltségben utolérhetetlenek voltak. Egyenes tartásuk, határozott, rugalmas járásuk, tiszta gondolkodásuk, kellemes leheletük — mind helyes szokásaikról tanúskodtak és olyan emelkedettségről, amellyel a természet tünteti ki azokat, akik törvényeinek engedelmeskednek.

Dániel és társai sokkal eredményesebben sajátították el a babilóniaiak tudományát, mint tanuló társaik. Tudásuk azonban nem a véletlen műve volt. Ismereteiket a Szentlélek irányításával szerezték, miközben lelkiismeretesen használták képességeiket. A bölcsesség Forrásával léptek kapcsolatba, és Isten ismeretét tették művelődésük alapjául. Hittel könyörögtek bölcsességért, és imájuk szellemében éltek. Úgy éltek, hogy Isten megáldhatta őket. Kerülték azt, ami gyengíthette volna képességeiket, és megragadtak minden alkalmat, hogy a tudomány valamennyi ágában jártasságra tegyenek szert. Olyan életelveket követtek, amelyekkel együtt járt értelmi képességeik fejlődése. Egyetlen célból igyekeztek tudásukat gyarapítani -, hogy Istent megdicsőíthessék. Megértették, hogy csak tiszta értelemmel és krisztusi jellemmel képviselhetik az igaz vallást a pogányság hamis vallásai között. Maga Isten tanította őket. Szüntelen imádkoztak, lelkiismeretesen tanultak, a Láthatatlannal kapcsolatban voltak; Istennel jártak, mint Énok.

A munka egyetlen ágában sem érhetünk el sikereket pusztán véletlenségből vagy végzetszerűen. Az eredmény Isten gondviselésének műve, a hit, józanság, megfontoltság, erkölcsi tisztaság és kitartás jutalma. Nagyszerű értelmi képességek és erkölcsös jellem nem a véletlen eredménye. Isten ad alkalmakat, de a siker azon múlik, hogy miként használjuk ki őket. Mialatt Isten munkálta Dánielben és társaiban „mind az akarást, mind a munkálást jókedvűből” (Fil 2:13), ők is munkálkodtak saját üdvösségükön. Így valósul meg az együttműködés mennyei elve, ami nélkül nincs igazi eredmény. Emberi erőfeszítés semmire nem megy a mennyei erő nélkül; és emberi igyekezet nélkül a menny nem sokat tehet értünk. Isten kegyelme úgy lesz a miénk, ha a magunk részét megtesszük. Isten azért adja kegyelmét, hogy munkálja bennünk az akarást és a cselekvést, de sohasem helyettesíti saját erőfeszítésünket.

[302]

Ahogy az Úr együttműködött Dániellel és társaival, úgy fog együttműködni mindazokkal, akik igyekeznek akarátát véghezvinni. Szentlelkével erősít minden igaz szándékot, minden nemes elhatározást. Akik az engedelmesség útján járnak, számos akadályba ütköznek. Talán a világ erős, szövevényes befolyásával magához köti őket. De az Úr hatástalanítani tud minden olyan erőt, amely választottai elbuktatására irányul. Az Ő erejével győzhetnek minden kísértésen, leküzdhetnek minden nehézséget.

Isten kapcsolatba hozta Dánielt és társait Babilon nagyjaival, hogy egy bálványimádó nép között képviseljék jellemét. Hogyan lettek alkalmassá ilyen magas bizalmi állásra és megtisztelő helyre? A kis dolgokban való hűségük meghatározta egész életük jellegét. Megdicsőítették Istent a súlyosabb kötelezettségekben éppúgy, mint a legapróbb feladatokban. Ahogy Isten elhívta Dánielt, hogy bizonyosságot tegyen Róla Babilonban, ma ugyanúgy hív el minket is, hogy tanúi legyünk a világban. Azt akarja, hogy mutassuk be az embereknek országunk elveit az élet legkisebb és legnagyobb dolgaiban egyaránt. Sokan arra várnak, hogy valami nagy feladatot bízzanak rájuk, és ez alatt napról napra elszalasztják azokat az alkalmakat, amikor megmutathatnák Isten iránti hűségüket. Nap mint nap elmulasztják az élet kis feladatait teljes szívvel végezni. Várnak valami nagy feladatra, amelyet feltételezhetően jó érzékkel, becsvágyukat kielégítve el tudnának végezni — s közben elmúlik az életük.

Az igaz keresztény életében nincsenek lényegtelen dolgok. A Mindenható előtt minden feladat fontos. Az Úr pontosan felméri a szolgálat minden lehetőségét. A nem használt képességeket éppúgy számon kéri, mint a felhasználtakat. Isten a cselekedeteink szerint ítél meg, amelyeket el kellett volna végeznünk, de nem végeztük el, mert nem használtuk képességeinket az Ő dicsőítésére.

[303] A nemes jellem nem a véletlen műve. Nem is a Gondviselés különös kegyeinek vagy áldásainak tulajdonítható. A nemes jellem önfegyelem eredménye. Akkor alakul ki, ha lényünkben a magasabb rendű uralja az alacsony rendűt, ha énünket Isten és embertársaink szolgálatára szenteljük. A héber ifjak ragaszkodása által — amelyet a mértékletességi elvek iránt tanúsítottak — Isten szól napjaink ifjúságához. Szükség van olyan emberekre, akik Dánielhez hasonlóan bátran helyállnak az igazság ügyéért. Tiszta szívre, határozott cselekvésre, rettenthetetlen bátorságra van szükség ; mert a bűn és az erkölcsi tisztaság közötti harc szakadatlan éberséget igényel. Sátán minden egyes lélekhez az étvágy kielégítésére csábító sokféle kísértéssel közeledik.

A testnek nagyon fontos szerepe van az értelem és a lélek fejlődésében, végső soron pedig a jellem kialakításában. Ezért a lelkek ellensége kísértéseivel az ember fizikai képességeit akarja gyengíteni és eltorzítani. Ha itt sikert ér el, ez sokszor azt jelenti, hogy az ember a maga egész lényét kiszolgáltatja a gonosznak. A fizikai mivoltunkban rejlő hajlamok kétségtelenül romlást és halált hoznak, ha nem kerülnek magasabb rendű képességeink uralma alá. Testünket lényünk magasabb rendű képességeinek kell uralniuk. Az akarat uralkodjék az indulatokon, maga az akarat pedig legyen Isten uralma alatt. Az értelemnek — e nagyszerű képességnek — Isten kegyelme által megszentelve uralma alatt kell tartania az életet. Értelmi képességeink, fizikai erőnk, állóképességünk és életünk hossza változhatatlan törvényektől függenek. Ha az ember ezeknek a törvényeknek engedelmeskedik, legyőzheti önmagát, legyőzheti saját hajlamait, győztes lehet harcában a „fejedelemségek”, „hatalmasságok”, „ez élet sötétségének világbírói ellen, a gonoszság lelkei ellen, amelyek a magasságban vannak” (Ef 6:12).

Az evangéliumot jelképező ősi rítusban nem lehetett hibás áldozatot vinni Isten oltárára. Az áldozatnak, amely Krisztust szimbolizálta, hibátlannak kellett lennie. Isten utal erre Igéjében, hogy

szemléltesse, milyenek kell lenniük gyermekeinek — „szent és feddhetetlen” „élő... áldozat”-nak (Ef 5:27; Rm 12:1).

Ezek a derék héber ifjak hozzánk hasonló természetű emberek voltak, de a babiloni udvar csábító hatásai ellenére szilárdan álltak, mert olyan erőre támaszkodtak, amely végtelen. Bennük egy pogány nép Isten jóságát, áldásait és Krisztus szeretetét szemlélhette. Életük példát mutat arra, hogy miként diadalmaskodik az elv a kísértésen, a tisztaság a romlottságon, az imádságos élet és hűség a hitetlenségen és bálványimádáson. Dániel lelkületére napjaink ifjúsága is szert tehet. Meríthetnek ugyanabból az erőforrásból, ugyanolyan önural- [304] muk lehet, és életükben megmutatkozhatnak ugyanazok a kegyelmi ajándékok, éppolyan kedvezőtlen körülmények között is. Ha bűnre csábító környezetben élnek is, ahol az érzéki örömök minden formája hívogat, Isten kegyelméből, szándékukhoz híven, változatlanul megdicsőíthetik az Úr nevét.

Erős elhatározással és éberren őrködve ellen tudnak állni a lelkük ellen támadó minden kísértésnek. De csak azok győznek, akik a jót magáért a jóért akarják cselekedni.

Micsoda élet volt az, amit ezek a nemes lelkű zsidók éltek! És milyen szolgálat, amit végeztek! Amikor búcsút mondtak a szülői háznak, aligha gondolták, hogy milyen magasztos rendeltetésük van. Hűséggel, rendületlenül engedelmeskedtek a mennyei vezetésnek, és Isten megvalósíthatta szándékát általuk.

Azokat a nagyszerű igazságokat, amelyeket Isten e fiatalok útján feltárt, ki akarja nyilatkoztatni a ma ifjúsága által is. Dánielnek és társainak élete mutatja, hogy mit cselekszik Isten azokért, akik átadják magukat Neki, és igyekeznek teljes szívükkel véghezvinni szándékát.

40 — Nabukodonozor álma

Nem sokkal azután, hogy Dániel és társai a babiloni király szolgálatába léptek, olyan események történtek, amelyek Izráel Istenének hatalmáról és hűségéről tanúskodtak egy bálványimádó nép előtt. Nabukodonozor meglepő álmot látott, amelytől „nyugtalan lőn az ő lelke, és álma félbeszakadt”. Az álom mélységes hatással volt a királyra, mégsem tudott visszaemlékezni részleteire, amikor felébredt.

Nabukodonozor tanácsstalanságában összehívta a bölcseket — „írastudókat, varázslókat” — és segítségüket kérte. „Álmot láttam — mondta, — és nyugtalan a lelkem megtudni az álmot.” Nyugtalanságát megvallva arra kérte őket, hogy fejtsék meg a rejtélyt és könnyítsenek a lelkén. Erre a bölcsek így válaszoltak: „Király, örökké élj! mondd meg az álmot a te szolgálóidnak, és megjelentjük az értelmét.”

A király nem volt megelégedve kitérő válaszukkal. Gyanút fogott, mert kérkedtek ugyan, hogy meg tudják fejteni az emberek titkait, de úgy tűnt, hogy nem akarnak segíteni rajta. Nemcsak azt parancsolta bölcseinek, hogy magyarázzák meg az álmot, hanem hogy mondják el magát az álmot is. Egyrészt gazdagságot és dicsőséget ígért nekik, másrészt pedig halállal fenyegette meg őket. „Az én szavam áll!” — mondta. „Ha tehát meg nem mondjátok nékem az álmot és annak értelmét, darabokra tépetnek, és a ti házaitok szemétdombokká tételnek. Ha pedig az álmot és annak értelmét megjelentitek: ajándékokat, jutalmat és nagy tisztességet vesztek tőlem.”

A bölcsek újra csak ezt válaszolták: „A király mondja meg az álmot az ő szolgálóinak: és az értelmét megjelentjük.”

A király ekkor — a bizalmát élvezők nyilvánvaló álnokságán nagyon feldühödve és felindulva — kijelentette: „Bizonytal tudom én, hogy csak időt akartok ti nyerni, mert látjátok, hogy áll az én szavam. Hogyha az álmot meg nem mondjátok nékem, csak egy ítélet lehet felőletek: hogy hamis és tétovázó beszédet koholtok, hogy azzal tartsatok engem, míg az idő múlik. Mondjátok meg azért

nékem az álmot, akkor tudom, hogy az értelmét is megjelentethetek nékem.”

A varázslók, rettegvé kudarcuk következményeitől, megpróbálták bebizonyítani a királynak, hogy ésszerűtlen dolgot kíván; próbatétele meghaladja mindazt, amit eddig bárkitől is elvártak. „Nincs ember a földön — hangsúlyozták -, aki a király dolgát megjelenthesse: mivelhogy bármilyen nagy és hatalmas király sem kívánt még egyetlen írástudótól, varázslótól és káldeustól sem ilyen dolgot. Mert a dolog, amit a király kíván, igen nehéz, és nincs más, aki azt megjelenthesse a király előtt, hanemha az istenek, akik nem lakoznak együtt az emberekkel.”

Ekkor „a király megharaguvék és igen felgerjede, és meghagyá, hogy a babiloni bölcsek mind veszítessenek el”.

A király emberei, akik az előkészületeket megtették a királyi rendelkezés végrehajtására, Dánielt és társait is keresték. Amikor az ifjak meghallották, hogy a rendelet szerint nekik is meg kell halniuk, „Dániel bölcsen és értelmesen” megkérdezte a királyi testőrség fejedelmétől: „Miért e kegyetlen parancsolat a királytól?” Ariók elmondta, hogy mennyire megzavarta a királyt meglepő álma, és hogy nem sikerült segítséget kapnia azoktól, akikben eddig teljesen megbízott. Amikor Dániel ezt hallotta, vállalva a kockázatot, bement a királyhoz. Kérte, hogy adjon neki időt; hadd imádkozzék Istenéhez, hogy mutassa meg neki az álmot, és az értelmét is.

A király teljesítette kérését. „Ekkor Dániel haza méne, és elmondá e dolgot Ananiásnak, Misáelnek és Azariásnak, az ő társainak.” Közösen kértek bölcsességet a világosság és ismeret Forrásától. Hitüket acélossá tette az a tudat, hogy Isten helyezte őket oda, ahol vannak, hogy az Ő munkáját végzik, és hogy a rájuk bízott feladatokban helytállnak. A tanácstalanság és veszély idején mindig Tőle kértek eligazítást, mindig Hozzá fordultak oltalomért, és mindig tapasztalták segítségét. Töredelmes szívvel újólá átadták magukat a föld Bírójának, és könyörögtek, hogy szabadítsa meg őket ebből a nagy bajukból. És nem hiába esedeztek. Az az Isten, akit tiszteltek, most megtisztelte őket. Isten Lelke megnyugodott rajtuk. „Éjjeli látásban” kinyilatkoztatta Dánielnek a király álmát, és azt is, hogy mit jelent.

Dániel legelőször megköszönte Istennek a kapott kinyilatkoztatást. „Áldott legyen az Istennek neve örökkön örökké — kiáltott

[306]

[307]

mert övé a bölcsesség és az erő. És ő változtatja meg az időket és az időknek részeit; dönt királyokat és tesz királyokat; ad bölcsességet a bölcseknek és tudományt az értelmeseknek. Ő jelenti meg a mély és elrejtett dolgokat, tudja mi van a setétségben; és világosság lakozik vele! Néked adok hálát, atyáimnak Istene, és dicsérlek én téged, hogy bölcsességet és erőt adtál nékem, és mostan megjelentetted nékem, amit kértünk tőled; mert a király dolgát megjelentetted nekünk!”

Dániel ezután mindjárt Ariókhhoz ment, aki a bölcsek elpusztítására szóló parancsot kapta a királytól, és így szólt: „A babiloni bölcseket ne veszítesd el; vígy engem a király elé, és a megfejtést tudtára adom a királynak.” A királyi testőrség feje sietve bevitte Dánielt a királyhoz, ezekkel a szavakkal: „Találtam férfiút Júdának fogoly fiai között, aki a megfejtést megjelenti a királynak.”

Figyeljük csak a nyugodt és fegyelmezett zsidó foglyot a leg-hatalmasabb világbirodalom uralkodója előtt! Azzal kezdte, hogy elhárított minden dicsőséget önmagától, és a minden bölcsesség Forrását dicsőítette. A király nyugtalan kérdésére: „Csakugyan képes vagy megjelenteni nékem az álmodat, amelyet láttam, és annak értelmét?” — így válaszolt: „A titkot, amelyről a király tudakozódék, a bölcsek, varázslók, írástudók, jövőmondók meg nem jelenthetik a királynak; de van Isten az égben, aki a titkokat megjelenti; és ő tudtára adta Nabukodonozor királynak: mi leszen az utolsó napokban.

A te álmod — mondta — és a te fejed látása a te ágyadban ez volt: Néked, oh király! gondolataid támadtak a te ágyadban a felől, hogy mik lesznek ezután, és aki megjelenti a titkokat, megjelentette néked azt, ami lesz. Nékem pedig ez a titok nem bölcsességből, amely bennem minden élő felett volna, jelentetett meg, hanem azért, hogy a megfejtés tudtára adassék a királynak és te megértsed a te szívednek gondolatait.

Te látád, oh király, és ímé egy nagy kép; ez a kép, amely hatalmas vala és kiváló az ő fényessége, előtted áll vala, és az ábrázata rettenetes volt. Annak az állóképeknek feje tiszta aranyból, melle és karjai ezüstből, hasa és oldalai rézből, lábszárai vasból, lábai pedig részint vasból, részint cserépből valának.

Nézed vala, amíg egy kő leszakada kéz érintése nélkül, és letöre azt az állóképet vas- és cseréplábairól, és darabokra zúzá azokat. Akkor egyé zúzódék a vas, cserép, réz, ezüst és arany, és lőnek,

mint a nyári szérűn a polyva, és felkapá azokat a szél, és helyüket sem találák azoknak. Az a kő pedig, amely leüté az állóképet, nagy hegyé lőn, és betölté az egész földet.”

„Ez az álom” — mondta magabiztosan Dániel. A király feszülten figyelt minden részletre. Tudta, hogy ez az az álom, amely annyira nyugtalanította. Ezért nyitott szívvel várta magyarázatát is. A királyok Királya nagyszerű igazságot akart közölni Babilon uralkodójával. Isten ki akarta nyilatkoztatni, hogy Neki hatalma van a világ országain — olyan hatalma, amellyel trónra emel királyokat, és megfoszt trónjuktól királyokat. Nabukodonozornak rá kell ébrednie a menny iránti felelősségére. Meg kell ismernie a jövő eseményeit egészen az idők végéig.

[308]

„Te, oh király! királyok királya — folytatta Dániel, — kinek az egek Istene birodalmat, hatalmat, erőt és dicsőséget adott; és valahol emberek fiai, mezei állatok és égi madarak lakoznak, te kezedbe adta azokat, és úrrá tett téged mindezeken: Te vagy az aranyfej.

És utánad más birodalom támad, alábbvaló mint te; és egy másik, egy harmadik birodalom, rézből való, amely az egész földön uralkodik.

A negyedik birodalom pedig erős lesz, mint a vas; mert miként a vas széttör és összezúz mindent; bizony mint a vas pusztít, mind amazokat szétzúzza és elpusztítja.

Hogy pedig lábakat és ujjakat részint cserépből, részint vasból valónak láttál: a birodalom kétfelé oszol, de lesz benne a vasnak erejéből, amint láttad, hogy a vas elegy volt az agyagcseréppel. És hogy a lába ujjai részint vas, részint cserép: az a birodalom részint erős, részint pedig törékeny lesz. Hogy pedig vasat elegyülve láttál agyagcseréppel: azok emberi mag által vegyülnek össze, de egymással nem egyesülnek, minthogy a vas nem egyesül a cseréppel.

És azoknak a királyoknak idejében támaszt az egek Istene birodalmat, amely soha örökké meg nem romol, és ez a birodalom más népre nem száll át, hanem szétzúzza és elrontja mindazokat a birodalmakat, maga pedig megáll örökké. Minthogy láttad, hogy a hegyről kő szakad vala le kéz érintése nélkül, és szétzúzá a vasat, rezet, cserepet, ezüstöt és aranyat: a nagy Isten azt jelentette meg a királynak, ami majd ezután leszen; és igaz az álom, és bizonyos annak értelme.”

A király meg volt győződve arról, hogy az álom azt jelenti, amit Dániel mondott. Alázattal és megilletődve, „arcra borula és imádá Dánielt”, Így szólt: „Bizonytalán a ti Istenetek, ő az istenek Istene, és a királyoknak ura és a titkok megjelentője, hogy te is megjelentetted ezt a titkot!” Nabukodonozor visszavonta a bölcsek elpusztítására kiadott rendeletét.

[309] Megmenekültek, mert Dániel kapcsolatban volt a titkok Kinyilatkoztatójával. A király pedig „fölmagasztalá Dánielt, és sok nagy ajándékot ada néki, és hatalmat adott néki Babilonnak egész tartománya felett, és a babiloni összes bölcseknek előjárójává tevő őt. És Dániel kéré a királyt, hogy Sidrákot, Misákot és Abednégót rendelje a babiloni tartomány gondviselésére, Dániel pedig a király udvarában vala”.

Az emberiség történelmét megörökítő krónikák úgy tüntetik fel, hogy a nemzetek fejlődése, birodalmak emelkedése és bukása az emberi akarat és vitézség függvénye, és hogy az események alakulását nagymértékben emberek hatalma, becsvágya és szeszélye határozza meg. Isten Igéje azonban félrehúzza a függönyt, és az emberi érdekek, hatalmak és indulatok minden pro és kontra ténykedése fölött, mögött és általuk meglátjuk a végtelen irgalmú Isten munkáját, aki csendben, türelmesen viszi véghez a maga szándékát.

Pál apostol páratlanul szép és kedves szavakkal tárta Athén bölcsei elé, hogy mi volt Isten célja a teremtéssel, valamint a fajok és népek felosztásával. „Az Isten, aki teremtette a világot és mindazt, ami abban van — mondta az apostol -, az egész emberi nemzetséget egy vérből teremtette, hogy lakozzanak a földnek egész színén, meghatározván eleve rendelt idejüket és lakásuknak határait; hogy keressék az Urat, ha talán kitapogathatnák őt és megtalálhatnák” (Acs 17:24-27).

Isten világossá tette, hogy akik akarnak, „a frigynek kötelébe” (Ez 20:37) léphetnek. A teremtéssel az volt a szándéka, hogy a föld benépesüljön olyan lényekkel, akiknek a léte áldás lesz önmaguk és mások számára, Teremtőjüknek pedig dicsőségére. Ez mindazokra vonatkozik, akik azonosítják magukat ezzel a szándékkal. Róluk szól: „a nép, amelyet magamnak alkoték, hirdesse dicséretemet!” (Ésa 43:21.)

Isten közölte törvényében azokat az elveket, amelyek mind az egyének, mind a nemzetek boldogságának igazi alapjai. Mózes kinyi-

latkoztatta erről a törvényről a zsidóknak: „ez lesz a ti bölcsességtek és értelmetek”. „Nem hiábavaló ige ez néktek, hanem ez a ti éle-tetek” (5 Móz 4:6; 32: 47). Az Izráel számára megígért áldásokat Isten ugyanolyan feltételekkel és ugyanolyan mértékben biztosítja minden népnek és minden egyes embernek a széles, nagy ég alatt.

Évszázadokkal azelőtt, hogy egyes népek a cselekvés színterére léptek, a mindenható Isten tekintetével átfogta a korszakokat, és megjövendölte a világbirodalmak emelkedését és bukását. Isten kinyilatkoztatta Nabukodonozornak, hogy a babiloni birodalom elbukik, és egy második birodalom támad, amelynek szintén lesz próbaideje. Annak dicsősége is elmúlik, mert nem az igaz Istent dicsőíti, és egy harmadik birodalom lép helyébe. De az is letűnik, és egy negyedik, amely erős, mint a vas, le-igazza a világ népeit.

[310]

Ha Babilon urainak, a leggazdagabb birodalom uralkodóinak mindig gondjuk lesz Jahve tiszteletére, olyan bölcsességet és hatalmat kapnak, amellyel Hozzá kapcsolódnak és erősek maradnak. De ők csak akkor menekültek Istenhez, amikor nyugtalanok és tanácstalanok voltak. Ilyenkor — mivel nagy embereik nem segítettek rajtuk — olyan embereknél kerestek segítséget, mint Dániel: akiről tudták, hogy tisztelik az élő Istent, és Isten is tiszteli őket. Azért fordultak ezekhez az emberekhez, hogy bontsák ki előttük a Gondviselés titkait; mert jóllehet a büszke Babilon urai lángelmék voltak, de törvényszegésük miatt annyira messzire jutottak Istentől, hogy nem tudták felfogni a jövőjüket érintő kinyilatkoztatásokat és intéseket.

Isten Igéjének tanulója a népek történelmében megláthatja az isteni jövendölések szó szerinti teljeseését. Babilon végül össze-tört és darabokra hullott. Semmivé lett, mert uralkodóik jólétükben azt gondolták, hogy nem függnék Istentől, és országuk dicsőségét emberi eredménynek tulajdonították. A médó-perzsa birodalmat a menny azért sújtotta haragjával, mert Isten törvényét lábbal tiporta. Az Úr félelme nem talált helyet a nép nagy többségének szívében. Elharapódzott a gonoszság, istenkáromlás és romlottság. Az utána következő birodalmak még becstelenebbek, még erkölcstelenebbek voltak, és egyre mélyebbre süllyedtek az erkölcsi értékek mérlegén.

A föld minden uralkodója a mennytől kapja hatalmát, és sikere azon múlik, hogyan használja az így kapott hatalmat. Mindegyikük-höz szól a mennyei Vigyázó: „Felöveztelek téged, bár nem ismerél” (Ésa 45:5). Mindegyikük számára létkérdés, hogy levonja-e a tanul-

ságot a Nabukodonozorhoz intézett szavakból: „Vétkeidről igazság által szabadulj és a te hamisságaidtól a szegényekhez való irgalmas-ság által. Így talán tartós lesz a békességed” (Dn 4:24).

[311] Aki megéri ezeket a dolgokat — megéri azt is, hogy „az igazság felmagasztalja a nemzetet”; hogy „igazsággal erősítetik meg a királyi szék”, és „megerősíti irgalmasság... az ő székét” (Péld 14:34; 16:12; 20:28). Aki felismeri ezeknek az elveknek megvalósulását, amikor megmutatkozik Isten hatalma — Annak hatalma, Aki „dönt királyokat és tesz királyokat” az megéri a történelem filozófiáját.

Ez csak Isten szavában tárul fel világosan. Isten megmutatja benne, hogy a népek erőssége — éppúgy, mint az egyéneké — nem azokban a lehetőségekben és adottságokban rejlik, amelyek látszat szerint legyőzhetetlenné teszik őket. Erősségük mércéje az a hűség, amellyel betöltik Isten szándékát.

[Dániel 3. fejezet]

A nagy szoborról szóló álmot — amely Nabukodonozor elé tárta az eseményeket az idők végéig -, Isten azért adta, hogy a király megértse, milyen szerepet kell betöltenie a világ történelmében, és birodalmának milyen viszonyban kell lennie a mennyel. Az álom magyarázásakor Nabukodonozor félreérthetetlen tájékoztatást kapott Isten örökkévaló országa felállításáról. „Azoknak a királyoknak idejében — mondta Dániel — támaszt az egek Istene birodalmat, mely soha örökké meg nem romol, és ez a birodalom más népre nem száll át, hanem szétzúzza és elrontja mindazokat a birodalmakat, maga pedig megáll örökké... Igaz az álom, és bizonyos annak értelme.”

A király elismerte Isten hatalmát. Így szólt: „Bizonynal a ti Istenetek, ő az isteneknek Istene... és a titkok megjelentője.” Ezt követően Nabukodonozor egy ideig félte Istent, de szíve még nem szabadult meg a hatalmi becsvágytól és önfelmagasztalástól. Az uralkodását kísérő jó mód büszkeséggel töltötte el. Később már nem tisztelte Istent. Visszatért a bálványimádáshoz, és még lelkesebben, még vakbuzgóbban gyakorolta. Ezek a szavak: „Te vagy az aranyfej”, mélyen belevésődtek a király emlékezetébe. Ezt a tényt és a bálványimádáshoz való visszatérését a birodalom bölcsei kihasználták, és azt indítványozták, hogy készíttessen egy szobrot, hasonlót ahhoz, amelyet álmában látott. Állítsa fel ott, ahol mindenki láthatja az arany fejet, amely a magyarázat szerint birodalmát jelképezi.

A királynak tetszett a hízelgő javaslat, és elhatározta, hogy megvalósítja. Sőt még tovább megy. A látott szobor mása helyett olyat csináltat, amely túlszárnyalja az eredetit. Az ő szobra nem csökkenő értékű anyagokból készül, hanem fejtől a lábáig aranyból lesz. Így szimbolizálja Babilont mint elpusztíthatatlan, teljhatalmú birodalmat, amely darabokra tör minden más országot, és örökké állni fog.

[313]

Egy örökre fennmaradó birodalom és dinasztia megalapításának gondolata nagyon tetszett a hatalmas uralkodónak, akinek fegyvereivel szemben a föld népei csak vesztesek lehettek. Határtalan becsvágyból és önző kérkedésből fakadó lelkesedéssel megtárgyalta bölcs embereivel, hogyan valósítsa ezt meg. A király és tanácsosai elfelejtették azokat a rendkívüli intézkedéseket, amelyek a szobor megálmodásával kapcsolatban történtek. Elfelejtették azt is, hogy szolgálja, Dániel útján Izráel Istene világossá tette, mit jelent az a szobor, és hogy ezzel a magyarázattal a birodalom nagy emberei szégyenletes haláltól menekültek meg. Mindent elfelejtettek, csak azt nem, hogy meg akarják alapozni saját hatalmukat és felsőbbségüket. Elhatározták, hogy minden lehető eszközzel megpróbálják Babilont utolérhetetlenné, egyetemes hódolatra méltó birodalomná emelni. A jelképes ábrázolást, amelyen keresztül Isten kinyilatkoztatta a királynak és a népnek, hogy mi a szándéka a föld nemzeteivel, most emberi hatalom dicsőítésének szolgálatába állították. Dániel magyarázatát elvetették és elfelejtették. Az igazságot félremagyarázták és helytelenül alkalmazták. A jelképet, amellyel a menny az emberek elé akart tárni fontos eseményeket a jövőből, arra használták, hogy gátolják annak az ismeretnek a terjedését, amelyben Isten részesíteni akarta a világot. Sátán tehát becsvágyó emberek elgondolásaival akarta megghiúsítani azt, amit Isten tervezett az emberrel. Az emberiség ellensége tudta, hogy a tévelygéstől mentes, tiszta igazság olyan hatalmas erő, amely képes megmenteni. Amikor azonban az „én” felmagasztalására és emberi elgondolások előmozdítására használják, a gonoszság erősségévé lesz.

Nabukodonozor gazdag kincstárából csináltatott egy nagy arany szobrot, többé-kevésbé hasonlót ahhoz, amelyet álmában látott. Csupán az anyagában különbözött. Bármennyire hozzá is szoktak a káldeusok pogány istenségeik fényűző ábrázolásaihoz, soha azelőtt nem alkottak olyan impozáns és fenséges dolgot, mint ez a hatvan sing⁷ magas és hat sing széles csillogó szobor. Nem csoda, hogy abban az országban, ahol egyetemesen érvényben volt a bálványimádás, a Babilon dicsőségét, pompáját és hatalmát jelképező gyönyörű és felbecsülhetetlen értékű, Dura-mezei szobrot imádás tárgyává

⁷Egy sing = egy könyök = 44,4 cm. Az Egyesült Bibliatársulatok által közreadott átszámítás alapján.

tették. Ennek megfelelően intézkedtek. Kiment a rendelet, hogy a felavatás napján azzal mutassa meg mindenki a babiloni hatalom iránti példátlan hűségét, hogy meghajol a szobor előtt.

A kitűzött nap elérkezett, és Dura mezején hatalmas tömeg gyűlt össze minden „népek, nemzetek és nyelvek” közül. Amikor megszólalt a zene, az egész tömeg leborult, a király parancsának megfelelően, „és imádnak az arany állóképet”. Úgy tűnt, hogy a sötétség hatalmai kimagasló győzelmet aratnak ezen az eseménydús napon. Az arany szobor előtti hódolás annak záloga volt, hogy imádata tartósan beleszövődik az ország államvallásaként elfogadott bálványimádás kialakult formáiba. Sátán azt remélte, meghiúsíthatja Istennek azt a szándékát, hogy a fogoly Izráel babiloni tartózkodását a pogány népek áldására fordítja. [314]

Isten azonban másképp rendelkezett. Nem mindenki hajtott térdet az emberi hatalom bálványkultuszának jelképe előtt. A térdelő tömeg között volt három ember, akik eltökélték, hogy nem gyalázzák meg a menny Istent. Istenük a királyok Királya és uraknak Ura. Senki más előtt nem hajolnak meg.

A diadalittas Nabukodonozornak hírül adták, hogy alattvalói között vannak olyanok, akik vakmerően áthágták parancsát. A bölcsek közül egyesek, akik irigyelték a Dániel becsületes társait ért megtiszteltetést, most jelentették a királynak kívánsága felháborító meggyalázását: „Király! örökké élj!” — kiáltották. „Vannak zsidó férfiak, akiket a babiloni tartomány gondviselésére rendeltél, Sidrák, Misák és Abednégó: ezek a férfiak nem becsülnek téged, oh király, a te isteneidet nem tisztelik, és az arany állóképet, amelyet felállítottál, nem imádják.”

A király maga elé rendelte ezeket az embereket. „Szántszándékkal nem tisztelitek-é az én istenemet — kérdezte — és nem imádjátok-é az arany állóképet, amelyet felállítottam?” Megpróbálta őket fenyegetéssel rávenni, hogy tartsanak a tömeggel. A tüzes kemencére mutatva emlékeztette őket a rájuk váró büntetésre, ha továbbra sem hajlandók engedelmeskedni akarátának. A héber ifjak azonban tántoríthatatlanul tettek bizonyosságot a menny Istene iránti hűségükről és szabadító hatalmába vetett hitükről. A szobor előtti meghajlást mindenki imádásként értelmezte. Ilyen hódolattal csakis Istennek adózhatnak.

Amint a három héber ifjú ott állt a király előtt, Nabukodonozor meggyőződött arról, hogy van bennük valami, ami országának bölcsesiből hiányzik. Az ifjak becsületesen ellátták minden feladatukat. Még egy kísérletet tesz velük. Ha csak hajlandóságot mutatnak arra, hogy a bálvány imádásában a tömeggel tartanak, minden rendben lesz. „De ha nem imádjátok - tette hozzá — „tüstént bevettettek az égő, tüzes kemencébe.” Majd kihívóan, felfelé emelt kézzel kérdezte: „Kicsoda az az Isten, aki kiszabadítson titeket az én kezemből?”

A király hiába fenyegetőzött. Nem tudta eltéríteni őket a világegyetem Ura iránti hűségüktől. Atyáik történetéből megtanulták, hogy az Istennel szembeni engedetlenség következménye gyalázat, csapás és halál; és hogy az istenfélelem a bölcsesség kezdete, minden igazi boldogság alapja. A tüzes kemencét nyugodtan nézve így szóltak: „Oh Nabukodonozor! Nem szükség erre felelnünk néked. Ímé, a mi Istenünk, akit mi szolgálunk, ki tud minket szabadítani az égő tüzes kemencéből, és a te kezedből is, oh király kiszabadít minket.” Amikor kimondták, hogy Isten megdicsőül kiszabadításukkal, még erősebb lett a hitük, és Isten iránti feltétlen bizalomból, diadalmas bizonyossággal hozzátették: „De ha nem tenné is, legyen tudtadra, oh király, hogy mi a te isteneidnek nem szolgálunk, és az arany állóképet, amelyet felállítatál, nem imádjuk.”

A király haragja nem ismert határt. „Eltelék haraggal.” „Orcájának színe elváltozék Sidrák, Misák és Abednégó — a lenézett és fogoly nép képviselői-ellen.” Elrendelte, hogy a szokásosnál hétszer forróbbra fűtsék fel a kemencét. Megparancsolta hadserege nagyjainak, hogy kötözzék meg Izráel Istene tisztelőit és a halálbüntetést azonnal hajtsák végre rajtuk. „Erre ezek a férfiak alsó ruhástul, köntösöstül, palástostul és egyéb öltönyöstül megkötöztettek, és az égő, tüzes kemencébe vették. Amiatt azonban, hogy a király parancsolata szigorú volt és a kemence rendkívül izzó vala: azokat a férfiakat, akik Sidrákot, Misákot és Abednégót felvitték, megölé a tűznek lángja.”

Az Úr azonban nem feledkezett el övéiről. Amikor tanúit bevették a kemencébe, a Megváltó felfedte önmagát. Megjelent személyesen, és velük együtt járkált a tűz közepében. A meleg és hideg Urának jelenlétében a lángok nem tudták megemészteni őket.

A király figyelt trónjáról. Azt gondolta, hogy látni fogja a vele dacolok megsemmisülését. Diadalmas érzései azonban hirtelen meg-

változtak. A hozzá közel álló előkelőségek látták, hogy a trónról felpattanva sápadtan mered az izzó lángokba. Főembereihez fordulva rémülten kérdezte: „Nem három férfiút veténk-e a tűz közepébe?... Ímé, négy férfiút látok szabadon járni a tűz közepében, és semmi sérelem sincs bennök, és a negyediknek ábrázata olyan, mint valami istenek-fiáé.”

Honnan tudta ez a pogány király, hogy milyen az Isten Fia? A [316] Babilonban bizalmi állást betöltő héber foglyok életükkel és jellemükkel képviselték előtte az igazságot. Amikor számot kellett adni hitükről, ezt tétovázás nélkül megtették. Világosan és egyszerűen mutatták be az igazság alapelveit. Így tanítottak környezetüknek Istenről, akit imádtak. Beszéltek Krisztusról, az eljövendő Megváltóról, és a tűz közepén levő negyedik férfi alakjában a király felismerte az Isten Fiát.

Elfelejtve saját nagyságát és méltóságát, Nabukodonozor leszállt trónjáról, a kemence szájához ment és így kiáltott: „A felséges Istennek szolgálói, jertek ki és jöjjetek ide!”

Sidrák, Misák és Abednégó kijöttek a roppant tömeg elé és megmutatták, hogy sértetlenek. Megváltójuk vigyázott rájuk jelenlétével, hogy bajuk ne essék, és csak a kötelékeik égtek meg. „És egybegyűlvén a fejedelmek, helytartók és kormányzók és a király tanácsosai, nézik vala ezeket a férfiakat, hogy a tűznek semmi hatalma nem lett az ő testükön, és hogy egy hajszáluk sem égett meg, és az ő alsó ruháik meg nem változtak, és a tűz szaga sem járta át őket.”

Senki sem gondolt már a nagy pompával felállított arany szoborra. Félték és remegtek az élő Isten jelenlétében. „Áldott ezeknek Istene, a Sidrák, Misák és Abednégó Istene — ismerte be a megálázott király -, aki küldötte az ő angyalát és kiszabadította az ő szolgálóit, akik őbenne bíztak; és a király parancsolatát megszegették és veszedelemre adták az ő testöket és nem szolgáltak és nem imádtak más istent az ő Istenökön kívül.”

E nap élményei Nabukodonozort egy rendelet kiadására készíteték: „hogy minden nép, nemzetség és nyelv, amely káromlást mond Sidrák, Misák és Abednégó Istene ellen, darabokra tépessék, és annak háza szemétdombbá tétessék.” „Nincs más Isten — hangsúlyozta a rendelet indoklásaként -, aki így megszabadíthasson.”

Babilon királya ilyen és hasonló szavakkal akarta a föld minden népének tudomására hozni meggyőződését, amely szerint a héberek

Istenének hatalma és tekintélye méltó a legmélységesebb imádatra. Istennek tetszett, hogy a király igyekszik tiszteletet tanúsítani iránta, és hódolatának megvallását az egész nagy babilóniai birodalomban ismertté tenni.

[317] A király helyesen tette, hogy nyilvánosan megvallotta meggyőződését, és igyekezett a menny Istenét minden más isten fölé magasztatni. Amikor azonban megpróbált alattvalóitól hasonló hitvallomást és hasonló tiszteletadást kikényszeríteni, túllépte földi uralkodói jogkörét. Éppúgy nem volt joga — sem polgári, sem erkölcsi vonatkozásban — halállal fenyegetni embereket azért, mert nem tisztelik Istent, mint tűzbe vetni azokat, akik nem hajlandók imádni az arany szobrot. Isten soha nem kényszeríti engedelmességre az embert. Mindenkinek a szabad döntésére bízza, hogy kit akar szolgálni.

Hű szolgálói megszabadításával az Úr azt nyilatkoztatta ki, hogy az elnyomottak mellé áll, és rendreutasít minden földi hatalmat, amely fellázad a menny tekintélye ellen. A három héber ifjú megmutatta Babilon egész népe előtt, hogy mennyire hisz Abban, akit imád. Istenre hagyatkoztak. A próba idején megemlékeztek az ígétről: „Mikor vízen mégy át, én veled vagyok, és ha folyókon, azok el nem borítanak, ha tűzben jársz, nem égsz meg, és a láng meg nem perzsel téged” (Ésa 43 :2). És Isten mindenki szeme láttára csodálatosan megtisztelte az élő Igébe vetett hitüket. Bámulatos szabadulásuk hírért sok országba elvitték a különböző népek képviselői, akiket Nabukodonozor meghívott a szobor felszentelési ünnepségére. Gyermekei hűsége által Isten megdicsőült az egész földön.

Fontos tanulságokat kell levonnunk abból, ami a héber ifjakkal Dura mezején történt. Napjainkban Isten szolgálói közül sokan fognak olyanok kezébe kerülni, akik Sátán ösztönzésére irigységgel és vallási vakbuzgósággal vannak tele. Jóllehet Isten szolgálói semmi rosszat nem tesznek, mégis megalázzák és meggyalázzák őket. Különösen azok ellen gerjednek haragra, akik megszentelik a negyedik parancsolatban foglalt szombatot. Végül pedig egyetemes rendelettel halálra méltónak ítélik őket.

Az Isten népe előtt álló gyötrelmes idő olyan hitet igényel, amely nem ingadozik. Gyermekeinek meg kell mutatniuk, hogy imádatuknak Ő az egyedüli tárgya, és semmilyen áron, még az életük árán sem lehet őket rábírní arra, hogy akár a legkisebb engedményt tegyék a hamis imádat javára. A hűséges szív előtt — az örök Isten Igéje mel-

lett — a bűnös, véges emberek parancsai elvesztik jelentőségüket. Az igazságnak engedelmessé válnak, legyen bár börtön, száműzetés vagy halál a következménye.

A föld történelmének záró szakaszában az Úr nagyszerű dolgokat fog tenni azokért, akik rendíthetetlenül kitartanak az igazság mellett, mint ahogy azt Sidrák, Misák és Abednégó korában is tette. Aki a nemes jellemű héber ifjakkal járt a tüzes kemencében, ott lesz híveivel, bárhol vannak is. Állandó jelenlétével vigasztalja és támogatja őket. A nyomorúság idején — amilyen nem volt, mióta nép létezik — választottai szilárdan állnak. Sátán a gonoszság minden seregével sem tudja elpusztítani Isten leggyengébb szentjét sem. Angyalok, akiknek hatalmas erejük van, megoltalmazzák őket, és érdekükben Jahve kinyilatkoztatja önmagát mint az „istenek Istene”, aki mindenképpen meg tudja menteni a Benne bízókat.

[318]

[DÁNIEL 4. fejezet]

A földi méltóság csúcsára emelkedett Nabukodonozor, akit még az ihletett Ige is „királyok királyá”-nak (Ez 26:7) ismer el, időnként Jahve kegyének tulajdonította birodalmának dicsőségét és uralkodásának nagyszerű voltát. Ez történt azután is, hogy a nagy szoborról álmódott. Mélységesen hatott rá az, amit látott, valamint az a gondolat, hogy a babilóniai birodalom — egyetemes volta ellenére — végül elbukik, és más birodalmak fognak uralkodni; míg aztán minden földi hatalom helyére lép az a birodalom, amelyet a menny Istene állít fel. Ez a birodalom soha nem semmisül meg.

Nabukodonozor később szem elől tévesztette nemes elképzelését Isten szándékáról. Nem gondolt már arra, hogy mi Isten terve a népekkel. Amikor azonban Dura mezején gőgje letört, újra elismerte, hogy Isten országa „örökkévaló ország és az ő uralkodása nemzedékről nemzedékre száll” (Dn 3:33). Jóllehet születésénél és neveltetésénél fogva bálványimádó volt, és bálványimádó nép élén állt, de ösztönösen érezte, hogy mi az igazság és jogosság. Ezért Isten fel tudta használni eszközként a lázadók megbüntetésére és szándékának véghezvitelére. „A nemzetek legkegyetlenebb”-jének (Ez 28:7), Nabukodonozornak a feladata volt, hogy évekig tartó türelmes és fárasztó munka árán legyőzze Tirust. Győzelmes hadainak Egyiptom is áldozatul esett. Miközben korának legnagyobb uralkodója egyik országot a másik után csatolta a babilóniai birodalomhoz, a maga dicsőségét is egyre öregbítette.

Nem csoda, hogy a nagy sikereket elért, becsvágyó és hiú uralkodót Sátán arra kísértette, hogy térjen le az alázatosság útjáról, amely az igazi nagysághoz vezető egyedüli út. A hódító hadjáratai közötti fegyverszünetekben sok gondot fordított fővárosa erősítésére és szépítésére, míg végül Babilon városa birodalmának legfőbb ékessége, „arany város”, „az egész földnek dicséreti” (Jer 51:41) lett. Építési szenvedélye, valamint az a rendkívüli dolog, hogy sikerült Babi-

lont a világ egyik csodájává tennie, növelte hiúságát. Addig-addig, amíg súlyosan fenyegette az a veszély, hogy elrontja bizonyítványát, amely bölcs uralkodónak minősítette, akit Isten eszközként tudott használni szándéka véghezvitelére. [320]

Az irgalmas Isten egy másik álmot is adott neki, hogy figyelmeztesse veszélyes helyzetére és a megrontására állított csapdára. Éjszakai látásban Nabukodonozor látott egy nagy fát, amely a föld közepén nőtt, és az égig tornyosult. Ágai a föld széléig nyúltak. A hegyeken és dombokon levő nyáj menedéket talált árnyékában, ágain pedig az ég madarai fészkeltek. „Levelei szépek és gyümölcse sok, és táplálék vala rajta mindeneknek; ... és róla evék minden élő.”

Amint a király bámulta a fenséges fát, észrevett egy „Vigyázó”-t s „Szent”-et, aki közeledett a fához, és hangosan kiáltott: „Vágjátok ki a fát és vagdaljátok le az ágait, rázzátok le leveleit és hányjátok szét gyümölcseit, fussanak el a vadak alóla, és a madarak az ő ága-iról. De gyökerének törzsökét hagyjátok meg a földben, és vas és érc láncokba verve a mező fűvén; égi harmattal öntöztessék, és a barmokkal legyen része a föld fűvében. Az ő emberi szíve változzék el, és baromnak szíve adassék néki, és hét idő múljék el felette. Vigyázók határozatából van ez a rendelet, és a Szentek parancsolata ez a végzés, hogy megtudják az élők, hogy a felséges Isten uralkodik az emberek birodalmán, és akinek akarja, annak adja azt, és az emberek között az alábbvalót emeli fel arra.”

A királyt nagyon nyugtalanította az álom, amely kétségkívül szerencsétlenséget jövendölt, és elmondta az írástudóknak, varázslóknak, káldeusoknak és jövendőmondóknak. Az álom nagyon világos volt, de a bölcsek közül mégsem tudta senki megfejteni.

A bálványimádó országban újra bizonyoságot kellett tenni arról, hogy csak azok értik a mennyek országának titkait, akik szeretik és félik Istent. Tanácsalanságában a király szolgájáért, Dánielért küldött, akit nagyra értékelt becsületességéért, állhatatosságáért és páratlan bölcsességéért. Amikor a király hívására Dániel megjelent, Nabukodonozor így szólt: „Baltazár, az írástudók elseje, tudom, hogy a szent isteneknek lelke van benned, és semmi titok sem homályos előtted, az én álmom látásait, amiket láttam, és azoknak jelentését beszéld el.” Miután Nabukodonozor elmondta az álmot, Így szólt: „Te, Baltazár, mondd meg annak értelmét; mivelhogy az én orszá-

gomnak egyetlen bölcse sem tudta nékem megmondani a jelentését; de te tudod, mert szent isteneknek lelke van benned.”

[321] Dániel jól értette, hogy mit jelent az álom, és nagyon megdöbben. „Egy óráig rémülködök, és az ő gondolatai háboríták őt.” Amikor a király látta Dániel tétovázását és szorongását, megértéssel fordult hozzá. „Baltazár — mondta — az álom és annak jelentése meg ne retentsenek téged!” „Uram — felelt Dániel -, az álom szálljon a te gyűlölőidre, a magyarázata a te ellenségeidre!” A próféta megértette, hogy ünnepélyes kötelessége kinyilatkoztatni Nabukodonozornak azt a büntető ítéletet, amely gőgje és önteltsége miatt fogja sújtani. Dánielnek olyan nyelvezettel kell megmagyaráznia az álmot, amelyet a király meg tud érteni; és jóllehet félelmes jelentése miatt tétovázott és döbbenet hallgatott, de meg kell mondania, mi az igazság, bármilyen következményekkel jár is ez számára. Ekkor Dániel közölte a Mindenható rendelkezését: „A fa, amelyet láttál — mondta -, amely nagy és erős volt, és amelynek magassága az eget érte és ellátszék az egész földre; és levelei szépek, gyümölcse pedig sok, és táplálék rajta mindeneknek: alatta tartózkodék a mező vada, és ágain az égi madarak lakozának; te vagy az, oh király, aki naggyá és erőssé lettél, akinek nagysága megnövekedék és fölér az égig, és hatalmad a föld végéig.

Hogy pedig láta a király Vigyázót és Szentet leszállani az égből, és az mondá: Vágjátok le a fát és pusztítsátok el azt; de gyökereinek törzsökét a földben hagyjátok, és vas és érc láncokba verve a mező fűvén, és égi harmattal öntöztessék és a mezei barmokkal legyen része, amíg hét idő múlik el felette; ez a jelentése, oh király, és a felséges Isten végezése ez, amely bekövetkezik az én uramra, a királyra. És kivetnek téged az emberek közül, és a mezei barmokkal lesz a te lakozásod, és fűvet adnak enned, mint az ökröknek, és égi harmattal öntöznek téged, és hét idő múlik el feletted, mígnem megérted, hogy a felséges Isten uralkodik az emberek birodalmán, és annak adja azt, akinek akarja. Hogy pedig mondák, hogy a fa gyökereinek törzsökét hagyják meg: országod megmarad néked, mihelyest megismered, hogy az Ég uralkodik.”

Miután Dániel őszintén elmondta az álom értelmét, kérlelte a büszke királyt, hogy térjen meg és forduljon Istenhez. Igaz tettekkel talán elháríthatja a fenyegető csapást. „Oh király — esdekelt a próféta -, az én tanácsom tessék néked, és vétkeidről igazság által

szabadulj és a te hamisságaidtól a szegényekhez való irgalmasság által. Így talán tartós lesz a békességed.”

A próféta intése és tanácsa egy ideig erősen hatott Nabukodonozorra. De az a szív, amelyet Isten kegyelme nem formált át, hamar elveszti azt a hatást, amit a Szentlélek gyakorol rá. Lelke mélyén ott voltak a nagyravágyás gyökerei, és az elpuhultságtól sem szabadult meg. Ezek a jellemvonások később újra előtűntek. A nagy jóindulattal adott eligazítás és a múlt tapasztalataiból fakadó intések ellenére Nabukodonozor engedte, hogy az utána következő birodalmakkal szemben féltékenység uralja. Uralkodása, amely mindedig nagyon igazságos és irgalmas volt, zsarnokivá lett. Mivel megkeményítette szívét, a maga dicsőségére használta fel Istentől kapott képességeit, és önmagát Isten fölé emelte, aki életet és hatalmat adott neki.

Isten hónapokig halogatta büntető ítéletét. Ahelyett azonban, hogy ez a türelem megtérésre készítette volna a királyt, annyira gőgössé vált, hogy végül elvesztette bizalmát az álom magyarázásában, és tréfálkozott korábbi félelmén.

Egy évvel azután, hogy a figyelmeztetést kapta, Nabukodonozor palotájában sétált, és büszkén gondolt uralkodói hatalmára, építészeti eredmé-nyeire, és felkiáltott: „Nem cz-é ama nagy Babilon, amelyet én építettem királyság házának, az én hatalmasságom ereje által és dicsőségem tisztességére?”

A gőgös dicsekvés még el sem hagyta a király ajkát, amikor egy hang a mennyből kihirdette, hogy érkezett az idő, amelyet Isten a büntetésre kijelölt. Hallotta Jahve parancsát: „Néked szól, oh Nabukodonozor király, a birodalom elvételét tőled. És kivetnek téged az emberek közül, és a mezei barmokkal lesz a lakozásod, és füvet adnak enned, mint az ökröknek, és hét idő múlik el feletted, amíg megesméred, hogy a felséges Isten uralkodik az emberek birodalmán, és annak adja azt, akinek akarja.” Egy pillanat alatt elvesztette Istentől kapott értelmét. Ítéltőkéessége, amelyet a király tökéletesnek vélt, bölcsessége, amellyel hivalkodott, eltávozott tőle, és az egykor hatalmas uralkodó megőrült. Nem tudta többé kezében tartani a kormánypálcát. Az intő üzeneteket nem fogadta meg. Megfosztva a Teremtőtől kapott hatalomtól, és elűzve az emberek közül, Nabukodonozor „füvet evék mint az ökrök, és égi harmattal öntöteték az ő teste, míg nem szőre megnöve, mint a saskeselyű tolla, és körmei, mint a madarakéi”.

[322]

Hét éven át döbbsen gondolt Nabukodonozorra minden alattvalója.

[323] A király hét éven át megalázottan élt az egész világ előtt. Hét év után visszakapta értelmét. Alázattal a menny Istene felé tekintett, és felismerte Isten kezét a büntetésben. Nyilvánosan meghirdetett nyilatkozatában elismerte véttségét, és azt, hogy gyógyulásában Isten nagy irgalma mutatkozott meg. „Az idő elteltével — mondta — én, Nabukodonozor, szemeimet az égre emelém, és az én értelmem visszajöve, és áldám a felséges Istent, és dicsérem és dicsőítém az örökké élő, kinek hatalma örökkévaló hatalom és országa nemzedékről nemzedékre áll. És a föld minden lakosa olyan, mint a semmi; és az ő akaratja szerint cselekszik az ég seregében és a föld lakosai között, és nincs, aki az ő kezét megfoghatná és ezt mondaná néki: Mit cselekedtél?

Abban az időben visszatére hozzám az én értelmem, és országom dicsőségére az én ékességem, és méltóságom is visszatére hozzám, és az én tanácsosaim és főembereim fölkeresének engem, és visszahelyeztettem az én országomba, és rendkívüli nagyság adott nékem.” Az egykor büszke király Isten alázatos gyermekévé lett; a zsarnoki, fennhéjázó uralkodó bölcs és könyörületes királlyá. Aki valamikor dacolt a menny Istenevel, és káromolta őt, most elismerte a magasságos Isten hatalmát; buzgón igyekezett alattvalóiban Jahve iránt tiszteletet ébreszteni és boldogságukat elősegíteni. A királyok Királya és uraknak Ura dorgálása nyomán Nabukodonozor végre megtanulta azt a leckét, amelyet minden uralkodónak meg kell tanulnia — hogy az igazi nagyság tulajdonképpen az igazi jószág. Elismerte Jahvét élő Istenként. Így szólt: „Én, Nabukodonozor, dicsérem, magasztalom és dicsőítém a mennyi királyt: mert minden cselekedete igazság, és az ő utai ítélet, és azokat, akik kevélységben járnak, megalázhatja.”

Istennek az a szándéka, hogy a világ legnagyobb birodalma megdicsőítse őt, most valóra vált. Ezt a nyilatkozatot, amelyben Nabukodonozor nyilvánosan elismerte Isten irgalmát, jószágát és hatalmát, a szent történelem élete utolsó tetteként jegyezte fel.

[Dániel 5. fejezet]

Dániel élete vége felé nagy változások történtek abban az országban, ahová hatvan évvel azelőtt őt és három héber társát fogságba vitték. Nabukodonozor, „a nemzetek legkegyetlenebbje” (Ez 28:7) meghalt, és Babilon, „az egész földnek dicsérete” (Jer 51:41), utódainak esztelen uralkodása alatt semmivé lett; bekövetkezett a fokozatos, de biztos pusztulás. Nabukodonozor unokájának, Belszárnak ostobasága és gyengesége miatt a büszke Babilon csakhamar elbukott. Belszár, aki fiatalon részt kapott az uralkodásból, hatalma fényében sütkérezett és szívével a menny Istene ellen fordult. Sok lehetősége volt Isten akarata megismerésére, és annak megértésére, hogy kötelessége engedelmeskedni Neki. Tudott arról, hogy nagyapját — Isten határozatából — kiűzték az emberi társadalomból. Jól ismerte Nabukodonozor megtérése és csodálatos gyógyulása történetét is. De engedte, hogy az élvezetek szeretete és az öndicsőítés homályba borítsa azokat a tanulságokat, amelyeket soha nem lett volna szabad elfelejtenie. Eltékozolta kegyelemből kapott lehetőségeit, és nem igyekezett arra, hogy általuk teljesen megismerje az igazságot. Amire Nabukodonozor végül kimondhatatlan szenvedés és megalázás árán eljutott, attól Belszár közömbösen elfordult.

A kudarcig nem sok idő telt el. Círusz, a méd Dárius unokaöccse, a médek és perzsák egyesített seregének hadvezére, megostromolta Babilont. A látszólag bevehetetlen, az Eufrátesz folyó által védett vár masszív falain és rézkapuin belül, ahol bőségesen volt élelem, a kéjsóvár király biztonságban érezte magát. Idejét szórakozással és tivornyázással töltötte.

A hivalkodó, öntelt Belszár vakmerő biztonságérzetében „nagy lakomát szerze az ő ezer főemberének, és az ezer előtt bort ivék”. Mindaz a szórakozás, amit a gazdagság és hatalom nyújtott, növelte a lakoma pompáját. Gyönyörű nők is voltak a maguk elbűvölő varázsával a királyi lakoma vendégei között. Lángeszű és művelt

emberek is voltak közöttük. Fejedelmek és államférfiak úgy itták a bort, mint a vizet, és tivornyáztak izgató hatása alatt.

[325] A féktelen orgiát maga a király vezette, akinek a botrányos részegség elvette józan esztét. Alantas ösztönei és szenvedélyei vették át az uralmat. Lakoma közben „monda Belsazár, hogy hozzák elő az arany- és ezüstedényeket, amelyeket elvive Nabukodonozor... a jeruzsálemi templomból, hogy igyanak azokból a király és az ő főemberei, az ő feleségei és az ő ágyasai”. A király be akarta bizonyítani, hogy nincs olyan szent dolog, amelyhez hozzá ne nyúlhatna. „Előhozzák az aranyedényeket... és ivának azokból a király és az ő főemberei, az ő feleségei és az ő ágyasai. Bort ivának, és dicsérik az arany-, ezüst-, érc-, vas-, fa- és kőisteneket.”

Belsazár nem is sejtette, hogy bálványimádó tivornyázásának mennyei Tanúja van; hogy egy láthatatlan mennyei Vigyázó figyel az istengyalázó jelenetet, hallja a szentségtörő nevetgélést, látja a bálványimádást. A hivatlan Vendég azonban csakhamar érezte jelenlétét. Amikor a tivornya tetőzött, megjelent egy vértelen kéz, és tűzként fénylő betűket rajzolt a falra. A roppant tömeg nem értette az írás szavait, de az ítélet baljóslatú előjelét látták benne a lelkiismeretében megérintett király és vendégei.

Elhalkult a zsivalygó jókedv, miközben az emberek valami leírhatatlan rémülettől megdermedve figyelték a kezét, amely lassan rajzolta a titokzatos betűket. Egymás után vonultak el előttük gonosz életük cselekedetei. Mintha az örökkévaló Isten ítélőszéke elé állították volna őket, akinek a hatalmával éppen szembeszálltak. Ahol néhány pillanattal előbb hangos jókedv volt és istenkáromló élcelődés hallatszott, ott most fakó arcokat lehetett látni; és az emberek kétségbeesve jajveszékelték. Amikor Isten megfélemlíti az embert, akkor nem tudja elrejteni rettegését. Belsazár rémült meg a legjobban, ő volt elsősorban felelős azért az Isten ellenes lázadásért, amely a babiloni birodalomban azon az éjszakán tetőzött. Az Istent képviselő láthatatlan Vigyázó jelenlétében, akinek hatalmát megkérdőjelezték és nevét káromolták, a király megdermedt a félelemtől. Lelkiismerete felébredt. „Derekának inai megoldódnak és az ő térdei egymáshoz verődének.” Belsazár szentségtörően szembehelyezkedett a menny Istenével, és saját erejében bízott, nem is sejtve, hogy valaki meg meri kérdezni: Miért cselekszel így? Most azonban rádöbbsent arra, hogy el kell számolnia, miként sáfárkodott

azzal, amit reá bízta, és arra, hogy nem tud semmilyen mentséget felhozni elszalasztott alkalmaira és kihívó viselkedésére.

A király hasztalan próbálta kiolvasni az izzó betűket. Olyan titkokkal állt szemben, amelyet nem tudott feltárni; olyan hatalommal, amelyet sem megérteni, sem letagadni nem tudott. Kétségbeesve fordult segítségért birodalma bölcseihez. Eszeveszett kiáltásától zengett a terem, amint a varázslókat, káldeusokat és jóvendőmondókat szólította, hogy olvassák el az írást. „Akárki legyen az az ember, aki elolvassa ezt az írást — ígérte — és annak értelmét megjelenti nékem, bíborba öltöztetik és aranylánc lesz a nyakában, és mint harmadik parancsol az országban.” De hasztalan könyörgött és ígért gazdag jutalmat bizalmát élvező tanácsadóinak. Mennyei bölcsességet nem lehet venni és eladni. „A király bölcsei mind... nem tudták elolvasni az írást, sem annak értelmét megfejteni a királynak.” Éppúgy nem tudták elolvasni a titokzatos betűket, mint ahogy az előző nemzedék bölcsei nem tudták megmagyarázni Nabukodonozor álmát. Ekkor az anyakirálynénak eszébe jutott Dániel, aki több mint fél évszázaddal előbb ismertette Nabukodonozor királynak a nagy szoborról szóló álmát, és meg is magyarázta. „Király, örökké élj!” — mondta. „Ne rettentsenek téged a te gondolataid, és a te ábrázatod ne változzék el! Van egy férfiú a te országodban, akiben a szent istenek lelke van, és a te atyád idejében értelem, tudomány, és az istenek bölcsességéhez hasonló bölcsesség találtatik benne, és akit Nabukodonozor király... az írástudók, varázslók, káldeusok és jóvendölők fejévé tőn... Mivelhogy Dánielben, akit a király Baltazárnak nevezett, nagyobb lélek, tudomány és értelem, álmoknak magyarázata és titkok megjelentése és rejtélyek megfejtése találtott. Most azért hivattassék elő Dániel, és ő megjelenti az értelmet.” „Erre Dániel a király elé vitették.” Belszár — meg sem próbálva visszanyerni önuralmát — kérdezte a prófétától: „Te vagy-e ama Dániel, aki a júdabeli foglyok fiai közül való, akit ide hozott a király, az én atyám, Júdából? És aki felől hallottam, hogy az isteneknek lelke van benned, és értelem és tudomány és kiváló bölcsesség találtott tebenned? Csak imént hozatának elém a bölcsek és varázslók, hogy elolvassák ezt az írást és jelentését tudassák velem; de nem tudják a dolog értelmét megjelenteni.

De felőled azt hallottam, hogy te tudod az értelmet megfejteni és a titkokat megoldani; most azért, ha el tudod olvasni ezt az írást

és értelmét nékem megmondani, bíborba öltöztetel és aranylánc lesz a nyakadon, és mint harmadik uralkodol az országban.”

[327]

A magasságos Isten szolgájának nyugodt méltóságával és a király ígéreteivel szemben érzéketlenül állt Dániel a rémülettől dermedt tömeg előtt, nem azért, hogy hízelgő szavakat mondjon, hanem hogy megmagyarázza az ítéletet hirdető üzenetet. „Ajándékaid tiéid legyenek — mondta -, és adományaidat másnak adjad: mindazáltal az írást elolvasom a királynak, és jelentését megmondom néki.”

A próféta először olyan dolgokra emlékeztette Belsazárt, amelyeket jól ismert, de nem tanulta meg belőlük azt az alázatosságot, amely megmenthette volna. Beszélt Nabukodonozor bűnéről és bukásáról, valamint arról, hogyan bánt vele az Úr. Beszélt a reá ruházott hatalomról és dicsőségről. Elmondta, hogy milyen büntetést kapott kevélységéért, és hogy ezután elismerte Izráel Istenének hatalmát és irgalmát. Majd Dániel bátran és félreérthetetlenül megfeddte Belsazárt súlyos gonoszságáért. A király elé tárta bűnét, és rámutatott a tanulságokra, amelyeket elmulasztott levonni, pedig volt rá lehetősége. Belsazár nem értette meg nagyapja tapasztalatait, és figyelembe sem vette a számára is oly nagy jelentőségű események intő szavát. Alkalma lett volna megismerni és követni az igaz Istent, de nem szívlelte meg a leckéket. Ezért most aratnia kell lázadása következményét.

„Te, Belsazár — jelentette ki a próféta, — nem aláztad meg szívedet, noha mindezt tudtad. Sőt felemelkedtél az egek Ura ellen, és az ő házának edényeit elődbe hozták, és te és a te főembereid, a te feleségeid és a te ágyasaid bort ittak azokból; és az ezüst- és arany-, érc-, vas-, fa- és kőisteneket dicséred, akik nem látnak, sem nem hallanak, sem nem értenek; az Istent pedig, akinek kezében van a te lelked, és előtte minden te utad, nem dicsőítetted. Azért küldetett ő általa ez a kéz, és jegyeztetett fel ez az írás.” A próféta a mennyből küldött üzenet felé fordulva ezt olvasta: „Mene, mene, tekem, ufar-szin!” A kéz, amely a betűket rajzolta, nem volt már látható, de ez a négy szó még mindig félelmetesen fénylett, és tisztán el lehetett olvasni. Az emberek pedig lélegzetvisszafojtva hallgatták, amikor az idős próféta kijelentette:

„Ez pedig e szavaknak az értelme: Mene, azaz számba vette Isten a te országlásodat és véget vet annak. Tekem, azaz megmérttél

a mérlegen és híjával találtattál. Peresz, azaz elosztatott a te országod és adatott a médeknek és perzsáknak.”

Eszeveszett ostoba életüknek ezen az utolsó éjszakáján Belszár és főurai betöltötték önmaguk és a káldeus birodalom gonoszságának mértékét. Isten nem tudta már féken tartani, sem elhárítani a küszöbön álló veszedelmet. Számos intézkedésével igyekezett törvénye tiszteletére megtanítani őket. „Gyógyítottuk Babilont — nyilatkozta ki azokról, akiknek ítélete most az egekig ért -, de nem gyógyult meg” (Jer 51:9). Az emberi szív megdöbbentő romlottsága miatt Isten végül szükségesnek látta, hogy kimondja a megmásíthatatlan ítéletet: Belszár elbukik és birodalma mások kezébe kerül.

[328]

Amikor a próféta elhallgatott, a király megparancsolta, hogy jutalmazza meg az ígért kitüntetésekkel. Ezért „öltöztették Dánielt bíborba, és aranyláncot vetének nyakába, és kikiálták felőle, hogy ő parancsol mint harmadik az országban”.

Több mint egy évszázaddal előbb az ihletett Ige előre jelezte, hogy „a kedves éjszaka” (Esa 21:4), amelyen a király és tanácsosai versenyeznek egymással az istenkáromlásban, hirtelen a félelem és pusztulás idejére változik. Most pedig egyik nagy jelentőségű esemény gyors egymásutánban követte a másikat. Pontosan úgy, ahogy a prófétai igé évekkel a dráma főszereplőinek születése előtt megrajzolta.

A király még az ünnepség csarnokában volt, körülvéve azokkal, akiknek sorsa megpecsételődött, amikor egy hírnök közölte vele, hogy „bevéttetett az ő városa”, elfoglalta az ellenség, akinek cselekedései ellen olyan biztonságban érezte magát; hogy „a révhelyek elfoglaltattak... és a vitézek elrettentek” (Jer 51:31-32). Mialatt ő és főemberei Jahve szent edényeiből ittak, és dicsőítették ezüst és arany isteneiket, a médek és a perzsák — az Eufrátesz vizét medréről elvezetve — bevonultak az őrizetlen város belsejébe. Círusz serege már a palota falai alatt állt; a várost megtöltötték az ellenség katonái, „mint sáskák” (Jer 51:14); és diadalittas ordításuk túlharsogta a megdöbbent tivornyázók kétségbeesett kiáltását. „Ugyanazon az éjszakán megöleték Belszár, a káldeusok királya”, és idegen uralkodó ült a trónra.

A héber próféták világosan megmondták, hogyan fog Babilon elesni. Amikor Isten látomásban kinyilatkoztatta nekik a jövő eseményeit, így kiáltottak: „Mint bevététt Sésák, és elfoglaltatott az

egész földnek dicséreti! Milyen útalattá lett Babilon a nemzetek között!” „Hogy elmúlt és összetört az egész föld pörölye! Milyen útalatossá lett Babilon a nemzetek között.” „Babilon bevételének zajától megindul a föld, és kiáltása hallatszik a nemzetek között!”

[329] „Hamar elesett Babilon és összeomlott.” „Pusztító tör reá, Babilonra, és elfogatnak vitézei, eltörik az ő kézívök, mert a megfizetésnek Istene az Úr, bizonytal megfizet. És megrészegítem az ő fejedelmeit, bölcseit, hadnagyait, tisztartóit és vitézeit, és örök álmat alusznak, és nem serkennek fel, azt mondja a király, akinek neve a Seregek Ura!”

„Törbe ejtettelek téged, és meg is fogattál Babilon, de nem tudtad, utol érettél és megragadtattál, mert pörlekedtél az Úrral. Felnyitotta az Úr az ő tárházát, és előhozta az ő haragjának szereit: mert e cselekedet az Úré, a Seregek Uráé Káldea földén.”

„Ezt mondja a Seregek Ura: Megnyomorítottattak az Izráel fiai és Júda fiai együtt és mindnyájan, akik fogságra vitték őket, beléjük ragadnak, nem akarják őket elbocsátani. De az ő megváltójok erős, Seregek Ura az ő neve, bizonytal felveszi az ő peröket, hogy megnyugtassa e földet, és Babilon lakóit megrettentse” (Jer 51:41; 50:23.46; 51:8.56-57; 50:24-25. 33-34)

Tehát „Babilon széles kőfala földig lerontatik, és az ő büszke kapuit tűz égeti meg”. Így szüntette meg Jahve, a Seregek Ura „az istentelenek kevélységét” és megalázta „az erőszakoskodóknak gögjtét”. Így lett „Babilon, a királyságok ékessége, a káldeusok dicsekvésének dísze” olyanná, mint Sodoma és Gomora — örökre megátkozott hely. „Nem ülik meg soha — nyilatkozattata ki az ihletett Ige és nem lakják nemzetségről nemzetségre, nem von sátozt ott az arábiai, és pásztotozok sem tanyáznak ott; hanem vadak tanyáznak ott, és baglyok töltik be házaikat, és struccok laknak ott, és bakok szökdelenek ott; és vad ebek üvöltenek palotáikban, és mulató házaikban sakálok.” „A sündisznónak örökségévé és álló vizek tavává teszem azt, és elsőpröm azt a pusztítás seprőjével, szöl a Seregeknek Ura” (Jer 51:58;Ésa 13:11. 19-22; 14:23).

Babilon utolsó uralkodója az elsőhöz hasonló ítéletet hallott a mennyei Vigyázótól: „Néked szöl oh... király, a birodalom elvételét tőled” (Dán 4:28).

„Szállj le és ülj a porba, Babilon

szűz leánya,
Ülj a földre királyi szék nélkül...
Ülj némán
És menj a sötétre, te a káldeusok leánya,
Mert nem hívnak többé téged országok úrnőjének! [330]
Fölgerjedtem volt népem ellen;
Megfertőztettem örökségemet, és kezembe
adtam azt:
Te nem cselekedtél velük irgalmasságot...

És ezt mondád: Örökre úrnő leszek!
Úgy, hogy ezekre nem is gondolál,
És nem emlékeztél meg annak végéről.
És most halld meg ezt,
Bujálkodó, aki bátorságban ülsz,
Aki ezt mondja szívében:
Én vagyok és nincs senki több,
Nem ülök özvegységben,
És a gyermektelenséget nem ismerem!...

Mind e kettő eljő reád nagy hamar egy napon,
Gyermektelenség és özvegység,
Teljességökben jönnek el reád, noha gazdag
vagy e varázslásban, és sok nagyon
igéző szózatod.
Gonoszságodban bízál,
És ezt mondád: Nem lát senki engem!

Bölcsességed és tudományod csalt meg téged,
És ezt mondád szívedben:
Én vagyok és nincs senki több.
Azért jó te reád a gonosz,
Amelynek keletkezését nem tudod
És romlás sújt le rád,
Amelyet meg nem engesztelhetsz,
És hirtelen jó pusztulás reád, nem is
tudod!
No állj elő hát igéző szózatiddal, [331]

és varázslásodnak sokaságával,
 amelyekkel ifjúságodtól fogva vesződtél,
 Talán segíthetsz valamit,
 Talán visszariaszthatod a veszedelmet.

Tanácsaid sokaságában megfáradál;
 No álljanak elő és tartsanak meg az
 égnek vizsgálói, akik a csillagokat nézik,
 Akik megjelentik az új holdak napján, hogy mi
 jövend reád.
 Ímé olyanok lettek, mint a polyva...
 Nem mentik meg életöket a lángból...
 Senki nem segít néked!”

(Ésa 47:1-15.)

A cselekvés színterére lépő nemzetek azért foglalhatják el helyüket a földön, hogy megmutatkozzék, vajon betöltik-e a „Vigyázó” és „Szent” szándékát. A prófécia felvázolta a világ nagy birodalmainak — Babilónia, Médó-Perzsia, Görögország és Róma — emelkedését és útját. Mindegyiküknél — mint a kevésbé hatalmas nemzeteknél is — a történelem megismételte önmagát. Mindegyiknek volt próbaideje; mindegyik kudarcot vallott. Dicsőségük megfakult, hatalmuk elmúlt.

A nemzetek elvetették a mennyei elveket, és ezzel saját pusztulásukat munkálták. De az isteni, a mindent legyőző akarat kétségtelenül hatott a korszakokon át véges-végig. Ezt látta Ezékiel próféta abban a csodálatos látomásban, amelyet a káldeusok földjén való rabsága idején kapott. Ámuló szemei előtt kirajzolódtak a mindenek felett álló hatalmat kinyilatkoztató szimbólumok. Ezt a hatalmat földi uralkodók nem zárhatják ki ügyeikből.

A Kébár folyó partján Ezékiel forgószelet látott, amely mintha észak felől támadt volna. Nagy felhő tárult elé „egymást érő villámlással, amely körül fényesség vala, közepéből pedig mintha izzó érc látszott volna ki”. Négy élőlény egymást keresztező kerekeket hajtott. Magasan felettük „látszék... királyi széknek formája és a királyi széknek formáján látszék mint egy ember formája azon felül”. „És látszék a Kérubokon emberi kéznek formája szárnyaik alatt” (Ez 1:4. [332] 26; 10:8). A kerekek elrendezése olyan bonyolult volt, hogy első

látásra úgy tűnt, mintha megbomlott volna közöttük a rend, pedig teljesen összehangoltan működtek. Mennyei lények mozgatták azokat a kerekeket. A mennyei lényeket pedig a kérubok szárnyai alatt levő kéz tartotta és irányította. Felettük, a zafírrónon ült az Örökkévaló. A trón körüli szivárvány pedig az isteni kegyelmet szimbolizálta.

Isten hatalma úgy irányítja az emberi események szövevényes váltakozását, mint ahogy a kérubok szárnyai alatt levő kéz vezérli a kerékféleségek bonyolult rendszerét. Az, Aki a kérubok felett ül — a nemzetek harcai és kavargásai közepette -, most is irányítja ennek a földnek ügyeit.

A nemzetek történelme szól hozzánk is. Isten nagyszerű terében minden népnek és minden egyes embernek szerepet adott. Az egyéneknek és nemzeteknek ma oda kell állniuk a mérlegre, amely Annak kezében van, Aki soha nem téved. Mindenki maga határoz sorsáról, Isten pedig mindazt kezében tartva megvalósítja saját szándékát.

A próféciák, amelyeket a nagy VAGYOK adott Igéjében, az eseményeket — a múlt örökkévalóságától a jövő örökkévalóságáig — láncszemekként egymáshoz kapcsolják, és megmondják, hogy hol állunk ma a korszakok folyamatában, és mit várhatunk az eljövendő időben. Mindazt nyomon követhetjük a történelem lapjain, aminek a prófécia szerint napjainkig be kellett következnie, és biztosak lehetünk abban, hogy mindaz, ami még hátra van, be fog teljesedni a maga idejében.

Az idők jelei ma azt mutatják, hogy nagy és ünnepélyes események küszöbén állunk. Világunkban minden kavarog. Szemünk előtt mennek teljesedésbe azok az események, amelyeknek a Megváltó próféciája szerint meg kell előznie eljövételét: „Hallanotok kell majd háborúkról és háborúk híreiről... Nemzet támad nemzet ellen, és ország ország ellen; és lesznek éhségek és döghalálok, és földindulások mindenfelé” (Mt 24:6-7).

Mindenki számára rendkívül nagy jelentőségű időben élünk. Uralkodók és politikusok, bizalmi állásban levő és vezető helyet betöltő emberek, minden társadalmi osztályból való gondolkozó férfiak és nők figyelme a körülöttünk zajló eseményekre szegeződik. Figyelik a nemzetek egymás közti viszonyát. Észreveszik, hogy milyen feszültség uralkodik minden területen. Ráébrednek arra, hogy

valami súlyos és döntő esemény van készülőben — hogy a világ rettenetes válság küszöbén áll.

[333] A Biblia, és csakis a Biblia ad helyes látást ezekről a dolgokról. Benne tárnak fel világunk történelmének végső nagy jelenetei, azok az események, amelyek már előrevetítik árnyékukat. Közeledésük zaja megremegteti a földet, és emberek hálnak meg a félelemtől.

„Ímé az Úr megüresíti a földet és elpusztítja azt, és elfordítja színét és elszéleszti lakóit!... mert áthágták a törvényeket, a rendelést megszegették, megtörték az örök szövetséget. Ezért átok emészti meg a földet, és lakólnak a rajta lakók!” (Ésa 24:1-5-6.)

„Jaj ez a nap! Bizony közel van az Úrnak napja, és mint a pusztítás, úgy jön el a Mindenhatótól... Elsenyvedtek a magvak barázdái alatt, elpusztultak a gabonás házak, összedőltek a csűrök; mert kiaszott a gabona. Mint nyög a barom! Megháborodtak a marhacsordák, mert nincs legelőjük; bűnhődnek még a juh-nyájak is!” „Elszáradt a szőlőtő; a fügefa elhervadt; a gránátfa, a datolyafa és az almafa, a mezőnek minden gyümölcsfája kiaszott. Bizony kiszáradott az öröm az emberek közül” (Jóel 1:15-18. 12).

„Aléldozom, oh én szívemnek rekeszei!... nem hallgathatok! Hiszen hallottad én lelkem a kürt szavát, a harci riadót! Vészre vészre jelentenek; bizony elpusztul az egész föld.” (Jer 4:19-20.) „Jaj! mert nagy az a nap annyira, hogy nincs hozzá hasonló; és a háborúság ideje az Jákobon; de megszabadul abból!” (Jer 30:7.)

„Mert azt mondtad te: Az Úr az én oltalmam;
A Felségest választottad a te hajlékoddá:
Nem illet téged a veszedelem,
És csapás nem közelget a sátorodhoz.”

(Zsolt 91:9-10.)

„Sionnak leánya, ... ott vált ki téged az Úr, ellenségednek kezéből. Mert ímé, sok nemzetség gyűlt össze ellened, akik ezt mondják: Legyen szentségtelen, és legeltessük szemeinket a Sionon! De ők nem tudják az Úr gondolatait és nem értik az ő szándékát” (Mik 4:10-12). Isten nem hagyja cserben egyházát a legvészesrebb órában. Szabadulást ígért. „Visszahozom Jákob sátorának foglyait — nyilatkoztatta ki -, és könyörülök az ő hajlékain” (Jer 30:18).

Akkor teljesül Isten szándéka. Országának elveit mindenki megdicsőíti a nap alatt.

[Dániel 6. fejezet]

Amikor a méd Dárius elfoglalta a babiloni uralkodók trónját, azonnal hozzáfogott a kormányzat újjászervezéséhez. „Rendele a birodalom fölé százhusz tisztartót... És azok fölé három igazgatót, akik közül egy vala Dániel, hogy a tisztartók nekik adjanak számot, és a királynak semmi károsodása ne legyen. Akkor ez a Dániel felülhaladá az igazgatókat és a tisztartókat, mivelhogy rendkívüli lélek volt benne, úgy hogy a király őt szándékozik tenni az egész birodalom fölé.”

Az a megbecsülés, amelyben Dániel részesült, felkeltette a birodalom vezető emberei féltékenységét, és valamilyen okot kerestek, amellyel bepanaszolhatnák. De nem találtak, „mert hűséges volt, és semmi fogyatkozás, sem vétek nem találtatik benne”.

Dániel kifogástalan viselkedése még jobban elmélyítette ellenségei irigységét. „Nem találunk ebben a Dánielben semmi okot — be kellett ismerniük -, hacsak nem találhatunk ellene valamit az ő Istenének törvényében!”

Ekkor az igazgatók a tisztartókkal tanácskozva kieszeltek egy tervet, és remélték, hogy általa a prófétát elpusztítják. Elhatározták, hogy aláíratnak a királlyal egy általuk megfogalmazott rendeletet, amely megtiltja, hogy bárki a birodalomban — Dárius királyon kívül — bármit kérjen harminc napig bárkitől, Istentől vagy embertől. Ha pedig valaki áthágja ezt a rendeletét, büntetésül az oroszlánok vermébe vetik.

A tisztartók tehát megfogalmazták a rendeletet, és bemutatták Dáriusnak aláírásra. Hiúságánál fogták meg a királyt, és meggyőzték arról, hogy e rendelet végrehajtása nagyon megnöveli méltóságát és tekintélyét. A tisztartók alattomos szándékáról mit sem sejtve, a király nem vette észre a rendeletben megmutatkozó rosszindulatot, és engedve a hízeltetésnek, aláírta.

Dániel ellenségei a Jahve szolgájának állított biztos csapdán örvendezve távoztak Dáriustól. Sátán fontos szerepet játszott ebben az összeesküvésben. A próféta főember volt a birodalomban, és a gonosz angyalok attól félték, hogy befolyása gyöngíti az uralkodókra gyakorolt hatásukat. Ezek a sátáni erők szítottak a tisztartókban irigységet és féltékenységet. Ők sugalmazták a Dániel elpusztítását célzó rendeletet. A tisztartók pedig a gonosz szolgálatába álltak, és eszközeiként végrehajtották a tervet.

[335]

A próféta ellenségei Dániel szilárd elvhűségére építve számítottak tervük sikerére. Nem is tévedtek Dániel jelleme megítélésében. Dániel rögtön felismerte, hogy milyen gonosz szándék húzódik a rendelet mögött, de semmilyen vonatkozásban nem változtatta meg életmódját. Miért is hagyná abba az imát éppen most, amikor a legnagyobb szüksége van rá? Inkább az életét adja fel, mintsem az Isten segítségébe vetett reménységét! Nyugodtan ellátta a tisztartók irányításával járó feladatait. Az imádkozás órájában pedig szobájába ment, és szokása szerint Jeruzsálem felé kitárt ablakkal, elmondta könyörgését a menny Istenének. Nem próbálta eltitkolni tettét. Jóllehet teljesen tudatában volt Istenhez való hűsége következményének, de nem ingadozott. Azok előtt, akik elvesztését forralták, még a látogatását is kerülte annak, hogy a mennyel való kapcsolata megszakadt. Dániel engedelmeskedett mindig, amikor a királynak joga volt parancsolni. De sem a király, sem rendelete nem téríthette el a királyok Királya iránti hűségétől.

A próféta bátran, de csendesen és alázatosan mutatta meg, hogy semmilyen földi hatalomnak nincs joga az ember és Isten közé állni. A bálványimádókkal körülvevett próféta hűségesen tanúskodott erről az igazságról. Az igazsághoz való hős lelkű ragaszkodása fényesen világított a pogány királyi udvar erkölcsi sötétségében. Dániel a keresztény bátorság és hűség nagyszerű példaképeként áll a világ előtt.

A tisztartók egy álló napig figyelték Dánielt. Háromszor látták bemenni szobájába, és háromszor hallották, amint hangját buzgó könyörgésben emeli fel Istenhez. Másnap reggel a király elé tárták panaszukat. Dániel, a nagyra becsült és kötelességtudó államférfi, szembeszállt a királyi rendelettel. „Nem megírtad-e a tilalmat — emlékeztették a királyt -, hogy ha valaki kér valamit valamely istentől vagy embertől harminc napig, tekívéled oh király, vettessék az orosz-

lánok vermébe?” „Áll a szó — felelte a király — a médek és perzsák vissza nem vonható törvénye szerint.” Ekkor diadalittasan közölték Dáriussal, hogy milyen magatartást tanúsított legmegbízhatóbb tanácsadója. „Dániel, aki a júdabeli foglyok fiai közül való, nem becsül téged, oh király, sem a tilalmat, amit megírtál; hanem háromszor napjában elkönyörgi könyörgését.”

[336] E szavak hallatára a király azonnal felismerte a hűséges szolgájának állított csapdát. Látta, hogy nem a királyi dicsőség és méltóság érdekében való buzgólkodásból, hanem a Dániellel szembeni féltékenységből született meg a javaslat a királyi rendeletre. „Igen restelkedék” e gonoszságban betöltött szerepe miatt, „és napnyugotig törekedék” barátját megmenteni. A tisztartók, számítva a király mentési szándékára, ezzel hozakodtak elő: „Tudd meg király, hogy ez a médek és perzsák törvénye, hogy semmi tilalom vagy« végzés, amelyet a király rendel, meg ne változtassék.” A rendelet, jóllehet elhamarkodottan jött létre, megváltoztathatatlan volt, és végre kellett hajtani.

„Erre szóla a király, és előhozák Dánielt, és veték az oroszlánok vermébe. Szóla a király, és mondá Dánielnek: A te Istened, akinek te szüntelen szolgálsz, ő szabadítson meg téged! És hozának egy követ, és oda tevék a verem szájára, és megpecsétlé a király az ő gyűrűjével és az ő főembereinek gyűrűjével, hogy semmi meg ne változtassék Dánielre nézve. Erre eltávozék a király az ő palotájába, és étlen tölté az éjszakát és vigasságtevő szerszámokat sem hozata eléje; kerülte őt az álom.”

Isten nem akadályozta meg Dániel ellenségeit abban, hogy a prófétát az oroszlánok vermébe dobják. Megengedte, hogy a gonosz angyalok és gonosz emberek ilyen messzire jussanak szándékuk végrehajtásában. Így tudta szolgája szabadulását feltűnőbbé, az igazság és igaz élet ellenségeinek kudarcát pedig teljesebbé tenni. „Az emberek haragja megdicsőít téged” (Zsolt 76:11). Ennek az egy embernek a bátorsága által, aki inkább az igazságot választotta, mint a megalkuvást, Sátán vereséget szenvedett, Isten neve pedig megdicsőült.

Másnap korán reggel Dárius király a veremhez sietett, és „szomorú szóval kiálta: ... Dániel! az élő Istennek szolgája, a te Istened, akinek te szüntelen szolgálsz, meg tudott-é szabadítani téged az oroszlánoktól?”

A próféta válaszolt: „Király, örökké élj! Az én Istenem elbocsátá az ő angyalát, és bezárá az oroszlánok száját és nem árthattak nékem; mert ártatlannak találtattam ő előtté és te előtted sem követtem el, oh király, semmi vétket.

Akkor a király igen örvende, és Dánielt kihozatá a veremből. És kivevék Dánielt a veremből, és semmi sérelem nem találtaték ő rajta, mert hitt az ő Istenében.

És parancsola a király, és előhozák azokat a férfiakat, akik Dánielt vádolák és az oroszlánok vermébe vettetének mind ők, mind fiaik és feleségeik; és még a verem fenekére semjutának, amikor rájuk rontának az oroszlánok és minden csontjukat összezúzták.”

[337]

Újra megszületett egy pogány királyi kiáltvány, amely Dániel Istenét magasztalta mint igaz Istent. „Dárius király íra minden népnek, nemzetnek és nyelvnek, akik az egész földön lakozának: Békeségtek bőséges legyen! Én tőlem adatott ez a végzés, hogy az én birodalmamnak minden országában féljék és rettegjék a Dániel Istenét; mert ő az élő Isten, és örökké megmarad, és az ő országa meg nem romol, és uralkodása mindvégig megtart; aki megment és megszabadít, jeleket és csodákat cselekszik mennyen és földön; aki megszabadította Dánielt az oroszlánok hatalmából.”

Az Isten szolgálja elleni gonosz támadás teljes vereséget szenvedett. „Dánielnek jó szerencsés lőn dolga a Dárius országában, és a perzsa Czírus országában.” A vele való kapcsolatuk nyomán ezek a pogány uralkodók arra kényszerültek, hogy Istenét „élő Isten”-ként ismerjék el, aki „örökké megmarad, és az ő országa meg nem romol”.

Dániel szabadulásának történetéből megtanulhatjuk, hogy Isten gyermekeinek a próbában és fájdalomban pontosan úgy kell viselkedniük, mint amikor a jövő ragyogó kilátásokkal kecsegtet, és környezetük a lehető legkívánatosabb. Dániel az oroszlánok vermében ugyanaz volt, mint aki első miniszterként és a magasságos Isten prófétájaként állt a király előtt. Az az ember, akinek szíve Istenre támaszkodik, ugyanolyan a legsúlyosabb próbában is, mint a jó sorsban, amikor Istentől fény, az emberektől pedig jóakarát sugárzik reá. A hit felfogja a láthatatlant, és megragadja az örök valóságokat.

A menny nagyon közel van azokhoz, akik szenvednek az igazságért. Krisztus azonosítja érdekeit hűséges népe érdekeivel. Szened szentei személyében; és aki választott gyermekeit bántja, Őt sérti

meg. Az a hatalom, amely megszabadít fizikai bajtól és gyötrelemtől, közel van, hogy a nagyobb véstől is megmentsen. Lehetővé teszi Isten szolgálója számára, hogy minden körülmények között becsületes maradjon, és Isten kegyelme által diadalmaskodjék.

[338] Dánielnek mint államférfinak élete a babiloni és médó-perzsa birodalomban tanúsítja azt az igazságot, hogy egy közéleti személyiség nem szükségképpen fondorlatos, ravasz, hanem lehet olyan is, akit Isten minden lépésnél eligazít. Dániel, a leghatalmasabb földi ország miniszterelnöke, Isten prófétája is volt, akit a menny ihletett. Ezt a hozzánk hasonló indulatú embert a Szentírás feddhetetlennek jellemzi. Amikor ellenségei a legalaposabban megvizsgálták ügyintézését, egyetlen hibát sem találtak benne. Dániel megmutatta, hogy mivé lehet minden közéleti ember, ha megtér, Istennek szenteli életét, és indítékai Isten szemében helyesek. Isten kívánalmainak pontos teljesítése földi és lelki áldásokat hoz. Az Istenhez tántoríthatatlanul hű Dániel, aki hajthatatlan önuralmat gyakorolt, nemes méltóságával és rendíthetetlen becsületességével már ifjú korában megnyerte a felügyeletével megbízott pogány hivatalnok kegyét és irgalmát. (Lásd: Dn 1:9.) Ugyanezek a tulajdonságok jellemezték későbbi életét is. Gyorsan emelkedett fel a babiloni birodalom miniszterelnöki tisztségébe. Az egymást követő királyok uralkodása alatt, az egyik világbirodalom bukása és a másik felállítása idején, bölcseségről és államférfiúi képességekről tanúskodott. Olyan tapintatos, udvarias, jószívű és elvhű volt, hogy még ellenségei is kénytelenek voltak megvallani: „semmi okot vagy vétket nem találhatának; mert hűséges volt”.

A felelős állami hivattalal megtisztelt Dánielt, akire világbirodalmak rábízták titkaikat, Isten a maga követeként becsülte, és az elkövetkezendő korszakokról számos kinyilatkoztatást adott neki. Csodálatos próféciáit, amelyeket a nevét viselő könyv 7-12. fejezetéig jegyzett fel, nem értették meg teljesen, még maga a próféta sem. Mielőtt azonban életműve lezárult, azt az áldott ígéretet kapta, hogy „a napoknak végén” — a világtörténelem utolsó szakaszában — újra felkelhet, és helyére állhat. Nem érthette meg mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott a maga szándékáról. „Zárd be e beszédek, és pecsételd be e könyvet” — kapta a parancsot profetikus írásaira vonatkozóan. Be kellett őket pecsételni „a végső időig”. „Menj el Dániel — utasította az angyal még egyszer Jahve hűséges követét -,

mert be vannak zárva és pecsételve e beszédek a vég idejéig. ... Menj el a vég felé; és majd nyugszol, és felkelsz a te sorsodra a napoknak végén” (Dn 12:4. 9. 13).

A Dániel által feljegyzett próféciaák különös figyelmünket igénylik most, a világtörténelem alkonyán, mivel korunkról szólnak. Kapcsoljuk össze velük az utolsó újtestamentomi könyv tanításait! Sátán sok emberrel elhiteti, hogy Dániel és a látnok János írásainak profetikus részeit nem lehet megérteni. Pedig az ígélet világosan mondja, hogy különleges áldások kísérik e próféciaák tanulmányozását. „Az értelmesekek értik” (Dn 12:10) — mondta Isten Dániel látomásairól. Az utolsó napokban lepattan róluk a pecsét. Azokról a kinyilatkoztatásokról pedig, amelyeket Krisztus szolgájának, Jánosnak adott, hogy vezessék Isten népét a századok alatt végig, így hangzik az ígélet: „Boldog, aki olvassa, és akik hallgatják e prófétálásnak beszédeit, és megtartják azokat, amelyek megíratk az abban” (Jel 1:3).

[339]

A nemzetek emelkedéséből és bukásából — ahogy azt Dániel és a Jelenések könyve megvilágítja — meg kell tanulnunk, hogy milyen értéktelen a pusztán külső, földi dicsőség. Milyen tökéletesen eltűnt Babilon, minden hatalmával és ragyogásával együtt! Pedig korának népe előtt olyan szilárdnak és maradandónak tűnő hatalom volt, amelyhez hasonlót világunk azóta sem látott. Elenyészett, „mint a fűnek virága!” (Jk 1:10.) Ugyanúgy elpusztult a medó-perzsa birodalom, valamint Görögország és Róma is. És ugyanúgy múlik el mindaz, aminek nem Isten az alapja. Csak az maradhat meg, ami beleilleszkedik Isten tervébe, és az Ő jellemét tükrözi. Egyedül Isten elvei állandóak és maradandóak mindabból, amit világunk ismer.

Ha figyelmesen tanulmányozzuk, hogyan viszi véghez szándékát Isten a nemzetek történelmében és hogyan váltja valóra az eljövendő dolgokra vonatkozó kinyilatkoztatásait, akkor jobban megértjük a látható és láthatatlan dolgok igazi értékét, az élet igazi célját. Ha az időt az örökkévalóság fényében értékeljük, akkor Dánielhez és társaihoz hasonlóan élni tudunk azért, ami igaz, nemes és maradandó. Ha ebben az életben megtanuljuk Urunk és Megváltónk örökké megmaradó áldott országának alapelveit, akkor beléphetünk Vele oda, hogy birtokba vegyük.

A fogság után

[340]

[341]

„Dorgáljon meg téged az Úr, te Sátán; dorgáljon meg az Úr, aki magáévá fogadja Jeruzsálemet. Avagy nem tűzből kikapott üszög-e ez?”

[342]

45 — A foglyok hazatérése

[343]

Círusz seregének megjelenése Babilon falai előtt azt jelezte a zsidóknak, hogy fogságuk vége elközelgett. Círuszt, születése előtt több mint egy évszázaddal, az ihletett Ige név szerint említette. Isten Lelke leírta azt is, hogy miként kell Babilont észrevétlenül elfoglalnia és a foglyok szabadulásának utat készítenie. Így hangzik az ige Éσαιás tolmácsolásában:

„Így szól az Úr fölkentjéhez, Czírushoz, kinek jobbkezét megfogám, hogy meghódoltassak előtte népeket, hogy őelőtte megnyissam az ajtókat, és a kapuk be ne zároltassanak; én menédek előtted, és az egyenetleneket megegyenesítem, az ércajtókat összetöröm, és leütöm a vaszarakat. Néked adom a sötétségnek kincseit és a rejtek-helyek gazdagságait, hogy megtudjad, hogy én vagyok az Úr, aki téged neveden hívtalak, Izráel Istene” (Ésa 45:1-3).

A hódító perzsa hadsereg váratlanul vonult be a babiloni főváros központjába a folyó medrén át, amelynek a vizét elvezették, és a belső kapukon keresztül, amelyeket gondatlan biztonságérzetből minden védelem nélkül nyitva hagytak. Mindez bőséges bizonyítékot szolgáltatott a zsidóknak az éσαιási prófécia szó szerinti teljességéről, amelyet elnyomóik hirtelen bukásáról mondott. Ebben félreérthetetlen jelét kellett volna látniuk annak, hogy Isten a nemzetek ügyeit az ő érdeküknek megfelelően alakítja; mert Babilon elfoglalásáról és bukásáról szoros összefüggésben íródtak a következő szavak:

„Czírusnak ezt mondja: Pásztorom! ki véghez viszi minden akaratomat, és ezt mondja Jeruzsálemnek: Megépíttessék! és a templomnak: Alapja vettessék!” „Én támasztottam őt fel igazságban, és minden útait egyengetem, ő építi meg városomat, és foglyaimat elbocsátja, nem pénzért, sem ajándékért, szóla a seregek Ura!” (Ésa 44:28; 45:13.)

Nemcsak ezekre a próféciaákra alapíthatták a foglyok azt a reményüket, hogy hamarosan megszabadulnak. Jeremiás írásaihoz is hozzájutottak, és ezek félreérthetetlenül kinyilatkoztatták, hogy

mennyi időnek kell eltelnie, mielőtt a zsidók visszatérhetnek Babilonból Izraelbe. „Mikor eltelik a hetven esztendő — jövendölte meg az Úr szolgája által -, meglátogatom a babiloni királyon és az ő népén az ő álnokságukat, azt mondja az Úr, és a káldeai földön, és örökkévaló pusztasággá teszem azt” (Jer 25:12). Kegyelmet gyakorol Júda maradékával, válaszként buzgó imájukra. „Megtaláltok engem, azt mondja az Úr, és visszahozlak e helyre, ahonnan számkivetettek titeket” (Jer 29:14).

[344]

Dániel és társai sokszor átolvasták ezeket és más hasonló próféciákat, amelyek körvonalazták, hogy mi Isten szándéka népével. Most pedig, amikor az események gyors pergése jelezte, hogy Isten erős kézzel munkálkodik a nemzetek között, Dániel különösen elgondolkozott az Izraelnek adott ígéreteken. A próféta Igebe vetett hitével felfogta a szent írók által megjövendölt eseményeket. „Mihelyt eltelik Babilonban a hetven esztendő — nyilatkozta ki az Úr -, meglátogatlak titeket és betöltöm rajtatok az én jó szómat, hogy visszahozzalak titeket e helyre... Én tudom az én gondolataimat, amelyeket én felőletek gondolok, azt mondja az Úr; békességnek és nem háborúságnak gondolata, hogy kívánatos véget adjak néktek. Akkor segítségre hívtok engem, és elmentek és imádtok engem, és meghallgatlak titeket. És kerestek engem és megtaláltok, mert teljes szívetekből kerestek engem” (Jer 29:10-13).

Röviddel Babilon eleste előtt — mialatt Dániel ezen a prófécián töprengett, és szeretne volna az Úrtól megtudni, hogy mit jelentenek azok az idők — egy látomás-sorozatot kapott a birodalmak emelkedéséről és bukásáról. Az első látomás, ahogy azt Dániel könyvének 7. fejezete feljegyezi, magyarázatot is tartalmaz. De nem minden tisztázódott a próféta előtt. „Gondolataim igen megrettentének — írta arról, amit akkor érzett — és az én ábrázatom elváltozék rajtam; de e beszédet megtartám szívemben” (Dn 7:28). Egy másik látomásban fény derült a jövő eseményeire. E látomás végén Dániel hallott „egy szentet szólni”; és „monda egyik szent annak, aki szól vala: Meddig tart e látomás?” (Dn 8:13). A válasz megdöbbenette: „Kétezer és háromszáz estvéig és reggelig, azután kiderül a szenthely igazsága” (Dn 8:14). Buzgón kutatta, hogy mit jelent a látomás. Nem értette, hogy milyen összefüggés van a Jeremiás által megjövendölt hetvenéves fogság és a kétezer háromszáz év között, amelynek — a látomásbeli mennyei látogatótól hallott kinyilatkoztatás szerint

[345] — Isten temploma megtisztítása előtt el kell telnie. Gábrriel angyal részben magyarázatot adott. Amikor azonban a próféta azt hallotta, hogy a „látomás... sok napra való” — elájult. „Én, Dániel elájulék — így jegyezte fel élményét — és beteg valék néhány napig, de felkelék és a király dolgát végezém; és álmélnodám ezen a látomáson, és senki sem értette” (Dn 8:26-27).

Még mindig Izráel miatt aggódva, Dániel megint csak tanulmányozta Jeremiás próféciáit. Ezek a próféciák nagyon világosak voltak — olyannyira, hogy megértette a könyvekben feljegyzett bizonyágtevésekből „az esztendőök számát, amelyről az Úr igéje lőn Jeremiás prófétához, hogy hetven esztendőnek kell eltelni jeruzsálem omladékain” (Dn 9:2).

A biztos prófétai beszédre alapozott hittel Dániel könyörgött az Úrhoz az ígéretek gyors beteljesedéséért. Esedezett azért, hogy továbbra is tiszteljék Istent. Imájában teljesen azonosította magát azokkal, akik nem töltötték be Isten szándékát. Bűneiket saját bűneiként vallotta meg. „Orcámat az Úr Istenhez emelém — mondta a próféta -, hogy keressem őt imádsággal, könyörgéssel, böjtöléssel, zsákban és hamuban. És imádkozám az Úrhoz, az én Istenemhez, és vallást tevék” (Dn 9:3-4). Jóllehet Dániel már régóta szolgált Istennek, és a menny „kedves”-nek nevezte, most mégis bűnősként jelent meg Isten előtt, és hangoztatta annak a népnek nyomorúságát, amelyet szeretett. Imája ékesen szólt a maga egyszerűségében, és végtelenül buzgó volt. Hallgassuk csak:

„Kérlek, oh Uram, nagy és rettenetes Isten, aki megtartja a szövetséget és a kegyességet azoknak, akik őt szeretik és teljesítik az ő parancsolatait. Vétkezünk és gonoszságot míveltünk, hitetlenül cselekedtünk és pártot ütöttünk ellened, és eltávoztunk a te parancsolataidtól és ítéleteidről. És nem hallgatánk a te szolgálóidra, a prófétákra, akik a te nevedben szóltak a mi királyainknak, fejedelmeinknek, atyáinknak és az ország egész népének.

Tied Uram az igazság, mienk pedig orcánk pirulása, amint ez ma van Júda férfiain, Jeruzsálem lakosain és az egész Izráelen, a közel és távol valókon, mindama földeken, amelyekre kivetted őket az ő gonoszságuk miatt, amellyel vétkeztek ellened...

Istenünké az irgalmasság és a bocsánat, mert pártot ütöttünk ellene.” „Uram, a te igazságod teljessége szerint forduljon el, kérlek, a te haragod és búsulásod a te városodtól, Jeruzsálemtől, a te

szentséges hegyedtől, mert a mi bűneinkért és a mi atyáink hamiságaiért gyalázatára van Jeruzsálem és a te néped mindenknek mi körülöttünk.

És most hallgad meg, oh Istenünk, a te szolgálódnak könyörgését és esedezéseit, és világosítsd meg az Úrért a te orcádat a te szent helyeden, amely elpusztított. Hajtsd, én Istenem, a te füledet hozzánk és hallgass meg; nyisd meg szemeidet és tekintsd meg a mi pusztulásunkat és a várost, amely a te nevedről neveztetik; mert nem a mi igazságunkban, hanem a te nagy irgalmasságodban bízva terjesztjük elődbe a mi esedezéseinket. Uram, hallgass meg! Uram, légy kegyelmes! Uram, légy figyelmetes, és cselekedd meg, ne kesedelmezzél, tennen magadért, oh én Istenem; mert a te nevedről neveztetik a te városod és a te néped!” (Dn 9:4-9. 16-19.) [346]

A menny mélyen lehajolt, hogy hallgassa a próféta buzgó könyörgését. Még mielőtt Dániel befejezte bocsánatért és helyreállításért való esedezését, Gábiel, a hatalmas angyal megjelent neki, és felhívta figyelmét arra a látomásra, amelyet Babilon bukása és Belsazar halála előtt látott. Majd az angyal részletezte a hetvenhetes időszakot, amely „a Jeruzsálem újjáépítése felől való szózat keletkezése”-kor kezdődik (Dn 9:25).

Dániel ezt az imáját „Dáriusnak”, a még uralkodónak „első esztendejében” (Dn 9:1) mondta, akinek a hadvezére, Círus elragadta Babilóniától az egyetemes uralom jogarát. Dáriushoz — akinek uralkodását a menny értékelte — Isten elküldte Gábiel angyalt, hogy „támogassa” és „segítségére” legyen (Dn 11:1). Halála után — Babilon bukása után mintegy két év múlva — Círus lépett a trónra. Uralkodásának kezdete annak a hetven évnek a végét jelezte, amely akkor kezdődött, amikor Nabukodonozor az első héber csoportot hazájából, Júdeából Babilonba vitte.

Dániel szabadulását az oroszlánok verméből Isten felhasználta arra, hogy a nagy Círus lelkében kedvező benyomást keltsen. A perza uralkodó megkülönböztetett tiszteletet tanúsított Isten embere, a jövőbe látó államférfi iránt nagyszerű tulajdonságaiért, és nagyra becsülte ítélőképességét. Most pedig, pontosan akkor, amikor Isten megígérte, hogy a jeruzsálemi templomot újjá fogja építtetni, arra készítette eszközét, Círuszt, hogy megismerje és megértse a róla szóló próféciaát — amelyet Dániel olyan jól ismert -, és visszaadja a zsidó népnek szabadságát.

[347]

Amikor a király látta azokat az igéket, amelyek több mint száz évvel születése előtt jelezték Babilon elfoglalásának módját; amikor hallotta az üzenetet, amelyet a világegyetem Ura neki küldött: „Felöveztelek téged, bár nem ismerél. Hogy megtudják napkelettől és napnyugattól fogva, hogy nincsen több rajtam kívül”; amikor maga előtt látta az örök Isten kinyilatkoztatását: „Az én szolgálómért, Jákobért, és elválasztott Izráelemért neveden hívtalak el, szeretettel szólítalak, noha nem ismerél”; amikor kibetűzte az ihletett feljegyzést: „Én támasztottam őt fel igazságban, és minden útait egyengetem, ő építi meg városomat, és foglyaimat elbocsátja, nem pénzért, sem ajándékért” (Ésa 45 :5-6. 4. 13), szíve mélységesen megindult, és elhatározta, hogy teljesíti Isten által kijelölt küldetését. Szabadon bocsátja a júdeai foglyokat. Segít nekik Jahve temploma helyreállításában.

Círus írásos kiáltványban tette közzé „egész birodalmában”, hogy gondoskodni kíván a zsidók hazatéréséről és templomuk újjáépítéséről. „Az Úr, a mennynek Istene e föld minden országait nékem adta — ismerte el a király hálásan közzétett nyilatkozatában — és ő parancsolta meg nékem, hogy építsek néki házat Jeruzsálemben, mely Júdában van; valaki azért ti köztetek az ő népe közül való, legyen vele az ő Istene, és menjen fel Jeruzsálembe,... és építse az Úrnak, Izráel Istenének házát, ő az Isten, ki Jeruzsálemben lakozik. És mindenkit, aki még megmaradt, minden helyről, ahol lakik, segítsék azon helynek férfiai ezüsttel, arannyal, jószággal és barommal, azzal együtt, amit önkénytesen adnak” (Ezsd 1:1-4). „E ház építtessék meg — parancsolta tovább a templom épületére vonatkozóan — oly helyül, hol áldozatokat áldoznak; s alapzati felemeltetvén, magassága hatvan sing, szélessége is hatvan sing legyen, a nagy kövek rétege három és a fa rétege legyen egy, a költség pedig a király házából adassék. Sőt az Isten házának arany és ezüst edényeit is, amelyeket Nabukodonozor hozott vala el a jeruzsálemi templomból, s vitt vala Babilóniába, adják vissza, hogy jussanak el azok a jeruzsálemi templomba” (Ezsd 6:3-5).

E rendelet híre eljutott a király birodalmának legtávolabbi tartományaiába is, és nagy örvendezést keltett a szétszórt nép között. Dánielhez hasonlóan sokan tanulmányozták a próféciákat, és kérték Istent, hogy lépjen közbe Sion érdekében, ahogy azt megígérte. Most

imájuk meghallgatásra talált, és őszinte örömmel tudták közösen énekelni:

„Mikor visszahozta az Úr Sionnak foglyait,
 Olyanok voltunk, mint az álmodok.
 Akkor megtelt a szánk nevetéssel,
 Nyelvünk pedig vigadozással.
 Akkor így szóltak a pogányok:
 Hatalmasan cselekedett ezekkel az Úr!
 Hatalmasan cselekedett velünk az Úr,
 Azért örvendezünk”

[348]

(Zsolt 126:1-3).

„Júda és Benjámin családfői és a papok és a Léviták, és mindnyájan, akiknek felindítá az Isten lelküket — a hűséges maradék, szám szerint mintegy ötvenezer ember a számkivetésük földén élő zsidók közül, akik úgy döntöttek, hogy kihasználják a csodálatos lehetőséget — hogy felmenjenek az Úr házának építésére, mely Jeruzsálemben van.” Barátaik nem engedték el őket üres kézzel. „Minden körülöttük lakók segíték őket ezüst edényekkel, arannyal, jószággal, barommal, drágaságokkal.” Ezekhez és sok más önkéntes ajándékhoz kapták még „az Úr házának edényeit, melyeket Nabukodonozor hozatott vala el Jeruzsálemből... Előhozatá ezeket Czírus, a perzsák királya, Mithredáthes kincstartó kezeihez, ... ötezernégy-száz” edényt szám szerint, hogy használják a templomban, amelyet újra felépítenek (Ezsd 1:5-11).

Dávid király leszármazottját, Zorobábelt⁸ bízta meg Círusz azzal, hogy a Júdeába visszatérő csoport kormányzójaként tevékenykedjék. Vele társult a főpap, Jósua is. A sivatagi pusztaságon át vezető hosszú utat épségben tették meg, és a boldog csapat — hálatelten Isten iránt sok jótéteményéért — azonnal nekilátott, hogy helyreállítsa azt, ami elpusztult és romokban hevert. A „családfők” elsőként ajánlották fel vagyonukat a templom újjáépítésének költségeire. A nép is — követve példájukat — önként adott szűkös készletéből. (Lásd: Ezsd 2:64-67.)

Amilyen gyorsan csak lehetett, oltárt emeltek az ősi oltár helyén a templom udvarán. Az oltár felszentelésének ünnepére „felgyüle a

⁸Zorobábelt Sesbassárnak is nevezik.

nép egyenlőképpen”. Megyeztek abban, hogy helyreállítják a szent szolgálatokat, amelyek félbeszakadtak, amikor Nabukodonozor lerombolta Jeruzsálemet. Mielőtt szétszéledtek, hogy otthonaikban lakozzanak — amelyeket megpróbáltak helyreállítani -, „megülék a sátoros ünnepet” is (Ezsd 3:1-6).

[349] A mindennapi égőáldozat oltárának felállítása nagy örömet szerzett a hűséges maradéknak. Lelkesen nekifogtak a templom helyreállításához szükséges előkészületeknek, és felbátorodtak, amint ez a munka hónapról hónapra előrehaladt. Hosszú éveken át nélkülözniük kellett Isten jelen- létének látható jeleit. Most pedig, atyáik hitehagyásának sok szomorú emlékével körülvéve, vágyakoztak Isten megbocsátásának és pártfogásának maradandó jelére. Személyes tulajdonuk és az ősi kiváltságok visszaszerzésénél jobban értékelték Isten elismerését. Csodálatosan cselekedett értük, és tudták, hogy velük van. De még nagyobb áldásokra vágytak. Boldogan várták azt az időt, amikor láthatják, hogy Isten dicsősége sugárzik az újjáépített templomból.

Az építőanyag előkészítését végző munkások találtak a romok között néhány óriási követ, amelyeket Salamon korában hoztak a templom területére. Ezeket használhatóvá tették, és sok új anyagról is gondoskodtak. Nemsokára a munka annyira előrehaladt, hogy az alapkövet lefektethettek. Ezt sok ezer ember jelenlétében tették, akik azért gyűltek össze, hogy szemtanúi legyenek a munka haladásának, és kifejezzék örömüket, hogy részt vehetnek benne. Mialatt a szegletkövet helyére tették, az emberek a papok trombitálása és Asáf fiainak cimbalmozása kíséretében „énekelének, dicsérvén az Urat, és hálát adván néki, mert jó, mert mindörökké van az ő irgalmassága Izráelen!” (Ezsd 3:11.)

A házról, amelynek újjáépítéséhez kezdtek, sok prófécia hangzott el. Arról szóltak, hogy Isten kegyelmet akar gyakorolni Sionnal. Mindazoknak, akik jelen voltak a szegletkő letételénél, át kellett volna lelkesen venniük az alkalom hangulatát. A zenébe és a dicsőítő kiáltásokba azonban, amelyek ezen a boldog napon hangzottak el, disszonáns hang is vegyült. „Nagy sokan... a papok és a Léviták és a családfők közül, a vének, akik látták vala az első házat, mikor alapot vetnek vala most e háznak az ő szemük előtt, nagy felszóval sírnak vala, sokan pedig örömükben nagy felszóval kiáltanak vala” (Ezsd 3:12).

Természetes volt, hogy szomorúság töltötte el az idős emberek szívét, amikor hosszú ideig tartó megátalkodottságuk következményeire gondoltak. Ha engedelmeskedtek volna Istennek — és nemzedékük is -, végrehajtva Istennek Izráellel való szándékát, akkor nem dől romba a Salamon által épített templom, és nem lett volna szükség a fogságra. Hálátlanságuk és hűtlenségük miatt szóródtak szét a pogányok között. A körülmények azonban megváltoztak. A szerető Isten ismét irgalmasan látogatta meg népét, és megengedte, hogy visszatérjenek saját földjükre. A múlt botlásai miatti szomorúságot nagy örömmel kellett volna felváltania. Isten munkálkodott Círusz szívében, és arra készítette, hogy segítsen nekik a templom [350] újjáépítésében. Ennek a mélységes hála szavait kellett volna ajkukon fakasztania. Egyesek azonban nem vették észre Isten utat nyitó, gondviselő intézkedéseit. Örövendezés helyett elégedetlenséget és csüggesztő gondolatokat tápláltak magukban. Annak idején látták Salamon temploma dicsőségét, és most azon siránkoztak, hogy az az épület, amelyet most fognak emelni, nem lesz olyan nagyszerű.

A zúgolódás, panaszkodás és kedvezőtlen hasonlítgatás sok emberre csüggesztően hatott, és gyöngítette az építők kezét. A munkások megkérdezték, hogy folytassák-e az építést, amelyet már az induláskor olyan nyíltan bírálgnak, és amely olyan sok panaszra ad okot.

Sokan voltak azonban olyanok is az összegyűltekek között, akik nem elégedetlenkedtek a kisebb dicsőség láttán, mert nagyobb volt a hitük és világosabb a látásuk. „Sokan pedig örömeükben nagy felszóval kiáltanak vala; úgy, hogy a nép nem tudja vala megkülönböztetni az örömben való kiáltást a nép siralmának szavától, mert a nép kiált vala nagy felszóval, és ez a szó messze földre meghallatott” (Ezsd 3:12-13).

Ha azok, akik nem örvendeztek az alapkövő letételekor, előre láthatták volna hitetlenségük következményeit, megrémültek volna. Nem voltak tudatában annak, hogy micsoda súlya van rosszállást és csalódást kifejező szavaiknak. Nem tudták, hogy elégedetlenségük kifejezése mennyire késlelteti az Úr házának felépítését.

Az első templom pompája és megkapó vallási rítusai Izráel büszkeségének forrása volt a fogság előtt. Istentiszteletükből azonban sokszor hiányoztak az Isten szemében legfontosabb vonások. Az első templom dicsőségével, szolgálatainak pompájával nem szerez-

hették meg Isten pártfogását, mert nem nyújtották azt, ami egyedül érték Isten szemében. Nem hozták el Neki alázatos és töredelmes szívük áldozatát.

Amikor az Isten országának életadó elveit szem elől tévesztik, akkor megsokasítják és eltúlozzák a formaságokat. Ahol a jellem-építés háttérbe szorul, ahol a lélek szépsége hiányzik, ahol a kegyesség egyszerűsége ellenszenves, ott a hivalkodás szeretete és a fennhéjzás fényűző építményeket, pompás díszítményeket és hatást keltő szertartásokat kíván. Mindez azonban nem dicsőíti meg Istent. Egyházát nem külsőségeiért értékeli, hanem azért az őszinte kegyességért, amely megkülönbözteti a világtól. Tagjait Krisztus ismeretében való növekedésük, lelki életben való fejlődésük szerint értékeli. A szeretet és jóság alapelveinek megvalósítását várja el tőlük. Semmilyen művészi szépség sem mérhető össze annak a természetnek és jellemnek szépségével, amely Krisztust képviseli.

[351]

Lehet egy hívő közösség a legszegényebb az országban. Nélkülözheti a látványos pompa minden varázsát; de ha tagjai a Krisztus jellemét tükröző alapelvek szerint élnek, angyalok is részt vesznek istentiszteletükön. A dicsőítés és köszönet kedves áldozatként száll fel Istenhez a hálás szívekből :

„Magasztaljátok az Urat, mert jó,
Mert örökkévaló az ő kegyelme.
Ezt mondják az Úrnak megváltottai,
Akiket megváltott a szorongatónak kezéből.”

„Énekeljétek néki, zengedeztetek néki,
Beszéljétek el minden ő csodatételét.
Dicsekedjétek az ő szent nevével;
Örvendezzen azoknak a szívük, akik keresik az Urat.”

„Hogy megelégté a szomjúhozó lelket,
És az éhező lelket betölté jóval!”

(Zsolt 107:1-2; 105:2-3;
107:9.)

A zsidók megkezdték a templom újjáépítését. Közelükben laktak a samaritánusok, akik az asszír tartományokból származó pogány telepesek és a tíz törzs Samáriában, valamint Galileában maradt tagjai közötti házasságokból született kevert faj voltak. A samaritánusok később azt állították, hogy az igaz Istent imádják, de szívükben és szokásaikban bálványimádók voltak. Igaz, hogy állításuk szerint bálványaik csak emlékeztették őket az élő Istenre, a világegyetem Urára, de a nép hajlamos volt a faragott képek tiszteletére.

A helyreállítási munkák végzése közben kiderült, hogy a samaritánusok „Júda és Benjámin ellenségei”. Miután meghallották, hogy „akik a fogságból visszatértek, templomot építenek az Úrnak, Izráel Istenének”, „menének Zorobábelhez és a családfőkhöz”, és azt mondták, hogy szeretnék ők is részt venni a templomépítésben. „Hadd építsünk együtt veletek — ajánlották -, mert miképpen ti, úgy mi is a ti Isteneteket keressük s néki áldozunk Esárhaddon, Assíria királyának idejétől fogva, aki ide hozott fel minket.” De kívánságukat nem teljesítették. „Nem veletek együtt kell nekünk házat építeni a mi Istenünknek — mondták a zsidó vezetők -, hanem mi magunk fogunk építeni az Úrnak, Izráel Istenének, amiképpen megparancsolta nekünk a király, Czírus, Persia királya” (Ezsd 4:1-3).

Az izraelitáknak csak egy maradéka döntött úgy, hogy visszatér Babilonból; és most, amikor nekiláttak a látszólag erejüket meghaladó feladatnak, legközelebbi szomszédaik felkínálták segítségüket. A samaritánusok hivatkoztak arra, hogy az igaz Istent imádják. Kifejezték, hogy szeretnék osztozni a templomi szolgálattal kapcsolatos kiváltságokban és áldásokban. „Miképpen ti, úgy mi is a ti Isteneteket keressük” — mondták. „Hadd építsünk együtt veletek.” Ha a zsidó vezetők elfogadják a felkínált segítséget, ajtót nyitnak a bálványimádás előtt. Látták azonban, hogy a samaritánusok nem őszinték, és tudták, hogy az a segítség, amit ezekkel az emberekkel kötött szövetség útján kaphatnak, nem mérhető össze azzal az áldással, amelyre Jahve világos parancsai követése nyomán számíthatnak.

Az Úr kinyilatkoztatta Mózes által, hogyan kell Izráelnek a környező népekhez viszonyulnia: „Ne köss velük szövetséget, és ne könyörülj rajtuk. Sógorságot se szerezz velük... — mert elpártoltatja a te fiaidat én tőlem, és idegen isteneknek szolgálnak; és felgerjed az Úrnak haragja reátok, és hamar kipusztít titeket.” „Szent népe vagy te az Úrnak a te Istenednek, és az Úr választott téged, hogy légy néki tulajdon népe minden nép közül, amelyek a föld színén vannak” (5 Móz 7:2-4; 14:2).

Isten világosan megmondta, milyen következményei lesznek annak, ha szövetségre lépnek a környező népekkel. „Szétszór téged az Úr minden nép közé, a földnek egyik végétől a földnek másik végéig — jelentette ki Mózes -; és szolgálni fogsz ott idegen isteneket, akiket sem te nem ismertél, sem a te atyáid: fát és követ. De e nemzetek között sem pihensz meg, és nem lesz a te talpadnak nyugodalma; mert rettegő szívet, epedő szemeket és sóvárgó lelket ad ott néked az Úr. És a te életed kétséges lesz majd előtted; és rettegni fogsz éjjel és nappal, és nem bízol életedben. Reggel azt mondd: Bárcsak estve volna! estve pedig azt mondd: Bárcsak reggel volna! — a te szívednek rettegései miatt, amellyel rettegsz, és a te szemeidnek látása miatt, amelyet láatsz” (5 Móz 28:64-67). „De ha onnan keresed meg az Urat, a te Istenedet — hangzott az ígélet -, akkor is megtalálsz, hogyha teljes szívedből és teljes lelkedből keresed őt” (5 Móz 4:29).

Zorobábel és társai jól ismerték ezeket a szentírási kijelentéseket, és sok hasonló ígéről is tudtak. A nemrég átélt fogságukban egyik bizonyíték a másik után tanúsította teljesezésüket. De megbánták bűneiket, amelyek a Mózes által olyan világosan megjövendölt büntetéseket hozták rájuk és atyáikra. Teljes szívükkel Istenhez térve, megújították szövetségüket Vele, és visszatértek Júdeába, hogy helyreállítsák azt, ami romba dőlt. És ezek után — vállalkozásuk kezdetén — lépjenek szövetségre bálványimádókkal? „Ne köss velük szövetséget” — mondta Isten; és azok, akik a templom romjai előtt felállított oltárnál újra az Úrnak szentelték magukat, tudatában voltak annak, hogy Isten népe és a világ közötti határvonalnak mindig élesen látszania kell. Nem voltak hajlandók szövetségre lépni azokkal, akik ugyan jól ismerték Isten törvénye kívánalmait, de nem teljesítették őket.

[354] Isten népének az idők végéig követnie kell azokat az elveket,

amelyeket Mózes 5. könyve Izráel eligazítására nyilatkoztatott ki. Igazán boldogok csak akkor lehetünk, ha Istennel szövetségben maradunk. Nem köthetünk egyezséget — elveinkkel megalkudva — azokkal, akik nem félik Istent.

A magukat keresztényeknek vallók számára állandó veszélyt jelent az az elképzelés, hogy bizonyos mértékig alkalmazkodniuk kell a világhoz, ha befolyást akarnak gyakorolni rá. Az ilyen magatartás hasznosnak tűnhet, de minden esetben lelki veszteséggel jár. Isten népének szigorúan őrizkednie kell minden olyan finoman rejtett hatástól, amelyet az igazság ellensége hízélgéssel akar lelkükbe lopni. Isten gyermekei idegenek és vándorok ezen a világon, és veszélyekkel körülvárt ösvényen járnak. Nem szabad elfogadniuk azokat az ötletes kibúvókat és csábító ajánlatokat, amelyeket Sátán kínál, hogy engedetlenségre bírja őket.

Nem Isten ügyének nyílt és közismert ellenségeitől kell a legjobban félnünk. Azok könnyebben meg tudják téveszteni Isten gyermekeit, akik Júda és Benjámin ellenségeihez hasonlóan hízélgő, kecsegtető szavakat mondanak, és úgy tesznek, mintha baráti szövetségre akarnának lépni velük. Az ilyenekkel szemben mindenkinek résen kell lennie, nehogy valamilyen gondosan elrejtett és ügyes csapda váratlanul megfogja őket. Különösen most, a föld történelmének záró szakaszában, Isten olyan éberséget kíván gyermekeitől, amely nem ismer lankadást. Jóllehet a harc szüntelenül folyik, senki sem marad magára a küzdelemben. Angyalok segítik és védik azokat, akik alázatosan járnak Isten előtt. Urunk egyetlen Benne bízót sem hagy cserben. Amikor gyermekei a gonosz ellen védelemért Hozzá húzódnak, az Úr szájalommal és szeretettel zászlót bont ellenségeik előtt. Ne érintsétek őket — mondja -, mert ők az enyéim! Markaimba metszettem őket.

A samaritánusok fáradhatatlan ellenkezéssel igyekeztek „megkötni Júda népének kezeit és elrémíteni azt az építéstől és felbérelni ellene tanácsosokat, hogy semmivé tegyék szándékát Czírusnak, Persia királyának egész idejében, Dárius perzsa király uralkodásáig” (Ezsd 4:4-5). Hamis hírekkel gyanút ébresztettek olyan emberekben, akiknél ez könnyen ment. Isten azonban hosszú éveken át féken tartotta a gonoszság erőit, és Júda népe szabadon folytathatta munkáját.

Sátán arra akarta rávenni a médó-perzsa birodalom legmagasabb méltóságait, hogy vonják meg kegyeiket Isten népétől. Eközben

angyalok munkálkodtak a száműzöttek ügyéért. Az egész menny érdeklődéssel kísérte ezt a küzdelmet. Dániel próféta írásaiból valamelyest képet kapunk erről a hatalmas harcról, amely a jó és gonosz erők között folyt. Gábiel három héten át tusakodott a sötétség hatalmaival, hogy megghiúsítsa azok munkáját, akik Círuszt befolyásolni akarták. Mielőtt pedig a küzdelem lezárult, maga Krisztus jött Gábiel segítségére. „Perzsiának fejedelme ellenem állott huszonegy napig — mondta Gábiel -, és ímé Mihály, egyike az előkelő fejedelmeknek, eljőve segítségemre, és én ott maradék a perzsa királyoknál” (Dán 10:13). A menny megtette Isten népe érdekében mindazt amit tudott, és végül győzött. Az ellenség erőit féken tartotta Círusz egész idejében és fiának, Cambysesnek körülbelül hét és fél évig tartó uralkodása alatt végig.

Ez csodálatos alkalmak ideje volt a zsidók számára. A menny leg-hatalmasabb erői munkálkodtak a királyok szívéen, és Isten népének az volt a feladata, hogy a lehető legnagyobb buzgósággal valósítsa meg Círusz rendeletét. Nem lett volna szabad semmilyen fáradságot sem sajnálniuk a templom és szolgálatai helyreállítására, és arra, hogy újból berendezkedjenek júdeai otthonukban. Sokan nem mutattak erre készséget Isten hatalma megnyilvánulásakor. Ellenségeik szívós kitartással szembehelyezkedtek velük, és az építőkön fok-ról fokra erőt vett a csüggedés. Egyesek nem tudták a szegletkő letételénél lejátszódó jelenetet elfelejteni, amikor sokan kifejezésre juttatták bizalmatlanságukat a vállalkozással szemben. Amikor pedig a samaritánusok még tolakodóbbakká lettek, sokan a zsidók közül megkérdőjelezték, hogy eljött-e egyáltalán az újjáépítés ideje. Ez az érzés csakhamar általánossá lett. A munkások közül sokan csüggedten és elkedvetlenedve visszatértek otthonukba, hogy az élet hétköznapi dolgaival foglalkozzanak.

Cambyses uralkodása alatt a templomépítés munkája lassan haladt. Az ál-Smerdist, ezt a gátlástalan szélhámost pedig (akit Ezsdrás 4:7 Artaxerxesnek nevez) uralkodása alatt a samaritánusok rávették arra, hogy rendelettel tiltsa meg a zsidóknak a templom és a város újjáépítését.

Több mint egy évig csak mellékesen foglalkoztak a templomépítéssel, és majdnem egészen abba is hagyták. A nép otthon maradt, és igyekezett földi jóléthez jutni. Helyzetük azonban siralmas volt. Hiába dolgoztak, ahogy csak tudtak, nem mentek semmire. Mintha

a természeti erők öszszecsüdütek volna ellenük. Mivel a templomot romokban hagyták, az Úr pusztító asztályt küldött rájuk. Azelőtt termékennyé tette mezőiket és kertjeiket, adott nekik gabonát, szőlőt és olajat — jóindulata jeleként. De visszavonta áldásait, mert önzően használták ezeket a bőkezű ajándékokat.

[356]

Ilyen állapotok uralkodtak Dárius Hystaspes királysága elején. A zsidók száналmas helyzetben voltak mind lelkileg, mind földi vonatkozásban. Olyan sokáig zúgolódtak, olyan hosszú ideig helyezték előtérbe személyes érdekeiket, fásultan szemlélve az Úr templomának romjait, hogy sokan szem elől tévesztették azt a célt, amelyért Isten visszahozta őket Júdeába. Ez a mondás járta: „Nem jött még el az idő, az Úr háza építésének ideje!” (Agg 1:2.)

De Isten még ebben a sötét órában is bátorította a Benne bízót. Elhívta Aggeus és Zakariás prófétát, hogy megoldást hozzon a válságban. Isten szolgálói megrázó bizonyoságtételekben tárták fel a népnek szenvedéseik okát. Azért nem boldogulnak földi dolgaikban, mert nem Isten ügyét teszik első helyre — mondták a próféták. Ha a zsidók megdicsőítik Istent, ha az Őt megillető tiszteletüket és hódolatukat azzal fejezik ki, hogy a templom építését elsődleges feladatukká teszik, ez a magatartásuk odavonzza Isten jelenlétét és áldásait.

Aggeus ezt a szívhez szóló kérdést intézte a csüggedtekhez: „Ideje-é nektek, hogy ti mennyezetes házakban lakozzatok, holott ez a ház romban áll? Most azért ezt mondja a Seregeknek Ura: Gondoljátok meg jól a ti útaitokat!” Miért csak ennyit végeztetek el? Miért törődtök csak saját házatokkal, az Úr házával pedig nem? Hol van az a buzgóság, amit az Úr háza helyreállítása iránt valamikor éreztetek? Mit nyertetek azzal, hogy magatoknak szolgáltatok? Az Úr templomát elhanyagoltátok, mert féltetek a szegénységtől; és ez a nemtörődömség rátok hozta azt, amitől féltetek. „Sokat vetettetek, de keveset takartok; esztek, de meg nem elégesztek; isztok, de meg nem részegesztek; ruházkodtok, de meg nem melegesztek, a bérlő is lyukas zacskóra bérel” (Agg 1:4-6).

Majd olyan szavakkal, amelyeket meg kellett érteniük, az Úr kinyilatkoztatta, hogy mi okozta nyomorúságukat: „Sokat vártatok, de ímé kevés lett; haza is hordtátok, de én ráfuvallok arra! Mi okért? azt mondja a Seregeknek Ura. Az én házamért, amely ím romban áll, ti pedig siettek, ki-ki a maga házához. Azért vonták meg tőletek

[357] az egek a harmatot, vonta meg a föld az ő termését. És pusztulást rendeltem a sok földre és a hegyekre, a búzára és a borra, az olajra és mindarra, amit a föld terem; sőt az emberre és a baromra és minden kézimunkára is” (Agg 1:9-11).

„Gondoljátok meg jól a ti útaitokat!” — kérlelte őket az Úr. „Menjetek fel a hegyre és hordjatok fát, és építsétek e házat, hogy gyönyörködjem benne és dicsőítsem” (Agg 1:7-8).

Izráel vezetői és a nép megszívlelték a tanácsot és dorgálást, amelyet az Úr Aggeussal küldött. Érezték Isten szavának súlyát. Nem merték figyelmen kívül hagyni az ismételten kapott eligazítást, amely szerint mind a földi, mind a lelki jólétük az Isten parancsai iránti elvhű engedelmesség függvénye. A próféta intésére felébredve, meghallotta Zorobábel, Jósua „és a nép minden tagja az Úrnak, az ő Istenüknek szavát és Aggeus próféta beszédeit” (Agg 1:12).

Mihelyt Izráel elhatározta, hogy engedelmeskedik, a dorgáló szavakat felváltotta a bátorítás üzenete. „És szóla Aggeus ... mondván a népnek: Én veletek vagyok, azt mondja az Úr. És felindítá az Úr Zorobábelnek ... lelkét” és Jósuaét, „és a nép minden többi tagjának lelkét is, és bemenének és munkálkodának a Seregek Urának, az Ő Istenüknek házában” (Agg 1:13-14).

Nem telt el egy hónap azután, hogy újra építeni kezdték a templomot, és további vigasztaló üzenetet kaptak. „Légy bátor Zorobábel!” — buzdította az Úr prófétája által. „Légy bátor te is, Jósua ... és légy bátor e földnek minden népe, azt mondja az Úr, és cselekedjétek, mert én veletek vagyok, azt mondja a Seregeknek Ura” (Agg 2:4).

A Sinai hegy lábánál táborozó Izráelnek az Úr kinyilatkoztatta: „Az Izráel fiai között lakozom és nékik Istenük lések. És megtudják, hogy én, az Úr vagyok az ő Istenük, aki kihoztam őket Égyiptom földéről, hogy közöttök lakozhassam, én, az Úr az ő Istenök” (2 Móz 29:45-46). Most pedig, annak ellenére, hogy ismételten „engedetlenség voltak és megszomoríták Szentségének lelkét” (Ésa 63:10), Isten újra mentésre nyújtotta kezét utánuk a próféta üzenettel. Annak elismeréséül, hogy szándékával együttműködnek, megújította szövetségét, amely szerint Lelke közöttük marad; és ezt mondta nekik: „ne féljétek!”

[358] Az Úr ezt mondja ma gyermekeinek: „Légy bátor... és cselekedjétek, mert veletek vagyok.” A hívő ember mindig erős segítséget talál az Úrban. Hogy az Úr hogyan segít, azt nem tudhatjuk, de

azt tudjuk, hogy soha nem hagyja cserben a Benne bízókat. Ha a hívők ráébrednének arra, hogy az Úr milyen sokszor igazította el útjukat, hogy az ellenség ne vihesse véghez velük kapcsolatos szándékát, akkor nem botorkálnának siránkozva. Hitükkel Istenre támaszkodnának, és semmilyen próba nem tudná kimozdítani őket. Belátnák, hogy bölcsességüket és képességeiket Istentől kapták; ő pedig véghezvihetné általuk azt, amire őket kívánja felhasználni.

Az Aggeussal küldött kéréseket és bátorításokat Zakariás is hangoztatta és kiegészítette. Isten elhívta Zakariást, és arra készítette, hogy Aggeussal együtt ő is buzdítsa a népet az építésre szólító parancs végrehajtására. Zakariás azzal a biztatással kezdte üzenetét, hogy Isten Igéje mindig beteljesedik, és áldást ígért azoknak, akik hallgatnak a biztos profétai beszédre.

Izrael mezői parlagon heverték, szűkös élelmiszerkészletük pedig rohamosan csökkent, és ellenséges népek vették körül őket. Mégis hitben mentek előre, válaszként Isten követeinek hívására, és szorgalmasan dolgoztak a rombadőlt templom helyreállításán. Ez a munka Istenbe vetett rendíthetetlen bizalmat igényelt. Amint a nép törekedett a maga részét megtenni, és arra igyekezett, hogy Isten kegyelme újra tapasztalható legyen szívében és életében, egyik üzenetet a másik után kapta Aggeus és Zakariás útján. Az üzenetek azt az ígéretet hordozták, hogy Isten gazdagon megjutalmazza hitüket, és valóra váltja annak a templomnak dicsőségéről szóló jövendölését, amelynek falait építik. Ebben az épületben jelenik meg a népek Reménysége — az emberiség Tanítója és Megváltója -, amikor eljön „az időnek teljessége”.

Az építőknek tehát nem kell magukra maradtan, egyedül küzdeniük. „Velük valának Isten profétái, támogatván őket” (Ezsd 5:2), és maga a seregek Ura mondta: „Légy bátor... és cselekedjétek, mert én veletek vagyok” (Agg 2:4).

Akkor kapták a földi jólét ígéretét, amikor őszintén megbánták bűneiket, és készek voltak hitben előrelépni. „E naptól fogva megáldalak” (Agg 2:19) — mondta az Úr.

Vezetőjük, Zorobábel — aki a Babilóniából való visszatérésük óta eltelt hosszú évek során súlyos megpróbáltatásokat élt át — nagyon értékes ígéretet kapott. Az Úr kijelentette, hogy közeledik az az idő, amikor választott népének minden ellensége elhullik. „Azon a napon, azt mondja a Seregek Ura, felveszlek téged Zorobábel, ...

én szolgám, ... és olyanná teszlek, mint egy pecsétet, mert téged választottalak el” (Agg 2:23). Izráel kormányzója most láthatta, mit jelent az a gondviselés, amely átvezette csüggedésen és bonyolult helyzeteken. Meglátta mindenben Isten szándékát.

Ez a kijelentés — amely személy szerint Zorobábelnek szólt fennmaradt, hogy bátorítsa Isten gyermekeit minden korban. Istennek célja van azzal, ha próbát küld gyermekeinek. Soha nem vezeti őket másképpen, mint ahogy ők is választanak, ha látnák kezdettől fogva a véget, és fel tudnák fogni, milyen dicső az a cél, amelyet betöltenek. Mindazt, amivel megpróbálja és kipróbálja őket, azért kapják, hogy erejük legyen szolgálni és szenvedni Érte.

Az Aggeus és Zakariás által tolmácsolt üzenetek arra készítették a népet, hogy tegyen meg minden tőle telhetőt a templom újjáépítésére. De miközben dolgoztak, a samaritánusok és mások is ádázul zaklatták őket, kigondolva sok mindent akadályozásukra. Egy alkalommal a médó-perzsa birodalom tartományi hivatalnokai elmentek Jeruzsálembe, és megkérdezték, hogy ki engedélyezte az épület helyreállítását. Ha a zsidók ekkor nem az Úrtól várták volna az eligazítást, ez a kérdezősködés végzetes lehetett volna számukra. De „az ő Istenük szeme vala a zsidók vénein, hogy ne akadályozzák meg őket az építésben, míg az ügy Dárius elébe jutand” (Ezsd 5:5). A tisztviselők olyan bölcs választ kaptak, hogy elhatározták, levelet írnak Dárius Hystaspesnek, az akkori médó-perzsa uralkodónak. Felhívták figyelmét Círusz eredeti rendeletére, amely megparancsolta, hogy Isten házát építsék fel Jeruzsálemben, költségeit pedig a királyi kincstár fedezze.

Dárius kikereste ezt a rendeletet. A rendelet alapján megparancsolta a kérdezősködőknek: „Hagyjátok, hadd épüljön meg Istennek ama háza! A zsidók helytartója és a zsidók vénei építsék meg Isten ama templomát a maga helyén!

És megparancsolom azt is — folytatta Dárius -, hogy mit cselekedjenek a zsidók ama véneivel, hogy megépítsék Isten ama házát; tudniillik a király folyóvízen túl való adójának kincseiből pontosan költség adassék ama férfiaknak, és pedig félbeszakítás nélkül, és amik szükségesek, tulkok, kosok, bárányok, égőáldozatra a menny Istenének, búza, só, bor és olaj, a jeruzsálemi papok szava szerint adassanak nekik naponként és pedig mulasztás nélkül. Hogy vihes-

senek jó illatú áldozatot a menny Istenének, és könyörögjenek a királynak és fiainak életéért” (Ezsd 6:7-10).

A király továbbá elrendelte, hogy szigorúan büntessék meg azokat, akik bármiben is eltérnek ettől a rendelkezéstől. Ezzel a sokatmondó és szokatlan közleménnyel zárta rendelkezését: „Az Isten pedig, aki nevének ott szerze lakást, megrontson minden királyt és népet, aki felemelendi kezét, hogy megszegje e rendelést, hogy elpusztítsa Istennek ama házát, mely Jeruzsálemben van. Én, Dárius parancsoltam, pontosan megtörténjék” (Ezsd 6:12). Így készítette el az Úr az utat ahhoz, hogy a templom felépüljön.

E rendelet kiadása előtt a zsidók hónapokon át hitben végezték a munkát. A próféták továbbra is segítették őket időszerű üzenetek útján, amelyekkel a munkások szeme előtt tartották Istennek Izráellel kapcsolatos szándékát. Két hónappal azután, hogy Aggeus utolsó feljegyzett üzenete elhangzott, Zakariás egy látomás-sorozatot kapott Isten földi művéről. Ezek az üzenetek, amelyeket Isten példázatok és szimbólumok formájában küldött, nagy bizonytalanság és nyugtalanság idején érkeztek, és különösen sokat jelentettek azoknak, akik Izráel Istene nevében mentek előre. A zsidó vezetők úgy látták, hogy a templom újjáépítésére adott engedélyt rövidesen visszavonják. A jövő sötétnek tűnt. Isten látta, hogy népét támogatni és bátorítani kell végtelen könyörületének és szeretetének kinyilatkoztatásával.

Zakariás látomásban hallotta az Úr angyalának kérdését: „Seregeknek Ura! Meddig nem könyörölsz még Jeruzsálemen és Júdának városain, amelyekre haragszol immár hetven esztendő óta? És nyájas szavakkal, vigasztaló szókkal felele az Úr az angyalnak, aki beszél vala velem” — mondta Zakariás.

„És mondá nékem az angyal, aki beszél vala velem: Kialts, ezt mondván: Ezt mondja a Seregeknek Ura: szeretem Jeruzsálemet és a Siont nagy szeretettel! De nagy haraggal haragszom én a hivalkodó népekre, akikre kevésbé haragudtam ugyan, de ők gonoszra törekedtek. Azt mondja azért az Úr: könyörületességgel fordulok Jeruzsálemhez; benne építetik meg az én házam ... és mérőzsinór nyújtatik ki Jeruzsálem felett” (Zak 1:12-16).

A prófétának ezután ezt kellett jövendölnie: „Ezt mondja a Seregeknek Ura: Bővelkedni fognak még városaim a jóban, mert megvigasztalja még az Úr Siont, és magáévá fogadja még Jeruzsálemet!” (Zak 1:17.) Zakariás ekkor négy szarv formájában látta azokat a

hatalmakat, „amelyek szétszórták Júdát, Izráelt és Jeruzsálemet”. Közvetlen ezután négv mesterembert látott. Azokat az eszközöket jelképezték, amelyeket az Úr használ népének és templomának, az imádkozás házának helyreállítására. (Lásd: Zak 1:18-21.)

„Felemelém ismét szemeimet — mondta Zakariás -, és ímé láték egy férfiút és a kezében mérőkötelet. És mondám: Hová mégy te? És mondá nékem: Megmérni Jeruzsálemet, hogy lássam: mennyi a széle és mennyi a hossza? És ímé, az angyal, aki beszél vala velem, kijöve, és más angyal is kijöve eléje. És monda annak: Fuss, és szólj e gyermekhez, mondván: Kerítetlenül fogják lakni Jeruzsálemet a benne levő emberek és barmok sokasága miatt. Én pedig, szól az Úr, tűzfal leszek körülötte és megdicsőítem magamat őbenne!” (Zak 2:1-5.)

Isten megparancsolta Jeruzsálem újjáépítését. A város megméréséről szóló látomásban bátorítás rejlett: Isten megvigasztalja és megerősíti elgyötört népét, és teljesíti örökkévaló szövetségében foglalt ígéreteit. Kijelentette, hogy oltalmazó gondoskodása olyan lesz, mint „tűzfal ... körülötte”; és általuk megmutatkozik dicsősége minden ember előtt. Az egész földön mindenkinek tudnia kell arról, amit népéért véghezvisz. „Kiálts és örvendj, Sionnak lakosa, mert nagy közötted Izráel Szentje!” (Ésa 12:6.)

A templom építőinek kitartó, eredményes munkája mérhetetlenül megrémítette és nyugtalanította a gonoszság seregeit. Sátán még nagyobb erőfeszítésekre határozta el magát: azzal fogja gyöngíteni és csüggeszteni Isten népét, hogy eléjük tárja jellemük fogyatékosságait. Ha azokat, akik hosszú ideig bűnhődtek törvényszegésük miatt, ismét rávehetné Isten parancsai áthágására, akkor újra foglyul ejtené őket a bűn.

Izráel népe Sátán különös gyűlöletének célpontja volt mindig, mivel Isten általuk akarta ismeretét megőrizni a földön. Sátán eltöklelte ennek a népnek kiirtását. Amíg engedelmeskednek, semmit sem árthat nekik. Ezért összeszedte minden erejét és ravaszságát, hogy bűnre csábítsa őket. Kísértéseitől törbe ejtve, áthágták Isten törvényét, és így ellenségeik zsákmányává lettek.

Izráelt fogolyként vitték Babilonba, de Isten nem fordult el tőlük. Dorgálással és intéssel küldte hozzájuk prófétáit. Ráébresztette őket bűnösségükre. Amikor megalázták magukat Isten előtt, és őszinte bűnbánattal visszatértek Hozzá, a bátorítás üzenetét kapták. Isten meghirdette nekik fogságból való szabadulásukat; visszafogadja őket kegyelmébe, és ismét letelepíti földjükön. Most pedig, hogy a helyreállítás munkája megkezdődött, és Izráel maradéka visszatért Júdeába, Sátán indította a pogány népeket, hogy semmisítsék meg ezt a nemzetet.

Ebbena válságos helyzetben az Úr „nyájas szavakkal, vigasztaló szókkal” erősítette népét (Zak 1:13). A Krisztus és Sátán munkájáról adott megkapó képpel mutatta be, hogy Közbenjárójuknak milyen hatalmas van népe vádolóinak legyőzésére.

A próféta látomásban látja „Jósuát, a főpapot”, aki „szennyos ruhába... öltöztetve (Zak 3:1. 3.) áll az Úr angyala előtt, és esdekel, hogy Isten könyörüljön meggyötört népén. Amint könyörög, hogy Isten teljesítse ígéreteit, Sátán arcátlanul kiáll ellene. Isten nem fogadhatja vissza kegyelmébe Izráelt, mert vétkezett — állítja. Jogot formál rá mint zsákmányára, és követeli, hogy az angyal adja át

[363] neki. A főpap Sátán vádjaitól nem tudja megvédeni sem magát, sem népét. Nem állítja, hogy Izráel hibátlan. Szennyes ruhában áll az angyal előtt. Ez a ruha a nép bűneit jelképezi, ő pedig képviselőjükként viseli. Megvallja bűnösségüket, de rámutat bűnbánatukra és megalázkodásukra is, bízva a Megváltó bűnbocsátó irgalmában.

Ekkor az angyal, aki maga Krisztus, a bűnösök Megváltója, elhallgattatja népe vádolóját. Így szól: „Dorgáljon meg téged az Úr, te Sátán; dorgáljon meg az Úr, aki magáévá fogadja Jeruzsálemet. Avagy nem tűzből kikapott üszög-é ez?” (Zak 3:2.) Sokáig volt Izráel a szenvedések kohójában. Bűnei miatt majdnem megemésztette a láng, amelyet Sátán és eszközei elpusztításukra szítottak. De Isten most kinyújtja kezét, hogy kihozza őket a „tűz”-ből.

Az angyal elfogadta Jósua közbenjárását, és megparancsolta: „Vegyétek le róla a szennyes ruhákat!” Jósuának pedig ezt mondta az angyal: „Lásd! Levettem rólad a te álnokságodat, és ünnepi ruhákba öltöztetlek téged!” „Feltevék azért fejére a tiszta süveget, és ruhákba öltözteték őt.” (Zak 3:4-5.) Jósua és népe bűneit az angyal megbocsátotta. Izráelt „ünnepi ruhákba” öltöztette. Krisztus beszámította nekik a maga igazságosságát. A Jósua fejére helyezett süveg olyan volt, mint amilyent a papok viseltek. Ezt a feliratot hordozta: „Szentség az Úrnak” (2 Móz 28:36), jelezve, hogy korábbi törvényszegései ellenére alkalmassá vált arra, hogy szolgáljon Isten előtt a templomban.

Az angyal most így szólt Jósuához: „Ezt mondja a Seregeknek Ura: Ha az én útaimban jársz, és ha parancsolataimat megtartod: te is ítélője leszel az én házamnak, sőt őrizni fogod az én pitvaraimat, és ki- s bejárást engedek néked ez itt állók között” (Zak 3:7). Ha engedelmes, abban a megtiszteltetésben részesül, hogy bírászkodhat és irányíthat a templomban és minden szolgálatában; szolgáló angyalok között járhat már ebben az életben, és végül ott lehet az Isten trónja körül álló megdicsőült tömeg között.

„Halld meg Jósua, te főpap; te és barátaid, akik előtted ülnek, mert jelképes férfiak ezek: Ímé, bizony előhozom az én szolgámat, Csemetét!” (Zak 3:8.) A Csemete, a Szabadító jövetelében rejlik Izráel reménysége. Jósua és népe azért kapott bocsánatot, mert hitt az eljövendő Megváltóban. Krisztusba vetett hitük által jutottak újra Isten kegyeibe. Ha utain járnak és megtartják rendeléseit, az Ő érdemeiért csodálni és tisztelni fogják bennük azt a népet, amelyet a

[364]

menny kiválasztott a föld népei közül.

Miként Sátán vádolta Jósuát és népét, vádolja minden korban mindazokat, akik Isten irgalmára és kegyelmére vágnak, ő a „mi atyánkfainak vádolója... aki vádolja őket éjjel és nappal” (Jel 12:10). Minden lélekért, aki megszabadult a gonosz hatalmából és neve bekerült az élet könyvébe — amely a Bárányé -, megismétlődik a küzdelem. Az ellenség ádáz támadásainak állandó pergőtüzében vannak mindazok, akiket Isten befogadott családjába. De az, Aki Izráel reménysége, oltalma, megigazulása és szabadulása volt akkor, ma is reménysége az egyháznak.

Sátán nem azért vádolja azokat, akik az Urat keresik, mert bűneik nem tetszenek neki. Sátán örül jellemhibáiknak, mert tudja, hogy csak akkor diadalmaskodhat rajtuk, ha áthágyják Isten törvényét. Csupán azért vádaskodik, mert gyűlöli Krisztust. A megváltás tervével Jézus megtöri Sátánnak az emberi családra gyakorolt befolyását. Lelkeket szabadít meg hatalmából. Az őslázadó minden gyűlölete és rosszindulata felébred, amikor Krisztus felsőbbségének bizonyítékait látja. Démoni erővel és ravaszsággal dolgozik, hogy elragadja Tőle azokat, akik elfogadták a megváltást. Kétkedést kelt az emberekben, hogy elveszítsék bizalmukat Istenben és elszakadjanak szeretetétől. Isten törvénye megszegésére csábítja őket, azután foglyaiként jogot formál rájuk, és vitatja, hogy Krisztusnak van-e joga elvenni őket tőle.

Sátán tudja, hogy azok, akik Isten bocsánatát és kegyelmét kérik, meg is kapják. Ezért eléjük tárja bűneiket, hogy elcsüggyesse őket. Azok ellen, akik igyekeznek engedelmeskedni Istennek, folytonosan valami okot keres panaszra. Még legszebb és legjobb szolgálatukat is megpróbálja becstelenné feltüntetni. Számtalan módon — amelyek a legszövevényesebbek és legkegyetlenebbek — kísérli meg elmarasztaltatni őket.

Az ember egymaga képtelen kivédeni az ellenség vádjait. Bűntől szennyes ruhában, bűnösséget megvallva áll Isten előtt. De Jézus, a mi szószólónk, hatékonyan védelmükre kél azoknak, akik bűnbánattal és hittel reábízzák lelkük megtartását. Képviseli ügyüket, és a Golgota csodálatos érveivel legyőzi a vádolót. Isten törvénye iránti tökéletes engedelmességével minden hatalmat megszerzett mennyen és földön. Kéri Atyját, hogy kegyelmezzon meg a bűnös embernek, és béküljön meg vele. Népe vádolóinak ezt mondja: „Dorgáljon meg

[365] téged az Úr, te Sátán! Vérem árán vásároltam meg őket. Tűzből kikapott üszögök ők.” Azokat pedig, akik hitben Reá támaszkodnak, így biztatja: „Lásd! Levettem rólad a te álnokságodat, és ünnepi ruhákba öltöztetlek téged” (Zak 3:4).

Mindazok, akik magukra öltik Krisztus igazságosságának palástját, előtte fognak állni mint választottai — hűek és igazak. Sátán nem tépheti ki őket a Megváltó kezéből. Egyetlen olyan lelket sem enged át Krisztus az ellenségnek, aki bűnbánattal és hittel igényli oltalmát. Szava kötelezi: „Fogja meg erősségemet, kössön békét velem, békét kössön velem!” (Ésa 27:5.) Jósuának adott ígérete mindenkinek szól: „Ha az én utaimban jársz... ki- és bejárást engedek néked ez itt állók között” (Zak 3:7). Mindkét oldalukon angyalok járnak már ebben a világban, végül pedig ott fognak állni az Isten trónját körülvevő angyalok között.

A Jósuáról és az angyalról látott zakariási látomás különös mértékben vonatkozik Isten népére a nagy engesztelési nap záró jeleleteiben. Akkor a maradék egyházat súlyos megpróbáltatás éri, és nagyon szorult helyzetbe jut. Azok, akik megtartják Isten parancsolatait és Jézus hitét, érezni fogják az ősellenség haragját. Sátán uralma alá hajtotta a Föld lakóit, és sok hitvalló keresztényt is. De van itt egy kis csapat, amely nem ismeri el felsőbbségét. Ha el tudná őket törölni a földről, győzelme teljes volna. Amint annak idején a pogány népeket arra befolyásolta, hogy irtsák ki Izráelt, a közeljövőben felindítja a föld gonosz hatalmait, hogy pusztítsák el Isten népét. Kötelezik az embereket arra, hogy engedelmeskedjenek emberi rendeletnek, áthágva Isten törvényét.

Isten hűségeseit fenyegetik, bevádolják, elítélik. Elárulják „szüelőik és testvérek is, rokonok és barátok is” (Lk 21:16). Sőt, az életükre is törnek. Egyedüli reménységük Isten irgalma; egyedüli oltalmuk az ima. Ahogy Jósua könyörgött az angyal előtt, a maradék egyház is rendíthetetlen hittel és töredelmesen esedezik Szószólója, Jézus általi bűnbocsánatért és szabadulásért. Teljesen tudatában vannak életük bűnösségének, látják gyengeségüket és érdemtelenségüket, és már-már kétségbeesnek.

A kísértő ott áll, hogy vádolja őket, mint ahogy Jósuát is támadta. Rámutat szennyes ruhájukra, fogyatékos jellemükre. Eléjük tárja gyengeségüket, oktalanságukat, hálátlanságukat és azt, hogy mennyire nem hasonlítanak Krisztushoz, ami miatt szégyent hoznak

Megváltójukra. Meg akarja rémíteni őket azzal a gondolattal, hogy esetük reménytelen, hogy tisztátalanságuk szennyfoltja soha nem mosható le. Így reméli kiölni hitüket, hogy engedjenek kísértéseinek és törjék meg Istennel kötött szövetségüket. [366]

Sátán pontosan tudja, hogy milyen bűnök elkövetésére vette rá Isten népét, és felhossa vádjait ellenük. Kijelenti, hogy bűneikkel eljátszották Isten oltalmát, és hogy joga van elpusztítani őket. Állítása szerint éppúgy rászolgálnak arra, hogy Isten kizárja őket kegyeiből, mint ő maga. Ez az a nép — kérdi -, amely elfoglalja majd helyemet a mennyben, és a velem tartó angyalok helyét? Azt vallják, hogy engedelmeskednek Isten törvényének; de vajon megtartják-e előírásait? Nem szeretik-e jobban önmagukat, mint Istent? Nem helyezik-e saját érdekeiket a Neki való szolgálat fölé? Nem szeretik-e vajon a világ dolgait? Nézd csak bűneiket, amelyek irányt szabnak életüknek! Figyeld, milyen önzők, rosszindulatúak, hogy gyűlölik egymást! Engem angyalaimmal elűzöl magadtól, őket pedig — akik ugyanazokat a bűnöket követték el — megjutalmazod? Igazságosan nem teheted ezt, Isten! Az igazság elítélésüket követeli!

Krisztus követői vétkeztek ugyan, de nem engedték át magukat Sátán hatalmának. Megbánták bűneiket, és alázatos, töredelmes szívvel keresik az Urat; a mennyei Szószóló pedig védelmébe veszi őket. Akit legjobban sért hálátlanságuk, aki ismeri bűneiket, de bűnbánatukat is, kijelenti: Dorgáljon meg téged az Úr, te Sátán! Én életemet adtam ezekért a lelkekért. Markaimba metszettem őket. Lehet, hogy jellemük tökéletlen, és igyekezetük kudarcba fulladt, de megbánták bűneiket, én pedig megbocsátok nekik, és elfogadom őket.

Sátán vadul támad, és csalásai ravaszak, de az Úr szemmel tartja népét. Gyötrelmük súlyos, a kohó tüze már-már megemészti őket. De Jézus tűzben megpróbált aranyként hozza ki őket a lángokból. Földiességük leválik, hogy Krisztus képmása tökéletesen megmutakozzék bennük.

Úgy tűnik, mintha az Úr időnként elfeledkezne az egyházát fenyegető veszélyekről és az ellenség-okozta sebeikről. De Isten nem felejt. A világon semmi sem olyan drága Neki, mint egyháza. Nem akarja, hogy földiesség elrontsa bizonyítványát. Nem engedi, hogy Sátán kísértései legyőzzék népét. Megbünteti azokat, akik hamis színben tüntetik fel Őt, de könyörül azokon, akik őszintén megbán-

ják bűneiket. Megadja a szükséges segítséget mindazoknak, akik erőt kérnek Tőle a keresztény jellem építéséhez.

[367] A vég idején Isten népe sóhajtozik és sír a földön véghezvitt utálatosságok miatt. Könnyek között figyelmeztetik a gonoszokat a veszélyre, amely azért fenyegeti őket, mert lábbal tiporják Isten törvényét. Kimondhatatlan fájdalmat éreznek bűneik miatt, és megalázzák magukat az Úr előtt. A gonoszok gúnyolódnak bánkódásukon, és kinevetik ünnepélyes esdeklésüket. Isten népének gyötrődése és megalázkodása kétségtelenül bizonyítja, hogy újra formálódik a bűn következtében elvesztett erős és nemes jellemük. Krisztushoz egyre közelebb húzódva és szemüket tökéletes tisztaságára irányítva ismerik fel olyan világosan a bűn végtelenül súlyos voltát. Az eredményes és győzelmes élet feltétele a szelídség és az alázatosság. A dicsőség koronája vár azokra, akik megalázkodnak a kereszt lábánál.

Isten hűséges, imádkozó gyermekei Benne rejtik el életüket. Maguk sem tudják, milyen biztonságban vannak. Sátán készítésére a világ uralkodói életükre törnek. Ha megnyílna szemük, mint Elizeus szolgájáé Dothánban, látnák, amint a körülöttük táborozó angyalok féken tartják a sötétség seregeit.

Amikor Isten előtt népe gyötrődik és tiszta szívért könyörög, felhangzik a parancs: „Vegyétek le róla a szennyes ruhákat”, — és ezek a bátorító szavak hallatszanak: „Lásd! Levettem rólad a te álnokságot, és ünnepi ruhákba öltöztetlek téged!” (Zak 3 :4.) Isten ráhelyezi Krisztus igazságának makulátlan, tiszta palástját megpróbált, megkísértett, hűséges gyermekeire. A megvetett maradék dicsőséges ruhába öltözik, hogy a világ romlottsága soha többé be ne mocskolja. Nevük bent marad az élet könyvében, amely a Bárányé. A korszakok hűségesei közé sorolja őket a menny. Ellenálltak a csaló mesterkedéseinek. A sárkány tumbolása nem térítette el őket hűségüktől. Most örökre biztonságban vannak a kísértő cselfogásaitól. Isten a bűn szerzőjét terheli meg bűneikkel. „Tiszta süveg” van fejükön.

Mialatt Sátán hangoztatja vádjait, szent angyalok járnak-kelnek láthatatlanul, és a hűségesekre helyezik az élő Isten pecsétjét. Ezek azok, akik a Sion hegyén állnak a Báránnyal, és homlokukra az Atya neve van felírva. A trón előtt éneklük az új éneket, amelyet senki nem tanulhat meg, csak a földről megváltott száznegyvennégyezer. „Ezek azok, akik követik a Bárányt, valahová megy. Ezek áron vették meg az emberek közül Istennek és a Báránynak zsengeiül. És

az ő szájokban nem találtatott álnokság; mert az Istennek királyi-
széke előtt feddhetetlenek” (Jel 14:4-5). Valóra váltak az Angyal [368]
szavai: „Halld meg Jósua, te főpap; te és barátaid, akik előtted ülnek,
mert jelképes férfiak ezek: Ímé, bizony előhozom az én szolgámat,
Csemetét!” (Zak 3:8.) Krisztus népének Megváltójaként és Szaba-
dítójaként mutatkozik meg. A maradék most valóban „csodálatos”,
mivel zarándokutuk könnyeit és megalázottságát felváltotta az öröm
és megbecsülés Isten és a Bárány közelében.

„Ama napon az Úrnak csemetéje ékes és dicsőséges lesz, és
a földnek gyümölcse nagyságos és díszes Izráel maradékának. És
leszen, hogy aki Sionban meghagyatik és Jeruzsálemben megma-
rad, szentnek mondatik, minden, valaki Jeruzsálemben az élők közé
beíratott” (Esa 4:1-2).

Zakariás kinyilatkoztatást kapott Zorobábel munkájáról közvetlenül azután, hogy látomásban látta Jósuát és az angyalt. „Visszatérek az angyal, aki beszél vala velem — mondja Zakariás -, és felköltem engem, mint mikor valaki álmából költetik fel. És monda nékem: Mit láatsz te? És mondam: Látok ímé egy merő arany gyertyatartót, tetején az olajtartója, rajta pedig annak hét szövétneke, és hét cső a szövétnekekhez, amelyek a tetején vannak; és mellette két olajfa: egyik az olajtartó jobb oldalán, a másik pedig annak bal oldalán.

És felelek, és mondam az angyalnak, aki beszél vala velem, mondván: Mik ezek, Uram?... És felele, és szóla nékem, mondván: Az Úrnak beszéde ez Zorobábelhez, mondván: Nem erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkemmel! azt mondja a Seregeknek Ura.”

„És felelek és mondam néki: Mi ez a két olajfa a gyertyatartó jobb és bal oldalán? És másodszer is felelek, és mondam néki: Micsoda az olajfának az a két ága, amelyek a két arany cső mellett vannak, és öntik magukból az aranyat?... És monda nékem: ezek ketten az olajjal felkenettek, akik az egész föld Ura mellett állnak” (Zak 4:1-6. 11-12. 14).

Ez a látomás úgy ábrázolja az Úr előtt álló két olajfát, hogy arany csöveken át ürítik magukból az arany olajat a gyertyatartó olajtartójába. Innen kapnak olajat a templom lámpái, hogy fényük tiszta legyen. Az Isten közelében álló felkentektől éppígy árad Isten népére a menny világosságának, szeretetének és erejének teljessége, hogy másoknak is továbbíthassák a fényt, örömet és új erőt. Aki így meggazdagszik, annak gazdagítania kell másokat Isten szeretetének kincseiből.

Zorobábel sokféle nehézséggel küzdve építette az Úr házát. Kezdetről fogva ellenség „igyekezék... megkötni Júda népének kezeit és elrémíteni azt az építéstől”, „és megakadályozák őket erővel és hatalommal” Ezsd 4:4.23. De az Úr közbelépett az építők érdekében, és prófétájával, Zorobábelrel kérdeztette: „Ki vagy te, te nagy hegy?

Lapályá leszel Zorobábel előtt, és felviszi a csúcs-követ, és ilyen kiáltás támad: Áldás, áldás reá!” (Zak 4:7.)

Isten népe történelmében a nehézségek leküzdhetetlennek látszó nagy hegyei meredtek mindig azok elé, akik igyekeztek véghezvinni a menny szándékát. Ezeket az akadályokat az Úr hitük próbájaként engedte meg. Amikor minden oldalról körül vagyunk zárva, legfőbb ideje, hogy bízzunk Istenben és Lelkének erejében. Az élő hit gyakorlása közben lelkileg erősödünk és bizodalmunk rendíthetlenné válik. Így lesz a lélek győzelmes hatalommá. A hit parancsoló szava előtt eltűnnek az akadályok, amelyeket Sátán helyez a keresztyén ember útjába. A menny hatalmasságai sietnek segítségére. „Semmi sem ... lehetetlen néktek” (Mt 17:20).

[370]

Ha a világ valamit kezdeményez, azt látványosan és dicsekvéssel teszi. Isten pedig a kicsiny dolgokat az igazság és jogosság dicső győzelmének kezdetéül szánja. Néha csalódásokkal és látszólagos kudarcokkal neveli munkásait. Azt akarja, hogy megtanuljanak a nehézségeken diadalmas-kodni.

Az ember könnyen elbizonytalanodik a zűrzavar és akadályok láttán. Pedig ha mindvégig kitartóan bízik, Isten egyengeti útját. Sikert arat a nehézségekkel vívott küzdelmében. Zorobábel bátor lelkülete és rendíthetlen hite előtt a nehézségek nagy hegyei síksággá váltak; és aki lerakta az alapot, „az ő kezei végzik el azt”. „Felviszi a csúcs-követ, és ilyen kiáltás támad: Áldás, áldás reá!” (Zak 4:9.7.)

Isten egyházát nem emberi hatalom és képesség alapította, ezért elpusztítani sem tudja. Nem embernyi erejű sziklára épült az egyház, hanem Krisztus Jézusra, a Korszakok Sziklájára, „és a pokol kapui sem vesznek rajta diadalmat” (Mt 16:18).

Isten ügyét jelenléte teszi állandóvá és szilárdá. „Ne bízzatok a fejedelmekben, emberek fiában” (Zsolt 146:3) — szól hozzánk az üzenet. „Csöndességben és reménységben erősségték lett volna” (Ésa 30:15). Isten dicsőséges műve, amely az igazság örök elveire épült, soha nem semmisül meg, hanem egyre jobban megacélosodik, „nem erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkemmel! azt mondja a Seregeknek Ura” (Zak 4:6). Szó szerint teljesedett az az ígélet, hogy „Zorobábel kezei veték meg a ház alapját, és az ő kezei végzik el azt” (Zak 4:9). „A zsidók vénei építének és jó szerencsések valának Aggeus próféta és Zakariás, Iddó fia prófétálása folytán, és

megépítették és elvégezték Izráel Istenének akaratjából, és Czírus, Dárius és Artaxerxes, persiai királyok parancsolatjából.

[371] Bevégeztették pedig e ház az Adár hó harmadik napjáig, mely Dárius király országlásának hatodik esztendejében vala” (Ezsd 6:14-15).

Nem sokkal ezután felszentelték a helyreállított templomot. „Megtarták Izráel fiai, a papok, a Léviták és a fogságból visszajött többiek Isten házának felszentelését örömmel”, „és megtarták ... a pászkát az első hó tizennegyedik napján” (Ezsd 6:16. 19). A második templom nem volt olyan fényűző, mint az első; Isten jelenlétének az első templomban látott jelei sem szentelték meg. Nem mutatkozott meg természetfölötti erő, hogy megpecsételje felszentelését. A dicsőség felhője sem jelent meg, hogy betöltse az újonnan felépült templomot. Nem szállt alá tűz az égből, hogy megeméssze az áldozatot az oltáron. A dicsőség nem helyezkedett el többé a kérubok között a szentek szentjében. A frigyládát, a kegyelem királyi székét és a bizonyság tábláit nem lehetett ott látni. Semmiféle mennyei jel nem tájékoztatta a kérdezősködő papot Jahve akaratáról.

Mégis ez volt az az épület, amelyről az Úr elmondatta Aggeus prófétával: „Nagyobb lészen e második háznak a dicsősége az elsőnél.” „Megindítok minden népet, és eljön, akit minden népek óhajtanak, és megtöltöm e házat dicsőséggel, azt mondja a Seregeknek Ura” (Agg 2:9. 7). Tudós emberek századokon át igyekeztek kimutatni, hogy milyen vonatkozásban teljesült az az ígélet, amelyet Isten Aggeusnak adott. Sokan konokul ellenálltak, és a Názáreti Jézus eljövételének, a népek Vágya adventjének — aki személyes jelenlétével megszentelte a templom épületét — nem voltak hajlandók semmiféle különleges fontosságot tulajdonítani. Elméjüket elhomályosította a gőg és a hitetlenség, hogy ne értsék meg, mit is jelentenek igazán a próféta szavai.

A második templomot nem Jahve dicsőségének felhője tisztelte meg, hanem annak jelenléte, Akiben „lakozik az istenségnek egész teljessége”, — Isten maga, Aki „megjelent testben” (Kol 2:951 Tim 3:16).

A második templom csakis azzal szárnyalta túl dicsőségben az elsőt, hogy Krisztus földi szolgálata során személyes jelenlétével tisztelte meg. „A népek Vágya” valóban megjelent a templomban, amikor megszentelt pitvaraiban a Názáreti tanított és gyógyított.

Csaknem ötvenezer fogoly élt azzal a rendelettel, amely Círus jóvoltából hazatérésüket megengedte. Ez azonban csak egy maradék a Médó-Perzsia tartományaiban szétszórt százezrekhez képest. A zsidók nagy többsége úgy döntött, hogy inkább száműzetése földjén marad, mintsem vállalkozzék a hazaút nehézségeire, feldúlt városaik és otthonuk helyreállítására.

Hús év, vagy még több múltával Dárius Hystaspes — az akkori uralkodó — kiadott egy második rendeletet, amely éppen olyan kedvező volt, mint az első. Az irgalmas Isten így nyújtott újabb alkalmat a médó-perzsa birodalomban élő zsidóknak arra, hogy visszatérjenek atyáik földjére. Az Úr előre látta, hogy milyen nyugtalan idők következnek Xerxes — az Eszter könyvében szereplő Ahasvérus — uralkodása alatt, és egyrészt megváltoztatta a hatalmon levők érzéseit, másrészt arra indította Zakariást, hogy bírja rá a foglyokat a hazatérésre.

„Jaj, jaj! Fussatok ki az északi földről” — hangzott az üzenet Izráel szétszórt törzseihez, akik letelepedtek a korábbi otthonuktól távol levő országokban. „Az ég négy szele felé szórtalak szét titeket, szól az Úr. Jaj Sion! Szabadítsd ki magadat, ki Babilon leányánál lakozol. Mert így szól a Seregek Ura: Dicsőség után küldött engem a pogányokhoz, akik fosztogatnak titeket, mert aki titeket bánt, az ő szemefényét bántja. Mert ímé én felemelem kezemet ellenük, és saját szolgálók prédájává lesznek, és megtudják, hogy a Seregek Ura küldött el engem” (Zak 2:6-9).

Az Úrnak most is az volt a szándéka, ami kezdettől fogva: dicsérjék népét a földön, hogy általuk neve megdicsőüljön. Fogságuk hosszú éve alatt sok alkalmat adott nekik arra, hogy újra meghódoljanak előtte. Voltak, akik figyeltek és tanultak; egyesek üdvösségre leltek a szenvedések között. Sokan közülük a hazatérő maradék közé léptek. Az ihletett Ige „magas cédrus tetejé”-hez hasonlította őket, amelyet az Úr „magas és fölemelt hegyen”, „Izráel magasságos hegyén” akart elültetni (Ez 17:22-23).

[373] Ezeknek „felindítá az Isten lelköket” (Ezsd 1:5), és hazatértek Círusz rendeletére. Isten továbbra is kérlelte azokat, akik önként maradtak száműzetésük földjén. Különféle módon lehetővé tette számukra is a hazatérést. A Círusz rendeletére nem mozduló nagy sokaság azonban későbbi felhívásoknak sem engedett. Még azt is semmibe vették, amikor Zakariás arra intette őket, hogy késedelem nélkül meneküljenek Babiloniból.

Ez alatt gyorsan változtak a körülmények a médó-perzsa birodalomban. Dárius Hystaspest, akinek uralkodása alatt a zsidók különös jóindulatot tapasztaltak, Nagy Xerxes követte a trónon. Xerxes alatt azoknak a zsidóknak, akik a menekülésre szólítás üzenetét nem fogadták meg, rettenetes válsággal kellett szembenézniük. Mivel nem voltak hajlandók az Isten által nyújtott menekülési lehetőséggel élni, most szemtől szembe kerültek a halállal.

Ebben az időben Sátán Médó-Perzsia egyik tekintélyes emberének, a gátlástalan agági Hámánnak közreműködésével akarta megghiúsítani Isten szándékát. Hámán elkeseredetten gyűlölte a zsidó Márdokeust. Márdokeus nem tett neki semmi rosszat, csak egyszerűen nem volt hajlandó leborulni előtte. Hámánnak nem volt elég, hogy „csakis Márdokeusra magára vesse rá kezét”. Azt forralta, hogy elveszít „minden zsidót, aki Ahasvérus egész országában vala, a Márdokeus nemzetét” (Észt 3:6). Hámán megtévesztő állításaival félrevezette Xerxest, és ezzel rábírta, hogy adjon ki rendeletet a médó-perzsa birodalom minden tartományában, „a népek között” „elszórva és elkülönítve” (Esz 3:8) élő összes zsidó lemészárlására. A rendelet meghatározott egy napot a zsidók kiirtására és vagyonuk elkobzására. A király egyáltalán nem volt tudatában annak, hogy milyen messzeható következményekkel járhat e rendelkezés végrehajtása. Sátán, ennek a tervnek rejtett ösztönzője, megpróbálta a föld színéről eltüntetni az igaz Isten ismeretének őreit.

„Minden egyes tartományban azon a helyen, ahová a király parancsa és törvénye eljutott, nagy gyásza volt a zsidóknak, böjt és siralom és jajgatás; zsák és hamu vala terítve sokak alá” (Esz 4:3). A médek és perzsák végzését nem lehetett visszavonni. Látszólag nem volt semmi remény. Minden zsidót pusztulásra ítélték.

Az ellenség cselszövését azonban megghiúsította az emberek fiai között uralkodó Hatalom. Isten gondviselése folytán a magasságos Isten féltő zsidó Eszter lett a médó-perzsa birodalom királynéja.

[374]

Márdokeus közeli rokona volt Eszternek. Szorult helyzetükben elhatározták, hogy Xerxeshez fordulnak népük érdekében. Eszternek kellett közbenjáróként Xerxes elé merészkednie. „Ki tudja — mondta Márdokeus -, talán e mostani időért jutottál királyságra?” (Esz 4:14.)

Az a válság, amellyel Eszter szembenállt, gyors és megfontolt cselekvést igényelt. Mind ő, mind Márdokeus tudatában volt annak, ha Isten nem tesz valami rendkívüli dolgot érdekükben, saját erőfeszítésük hiábavaló. Eszter időt szentelt az Istennel — ereje forrásával — való bensőséges beszélgetésre. „Menj el és gyűjts egybe minden zsidót, aki Susánban találtatik — mondta Márdokeusnak és böjtöljetek érettem és ne egyetek és ne igyatok három napig se éjjel se nappal, én is és leányaim így böjtölünk és ekképpen megyek be a királyhoz, noha törvény ellenére; ha azután elveszek, hát elveszek” (Esz 4:16).

A gyorsan pergő események — Eszter megjelenése a király előtt, az iránta tanúsított feltűnő jóindulat, a király és királyné lakomái Hámánnal mint egyetlen vendéggel, a király nyugtalan álma, Márdokeus nyilvános kitüntetése, valamint Hámánnak gonosz mesterkedése, lelepleződése utáni megalázása és bukása — mind a jólismert történet összetevői voltak. Isten csodálatosan cselekedett bűnbánó népe érdekében. Lovas futárok — „a király parancsolata szerint” — „sietve és sürgősen” eljuttatták a birodalom minden részébe a királyi rendeletet, amely megengedte a zsidóknak, hogy védjék életüket. „És minden tartományban és minden városban, ahová a király szava és rendelete eljuta, öröme és vigalma lőn a zsidóknak, lakoma és ünnep, és sokan a föld népe közül zsidókká lettek; mert a zsidóktól való félelem szállta meg őket” (Esz 8:14. 17).

Az elpusztításukra kitűzött napon „egybegyűlének a zsidók városaikban, Ahasvérus király minden tartományában, hogy rávessék kezüket azokra, akik vesztüket keresték, és senki sem állhatott meg előttük; mert miattuk való félelem szállott minden népre...”. Isten nagy erejű angyalokat bízott meg, hogy védjék népét, mialatt ők „feltámadtak életükért” (Esz 9:2. 16).

Márdokeus megkapta azt a megtisztelő helyet, amelyet korábban Hámán foglalt el. „Második volt Ahasvérus király után, nagy a zsidók között, és kedves az ő atyjafiai sokasága előtt” (Esz 10:3); és igyekezett elősegíteni a zsidók jólétét. Így juttatta Isten a zsidókat újra kedvező helyzetbe a médó-perzsa udvarban. Így valósíthatta

meg azt a szándékát, hogy visszaviszi őket földjükre. Számottevően azonban csak évekkel később — Ezsdrás korában, Nagy Xerxes utódja, 1. Artaxerxes uralkodásának hetedik évében — tértek vissza Jeruzsálembe.

Azok a próbák, amelyek Isten népét Eszter korában érték, nemcsak arra a korra jellemzőek. A pártmoszi látnok végigtekintette a korokat az idők végéig, és ezt mondta: „Megharagvók azért a sárkány az asszonyra, és elméne, hogy hadakozzék egyebekkel, az ő magvából valókkal, az Isten parancsolatainak megőrzőivel, és akiknél vala a Jézus Krisztus bizonyoságtétele” (Jel 12:17). A föld jelenlegi lakói közül egyesek e szavak teljesedésének tanúi lesznek. Az a lelkiület, amely a letűnt korokban az igaz egyház üldözésére készített embereket, a jövőben hasonló eljárást fog kiváltani Isten hűséges gyermekeivel szemben. Már folynak az előkészületek erre az utolsó nagy küzdelemre.

Az Isten maradék népe elleni végső rendelet hasonló lesz ahhoz, amelyet Ahasvérus adott ki a zsidók ellen. Az igaz egyház ellenségei ma a szombat parancsát megtartók kis csoportjában kapuban ülő Márdokeust látnak. Isten népének a mennyi törvénye iránti tisztelete állandó dorgálást jelent azok számára, akik nem félik az Urat és lábbal tiporják szombatját.

Sátán felháborodást ébreszt a népszerű szokásokat és hagyományokat visszautasító kisebbséggel szemben. Magas állású és neves emberek fognak szövetkezni a törvényt megvető és gonosz emberekkel, hogy tanácskozzanak velük Isten népe ellen. Gazdagság, képesség, műveltség összefog, hogy megvetéssel illesse őket. Üldöző uralkodók, lelkészek, egyháztagnak esküsznek össze ellenük. Szóban és írásban, kérkedéssel, fenyegetéssel és gúnnyal igyekeznek megtörni hitüket. Megtévesztéssel és dühös felhívásokkal fogják felkelteni az emberi indulatokat. Mivel az „így szól a Szentírás” szavakkal nem tudnak a bibliai szombat képviselői ellen semmit sem felhozni, ezért a törvényhozás eszközével zsarnokoskodnak rajtuk. A törvényhozók meghajolnak a vasárnap-törvények követelése előtt, hogy ezzel népszerűsége tegyenek szert és pártfogásban részesüljenek. De azok, akik félik Istent, nem fogadhatják el a Tízparancsolat egyik előírását sértő intézményt. Ezen a csatatéren vívja meg utolsó nagy harcát az igazság a tévelygéssel. Nem kell kétségkednünk a

---

harc kimenetelét illetően. Ma is, mint Eszter és Márdokeus korában, az Úr megvédi igazságát és népét.

Mintegy hetven évvel azután, hogy a foglyok első csoportja Zorobábel és Jósua vezetésével hazatért, Artaxerxes Longimanus lépett Médó-Perzsia trónjára. Ennek a királynak a nevét a gondviselő Istennek egy sorozat különös intézkedése kapcsolja össze a szent történelemmel. Uralkodása alatt élt és munkálkodott Ezsdrás és Nehémiás. Ő az, aki i. e. 457-ben kiadta a harmadik és egyben utolsó rendeletet Jeruzsálem helyreállítására. Uralkodása alatt tért haza a zsidók egy csoportja Ezsdrás vezetésével; Nehémiás és társai befejezték Jeruzsálem falainak építését; újjászerveződtek a templomi szolgálatok, és Ezsdrás és Nehémiás nagy vallási reformációt indított. Hosszú uralkodása alatt Artaxerxes sokszor tanúsított jóindulatot Isten népe iránt. Bizalmas és mélységesen szeretett zsidó barátaiban — Ezsdrásban és Nehémiásban — Isten által különleges munkával megbízott embereket ismert meg.

Ezsdrás olyan különös életet élt a Babilonban maradt zsidók között, hogy felkeltette Artaxerxes király érdeklődését és jóindulatát. Ezsdrás nyíltan beszélt vele arról, hogy a menny Istene hatalmas, és vissza akarja vinni a zsidókat Jeruzsálembe.

Az Áron fiaitól származó Ezsdrás papi kiképzésben részesült. A médó-perzsa birodalom mágusainak és bölcseinek írásaiban is jártasságra tett szert. De nem volt megelégedve a maga lelkületével. Vágyott arra, hogy teljesen összhangba jusson Istennel. Bölcsességre is vágyott, hogy véghez tudja vinni Isten akaratát. Ezért „erős szívvel törekedett keresni és cselekedni az Úr törvényét” (Ezsd 7:10). Ez Isten népe történelmének, a próféták és királyok írásainak szorgalmas tanulmányozására készítette. A Biblia történelmi és költői könyveiből akarta megtudni, miért engedte meg az Úr, hogy Jeruzsálemet lerombolják és népét pogány földre fogságba vigyék.

Ezsdrás különös figyelmet szentelt annak, amit Izráel azóta átélt, hogy Ábrahám az ígéretet kapta. Tanulmányozta a Sínai hegynél és a hosszú pusztai vándorlás idején kapott eligazításokat. Mélységesen megindult, amikor egyre jobban megismerte, hogy Isten miként

bánt gyermekeivel, és felfogta, hogy milyen szent a Sínai hegynél kapott törvény. Újólág, szíve mélyéig megtért, és elhatározta, hogy megtanulja az egész szent történelmet. Ebből az ismeretből áldást és fényt akart árasztani népére. Ezsdrás igyekezett szívében felkészülni arra a munkára, amely hite szerint előtte állt. Buzgón kereste Istent, hogy Izraelnek bölcs tanítója lehessen. Amint megtanulta értelmét és akarátát a mennyei irányítás alá helyezni, életét átjárták az igazi megszentelődés elvei. A későbbi évek során ennek nemcsak a tőle eligazítást váró fiatalokra volt átformáló befolyása, hanem mindazokra, akik kapcsolatba léptek vele.

Isten kiválasztotta Ezsdrást, hogy eszköze legyen Izrael javára. Általa akart megbecsülést szerezni a papságnak, amelynek hírnevére sötét árnyék borult a fogság alatt. Ezsdrás rendkívüli tudásra tett szert és „a Mózes törvényé”-t ismerő „bölcs írástudó”-vá vált (Ezsd 7:6). Ezek a képességei a médó-perzsa birodalom kiemelkedő személyiségévé tették.

Ezsdrás Isten szócsöve lett. Oktatta környezetét a menny elveire. Hátralevő éveiben — akár a médó-perzsa királyi udvar közelségében tartózkodott, akár Jeruzsálemben — legfőbb munkája a tanítás volt. Amint másoknak tolmácsolta azt az igazságot, amit megismert, munkaképessége nőtt. Kegyes és buzgó emberré vált. Az Úr tanúja volt. Bizonyságot tett a világnak arról, hogy a Biblia igazságának van hatalma a mindennapi életet nemessé tenni.

Ezsdrás törekvését, amellyel fel akarta ébreszteni a Szentírás tanulmányozása iránti érdeklődést, állandósította a Szent Íratok megőrzése és sokszorosítása érdekében kifejtett élethosszig tartó lelkiismeretes munkája. Összegyűjtötte a Törvény minden példányát, amit csak fel tudott kutatni. Lemásoltatta és szétosztotta őket. Az így sokszorosított és sok ember kezébe helyezett tiszta Ige felbecsülhetetlen értékű ismeretet nyújtott. Ezsdrás hitte, hogy Isten csodát tesz népéért. Ez a hite készítette, hogy elmondja Artaxerxesnek, szeretne hazamenni Jeruzsálembé, hogy érdeklődést ébresszen Isten szava tanulmányozása iránt és testvéreinek segítsen a szent város helyreállításában. Ezsdrás bizonyoságot tett arról, hogy teljes szívéből hisz Izrael Istenében, aki minden körülmények között képes megvédeni népét és gondot viselni róla. A királyt mélyen érintették ezek a szavak. Jól értette: a zsidók vissza akarnak térni Jeruzsálembé, hogy szolgálhassák Jahvét. Annyira bízott Ezsdrás becsületességé-

ben, hogy megkülönböztetett jóindulatot tanúsított iránta. Teljesítette kérését, és gazdag ajándékokat adott neki a templom szolgálatára. A médó-perzsa birodalom különleges képviselőjévé tette, és nagy hatalmat ruházott reá, hogy véghez tudja vinni szándékát és vágyát.

Artaxerxes Longimanusnak a jeruzsálemi templom helyreállítására kiadott rendelete a harmadik ilyen rendelet volt a hetvenéves fogság lejárta óta. Ez a rendelet nevezetes a menny Istenéről tett kijelentéséről, valamint arról, hogy elismerte Ezsdrás képességeit, és a maradék nép számára bőséges ajándékokról gondoskodott. Artaxerxes Ezsdrást „írástudó pap”-nak nevezi, „aki írástudó vala az Úr parancsolatainak beszédiben, Izráelnek adott rendelkezéseiben”, és „a menny Istenének törvényében bölcs írástudó”. Tanácsosaival együtt a király bőkezűen adakozott „Izráel Istenének, akinek hajléka Jeruzsálemben van”. Ezenfelül sok súlyos kiadást is fedezett „a király kincstartó házából” (Ezsd 7:11-12. 20). „Elbocsáttatol a királytól és hét tanácsosától — mondta Artaxerxes Ezsdrásnak -, hogy utána nézz Júdának és Jeruzsálemnek, a te Istened törvénye szerint, amely kezekben van.” A továbbiakban pedig ezt mondta: „Minden, mi a menny Istenének akaratja szerint való, pontosan teljesíttessék a menny Istenének házáért, hogy meg ne haragudják a királynak és fiainak országára” (Ezsd 7:14. 23).

A zsidók visszatérésére adott engedélyében Artaxerxes intézkedett arról is, hogy a papság tagjai teljesítsék ősi kötelességeiket és visszakapják régi kiváltságaikat. „Veletek pedig tudatjuk — mondta -, hogy sem a papokra, sem a Lévitákra, sem az énekesekre, sem a kapunállókra, sem a Léviták szolgálóira, sem Isten e háza szolgálóira adót, rovást és úti vámot senkinek vetni nem szabad.” Intézkedett a polgári tisztviselők megbízatásáról is, hogy a népet igazságosan irányítsák a zsidó törvények szerint.

„Te Ezsdrás, a te Istened bölcs törvénye szerint, amely kezekben van, rendelj ítéelőket és bírákat — parancsolta -, akik törvényt tegyenek minden a folyóvízen túl lakó nép között, mindazok között, akik tudják Istenednek törvényeit, és akik nem tudják, azokat tanítsátok! Valaki pedig nem fogja cselekedni a te Istenednek törvényét és a király törvényét, ítélet hozassék felette pontosan, vagy halálra, vagy számkivetésre, vagy jószágvesztésre, vagy fogságra” (Ezsd 7:24-26).

Így „az ő Istenének rajta nyugvó jó kegyelme szerint” Ezsdrás

birodalomban Izráel egész népének, valamint a papoknak és lévítáknak — azaz mindenkinek — hazatérésére, aki csak „Jeruzsálembé akar menni” (Ezsd 7:9. 13). A szétszóratus fiainak tehát ismét lehetőségük volt visszatérni arra a földre, amelynek birtoklásához fűződtek az Izráel házának adott ígéreték. Ez a rendelkezés nagy örömet szerzett azoknak, akik Ezsdrással együtt tanulmányozták, hogy mi Isten szándéka népével. „Áldott az Úr, atyáink Istene — kiáltotta Ezsdrás -, aki erre indítja a király szívét, hogy megékesítse az Úr házát, mely Jeruzsálemben van, és aki hozzám fordítja irgalmasságát a király előtt és tanácsosai előtt és a király minden hatalmas fejedelmei előtt!” (Ezsd 7:27-28.)

Artaxerxes rendeletének kiadásával Isten gondviselése mutatkozott meg. Egyesek felismerték ezt, és örömmel éltek azzal a kiváltsággal, hogy ilyen kedvező körülmények között térhetnek haza. Ezsdrás megnevezte a találkozás helyét, és a kitűzött napon összegyűltek a Jeruzsálembé vágyakozók, hogy elinduljanak a hosszú útra. „Összegyűjtém őket az Aháva felé folyó folyóvízhez — mondta Ezsdrás -, hol három napig valánk” (Ezsd 8:15).

Ezsdrás arra számított, hogy sokan fognak visszatérni Jeruzsálembé. De elszomorítóan kevés számúzottet érintett meg a hívás. Sokan, akik házakat és földeket szereztek, nem akarták feláldozni javaikat. Szerették a nyugalmat és kényelmet. Sokkal szívesebben maradtak. Példájuk akadályozott másokat is, akik talán úgy döntöttek volna, hogy sorsukat összekötik azokkal, akik hitben mennek előre.

Amikor Ezsdrás végignézett az összegyűlt csapaton, megdöbbenve látta, hogy a Lévi fiai közül senki sincs ott. Hol vannak annak a törzsnek tagjai, akiket az Úr a templom szent szolgálatára elkülönített? A „ki van az Úr mellett?” kérdésre a lévítáknak kellett volna először jelentkezniük. A fogság alatt, és utána is, sok kiváltságban volt részük. A legteljesebb szabadságukban állt szolgálni testvéreik lelki szükségleteit a fogságban. Zsinagógák épültek, amelyekben a papok irányították az istentiszteletet és tanították a népet. Korlátozás nélkül megtarthatták a szombatot és végezheték a zsidó hitre jellemző szertartásokat.

A fogság utáni évek múlásával azonban megváltoztak a körülmények. Sok új felelősség nehezedett Izráel vezetőire. A jeruzsálemi

templomot újjáépítették és felszentelték. Több pap kellett a szolgálat végzéséhez.

[380] Sürgetően szükség volt emberekre — Isten embereire akik tanítják a népet. Ezenkívül a Babilonban maradt zsidókat vallásszabadságuk korlátozásának veszélye fenyegette. Zakariás próféta, valamint a nemrégiben — Eszter és Márdokeus korában — átélt nyugtalan idők is világosan intették a Médó-Perzsiában élő zsidókat, hogy térjenek vissza saját földjükre. Eljött az idő, amikor már veszélyes pogány hatások között élniük. A megváltozott körülmények láttán a Babilonban élő papoknak hamar fel kellett volna ismerniük a rendeletben Isten üzenetét, amely különleges módon szólítja őket a Jeruzsálembé való visszatérésre.

A király és a fejedelmek kötelességükön felül tettek annak érdekében, hogy nyitva legyen az út a hazatérésre. Bőségesen gondoskodtak anyagi eszközökről. De hol voltak az emberek? Lévi fiai hiányoztak, amikor helyes döntésük másokat is arra készíthetett volna, hogy példájukat követve tartsanak testvéreikkel. Furcsa közömbösségük szomorú tanújele annak, hogy milyen volt a babiloni zsidók állásfoglalása Isten szándékával, népével kapcsolatos tervével szemben.

Ezsdrás még egyszer próbált hatni a lévítákra. Kérlelte őket, hogy tartsanak csapatával. Hogy kihangsúlyozza a gyors cselekvés fontosságát, írásos kérését több „családfő” és „eszes ember” (Ezsd 8:16) kíséretében küldte el.

Mialatt a hazatérők Ezsdrással várakoztak, a követek visszasiettek a kéréssel, hogy „hozzanak szolgákat a mi Istenünk házához” (Ezsd 8:17). A kérés meghallgatásra talált. Egyesek, akik tétováztak, most véglegesen eldöntötték, hogy hazatérnek. A követek mintegy negyven papot és kétszázhusz lévita-szolgát hoztak a táborba; olyan embereket, akikre Ezsdrás számíthatott, mint bölcs szolgákra, jó tanítókra és segítőkre.

Most már mind készen voltak az indulásra. Hónapokig tartó út állt előttük. A férfiak magukkal vitték feleségüket és gyermekeiket, valamint vagyonukat, a templomra és szolgálataira való nagy kincsek kivül. Ezsdrás tudatában volt annak, hogy az úton fosztogató és gyilkos szándékú ellenség leselkedik rájuk. Mégsem kért fegyveres védelmet a királytól. „Szégyelltem vala a királytól kérni sereget és lovagokat oltalmunkra a mi ellenségeink ellen — magyarázta -, mert

ezt mondtuk volt a királynak, mondván: a mi Istenünk kegyelme van mindazokon, akik őt keresik, az ő javukra, és az ő hatalma és haragja mindazokon, akik elhagyják őt” (Ezsd 8:22).

Ebben a dologban Ezsdrás és társai alkalmat láttak arra, hogy Isten nevét megdicsőítsék a pogányok előtt. A zsidók bennük is élesztgethetik az élő Isten hatalma iránti hitet, ha most bizonytságot tesznek, hogy fenntartás nélkül hisznek mennyei Vezetőjükben. Elhatározták, hogy teljesen Reá hagyatkoznak. Nem kérnek katonai őr-séget. Nem adnak a pogányoknak alkalmat arra, hogy emberi erőnek tulajdonítsák azt a dicsőséget, amely egyedül Istent illeti meg. Nem szolgálthatnak alapot arra, hogy pogány barátaik kételkedjenek Istenükbe vetett bizalmuk őszinteségében. Nem gazdagság ad nekik erőt, sem pedig bálványimádó emberek hatalma és befolyása, hanem Isten pártfogása. Oltalomban csak akkor részesülnek, ha szemük előtt tartják az Úr törvényét és igyekeznek annak engedelmeskedni.

[381]

Azoknak a feltételeknek ismerete, amelyek alapján továbbra is élvezhetik Isten pártfogását, a szokványosnál ünnepélyesebbé tette az odaszentlődési istentiszteletet, amelyet Ezsdrás közvetlenül az indulás előtt tartott. „Böjtöt hirdeték ott az Aháva folyóvíz mellett — mondta Ezsdrás erről az eseményről -, hogy megaláznók magunkat a mi Istenünk előtt, hogy kérnénk tőle szerencsés utat magunknak, családainknak és minden marháinknak.” „És böjtölénk és a mi Istenünkhöz könyörgénk annak okáért és meghallgatott minket” (Ezsd 8:21. 23).

Isten áldása nem tette szükségtelenné az óvatosságot és előrelátást. A kincsek védelméről Ezsdrás külön gondoskodott. Kiválasztott „a papi fejedelmek közül tizenkettőt”, akiknek becsületessége és megbízhatósága kiállta a próbát. Átmérte nekik „az ezüstöt és aranyat és az edényeket, a mi Istenünk házának ajándékait, amelyeket a király és tanácsosai és fejedelmei és minden Babilóniában élő Izráeliták ajándékoznak”. Ezsdrás ünnepélyesen megparancsolta ezeknek az embereknek, hogy éber sáfárokként vigyázzanak a rájuk bízott kincsre. „Ti az Úrnak szentjei vagytok — mondta -, az edények is szentek, és ez az ezüst és arany az Úrnak, atyáitok Istenének önkéntesen adott ajándék: vigyázzatok azért reá és megőrizzétek, míg átméritek a papi fejedelmek, a Léviták és Izráel családainak fejedelmei előtt Jeruzsálemben az Úr házának kamráiban” (Ezsd 8:24-25. 28-29).

[382] Ezsdrás óvatossága, amellyel az Úr kincsenek szállításáról és biztonságáról gondoskodott, valamire tanít. Ezzel a leckével érdemes komolyan foglalkozni. Ezsdrás csak azokat választotta ki, akiknek megbízhatósága kiállta a próbát, és világos eligazítást adott nekik felelősségükről. Azzal, hogy megbízott becsületes tisztviselőket — kincstárosokat — az Úr javainak kezelésével, Ezsdrás elismerte az Isten munkájával kapcsolatos rend és szervezés szükségességét és fontosságát.

A néhány nap alatt, amíg a zsidók a folyónál időztek, minden szükséges intézkedés megtörtént a hosszú útra. „Elindulánk” — írja Ezsdrás — „az Aháva folyóvíz mellől az első hó tizenkettedik napján, hogy Jeruzsálembe menjünk; s a mi Istenünk kegyelme nyugodott rajtunk, megszabadítván minket a ránk leselkedő ellenségnek kezéből ez úton” (Ezsd 8:31). Az út mintegy négy hónapig tartott. Az Ezsdrást kísérő több ezer főnyi tömeg — beleértve az asszonyokat és gyermekeket — csak lassan tudott haladni. De mindenki sértetlen maradt. Isten féken tartotta az ellenséget, és nem árthattak nekik. Útjuk szerencsés volt. Artaxerxes uralkodásának hetedik évében, az ötödik hónap első napján megérkeztek Jeruzsálembe.

Ezsdrás jókor érkezett Jeruzsálembe. Nagy szükség volt jelenléteinek befolyására. Jövedele bátorságot és reményt öntött sok zsidó szívébe, akik régóta nehézségek között dolgoztak. Mióta a foglyok első csoportja Zorobábel és Jósua vezetésével — több mint hetven évvel azelőtt — hazatért, sok munkát végeztek el. A templomot befejezték, és a város falait részben kijavították, de még mindig sok minden maradt elvégezetlenül.

Sokan azok közül, akik az előző években tértek vissza Jeruzsálembe, életük végéig hűségesek maradtak Istenhez. Gyermekeik és unokáik közül azonban többen szem elől tévesztették Isten törvényének szentségét. Még a felelős tisztséget viselők között is voltak olyanok, akik nyíltan bűnben éltek. Viselkedésük nagymértékben hatástalanította azokat az erőfeszítéseket, amelyeket mások tettek Isten ügye előmozdítására. Amíg a törvény felháborító megsértése dorgálás nélkül maradt, a menny áldása nem nyugodhatott meg a népen.

Isten indította az Ezsdrással hazatérőket, hogy alkalomról alkalomra különlegesen keressék az Urat. A Babilontól megtett útvonalon szerzett tapasztalataikból gazdag lelki tanítást merítettek. Azon az úton semmilyen emberi hatalom nem védte őket. Sokan megerősödtek hitükben. Ezek az emberek az elcsüggedt és közömbös jeruzsálemiek közé vegyültek, és befolyásuk hathatós tényező volt a nemsokára meginduló reformációban.

Megérkezésük után a negyedik napon a kincstárnokok a legnagyobb lelkiismeretességgel — tanúk jelenlétében — átadták a templomi tisztviselőknek az arany és ezüst kincseket, a szentélyszolgálat edényeivel együtt. Minden darabot „szám és súly szerint” (Ezsd 8:34) megvizsgálták.

A rabság fiai, akik Ezsdrással visszatértek, „égőáldozatokat vivének Izráel Istenének” — bűnért való áldozatként. Így fejezték ki hálájukat és köszönetüket azért, hogy szent angyalok védték őket vándorútjukon. „És átadák a király parancsolatait a király helytartói-

[384] nak, s a vízen túl levő helytartóknak, és ezek segíték a népet és az Isten házát” (Ezsd 8:35-36).

Nem sokkal ezután Izráel néhány főembere súlyos panasszal fordult Ezsdráshoz. Egyesek „Izráel népe és a papok és a Léviták” közül figyelmen kívül hagyták Jahve szent rendelkezését, és összeházasodtak a környező népek tagjaival. „Ezek leányai közül vettek vala feleséget magoknak és fiaiknak — mondták Ezsdrásnak -, és megelegyedett a szent mag e tartományok népeivel” — a pogányokkal „és pedig a fejedelmek és főemberek valának elsők e bűnben” (Ezsd 9:1-2).

Amikor Ezsdrás tanulmányozta a babiloni fogsághoz vezető okokat, arra jött rá, hogy Izráel hitehagyása jórészt a pogány népekkel való összekeveredésükhöz vezethető vissza. Látta, hogy ha Isten parancsának engedelmeskedve a környező népektől távol tartották volna magukat, sok szomorú és megalázó élménytől megmenekülhetek volna. Most, amikor megtudta, hogy a múlt tanulságai ellenére, fontos személyiségek át merték hágni a hitehagyás ellen védelmül adott törvényeket, lelke mélyéig megrendült. Isten jóságára gondolt, aki ismét lehetővé tette, hogy népe megvesse lábát ősi földjén. Hálátlanságuk láttán elöntötte a jogos harag, és erőt vett rajta a fájdalom. „Mihelyt e dolgot meghallottam — mondja -, megszaggatám alsó és felső ruhámat, s téptem fejem hajszálait és szakállamat, és veszteg ültem. És hozzám gyűlének mindnyájan, akik reszketve gondoltak Izráel Istenének beszédeire azoknak vétke miatt, akik a fogságból megjöttek vala; és én veszteg ülök vala mind az estvéli áldozatig” (Ezsd 9:3-4).

Az esti áldozat idején Ezsdrás felkelt, ruháját és köpenyét megszaggatva térdeire esett, és esdeklő imában öntötte ki lelkét a menny előtt. Az Úr felé nyújtotta kezét, és így kiáltott: „Én Istenem, szégyenlem és átallom felemelni, én Istenem az én orcámat te hozzád, mert a mi álnokságaink felülhaladtak fejünk fölött és a mi vétkeink mind az égig nevedtek!

A mi atyáink napjaitól fogva — folytatta az esdeklő — nagy vétékben vagyunk mi mind e mai napig, és a mi álnokságainkért adattunk vala mi, a mi királyaink és a mi papjaink a földi királyok kezébe, fegyver által rabságra és ragadományra és orcapirulásra, amint ez a mai nap is van. És most nem sok ideje, hogy az Úr, a mi Istenünk rajtunk könyörült, hogy hagyjon minékünk maradékot, és

hogy adjon nekünk egy szeget az ő szent helyén, hogy így megvilágosítsa szemeinket a mi Istenünk, s hogy megelevenítsen bennünket egy kissé a mi szolgaságunkban. Mert szolgák vagyunk mi, de szolgaságunkban nem hagyott el minket a mi Istenünk, hanem hozzánk fordítá irgalmasságát Perzsiának királyai előtt, hogy megelevenítene bennünket, hogy felemelhessük a mi Istenünk házát s megépíthessük annak romjait, és hogy adjon nekünk bátorságos lakást Júdában és Jeruzsálemben.

[385]

És most mit mondjunk, oh mi Istenünk, mindezek után? Azt, hogy mi mégis elhagytuk parancsolataidat, amelyeket parancsolnál szolgálád, a próféták által, ...Mindazok után pedig, amik reánk jövének gonosz cselekedeteinkért és nagy vétünkért, hiszen te, mi Istenünk jobban kedveltél nekünk, sem mint bűneink miatt érdemeltük volna, s adád nekünk e maradékot, hát megrontjuk-é ismét parancsolataidat s összeházasodunk-é ez utálatos népekkel? Nem fogsz-é haragudni reánk mindaddig, míg megemésztetünk, hogy sem maradékunk, sem hírmondónk ne legyen? Oh Uram, Izráel Istene! Igaz vagy te, mert meghagytál minket maradék gyanánt, mint e mai nap bizonyítja. Ímé előtted vagyunk vétünkben, és nem állhatunk meg előtted emiatt!” (Ezsd 9:6-15.) Ezsdrásnak és társainak az Úr művébe alattomosan belopódzó és annak legérzékenyebb pontját érintő bűnök miatti kesergése bűnbánatot ébresztett. „Síra a nép is sokat és keservesen” (Ezsd 10:1). Valamelyest kezdték felfogni, hogy milyen utálatos a bűn, és hogy Isten mennyire irtózik tőle. Meglátták azt is, hogy milyen szent a Sinai hegynél elhangzott törvény. Bűneikre gondolva, sokan reszkettek.

A jelenlevők közül valaki, név szerint Sekhánia, így ismerte be, hogy pontosan úgy van, ahogy Ezsdrás mondta: „Mi vétkeztünk a mi Istenünk ellen — vallotta meg -, hogy idegen feleségeket vettünk magunknak e föld népei közül: mindazáltal van reménysége Izráelnek, mind emellett is!” Sekhánia azt javasolta, hogy mindazok, akik vétkeztek, kötelezzék el magukat Istennek, hogy elhagyják bűnüket, és részesüljenek ítéletben „a törvény szerint”. „Kelj fel! — mondta Ezsdrásnak — mert reád néz e dolog, s mi veled leszünk: légy erős!” „Fölkele annak okáért Ezsdrás és megesketé a papoknak, a Lévitáknak és az egész Izráelnek fejedelmeit, hogy e beszéd szerint fognak cselekedni” (Ezsd 10:2-5). Csodálatos reformáció kezdete volt ez. Ezsdrás és társai végtelen türelemmel és tapintattal, minden érintett

[386] személy jogait és érdekeit körültekintően mérlegelve, igyekeztek a bűnbánókat a helyes útra vezetni Izraelben. Ezdrás mindenekelőtt a törvény tanítója volt. Miközben személyesen megvizsgált minden egyes esetet, igyekezett a népet meggyőzni a törvény szentségéről és az engedelmesség áldásairól.

Mindenütt, ahol Ezdrás munkálkodott, új lelkesedéssel kezdték tanulmányozni a Szentírást. Tanítókat jelöltek ki a nép oktatására. Isten törvényét felmagasztalták és dicsőségessé tették. A próféták könyveit kutatták. A Messiás jövetelét megjövendölő szakaszok reményt és vigaszt hoztak sok szomorú és megfáradt szívnek.

Több mint kétezer év telt el azóta, hogy Ezdrás „erős szívvel törekedett keresni és cselekedni az Úr törvényét” (Ezsd 7:10), de az idő múlása nem csökkentette kegyes példája befolyását. Az odaszentelt életéről szóló feljegyzés századokon át sok embert arra indított, hogy törekedjenek „keresni és cselekedni az Úr törvényét”.

Ezdrás indítékai emelkedettek és szentek voltak. Minden tetteben az emberek iránti mélységes szeretet vezérelte. Szánalma és gondoskodó szeretete, amelyet a készakarva vagy tudatlanságból vétkezők iránt tanúsított, mutasson mindazoknak példát, akik reformokat szeretnének megvalósítani. Isten szolgája legyen sziklaszilárd ott, ahol helyes elvekről van szó, de egyszersmind tanúsítson együttérzést és türelmet is. Ezdráshoz hasonlóan tanítsa a vétkezőket az élet útjára, lelkükbe vésve az igaz tettekre készítő elveket.

Korunkban, amikor Sátán sokféleképpen igyekszik elvakítani az embereket Isten törvényének kötelező érvényű igényével szemben, szükség van olyan emberekre, akiknek tevékenysége nyomán sokan „reszketve gondolnak a mi Istenünk parancsolatára” (Ezsd 10:3). Szükség van igazi reformátorokra, akik a vétkezők figyelmét a nagy Törvényadóra irányítják, és megtanítják őket arra, hogy „az Úrnak törvénye tökéletes, megeleveníti a lelket” (Zsolt 19:8). Szükség van a Szentírásban jártas emberekre, akiknek minden cselekedete megdicsőíti Jahve törvényeit; akik el akarják mélyíteni mások hitét. Tanítókra van szükség — oh, milyen nagyon! -, akik az emberek szívében tiszteletet és szeretetet ébresztenek a Szentírás iránt.

A ma elterjedt igazságtalanság nagymértékben annak tulajdonítható, hogy nem tanulmányozzák a Szentírást és nem engedelmeskednek tanításának. Amikor Isten szavát félreleteszik, visszautasítják erejét is, amely megfékezi a természetes szív gonosz indulatait. Az

[387]

emberek a testnek vetnek, és a testből aratnak romlottságot.

A Biblia elvetésével jár az Isten törvényétől való elfordulás is. Az az elmélet, hogy az ember felszabadult a mennyei előírásoknak való engedelmesség alól, gyöngíti erkölcsi felelőssége erejét, a gonoszság zsilipjeit pedig kinyitja a világfeé. Elsőpró áradatként zúdul be a jogtalanság, dorbézoló kedv és romlottság. Mindenütt irigység, gyanúsítgatás, képmutatás, elhidegülés, versengés, viszály tapasztalható; a szent megbízatások elárulása és elmerülés a bűnös szenvedélyekben. A vallási elvek és tantételek egész rendszere, amelynek a társadalmi élet alapját és vázát kellene képeznie, düledező, omladozó építménynek tűnik.

A föld történelmének utolsó napjaiban az a hang, amely a Sinai hegyről szólt, még mindig mondja: „Ne legyenek néked idegen isteneid én előttem” (2 Móz 20:3). Az ember szembehelyezkedhetik Isten akarásával, de nem tudja elnémítani e parancs szavát. Az emberi értelem nem térhet ki a magasabb hatalom iránti kötelezettség elől. Bővülködhet elméletekben és feltevésekben. Megkísérelheti szembeállítani a tudományt a kinyilatkoztatással, hogy megszabaduljon Isten törvényétől; de egyre hangosabban hangzik a parancs: „Az Urat, a te Istenedet imádd, és csak néki szolgálj!” (Mt 4:10.)

Jahve törvényét nem lehet sem gyengíteni, sem erősíteni. Amilyen volt, olyan most is. Mindig szent, igaz és jó volt — önmagában tökéletes, és mindig az is marad. Nem lehet hatálytalanítani, sem megváltoztatni. A „dicsőítés” vagy „gyalázás” nem más, mint csupán emberi beszéd.

Az emberi törvények és Jahve parancsai között lesz majd az igazság és tévelygés közötti küzdelem utolsó nagy összecsapása. Ez a harc éppen most indul — nem az egymással versengő egyházak csatája az elsőbbségért, hanem egyrészt a Biblia vallása, másrészt a mesék és hagyományok vallása közötti ütközet. Lázasan működnek azok az erők, amelyek összefogtak az igazság ellen. Isten szent szavát, amely olyan sok szenvedés és vérontás árán jutott el korrunkig, nem sokra értékelik. Csak kevesen fogadják el igazán az élet szabályaként. Ijesztő mértékben elterjedt a hitetlenség; de nemcsak a világban, hanem az egyházban is. Sokan jutottak odáig, hogy megtagadnak olyan tantételeket, amelyek a kereszténység oszlopait képezik. A teremtésnek az ihletett írók által ismertetett súlyos tényeit — az ember bukását, a megváltást, a törvény örökérvényűségét — a

magát kereszténynek valló világ nagy része lényegében elveti. A tudásukkal büszkélkedők ezrei a gyengeség tanújelének tartják a Bibliába vetett feltétlen bizalmat; tanultságuk bizonyítékának pedig a Szentírással szembeni gáncsoskodást, legfontosabb igazságai félremagyarázását és elködösítését.

A keresztényeknek fel kell készülniük arra, ami nemsokára meglepetésszerűen szakad a világra. Isten Igéjének szorgalmas tanulmányozásával készülhetnek fel erre, és azzal, hogy igyekeznek életüket előírásaival összhangba hozni. Az örökkévalóság végtelenül súlyos kérdései elméleti vallásosságnál többet követelnek tőlük; többet a szavak és formaságok vallásánál, amelyből kimaradt az igazság. Isten megújítást és reformációt kíván. A Biblia szavának, és csakis az Igének kell megszólalnia a szószéken. De a Bibliát megfosztották hatalmától, és ezért a lelkeség mércéje alább szállt. Ma sok prédikációból hiányzik a lelki ismeretet felébresztő és lelket megéleveníítő mennyei erő. A hallgatók nem tudják elmondani: „Avagy nem gerjedezt-e a mi szívünk mi bennünk, mikor nekünk szóla az úton, és mikor magyarázá nekünk az írásokat?” (Lk 24:32). Sokan kiáltanak az élő Istenhez, közelségére vágyakozva. Szóljon hát Isten szava az emberek szívéhez! A csupán hagyományt, emberi elméleteket és irányelveket ismerők hadd hallják meg annak hangját, Aki megújíthatja lelküket az örök életre.

A pátriárkáktól és profétáktól nagy fény sugárzik. A Sionról, Isten városáról dicsőséges dolgokat mondtak. Az Úr azt akarja, hogy követői által ma is így sugározzék a fény. Ha az Ótestamentom szentjei nagyszerű bizonyosságot tettek állhatatosságukról és hűségükről, vajon azok, akiknek a századok megsokszorozódott fénye sugárzik, ne tegyenek-e még hangsúlyosabb bizonyosságot az igazság erejéről? A próféciák fénye ösvényünkre hullik. Az előkép találkozott a valósággal Isten Fiának halálában. Krisztus feltámadt a halálból, és a megnyílt sír felett hirdette: „Én vagyok a feltámadás és az élet” (Jn 11:25). Elküldte Lelkét a világra, hogy mindent emlékezetünkbe idézzen. Csoda útján, amely hatalmából fakad, megőrizte az írott Igét a korszakokon át.

A reformátorok — akiknek tiltakozása (protestálása) nyomán neveznek minket protestánsoknak — úgy érezték, Isten hívta el őket, hogy az evangélium fényét hintsék a világra. Miközben erre igyekeztek, készek voltak feláldozni vagyonukat, szabadságukat,

sőt az életüket is. Hirdették az evangéliumot közelben és távolban, dacolva az üldözéssel és halállal. Vitték Isten szavát az emberekhez, és minden társadalmi osztály: a nagyok és kicsinyek, a gazdagok és szegények, a tanultak és tudatlanok buzgón tanulmányozták. Vajon mi, a nagy küzdelem utolsó összecsapásában, a régi reformátorok hűségével teszünk-e eleget megbízatásunknak? „Fújjatok kürtöt a Sionon; szenteljétek böjtöt, hirdessetek gyűlést! Gyűjtsétek össze a népet, szenteljétek meg a gyülekezetet; hívjátok egybe a véneket, gyűjtsétek össze a kisdedeket... A tornác és az oltár között sírjanak a papok, az Úr szolgái, és mondják: Légy kegyelmes, oh Uram, a te népedhez, és ne bocsásd szidalomra a te örökségedet.” „Térjétek meg hozzám teljes szívetek szerint; böjtöléssel is, sírással is, kesergéssel is. És szíveteket szaggassátok meg, ne ruháitokat, úgy térjétek meg az Úrhoz, a ti Istenetekhez; mert könyörülő és irgalmas ő; késedelmes a haragra és nagy kegyelmű, és bánkódik a gonosz miatt. Ki tudja, hátha visszatér és megbánja, és áldást hagy maga után” (Jóel 2:15-17.12-14).

[389]

A fogoly Nehémiás befolyásos és megtisztelő helyet foglalt el a perzsa királyi udvarban. Pohárnokként szabad bejárása volt a királyhoz. Állásánál fogva, valamint képességei és megbízhatósága eredményeként az uralkodó barátja és tanácsadója lett. A király kegyének élvezője azonban — jóllehet fény és ragyogás vette körül — nem feledkezett el Istenről, sem népéről. Szívében a legmélysegebb érdeklődéssel fordult Jeruzsálem felé. Reménysége és öröme e város jólétéhez fűződött. Nehémiás által akart Isten áldást hinteni népére atyáik földjén. A perzsa udvarban való tartózkodása készítette fel arra a munkára, amelyre Isten elhívta.

A zsidó hazafi Júdából érkező hírvivőktől megtudta, hogy Jeruzsálemre, a kiválasztott városra a próba napjai köszöntöttek. A hazatért foglyokat megpróbáltatás és gyalázat érte. A templom és részben a város is újjáépült, de a helyreállítás munkáját akadályozzák, a templomi szolgálatokat zavarják, és a népet nyugtalanítja, hogy a város falai jórészt még mindig romokban hevernek.

A bánattól lesújtott Nehémiás nem tudott sem enni, sem inni. „Sírtam és keseregtem napokon át, és böjtölék” — mondta. Fájdalmában a mennyei Segítőhöz fordult. „Imádkozám — folytatta — a mennyek Istene előtt.” Őszintén megvallotta a maga és népe bűneit. Esedezett, hogy Isten védje meg Izráel ügyét, adja vissza bátorságukat és erejüket; segítse őket Júda puszta helyeinek felépítésében!

Imádkozás közben Nehémiás felbátorodott és hite megerősödött. Ajka megtelt szent érvekkel. Előhozakodott azzal, hogy gyalázkodásokat fognak Istenre szórni, ha népe, amely most visszatért Hozzá, gyenge és elnyomott marad. Kérte az Urat, hogy teljesítse ígétét: „Ha... megtérendetek hozzám és megtartjátok parancsolataimat és cselekeszitek azokat: még ha az égnek utolsó szélén volnának is szétszórt gyermekeitek, onnan is összegyűjtöm őket és beviszem arra a helyre, amelyet választottam, hogy lakozzék ott az én nevem!” (Lásd 5 Móz 4:29-31.) Az ígétet Isten Mózes által küldte Izráelnek, mielőtt Kánaánba léptek. Az ígétet századokon át változatlan

maradt. Isten népe most bűnbánattal és hittel visszatért Urához. A menyei ígéret valóra válik.

Nehémiás sokszor öntötte ki szívét népe sorsa miatt. Most, imádkozás közben, szent elhatározás formálódott lelkében. Eltökélte, hogy ha megkapja a király jóváhagyását, valamint a szükséges támogatást eszközök és anyag beszerzésére, ő maga vállalja a falak újjáépítését és Izráel nemzeti erejének helyreállítását. Kérte az Urat, indítsa a királyt jóindulatra iránta, hogy terve megvalósulhasson. „Adj kérlek jó szerencsét most a te szolgádnak — esedezett -, és engedd, hogy kegyelmet találjon ama férfiú előtt.”

Nehémiás négy hónapig várt a kedvező alkalomra, amikor feltárhathja kérését a királynak. Eközben — jóllehet szívét nyomta a fájdalom — megpróbált jókedvű lenni a király jelenlétében. Azokban a fényűző és ragyogó termekben mindenkinek vidámságot és jókedvet kellett mutatnia. Fájdalom nem vethetett árnyat a királyi felség személyzetének arcára. De amikor Nehémiás visszavonult, és senki sem látta, sokat imádkozott, sokszor tett bűnvallomást és sok könnyet hullatott, aminek csak Isten és az angyalok voltak tanúi.

A hazafi végül nem tudta már titkolni, hogy valami nyomja szívét. Az álmatlan éjszakák és gonddal telt nappalok nyoma ott volt az arcán. A maga biztonságát féltő király, aki megszokta, hogy az arcokból olvasson és az álarc mögé nézzen, észrevette, hogy pohárnokát valami titkos bánat emészti. „Miért szomorú a te orcád — kérdezte -, holott te beteg nem vagy? Nem egyéb ez, mint szívednek szomorúsága.”

A kérdés nyugtalansággal töltötte el Nehémiást. Vajon nem lesz-e mérges a király, ha meghallja, hogy mialatt udvaronca neki szolgálva tettvett, gondolatai messze — lesújtott népénél — jártak? Nem játszotta-e el életét ezzel a sértéssel? Felborítja-e vajon ez dédelgett tervét — Jeruzsálem erőssége helyreállítását? „És felette igen megfélemlém” — írja. Remegő ajakkal és könnyes szemmel árulta el, hogy miért szomorú. „Örökké éljen a király — válaszolt -. Miért ne volna szomorú az én orcám, hiszen a város, az én atyáim sírjainak helye, pusztán hever és kapui megemésztettek tűzben?!”

Amikor a király meghallotta, milyen állapotban van Jeruzsálem, együttérzésre indult. Semmiféle előítélet nem támadt benne. A következő kérdés megadta Nehémiásnak a régóta várt lehetőséget: „Mi az, amit kívánsz?” Isten embere nem mert válaszolni addig, amíg

nem kért eligazítást attól, Aki Artaxerxes felett áll. Szent megbízást kellett teljesítenie, amelyhez segítséget a királytól várt. Tudta, hogy sok múlik azon, ha úgy tárja az ügyet a király elé, hogy megkapja jóváhagyását és támogatását. „Könyörgék a menny Istenéhez” — mondta. Nehémiás ebben a rövid imában a királyok Királyához emelkedett, és megnyerte a maga ügyének azt a hatalmat, amely úgy tudja alakítani az emberek szívét, mint a folyók vize a medrüket.

A szükség idején mondott nehémiási ima menedék, ahová a hívő ember menekülhet, amikor más lehetőség nincs az imádkozásra. A kavargó élet munkásai a kuszaságok útvesztőjében felküldhetnek egy-egy fohászt mennyei eligazításért. A tenger és a szárazföld utasa, amikor valami nagy veszély fenyegeti, így bízhatja rá magát a menny oltalmára. Amikor hirtelen nehézségbe vagy veszélybe jutunk, segítségért kiálthatunk Hozzá, aki megígérte, hogy megsegíti hűségeseit, hívő gyermekeit, amikor csak hívják. Minden helyzetben és körülményben a fájdalomtól és gondtól lesújtott vagy heves kísértéstől megtámadott lélek biztonságot, támaszt és segítséget találhat a szövetségét megtartó Isten kimeríthetetlen szeretetében és erejében.

Amikor Nehémiás felfohászkozott a királyok Királyához, abban a rövid pillanatban bátorságot merített ahhoz, hogy el tudja mondani kívánságát Artaxerxesnek: szeretné, ha egy időre felmentené udvari kötelezettségei alól. Majd arra kérte a királyt, adjon felhatalmazást, hogy Jeruzsálem puszta helyeit felépíthessék és újra erős, védett várossá tehessek. Nagyon fontos dolgok múltak a zsidó nép számára ettől a kéréstől. „És megadá nékem a király — mondta Nehémiás — az én Istenemnek rajtam nyugvó jó kegyelme szerint.”

Miután Nehémiás megkapta a kért segítséget, körültekintően és megfontoltan nekifogott, hogy megtegye a szükséges intézkedéseket a vállalkozás sikerének biztosítására. Mindenre volt gondja. Szándékát még saját honfitársainak sem árulta el. Tudta ugyan, hogy sokan örülnének sikerének, de félt, hogy egyesek meggondolatlan-ságból felkeltik ellenségeik féltékenységét és kudarcba fullasztják a vállalkozást.

A király olyan kedvezően fogadta kérését, hogy Nehémiás felbátorodott további segítség kérésére. Katonai kíséretet kért, hogy küldetésének méltóságot és tekintélyt szerezzen, valamint védelmet az útra; és megkapta.

[393]

A király leveleket küldött vele az Eufráteszen túli tartományok

kormányzóihoz, akiknek a területén át kell haladnia Júdeába vezető útján. A Libánon hegységben levő erdeje őrének is küldött levelet, amelyben utasította, hogy lássa el Nehémiást a szükséges faanyaggal. És hogy senki se panaszolhassa be hatásköri túllépésért, Nehémiásnak arra is gondja volt, hogy félreérthetetlenül meghatároztassa megbízatását és kiváltságait.

E bölcs előrelátás és határozott cselekvés szolgáljon tanulságul minden hívő embernek. Isten gyermekeinek nemcsak hinni és imádkozni kell, hanem szorgalmas és körültekintő gonddal cselekedni is. Sok nehézséggel találkoznak, és mivel az óvatosságot és szorgalmas fáradozást nem tudják egészen összeegyeztetni a vallással, sokszor késleltetik azt a munkát, amit a Gondviselés értük végez. Nehémiás nem gondolta, hogy mindent megtett, amikor az Úr előtt sírt és imádkozott. Esedezését szent igyekezettel párosította. Imával kísért komoly erőfeszítést tett vállalkozása sikeréért. A körültekintő mérlegelés és jól átgondolt tervek ma is éppúgy nélkülözhetetlenek szent vállalkozások megvalósításához, mint ahogy az Jeruzsálem falainak újjáépítésekor volt.

Nehémiás nem épített bizonytalanra. A hiányzó eszközöket azoktól kérte, akik adni tudták. Az Úr az igazság ügye érdekében ma is kész indítani azok szívét, akiknél javai vannak. Az Érte munkálkodók vegyék igénybe a segítséget, amelyet az Ő készítésére nyújtanak. Az adományokkal megnyitott utakon az igazság fénye sok olyan területre eljuthat, ahol az emberek lelki sötétségben élnek. Lehet, hogy az ajándékozó nem hisz Krisztusban és nem ismeri Igéjét, de adományait nem szabad emiatt visszautasítani.

53 — A fal építői

Nehémiás 2.3.4. fejezet

Nehémiás épségben eljutott Jeruzsálembe. Az útjába eső tartományok kormányzóihoz intézett királyi levelek nyomán megtisztelő fogadtatásban és azonnali segítségben részesült. Ellenség nem merte háborgatni azt a tisztviselőt, akit a perzsa király hatalma védett és a tartományi vezetők megkülönböztetett figyelmességgel kezeltek. Érkezése Jeruzsálembe — katonai kísérettel — jelezte, hogy valamilyen fontos küldetésben jött. Ez felkeltette a város közelében élő pogány törzsek féltékenységét, akik sokszor engedték szabadjára a zsidókkal szembeni ellenségeskedésüket, sértegetéseket és szitkokat szórva rájuk. A gonoszságban elől jártak e törzsek egyes főemberei: a Horonból való Szanballat, az ammonita Tóbiás és az arab Geshem. E vezetők kezdettől fogva kritikus szemmel nézték Nehémiás lépéseit, és megpróbálták terveit minden lehető eszközzel megghiúsítani és munkáját megakadályozni.

Nehémiás továbbra is épp olyan óvatosan és megfontoltan járt el, mint ami mindeddig jellemezte magatartását. Tudva, hogy elkeseredett és ádáz ellenség áll támadásra készen ellene, titokban tartotta előttük missziója jellegét, amíg a helyzet ismerete folytán ki tudta alakítani terveit. Remélte, hogy a nép együtt fog működni vele, és munkába állíthatja őket, mielőtt ellenségei támadásba kezdenének.

Kiválasztott néhány embert, akiket méltónak tartott bizalmára. Elmondta nekik, hogy milyen körülmények készítésére jött Jeruzsálembe, mi a célja és milyen tervek szerint akarja megvalósítani. Nyomban felkeltette érdeklődésüket és megszerezte támogatásukat.

A megérkezése utáni harmadik éjszakán Nehémiás éjfélkor felkelt, és néhány megbízható társával kiment, hogy személyesen tekintse meg Jeruzsálem romjait. Felült öszvéreire, és a város egyik részétől a másikig megvizsgálta atyái városának lerombolt falait és megrongált kapuit. Fájó gondolatok töltötték el a zsidó hazafit, amikor megtört szívvel nézte szeretett városának romokban heverő

erődítéseit. Izráel letűnt nagyságának emlékei éles ellentétben álltak megalázottsága tanúbizonyságainak háttérében.

Nehémiás titokban és csendben tette meg a falak körüli útját. [395] „A főemberek pedig nem tudták hova mentem, és hogy mit akarok cselekedni — mondta és sem a zsidóknak, sem a papoknak, sem az előljáróknak, sem a főembereknek, sem a többi munkásoknak ez ideig nem jelentettem meg.” Az éjszaka hátralevő részét imában töltötte, mert tudta, hogy a reggel komoly erőfeszítésre szólítja. Fel kell rázni és egyesíteni elcsüggedt, megosztott honfitársait.

Nehémiásnál királyi megbízólevél volt, amely arra szólította a lakosságot, hogy működjék együtt vele a város falainak újjáépítésében. Nehémiás nem kívánt hatalmi szóval élni. Inkább meg akarta nyerni a nép bizalmát és megértését, mert tudta, hogy az előtte álló nagy munkában szívük egységére épp olyan szükség van, mint kezük összefogására. Amikor másnap összehívta a népet, olyan érveket hozott fel, amelyeket alkalmasnak gondolt szunnyadó tettejükhöz felbresztésére és a széthúzókat egyesítésére.

Nehémiás hallgatói nem tudtak az előző éjszaka sötétjében tett körútjáról, ő pedig nem beszélt róla. E körútja sokban hozzájárult eredményességéhez, mert olyan pontosan és aprólékosan le tudta festeni a város állapotát, hogy hallgatóit bámulatba ejtette. Jeruzsálem gyengesége és megalázottsága láttán támadt benyomása súlyt és erőt adott szavainak. Nehémiás elmondta a népnek, hogy milyen gyalázatosak a pogányok szemében. Vallásukat becsmérlik, Istenüket káromolják. Elmondta, hogy hallott szenvedésükről egy távoli országban, és imádkozott értük a menny Istenéhez. Könyörgése közben elhatározta, hogy kéri a királyt, engedje el, hadd segítsen nekik. Azért imádkozott, hogy a király ne csak engedélyt adjon, hanem felhatalmazást is, és olyan segítséget, amire szüksége van a munkához. Az imájára kapott válaszból tudta, hogy a terv az Úrtól van.

Miután mindezt elmondta, és tanúsította, hogy mind Izráel Istene, mind a perzsa király támogatja tekintélyével, egyenesen megkérdezte a népet, hogy él-e ezzel az alkalommal, és kész-e a falat építeni.

A felhívás szíven találta őket. A menny jóindulatának megmutatása félelmüket szégyenné változtatta, és felbátorodva egyhangúlag mondták: „Keljünk fel és építsük meg! És megerősíték kezeiket a jóra.”

[396] Nehémiás egész lelke benne volt a vállalkozásban. Reménysege, tettereje, lelkesedése, célkitűzése áthatotta a többieket is. Szent bátorsága és emelkedett elhatározása másokra is átragadt. Minden ember egy-egy Nehémiássá vált a maga helyén, szomszédja szívét és kezét erősítve. Amikor Izráel ellenségei meghallották, hogy mit akarnak a zsidók csinálni, kinevették őket, és ezt mondták: „Micsoda ez, amit míveltek? Talán bizony a király ellen akartok pártot ütni?” Nehémiás így válaszolt: „A mennynek Istene, ő ad jó szerencsét nekünk, és mi mint az ő szolgálói, kelünk föl és építünk, néktek pedig részetek és jogotok és emlékezetetek sincsen Jeruzsálemben!”

A papokat elsők között ragadta magával Nehémiás lelkesedése. Befolyásos helyüknél fogva sokat tehettek a munka előbbrevitelére vagy hátráltatására, és készséges együttműködésük már az induláskor sokban hozzájárult a sikeréhez. Izráel fejedelmeinek és vezetőinek többsége nagyszerűen állt hozzá kötelességéhez, és ezeket az állhatatos embereket Isten könyve megdicsérte. Néhányan azonban „nem hajták nyakukat az ő Uruk munkájának jármába”. Ezek voltak a tékoai előkelők. E rest szolgák gyalázattal megbélyegzett emlékét megörökítették a későbbi nemzedékek figyelmeztetésére.

Minden vallásos mozgalomban vannak olyanok, akik — bár nem tagadhatják azt, hogy az ügy az Istené — elzárkóznak, és nem hajlandók segíteni. Jó volna, ha a mennyei feljegyzésekre gondolnának — arra a könyvre, amelyből nem marad ki semmi, nincs benne tévedés, és Isten belőle ítéli meg őket. Minden elszalasztott alkalmat is feljegyeznek benne — amikor szolgálhattunk volna Istennek, de nem tettük. Minden hitből és szeretetből fakadó tettünk örök emlékezetben marad.

Nehémiás jelenlétének ösztönző befolyása mellett a tékoai előkelők példájának nem volt súlya. A népet általánosságban fűtötte a hazaszeretet és buzgóság. Jó képességű és befolyásos emberek csoportokba szervezték a polgárság különböző osztályait. Mindegyik vezető felelősséget vállalt a fal egy bizonyos részének felépítéséért. Egyesekről azt olvassuk, hogy „ki-ki az ő házának ellenében” épített.

Nehémiás tettereje akkor sem hagyott alább, amikor a munka ténylegesen megkezdődött. Fáradhatatlan éberséggel ellenőrizte az építkezést, irányította a munkásokat, meglátta az akadályokat, és felkészült minden eshetőségre. A három mérföld hosszú fal mentén állandóan érezhető volt befolyása. Kellő időben mondott szavakkal

bátorította a félénkeket, felrázta a lustákat, megdicsérte a szorgalmasakat. Közben állandóan figyelte ellenségeik mozdulatait, akik időről időre bizonyos távolságban összegyűltek és tárgyaltak, mintha valami gonoszsgot terveznének. Majd közelebb húzódtak a munkásokhoz, és megkísérelték figyelmüket másfelé terelni.

[397]

Nehémiás sok tevékenysége közepette sem feledkezett el ereje Forrásáról. Szívét állandóan Istenhez emelte, mindenképp nagy Felvigyázójához. „A mennynek Istene, ő ad jó szerencsét nekünk!” — kiáltotta. Szavai harsogtak és visszhangzottak, fellelkesítve a falakon dolgozó munkásokat. Jeruzsálem erődítéseinek helyreállítása nem haladt akadálytalanul. Sátán célja volt ellenségeskedést szítani és csüggeszteni. Szanballat, Tóbiás és Geshem — fő eszközei ebben a mozgalomban — nekiláttak, hogy gátolják az újjáépítés munkáját. Megpróbálták megoszlást támasztani a munkások között. Csúfot úztek az építők erőfeszítéseiből. Képtelenségnek nevezték vállalkozásukat, és kudarcot jövendöltek neki.

„Mit művelnek e nyomorult zsidók?” — kiáltotta gúnyosan Szanballat. „Vajon megengedik-e ezt nekik? ...Avagy megelevenítik a köveket a porhalmazból, holott azok elégték?!” A még arcátlanabb Tóbiás hozzátette: „Bármit építsenek, ha egy róka lép fel reá, összezúzza köveiknek falát.”

Nemsokára még hevesebb támadások ostromolták az építőket. Kénytelenek voltak állandóan védekezni ellenségeik fondorlatai ellen, akik barátságot színlelve különböző utakon igyekeztek zavart okozni, bonyodalmat kelteni és bizalmatlanságot ébreszteni. Megkísérelték elcsüggeszteni a zsidókat. Összeesküdtek, hogy Nehémiást kelepcebe csalják; és kétszínű zsidók készek voltak ezt az álnok vállalkozást támogatni. Az a hír járta, hogy Nehémiás összeesküvést sző a perzsa uralkodó ellen, magát akarja királlyá tenni Izráelben, és hogy azok, akik neki segítenek, mind árulók.

Nehémiás továbbra is Istentől várt eligazítást és segítséget. A nép pedig „nagy kedvvel dolgozott”. A munka haladt, míg a réseket mind betömték, és az egész fal felépült a tervezett magasságra.

Izráel ellenségei megteltek haraggal, amikor látták, hogy milyen hasztalan erőlködnek. Mindeddig nem mertek erőszakos eszközöket alkalmazni, mert tudták, hogy Nehémiás és társai a király utasítását hajtják végre. Attól féltek, hogy ha ténylegesen szembeszállnak vele, magukra vonják az uralkodó haragját. Most dühükben ők követték

[398] el azt a bűnt, amivel Nehémiást vádolták. Egybegyűltek tanácskozni, és „összeesküvének mindnyájan egyenlő akarattal, hogy éljőnek Jeruzsálemet megostromolni”.

Amikor a samaritánusok összeesküvést szőttek Nehémiás és munkája ellen, egyes zsidó vezetők, kedvüket veszítve, a vállalkozással járó nehézségek felnagyításával próbálták Nehémiást elcsüggeszteni. „Fogytán van ereje a teherhordónak — mondták -, a rom pedig sok, és mi képtelenek vagyunk építeni a kőfalakat.”

Máshonnan is igyekeztek csüggeszteni. „A zsidók, akik őmellettők laknak”, akik nem vettek részt a munkában, összegyűjtötték ellenségeik állításait és híreszteléseit, majd csüggesztésre és elkedvetlenítésre használták fel őket.

A gúny és csúfolódás, a támadások és fenyegetések mintha csak eltökéltebbé és óvatosabbá tették volna Nehémiást. Felismerte a veszélyeket, amelyekkel szembe kell néznie a harcban, de rettenthetetlen volt. „Imádkozánk a mi Istenünkhöz — mondta -, és állítánk ellenök őrséget nappal és éjjel.” „Azért állítám a hely alsó és nyílt részeire a kőfal mögé, odaállítám a népet nemzetségek szerint, fegyvereikkel, dárdáikkal és kézíveikkel. És körültekintvén, fölkeltem és így szóltam az előljárókhöz, a főemberekhez és a többi néphez: Ne féljetek tőlük! A nagy és rettenetes Úrra emlékezzetek, és harcoljatok testvéreitekért, fiaitokért, leányaitokért, feleségeitekért és házaitekért!

És lőn, hogy meghallották a mi ellenségeink, hogy megtudtuk az ő szándékukat, és hogy Isten semmivé tette az ő tanácsukat: megtérénk mi mindnyájan a kőfalhoz, ki-ki az ő munkájához; de azon naptól fogva legényeim egyik része munkálkodik vala, a másik része pedig tart vala dárdákat, paizsokat, kézíveket és páncélokat. ...A kőfalon munkálkodók közül a tehernek hordói egyik kezükkel, amely a munkát végzé, rakodának, másik kezük pedig a fegyvert tartja vala. Akik pedig építének, azoknak fegyverük derekukra vala felkötve és így építének.”

Nehémiás mellett egy kürtös állt, és a fal különböző részein papok helyezkedtek el a szentélyből kihozott kürtökkel. A nép szét-szóródva végezte munkáját, de ha bármely ponton veszély közeledett, a trombita hangjára késedelem nélkül oda kellett vonulniuk. „Ekképpen munkálkodunk vala — mondta Nehémiás -; és legénye-

imnek fele dárdákat tart vala hajnalhasadtától fogva mind a csillagok feltámadásáig.”

A Jeruzsálemen kívül — más városokban és falvakban — lakók felszólítást kaptak, hogy a falakon belül aludjanak, és őrizzék a munkát. Reggel pedig álljanak készen szolgálatukra. Így nem késlekednek szükségtelenül, és nem adnak alkalmat az ellenségnek — amit kihasználna — az otthonról jövő vagy haza igyekvő munkások megtámadására. Nehémiás és társai nem riadtak vissza sem nehézségtől, sem megerőltető munkától. Sem éjjel, sem nappal — még a rövid alvásidő alatt sem — vették le ruhájukat, és nem tették el fegyverüket.

Olyan támadásokkal és csüggesztésekkel, amelyek Nehémiás korában érték az építőket a nyilvánvaló ellenség és a barátságot színlelők részéről, találkoznak majd azok is, akik ma Istennek szolgálnak. Nemcsak az ellenség haragja, megvetése és kegyetlensége próbálja meg a hívőket, hanem az állítólagos barátok és jóakarók nemtörődömsége, állhatatlansága, közömbössége és hűtlensége is. Gúnyt és szemrehányásokat szórnak rájuk. A megvetést szító ellenség kegyetlenebbül és erőszakosabban lép fel, ha teheti.

Sátán kihasznál minden szentségtelen körülményt szándékai véghezvitelére. Azok között, akik azt vallják, hogy Isten ügyét támogatják, vannak olyanok, akik Isten ellenségeivel egyesülve, kiteszik Isten ügyét legelkeseredettebb ellenségei támadásainak. Még olyanok is, akik szeretnék, ha Isten műve virágzana, gyengítik Isten szolgálói kezét Isten ellenségei rágalmozásainak, dicsekvéseinek és fenyegetéseinek meghallgatásával, híresztelésével és azzal, hogy félig el is hiszik őket. Sátán bámulatos sikerrel dolgozik eszközei által. A befolyásuknak engedők a megrontó hatalom célpontjai, amely elveszi a bölcs bölcsességét és az okos értelmét. Nehémiáshoz hasonlóan, Isten népe ne féljen, de ne is becsülje alá az ellenséget. Istenbe vetett bizalommal menjen kitartóan előre, szolgáljon Neki önzetlenül, és bízza gondviselésére azt az ügyet, amelyet képvisel.

A csüggesztő körülmények között Nehémiás Istenbe — biztos védelmezőjébe — vetette bizalmát. És az, Aki szolgáját segítette, támasza marad népének minden időben. Isten népe minden válságban bizalommal mondhatja: „Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?” (Rm 8:31.) Sátán és eszközei bármilyen ravaszul fektetik le terveiket, Isten le tudja leplezni őket, és semmivé teheti minden tanácsukat.

[399]

A hitből fakadó válasz ugyanaz, mint amit Nehémiás adott: „A mi Istenünk hadakozik értünk!”, mert Isten van a munkával, és senki nem gátolhatja meg. Végül sikert arat!

Nehémiás 5. fejezet

Mielőtt még Jeruzsálem falai felépültek volna, felhívták Nehémiás figyelmét a nép szegényebb rétegeinek szerencsétlen helyzetére. Az ország rendezetlen körülményei miatt nem fordítottak elég gondot a föld megművelésére. Az Úr pedig megvonta áldását földjüktől, mert egyesek a Júdeába visszatérők közül önző módon éltek; és csak szűkösen termett a gabona.

A szegények — hogy családjukat élelemhez juttassák — kénytelenek voltak hitelben vásárolni, mégpedig felháborítóan magas áron. Hogy ki tudják fizetni a perzsa királyok által kivetett súlyos adókat, kamatra kellett pénzt kölcsön kérniük. Nyomorukat az is súlyosbította, hogy kényszerhelyzetüket a gazdagok kihasználták a maguk gazdagodására.

Az Úr Mózes által megparancsolta Izráelnek, hogy minden harmadik évben gyűjtsenek tizedet a szegények megsegítésére. Továbbá minden hetedik évben szüneteltetni kellett a mezőgazdasági munkát, a parlagon maradt föld spontán termését pedig a szűkölködőknek hagyni. Amíg a nép mindezt becsületesen odaáldozza a szegények megsegítésére és egyéb jótékony célokra, addig nem feledkezik el arról az igazságról, hogy minden Istené, ők pedig az áldások közvetítői. Jahve olyan nevelést akart adni Izráelnek, amely jellemüket megszépítve kiirtja belőlük az önzést és kicsinyességet.

Isten erre is oktatta Mózeset: „Ha pénzt adsz kölcsön az én népemnek, a szegénynek, aki veled van: ne légy hozzá olyan, mint a hitelező.” „A te atyádfiától ne végy kamatot: se pénznek kamatját, se eleségnek kamatját, se semmi egyébnek kamatját, amit kamatra szokás adni” (2 Móz 22:25; 5 Móz 23 :19). Ezt is mondta: „Ha mégis szegénnyé lesz valaki a te atyádfiai közül valamelyikben a te kapuid közül a te földeden, amelyet az Úr, a te Istened ád néked: ne keményítsd meg a te szívedet, be se zárjad kezedet a te szegény atyádfia előtt: hanem örömet nyisd meg a te kezedet néki, és örömet adj

[401] kölcsön néki, amennyi elég az ő szükségére, ami nélkül szűkölködik.” „Mert a szegény nem fogy ki a földről, azért én parancsolom néked, mondván: Örömet nyisd meg kezedet a te szűkölködő és szegény atyádfiának a te földeden” (5 Móz 15:7. 8. 11).

A babiloni fogságból való visszatérés után a gazdag zsidók olykor-olykor pontosan e parancs ellenkezőjét cselekedték. Amikor a szegények kénytelenek voltak kölcsönt felvenni, hogy kifizethessék az adót a királynak, a gazdagok adtak nekik kölcsön, de magas kamatot követeltek. A szegények földjének elzálogosításával a szerencsétlen adósokat fokozatosan a legmélyebb szegénységbe taszították. Sokan arra kényszerültek, hogy eladják fiaikat és leányaikat rabszolgákként. Semmi kilátás nem volt helyzetük javulására, semmi mód földjeik és gyermekeik visszaváltására. A jövő csak egyre növekvő gyötrelmet, életfogytiglani ínséget és szolgaságot kínált. Pedig szerencsésebb testvéreikkel egy néphez tartoztak, és ugyanannak a szövetségnek fiai voltak.

Végül is a nép Nehémiás elé tárta helyzetét. „Rabság alá kell adnunk fiainkat és leányainkat — mondták -, sőt vannak már rabszolga leányaink is, és nincs erőnk arra, hogy őket megválthatnók, hisz mezeink és szőlőink másokéi már!”

Amikor Nehémiás tudomást szerzett erről a kegyetlen elnyomásról, lelke megtelt felháborodással. „Felette nagy haragra gerjedtem — mondta -, mikor kiáltásukat s e dolgokat meghallottam.” Tudta, hogy az uzsoráskodás nyomasztó szokásának szétzúzására határozottan állást kell foglalnia az igazság mellett. A rá jellemző erélyességgel és határozottsággal fogott munkához, hogy könnyítsen testvérein.

Nehémiást egy pillanatig sem befolyásolta az a tény, hogy az elnyomók jómódú emberek, akiknek segítségére nagy szükség van a város helyreállításánál. Keményen megdorgálta az előkelőket és vezetőket. Amikor nagygyűlésre hívta össze a népet, eléjük tárta, hogy mit kíván Isten ebben a dologban.

Felhívta figyelmüket az Akház király uralkodása alatt történetekre. Elismételte Isten üzenetét, amellyel annak idején megdorgálta Izráel kegyetlenségét és zsarnokságát. Júda fiai — bálványimádásuk miatt — Izráel népe kezébe kerültek, akik még náluk is bálványimádóbbak voltak. Az utóbbi szabad folyást engedve gyűlöletének, Júda férfiai közül sok ezret megölt. A nőket és gyermekeket pedig rabul ejtette,

hogy vagy az ő rabszolgái legyenek, vagy áruba bocsátva őket, a pogányokat szolgálják.

Júda bűnei miatt az Úr nem lépett közbe az összezsapás elhárítására, de Odéd próféta által megdorgálta a győztes hadsereg kegyetlen tervét: „Arra gondoltok, hogy Júdának és Jeruzsálemnek fiait megalázzátok, hogy néktek szolgáitok és szolgálóleányitok legyenek: avagy ezáltal nem teszitek-e magatokat bűnösökké az Úrnál, a ti Isteneteknél?” (2 Krón 28:10). Odéd figyelmeztette Izráel népét, hogy az Úr haragja felgerjed ellenük, és méltánytalan, zsarnoki eljárásukkal kihívják az Úr büntető ítéletét. E szavak hallatára a fegyveresek ott hagyták a foglyokat és a zsákmányt a fejedelmek és az egész gyülekezet előtt. Majd egyes vezetők Efráim törzséből „felvették a foglyokat, és akik mezítelenek valának közülük, felöltöztették a zsákmányból; felöltöztették azokat, sarukat is adának lábaikra; ételt és italt is adának nekik; sőt meg is kenék őket, és a gyengélkedőket szamarakra helyezék, és vivék őket a pálmafák városába, Jerikóba, az ő atyjokfiaihoz” (2 Krón 28:15).

Nehémiás és mások is kiváltottak egyes zsidókat, akiket honfitársaik eladtak a pogányoknak. Nehémiás ezt az eljárást ellentétben állította azoknak a magatartásával, akik földi nyereségért rabszolgasorba döntötték testvéreiket. „Nem jó dolog ez, amit ti cselekesztek” — mondta. „Hát nem fogtok a mi Istenünk félelmében járni, hogy valahára ne gyalázzanak már minket a pogányok, a mi ellenségeink?”

Nehémiás tudomásukra hozta, hogy ő — akit a perzsa király hatalommal ruházott fel — nagy jutalékot igényelhetne a maga egyéni hasznára. De még azt sem fogadta el, ami jogosan megilletné. Ehelyett bőkezűen adakozott a szegények nyomorának enyhítésére. Kérlelte a zsaroló zsidó vezetőket, hogy hagyják abba ezt a gonoszsgát. Adják vissza a földet és a kicsikart többletpénzt a szegényeknek! Kölcsönözzenek nekik zálog és uzsorakamat nélkül!

Ezek a szavak az egész gyülekezet előtt hangzottak el. Ha a vezetők igazolni akarták volna magukat, lett volna erre alkalmuk. De nem hoztak fel semmit sem mentségükre. „Visszaadjuk — mondták — és tőlük nem veszünk semmit; úgy cselekszünk, amint te mondosd.” Nehémiás ekkor megeskette őket a papok jelenlétében, „hogy e beszéd szerint fognak cselekedni”. „És monda az egész gyülekezet: Ámen. És dicsérik az Urat, és e beszéd szerint cselekedett a nép.”

[403]

Ez a feljegyzés fontos tanulságot rejt magában. „Minden rossznak gyökere a pénz szerelme” (1 Tim 6:10). Korunkban a nyereségvágy szenvedélye teljesen hatalmába kerít embereket. Sokszor csalással jutnak vagyonhoz. Tömegek küszködnek a szegénységgel. Kénytelenek kis bérért nehéz munkát végezni, és még a legszükségesebb életszükségletüket sem képesek megszerezni. A reménytelen gürcölés és nélkülözés súlyosbítja terhüket. Gondterheltek, nyomorultak, és nem tudják, hova forduljanak segítségért. Mindez azért van, mert a gazdagok tékozolni akarnak és vagyont gyűjteni.

A pénz és hivalkodás szeretete tolvajok és rablók barlangjává teszik a vi-lágot. A Szentírás megrajzolja a közvetlen Krisztus második eljövetele előtt uralkodó kapzsiságot és zsarnokságot. „Nosza immár ti gazdagok” — írja Jakab — „kincset gyűjtöttetek az utolsó napokban! Ímé a ti mezőiteket learató munkások bére, amit ti elfogtatok, kiált. És az aratók kiáltásai eljutottak a Seregek Urának füleihez. Dőzsöltetek e földön és dobzódtatok; szíveteket legeltettétek, mint áldozás napján. Elkárhoztattátok, megöltétek az igazat; nem áll ellent néktek” (Jk 5:1. 3-5).

Még olyanok is végigjárnak a zsidó előkelők útját, akik vallják, hogy félik az Urat. Többet követelnek, mint amennyi jogos, mert megtehetik, így lesznek elnyomókká. Krisztus vallása megvetés tárgya, mert a Krisztus nevét viselők életében kapzsiság és álnokság látható; és mert az egyház nem törli nyilvántartásából azok nevét, akik jogtalanul jutottak javaikhoz. Sok ember hitét megrontja a tékozolás, csalás, zsarolás, és tönkreteszi lelkiességét. Az egyház nagymértékben felelős tagjai gonoszságáért. Bűnre bátorít, ha nem emeli fel szavát a bűn ellen.

A világ szokásai nem jellemezhetik a hívőt. Nem követheti durvaságát, csalásait, zsarolását. A felebarát ellen elkövetett minden igazságtalan tett az aranyszabály megsértése. Minden igazságtalanságot, amit Isten gyermekei ellen elkövetünk, szentei személyében Krisztus ellen követjük el. Ha bármilyen vonatkozásban ki akarjuk használni mások tudatlanságát, gyengeségét vagy szerencsétlenségét, ezt a kísérletünket csalásként jegyzik fel a mennyei könyvekben. Aki igazán féli Istent, az inkább éjjel-nappal keményen dolgozik és a nyomorúság kenyerét eszi, mintsem hódoljon a nyereszkedés szenvedélyének, amely nyomorgatja az özvegyet és árvát, és megfosztja az idegent jogaitól.

Az egyenestől való legkisebb elhajlás ledönti a korlátokat, és felkészíti az ember szívét még nagyobb jogtalanságok elkövetésére. Amilyen mértékben jut az ember előnyhöz másnak a rovására, ugyanolyan mértékben csökken lelki érzékenysége Isten Lelke befolyása iránt. Az ilyen áron szerzett nyereség félelmes veszteséget jelent.

[404]

Mindnyájan adósok voltunk a mennyei igazságszolgáltatás előtt, és nem volt semmink, amiből kifizethettük volna adósságunkat. Akkor Isten Fia, aki megszánt minket, lefizette megváltásunk árát. Szegénnyé lett, hogy szegénysége által mi meggazdagodjunk. A szegények iránti nagylelkűségünkkel mutatjuk meg, hogy őszintén hálasak vagyunk irgalmáért. „Cselekedjünk jót mindenekkel — köti lelkünkre Pál apostol -, kiváltképpen pedig a mi hitünknek cselédeivel” (Gal 6:10). Szavai összhangban vannak azzal, amit a Megváltó mondott: „A szegények mindenkor veletek lesznek, és amikor csak akarjátok, jót tehettek velök.” „Amit akartok... hogy az emberek ti veletek cselekedjenek, mindazt ti is úgy cselekedjétek azokkal, mert ez a törvény és a próféták” (Mk 14: 7; Mt 7:12).

Szanballat és szövetségesei nem mertek nyílt háborút indítani a zsidók ellen, de fokozódó rosszindulattal továbbra is igyekeztek lopva elcsüggeszteni, megzavarni és megkárosítani őket. Nem sok hiányzott már a Jeruzsálem körüli falakból. Ha már kapuit is megcsináltak, Izráelnek ezek az ellenségei nem remélhetik többé, hogy erőszakkal behatolhatnak a városba. Ezért még jobban buzgólkodtak a munka azonnali abbahagyatásán. Végül kigondoltak valami olyat, amivel remélték, hogy ki tudják mozdítani Nehémiást. Ha pedig már hatalmukban van, akkor megölik vagy börtönbe vetik.

Úgy tettek, mintha szeretnének megegyezésre jutni a szembenállókkal. Tanácskozást próbáltak szervezni Nehémiással, és ezért találkozóra hívták egy Onó-völgyi faluba. Mivel azonban a Szentlélek rávilágított valódi céljukra, Nehémiás nem fogadta el meghívásukat. „Küldék azért követeket hozzájuk ilyen üzenettel — írja Nehémiás — Nagy dolgot cselekszem én, azért nem mehetek alá; megszűnnék e munka, ha attól eltávozván, hozzátok mennék.” A kísértők azonban szívósak voltak. Négyszer küldtek hasonló tartalmú üzenetet, de minden egyes alkalommal ugyanezt a választ kapták.

Látva, hogy mesterkedésük nem jár sikerrel, vakmerőbb haditervhez folyamodtak. Szanballat követet küldött Nehémiáshoz egy nyitott levéllel, amelyben ez állt: „A szomszéd népek közt ez a hír és Gasmu is mondja, hogy te és a zsidók pártot akartok ütni, annakokáért építed te a kőfalat; és hogy te leszel az ő királyok ... Sőt még prófétákat is rendelél, akik hirdetnék te felőled Jeruzsálemben, ezt mondván: Király van Júdában! És most e dolgoknak híre a királyhoz is elérkezik, annakokáért jer és tanácskozzunk együtt!”

Az említett hír elterjedése esetén lett volna ok nyugtalanságra, mert az nemsokára eljut a királyhoz, akit a legkisebb gyanú is szigorú intézkedésekre sarkall. Nehémiás azonban meg volt győződve arról, hogy egy szó sem igaz abból, ami a levélben áll. Csak azért írták, hogy megfélemlítsék és tőrbe csalják. Következtetését alátámasztotta az a tény, hogy a levelet nyitva küldték. Kétségtelenül

azért, hogy tartalmát olvasva, az emberek megijedjenek és nyugtalankodjanak.

Nehémiás azonnal visszaüzent: „Nem történt semmi olyan, aminőt te mondasz, hanem csak magadtól gondoltad mindazt a te szívedben.” Nehémiás előtt nem voltak ismeretlenek Sátán cselfogásai. Tudta, hogy azért történnek ezek a próbálkozások, hogy az építők munkaképességét csökkentsék és törekvésüket megghiúsítsák.

Sátán újra meg újra vereséget szenvedett. Most pedig mélységes gyűlölettel és alattomosággal még ravaszabb és veszedelmesebb csapdát állított Isten szolgájának. Szanballat és társai felfogadtak embereket, hogy Nehémiás barátainak mondva magukat, gonosz tanácsot adjanak neki, mintha tanácsuk az Úrtól származna. E gonoszságban Semája járt elől, akiről Nehémiásnak előzőleg jó véleménye volt. Semája bezárkózott egy helyiségbe a szentély közelében, mintha attól félne, hogy élete veszélyben van. A templomot akkor már falak és kapuk védték, de a város kapui még nem készültek el. Semája — színelve, hogy nagy gondja van Nehémiás biztonságára — tanácsolta, hogy keressen menedéket a templomban. „Menjünk az Isten házába, a templom belsejébe — indítványozta -, és zárjuk be a templomnak ajtait, mert eljönnek, hogy megöljenek téged, és pedig éjjel jönnek el, hogy megöljenek.”

Nehémiás — ha követi ezt az álnok tanácsot — feláldozza Istenbe vetett hitét, a nép pedig gyáva és alávaló embert lát benne. A fontos munkához képest, amelyre vállalkozott, és bizalmához, amit Isten hatalma iránt tanúsított, a legnagyobb következetlenség lenne részéről, ha elrejtőzne, mintha félne. A vészír elterjedne a nép között, és mindenki igyekezne biztonságba jutni. A város pedig védtelenül maradna, az ellenség szabad prédájául. Ezzel az okatlan lépéssel Nehémiás feláldozná mindazt, amit addig elért.

Nehémiás hamar átlátta tanácsadója célját. „Megismerém, hogy nem az Isten küldötte őt — mondta -, hanem azt a próféciát azért mondá nékem, mert Tóbiás és Szanballat felbérelték őt. Azért vala pedig felbérelve, hogy én megrettenjek és akképpen cselekedvén, vétkezzem, hogy így rossz híremet költthessék és rágalmazhassanak.”

Semája becstelen tanácsával nemegy jó nevű ember is egyetértett, akik — mialatt Nehémiás barátainak mondták magukat — lopva ellenségeivel szövetkeztek. De hiába állították fel csapdájukat. Ez volt Nehémiás bátor válasza: „Avagy ily férfiúnak, mint én vagyok,

illik-é futni? Hát ilyen lévén mint én, beléphet-é a templomba, élvén? Nem megyek!”

Az ellenség nyílt és titkos cselvetései ellenére az építkezés biztos léptekkel haladt, és Nehémiás Jeruzsálembé érkezése után nem egészen két hónappal a várost körülvették erődítései, az építők járhattak a falakon és lenézhettek kudarcot vallott, elképedt ellenségeikre. „Midőn meghallák minden mi ellenségeink, megfélemlének minden pogányok, akik körülünk valának — írta Nehémiás -, és igen összeestek a saját szemeikben, és megismerék, hogy a mi Istenünktől vitetett végbe e munka.”

Az Úr vezetésének e bizonyítéka sem volt elég a zsidók közötti elégedetlenség, lázadás és árulás megfékezésére. „Sok levelet küldének némely zsidó előljárók Tóbiásnak, és viszont Tóbiástól sok jöve hozzájuk. Mert sokan Júdában őhöz esküdtek, mivelhogy ő veje vala Sekániának.” Itt láthatók a pogányokkal kötött házasságok végzetes következményei. Júdából egy család kapcsolatba került Isten ellenségeivel, és ez a viszony törnek bizonyult. Rajtuk kívül még sokan cselekedtek ugyanezt. Ők is folytonos baj forrását jelentették, akárcsak az a vegyes tömeg, amely a zsidókkal együtt kivonult Egyiptomból. Nem vitték egész szívüket a szolgálatba, és amikor Isten munkája áldozatot követelt, hamar megszegették együttműködést és támogatást ígérő ünnepélyes fogadalmukat. Akik elsőként forraltak rosszat a zsidók ellen, most azt színlelték, hogy barátságot szeretnének velük kötni. A bálványimádókkal családi kapcsolatba bonyolódó, Tóbiással áruló levelezést folytató és neki szolgálatot fogadó júdabeli előkelők tehetséges és körültekintő embernek tüntették fel, akivel nagyon előnyös volna a zsidóknak szövetségre lépni. Közben pedig elárulták neki Nehémiás terveit és intézkedéseit. Így Isten népe munkáját az ellenség támadásainak tették ki; alkalmat adtak Nehémiás szavai félremagyarázására és munkája hátráltatására.

Amikor a szegények és elnyomottak Nehémiáshoz fordultak sérelmeik orvoslásáért, Nehémiás bátran pártjukra kelt, és rábírta a jogsértőket, hogy szabadítsák meg őket a szégyentől. Elnyomott honfitársaiért gyakorolt hatalmát azonban nem vette igénybe a maga érdekében. Egyesek hálátlansággal és árulással fogadták fáradozásait, de ő nem használta hatalmát megbüntetésükre. Higgadtan és önzetlenül szolgált tovább a népnek. Soha nem hagyott alább erőfeszítése, és nem csökkent érdeklődése.

Sátán mindig támadja azokat, akik Isten művét és ügyét igyekeznek előrevinni. Jóllehet sokszor kudarcot vall, de ugyanannyiszor új erővel támad újra, még ki nem próbált eszközöket használva. Leginkább azonban lopva végzett munkájától kell félni, amelyet a magukat Isten művei barátainak állítókkal hajtat végre. A nyílt támadás — ha heves és kegyetlen is — sokkal kevésbé veszélyes Isten ügye számára, mint azok titkos ellenségeskedése, akik csak mondják, hogy szolgálnak Istennek, de szívük mélyén Sátán szolgálói. Minden előnyt azok kezére tudnak játszani, akik tudásukat Isten műve hátráltatására használják.

A sötétség fejedelmének minden cselfogásával megkísérlik majd rábírní Isten szolgálóit, hogy szövetségre lépjenek Sátán szolgálóival. Mindegyre el akarják vonni őket feladatuktól. Nehémiási következetességgel válaszoljanak: „Nagy dolgot cselekszem én, azért nem mehetek alá.” Isten munkásai nyugodtan dolgozzanak tovább, buzgólkodásukkal cáfolva meg a hazugságokat, amiket a rosszindulat talál ki bántásukra. Jeruzsálem falainak építőihez hasonlóan, ők se engedjék magukat fenyegetésekkel, gúnyolódással és hazugsággal eltéríteni munkájuktól. Egyetlen pillanatra se csökkenjen éberségük és óvatosságuk, mert állandóan ellenség jár nyomukban. Szüntelen imádkozzanak Istenhez, az ellenség ellen pedig állítsanak „őrséget nappal és éjjel” (Neh 4:9).

A vég közeledtével Sátán kísértései nagy erővel támadják Isten munkásait. Emberi eszközök útján gúnyolja és szidalmazza azokat, akik „a falat építik”. Késleltetné a munkát, ha az építők lejönnének, hogy kivédjék ellenségeik támadásait. Igyekezzenek megghiúsítani ellenségeik szándékait, de ne hagyják, hogy bármi is eltérítse őket munkájuktól. Az igazság erősebb, mint a tévelygés. Az igazság diadalmaskodni fog a tévedésen.

Ne fogadják barátságukba ellenségeiket, és ne tápláljanak rokonszenvet irántuk, nehogy kimozdítsák őket a kötelesség helyéről! Aki bármilyen meggondolatlan tettével gyalázatnak teszi ki Isten ügyét és csökkenti munkatársai munkaképességét, az nehezen eltávolítható foltot ejt saját jellemén, és nagyon veszélyezteti későbbi hasznosságát.

„Akik elhagyják a törvényt, dicsérik a latrokat” (Péld 28:4). Féljünk a világgal egyezkedőktől, akik — miközben nagy tisztaságot színlelnek — szorgalmazzák az igazság örök ellenségeivel való

[409] szövetséget. Őrizkedjünk tőlük. Tanácsuk mögött a minden jónak ellensége áll. Ez a megalkuvók hangja, amelyet ma is olyan határozottan el kell utasítanunk, mint ahogy annak idején tették. Isten népének szilárdan ellen kell állnia minden olyan hatásnak, amely megingathatja hitét Isten vezetésében.

Azért nem sikerült Nehémiást ellenségeinek hatalmukba keríteniük, mert egészen Isten munkájára szentelődött és teljesen Reá támaszkodott. A tétlen, tunya ember könnyen enged a kísértésnek. A gonosz kevéssé tudja megvetni lábát annak életében, akinek nemes céljai, teljes elmélyülést igénylő szándékai vannak. Aki állandóan előre megy, annak hite nem csökken, mert tudja, hogy odafent, ide lent és mindenütt a Végtelen Szeretet véghezviszi minden áldott szándékát. Isten hűséges szolgálói olyan eltökéltséggel munkálkodnak, ami nem vallhat kudarcot, mert töretlenül kapaszkodnak a kegyelem trónjába.

Isten mennyei segítséget nyújt minden válságban, amellyel emberi erővel nem lehet megbirkózni. Szentleke által segít minden szorultságunkban, fokozza reménységünket és bizalmunkat, megvilágosítja értelmünket és megtisztítja szívünket. Alkalmat és utat kínál a szolgálatra. Népe nagyszerű dolgokat fog látni, ha figyel gondviselése jeleire és kész együttműködni Vele.

Elérkezett a kürtölések ünnepe. Sokan gyűltek össze Jeruzsálemben. Szomorú jelenet volt ez. Jeruzsálem falai újjáépültek ugyan és a kapuk álltak, de a város nagy része még romokban hevert.

Egy széles utcán felállított emelvényen, amelyet mindenfelől Júda letűnt dicsőségének emlékei vetek körül, állt a megöregedett Ezdrás. Jobb és bal oldalán lévita testvérei csoportosultak. Az emelvényről letekintve, szemével átfutotta az emberfejek tengerét. Az egész környező vidékről összegyűltek a szövetség gyermekei. „És áldá Ezdrás az Urat, a nagy Istent, és felele rá az egész nép... Ámen! És meghajtván magukat, leborulának az Úr előtt arccal a földre.”

Izráel bűnének még itt is volt tanújele. Más népekkel való összeházasodás következtében a héber nyelv megromlott. A szónoknak a nép nyelvén kellett a törvényt magyaráznia, hogy mindenki megértse. Erre nagyon kellett vigyáznia. Ezdrással együtt papok és lévíták is magyarázták a törvény alapelveit. „Olvasának ... a könyvből, Isten törvényéből világosan, s azután magyarázának, és a nép megérté az olvasottakat.”

„Az egész nép nagy figyelemmel hallgatá a törvényt.” Feszülten és tisztelettel hallgatták a magasságos Isten szavait. Amint a törvényt eléjük tárták, meggyőződtek bűnös voltukról, és keseregtek vétkeik miatt. De ez a nap örömnép volt, szent gyülekezés napja. Az Úr megparancsolta, hogy örömmel ünnepeljék. Leküzdve fájdalmaikat, örvendezniük kellett Isten irántuk tanúsított nagy irgalmán. „E nap szent az Úrnak, a ti Isteneteknek — mondta Nehémiás -, ne keseregjete és ne sírjatok... Menjetek, egyetek kövért és igyatok édest, és küldjete belőle részt annak, akinek semmi nem készített, mert szent e nap a mi Urunknak, és ne bánkódjatek, mert az Úrnak öröme a ti erősségetek.”

A nap első részét istentiszteletekre szentelték. A többi időben pedig a nép hálásan számba vette Isten áldásait, és örvendezett ajándékainak. A szegényeknek is küldtek az ajándékokból, akik

semmit sem tudtak hozni. Nagy volt az örvendezés, mert a törvény ígeit felolvasták nekik, és ők megértették.

[411] Másnap tovább olvasták és magyarázták a törvényt. A kitűzött napon pedig — a hetedik hónap tizedik napján — megtartották az engesztelésnap iünnepélyes istentiszteleteket, az Úr parancsa szerint.

E hónap tizenötödik napjától huszonkettedik napjáig a nép — vezetőivel együtt — megtartotta a sátoros ünnepet. Kihirdették „minden városaikban és Jeruzsálemben ezt: Menjetek ki a hegyre, és hozzatok lombokat a nemes és vad olajfáról, mirtus és pálmalombokat, szóval akármely sűrű levelű fáról lombokat, hogy csináljatok leveles színeket, amint meg van írva. Kiméne azért a nép és hozának lombokat, és csinálának magoknak leveles színeket, ki-ki a maga háza tetején és pitvaraikban, továbbá az Isten háza pitvaraiban, és lőn felette igen nagy örömük. És olvasának az Isten törvényének könyvéből minden napon, az első naptól fogva mind az utolsó napig.”

Napról napra hallgatva a törvény ígeit, a nép meggyőződött a maga és a letűnt nemzedékek bűnösségéről. Tudatára ébredt annak, hogy Isten elpártolásuk miatt vonta vissza oltalmazó gondviselését, és hogy Ábrahám fiai ezért szóródtak szét idegen országokban. Elhatározták, hogy kegyelemért könyörögnek Istenhez, és elkötelezik magukat, hogy parancsolataiban járnak. Mielőtt — a sátoros ünnepet követő második napon — megkezdték ezt az ünnepeles istentiszteletet, elkülönítették magukat a köztük levő pogányoktól.

Az Úr előtt leboruló, bűneit megvalló és bocsánatért esedező népet vezetői bátorították, hogy higgyenek az Úr ígérésében: meghallgatja imájukat, ahogy azt megmondta. Nemcsak bánkódní és sírni kell, nemcsak bűnbánatot tartani, hanem hinni is, hogy Isten megbocsát. Jótéteményei számbavételével és jósága dicsőítésével mutassák meg hitüket. „Áldjátok az Urat, a ti Isteneteket öröktől fogva mindörökké” — mondták a tanítók.

Majd felhangzott az ének a tömegeből, amely menny felé tárt karokkal állt ott:

„Áldják a te dicsőséges nevedet,
Mely magasabb minden áldásnál és dicséretnél!
Te vagy egyedül az Úr!
Te teremtetted az eget, az egeknek eget

és minden seregöket,
A földet és mindent, ami rajta van,
A tengereket minden bennök valókkal együtt
És te adsz életet mindnyájoknak.
És az égnek serege előtted borul le.”

[412]

Amikor a dicsőítő ének véget ért, a gyülekezet vezetői elbeszéltek Izráel történetét, tanúsítva, hogy Isten milyen jó volt hozzájuk, és ők milyen hálátlanok. Majd az egész gyülekezet elkötelezte magát Isten parancsolatai megtartására. Bűneik miatt büntetést szenvedtek. Elismerték, hogy Isten igazságosan bánt velük. Megfogadták, hogy engedelmeskednek törvényének. Hogy pedig „erős kötés” legyen és állandó emléket állítsanak annak, amit vállaltak, írásba foglalták, a papok, a lévíták és a fejedelmek pedig aláírták. Ennek az volt a célja, hogy figyelmeztesse őket kötelességükre és hogy korlátként álljon a kísértések ellen. A nép ünnepélyesen megesküdött, „hogy az Isten törvényében jár, amely Mózes által, az Isten szolgája által adatott vala ki; s hogy megőrzik és cselekszik az Úrnak, a mi Urunknak minden parancsolatait, végzéseit és rendelkezéseit.” Esküvel fogadták, hogy nem kötnek házasságot annak a földnek lakóival. A böjtnap lezárulása előtt a nép másként is kifejezte azt, hogy vissza akar térni az Úrhoz. Kötelezte magát, hogy nem fogja többé a szombatot megszentelteleníteni. Nehémiás ekkor még hatalmi szóval nem tiltotta ki a pogány kereskedőket Jeruzsálemből, ahogy azt később tette. De, hogy a népet védje a kísértéstől, ünnepélyesen megfogadtatta velük, hogy nem hágják át a szombat törvényét ezektől az árusoktól való vásárlással. Remélte, hogy ez majd a kereskedők kedvét szegi, és véget vet a kufárkodásnak.

Gondoskodás történt a nyilvános istentiszteletekről is. A gyülekezet megfogadta, hogy a tizeden kívül évenként meghatározott összeget ad a szentélyszolgálatra. „Sorsot veténk — írja Nehémiás -, hogy fölviasszuk földünknek első zsengejét és minden fa gyümölcsének első zsengejét esztendőnként az Úr házába; annak felette fiainknak, barmainknak első fiait, amint meg van írva a törvényben; továbbá, szarvasmarháinknak és juhainknak első fajzását.”

Izráel visszatért az Úrhoz, és mélységesen bánta bűneit. Sírva és keseregve vallották meg őket. Elismerték, hogy Isten igazságosan

[413] bánt velük, és megfogadták, hogy engedelmeskednek törvényének. Meg kell mutatniuk, hogy hisznek Isten ígéreteiben. Isten elfogadta bűnbánatukat. Az ő részük az örvendezés volt, tudva, hogy Isten megbocsátotta bűneiket és újra kegyelmébe fogadta őket.

Nehémiás vissza akarta állítani az igaz Isten templomának szolgálatait. Igyekezetét siker koronázta. Amíg a nép hű maradt fogadalmához, ameddig engedelmeskedett Isten szavának, addig az Úr teljesítette ígéretét, és gazdagon hintette rájuk áldásait.

Ebből a történetből hitet és bátorságot meríthetnek azok, akik meggyőződve bűnös voltukról, súlyos teherként érzik méltatlanságukat. A Biblia hitelesen mondja el Izráel hitehagyásának következményeit, de beszámol mélységes megalázkodásukról és bűnbánatukról, buzgó odaszeentelődésükről és bőkezű áldozatukról is, amivel tanúsították, hogy visszatértek az Úrhoz.

Amikor őszintén az Úrhoz térünk, maradandó öröm tölti be életünket. A Szentlélek befolyásának engedve, a bűnös meglátja, hogy milyen éles ellentét van az emberi szív csodálatos Vizsgálójának szentsége és a maga vétkes, szennyes volta között. Látja magát elítélt bűnősként. De nem kell kétségbeesnie, mert Krisztus megszerezte számára a bocsánatot. Örömmel töltheti el az a tudat, hogy Isten megbocsátotta bűneit, és hogy bűnbocsátó mennyei Atyja szereti. Isten magához öleli szeretetével a bűnbánó bűnöst és körülveszi dicsőségével. Bekötözi sebeit, megtisztítja bűneitől és az üdvösség ruhájába öltözteti.

Júda népe ünnepélyesen és nyilvánosan megfogadta, hogy engedelmeskedik Isten törvényének. Amikor azonban Ezsdrás és Nehémiás befolyása nem volt közvetlenül érezhető, sokan elfordultak az Úrtól. Nehémiás visszatért Perzsiába. Távollétében bűnök lopództak be Jeruzsálembe, és féltő volt, hogy megrontják a nemzetet. Egyes bálványimádók nemcsak a városban vetették meg lábukat, de jelenlétükkel még a templomot is megfertőzték. Házasságkötés útján barátság jött létre Eliasib, a főpap és Izráel elkeseredett ellensége, az ammonita Tóbiás között. E szentségtelen kapcsolat következményeként Eliasib megengedte Tóbiásnak, hogy elfoglalja a templomhoz tartozó egyik helyiséget, amelyet azelőtt a nép tizedének és adományainak tárolására használtak.

Isten Mózes által kijelentette, hogy az ammonitákat és moábitákat örökre ki kell zárni népe gyülekezetéből, Izráellel szembeni kegyetlenségük és árulásuk miatt. (Lásd 5 Móz 23 :3—6.) Ezzel a paranccsal dacolva a főpap kidobta az Úr házának kamrájában tárolt adományokat, hogy helyet készítsen a kitiltott nemzetség képviselőjének. Jobban nem is sérthette volna meg Istent, mint ezzel a kedvezményel, amelyben Isten és igazsága ellenségét részesítette.

Amikor Nehémiás Perzsiából visszatérve megtudta, hogy milyen arcátlanul megszenségtelenítették a templomot, azonnal intézkedett a betolakodó eltávolításáról. „Igen gonosznak tetszék pedig ez nékem — mondja s kivettetém Tóbiás házának minden edényeit abból a kamrából; és parancsolatomra megtisztíták a kamrákat, és visszahordatám azokba Isten házának edényeit, az ételáldozatot és a tömjént.”

Nemcsak hogy megszenségtelenítették a templomot, hanem az áldozatokat is hűtlenül kezelték. Ez rossz hatással volt a nép adakozó kedvére. Elvesztették buzgalmukat és lelkesedésüket. Kelletlenül fizettek tizedet. Az Úr házának kincstára elszegényedett. Számos énekes és egyéb templomi szolgálattelvő otthagya Isten munkáját, hogy máshol dolgozzanak, mert nem kaptak elég fizetést.

[415] Nehémiás munkához látott, hogy helyrehozza ezeket a visszaéléseket. Összegyűjtötte azokat, akik otthagyták az Úr házának szolgálatát, és „helyökre állítám őket”. Ez bizalmat ébresztett a népben, és az egész Júda elhozta „az olajnak, a mustnak és a gabonának tizedét”. Nehémiás „a tárházak fölé” olyan felügyelőket rendelt, akik „híveknek ítéltettek”; „és az ő tisztök vala kiosztani atyjokfiainak részét”.

A bálványimádókkal való kapcsolat másik következménye volt, hogy nem figyeltek a szombatra, arra a jelre, amely megkülönböztette a zsidókat — mint az igaz Isten imádóit — minden más nemzettől. Nehémiás látta, hogy a környékről pogány kereskedők jönnek Jeruzsálembe, és sok zsidót rávesznek a szombatnapra kereskedésre. Nem mindenkit lehetett az elvek feláldozására rábírní. De voltak, akik vétkeztek, és a pogányokkal együtt igyekeztek a lelkiismeretesebbek aggályait eloszlatni. Sokan merészelték nyíltan megrontani a szombatot. „Azon napokban láttam Júdában, hogy sajtót taposnak szombaton — írja Nehémiás -, és gabonát hoznak be, szamarakra rakván, sőt bort, szőlőt és olajat is és mindenféle terhet behoznak Jeruzsálembe szombat napon ... Tírusiak is lakozának a városban, akik hoznak vala halat és mindenféle árut, amelyeket eladnak vala szombat napon Júda fiainak.”

Ezt az állapotot meg lehetett volna előzni, ha a vezetők gyakorolták volna hatalmukat. De saját érdekeiket helyezték előtérbe, és ezért kedveztek a gonoszoknak. Nehémiás bátran megdorgálta őket kötelességük elhanyagolása miatt. „Micsoda gonosz dolog ez, amit cselekesztek, hogy megfertőztetitek a szombatnak napját?” — kérdezte szigorúan. „Avagy nem így cselekedtek-é a ti atyáitok, s a mi Istenünk reánk hozá mindezen gonoszt és e városra?! És ti mégis növelitek Isten haragját Izráel fölött, megfertőztetvén a szombatot!” Ezután parancsot adott, hogy amikor megárnyékosodnak „Jeruzsálem kapui a szombat előtt”, zárják be őket, és ne nyissák ki a szombat végéig. Saját szolgálait állította a kapukhoz, hogy figyeljék, vajon végrehajtják-e utasításait, mivel jobban bízott bennük, mint azokban, akiket Jeruzsálem előljárói jelöltek volna ki.

„A kereskedők és minden áruk árusai” nem akartak szándékukról elállni, és ezért „kívül hálának Jeruzsálemen egyszer vagy kétszer”. Remélték, hogy üzletet tudnak kötni a város polgáraival vagy a vidék népével. Nehémiás figyelmeztette őket, hogy bűnhődni fognak, ha

ezt folytatják. „Miért háltok ti e kőfal előtt?” — kérdezte. „Ha ezt ismételitek, kezet vetek reátok!” „Az időtől fogva nem jöttek szombaton.” A lévítákat is megbízta a kapuk őrzésével. Tudta, hogy nagyobb tiszteletet keltenek, mint a köznép; és az Isten házával való szoros kapcsolatuk folytán elvárható tőlük, hogy buzgóbban késztetik a népet Isten törvénye iránti engedelmességre. [416]

Nehémiás ezután arra a veszélyre irányította figyelmét, amely ismét fenyegette Izráelt a bálványimádókkal való összeházasodásuk és barátkozásuk miatt. „Ugyanazon napokban — írja — meglátogatám azokat a zsidókat, akik asdódi, Ammonita és Moábita asszonyokat vettek feleségül. És fiaik felerésze asdódi nyelven beszél vala, és nem tudnak vala beszélni zsidóul, hanem egyik vagy másik nép nyelvén.”

Ezek a törvényellenes kapcsolatok nagy zűrzavart keltettek Izráelben, mert magas állású emberek is voltak azok között, akik ilyen viszonyt alakítottak ki — vezetők, akiktől a nép jogosan várt tanácsot és biztonságos példamutatást. Előre látva a katasztrófát, ami a népre vár, ha ezt a gonoszságot szabadon folytathatja, Nehémiás komolyan beszélt a törvénysértőkkel. Salamon esetét említve emlékeztette őket, hogy egyetlen népnek sem volt hozzá hasonló királya, akinek Istene olyan bölcsességet adott; bálványimádó asszonyok mégis elfordították szívét Istentől, és példája rossz útra vitte Izráelt. „Néktek engedjük-é — kérdezte szigorúan Nehémiás -, hogy cselekedjétek mindezen nagy gonoszságot?” „Bizony ne adjátok leányaitokat az ő fiaiknak, és ne vegyetek leányaik közül feleséget fiaitoknak és magatoknak.”

Amikor eléjük tárta Isten parancsait és kilátásba helyezett büntetését, valamint azokat a büntető ítéleteit, amelyekkel éppen ezért a bűnért látogatta meg Izráelt a múltban, lelkiismeretük felébredt, és reformációs munka indult. Istennek tetszett Izráel reformációja, ezért megszűnt haragja, és áldását küldte rájuk.

A szent tisztségek viselői közül egyesek védelmükbe vették pogány feleségüket. Azt mondták, hogy nem tudnak elszakadni tőlük. Nehémiás azonban nem tett különbséget. Nem volt tekintettel sem rangra, sem állásra. Mindazokat a papokat és vezetőket, akik nem voltak hajlandók megszakítani kapcsolataikat a pogányokkal, azonnal elbocsátotta az Úr szolgálatából. A főpap unokáját, aki a hírhedt Szanballat leányát vette feleségül, nemcsak eltávolította szolgálá-

tából, hanem haladéktalanul száműzte Izráelből. „Emlékezzél meg őróluk én Istenem — könyörgött

[417] Nehémiás a papságnak és a papság szövetségének és a Lévitáknak ilyen megfertőztetéséért! ”

Egyedül az ítélet fogja megmutatni, hogy milyen sok gyötrelembe került Isten hűséges szolgájának ez a nélkülözhetetlen szigor. Állandóan küzdenie kellett az ellenszegülőkkel, és csak böjtöléssel, megalázkodással és imádkozással tudott előre lépni.

Sokan azok közül, akik bálványimádókkal kötöttek házasságot, vállalták velük a számkivetést, és a közösségből kiűzöttekkel együtt átpártoltak a samaritánusokhoz. Ezt az utat választották Isten munkájának egyes magas állású tagjai is, és egy idő után teljesen összekötötték sorsukat velük. A samaritánusok erősíteni akarták ezt a kapcsolatot. Ezért azt ígérték, hogy jobban alkalmazkodnak a zsidó valláshoz és szokásokhoz; a hitehagyók pedig, hogy túlszárnyalják korábbi testvéreiket — templomot építettek Garizim hegyén. Így foglaltak állást Isten jeruzsálemi templomával szemben. Vallásuk ezentúl a júdaizmus és pogányság keveréke volt. Állításuk, hogy ők Isten népe, forrása volt a két nép között nemzedékről nemzedékre tartó vallási szakadásnak, versengésnek és ellenségeskedésnek.

A ma végrehajtandó reformációs munkában szükség van ezsdrásokra és nehémiásokra, akik nem szépítgetik és nem mentegetik a bűnt, és bátran megvédik Isten méltóságát. Azok, akikre ennek a munkának a terhe nehezedik, nem hallgathatnak a gonoszság látán, és nem takarhatják be a bűnt a hamis könyörület köpenyével. Tudniuk kell, hogy Isten nem személyválogató, és látni fogják, hogy a kevés emberrel szemben gyakorolt szigor irgalmasságot jelent a tömegek iránt. Azt se felejtsek el, hogy a bűn megfeddőjében Isten Lelkének mindig meg kell mutatkoznia. Ezsdrás és Nehémiás — miközben dolgoztak — megalázták magukat Isten előtt; megvallották a maguk és népük bűneit. Bocsánatért könyörögtek, mintha ők lettek volna a vétkesek. Türelmesen fáradoztak, imádkoztak és szenvedtek. Nem a pogányok nyílt ellenségeskedése nehezítette leginkább munkájukat, hanem állítólagos barátaik rejtett ellenszegülése, akik befolyásukat a gonoszság szolgálatába állítva, tízszeresen súlyosbították Isten szolgálóinak terhét. Ezek az árulók olyan anyagot szolgáltattak az Úr ellenségeinek, amelyet felhasználhattak a népe elleni harcban.

Gonosz indulataik és lázadó szándékaik állandó harcban álltak Isten világos kívánalmaival.

A Nehémiás erőfeszítéseit kísérő eredmények mutatják, hogy mit lehet elérni imával, hittel és bölcs, határozott cselekvéssel. Nehémiás nem volt pap. Próféta sem volt. Nem tartott igényt rangos címre. Nehémiás reformátor volt, akit Isten a szükség idejére támasztott. Azt akarta, hogy a nép megbéküljön Istennel. E nemes céltől lelkesítve, minden energiáját annak megvalósítására összpontosította. Igyekezetét mélységes és törhetetlen becsületesség jellemezte. Amikor bűnnel és az igazság megvetésével találkozott, olyan határozottan foglalt állást, hogy a nép új hévvel és lelkesedéssel látott munkához. Meg kellett látniuk hűségét, Istene és hazája iránti mélységes szeretetét. Ezt látva, készek voltak követni, és menni, amerre ő ment.

[418]

Az Isten által ránk bízott munkában hitvallásunk fontos része az igyekvő szorgalom. Isten eszközeiként meg kell ragadnunk azokat a körülményeket, amelyekkel végrehajthatjuk akaratát. A gyors és határozott cselekvés a megfelelő időben fényes győzelmeket arat; míg a késlekedés és hanyagság következménye kudarc és Isten meggyalázása. Ha Isten ügye vezető munkásai lagymatagok, közömbösek és határozatlanok, akkor a gyülekezet nemtörődöm, tétlen és szórakozni vágyó lesz. Ha azonban eldöntötték, hogy Istennek és csakis Neki szolgálnak, és ez a szent cél betölti lelküket, akkor a nép egységes, bizakodó és lelkes lesz.

Isten Igéje bővülködik meglepő és éles ellentétpárokban. Egy-más mellett található a bűn és a szentség, hogy látva őket, az előbbitől őrizkedjünk, az utóbbit pedig magunkévá tegyük. Azok az oldalak, amelyek leírják Szanballat és Tóbiás gyűlölködését, álnokságát és árulását, leírják Ezsdrás és Nehémiás emelkedettségét, odaszentelődését és önfeláldozását. Mi döntjük el, hogy melyik példát választjuk. Isten parancsai áthágásának félelmes következményeit a Szentírás szembeállítja az engedelmességből származó áldásokkal. Nekünk kell döntenünk: vállaljuk-e a büntetést vagy örvendezni akarunk az áldásoknak.

Az a helyreállítási munka és reformáció, amelyet a hazatért foglyok Ezsdrás és Nehémiás vezetésével végeztek, a lelki helyreállításnak olyan képét tárja elénk, amelyet a föld történelmének záró napjaiban kell véghezvinni. Izráel maradéka gyenge, esendő nép

[419]

volt, kitéve ellenségei rontásának. Isten azonban velük akarta megőriztetni a földön a maga és törvénye ismeretét. Ők voltak az igaz istentisztelet és szent kinyilatkoztatások őrei. Különböző tapasztalatokban volt részük Jeruzsálem falai és a templom építése közben. Heves támadásokat kellett kivédeniük. Súlyosak voltak a terhek, amelyeket a munka vezetőinek hordaniuk kellett. De megingathatatlan bizalommal és alázatos lélekkel mentek előre. Szilárdan bíztak Istenben, és hitték, hogy diadalra viszi igazságának ügyét. Ezékiás királyhoz hasonlóan, Nehémiás is „az Úrhoz ragaszkodott, és el nem hajlott ő tőle, és megőrizte az ő parancsolatait ... És vele volt az Úr mindenütt” (2 Kir 18:6-7).

Azt a lelki helyreállítást, amelyet a Nehémiás korában véghezvitt munka előképezett, Ésaiás így körvonalazza: „Megépítik a régi romokat, az ősi pusztaságokat helyreállítják, és a puszta városokat megújítják.” „Megépítik fiaid a régi romokat, az emberöltők alapzatait felrakod, és nevezetel romlás építőjének, ösvények megújítójának, hogy ott lakhassanak” (Ésa 61:4; 58:12).

A próféta olyan népet rajzol meg itt, amely az igazságtól és jogosságtól való általános elhajlás idején igyekszik helyreállítani Isten országának elveit. Ez a nép javítja ki az Isten törvényén ütött rést — azon a falon, amelyet Isten védelmül emelt választott népe köré. Jogos, igazságos és tiszta elveinek követése állandó védelmet jelent számukra.

A próféta félreérthetetlen szavakkal határozza meg a falat építő maradék különleges munkáját. „Ha megtartóztatod szombatod lábadat, és nem űzöd kedvtelésedet szent napomon, és a szombatot gyönyörűségnek hívod, az Úr szent és dicsőséges napjának, és megszenveded azt, dolgaidat nem tévén, foglalkozást sem találván, hamis beszédet sem szólván: akkor gyönyörűséged lesz az Úrban; és én hordozlak a föld magaslatain, és azt mívelem, hogy Jákobnak, atyádnak örökségével élj; mert az Úr szája szól!” (Ésa 58:13-14.)

A vég idején minden isteni intézményt helyre kell állítani. Azt a rést, amelyet a szombat megváltoztatásakor ütöttek a törvényen, ki kell javítani. Isten maradék népének — amelynek tagjai reformátorokként állnak a világ előtt — meg kell mutatnia, hogy Isten törvénye minden maradandó reform alapja, és hogy a negyedik parancsolat szombatja a teremtés emlékműveként, Isten hatalma állandó emlékeztetőjeként érvényben marad. Világosan és érthetően magyarázzák

---

meg, hogy a Tízparancsolat minden előírásának engedelmeskedni kell. Krisztus szeretetének készítésére együtt kell működniük Vele a puszta helyek felépítésében. A romlás kijavítóinak és ösvények helyreállítóinak kell lenniük, „hogy ott lakhassanak”. (Lásd Ésa 58:12.)

Fénysugár alkony idején

[420]

[421]

„Az ország pedig és a hatalom és az egész ég alatt levő országok nagysága átadatik a magasságos egek szentei népének; az ő országa örökkévaló ország”

[422]

58 — A Szabadító eljövetele

[423]

Az emberiség történelmét „szorongatás”, „nyomor” és „sötétség” (Ésa 8:22) jellemezte. A hosszú századokon át — attól a naptól kezdve, hogy ősszüleink elvesztették édeni otthonukat, egészen addig, amíg Isten Fia a bűnösök Megváltójaként megjelent — a bukott emberiség reménysége a Szabadító eljövetelében összpontosult, aki feloldja az embert a bűn és a sír fogságából.

E lehetőség első jelzését Ádám és Éva Édenben a kígyóra ki-mondott ítéletben kapta, amikor az Úr kijelentette előttük Sátánnak: „Ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony között, a te magod között, és az ő magva között: az neked fejedre tapos, te pedig annak sarkát mardosod” (1 Móz 3:15).

E szavak hallatára reménység ébredt a bűnös pár szívében, mert a Sátán hatalmának megtörését jelző próféciában felismerték a bűn okozta romlástól való szabadulás ígéretét. Bár ellenségük hatalmától szenvedniük kell, mert csábító hatása alá kerülve a Jahve világos parancsaival szembeni engedetlenséget választották, de nem kell kétségbeesniük. Isten Fia felajánlotta, hogy saját vérével engesztelést szerez törvényszegésükért. Próbaidőt kapnak, amely alatt Krisztus szabadító hatalmába vetett hitük nyomán újra Isten gyermekei lehetnek.

Sátán „e világ istené”-vé lett azáltal, hogy sikerült az embert az engedelmesség útjáról letérítenie. Az uralom, amely azelőtt Ádámé volt, a bitorló kezébe került. Isten Fia azonban felajánlotta, hogy eljön erre a földre, megfizeti a bűn büntetését, és ezzel nemcsak megváltja az embert, hanem eljátszott uralmát is visszaszerzi. Erről a helyreállításról prófétáit Mikeás, amikor így szólt: „Te nyájnak tornya, Sion leányának vára! Eljő tehozzád és elérkezik az előbbi hatalom” (Mik 4:8). Pál apostol „Isten tulajdon népének megváltása”-ként (Ef 1:14) utal erre. A zsoltáríró az ember eredeti örökségének ugyanerre a végső helyreállítására gondolt, amikor kinyilatkoztatta: „Az igazak öröklük a földet, és mindvégig rajta lakoznak” (Zsolt 37:29).

Soha nem aludt ki az emberek szívéből az a reménység, hogy Isten Fiának mint Megváltónak és Királynak adventje megváltást hoz. Kezdetől fogva voltak olyanok, akik a jelen árnyain túl hitükkel látták a jövő valóságait. Ádám, Séth, Énok, Mathusélah, Noé, Sém, Ábrahám, Izsák és Jákób, valamint más nagyszerű emberek által az Úr megőrizte az akaratát hirdető drága kinyilatkoztatásokat. Isten így ismertette törvénye kívánalmait és a szeretett Fia engesztelő áldozatából fakadó megváltást Izráel fiaival, a választott néppel, akik által kapta a világ a megígért Messiást. Izráel reménysége az Ábrahám elhívásakor tett ígéretben fogalmazódott meg. Majd lezszármazottainak újra és újra elhangzott: „Megáldatnak tebenned a föld minden nemzetségei” (1 Móz 12:3). Amikor Ábrahám előtt feltárult, hogy Isten meg akarja váltani az embert, az Igazság Napja bevilágított lelkébe, és a sötétség szertefoszlott. Végül pedig maga a Megváltó, amikor itt járt az emberek között és beszélt velük, bizonyosságot tett a zsidóknak a pátriárkák boldog reménységéről, az eljövendő Üvözítő általi szabadulásról. „Ábrahám a ti atyátok örvendezett, hogy meglátja az én napomat — mondta Krisztus -, látta is, és örült” (Jn8:56).

Ugyanez a boldog reménység csillant meg abban az áldásban, amit Jákób, a haldokló pátriárka mondott fiára, Júdára:

„Júda! téged magasztalnak atyádfiai,
 Kezed ellenségeidnek nyakán lesz
 S meghajolnak előtted atyáidnak fiai...
 Nem múlik el Júdától a fejedelmi bot,
 Sem a vezéri pálca térdei közül;
 Míg eljő Siló, És a népek néki engednek”
 (1 Móz 49:8-10).

Az ígéret földje határán — Bálám prófeciájában — ismét elhangzott a világ Megváltója eljöveteléről szóló jövendölés:

„Látom őt, de nem most; nézem őt, de
 nem közel.
 Csillag származik Jákobból, és királyi
 pálca támad Izráelből;

És általveri Moábnak oldalait, és összetöri Séthnek minden fiait”

(4 Móz 24:17).

[425] Mózes útján Isten állandóan emlékeztette Izráelt arra, hogy elfogja küldeni Fiát az elbukott emberiség Megváltójaként. Mózes egy alkalommal — nem sokkal halála előtt — kijelentette: „Prófétát támaszt néked az Úr, a te Istened te közüled, a te atyádfiai közül, olyat mint én: azt hallgassátok!” Mózes világos tanítást kapott Izráel számára az eljövendő Messiás munkájáról: „Prófétát támasztok nékik az ő atyjokfiai közül, olyat, mint te — mondta szolgájának Jahve -, és az én igéimet adom annak szájába, és megmond nekik mindent, amit parancsolok néki” (5 Móz 18:15-18). A pátriárkális korban az istentiszteletekhez kapcsolódó áldozatok állandóan emlékeztették a népet az eljövendő Megváltóra. Ez állt a szentélyszolgálat minden szertartására is Izráel egész történelmében. A szentsátor és a helyét később elfoglaló templom szolgálatai előképekben és jelképekben mindennap tanították a népet azokra a nagy igazságokra, amelyek Krisztusnak mint Megváltónak, Főpapnak és Királynak adventjéhez fűződnek. Egyszer egy évben pedig figyelmüket a Krisztus és Sátán közötti nagy küzdelem záró jeleneteire irányították, amikor a világegyetem végleg megtisztul a bűntől és bűnösöktől. A mózesi szertartásrend áldozatai állandóan a jobb szolgálatra, a mennyekre mutattak. A földi szentély, amelyben ajándékokat adtak és áldozatokat mutattak be, „példázat a jelenkori időre”. Két szent helye „a mennyei dolgoknak ábrázolata” volt, mert Krisztus, a mi Főpapunk ma „a szent helynek és amaz igazi sáturnak szolgája, amelyet az Úr és nem ember épített” (Zsid 9:9. 23; 8:2).

Attól a naptól fogva, hogy az Úr kijelentette a kígyónak az Édenben, hogy „ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony között, a te magod között és az ő magva között” (1 Móz 3:15), Sátán tudta, hogy soha nem lesz e föld lakóinak korlátlan ura. Amikor Ádám és fiai kezdték bemutatni a ceremóniális áldozatokat, amelyeket Isten az eljövendő Megváltó jelképezésére rendelt el, Sátán a föld és menny közötti szoros kapcsolat szimbólumát ismerte fel bennük. A hosszú századok alatt állandóan arra törekedett, hogy ezt a bensőséges kapcsolatot megbontsa. Fáradhatatlanul igyekezett hamis színben feltüntetni Istent és félremagyarázni a Megváltóra mutató

szertartásokat. Az emberi család tagjainak nagy többségénél sikert ért el.

Miközben Isten meg akarta tanítani az embert arra, hogy az Ő szeretetéből fakad az az Ajándék, aki megbékíti őket Vele, az emberiség ősellensége igyekezett úgy bemutatni Istent, mint aki gyönyörködik pusztulásukban. Így azokat az áldozatokat és rendtartásokat, amelyekkel a menny Isten szeretetét akarta kinyilatkoztatni, olyan ajándékoknak és jó cselekedeteknek tüntette fel, amelyek által a bűnös hiába reméli a megsértett Isten haragját kiengesztelni. Eközben Sátán igyekezett az ember bűnös szenvedélyeit felkelteni és erősíteni, hogy ismételt törvényszegéseik miatt tömegek kerüljenek egyre távolabb Istentől, kilátástalanul megkötözve a bűn bilincseivel.

[426]

Amikor Isten a héber prófétákat Igéje megírására ihlette, Sátán gondosan tanulmányozta a Messiásról szóló kinyilatkoztatásokat. Figyelmesen nyomon követte azokat a szavakat, amelyek félreérthetetlen világossággal felvázolták Krisztusnak mint szenvedő áldozatnak és győztes királynak munkáját az emberek között. Az ótestamentumi szent iratok pergamen tekercseiben azt olvasta, hogy „mint bárány ... mézárszékre vitetik” az, Akinek meg kell jelennie, és „rút, nem emberi ... ábrázatja, és alakja sem ember fiaié” (Ésa 53:7; 52:14). Az emberiség megígért Megváltója „utált és az emberektől elhagyott” lesz, „fájdalmak férfia, és betegségek ismerője ... verettetik és kínoztatik Istentől!” De nagy hatalmát is gyakorolja, hogy „legyen bírója a nép szegényeinek”. Megmenti „a szűkölködőnek fiá”-t, és összetöri „az erőszakoskodót” (Ésa 53:3-4; Zsolt 72:4). E próféciák láttán Sátánt félelem és rettegés fogta el, de nem mondott le arról a szándékáról, hogy megghiúsítja azt az irgalmas intézkedést, amit Jahve tett az elveszett emberiség megváltására. Elhatározta, hogy elvakítja az embereket, amennyire csak lehet, hogy ne értsék meg, mit jelentenek igazán a messiási próféciák. Így akarta előre biztosítani, hogy Krisztust első adventjekor megtagadják.

Közvetlenül az özönvíz előtti századokban Sátánnak sikerült világméretű lázadást szítani Isten ellen. De még az özönvíz tanulságai sem maradtak sokáig az emberek emlékezetében. Sátán ravasz behízsgálással, lépésről lépésre újra vakmerő lázadásra vette rá az embert. Megint úgy tűnt, hogy győzni fog. De nem hiúsíthatta meg azt, amit Isten akart tenni a bukott emberért. A hívő Ábrahám leszarmazottainak, aki viszont Sém nemzetségéből származott, meg kellett

[427] őrizniük Jahve áldott elgondolásainak ismeretét az eljövendő nemzedékek áldására. Időről időre Istentől kiválasztott hírnökök támadtak — az igazság hírnökei hogy felhívják az emberek figyelmét az áldozati szertartások céljára, különösen Jahve ígéreterre, amelyet Annak adventjére vonatkozóan tett, Akire az áldozati rendszer minden előírása mutatott. Így akarta Isten megőrizni a világot az egyetemes hitehagyástól.

Isten a legerősebb ellenszegülések közepette vitte véghez szándékát. Az igazság és jogosság ellensége minden lehető módon igyekezett Ábrahám leszármazottaival megtisztelő és szent hivatásukat elfeledtetni és a bálványimádás kultuszát elfogadtatni. Sokszor már majdnem sikerült ezt elérnie. Krisztus első adventje előtt századokon át sötétség borította a földet és éjszaka a népeket. Sátán rávetette ördögi árnyát az emberek ösvényére, hogy ne ismerjék meg Istent, és ne szerezzenek tudomást az eljövendő világról. Tömegek vesztegeltek a halál árnyékának völgyében. Csak úgy volt kilátás e sötétség eloszlására, ha Isten kinyilatkoztatja önmagát.

Dávid, Isten felkentje, prófétai látásban előre látta, hogy Krisztus eljövetele olyan lesz, „mint a reggeli világosság, mikor a nap feljő, mint a felhőtlen reggel” (2 Sám 23:4). Hóseás pedig így tett bizonyosságot: „Az ő kijövetele bizonyos, mint a hajnal” (Hós 6:3). A nappali világosság csendesen és szelíden terül el a földön; eloszlatja a sötétség árnyát, és életre kelti a földet. Ugyanígy támad fel az Igazság Napja, „és gyógyulás lesz az ő szárnyai alatt” (Mal 4:2). „A halál árnyékának földében” lakó tömegek „nagy világosságot” látnak (Ésa 9:2).

Ésaiás próféta elragadtatott örömmel nézte ezt a dicsőséges szabadulást, és így kiáltott:

„Egy gyermek születik nekünk,
 Fiú adatik nekünk,
 És az uralom az ő vállán leszen;
 És hívják nevét:
 Csodálatosnak, Tanácsosnak, Erős Istennek,
 Örökkévalóság Atyjának, Békesség Fejedelmének!
 Uralma növekedésének és békéjének
 nem lesz vége
 A Dávid trónján

És királysága felett,
 Hogy fölemelje és megerősítse azt
 Jogosság és igazság által
 Mostantól mindörökké.
 A seregek Urának buzgó szerelme mívelendi ezt!”

[428]

(Ésa 9:6-7.)

Izráel történelme későbbi századaiban — az első advent előtti időben — általában megértették, hogy ez a prófécia a Messiás eljövetelére utal: „Kevés az, hogy nékem szolgám légy, a Jákob nemzetségeinek megépítésére és Izráel megszabadultjainak visszahozására: sőt a népeknek is világosságul adtalak, hogy üdvöm a föld végéig terjedjen!” „Megjelenik az Úr dicsősége — jövendölte meg a próféta és minden test látni fogja azt” (Ésa 49:6; 40:5). Erről a világosságról tett Keresztelő János később olyan bátran bizonyosságot, amikor ezt hirdette: „Én kiáltó szó vagyok a pusztában. Egyengessétek az Úrnak útját, amint megmondotta Ésaiás próféta” (Jn 1:23).

Krisztusnak szólt ez a profetikus ígélet: „Így szól az Úr, Izráel megváltója, Szentje, a megvetett lelkűhöz, a nép undorához ... így szól az Úr: ... megtartlak és nép szövetségévé teszek, hogy megépítsd a földet, és kioszd az elpusztult örökségeket; így szólván a foglyoknak: Jöjjetek ki! és azoknak, akik sötétségben ülnek: Lépjetek elő! ... nem éheznek, nem szomjúhoznak, nem bántja őket délibáb és a nap; mert aki rajtok könyörült, vezeti őket, és őket vizek forrásaihoz viszi” (Ésa 49:7-10).

A zsidó nemzet hűségesei, a szent törzs leszármazottai, akik megőrizték Isten ismeretét, ezeknek és hasonló igeszakaszoknak idézgetésével erősítették hitüket. Túláradó örömmel olvasták, hogyan fog az Úr felkenni valakit, hogy „a szegényeknek örömet” mondjon, bekösse „a megtört szívűeket”, „a foglyoknak szabadulást” hirdessen, és kinyilatkoztassa az „Úr jókedvének esztendejét” (Ésa 61:1. 2). De szívük szomorúsággal telt meg, amikor azokra a szenvedésekre gondoltak, amelyeket a mennyei cél betöltése érdekében el kell viselnie. Lelkük mély alázatával betűzték ki a profetikus tekercsben feljegyzett szavakat:

„Ki hitt a mi tanításunknak,
 És az Úr karja kinek jelentetett meg?

[429] Felnőtt, mint egy veszőszál előtte,
    És mint gyökér a száraz földből,
Nem volt néki alakja és ékessége,
    És néztünk reá,
De nem vala ábrázatja kívánatos!
    Utált és az emberektől elhagyott volt,
Fájdalmak férfia és betegség ismerője!
    Mint aki elől orcánkat elrejtjük,
Utált volt és nem gondoltunk vele.

Pedig betegségeinket ő viselte,
    És fájdalmainkat hordozá,
És mi azt hittük, hogy ostoroztatik,
    Verettetik és kínoztatik Istentől!

    És ő megsebesítettett bűneinkért,
Megrontatott a mi vétkeinkért,
    Békességünknek büntetése rajta van,
És az ő sebeivel gyógyulánk meg.

Mindnyájan, mint juhok eltévelyedtünk,
    Ki-ki az ő útjára tértünk:
De az Úr mindnyájunk vétkét
    Őreá veté.

    Kínoztatott, pedig alázatos volt,
És száját nem nyitotta meg,
    Mint bárány, mely mészárszékre vitetik,
És mint juh, mely megnémul az őt nyírok előtt;
    És száját nem nyitotta meg!

    A fogságból és ítéletből ragadtatott el,
És kortársainál ki gondolt arra,
    Hogy kivágatott az élők földéből,
Hogy népem bűneiért lőn rajta vereség?!
[430]   És a gonoszok közt adtak sírt néki,
És a gazdagok mellé jutott kínos halál után:

Pedig nem cselekedett hamisságot,
És álnokság sem találtatott szájában”

(Ésa 53:1-9).

Zakariással Jahve elmondatta a szenvedő Megváltóról: „Fegyver, serkenj fel az én pásztorom ellen, aki nékem társam!” (Zak 13: 7.) Isten igazságszolgáltatása értelmében Krisztusnak a bűnös ember helyetteseként és kezeseként kellett szenvednie. Meg kellett értenie, hogy mit jelent az igazságszolgáltatás. Tudnia kellett, mit jelent a bűnösnek, ha Isten előtt közbenjáró nélkül áll.

A Megváltó megjövendölte önmagáról a zsoltárróval:

„A gyalázat megtörte szívemet,
És beteggé lettem;
Várok vala részvétre,
De hiába;
Vigasztalókra,
De nem találék.
Sőt ételembe mérget adnak vala;
És szomjúságomba ecettel itatnak vala engem”

(Zsolt 69:21-22).

Arról a bánásmódról, amelyben részesülni fog, ezt prófétálta: „Ebek vettek körül engem, a gonoszok serege körülfogott; átlyukasztották kezeimet és lábaimat. Megszámlálhatnám minden csontomat, ők pedig csak néznek s bámulnak rám. Megosztoznak ruháimon, és köntösömre sorsot vetnek” (Zsolt 22:17-19).

A „Megígért” keserves szenvedésének és kegyetlen halálának e pontos leírásai bármennyire szomorúak is, de ígérettel teljesekek, mert Jahve kinyilatkoztatta Róla — Akit az Úr akart „megrontani” betegséggel -, hogy „önlelkét áldozatul adja” a bűnért:

„Magot lát, és napjait meghosszabbítja,
És az Úr akarata az ő keze által jó szerencsés lesz.
Mert lelke szenvedése folytán látni fog és megelégszik,

[431]

Ismeretével igaz szolgám sokakat megigazít,
És vétkeiket ő viseli.

Azért részt osztok néki a nagyokkal,
 És zsákmányt a hatalmasokkal oszt,
 Mivelhogy életét halálra adta,
 És a bűnösök közé számiáltatott;
 Pedig ő sokak bűnét hordozá,
 És a bűnösökért imádkozott!”

(Ésa 53:10. 12.)

A bűnösök iránti szeretete indította Krisztust a megváltás árának megfizetésére. „Látá, hogy nincsen senki, és álméklodott, hogy nincsen közbenjáró”; senki más nem válthatta ki az embert az ellenség hatalmából. „Ezért karja segít néki, és igazsága gyámolítja őt.” (Ésa 59:16.)

„Ímé az én szolgám, akit gyámolítok,
 Az én választottam, akit szívem kedvel,
 Lelkemet adtam ő belé,

Törvényt beszél a népeknek”
 (Ésa 42:1).

A maga személyét soha nem helyezte előtérbe. Az a hódolat, amellyel a világ rangnak, gazdagságnak és képességnek adózik, idegen volt Isten Fia előtt. A Messiás semmilyen emberi eszközt nem vett igénybe, hogy hűséget vegyen vagy hódolatot ébresszen. Énjének tökéletes megtagadását ezek a szavak vetítették előre:

„Nem kiált,
 És nem lármáz,
 És nem hallatja szavát az utcán.
 Megrepedt nádat nem tör el,
 A pislogó gyertyabelet nem oltja ki”

(Esa 42:2-3).

[432] A Megváltó egészen másként viselkedett az emberek között, mint korának tanítói. Soha nem hangoskodott, nem vitatkozott, nem imádkozott tüntetően, és nem tett semmit azért, hogy dicsőítsék. A Messiás Istenben rejtőzött el. Isten pedig megmutatkozott Fiának jellemében. Isten ismerete nélkül az emberiség örökre elveszne.

Mennyei segítség nélkül az emberek egyre mélyebbre süllyednek. Életet és erőt kell kapniuk a világ Alkotójától. Az ember hiányait nem lehet másképpen kielégíteni.

A továbbiakban ez a prófécia hangzott el a Messiásról: „Nem pislog és meg nem reped, míg a földön törvényt tanít, és a szigetek várnak tanítására.” Isten Fia „a törvényt nagyra teszi és dicsőségessé” (Ésa 42:4. 21). Nem csökkentette fontosságát és követelményeit. Inkább magasra emelte, és megszabadította a mennyei elveket azoktól a terhektől, amelyeket emberek helyeztek rá. Ezek a terhek sok embert elcsüggesztettek, amikor igyekeztek Istennek tetszően szolgálni.

Jahve kijelentette a Megváltó küldetéséről: „Én, az Úr hívtalak el igazságban, és fogom kezedet, és megőrizlek és népnek szövetségévé teszek, pogányoknak világosságává. Hogy megnyisd a vakoknak szemeit, hogy a foglyot a tömlöczből kihozzad, és a fogházból a sötétben ülőket. Én vagyok az Úr, ez a nevem, és dicsőségemet másnak nem adom, sem dicséretemet a bálványoknak. A régiek ímé beteltek, és most újakat hirdetek, mielőtt meglennének tudatom veletek” (Ésa 42:6-9).

Izráel Istene a megígért Mag által szabadulást hozott Sionnak. „Származik egy vesszőszál Isai törzsökéből, s gyökereiből egy virág-szál nevelkedik.” „Ímé, a szűz fogan méhében, és szül fiat, s nevezi azt Immánuelnek, ki vajat és mézet eszik, míg megtanulja a gonoszt megvetni, és a jót választani” (Ésa 11 :1; 7:14-15).

„Akin az Úrnak lelke megnyugoszik: bölcsességnek és értelemnek lelke, tanácsnak és hatalomnak lelke, az Úr ismeretének és félelmének lelke. És gyönyörködik az Úrnak félelmében és nem szemeinek látása szerint ítél, és nem füleinek hallása szerint bírászkodik: igazságban ítéli a gyöngéket, és tökéletességben bírászkodik a töld szegényei felett; megveri a földet szájának vesszejével, és ajkai lehével megöli a hitetlent. Derekának övedzője az igazság léssen, és veséinek övedzője a hűség.” „És lesz ama napon, hogy Isai gyökeréhez, aki a népek zászlója léssen, eljőnek a pogányok, és az ő nyugodalma dicsőség léssen” (Ésa 11:2-5. 10).

„Ímé, egy férfiú, a neve Csemete ... ő fogja megépíteni az Úrnak templomát, és nagy lesz az ő dicsősége, és ülni és uralkodni fog az ő székében, és pap is lesz az ő székében” (Zak 6:12-13).

Forrás fakad „a bűn és tisztátalanság ellen” (Zak 13:1), és az emberek fiai meghallják az áldott meghívást:

„Oh mindnyájan, akik szomjúhoztok, jertek e vizekre,
Ti is, kiknek nincs pénzetek, jertek, vegyetek
és egyetek,
Jertek, vegyetek pénz nélkül és ingyen,
Bort és tejet.

Miért adtok pénzt azért, ami nem kenyér,
És gyűjtött kincseteket azért, ami meg nem
elégíthet?
Hallgassatok, hallgassatok reám, hogy jót egyetek,
És gyönyörködjék lelketek kövérségben.

Hajtsátok ide füleiteket és jertek hozzám;
Hallgassatok, hogy éljen lelketek,
És szerzek veletek örök szövetséget,
Dávid iránt való változhatatlan kegyelmességem
szerint”

(Ésa 55:1-3).

Izráel ezt az ígéretet kapta: „Ímé, bizonyságul adtam őt a népeknek, fejedelmül és parancsolóul népeknek. Ímé, nem ismert népet hívsz elő, és a nép, amely téged nem ismert, hozzád siet az Úrért, Istenedért és Izráel Szentjéért, hogy téged megdicsőített” (Ésa 55:4-5).

„Elhoztam igazságomat, nincs messze, és az én szabadításom nem késik, Sionban lesz szabadításom, és Izráelen dicsőségem” (Ésa 46:13).

A Messiás földi szolgálata alatt szóban és cselekedetben kinyilatkoztatta az emberiségnek az Atya Isten dicsőségét. Minden cselekedete, minden szava, minden csodatette Isten végtelen szeretetét mutatta be az elbukott emberiségnek.

[434] „Magas hegyre menj fel,
Örömondó Sion!
Emeld föl szódat magasan,

Örömondó Jeruzsálem!
 Emeld föl, ne félj!
 Mondjad Júda városinak: Imhol Istenetek!

Ímé, az Úr Isten jó hatalommal,
 És karja uralkodik! Ímé, jutalma vele jó,
 És megfizetése Ő előtté.
 Mint pásztor, nyáját úgy legelteti,
 Karjára gyűjti a bárányokat
 És ölében hordozza,
 A szoptatósokat szelíden vezeti”

(Ésa 40:9-11).

„És meghallják ama napon a siketek az írás beszédeit,
 És a homályból és sötétből a vakoknak szemei látni
 fognak.

És nagy örömük lesz a szenvedőknek az Úrban,
 És a szegény emberek vigadnak Izráel Szentjében.”

„És megismerik a tévelygő lelkűek az értelmet,
 És akik zúgolódnak, tanulságot tanulnak”

(Ésa 29:18-19. 24).

Tehát Isten a pátriárkák és próféták által, valamint előképekben és szimbólumokban szólt a világnak a bűntől Szabadító jöveteléről. Az ihletett próféciák egész sora jelezte Annak adventjét, „akit minden népek óhajtanak” (Agg 2:7). Még születésének helyét és megjelenésének idejét is pontosan meghatározták.

Dávid Fiának Dávid városában kellett születnie. Betlehemből „származik ... aki uralkodó az Izráelen; akinek származása eleitől fogva, öröktől fogva van” (Mik 5:2.) — mondta a próféta.

„És te Bethlehem, Júdának földje,
 Semmiképpen sem vagy legkisebb Júda fejedelmi városai
 között:

[435]

Mert belőled származik a fejedelem,
Aki legeltetni fogja az én népemet, az Izráelt”

(Mt 2:6).

Az első adventnek és a Megváltó szolgálata körül sűrűsödő események közül néhány nagyon fontosnak az idejét közölte Gábiel angyal Dániellel. „Hetven hét szabatott a te népedre — mondta az angyal — és szent városodra, hogy vége szakadjon a gonoszságnak és bepecsételtessék a bűn, és hogy eltöröltessék a hamisság és elhózzassék az örök igazság, és bepecsételtessék a látomás és a próféták, és felkenettessék a Szentek szentje” (Dán 9:24). A próféciaiban egy nap egy évet jelent (lásd 4 Móz 14:34; Ez 4:6). A hetven hét, illetve négyszázkileneven nap négyszázkilencven évet jelképez. Ennek az időszaknak kiindulópontja adott „Tudd meg azért és vedd eszedbe: a Jeruzsálem újraépítése felől való szózat keletkezésétől a Messiás fejedelemig hét hét és hatvankét hét van” (Dán 9:25.) — összesen hatvankilenc hét, vagyis négyszáznyolcvanhárom év. A rendelet, amellyel Artaxerxes Longimanus (lásd Ezsd 6:14; 7:1. 9.) a Jeruzsálem helyreállítására és felépítésére kiadott rendeleteket kiegészítette, i. e. 457 őszen lépett hatályba. Innen kiindulva a négyszáznyolcvanhárom év i. sz. 27 ősziig nyúlik. A prófécia szerint ez az időszak a Messiásig, a Felkentig tart. Jézus i. sz. 27-ben — keresztségekor — megkapta a Szentlélek kenetét, és nemsokára ezután megkezdte szolgálatát. Ekkor kinyilatkoztatta, hogy „bétölt az idő” (Mk 1:15).

Az angyal ezt is mondta: „Egy héten (hét éven) át sokakkal megerősíti a szövetséget”. A Megváltó szolgálata megkezdése után hét évig az evangéliumot különösen a zsidóknak kellett prédikálni. Három és fél évig Krisztus maga prédikálta, majd azután az apostolok. „A hét felén véget vet a véres áldozatnak és az ételáldozatnak” (Dán 9:27). I. sz. 31 tavaszán Krisztus, az igazi Áldozat, feláldozta önmagát a Golgotán. Ekkor a templomban kettéhasadt a kárpit, jelezve, hogy az áldozati szolgálat szentsége és jelentősége megszűnt. Elérkezett a földi áldozat lezárulásának ideje.

Az egy hét — hét év — i. sz. 34-ben ért véget. Ekkor — István megkövezésével — a zsidók végleg elvetették az evangéliumot. Ez

[436]

a tettük volt döntésük pecsétje. A tanítványok, akiket az üldözés szétszórt, „széjjeljártak, hirdetve az igét” (Acs 8:4). Nem sokkal ezután Saul, az üldöző, megtért, és Pállá, a pogányok apostolává lett.

A Megváltó adventjéről szóló sok prófécia a zsidókat állandó várakozásban tartotta. Sokan szívükben hittel haltak meg, mivel az ígéretek nem valósultak meg életükben. Látva beteljesülésüket a távoli jövőben, hitték és vallották, hogy idegenek és vándorok a földön. Az Énok korától kezdve a pátriárkák és próféták által elismételt ígéretek életben tartották a Megváltó megjelenésének reménységét.

Isten nem mindjárt nyilatkozta ki az első advent pontos idejét. Amikor Dániel prófeciája ezt ismertette, akkor sem mindenki értelmezte helyesen ezt a kinyilatkoztatást.

Egyik század múlt a másik után. Végül elhallgattak a próféták. Az elnyomó keze súlyosan nehezedett Izráelre. Amint a zsidók elfordultak Istentől, hitük megfakult, és reménységük szinte már alig világította meg a jövőt. Sokan nem értették meg a próféták szavát, és azok, akiknek továbbra is erősen kellett volna hinnük, már-már így kiáltottak: „A napok csak haladnak, ám semmivé lesz minden látás” (Ez 12:22). A mennyei tanács azonban meghatározta Krisztus eljövetelének óráját, és amikor „eljött az időnek teljessége, kibocsátotta Isten az ő Fiát... hogy a törvény alatt levőket megváltsa, hogy elnyerjük a fiúságot” (Gal 4:4-5).

Az emberiséget emberi nyelven kell tanítani. A szövetség Követének beszélnie kell. Hangját hallani kell templomában. Neki, az igazság alkotójának külön kell választania az igazságot az emberi kijelentések polyvájától, amely hatástalanította az igazságot. Isten kormányzatának alapelveit és a megváltás tervét világosan kell meghatározni. Az Ótestamentum tanításait a maguk teljességében az emberek elé kell tárni.

Amikor a Megváltó végül megjelent — „emberekhez hasonlóvá lévén” (Fil 2:7) -, és elkezdte szolgálatát, a kegyelem munkáját, Sátán csak sarkát mardoshatta; míg Krisztus minden megalázkodása és szenvedése az ellenség fejének megsebzését jelentette. A bűn-okoza gyötrelem átjárta a Bűntelen szívét, és miközben Krisztus elviselte a bűnösök ellenkezését, megfizette a bűnös ember adósságát és széttörte bilincseit. Minden gyötrelme, minden bántás, ami érte, az emberiség szabadulásához vezetett.

Ha Sátán el tudott volna Krisztussal egyetlen bűnt is követtetni, ha rá tudta volna egyetlen olyan tette vagy akár csak gondolatra

jedelme győzött volna az ember Kezesén, és megszerezte volna magának az egész emberiséget. Sátán meg tudta Krisztust gyötörni, de nem tudta beszennyezni. Tudott fájdalmat okozni neki, de nem tudta megfertőzni. A hosszú küzdelem és megpróbáltatás színterévé tette életét, de minden egyes támadásával egyre jobban csökkent hatalma az emberiségen.

A megkísértés pusztájában, a Gecsemáné kertben és a kereszten Megváltónk küzdött a sötétség fejedelmével. Sebei az emberiség javára aratott győzelmének jeleivé lettek. Amikor Krisztus a gonosz lelkek örvendezése és a gonosz emberek gyalázkodása közepette haláltusában függött a kereszten, Sátán csakugyan mardosta a sarkát. De pontosan ez a cselekmény zúzta szét a kígyó fejét. Krisztus megsemmisítette halála által „azt, akinek hatalma van a halálon, tudniillik az ördögöt” (Zsid 2:14). Ez a tette döntötte el az őslázadó sorsát, és örökre biztosította a megváltás tervét. Halálával Krisztus diadalmaskodott az ördög hatalmán, feltámadásával pedig kitárta a sír kapuját minden követője előtt. Utolsó nagy küzdelmében ennek a próféciónak teljesedését látjuk: „Az neked fejedre tapos, te pedig annak sarkát mardosod” (1 Móz 3:15).

„Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, és még nem lett nyilvánvalóvá, hogy mivé leszünk. De tudjuk, hogy ha nyilvánvalóvá lesz, hasonlókká leszünk Őhöz, mert meg fogjuk őt látni, amint van” (1 Jn 3:2). Megváltónk utat nyitott; a legbűnösebb, a legnyomorultabb, a leglesújtottabb és legmegvetettebb is az Atya közelébe juthat.

„Uram, te vagy Istenem,
Magasztallak,
Dicsérem nevedet!
Mivel csodát cselekvél,
Örök tanácsaid hűség és igazság”

(Ésa 25:1).

Isten egyháza ma megvalósítja a földön ezt az ősi próféciát: „Virágzik és virul Izráel, és betöltik a földnek színét gyümölcscsel (Ésa 27:6), mert hirdeti az örökkévaló evangélium igazságait minden nemzetnek, nemzetségnek, nyelvnek és népnek. Jézus követői a mennyei lényekkel együttműködve rohamosan betöltik az evangéliummal a föld parlagon heverő részeit. Fáradozásuk eredménye gazdag gyümölcstermésben, drága lelkek beérésében jelentkezik. Az odaszentelt egyház a Biblia igazságainak elhintésével ma minden eddiginél jobban árasztja az emberek fiaira azokat az áldásokat, amelyeket az Ábrahámnak és egész Izráelnek — Isten egyházának a földön minden korszakban — adott ígéret századokkal előbb jelzett: „Megáldalak téged, ... és áldás leszesz” (1 Móz 12:2).

E megígért áldásból Izráelnek sokat kellett volna kapnia a fogságból való visszatérésük utáni századokban. Isten azt akarta, hogy az egész föld felkészüljön Krisztus első eljövetelére, mint ahogy ma is készül második adventjének útja. A megalázó száműzetés végén az irgalmas Isten Zakariás prófétával ezt az üzenetet küldte népének, Izráelnek: „Megtértem a Sionhoz, és Jeruzsálem közepette lakozom, és Jeruzsálem igazság városának neveztetik, a Seregek Urának hegye pedig szent hegynek.” Népéről pedig ezt mondta: „Ímé ... Istenükké leszek hűséggel és igazsággal” (Zak 8:3. 7-8).

Ezek az ígéretek feltételesek voltak. Teljesedésük a nép engedelmességén múlt. A zsidóknak nem lett volna szabad megismételniük fogság előtti bűneiket. „Igaz ítélettel ítéljetez — intette az Úr azokat, akik részt vettek az újjáépítésben -, és irgalmasságot és könyörületességet gyakoroljon ki-ki az ő felebarátjával! Özvegyet és árvát, jövevényt és szegényt meg ne sarcoljatok, és egymás ellen még szívetekben se gondoljatok gonoszt.” „Igazságot szóljon ki-ki az ő felebarátjával: igazságos és békességes ítélettel ítéljetez a ti kapuitokban” (Zak 7:9. 10; 8:16).

Gazdag volt a jutalom — mind a földi, mind a lelki -, amit Isten ígért azoknak, akik a gyakorlatban megvalósítják az igazságnak

[439] ezeket az alapelveit. „A vetés békességes lészen — nyilatkoztatta ki az Úr — a szőlőtő megadja gyümölcsét... az egek is megadják harmatjokat, és örökké teszem mindezeket e nép maradékát. És lészen, hogy amiképpen átok valátok a pogányok között, oh Júda háza és Izráel háza: azonképpen megszabadítlak titeket, és áldássá lesztek” (Zak 8:12-13).

A babiloni fogság kigyógyította a zsidókat a faragott képek imádásából. Miután visszatértek, nagy figyelmet szenteltek a vallásoktatásnak, és gondosan tanulmányozták azt, amit a törvénykönyv és a próféták az igaz Isten imádásáról írtak. A helyreállított templomban lehetőség volt az összes templomi szertartás végzésére. Zorobábel, Ezdrás és Nehémiás vezéri működése idején a nép ismételten elkötelezte magát Jahve parancsai és rendeletei megtartására. A jólét időszaka — ami ezután következett — bőségesen bizonyította, hogy Isten kész elfogadni őket és megbocsátani nekik. Végzetes rövidlátásuk miatt azonban ismételten elfordultak dicsőséges rendeltetésüktől, és önzően kisajátították maguknak azt, ami sok-sok embernek gyógyulást és lelki megújulást hozott volna.

Erről a mulasztásról — Isten szándéka betöltésének elhanyagolásáról — Malakiás kora kirívóan tanúskodik. Az Úr hírnöke szigorúan foglalkozott azokkal a bűnökkel, amelyek megnyirbálták Izráel földi jólétét és lelki erejét. A törvényszegőkkel szembeni dorgálásában a próféta nem kímélte sem a papokat, sem a népet. „Az Úr igéjének terhe Izráel ellen Malakiás által” az volt, hogy a múlt tanulságait ne felejtsek el, és hogy a szövetséget, amelyet Jahve kötött Izráel házával, hűségesen tartsák meg. Csak őszinte bűnbánat vonja maga után Isten áldását. „Engeszteljétek meg az Istennek orcáját — esdekelt a próféta -, hogy könyörüljön rajtunk” (Mal 1:1.9).

Izráelnek semmilyen időleges kudarca nem hiúsíthatta meg a korszakokat átfogó tervet, az emberiség megváltásának tervét. Lehet, hogy azok, akikhez a próféta szólt, nem vették figyelembe a kapott üzenetet. Jahve tervei mégis biztosan haladtak előre a teljes megvalósulás felé. „Napkelettől fogva napnyugotig nagy az én nevem a pogányok között — üzente hírnökével az Úr -, és minden helyen tömjénnel áldoznak az én nevemnek és tiszta ételáldozattal! Bizony nagy az én nevem a pogányok között!” (Mal 1:11.)

A szövetség megtartásából — amelyet az Úr „életre és békeségre” kötött a Lévi fiaival — kimondhatatlan áldás fakadt volna.

Isten felkínálta, hogy megújítja a szövetséget azokkal, akik valami- [440]
kor lelki vezetők voltak, de törvényszegésük következtében „szidal-
masakká” és „utálatosokká” lettek „az egész nép előtt” (Mal 2:5.
9).

Jahve ünnepélyes komolysággal figyelmeztette a gonosztevőket, hogy eljön az ítélet napja és elpusztít hirtelen minden törvényszegőt. A reménységet azonban senkitől sem vonta meg. Malakiás az ítélet meghirdetésével együtt hívta a megátalkodottakat, hogy kössenek békét Istennel. „Térjetez hozzám — buzdította őket az Úr és én is hozzátok térek” (Mal 3:7).

Az ember azt gondolná, hogy az ilyen hívás minden ember szívét érinti. A menny Istene hívja vissza tévelygő gyermekeit, hogy vele együttműködve vigyék újra előre művét a földön. Az Úr kinyújtja kezét, kézen fogja Izráelt, hogy elvezesse az önmegtagadás és önfeláldozás keskeny útjára, és részt adjon neki Isten fiai örökségéből. Meghallják-e vajon kéréseiket? Megértik-e, mi egyedüli reménységük?

Milyen szomorú, hogy a Malakiás-korabeli zsidók vonakodtak szívük büszkeségét megtagadni és szeretettel engedelmeskedve őszintén együttműködni Istennel! Kérésük önigazolást tükröz: „Miben térjünk meg?”

Az Úr feltárja népének egyik sajátos bűnét. „Avagy az ember csalhatja-é Istent? — kérdezi — ti mégis csaltatok engem.” Az engedetlenek — akiket még mindig nem lehetett meggyőzni arról, hogy bűnösök — kérdezik: „Mivel csalunk téged?”

Az Úr válasza nagyon határozott: „A tizeddel és az áldozni valóval. Átokkal vagytok elátkozva, mégis csaltok engem: a nép egészben! Hozzátok be a tizedet mind az én tárházamba, hogy legyen enivaló az én házamban, és ezzel próbáljatok meg engem, azt mondja a Seregeknek Ura, ha nem nyitom meg néktek az egek csatornáit, és ha nem árasztok reátok áldást bőségesen. És megdorgálom érettetek a kártevőt, és nem veszi el földetek gyümölcsét, és nem lesz a szőlőtők meddő a mezőn, azt mondja a Seregeknek Ura. És boldognak mondanak titeket mind a nemzetek; mert kívánatos földdé lesztek ti, azt mondja a Seregeknek Ura” (Mal 3:7-12).

Isten megáldja az ember keze munkáját, hogy visszaadhassa Neki az Ő részét. Ad napfényt és esőt, gazdagon virultatja a növényzetet. Egészséget és képességeket ad anyagiak szerzésére. Minden

[441] áldás az Ő jóságos kezéből származik; és akarja, hogy az ember egy rész visszaadásával, tizeddel és adakozással — hálaáldozattal, önkéntes adakozással, bűnért való áldozattal — megmutassa háláját. Áldozzák javaikat az Úr szolgálatára, hogy ne maradjon szőlőskertje kopár pusztaság! Kutassák, hogy mit tenne az Úr helyükben! Vigyenek Hozzá imában minden nehéz ügyet! Tanúsítsanak önzetlen érdeklődést Isten műve világszéles haladása iránt!

Olyan tanításokból, amilyeneket Malakiás, az Ótestamentum utolsó prófétája is tolmácsolt, valamint a pogány ellenségektől elszenvedett sanyargatásból a zsidók végül megtanulták, hogy az igazi jólét az Isten törvénye iránti engedelmesség függvénye. A nép közül azonban sokan nem hitből és szeretetből, hanem önző indítékokból engedelmeskedtek. Külsőséges szolgálatukkal nemzeti nagyságra akartak szert tenni. A választott nép nem lett a világ világossága, hanem elzárkózott a világtól, hogy bebiztosítsa magát a bálványimádás rontása ellen. Isten korlátozó intézkedéseit — a pogányokkal való házasság megtiltását és a környező népek bálványozó szokásaitól való eltiltást — Izrael és más népek közötti válaszfallá torzították, és ezzel kizártak másokat azokból az áldásokból, amelyeket Isten utasítása alapján nekik kellett volna továbbítaniuk a világnak.

A zsidók Istentől is elkülönítették magukat bűneikkel. Képtelenek voltak felfogni szimbolikus szolgálataik mélységes lelki jelentőségét. Önigazultságuk következtében saját cselekedeteikben, magukban az áldozatokban és szertartásokban bíztak, ahelyett, hogy Annak érdemeire támaszkodtak volna, akire mindezek mutattak. Így „az ő tulajdon igazságukat igyekezték érvényesíteni” (Rm 10:3), körülfalazták magukat önhitt külsőségekkel. Mivel óhajtották Isten Lelkét és kegyelmét, megpróbálták a hiányt a vallási formaságok és szertartások túlságosan szigorú betartásával pótolni. Kevesellték azokat az előírásokat, amelyeket Isten határozott meg. Az isteni parancsolatokat számtalan fárasztó követeléssel nehezítették meg, amelyeket ők maguk gondoltak ki. Minél távolabb voltak Istentől, annál szigorúbban tartották ezeket az előírásokat.

A nép képtelen volt megtartani a törvényt ezekkel az aprólékos és terhes követelményekkel. Az igaz élet nagyszerű alapelvei — amelyeket a Tízparancsolat mutat meg — elhomályosultak, és éppúgy a szimbolikus szolgálattal jelképezett dicsőséges igazságok is. Betemette őket az emberi hagyományok és rendeletek halmaza.

Akik igazán vágytak Istennek szolgálni, és akik megpróbálták megtartani az egész törvényt, ahogy azt a papok és vezetők parancsolták, azok súlyos teher alatt nyögtek.

[442]

Mialatt Izráel népe mint nemzet vágyakozott a Messiás adventjére, szívében és életében olyan messzire távolodott Istentől, hogy nem lehetett igazi fogalma a megígért Megváltó jelleméről és küldetéséről. Ahelyett, hogy a bűntől való megváltásra, a szent élet szépségére és békéjére vágyakoztak volna, érdeklődésük a népük ellenségeitől való szabadulásra és a világi hatalom visszaszerzésére összpontosult. A Messiást mint győztest várták, aki minden ígát összetör, Izraelt pedig minden nemzet urává emeli. Sátánnak tehát sikerült előkészíteni az emberek szívét arra, hogy a Megváltót elutasítsák, amikor megjelenik. Saját büszke szívük, valamint a Megváltó jelleméről és küldetéséről alkotott hamis fogalmaik miatt nem tették becsületesen mérlegre Messiás voltának bizonyítékait.

A zsidó nép több mint ezer évig várt a megígért Megváltó eljövételére. Legfényesebb reményeik fűződtek ehhez az eseményhez. Ezer éven át énekbe és próféciába, templomi szertartásokba és családi áhítatok imáiba foglalták; és amikor eljött, mégsem ismerték fel Benne régóta várt Messiásukat. „Az övéi közé jöve, és az övéi nem fogadják be őt” (Jn 1:11). Világot szerető szívüknek a menny kedveltje olyan volt, mint „gyöker a száraz földből”. Szemükben „nem volt néki alakja és ékessége”. Nem láttak Benne semmi szépséget, hogy vágyakoztak volna utána (Ésa 53:2). A Názáreti Jézus egész életével kárhoztatta a zsidó nép önzését. Önzésük miatt megtagadták a gondozásukra bízott szőlőskert tulajdonosának jogos igényét. Gyűlölték igaz és kegyes voltának példamutatását. Amikor pedig a végső próba jött — amely alapján az engedelmesek része örök élet, az engedetleneké pedig örök halál — elvetették Izráel szentjét, és felelősek lettek golgotai keresztre feszítéséért.

Földi küldetése vége felé a szőlőskertről szóló példázatban Krisztus felhívta a zsidó tanítók figyelmét az Izráelre árasztott gazdag áldásokra. Mindezekkel tanúsította, hogy Isten igényt tart engedelmességükre. Világosan elébük tárta Isten dicsőséges szándékát, amelyet engedelmességük által valósíthatnak meg. Félrehúzza a jövő fátyolát, megmutatta, hogy Isten szándéka betöltésének elmulasztásával hogyan játssza el az egész nemzet a menny áldását, és okozza saját romlását.

„Vala egy házigazda — mondta Krisztus -, aki szőlőt plántála, és azt gypűvel körülvevé, sajtót ása le benne, és tornyot építe, és kiadá azt munkásoknak, és elutazék” (Mt 21:33).

[443] A Megváltó ezzel „a seregek Urának szőlője”-re utalt, amelyet Ésaías próféta századokkal előbb „Izráel házá”-nak mondott (Ésa 5:7).

„Mikor pedig a gyümölcs ideje érkezett vala, elküldé szolgálait a munkásokhoz, hogy vegyék át az ő gyümölcsét. És a munkások megfogván az ő szolgálait, az egyiket megverék, a másikat megöleék, a harmadikat pedig megkövezék. Ismét küldé más szolgálakat, többet, mint előbb; és azokkal is úgy cselekedének. Utoljára pedig elküldé azokhoz a maga fiát, ezt mondván: A fiamat meg fogják becsülni. De a munkások, meglátván a fiút, mondanak magok közt: Ez az örökös; jertek, öljük meg őt, és foglaljuk el az ő örökségét. És megfogván őt, kiveték a szőlőn kívül és megöleék.”

Miután Krisztus a papok előtt megrajzolta gonoszságuk csúcsát, feltette a kérdést: „Mikor azért megjó a szőlőnek ura, mit cselekszik ezekkel a munkásokkal?” A papok nagy érdeklődéssel figyelték a történetet, és anélkül, hogy átgondolták volna, milyen kapcsolatban áll velük, a néppel együtt válaszolták: „Mint gonoszokat gonoszul elveszti őket; a szőlőt pedig kiadja más munkásoknak, akik beadják majd néki a gyümölcsöt annak idejében.”

Akaratlanul kimondták saját ítéletüket. Jézus rájuk nézett, és fürkésző tekintete elárulta, hogy olvas szívük titkaiban. Istensége félreérthetetlen erővel villant fel előttük. A munkásokban meglátták önmagukat, és önkéntelenül felkiáltottak: „Távol legyen!”

Krisztus ünnepélyes komolysággal és szánakozva kérdezte: „Sohasem olvastátok-é az írásokban: Amely követ az építők megvetettek, az lett a szegletnek feje; az Úrtól lett ez, és csodálatos a mi szemeink előtt. Annak okáért mondom néktek, hogy elvételük tőletek az Istennek országa, és oly népnek adatik, amely megtermi annak gyümölcsét. És aki e kőre esik szétzúzatik; akire pedig ez esik reá, szétmorzsolja azt” (Mt 21:34-44).

Krisztus elhárította volna a zsidó nemzet pusztulását, ha a nép befogadta volna Őt. Irigységük és féltékenységük azonban kéréltelenné tette őket. Elhatározták, hogy nem fogadják el Messiásként a Názáreti Jézust. Elvetették a világ Világosságát, és ettől kezdve életüket éjféli sötétség vette körül. A zsidó népet utolérte megjövendőlt

végzete. Saját vad indulataik, zabolátlan szenvedélyeik okozták romlásukat. Elvakult haragjukban egymást pusztították. Lázadó, konok gőgjükkel kihívták a győztes rómaiak haragját. Jeruzsálem elpusztult, a templom romokban hevert. Helyét felszántották, mint a mezőt. Júda fiai a legborzalmasabb halállal pusztultak el. Embermilliókat adtak el közülük, hogy pogány földön rabszolgákként szolgáljanak.

[444]

Amit Isten Izráel, a választott nép által akart tenni a világért, ma megvalósítja egyházával. Kiadta „a szőlőt... más munkásoknak”, a szövetségét megtartó népének, akik hűségesen „beadják majd néki a gyümölcsöt annak idejében”. Az Úrnak mindig voltak a földön hűséges képviselői, akik magukévá tették érdekeit. Istennek ezek a tanúi a lelki Izráel közé számítanak, és Jahve teljesíti nekik ősi népének tett minden szövetségi ígérését. Isten egyháza ma szabadon viheti előre, egészen a befejezésig, az elveszett ember megváltására készített mennyei tervet. Hosszú századokon át Isten népét korlátozták szabadságában. Nem hirdethették az evangéliumot a maga tisztaságában. A legszigorúbb büntetésekkel sújtották azokat, akik áthágni merészelték az emberi rendelkezéseket. Ennek következtében az Úr nagy erkölcsi szőlőskertje majdnem teljesen parlagon hevert. Az emberek nélkülözték Isten Igéjének világosságát. Félő volt, hogy a tévelygés és babona sötétsége elfeledteti az igaz vallás nyújtotta ismeretet. Isten földi egyháza olyan fogságban volt e sokáig tartó, könyörtelen üldözés idején, mint Izráel babiloni száműzetésekor.

Hála Istennek, hogy egyháza nincs már szolgaságban. A lelki Izráel visszakapta azokat a kiváltságokat, amelyekben Isten népe Babilonból való szabadulása után részesült. A föld minden részén férfiak és nők szívét érinti a mennyből küldött üzenet, amelyről János, a látnok, azt prófétálta, hogy Krisztus második adventje előtt hirdetni fogják: „Féljétek az Istent és néki adjatok dicsőséget, mert eljött az ő ítéletének órája” (Jel 14:7).

A gonosz hatalom seregei nem tartják már fogságban az egyházat, mert „leomlott, leomlott Babilon, a nagy város”, amely „az ő paráznaságának haragborából adott inni minden pogány népnek”. A lelki Izráelnek pedig ez az üzenet szól: „Fussatok ki belőle én népem, hogy ne legyetek részesek az ő bűneiben, és ne kapjatok az ő csapásaiból” (Jel 14:8; 18:4). Ahogyan a száműzöttek annak idején, megfogadva a „fussatok ki Babilonból” (Jer 51:6) üzenetet, visszajutottak az ígért földjére, ma is mindazok, akik félik Istent, elhagyják

[445] a lelki Babilont, és Isten kegyelmének győzelmi jeleiként nemsokára ott lesznek az újjáteremtett földön, a mennyei Kánaánban.

Malakiás korában a megátalkodottak „hol van az ítéletnek Istene? gúnyos kérdésére ez volt a válasz: „Mindjárt eljön az ő templomában az Úr... a szövetségnek követe... De kicsoda szenvedheti el az ő eljövételének napját? És kicsoda áll meg az ő megjelenésekor? Hiszen olyan ő, mint az ötvösnek tüze, és a ruhamosóknak lúgja! És ül mint ötvös vagy ezüst-tisztogató és megtisztítja Lévi fiait és fényessé teszi őket, mint az aranyat és ezüstöt; és igazsággal visznek ételáldozatot az Úrnak. És kedves lesz az Úrnak a Júda és Jeruzsálem ételáldozatja, mint a régi napokban és előbbi esztendőkbén” (Mal 2:17; 3:1-4).

Közvetlenül a megígért Messiás megjelenése előtt Krisztus előfutára ezt az üzenetet hozta: Térjetekek meg, vámszedők és bűnösök, térjetekek meg, farizeusok és sadduceusok, „mert elközelített a mennyeknek országa” (Mt 3:2).

Ma Istentől megbízott hírnökök Illés és Keresztelő János lelkével és erejével felhívják az ítéletre megérett világ figyelmét a kegyelemidő utolsó óráival és Krisztus Jézusnak, a királyok Királyának és urak Urának megjelenésével kapcsolatos, hamarosan bekövetkező, ünnepélyes eseményekre. Isten nemsokára megítél minden embert e testben véghezvitt tettei alapján. Eljött Isten ítéletének órája, és földi egyháza tagjainak ünnepélyes kötelessége, hogy figyelmeztesse az örök pusztulás határán állókat. E széles világon mindenki előtt — aki csak figyel rájuk — világossá kell tenniük az egész emberiség sorsát meghatározó elveket. Ezek az elvek forognak kockán a most folyó nagy küzdelemben.

A kegyelemidő utolsó óráiban, amikor minden ember sorsa nemsokára örökre eldől, a menny és föld Ura az eddiginél élénkebb tevékenységet vár el egyházától. Az Úr Jézus Krisztus a maga választottainak tartja és a földön mindenkinél jobban kedveli azokat, akiket drága igazságának ismerete feloldott megkötöttségükből; és elvárja, hogy megdicsőítsék Őt, aki a sötétségből csodálatos világosságra hívta ki őket. Az áldásokat, amelyekben olyan gazdagon részesülnek, meg kell osztaniuk másokkal is. A megváltás jó hírének el kell jutnia minden nemzethez, nemzetséghez, nyelvhez és néphez.

Az ősi proféták látomásaiban a dicsőség Ura a második eljövetele előtti sötétség és hitetlenség napjaiban különleges fényt hint

egyházára. Az Igazság Napjaként megjelenik egyházában, „és gyógyulás lesz az ő szárnyai alatt” (Mal 4:2). Minden igaz tanítvány éltesen, bátorítson, segítsen és gyógyítsa!

Krisztus a föld történelmének legsötétebb szakában jön el. Noé és Lót kora szimbolizálja a világban Isten Fia eljövetele előtt uralgó állapotokat. A Szentírás arról az időről beszélve kijelenti, hogy Sátán minden hatalmával és „a gonoszságnak minden csalárdságával” fog dolgozni (2 Thesz 2:9-10). Munkájáról félreérthetetlenül árulkodik a gyorsan fokozódó sötétség, az utolsó napok sokféle tévelygése, eretneksége és csalása. Sátán nemcsak a világot ejti fogásba, de megtéveszti azokat az egyházakat is, amelyek állítólag a mi Urunk Jézus Krisztuséi. A nagy hitehagyás olyan mélységessé fajul, mint az éjfél sötétsége. Isten népe számára ez a próbák éjszakája, a könnyhullatás éjszakája, az igazságért való üldözés éjszakája lesz. De a sötét éjszakában felragyog Isten világossága.

Isten „a sötétségből világosság”-ot sugározta (2 Kor 4:6). Amikor „a föld kietlen és pusztá vala, és setétség vala a mélység színén”, „Isten Lelke lebeg vala a vizek felett. És monda Isten: Legyen világosság: és lőn világosság” (1 Móz 1:2-3). A lelki sötétség éjszakájában ugyanígy szól Isten: „Legyen világosság!” Népeinek ezt mondja: „Kelj fel, világosodjál, mert eljött világosságod, és az Úr dicsősége rajtad feltámadt” (Ésa 60:1).

„Ímé, sötétség borítja a földet — mondja a Szentírás -, és éjszaka a népeket, de rajtad feltámad az Úr, és dicsősége rajtad megláttatik” (Ésa 60:2). Krisztus, az Atya dicsőségének kisugárzása, eljött a világra e dicsőség fényeként, hogy képviselje Istent az emberek előtt. A Szentírás szava szerint felkente „Őt az Isten Szentlélekkel és hatalommal”, „és széjjeljárta jót tévén” (Acs 10:38). A názáreti zsinagógában ezt mondta Krisztus; „Az Úrnak Lelke van én rajtam, mivelhogy felkent engem, hogy a szegényeknek az evangéliumot hirdessem, elküldött, hogy a töredelmes szívűeket meggyógyítsam, hogy a foglyoknak szabadulást hirdessek és a vakok szemeknek megnyílását, hogy szabadon bocsássam a lesújtottakat, hogy hirdessem az Úrnak kedves esztendejét” (Lk4: 18-19). Ezzel a munkával bízta meg tanítványait. „Ti vagytok a világ világossága” — mondta. — „Úgy fénylőjétek a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jócselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat” (Mt5:14, 16).

[447]

Ezt a munkát rajzolja meg Ésaías próféta, amikor így szól: „Nem az-é, hogy az éhezőnek megszegd kenyeredet, és a szegény bujdosókat házadba be vigyed, ha meztelent látsz, felruházzad, és tested előtt el ne rejtse magadat? Akkor felhasad, mint hajnal a te világosságod, és meggyógyulásod gyorsan kivirágzik, és igazságod előtted jár; az Úr dicsősége követ” (Ésa 58:7-8).

A lelki sötétség éjszakájában tehát Isten dicsősége egyházán át sugárzik, amikor felemeli a meggörnyedtét és vigasztalja a gyászolót. Körülöttünk mindenütt hallatszik a világ jajveszékelése. Mindenhol vannak szűkölködők és szomorkodók. A mi feladatunk segítséget nyújtani, hogy könnyítsünk az élet terhein és nyomorán. A lélek éhségét csak Krisztus szeretete elégítheti ki. Ha Krisztus bennünk lakik, akkor szívünk tele van mennyei együttérzéssel. A forró, krisztusi szeretet lezárt forrásai felfakadnak.

Sok ember már nem tud reménykedni. Hozzuk vissza életükbe a napfényt! Sok elcsüggedt ember van. Bátorítsuk őket! Imádkozzunk értük! Vannak, akik kívánják az élet kenyerét. Olvassunk nekik Isten Igéjéből! Sokan lelkileg annyira betegek, hogy földi gyógyír nem segít rajtuk. Orvos nem tudja meggyógyítani őket. Imádkozzunk ezekért a lelkekért! Vigyük őket Jézus elé! Mondjuk nekik, hogy van balzsam Gileádban, és Orvos is!

A fény áldás, egyetemes áldás, amely árasztja kincseit a hálátlan, gonosz, erkölcstelen világra. Így van ez az Igazság Napjával is. Az egész földet, bármennyire burkolja is a bűn, a bánat és a fájdalom sötétsége, meg kell világítani az isteni szeretet ismeretének fényével. Semmilyen hitfelekezettől, semmilyen rendű-rangú embertől vagy társadalmi osztálytól nem szabad elzárni a mennyei tróntól sugárzó fényt.

A reménység és kegyelem üzenetét el kell vinni a föld végső határáig. Kinyújthatja kezét mindenki, aki akarja, és megragadhatja Isten erejét. Békét köthet Vele, és békessége lesz. Nem borítja többé áthatolhatatlan éjféli sötétség a pogányokat. A homály eltűnik az Igazság Napjának ragyogó fénysugarai előtt.

Krisztus mindent megtett azért, hogy egyháza a világ Világosságától fénybe borított, átalakult közösség, Immánuel dicsőségének hordozója legyen. Azt akarja, hogy minden hívő embert a világosság és béke lelki légköre vegye körül. Azt akarja, hogy életünk bemutassa a menny örömét.

„Kelj fel, világosodjál, mert eljött világosságod, és az Úr dicsősége rajtad feltámadt” (Ésa 60:1). Krisztus eljön hatalommal és nagy dicsőséggel; a maga dicsőségével és az Atya dicsőségével. Útján a szent angyalok kísérik. Miközben az egész világot sötétség borítja, szentjeinek lakhelyen világosság lesz, és felfogják második eljövételének első fénysugarát. A makulátlan tiszta fény az Ő tündöklő lényéből sugárzik, és mindazok imádják Krisztust, a Megváltót, akik szolgálták. Míg a gonoszok menekülnek, követői Krisztus közelségében örvendeznek.

Ekkor veszik át megígért örökségüket mindazok, akiket Krisztus megváltott az emberek közül. Így teljesedik szó szerint Isten szándéka Izráellel. Az ember nem hiúsíthatja meg Isten akaratát. A gonosz ténykedése közepette Isten szándéka biztosan halad a megvalósulás felé. Így volt ez Izráel házával is a megosztott birodalom történelmében. Így van ez ma is a lelki Izráelben.

A pátmoszi látnok áttekintette a korszakokat egészen addig, amíg Isten helyreállítja Izráelt az újjáteremtett földön, és így tanúskodott:

„Látám, és ímé egy nagy sokaság, amelyet senki meg nem számálhatott, minden nemzetből és ágazatból, és népből és nyelvből; és a királyiszék előtt és a Bárány előtt állnak vala, fehér ruhákba öltözve, és az ő kezeikben pálmaágak; és kiáltanak nagy szóval, mondván: Az idvesség a mi Istenünké, aki a királyiszékben ül, és a Bárányé!

Az angyalok pedig mindnyájan a királyiszék, a Vének és a négy lelkes állat körül állnak vala, és a királyiszék előtt arccal leborulának, és imádnak az Istent, ezt mondván: Ámen: áldás és dicsőség és bölcsesség és hálaadás és tisztesség és hatalom és erő a mi Istenünknek mind örökkön örökké.”

„És hallám mintegy nagy sokaság szavát, és mintegy sok vizek zúgását, és mintegy erős mennydörgések szavát, mondván: Alleluja! mert uralkodik az Úr, a mi Istenünk, a mindenható. Örüljünk és örvendezzünk, és adjunk dicsőséget néki.” Ő „uraknak Ura és királyoknak Királya”, és akik Vele vannak „hivatalosak és választottak és hívek is” (Jel 7:9-12; 19:6-7. 17:14).

60 — Látomások az eljövendő dicsőségről

A gonoszsággal folytatott hosszú küzdelme legsötétebb napjaiban Isten egyháza kinyilatkoztatásokat kapott Jahve örökérvényű szándékáról. Isten megláttatja népével a jelen megpróbáltatásain túl a jövő győzelmeit és örömeit, amikor a harc már véget ér, és a megváltottak belépnek az ígért földjére. Ezeket a látomásokat a jövő dicsőségéről, ezeket a jeleneteket, amelyeket Isten rajzolt meg, tartsa nagy becsben egyháza ma, amikor a korszakok küzdelmének záró jelenetei gyorsan peregnek, és a megígért áldások nemsokára a maguk teljességében megvalósulnak.

Az egyház sok vigasztaló üzenetet kapott a régi prófétáktól. „Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet!” (Ésa 40:1) megbízatással együtt — amelyet Isten Ésaíasnak adott — csodálatos látomások is jártak. Ez a látomássorozat volt a hívők reménysége és öröme a századok során. Isten biztos ígéretei éltették gyermekeit, akiket minden korban megvetettek, üldöztek, cserben hagytak. Hit által néztek a jövőbe, amikor teljesíti egyházának adott ígértét: „Örökkévaló ékességgé teszlek, és gyönyörűséggé nemzetségről nemzetségre” (Ésa 60:15).

A küzdő egyháznak sokszor kell próbát és szenvedést elviselnie, mert csak kemény küzdelem árán arathat győzelmet. A „keserűség” kenyere és a „nyomor” vize (Ésa 30:20) mindnyájunk közös sorsa, de senki sem merül el végképp, aki bizalmát a szabadító Istenbe veti. „Oh Jákób, így szól az Úr, a te Teremtőd, és a te alkotód, Izráel: Ne félj, mert megváltottalak, neveden hívtalak téged, enyém vagy! Mikor vizen mégy át, én veled vagyok, és ha folyókon, azok el nem borítanak, ha tűzben jársz, nem égsz meg, és a láng meg nem perzsel téged. Mert én vagyok az Úr, a te Istened, Izráelnek Szentje, a te megtartód, adtam váltságodba Egyiptomot, Kúst és Sebát helyetted. Mivel kedves vagy az én szemeimben, becses vagy és én szeretlek: embereket adok helyetted, és népeket a te életedért” (Ésa 43:1-4).

Istennél van megbocsátás. Elfogad teljesen és ingyen Jézus, a mi megfeszített és feltámadt Urunk érdemeiért. Ésaías hallotta, amint

az Úr kinyilatkoztatta választottainak: „Én, én vagyok, aki eltör- [450]
löm álnokságaidat énmagamért, és bűneidről nem emlékezem meg!
Juttasd eszembe, no pereljünk együtt, beszéld el, hogy igaznak talál-
tassál!” „Megtudod, hogy én vagyok az Úr, megtartód és megváltód,
Jákoknak erős Istene” (Ésa 43:25-26; 60:16).

„Népe gyalázatát eltávolítja” — mondta a próféta. „Hívják őket
szent népnek, az Úr megváltottainak.” Ad nekik „ékességet a hamu
helyett, örömmek kenetét a gyász helyett, dicsőségnek palástját a
csüggedt lélek helyett, hogy igazság fáinak neveztesse nek, az Úr
plántáinak, az ő dicsőségére!”

„Serkenj föl, serkenj föl,
Öltözd fel erősségedet, Sion,
Öltözzél fel ékességed ruháiba,
Jeruzsálem, szent város,
Mert nem lép te beléd többé körülmetéletlen,
tisztátalan!

Rázd ki magad a porból,
Kelj fel, ülj fel Jeruzsálem,
Oldd ki magadat nyakad bilincseiből,
Sion fogoly leánya!”

„Oh te szegény, szélvészről hányt,
vigasztalás nélkül való!
Ímé, ólomporba rakom köveidet,
És zaffrokra alapítalak.

Rubinból csinálom falad párkányzatát,
És kapuidat gránátkövekből,
És egész határodát drágakövekből;

És minden fiaid az Úr tanítványai lesznek,
És nagy lesz fiaid békessége.
Igazság által leszel erős.

Ne gondold a nyomorral, mert nincsen mit félned, [451]
És a rettegéssel, mert nem közelg hozzád.
És ha összegyűlvén összegyűlnek, ez nem én tőlem lesz!

Aki ellened összegyűl, elesik általad...

Egy ellened készült fegyver sem lesz jó szerencsés,
 És minden nyelvet, amely ellened perbe száll,
 kárhoztatsz:
 Ez az Úr szolgálainak öröksége,
 És az ő igazságuk, mely tőlem van, így szól az Úr”

(Ésa 25:8; 62:12; 61:3;
 52:1-2; 54:11-17).

Krisztus igazságának vértjében kell az egyháznak a végső harcba indulnia. „Szép, mint a hold, tiszta, mint a nap, rettenetes, mint a zászlós tábor” (Énekek 6:7). Így kell elmennie az egész világra és győzve győznie.

A gonoszság hatalmaival küzdő egyház legsötétebb órája éppen megelőzi a végső szabadulást. De az Istenben bízóknak nem kell félniük, mert „mikor az erőszakosok haragja olyan... mint a kőfal-rontó szélvész”, Isten az egyház számára „szélvész ellen oltalom” (Ésa 25:4).

Isten csak az igazaknak ígéri, hogy megszabadulnak ekkor. „Megrettentek a bűnösök Sionban, félelem fogja el a gazokat: ki lakhatik közülünk megemésztő tűzzel, ki lakhatik közülünk örök hőséggel?

Aki igazságban jár és egyenesen beszél, aki megveti a zsarolt nyereséget, aki kezeit rázván, nem vesz ajándékot, aki fülét bedugja, hogy véres tervet ne halljon, és szemeit befogja, hogy gonoszt ne lásson: az magasságban lakozik, kőszalak csúcsa a bástyája, kenyerét megkapja, vize el nem fogy” (Ésa 33 :14-16).

Isten így szól hűséges gyermekeihez: „Menj be népem, menj be szobáidba, és zárd be ajtóidat utánad, és rejtse el magad rövid szempillantásig, míg elmúlik a bús harag! Mert ímé az Úr kijő helyéről, hogy meglátogassa a föld lakóinak álnokságát” (Ésa 26:20-21).

Jahve ihletett hírnökei az ítélet nagy napjáról kapott látomásaikban meg-pillanthatták azok rémületét, akik nem készültek fel az Úrral való békés találkozásra.

[452] „Ímé az Úr megüresíti a földet és elpusztítja azt, és elfordítja színét és elszéleszti lakóit!... mert áthágták a törvényeket, a rendelést megszegették, megtörték az örök szövetséget. Ezért átok emészti meg

a földet, és lakoinak a rajta lakók;... Megszűnt a dobok vidámsága, elcsöndesült az örvendők zajgása, a citerának vidámsága megszűnt” (Ésa 24:1-8).

„Jaj ez a nap! Bizony közel van az Úrnak napja, és mint a pusztítás, úgy jön el a Mindenhatótól. Hát nem szemünk láttára irtatott-é ki az élelem, az öröm és vigasság Istenünk házából?! Elsenyvedtek a magvak barázdáik alatt, elpusztultak a gabonás házak, összedőltek a csűrök, mert kiaszott a gabona. Mint nyög a barom! Megháborodtak a marhacsordák, mert nincs legelőjük; bűnhődnek még a juhnyájak is!” „Elszáradt a szőlőtő; a fügefa elhervadt; a gránátfa, a datolyafa és az almafa a mezőnek minden gyümölcsfája kiaszott. Bizony kiszáradott az öröm az emberek közül” (Jóel 1:15-18. 12).

„Aléldozom, oh én szívemnek rekeszei” kiált fel Jeremiás, amikor meglátja a föld történelmének záró jelenetei alatt végbemenő pusztítást. „Nem hallgathatok! Hiszen hallottad én lelkem a kürt szavát, a harci riadót! Vészre vészt jelentenek; bizony elpusztul az egész föld” (Jer 4:19-20).

„Porba hajtatik a közember kevélysége — mondja Ésaiás az Úr bosszújának napjáról -, és megaláztatik a főemberek magassága, és egyedül az Úr magasztaltatik fel ama napon. És a bálványokat teljességgel elveszti... Ama napon odadobja az ember ezüst bálványait és arany bálványait, miket magának csinált, hogy azok előtt meghajoljon, a vakondoknak és denevéreknek. Hogy elmenjen a sziklák lyukaiba és a hegyek hasadékaiba, az Úr félelme elől és az Ő nagyságának dicsősége előtt, mikor felkel, hogy megrettentse a földet” (Ésa 2:17-21).

Azokról a válságos időkről — amikor az emberi büszkeség porban hever — Jeremiás próféta ezt nyilatkoztatja ki: „Nézek a földre, de ímé kietlen és puszta; és az égre, de nincsen világossága! Nézek a hegyekre is, ímé reszketnek; és a halmokra, de mind ingadoznak! Nézek és ímé egy ember sincsen; és az ég madarai is mind elmenekültek. Nézek, és ímé a bő termő föld pusztává lőn; és minden városa összeomlott.” „Jaj! mert nagy az a nap, annyira, hogy nincs hozzá hasonló; és háborúság ideje az Jákobon; de megszabadul abból!” (Jer 4:23-26; 30:7).

Ami a harag napja Isten ellenségei számára, az végső szabadulás napja egyházának. A próféta így szól:

[453]

„Erősítsétek a lankadt kezeket,
 És szilárdítsátok a tántorgó térdeket.
 Mondjátok a remegő szívűeknek: legyetek
 erősek, ne féljete!

Ímé, Istenetek bosszúra jó,
 Az Isten, aki megfizet,
 Ő jó, és megszabadít titeket!”

„Elveszti a halált örökre, és letörli az Úr Isten a könnyhullatást minden orcáról, és népe gyalázatát eltávolítja az egész földről; mert az Úr szólott” (Ésa 3 5:3-4; 25:8). Amikor a próféta látja a dicsőség Urát a mennyből alászállani a szent angyalokkal, hogy összegyűjtse a maradék egyházat a föld minden népei közül, hallja, amint a várakozók ujjongva kiáltják együtt:

„Ímé, Istenünk,
 Akit mi vártunk
 És aki megtart minket;
 Ez az Úr,
 Akit mi vártunk,
 Örüljünk és örvendezzünk Szabadításában!”

(Ésa 25:9).

Isten Fiának hangja hallatszik, amint előhívja az alvó szenteket. Amikor a próféta látja kijönni őket a halál börtönéből, így kiált: „Megelevenednek halottaid és holttesteim fölkelnek: serkenjete föl és énekeljete, akik a porban lakoztok, mert harmatod az élet harmata, és visszaadja a föld az árnyakat!”

„Akkor a vakok szemei megnyílnak,
 És a süketek fülei megnyittatnak,
 Akkor ugrándoz, mint szarvas, a sánta,
 És ujjong a néma nyelve”

(Ésa 26:19; 35:5-6).

A próféták a bűnön és síron diadalmaskodó boldogokat Alkotójuk közelében látják látomásaikban. Olyan közvetlenül beszélgetnek Vele, mint ahogy az ember kezdetben beszélt Istennel. „Örüljete és

örvendjete azoknak mindörökké, amelyeket én teremtek — mondja nekik az Úr mert ímé, Jeruzsálemet vigassággá teremtem, és az ő népét örömmé. És vigadok Jeruzsálem fölött, és örvendek népem fölött, és nem hallatik többé abban siralomnak és kiáltásnak szava!” „Nem mondja a lakos: beteg vagyok! a nép, amely benne lakozik, bűnbocsánatot nyer.” [454]

„A pusztában víz fakad,
És patakok a kietlenben.
És tóvá lesz a délibáb,
És a szomjú föld vizek forrásivá.”

„A tövis helyén ciprus nevekedik,
És bogács helyett mirtus nevekedik”.

„És lesz ott ösvény és út,
És szentség útának hivatik:
Tisztátalan nem megy át rajta;
Hisz csak az övék az;
Aki ez úton jár, még a bolond se téved el”.

„Szóljatok Jeruzsálem szívéhez, és hirdessétek néki, hogy vége van nyomorúságának, hogy bűne megbocsátatott; hiszen kétszeresen sújtotta őt az Úr keze minden bűneiért” (Ésa 65:18-19; 33:24; 35:6-7; 55:13; 35:8; 40:2).

Amint a próféta nézi a megváltottak lakhelyét Isten városában, őket pedig a bűntől és az átok minden nyomától mentesen, elragadtatással kiált: „Örüljete Jeruzsálemmel, és örvendjete fölötte mind, akik őt szeretitek; vigadjatok vele örvendezéssel”

„Nem hallatik többé erőszaktétel földeden,
Pusztítás és romlás határaidban,
És a szabadulást hívod kőfalaidnak,
És kapuidnak a dicsőséget.

Nem a nap lesz néked többé nappali világosságod,
És fényességül nem a hold világol néked,
Hanem az Úr lesz néked örök világosságod,
És Istened lesz ékességod.

[455]

Napod nem megy többé alá,
 És holdad sem fogy el,
 Mert az Úr lesz néked örök világosságod,
 És gyászod napjainak vége szakad.

És néped mind igaz lesz,
 És a földet mindörökké bírják,
 Plántálásom vesszőszála ők,
 Kezeim munkája dicsőségemre”

(Ésa 66:10; 60:18-21).

A próféta hallotta a zenét és az éneket. Olyan zenét és éneket, amelyet — az Istentől kapott látomásokon kívül — halandó ember soha nem hallott és elképzelni sem tud. „Az Úr megváltottai megtérnek, és ujjongás között Sionba jönnek; és örök öröm fejükön, vigasságot és örömet találnak; és eltűnik fájdalom és sóhaj.” „Öröm és vigasság találtatik abban, hálaadás és dicséret szava!” „Táncolva éneklik...” „Felemelik szavokat, ujjongnak, az Úr nagyságáért” (Ésa 35:10; 51:3; Zsolt 87:7; Ésa 24:14).

Az újjáteremtett földön a megváltottak azt a munkát végzik és olyan dolgokban gyönyörködnek, amelyek Ádámot és Évát kezdetben boldoggá tették. Édeni életet élnek — kertben és mezőn. „Házakat építenek és bennök lakoznak, és szőlőket plántálnak és eszik azok gyümölcsét. Nem úgy építenek, hogy más lakják benne; nem úgy plántálnak, hogy más egye a gyümölcsöt, mert mint a fáké, oly hosszú lesz népem élete, és kezeik munkáját elhasználják választottaim” (Ésa 65:21-22).

Ott minden képességünk fejlődik majd, és mindenben egyre ügyesebbek leszünk. A legnagyobb vállalkozásokkal is eredményesen foglalkozhatunk. A legemelkedettebb törekvések is megvalósulnak, a legmagasabbra tűzött célok is elérhetők. Sőt, mindig új csúcsok hívogatnak. Elcsodálkozhatunk az új csodákon. Új igazságokat érthetünk meg. Új dolgok tanulmányozására vethetjük latba testünk, értelmünk és lelkünk képességeit.

A próféták, akik előtt feltárultak ezek a nagyszerű jelenetek, vágyakoztak teljesen megérteni őket. „Tudakozódtak és nyomozódtak... nyomozódván, hogy mely vagy milyen időre jelenté azt ki a

[456]

Krisztusnak ő bennöklevő Lelke... Akiknek megjelentetett, hogy

nem magoknak, hanem nekünk szolgáltak azokkal, amelyeket most hirdetnek néktek” (1 pt 1: 10-12).

Micsoda súlyosak számunkra — akik egészen a megvalósulás határán állunk — az eljövendő dolgoknak ezek a leírásai. Milyen közvetlenül érintik életüket azoknak az eseményeknek ábrázolásai, amelyekre Isten gyermekei figyelnek, várnak, vágyakoznak és amelyekért imádkoznak, amióta őszüleink kiléptek az Édenből!

Zarándok társaim! Még itt vagyunk a földi élet árnyai és kavargásai között. De Megváltónk nemsokára megjelenik, hogy szabadulást és nyugalmat hozzon. Lássuk meg hitben a jövő áldásait, ahogy Isten megrajzolta őket! Krisztus, aki meghalt a világ bűneiért, szélesre tárja az Éden kapuit mindazok előtt, akik Benne hisznek. A harc nemsokára véget ér — Krisztus győzelmével. Nemsokára meglátjuk őt, akiben örök életünk reménysége összpontosul. Ha Nála leszünk, semminek tűnik majd ennek az életnek minden próbája és szenvedése. Az előbbi dolgok „ingyen sem említettnek, még csak észbe sem jutnak”. „Ne dobjátok el hát bizodalmatokat, melynek nagy jutalma van. Mert békességes tűrésre van szükségték, hogy az Isten akaratát cselekedvén, elnyerjétek az ígéretet. Mert még vajmi kevés idő, és aki eljövendő eljő, és nem késik.” „Izráel megszabadul... örök szabadulással, nem vallotok szégyent és gyalázatot soha örökké” (Ésa 65:17; Zsid 10:35-37; Ésa 45:17).

Nézz fel, nézz fel! És állandóan növekedjék hited! Ez a hit irányítsa lépteidet azon a keskeny ösvényen, amely a város kapuin át elvezet oda, ahol végtelen az élet; a mérhetetlen dicsőségbe, amely a megváltottaké. „Legyetek azért, atyámfiak, béketűrők az Úrnak eljöveteleig. Ímé a szántóvető várja a földnek drága gyümölcsét, béketűrőssel várja, míg reggeli és estvéli esőt kap. Legyetek ti is béketűrők, és erősítsétek meg szíveteket, mert az Úrnak eljövetele közel van” (Jk 5:7-8).

A megváltottak csak egy törvényt fognak ismerni: a menny törvényét. Mindnyájan egy boldog, összeforrt családot alkotnak. Dicsőítés és hálaadás fakad ajkukon. Felettük a hajnalcsillagok együtt énekelnek, és Isten fiai örömtől kiáltoznak, miközben Isten és Krisztus közösen hirdetik ki: „Nem lesz többé bűn, és halál sem lesz többé.”

„És lesz, hogy hónapról hónapra és szombatról szombatra eljő minden test engem imádni, szól az Úr.” „Megjelenik az Úr dicsősége, és minden test látni fogja azt.” Kisarjasztja „az Úr Isten az igazságot

s a dicsőséget minden nép előtt”. „Ama napon a seregek Ura lesz ékes koronája és dicsőséges koszorúja népe maradékának.”

„Megvigasztalja az Úr Siont, megvigasztalja minden romjait, és pusztáját olyanná teszi, mint az Éden, és kietlenjét olyanná, mint az Úrnak kertje.” „A Libánon dicsősége adatott néki, Kármel és Sáron ékessége.” „Nem neveznek többé elhagyatottnak, és földedet sem nevezik többé pusztának, hanem így hívnak: én gyönyörűségem, és földedet így: férjhez adott... Amint örül a vőlegény a menyasszonynak, akként fog néked Istened örülni” (Ésa 66:23; 40:5; 61:11; 28:5; 51:3; 35:2; 62:4-5).